

~~...~~
Juan fernandez y Gregorio mens
de pulo de migeno rama de yza
za

Sermones de san
ctis dormi secure

Sermoes
de Sam

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1919
100

100

Aron honoratus est a
 dño tripliciter. sermone. xxiiij. 3
Ablata iniuste restituuntur a pas-
 so tormentuz. sermone. xli. M.
Abundantia sine aduersitate malū signuz
 est. sermone. iij. 7.
Abundantia rerum temporalium est peri-
 culum castitatis. sermone. lxxvi. B.
Acerbitas passionis christi in tribus konfi-
 sit. sermone. i. G.
Adam infirmat & morit. sermone. xxiiij. C.
Aduersarius noster quomodo pfecte vinci-
 tur. sermone. xlv. J. & sermone. lxxij. U.
Agens omne agit propter finem. sermone
 lxxij. in principio.
Agnes tripliciter commendatur a christo
 suo dilecto. sermone. xij. O.
Albus color intelligitur virginalis puritas
 sermone. lxx. B.
Amor quomodo describitur. Sermone. ij.
 ante. L.
Amor dei nūq̄ est ociosus. sermone. iij. C.
Amor est virtus transformatiua amantis
 in amatum. sermone. lxxij. 3.
Ambrosius commendatur. Sermone. iij.
 per totum.
Amicitia stabilis et vera valde raro inue-
 nitur in mūdo. sermone. xxvi.
Amicitia est animorum societas. sermone
 xli. in principio
Amicitia maxime est bonorum & iustorum
 sermone. lxxij. in principio.
Andreas precipit demonib⁹. sermone pri-
 mo. D.
Angelus loquebatur ad aures ambrosij p-
 dicantis. sermone. iij. B.
Angelus respondit gregorio missam cele-
 branti. sermone. xvij. Q.
Angeli ali quando assumunt corpora & de-
 ponunt ea rursus. sermone. xix. F.
Angelorum bonorum & malorum pprietas
 sermone. xxxv. G.
Angelorum in infimo choro & in alijs cho-
 ris officuz. sermone. xlix. per totum.
Angelis domini dedicant templum quod-
 dam. sermone. l. C.
Angelus laudem & honores impendere de-
 bemus multiplici rōne. sermone. lvij. M.
Angeli custodiūt hoīem tripliciter. Ibidem
Angeli exercent triplex ministerium circa
 nos. sermone. lvij. S.
Animas deus de nihilo creat corporibus
 infundendo. sermone. viij. F.
Anime decedentes de hac vita quadrupli-
 cem viam ibunt. sermone. xxx. E.

Anime in purgatorio sunt in triplici tribu-
 latione. Ibidem.
Anime in inferno clamant ve. ve. ve. sermo-
 ne. xxx. in fine.
Animabus in celo dabuntur tria dona. ser-
 mone. xxx. in fine.
Anime q̄ indigeāt nostris suffragijs ostē-
 ditur in quadā visione. sermone. lxxi. M.
Animas defunctoruz quomodo iuuare pos-
 sumus. sermone. lxxi. in fine.
Anime in purgatorio fiēt. dolent et egro-
 tant: quare & qualiter. sermone. lxx. p.
Anime de purgatorio liberantur orationi-
 bus et elemosynis & hoc habetur in quadā
 hystoria. sermone. lxx. p.
Animal habens mediocre cor est magnani-
 mum & audax. sermone. xxi. M.
Animal habens magnum cor est timiduz.
 ibidem.
Annūciationis die reuolutis. xxxiiij. annis
 eodem die fuit sexta feria in qua christus
 passus est. sermone. xix. U.
Antichristi simulatio & mors. ser. lvij. R.
Apis condiciones naturales notantur. ser-
 mone. iij. per totum.
Apum ingressus in os ambrosij quid por-
 tendebat. sermone. iij. A.
Apes fecerūt corpori christi de cera altare
 campanam cū campanili. sermo. lxxvij. M.
Apparitiones decem domini post resurre-
 ctionem. sermone. xxxij. A.
Apparitio sancti michaelis. sermone. lvij.
 T. et. M.
Apparent angeli tripliciter hominibus et
 apparuerunt. sermone. lvij. in fine.
Apostolorum perfectio in quo consistat. ser-
 mone. xxxvi. O.
Apostoli & martyres i corpore positi & cru-
 ti corpore pro hominibus orare possunt et
 potuerunt. sermone. xliij. ff.
Aquila habet tres condiciones. sermone
 decimo. U.
Arbitrabatur paulus omnia vt stercoza p-
 pter tria. sermone. xiiij. C.
Ascēdit dominus gloriose quadrupliciter
 sermone. xxxij.
Ascendendi modus quadruplex. sermone
 xxxij. Q.
Assumpta est maria quadrupliciter. sermo-
 ne. xlviij. O.
Assumpta est maria corpore & anima: sicut
 pie credit ecclesia. sermone. xlviij. Q.
Austeritas viri sancti Johannis baptiste.
 ostenditur tripliciter. sermone. xxxvij. S.
Augustinus doctor commendatur. sermo-
 ne. li. per totum.

Tabula

Aculo sancti petri su

b scitatus est mortuus quidā. sermone. xxxviii. y.

Baculus helysei significat sanctam crucem. sermone. lv. y.

Baculus dauid quo deiecit philisteum signat sanctam crucem. sermone. lv. A.

Baptismus est necessarius. sermo. xxxiiij. J.

Baptismus est ianua omnium sacramentorum. sermone. lxxvij. J.

Baptismus valet contra peccatum originale: penitentia contra peccatum actuale. sermone. lxxviii. L.

Barbara habuit tria in se que fecerunt eam spiritualiter pulchram. sermone. ij. L.

Bartholomei apostoli forma et vita. sermone. l. B. et deinceps.

Barnabas fuit vnus de. lxxij. discipulis domini. sermone. lxxj. B.

Bellare siue preliari debet spiritualis pugil christi contra quinq. sermone. xx. ff.

Bellum viriliter aggressum parat victoriam. sermone. xlv. J.

Benedictionem diuinam homo consequitur propter tria. sermone. iij. U.

Benedictio symeonis qualis fuerit. sermone. xv. S.

Bonis bona creata sunt. ser. lix. in principio.

Bonum quanto communius tanto diuinius. sermone. lxi. in principio.

Ampane pulsantur.

c ideo. sermone. xxij. S.

Candelaria appellatur festus purificationis. sermone. xv. M.

Chara dicitur agnes fm tres gradus comparationis. sermone. xiiij. O.

Charitas datur intelligi per lumen ignis. sermone. vi. O.

Charitas ipsius sancti facit propter christum omnia aduersa viriliter sustinere. sermone. ix. ff.

Charitas sincera. sermone. x. p.

Charitas facit hominem pulchrum. sermo. xiiij. S.

Castitas perfecta que sit. sermone. iij. 3. et sermone. xxviii. S.

Castitas facit hominem pulchrum et formosum. sermone. xiiij. S.

Castitas et puritas spiritualiter significantur per venerem. sermone. lxxiiij. 3.

Castitas inter tria solet periclitari. sermone. lxxv. B.

Cathedra dignitatis triplex. sermo. xvij. T.

Cecilia comparatur lilio propter tres condiciones ipsius lilij. sermone. lxxv. O.

Celicus color intelligitur seruens desiderium celestis glorie. sermone. lix. B.

Alphabetica

Cereus miraculosus sanat diuersas egritudines. sermone. xv. M.

Circularis figura habet tria que debent habere sacerdotes. sermone. xvij. y.

Circulus quilibet siue celum cuiuslibet planete quantum spacium habeat. sermone. xxxiiij. U.

Cicatrices vuluerum cur dominus reseruauit. sermone. xxxiiij. S.

Cognitio omnis fit per similitudinem. sermone. lxxv. in principio.

Chori angelorum describuntur. sermone xxxiiij. post. F. usque in fine.

Color viridis. albus. et celicus. quid significant. sermone. lix. B.

Commendantur tres specialiter in veteri testamento propter virginitatem et puritatem. sermone. x. O.

Communicauit maria in sua assumptione angelis de suis virtutibus et perfectionibus. sermone. lxxix. per totum.

Conceptio marie facta sine originali peccato probatur. sermone. v. per totum.

Confessio fidei quantum mundet. sermone. ij. L.

Confessio peccatorum qualis esse debeat. sermone. xxvij. O.

Confessio cum contritione est fons qui lauat. sermone. xxxix. B.

Confessorum perfectio in quo consistat. sermone. xxxvi. p. S. quarto.

Confiteri diuersis integre utile est propter quinq. sermone. lxxvij. R.

Confidentia firme spei. sermone. ij. M.

Confirmatio est sacramentum per quod gratia que datur in baptismo confirmatur. sermone. lxxvij. J.

Conformitas et similitudo sancti andree cum christo ostenditur tripliciter. sermone. i. in principio.

Confortauit deus beatum stephanum quinq. rebus. sermone. ix. B.

Confortant angeli hominem in bono ut perseueret. sermone. lvij. S.

Consecrata est domus dei ad quattuor officia. sermone. lxxviii. L.

Consolatio magna peccatorum. sermone xxvij. in fine.

Consuetudo laudabilis et bona de iure et merito est obseruanda. sermo. xv. in principio.

Continentia optime disponit hominem. sermone. lviii. y.

Contritio vera quattuor debet habere. sermone. xxvij. p.

Conuersio sancti pauli. sermone. xiiij. U.

Cor debet mundari tribus scopis. sermone. xxxix. B.

Corona triplex sermone. ix. L. S. Unde notandum.
 Corona clericorum unde sumpsit exordium & quid significet. sermone. xvi. F.
 Corpora sanctorum plurimum sunt reuerentia & quare. sermone. lxj. L.
 Corporis xpi sumptio quid operetur in homine. sermone. lxix. O.
 Corpus christi qui digne accipere volunt quattuor debent facere. sermone. lxix. post medium.
 Crux quare defertur in processione. sermone. xxij. S.
 Crux xpi que operata sit. sermone. xxiiij. in principio.
 Crux sancta est inuenta per tria signa ostensionis. sermone. xxiiij. C.
 Crux sancta est facta ex quattuor lignis. sermone. xxiiij. D.
 Crux sancta in tribus locis est exaltata. sermone. lv. per totum.
 Crux sancta est exaltata in ecclesia propter tria. sermone. lv. C.
 Cursus sancti pauli. sermone. xiiij. A.
Quid peccauit peccato luxurie & homicidij. sermone. lvi. J.
 Declinare a malo facit hominem consequi diuinam benedictionem. sermone. iij. U.
 Decollatio sancti Iohannis baptiste quadruplici causa instituta est. sermo. luj. W.
 Dedicatio dicitur quodam nomine solennitas sancti michaelis. quere sermo. lvij. R.
 Dedit laurentius thesaurum tripliciter. sermone. xlv. S.
 Delitiae electorum & specialiter virginum consistunt in tribus. sermone. xiiij. T.
 Demō in specie mulieris nititur temptare quendam episcopum. sermo. i. R.
 Demon occidit hominem qui voluntatem eius voluit perficere. sermone. xiiij. Q.
 Demonis est mala suggerere: nostrum est non consentire. sermone. xlv. J.
 Demon nullus prope stare poterit vbi signum crucis fuerit. sermone. lv. A.
 Desiderabant patres veteris testamenti redemptorem. sermone. xix. U.
 Desideria sancta dilatione crescunt. sermone. xxxij. C.
 Deus potest facere hominem quattuor modis. sermone. viij. Y.
 Deus non potest diligere sine primo: nec proximus sine deo. sermone. xiiij. O.
 Deus est causa omnis creature secundum triplicem

rationem causalitatis. sermone. xxxiiij. B.
 Deus est finis desideriorum nostrorum. sermone. lxij. in principio.
 Die nativitatis xpi tres soles apparuerunt in oriente. sermone. viij. C.
 Dignitas Iohannis baptiste quo dominum ostendit comburi non potuit. sermo. luj. O.
 Dignitas sanctorum multipliciter ostenditur. sermone. lxj. L.
 Dilexit maria magdalena xpm secundum triplicem statum. sermone. xlv. per totum.
 Dilectionem triplicem habuit sanctus Lucas. sermone. lvij. F.
 Diligi debet quis propter sex que in eo esse debent. sermone. lxvi. F.
 Disputatio iusticie cum misericordia. sermone. xix. U.
 Diuites qui non largiuntur pauperibus simulantur arene. sermone. xlv. B.
 Docuit christus tres lectiones in cruce. sermone. lv. y.
 Docuit xpus proficientes tria. sermone. lv. y.
 Doctor bonus debet habere tria. sermone. xvij. in principio.
 Doctrina beati petri fuit a tota trinitate. sermone. xvi. z.
 Doctrina nulla melior nisi vbi spiritus sanctus doctor adest. sermone. xvij. p.
 Dolor peccati debet esse in contritione. sermone. xxvij. p.
 Dolor peccati quantus esse debeat. sermone. xxix. D.
 Dolorosiores demonum. sermo. xxix. B.
 Dolens de vno & aliud committens cui assimiletur. sermone. xxvij. Q.
 Domus dei est triplex. sermone. lxviii. L.
 Domus dei consecrata est ad quattuor officia. Ibidem.
 Dyana dea cadit. sermone. x. C.
 Dyabolus quare seduxit Euam. sermo. xix. T.
 Dyabolus diligenter querit vt possit seducere hominem vt precreat. sermone. xlv. J.

Ecclēsie partes quid si

gnificēt spiritualiter. sermone. lxviij. W.
 Elegit dñs sanctum Mathiaz de statu mundi ad societatem apostolorum sermone. xvij. E.
 Elegit dñs apostolos ad tria. sermone. xxxviii. in principio.
 Elegit virgo maria tripliciter optimam partem. sermone. xlvij. in principio.
 Electi assumunt tripliciter. sermo. xlviii. T.
 Electi tripliciter exaltant. sermo. xlvij. U.
 Electis suis deus non promisit in hac vita

Tabula

gandia & delectationes sed amaritudines &
& tribulationes. sermone. liij. in principio.
Elemosyna datur non solum presentibus &
longe positis. sermone. xvij. M.
Elizabeth vt posset habere cor mundi ani-
mam puram castigauit corpus suum multi-
pliciter. sermone. lxiiij. ff.
Encenia dantur quintuplici statui. sermo-
ne. xxvij. per totum.
Epistola saluatoris nostri habetur. sermone
lx. E.
Eua seducitur. sermone. xix. S.
Euangelista quomodo describatur. sermone
lvij. 3.
Euangelica perfectio consistit in vera obe-
dientia. sermone. lx. E.
Eucharistia sic precipitur vt debetur: quod
delet peccata & maxime in amore dei confortat.
sermone. lxvij. 3.
Exaltata est sancta crux in tribus locis. ser-
mone. lv. per totum.
Exaltata est sancta crux in ecclesia propter
tria. sermone. lv. C.
Exclamatio bernardi & admiratio de ma-
gis. sermone. xij. L.
Excusauit christus Mariam magdalenam
tribus vicibus & a tribus vicibus. sermone. xij.
M. in fine.
Exercet angeli triplex ministerium circa nos
sermone. lvij. S.

Amicitias tobantis

F euangeliste ad xpm ostenditur
tripliciter. sermone. x. M.
Feria sexta deus hominem for-
mauit. sermone. xix. U.
Feruor diuine charitatis facit hominem spi-
ritualiter pulchrum. sermone. ij. M.
Festum ad vincula sancti petri quadrupli-
ci causa institutum est. sermone. xliij. B.
Festa sanctorum cur in terra agamus ponit
triplex ratio. sermone. lxj. K.
Fides est principium omnium virtutum. ser-
mone. vi. L. & sermone. lxiiij. S.
Fidei signum est impletio mandatorum dei
sermone. vij. R.
Fides significat per solem. sermone. lxiiij. S.
Fides est virtus qua creduntur que non vide-
tur. sermone. lxviij. M.
Figuratur Matheus in homine. Lucas in
vitulo. Marcus in leone. Johannes in aquila.
sermone. lvij. y.
Finem suum nescit homo & quare. sermone
lvij. U.
Flores super altare sancti Stephani sana-
bant infirmos. sermone. ix. M.

Alphabetica

Flos habet tres conditiones. sermone. xi. E.
Fons aque in liquorem olei est conuersus in
natiuitate dñi. sermone. viij. A.
Fons vite est ipsa diuina sapientia ex quo flu-
unt omnia bona. sermone. lix. D.
Forma & figura sancti bartholomei descri-
bitur. sermone. l. B.
Forma & figura superbenedicte faciei chri-
sti describitur. sermone. lx. E.
Fortitudo mentalis in quo consistat. sermone
ix. ff.
Fortitudo significatur per martem. sermo-
ne. lxiiij. U.
Fortitudo consistit in pferendis molestiis
scz stando firmiter in actionibus & passioni-
bus tristabilibus. sermone. lxviij. M.
Futura predixit Gregorius ex nominibus.
sermone. xvij. O.

Laudere debemus de

S resurrectione dñi. ser. xxxi. ff. 1
Gaudiosa fuit natiuitas domi-
ni angelicis spiritibus cunctis
gentibus. & antiquis patribus. Sermone
vii. B.
Gaudium in celo erit intus & extra. sermone
xvi. C.
Gaudium verum & perfectum vbi sit. sermo-
ne. xxvj. O.
Gaudium regni celorum est immensum. & in-
dicibile. sermone. xxix. D.
Gaudium celorum prerequit sex gradus.
sermo. xxix. D.
Gaudium factum est in ascensione dñi. ser-
mone. xxxij. T.
Georgij vita & obitus. sermo. xx. per totum.
Gratiam dei nobis impetrant angeli. sermo-
ne. lvij. Q.
Gradus tres copationis. sermone. xiiij. Q.
Gregorius doctor ecclesie qualis vite fuerit
sermone. xvij. H.
Gutturosa filia quirini sanabatur osculan-
do vincula petri. sermo. xliij. C.

Heremita quidam ma

H ne virtutis in remuneratõe ca-
tur gregorio. sermo. xvij. R.
Heremitarum & monachorum pfe-
ctio in quo consistat. sermo. xxxvi. Q.
Herodes tres fuerunt. sermo. liij. M.
Homo quilibet habet vnū angelū bonū ad
sui custodiam deputatū. sermo. lvij. M.
Homo ordinatur ad deū & ad eius dilectio-
nem tripliciter. sermo. lvij. E.
Homo in animam factus est ad imaginez
& similitudinem totius trinitatis. sermone
lxiiij. in principio.

Honor est exhibitio reuerentie in testimo-
nium virtutis. sermone. xxiii. in principio.
Honor interdum est causa superbie. sermo-
ne. xlv. H.
Honoratus est sanctus laurentius triplici-
ter inter martyres. sermone. xlv. M.
Honorificat deus electos suos. ser. xxiii. U.
Honorificauit dominus moysen tripliciter.
sermone. xxiii. F.
Honorificauit dominus aaron tripliciter.
sermone. xxiii. 3.
Honoramus sanctos triplici de causa. ser-
mone. lxi. K.
Hostia corporis christi oratione uertitur in
cruentam carnem. sermone. xviii. R.
Humilitatem summam gregorius semper
studuit habere. sermone. xviii. L.
Humilitas est origo virtutum et custos. ser-
mone. xxviii. U.
Humilitas est triplex. ibidem.
Humilitas vera et perfecta qualis esse de-
beat. sermone. xxviii. D.
Humilitas significatur per lunam. sermo-
ne. lxiij. T.
Humilis uerus uilis uult reputari. sermo-
ne. lxiij. T.
Hymnum Te deum laudamus composue-
runt Ambrosius et Augustinus alternatum
sermone. iiii. B.
Hymnus Te deum laudamus quoniam gra-
tus sit deo angelis et sanctis patet per qua-
dam uisionem. sermone. lxiij. R.

Iacobus maior fuit
magnus in quattuor. sermo-
ne. xliij. T.

Iesus dicit. cum esses inimi-
cus etc. sermo. xxviii. in fine.

Iesus christus habet quattuor templa in
quibus ipse essentialiter manet. sermone
xxix. A.

Iesus christus est spes et corona pro se cer-
tantium. sermone. lxxvi. C.

Igne triplici probat deus electos. sermone
xlvi. N.

Impetrant nobis angeli gratiam dei. ser-
mone. lvij. Q.

Impensibilia olim erant tria. sermone. xix. y.

Impossibile est multorum orationes non
exaudiri. sermone. lxi. M.

Impossibile est constantem frustrari oratio-
nem hominis. sermone. lxx. P.

Incertitudo mortis. sermone. xxvi. quasi in
fine.

Increpant angeli hominem qui per pecca-
tum recessit a deo. sermone. lvij. S.

Indie tres sunt. sermone. xij. L.

Indignis et ingratis quicquid datur perdi-
tur. sermone. xxxviii. in principio.

Indulgentie dantur de thesauro passionis
christi sanctorum angelorum et sanctorum aliorum
sermone. lxxviii. L.

Infirmi destructio ostenditur per quattuor
sermone. xxxi. N.

In inferno sancta crux est exaltata propter
tria. sermone. lv. A.

Infirmitas infligitur homini multiplici
de causa. sermone. xxvi. M.

Innocentes pueri habuerunt triplicem pu-
ritatem. sermone. xi. E.

Inquisitio studiosa magorum commendatur
in tribus. sermone. xij. J.

Intelligentia in celesti patria repletur di-
uina cognitione. sermone. lix. D.

Intrada est domus dei cum summa humi-
litate ut veniam mereamur accipere delictorum.
sermone. lxxviii. L.

Johannes euangelista in euangelio quin-
quies appellatur discipulus quem dilige-
bat iesus. sermone. x. R.

Johannes cur assumitur aquile. sermone
decimo. T.

Johannes baptista fuit magnus in septem.
sermone. xxxv. G.

Johannes baptista sanctificatus erat tripli-
citer. sermone. xxxv. H.

Josias scriba uiso miraculo conuertitur. ser-
mone. xliij. F.

Ipollitus cum familia sua credit et baptiza-
tur. sermone. xlv. H.

Judei uiso miraculo de imagine christi con-
uertebantur. sermone. lv. J.

Judicandi modus quadruplex est. sermo-
ne. xvi. C.

Juniperus arbor cuius cineres ignem con-
seruant per totum annum quid significet spi-
ritualiter. sermone. lxxix. in fine.

Iustina uirgo per signum sancte crucis repu-
lit demones. sermone. xxiiij. H.

Iusticia est reddere unicuique quod suum est
sermone. liij. P.

Iusticia quedam consistit in subueniendis mi-
seris. sermone. lxxviii. M.

Iustificati sumus in sanguine christi. ser-
mone. lx. J.

Iupiter planeta valde promouet fructus. et
est valde utilis omnibus terrenis. et
significat misericordiam. sermone. lxxiiij. y.

Arborea triplex inue-
nitur in sacra scriptura. sermo-
ne. xvi. T.

le

Katherina sex habuit in se spiritualiter propter q̄ dilecta est a deo. sermone. lxxvi. F.
 Katherine comendatur sp̄sus suus xp̄us ab heremita sancto. sermone. lxxvi. y.
 Katherina comparatur patriarchis: regibus: prophetis: apostolis: et ceteris sanctis sermone. lxxvi. ff. z. G.

Apidatur stephanus

I eodem anno quo christus ascendit. sermone. ix. B.

Latro rotatus mori nō potuit sine eucharistia. sermone. ij. O.

Laurentius tripliciter commendatur. sermone. xlv. G.

Laus quid sit. sermone. iij. ante. Q. z sermone. lxxij. in principio.

Laus sancti pauli. sermone. xliij. B.

Laus et gratiarum actio debetur danti a recipienti. sermone. xlv. in principio.

Laudem et honorem angelis impedere debemus multiplici rōne. sermone. lxxij. M.

Laudat deus omnes sanctos et unūquēq̄ fm̄ statum et meritum suum. sermone. lxxij. per totum.

Lectum suum id est crucem christus dimisit discipulis suis. sermone primo in principio.

Lectiones tres docuit christus in cruce. sermone. lv. y.

Legatio maior nūq̄ fuit facta ab angelis q̄ in incarnatione dñi. sermone. xix. y.

Leo h̄z q̄nq̄ cōditiones. sermone. xxi. R.

Letania tripliciter vocat. sermone. xxij. Q.

Leticias inexplicabiles sancte virgines cōsecute sunt. sermone. xliij. T.

Libertas et oportunitas inducens est periculum castitatis. sermone. lxxvi. B.

Ligatus est peccator non ferro alieno: sed sua ferrea voluntate. sermone. xliij. in fine. z sermone. lvij. S.

Lilium describitur. sermone. xxviii. S.

Lilium habet tres conditiones. sermone. lxx. per totum.

Litteram triplicem scripsit christus in mētibz sanctarum virginuz. sermone. lix. B.

Locus altior et perfectior debetur meliori rei et perfectioni. sermone. xxxij. in principio.

Locutus est Christus discipulis in die ascensionis quī tripliciter. sermone. tricesimo quarto. G.

Lucas euangelista tripliciter commendat. sermone. lvij. per totum.

Lucia commendatur a tribus. sermone. vi. per totum.

Lucta cum carne mundo et dyabolo restat post baptismum et iustificationem. sermone. xx. in principio.

Luna est omnibus planetis et stellis inferior: et significat humilitatem. sermone. lxxij. T.

Lupanar locus orationis efficitur. sermone. xliij. Q.

Acula anime quid sit

M sermone. xj. E.

Magnitudinem et dignitatem sancti Johannis baptiste considerare possumus in septem. sermone. xxv. G.

Maledictionis imprecatio a matre pueris tremorem membrorum incutit. sermone nono. M.

Mansiones in domo patris celestis distincte. sermone. lxxvij. M.

Marcus comparatur leoni propter quinque nobiles conditiones eius. sermone. xxi. R.

Marcus sibi deuotum in hora mortis visitat. sermone. xxi. P.

Margaretha nominatur a quadam preciosa gemma que vocatur margarita propter sex eius conditiones. sermone. xl. in principio.

Maria virgo sinum gratie omnibus aperuit. sermone. v. D.

Maria est a tribus personis in diuinis ab originali preservata. sermone. v. per totum.

Marie virginalis fecunditas figuratur nobis in virga aaron in rubo ardente et in vaticinijs prophetarum. sermone. viij. U.

Maria virgo non ratione indiget: sed ratione humilitatis legem purificationis subire voluit. sermone. xv. E.

Maria virgo purissima voluit subesse legi propter quattuor. sermone. xv. F.

Maria excedit in tribus oēs sanctos et angelos. sermone. liij. in fine.

Maria virgo est assumpta corpore et anima et hoc probatur. sermone. xlvij. S.

Marie magdalene vita. sermone. xli. per totum.

Martyrum perfectio in quo consistat. sermone. xxxvi. P.

Mars significat fortitudinem. et dicitur mars quasi mors. sermone. lxxij. U.

Martinus placuit deo propter septem virtutes. sermone. lxxij. per totum.

Matheus apostolus ad tria vocatur. sermone. lvi. S.

Matheus peccavit peccato auaricie. Ibidem. J.

Tabula

Mathaeus secutus est christum in tribus. Ibidem. R.
Matrimonium quomodo describatur. sermone. lxxv. R.
Martinus martyr plibatis ceditur quousq; spm exalauit. sermone. lxx. T. S. igitur.
Medicinam salutarem triplicem dat nobis sanctus Lucas. sermone. lxxv. U.
Medicine spirituales sunt sacramenta. sermone. lxxix. in principio.
Medicine corporales sunt in triplici differentia. ibidem.
Memoriam sancti michaelis cur dicitur. sermone. lxxv. S.
Memoriam in celesti patria satiatur eternitate. sermone. lxxix. U.
Memoriam omnium fidelium defunctorum cur habeatur. sermone. lxx. P.
Merces tota electorum est visio omnipotentis dei. sermone. xvi. D.
Merces eterna quanta sit. sermone. xxvi. M. S. Secunda re.
Mercurius significat pacem que optima virtus est. sermone. lxxv. E.
Michaelis archangeli solenitas quattuor nomina habet. sermone. lxxv. R.
Miles et pugil christi debet contra quinque preliari. sermone. xx. F.
Miles q; vult victoriaz acquirere debet esse audax in aggrediendo. sermone. xlv. J.
Mirabile maius quod deus vnq; in parua re fecit. sermone. i. R.
Miraculis et exemplis probatur virginez Mariam conceptam sine originali. sermone. v. J.
Misericordia et promptitudo compassionis meretur diuinam benedictionem. Sermonem. iij. U.
Misericordia significatur per iouem. Sermonem. lxxv. y.
Misericordia est ornamentum fidei etc. sermone. lxxv. y.
Missa vel psalmus cum pro centum animabus dicitur nihil minus q; si pro qualibet vna diceret accipitur. sermone. xi. in fine.
Missus est filius dei vt homines liberarentur. sermone. viij. E. in fine.
Mixturas tres fecit deus omnipotens in assumptione nre carnis. sermone. viij. E.
Modus quo electi assumuntur est triplex. sermone. xlvij. T.
Monachus tria numismata habens excommunicatur. sermone. xxv. in fine.
Monachorum et heremitarum perfectio in quo consistat. sermone. xxvi. Q.
Mortuus per quattuordecim annos facta

Alphabetica

oratione a petro resuscitatur. Sermonem. xvi. U.
Mortis incertitudo. Sermonem. xxvi. quasi in fine.
Mos est amantium mutua collaudatione letari. sermone. xii. in principio.
Moyse honoratus est a domino tripliciter. sermone. xxv. E.
Munera trium regum significat in christo tria diuina mysteria. sermone. xii. D.
Munus nullum a throno dei defuit quod per manus Marie non transierit. sermone. xlix. in principio.
Mysterium summum summus angelus nunciavit. sermone. xix. in principio.

Ascuntur tria et remanent illi inherendo a quo nascuntur. sermone. viij. E.

Natiuitas christi ostenditur nobis tripliciter sermone. viij. per totum.

Natiuitas christi transcendit humanum intellectum. sermone eodem. E.
Natiuitas domini fuit gaudio sa. tripliciter sermone. viij. B.
Natiuitatis Marie dies reuelatur cuidam sancto viro. sermone. liij. G.
Nato domino in ipa hora ydola in pluribus locis ceciderunt. sermone. viij. J.
Natus est christus in summa pace: et de virgine: et quare hoc. sermone. lxxv. y.
Nebula cu ascendit ea die inundatio pluuialis imminet: et quid hoc significet ipiritualiter. sermone. lxx. in principio.
Nicolaus fuit magnus in tribus. sermone. iij. Q.
Nobilitas ad sit fm Boetii. sermo. iij. Q.
Nobilitas est triplex: scilicet generis: moris: et gratie. sermone. lxxvi. B.
Nomina debent imponi a proprietatibus rerum. sermone. xxv. in principio.
Nomen quadruplex dedit deus iohani baptiste. sermo. xxxv. R.
Nominatur iohannes baptista in scriptura sex nominibus. sermone. xxxvi. in principio.
Nunc dimittis: quare in completorio cantatur. sermone. xv. quasi in fine.
Nuncijs gabrielis archangeli dignitas ostenditur in tribus. sermone. xix. E.
Nunciant nobis angeli sententiaz dei. sermone. lxxv. Q.

Bediens verus mandatum non procrastinat. Sermonem. lvi. R.

Oratione a petro resuscitatur. Sermonem. lvi. R.

Tabula

Obediens uerus dat suum uelle et nolle. sermone. lx. E.
 Obedientia est tam ueteris quam noui testamenti perfectio. sermone. lx. E.
 Obitus ambrosij reuelatur. sermone. iiii. C. in fine.
 Obitus sanctorum non mors sed natale uocatur. Sermone nono. J. et sermone. lx. in fine.
 Oblatus est christus tripliciter. Sermone xv. H. S. Sed.
 Obtulit uirgo maria filium suum unigenitum propter tres causas. sermone. xv. K.
 Offerbantur quinque genera animalium in templo. sermone. xxxvij. in fine.
 Obstetrix nulla fuit ibi quando uirgo maria peperit filium suum. Sermone octauo. y. post medium.
 Officium gregorisnum et ambrosianum. sermone. xviii. Q.
 Officia omnium angelorum de nouem choris. sermone. xlix. per totum.
 Oleum misericordie habere non potuit ad christum. sermone. xxiii. C.
 Omnium sanctorum festum instituit ecclesia quadruplici de causa. sermone. lxi. per totum.
 Operatio uirtuosa ostenditur in tribus. sermone. iij. T.
 Operati sunt apostoli cum gratia diuina tripliciter. sermone. xxxvij. y.
 Oratio et ieiunium saluat senem. lxx. annorum. sermone primo. C.
 Oratione sancti stephani sanctus paulus fuit conuersus. sermone. ix. K.
 Oratione sancti iohannis euangeliste reintegrantur lapides preciosi. sermone. x. A.
 Oratio non est facienda pro damnato. sermone. xviii. M.
 Oratione cuiusdam sacerdotis et intercessionem sancti laurentij trabs nimis breuis exereuit. sermone. xlv. S.
 Oratione cuiusdam sacerdotis et intercessionem sancti laurentij panis in cibano creatur. sermone. xlv. S.
 Orationes multorum impossibile est non exaudiri. sermone. lxi. M.
 Orationem hominis constantem impossibile est frustrari. sermone. lxx. P.
 Oratio est consolatio fletuum: cura dolentium: sanitas egrotantium. sermone. lxx. P.
 Oratio est dyabolo supplicium. ibidem.
 Oratur frustra pro aliquo qui hoc non meruit dum uixit recipere. sermone. lxx. P.
 Orare in ecclesia est bonum propter tres causas. sermone. xxix. A.
 Oratores siue rhetores quinquaginta con-

Alphabetica

uertuntur. sermone. lxxvi. C.
 Ordines quattuor principales quos christus dimisit in ecclesia. sermone. x. U.
 Ordinis sacramentum est signaculum quoddam quo potestas datur ordinato absoluedi et corpus christi conficiendi. Sermone. lxxvij. K.
 Ordinatur homo ad deum et ad eius dilectionem tripliciter. sermone. lxxvij. E.
 Ossa iohannis baptiste concremantur. sermone. liij. N.
Alma est signum uictorie. sermone. xxiii. D.
Paradisi terrestris qualis dispositio. sermone. lvi. K.
 Passio christi assimilatur cythare. sermone xxvi. T.
 Passionis christi meditatio ualet contra omnem temptationem et aduersitatem. sermone. xxvij. T.
 Passionis christi memoria omnes penalitatem facit dulces. sermone. lv. 3.
 Passionis christi memoria fuit cuidam homini maior causa saluationis. Sermone lv. C.
 Patientia in tribulatione est quidam gradus ad regnum celorum. sermone. xxxix. D.
 Pauli conuersio facta est eodem anno quo christus passus est: et stephanus lapidatus sermone. xiiij. U. et sermone. ix. H.
 Paulus peccauit peccato superbie. sermone. lvi. J.
 Pax fuit rome duodecim annis circa natiuitatem christi. sermone. viij. E.
 Pax uniuersalis fuit appropinquante natiuitate domini. sermone. viij. A.
 Pax significatur per Mercurium. sermone lxiij. E.
 Peccata faciunt euenire diuersas plagas. sermone. xviii. J.
 Peccatum est causa miserie. sermone. xxiij. in principio.
 Peccator poterit deus quodammodo cogere per ueram contritionem. sermone. lxxvij. L.
 Peccauerunt primi parentes sextupliciter sermone. xix. D.
 Peccauerunt tres sancti tribus peccatis quos si deus non uocasset fuissent damnati eternallyter. sermone. lvi. J.
 Pecunia corrumpitur ueritas. sermo. xxxi. S.
 Pena eterna consistit in duobus. sermone xviii. N.
 Pena satisfactoria est triplex: scilicet propria et uoluntaria. propria et non uoluntaria. et uoluntaria. sermone. lxx. D.

Tabula

penitentia est secunda tabula post naufragium peccati mortalis. sermone. lxxvij. J.
 Penitentia consistit in tribus. ibidem.
 Perfectio virtuosa in quibus consistit. sermone. xvij. G.
 Perfectio statuum spiritualium: vide lecturam prophetarum: apostolorum etc. in quibus consistat. Sermone. xxvi. per totum.
 Perfectionem charitatis habuerunt apostoli tripliciter. sermone. xxxviii. F.
 Perfectiones omnes omnium perfectorum et electorum superabundanter habuit maria. sermone. liii. T.
 Perfectio tam veteris quam noui testamenti est obedientia. sermone. lx. E.
 Perseuerantia est unica filia summi regis. sermone primo. J. et sermone. xl. L. et Sermone. lxxij. A.
 Perseuerantia in bono meretur diuinam benedictionem. Sermone. iij. U.
 Perseuerantia significatur per planetam saturnum. sermone. lxxij. A.
 Petrus et paulus receperunt tripliciter gratiam diuinam. sermone. xxxviii. in principio.
 Ponderantur bona et mala hominis in statera. Sermone. lvij. O. et. Q.
 Porta ezechielis clausa designat mariam. Sermone. liii. U.
 Portant angeli animas in celum. et in hoc tria faciunt. Sermone. lvij. Q.
 Porphyrus princeps cum ducentis militibus decollatur propter fidem. Sermone lxxvi. E.
 Precepta dei voluit virgo maria adimplere: ideo tria fecit. Sermone. xv. R.
 Premium sanctorum ostenditur in tribus. sermone. xvi. B.
 Premij magnitudo ostenditur in remunerationis multitudine. sermone. xvij. C.
 Presentant angeli orationes nostras deo. sermone. lvij. Q.
 Præuilegia tria sancti Stephani. Sermone nono. J.
 Prophetia Balaaz. Orietur stella ex Jacob sermone. xij. J.
 Prophetia in quo consistat. et unde dicatur propheta. sermone. xxxvi. M.
 Prophetam et plus quam prophetam fuisse iohannem baptistam ostenditur tripliciter. sermone. xxxvii. T.
 Prosperitas est causa clationis et ambitiois sermone. xlv. H.
 Proximo tria debemus. sermone. lviii. F.
 Prudentia est in precauendis insidijs et cognoscendis. consilijs operandis pro nos respectu dei. sermo. lxxviii. M.

alphabetica

Psalmus vel missa cum pro ceteris animabus dicitur nihil minus quam si per qualibet vna diceretur accipitur. sermo. lxx in fine.
 Puer nouiter natus ad preceptum apostolorum Symonis et Jude loquitur. sermo. lx. G.
 Pugil et miles christi debet contra quinque preliari. sermo. xx. F.
 Pulchritudo multum solet periclitare castitatem. sermo. lxxv. H.
 Purgant angeli labia peccatoris ut confiteatur peccata sua. sermo. lvij. S.
 Puritas et castitas spiritualiter significatur per venerem. sermo. lxxiiij. z.
 Purgationis optimum genus. Sermone lviii. U.
 Purificare nos debemus exemplo virginis marie tripliciter. sermo. xv. G.
 Purgandi in purgatorio sunt in triplici differentia. sermo. lxx. p. z. Q.

Quadruplex est modus

judicandi. sermone. xvi. C.
 Qualis unusquisque est talia operatur. sermone. lx. in principio.
 Quāto quis diligentius obsequitur tanto maiorem gratiam obtinebit. sermone. lix. in principio. et sermone. lxi. in principio.
 Quattuor requiruntur ad commutationem satisfactionis. sermone. lxx. Q.
 Queritur vtrum corpus christi per partes manducetur. sermone. lxxix. in medio.
 Questio quo peruenerunt munera magorum cum Maria in purificatione non habuit oblationem diuitum sed pauperum. sermone. xv. L.
 Questiones tres facte cum christus ascendit. sermone. xxxiiij. R.
 Questiones quattuor que queri possunt. sermone. lxxiiij. per totum.
 Quid fiat ipsa immolationis hora. sermone. lxxix. in medio.
 Quinta feria ascendit dominus propter tria mysteria. sermone. xxxiiij. O.
 Quiriacus episcopus et martyr martyrizatur. sermone. xxxiiij. F.
 Quirinus tribunus conuertitur. sermone xxxiiij. E.

Refectioes set in cele

sti conuiuio. sermone vicesimo sexto per totum.
 Refectio salutaris virginum per christum. sermone. lix. D.
 Regum magorum conuictus. sermone duodecimo. L.
 Reliquie sanctorum bauiantur. ut omnia noci-

ua expellantur. sermone. xxij. S.
 Religions substantialia que sunt. sermo-
 ne. lxxij. S.
 Remuneratio sanctorū consistit in tribus.
 sermone. xvi. B.
 Requies perfecta et vera ubi sit. sermone
 xxvi. D. S. Secunda refectio.
 Requiescit rex celestis in utero beate marie
 ppter tres causas. sermone. xxix. C.
 Res nostras perdi melius est q̄ falsa iura-
 tione animam proximi perimere. sermone
 luj. M.
 Resurrectionē domini probant quattuor.
 sermone. xxxi. F.
 Resurrectio in sacra scriptura habetur tri-
 plex. sermone. xxxij. R.
 Resurrectio domini ostēditur ex quattuor.
 sermone. xxxij. T.
 Reuelantur iohanni secreta in mundo et in
 celo. sermone. x. S.
 Reuelant iohannes baptista caput suum.
 sermone. liij. M.
 Reuelatio elizabeth de maria virgine. ser-
 mone. xix. z.
 Romani inuenerunt adoptionem filio. ser-
 mone. x. P.
 Romani in februario dijs infernalibus sa-
 crificabant. sermone. xv. M.
 Romani omnibus idolis quoddam tem-
 plum maximum construxerunt. sermone
 lxi. J.
 Rosa intincta rosi per annū cōseruatur. ser-
 mone. xxvij. Y.
 Ruben habuit tria priuilegia pre ceteris.
 sic etiā sanctus Stephanus. sermone. ix. J.
 Rubedo inter colores significat amorē. ser-
 mone. xxvij. Y.
 Ruta est herba amarissima per quam intel-
 ligitur peccati cognitio. sermone. xxvij. z.
 S. Quinto do.
 Ruta acuit visum. Ibidem.
 Rute odor fortis rosas solet aperire si ruta
 inter eas plantetur et interdū moueatur: et
 quid per hoc significetur. sermone. lxx. P.

Sacerdos debet vene-
 rari ppter tres causas et digni-
 tates. sermone. xxv. L.

Sacerdos quare non semper ex-
 auditur. Ibidem.
 Sacerdot. s malicia nocet sibi et non altem
 sermone. lxxij. in fine.
 Sacramenta sunt septem. sermone. lxxij.
 per totum.
 Saluari nullus potest nisi fuerit iustificatus.
 sermone. lxxij. U.

Salutaria quattuor haurit christianus a
 fonte diuine pietatis. sermone. xxij. B.
 Sanctitudo quid sit. sermone. v. F.
 Sancti sunt amici dei: filij dei: et heredes dei
 sermone. lxi. L.
 Sapiētia scripturarum intelligitur per lu-
 men stellarū spūaliter. sermone. vi. M.
 Satisfecit christus plenarie et perfecte. ser-
 mone. xix. E.
 Saturnus significat perseuerantiā. sermo-
 ne. lxxij. A.
 Scala quā vidit iacob significat sanctam
 crucem. sermone. lv. E.
 Signum egyptijs datum est a Jeremia pro-
 pheta de casu idolorū. sermone. viij. T.
 Symeon iustus tria fecit notanda. sermo-
 ne. xv. O.
 Symeonis exēplo debemus recipere xp̄m
 tripliciter. sermone. xv. R.
 Symonem et Judam apostolos vocauit
 deus ad euangelicam perfectionem. sermo-
 ne. lx. E.
 Sol consideratur in tribus: substantia: ra-
 dio: et calore. sermone. viij. X. Et sermone
 xxxij. E.
 Sol sicut obscurabat̄ ad exequias ch̄risti
 morientis: ita celerius ortus est ad gloriā
 resurgentis. sermone. xxxij. X.
 Sol illuminat ceteros planetas: et signifi-
 cat fidem. sermone. lxxij. S.
 Spes veniam impetrādi debet esse in con-
 fessione et contritione. sermone. xxvij. R.
 Spes et virtus qua spūalia et eterna bo-
 na creduntur: et cū fiducia expectantur. ser-
 mone. lxxij. M.
 Spes est certa expectatio future beatitu-
 dinis: pueniens ex gratia dei et ex meritis
 precedentibus. sermone. lxxij. M.
 Spūsanctus tres effectus operatur in eo
 in quo est. sermone. ix. per totum.
 Spiritussanctus docet omnē veritatem et.
 sermone. ix. C.
 Spūsanctus inflāmat cor. sermone. ix. F.
 Spiritussanctus operatur miracula. sermo-
 ne. ix. M.
 Spiritussanctus mouet memoriam: docet
 intelligentiam: et mouet voluntatē. sermo-
 ne. ix. E. in fine. et sermone. xv. P.
 Sponsus virginum christus a quinque com-
 mendatur. sermone. xij. P.
 Sponsus virginum christus quinque cōfert
 sponis suis. ibidem.
 Status triplex incipientiū: p̄ficientium: et
 perfectorū. sermone. xli. M.
 Stephanus fuit plenus spiritus sancto tri-
 pliciter. sermone. ix. E.

Tabula

Stella que magos ad christum duxit fuit ab alijs multipliciter distincta. sermo. xij. R. S. Unde est.

Stola cãdida datur agneti. sermo. xiiij. Q. Substãtia solis a nulla creatura causatur. sermone. viij. F.

Sumptio corporis christi quid operetur in homine. sermone. lxx. O.

Symbolum maius quando et a quibus factum sit. sermone. lvi. G.

Deum laudamus

quantum gratum sit deo et angelis et sanctis patet per quandam visionem. sermone. lxxij. R.

Templũ quadruplex dei. sermone. xxix. A.

Tẽplũ dei est quadrangulare per quattuor virtutes cardinales. sermone. lxxvij. M.

Tempus huius vite nihil aliud est nisi cursus ad mortem. sermone. lxxvij. U.

Thesaurus sancti laurentij vnde venerit. sermone. xlv. H.

Terra vbi altior sit omni celo. sermo. i. R.

Tyburcius et valerianus martyres christi consecrantur per eorum decollationem. sermone. lxx. T. S. igitur.

Thomas ostendit suam fidem quam habuit ad deum tripliciter. sermone septimo per totum.

Traianus imperator oratione gregorij a penis liberatur. sermo. xvij. M.

Transcendit maria in sua assumptione no uem choros angelorum. sermone. xlix. per totum.

Trinitas purgatissimis mētibus cernitur sermone. x. F.

Trinitas personarum et vnitas essentie multipliciter ostenditur. sermone. xxxiiij. B.

Trinitas tota operata est in ordinatione marie. sermone. liij. T.

Tria munera admodum regum domino deo debemus offerre. sermone. xij. in fine.

Tribulatio quid faciat homini iusto. sermone. xlvj. in principio.

Turturis pprietates. sermone. xxvij. U.

Tuta non esse posset humana infirmitas sine angelorum custodia. sermone. lvij. in principio.

Valerianus et tybur

tius fratres cõuertuntur et baptisma suscipiunt. sermone. lxx. R. et. S.

Valerianus et tyburcius dũ sacrificare nolent ydolis pariter decollantur. et sic xpi martyres consecrantur. sermo:

Alphabetica

ne. xlv. T. S. igitur.

Venus plancta post solem et lunam est sple didior alijs: et significat castitatem et puritatem. sermone. lxxij. 3.

Verbũ consolatoriũ. sermone. xxvij. in fine. Verecundia est ornatus omnium etatum. sermone. vi. M.

Vexilla quare portantur in processionibus sermone. xxij. S.

Victoriam triplicem habuit sanctus lauretius quam etiã verus miles xpi habere debet. sermone. xlv. J.

Victorie corona dicitur laurea. sermone. xlv. in fine.

Victoria dicitur festum sancti michaelis vno nomine. sermone. lvij. R.

Victoria angelorum triplex. ibidem.

Vigilie sanctorum conuerse sunt in ieiunia retento tamen antiquo nomine. sermone xlv. M.

Viola color signat stabilitatem. sermone xxvij. U. S. Et notandum.

Virgo quedã arriana morte puniit propter iniuriam illatam. sermone. iij. 3.

Virgines debent habere sex virtutes. sermone. xxvij. S. S. Et nota.

Virginum perfectio in quo consistit. sermone. xxxvi. Q. S. vi.

Virgines sacre votum suum in hora mortis protegunt et consolantur. sermone. lix. in fine.

Virginitas cõmendat. sermone. xxvij. S.

Virga moysi qua percussit silicem significat sanctam crucem. sermone. lv. D.

Viridis color intelligitur secunda virtus fidei. sermone. lix. B.

Virtus operatiua christi consistit in tribus sermone. i. D.

Virtus nulla tantum est digna excellentie. et honoris sicut humilitas. sermone. xvij. in principio.

Virtutes quattuor cardinales describuntur. sermone. lxxvij. M.

Viri quattuor contra cursum nature geniti et per angelos nunciati. sermone. xxxv. G. in fine.

Visio quomodo sancti pro nobis orant. sermone. lxi. M. et. N.

Vita christi que est angelica perfectio consistit in tribus. sermone primo. A. et sermone. lxxij. G.

Vita hominis consistit in septem diebus et isti septem dies signant septem virtutes sermone. lxxij. in principio.

Undecim milium virginum laus et preconium. sermone. lix. per totum.

Tabula

alphabetica

Unctio extrema duplici de causa instituta est. sermone. lxxvij. R.

Uox perfecta predicatoris debet esse suavis. clara. et alta. sermone. xvij. O. et sermone. xxxvij. R.

Uoces quid significant. sermone. xxxvij. R.

Uoluntas in caeli patria habituatur seu disponit in perfecta dilectione: ita q̄ deū summe diligit. sermone. lxx. D.

Utiliter predicauit iohannes baptista in tribus. sermone. xxxvij. R.

Us iponte et uoluntarie est passus. sermone. i. ff.

Ux in hac uita quinq̄ possedit. sermone. x. P.

Ux oblatuſ est tripliciter. sermone. xv. U.

U. Sed est.

Ux surrexit potenter. ueraciter. et feliciter. sermone. xxxij. R.

Ux uicit dyabolum per quattuor. sermone. l. C.

Uxianus quattuor bona salutaria haurit a domino. sermone. xxij. G.

Uola uniuersa corruerunt ingrediente domino in egyptū. sermone. viij. 3. et sermone. xi. G.

Udola muta et surda rationabiliter respuuntur. sermone. xij. Q.

Udola esse plena demonibus ad oculum apparet. sermone. lx. in fine.

Udago sancte agnetis a paulino suscipit anulum. sermone. xij. O.

Udago est cuius generatio est per imitationem. sermone. liij. in principio.

Udago crucifixi honorem exhibuit notario qui xpm negare noluit. coram demonibus. sermone. lv. A.

Udago crucifixi sanguine et aquam effluxit. sermone. lv. ff.

Udapani appellatur festū purificationis. sermone. xv. D.

Udopus facit claram uocē. sermone. xxxvij. 3.

Zaroes et arphaxat

magi a sancto matheo uincuntur in suis malficijs. et fugiūt. sermone. lvi. R. et L.

Zaroes et arphaxat magi secundo uincuntur a sanctis symone et iuda. et ad preceptum apostolorum. a serpētibus puniuntur. sermone. lx. ff.

Zaroes et arphaxat magi ingrati de sua misericordia punitione et resanatione pontifices ydolorum contra apostolos symonē et iudam commouerunt. sermone. lx. U.

Zaroes et arphaxat magi ingrati de sua misericordia punitione et resanatione pontifices ydolorum contra apostolos symonē et iudam commouerunt. sermone. lx. U.

¶ Finis tabule.

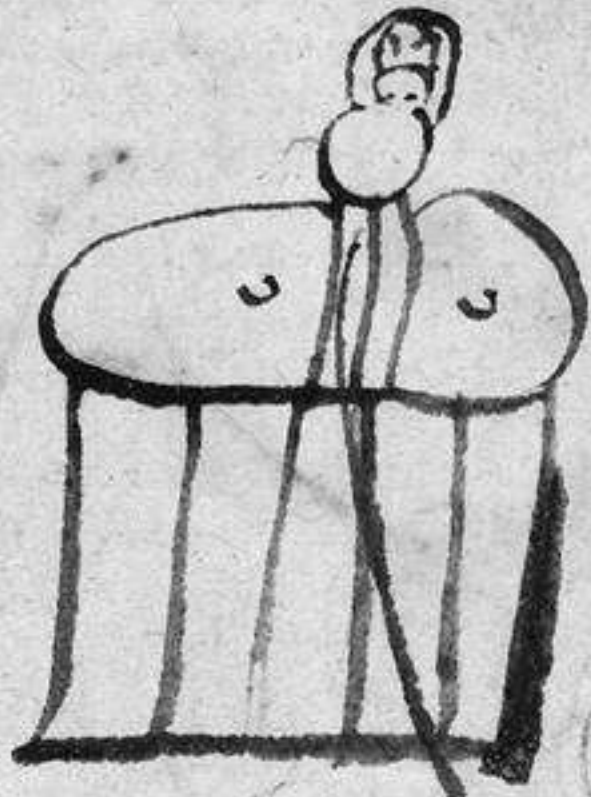
m m n
m m n
m m n

D

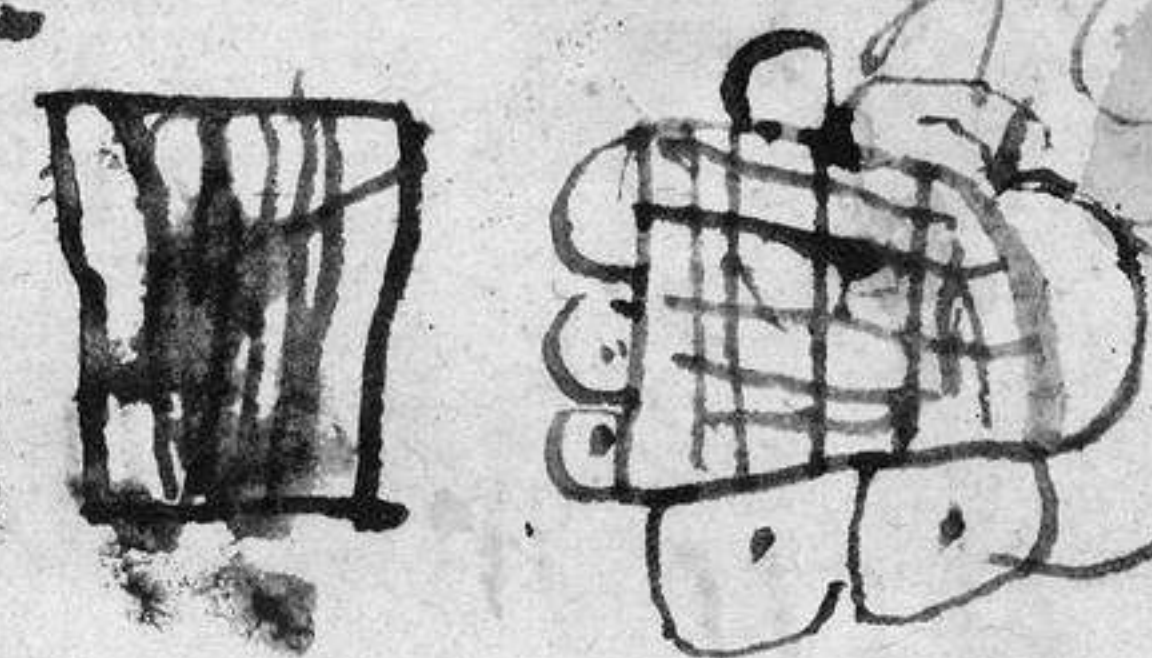
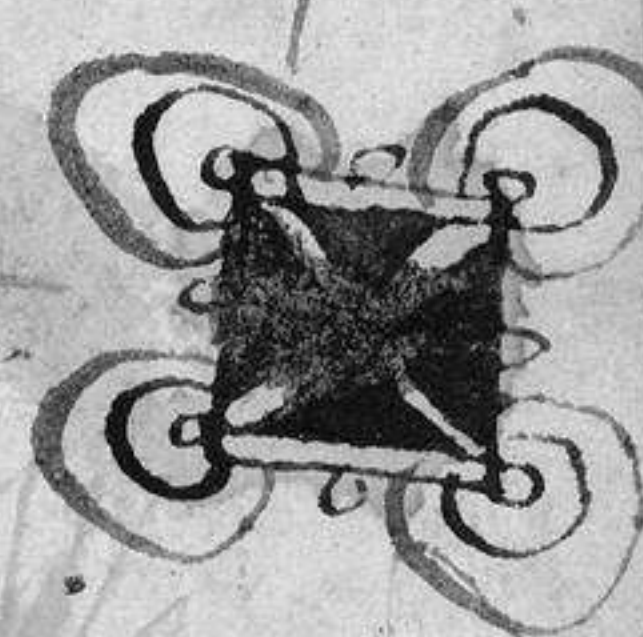
m

Handwritten scribbles at the bottom of the page.

Penitentia & secunda lauda,
 Dos & auferat qd in
 Decati Penitentia, cerimonie, lxxviij
 Penitentia

Penitentia
 Penitentia
 Penitentia
 Penitentia
 Penitentia

Penitentia

Handwritten text at the top left, possibly a name or title, partially obscured by a large scribble.

Handwritten text in the upper middle section, appearing to be a name or a set of initials.

Handwritten text on the right side, possibly a signature or a name, including the word "Luzar".

Large, stylized handwritten text on the left side, possibly a name or a title, written vertically.

Handwritten text in the middle section, appearing to be a name or a set of initials.

Handwritten text in the middle right section, possibly a signature or a name, including the word "Daxa".

Small handwritten text or initials on the left side, near a large stain.

Large, stylized handwritten text in the lower middle section, possibly a name or a title.

Handwritten text in the lower left section, appearing to be a name or a set of initials.

Handwritten text in the lower right section, appearing to be a name or a set of initials.

Large, complex handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a name, including the word "COMEN".

¶ Sermones de sanctis per añū satis notabiles et vtilis omnibus sacerdotibus pastoribus et capellanis qui dormi seculi vel dormi sine cura sunt nūcupati eo quod absque magno studio facilliter possunt incorporari et populo predicari incipiunt feliciter.

¶ De sancto Andrea Sermo primus.

Christo confixus su

cruci. ad Gal. ii. Notate charissimum. Dicit enim beatus Augustinus super verbo predicto quod Christus dimisit lectum suum. scilicet cruce

discipulis suis. Quicumque ergo vult quiescere cum Christo iaceat in terra in isto lecto et moriatur in cruce. Certe hoc fecit sanctus andreas cum magno desiderio quiescit per biduum in cruce et in ea obdormiuit in domino. Ideo conuenienter dicit Christo confixus sum: id est conformiter affixus sum cruci. Et notandum quod in premissis verbis conformitas et similitudo sancti andree quam habuit cum Christo tripliciter ostenditur. Primo quantum ad vite sanctitatem: in qua Christum secutus est. quod notatur cum dicitur Christo. Christus enim idem est quod sanctus vel virtus. Secundo ostenditur quantum ad operationis virtutem: in qua fuit sibi vnitus cum additur: confixus sum. Tertio ostendit quantum ad pene acerbitatem: quia fuit sicut Christus confixus: cum concluditur: cruci. Dicit ergo. Christo confixus sum cruci. Dico primo quod in verbis premissis ostenditur conformitas siue similitudo sancti andree cum Christo quantum ad vite sanctitatem in qua Christum secutus est: quod notatur cum dicitur Christo. Circa quod sciendum quod vita Christi que est euangelica perfectio consistit in tribus in quibus sanctus andreas Christo suo magistro fuit conformis et similis scilicet in paupertate: obedientia: et charitate. Primo enim vita Christi siue euangelica perfectio consistit in summa paupertate que est fundamentum perfectionis. sicut Christus dicit. Math. xix. Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus. Hanc perfectionem habuit in se Christus. Nam de paupere matris natus est. in loco vili reclinatus est pro pauperibus nutritus. cum pauperibus conuersatus est: et pauper mortuus est. Unde dicit Luc. ix. Vulpes foueas habent et volucres celi nidus. Filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. Unde Bernardus. Pauper natus est: pauper vixit: pauper obiit. In ista perfectione fuit sanctus andreas conformis Christo. Nam postquam Christus eum vocauit de mundo ad euangel-

cam perfectionem statim secutus est eum. Unde dicitur Math. iiii. Quod ambulans Iesus iuxta mare galilee vidit duos fratres: simonem qui vocatur petrus et andream fratrem eius mittentes rethe in mare: erant enim piscatores. Et ait illis. Venite post me faciamus fieri piscatores hominum. At illi continuo relictis rethibus et nauis secuti sunt eum. Et ideo dicitur de sancto andrea Joh. i. quod vnus ex duobus supple primis qui secuti sunt Iesum relictis omnibus: erat andreas frater simonis petri. B Secundo consistit in vera obedientia et humilitate. Unde dixit Iesus Luc. ix. Si quis post me vult venire abneget semetipsum et propter deum humiliter continendo et deum obedienter sequendo. Nam hanc perfectionem habuit in se Christus qui prius fecit illa que doceret. Unde dicit Joh. v. Non quero voluntatem meam: sed voluntatem eius qui misit me scilicet patris cui debeo obedire. Unde ad Phil. ii. Humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem. In ista perfectione fuit sanctus andreas conformis et similis Christo. Nam sicut Christus fuit obediens patri: ita andreas fuit obediens Christo. Unde legitur in eius legenda quod post ascensionem domini diuisis apostolis andreas apud syriam. et matheus apud mirmidoniam predicauit. Viri autem illi predicationem mathei penitus respuentes oculos eius eruerunt. vinctumque in carcerem posuerunt. post paucos eum occidere disponentes Interea angelus domini apparuit sancto andree ipseque mirmidoniam ad sanctum matheum ire precepit. Quo respondente se viam nescire: iussit ut ad ripam maris iret et primam nauem quam inueniret intraret. Qui velocius iussa complens ad urbem predictam venit angelo ducente et prospero vento flante. et inuenito carcere aperto intrauit et sancto matheo viso plurimum fleuit et orauit. Tunc reddidit dominus sancto matheo visum et lumen oculorum quo eum prius in nequicia populorum. Matheus autem inde secessit et antiochiam peruenit. Andrea mirmidonie permanente. Fratresque illi de euasione mathei andream apprehenderunt. et per plateas ligatis manibus pertrahunt. Cum eius sanguis efflueret pro eis. orauit: et eos ad Christum sua oratione conuertit. et inde antiochiam perrexit. Et sic per Christum obedientia. Unde potest dicere illud Act. v. Obedire oportet deo magis quam hominibus. Unde dicit Bernardus. Verus obediens dat suum velle et suum nolle ut possit dicere. Paratum cor meum deus paratum cor meum.

¶ Tertio consistit in vera charitate. Unde

dixit xpus Joh. xiiij. Mandatum nouum do vobis vt diligatis inuicem sicut dilexi vos In hoc cognoscet oēs qz discipuli mei estis si dilectionē habueritis ad inuicē. ad Cot. iij. Sup oia charitatē hntes qd est vinculu pfectionis. Hāc pfectionē habuit xpus vt dicit Joh. xv. Maiorē hac dilectionē nemo hz zc. In hac pfectione fuit andreas similis xpo. Ipe em sciuit q xps pcepit diligere p- rimum: ideo p salute primi scz vni pctoris orauit: ieiunauit: z sicuit quousqz de miser tus est ei sicut legit in ei legēda. Vñ legit q erat quidā senex noie nicola inueterat in pctō luxurie q accessit apm dicēs. Dñe ecce. lxx. ānis vite mee semp fui in luxuria. accepi aut aliqn euāgelii orās dñz vt mihi amodo largiret cōtinentiā: sz ipo pctō inue terat z a mala cōcupiscētia illect statū ad opus illicitū reuertebat. Quadā igit vice cō cupiscētia infāmat oblit euāgelij qd sup me posuerā ad lupanar iui. statiqz meretrix di xit mihi. Egredere senex egredere qz ange- lus dei es tu. me nō cōtingas: huc neqz acce dere psumas: video em super te mirabilia. Stupefact in verbis meretricis recolui q mecu euāgelii detulisset. Nūc igit scē dei pro salute mea tua pia oō intercedat. Au- diens hoc scūs andreas cōpassione motus cepit flere z a tertia vsqz ad nonā orauit: et surgēs noluit comedere: z ait. Nō comedaz donec sciam an de miseretur hui senis. Cūqz qnqz dieb ieiunasset venit vox ad eū dicēs. Obtines andrea p sene: sz sicut ieiunus macerasti te: sic z ipe ieiunus affligat se vt saluetur. Sicqz qnqz mētibz in vane et aqua ieiunauit. z postmodum plen bonis operibz in pace quieuit. Et iterū venit vox ad andrea dicēs. Per orationem tuā quod perdidisti acquisiui. Ecce qstuz amorē habuit ad primū z ad deum. Vñ dicit Eccl. iij. Qui diligit deū exorabit p pctis. Quare bene dē de eo Esa. liij. Orant p trāsgressoribus: vt non perirēt. Vñ scūs andreas bñ pōt dicere illud Job. xxij. Vestigia ei secut est pes meus. s. p auptatis. obedientie: z charitatis ipsius xpi. Quare bene dē andreas qd inter pretatur decorus. nā in vita sua fuit in istis tribus decorus z xpo cōformis. z sic pz pmiū

D Secūdo dico q cōformitas scī andree ad xpm ostendit qstuz ad opationis virtu tem in qua fuit sibi vnitus qd notat cum dē confixus sum. Est notandū q vtus opatiua xpi consistit in tribus. s. in inuictoz z pctoz vocatione: in crucis p dicatione: z in crucis deuotione. Prima vtus opatiua xpi cōsistit in peccator vocatione. Unde dicit Math. ix.

Non veni vocare iustos sed pctōres quasi diceret. Illos volo redimere p passionem z sanare pfecte. Ideo dicit Aug. q xpus nūqz sanauit aliquē infirmū in corpore quin etiam sanaret in mēte. Certe illam vtutem opera tuam vocandi pctōres habuit etiā sanctus andreas. Nam ipse cōuertit infideles ad fidem z sanauit eos mēte z corpore sm quod xpus sibi z alijs pcepit quādo voluit ab eis recedere z in celū ascendere: vt dicit Marc. vlti. Euntēs in munduz vniuersum p dicate euāgelii omni creature. Require in smone de ascensione dñi. Quod pfecte fecit sanctus andreas sicut legitur de eius legenda Nam legitur q cum esset in ciuitate nicea z predicaret fidē xpi ibi dixerūt ei cūes q extra ciuitatem secus viam essent septē demones. qui pretereūtes occiderent. Quibus ad iussu apostoli ante populū in specie canū venientibus precepit vt illuc irent: vbi nulli hominā nocere possent: qui statiz euāuerunt. Illi autem hoc viso fidē christi receperunt. Et cum venisset ad portam alterius ciuitatis: ecce quidam mortuus iuuenis ferebatur. Querēte apostolo quid ei accidisset: dictum est ei q septem canes venerunt z eū in cubiculo necauerunt. Et apostolus ait la chrymando. Scio domine q fuerunt demones quos a nicea ciuitate repuli. Dixitqz patri. quid dabis mihi si suscitauero. filium tuum. Cui ille. Nil charius eo possideo: ipsuz igitur dabo. Et facta oratione surrexit: et apostolo adhesit: ecce qz zc. Item aliud legitur q quidam virū numero. xl. ad apostoluz venire volebant nauigio vt ab eo doctrinā fidei reciperēt: z ecce a diabolo mare concitatur: z omnes pariter submergūtur. Apostolus vero cum quadam die sederet iuxta mare docens in litore: ecce corpus cuiusdā submersi apparuit quem apostolus facta oratione suscitauit. Tunc ait qui submersus fuerat. xl. eramuz z doctrinam fidei appetentes ad predicationem apostoli venire volebamuz z mari turbato simul omēs submersi fuimuz. O vtinam si corpora ceteroz apparerent z suscitarentur z crederent. Et cum hoc dixisset apparuerunt. xxxix. corpora que aqua ad litus detulit que omia oratione facta apostolus suscitauit: qui omnes omnia que eis acciderant narrauerunt. Ex quo miraculo domino multum populuz acquisiuit. Unde canit de eo. Quater denos iuuenes submersos maris fluctibz vite reddidit vsibus. Et sic ptz quō sanauit peccatores mēte z corpore. Quare bene dē illud Eccl. xxxi. Laudabimuz eum fecit em mirabi

lia in vita sua. **E** Secunda virtus operatiua xpi consistit in crucis predicatione. vñ dicit Joh. xij. Ego si exaltatus fuero a terra omnia tra. ad meipm. Hoc aut dicebat significans qua morte esset moriturus. Vñ in signum hui⁹ sepe dixit discipulis qd esset crucifigēd⁹: vñ h̄c Mat. xx. qd ascēdēs ihs hierosolymam assumpsit xij. discipulos suos secreto ⁊ ait illis. Ecce ascēdimus hierosolymaz ⁊ filius hominis tradetur p̄m. sa. ⁊c. In quo intendebat redēptionē ⁊ salutē pctōrum. Certe h̄c virtutē operatiuaz habuit etiam sanctus andreas cū predicauit continentiam nostre saluationis per lignum crucis. Unde legitur in eius legēda qd cū predicasset in achana totam eam ecclesiam impleuit: ⁊ populū ad fidem conuertit. vrozemq; egee p̄cōsulis fidem docuit ac baptizauit. Audiens hoc egeas ciuitatez patras ingreditur cōpellens xpianos ad sacrificia ydolorum. Cui occurrens andreas dixit. Oportebat qd tu qui iudex hoim es iudicem ⁊ creatorem tuū qui in celis est cognosceres. agnitum coleres. colēdo animū a dijs p̄nit⁹ reuocares. Cui egeas. Tu es andreas qd supstitiosam sectam ⁊ falsam predicās quā romani principes nuper iusserunt exterminari. Ad quē andreas. Romani principes nō dum cognouerūt quomodo dei filius veniens docuit ydola eīe demoia que hec docēt vnde offēdat deus vt offēsus ab eis auertatur: ⁊ auersus nō exaudiat: ⁊ nō exaudiedo ipi a dyabolo capiantur. ⁊ capti tādū deludantur donec in pctis moriātur ⁊ eternis penis deputētur. Cui egeas. Duz iesus v̄ vana ista predicauit crucis patibulo est affixus. Cui andreas. Hoc pro salute n̄ra spēte sustinuit nō pro culpa sua. Ad quē egeas Cum a discipulo suo fuit tradit⁹ ⁊ a iudeis tentus. ⁊ a militib⁹ crucifixus quō tu dicis eum sponte crucis patibulū subisse. **S** Tunc andreas quinq; rationib⁹ probare cepit cum spēte ⁊ volūtariē esse passus. Primo qd passionē suā presciuit ⁊ discipulis suis futuram predixit. ecce inquit ascēdimus hierosolymam ⁊ fili⁹ hominis ⁊c. Secōdo ex eo nam cum petrus cupiebat euz auertere ab hoc di. Math. xvi. Absit a te dñe: nō erit tibi hoc. Indignat⁹ dixit petro. Uade retro sathanas: qz nō sapias ea que dei sunt. Tertio ex eo. nam potestatem patiēdi ⁊ resurgēdi se habere manifestauit di. Potestātē habeo ponēdi aiām meam ⁊c. Quarto ex eo. nā proditorē suū precognouit cum panem intinctū ei dedit pro signo traditionis sue. nec tamen eum vitauit. Quinto ex eo. nam

locum in quem traditorem suum venturū esse sciuit accessit. Et h̄is omnibus andreas asseruit se iterfuisse. Insuper addidit qd crucis mysterium magnū esset. Cui egeas Mysterium dici nō potest: sed supplicium. Unde ait. Nisi dictis meis obtemperaueris ipm mysterium crucis te experiri faciā. Cui andreas. Si crucis patibulum expauescerem crucis gloriā nō predicarem. Et cepit crucis gloriā quinq; rationibus ostendere. Primo. nam per lignū facta est preuaricatio. ergo redēptio. Secōdo. nam preuaricator factus est de immaculata terra: ergo reconciliator in cruce suspēsus factus est de immaculata ygine. Tertio. nā p̄m⁹ hō ad cibū vetitū extēdit man⁹ maculatas: ita sc̄s hō maculatas extēdit i cruce. Quarto nā ad cibū delectabilē gustauit cōgruū fuit vt xps in cruce esca fellis cibaret. Quinto: nā vt xps nobis immortalitē p̄ferret: p̄gruū fuit vt n̄raz mortalitatem assumeret. Et sic patz quō salū salutē ⁊ gloriā crucis p̄dicauit. Vñ potest dicere illud. i. Cor. i. Nos predicam⁹ xpm crucifixum. Tertio virtus operatiua xpi consistit in crucis deuotione. nā ip̄e deuote passionem ⁊ crucem acceptauit. Vñ d̄c Math. xxvi. qd progressus pusillum cecidit in faciē suam orans ⁊ dicens. Mi pater si possibile est transeat a me calix iste. veruntamen nō sicut ego volo: sed sicut tu. Sic sanctus andreas cum magna deuotione iuit ad crucē Unde legitur in eius legenda qd cū videns a longe crucem salutauit eam dicens. Salue crux preciosa diu desiderata que in christi corpore dedicata es: ⁊ ex mēbris eius tā q̄ ex margaritis ornata. securus ⁊ gaudens venio ad te: ita vt tu exultās suscipias me discipulū ei⁹ qd pependit in te magister me⁹ xpus: qz amator tuus semper fuit desiderauit te amplecti. vñ p̄t dicere illud ad Gal. vi. Mihi absit gloriari nisi in cruce. Quare bene dicitur. Andreas. quod interpretatur respondens. quia sapiens fuit in sua responsione ⁊ doctrina sicut ⁊ xps. **T** Tertio dico qd cōformitas sancti andree ad christum ostenditur quantum ad pene sc̄erbitatez: quia fuit sicut christus crucifixus. quod notatur cum d̄c cruci. Est notanduz qd acerbitas passionis xpi in tribus consistit: scilz in dura flagellatione. in corporis nudatione. in crucis permansione. Primo consistit in flagellatione. Nam d̄c Joh. xix. qd pylat⁹ apprehendit iesum et flagellauit. ⁊ milites plectentes coronam de spi. impo. cap. eius. Sic sc̄tus andreas fuit miserrime cesus. vñ legit qd egeas p̄cōsul i ciuitate patras p̄ si

de xpi incarcerationem andream: et postea educ-
tus de carcere iussit eum a. xx. hoibus miser-
rime cedi: quod patienter sustinuit propter xpm.
Et cum egeas sibi multa supplicia minare-
tur propter xpm respondit. Quicquid tibi vi-
detur in supplicijs maius exogita. Tanto
em regi meo ero acceptior quanto fuero pro no-
mine eius in tormentis constantior etc. Un-
de potest d. cre illud ps. propter te mortifi-
camur tota die. **H** Secundo consistit in
crucis denudatione. Nam cum xpus venit in lo-
cum caluarie: tunc posuerunt crucem super terram
et denudauerunt eum totaliter: ut patet Marc. xv.
Et crucifigentes eum diuiserunt vestimenta ei
mittentes sortem quod quid tolleretur. Sic sanctus
andreas semetipsum expoliavit ut conforma-
retur xpo crucifixo. Unde legitur quod dum vi-
dens crucem paratam dixit. O bona crux sine
intermissione quesita concupiscenti animo ac-
cipe me ab hoibus et redde me magistro meo ut
per te me recipiat qui per te me redemit. Et
hec dicens exiit se et vestimenta carnificibus
tradidit: et sic eum ut iussi fuerat crucifixerunt
Et tunc factus est concursus populorum dicen-
tium. Hic innocens sine causa damnatur. Ipse
se rogavit eos ne suum martyrium impedirent
Sic in cruce biennio viues. xx. milibus hoium
stantium predicavit et magnum populum sic in
cruce ad fidem xpi convertit. unde poterat di-
cere illud Job. ij. fludus egressus suus de ve-
tro matris mee. reuertit illuc. Sed nota quod non
est eodem modo crucifixus quo xpus. Nam di-
cit Augu. in tractatu de pas. dni Multi mar-
tyres passi sunt: sed nihil elucet quod caput
nostrum. Nam xpus dominus noster crucifixus est
rectus: petrus reuersus: beatus andreas trans-
uersus. Xpus enim tanquam caput obtinuit superio-
ra. Petrus tanquam alter princeps vel tanquam pe-
des obtinuit inferiora. Ideo conueniens fu-
it ut andreas teneret medius ut scilicet manum
dexteram porrigeret sursum ad xpm: aliam in-
clinaret deorsum ad petrum ut a xpo pete-
ret auxilium ascendendi ad celum: a petro pe-
teret auxilium ut aperiret regnum celorum. Xpus
in cruce fuit rectus ut respiceret mundum quem
redemit. Petrus reuersus ut respiceret celum
cuius claves tenebat. Andreas autem transuer-
sus ut cum vna manu peteret celum a xpo
cum alia claves a petro. **T** Tertio con-
sistit in crucis permansione. Nam xpus no-
luit de cruce descendere quoniam iudei dixerunt:
ut habet Mat. xxvij. Si filius dei es descende de cru-
ce etc. ipse noluit quous fuerit filius dei
et de cruce descendere potuisset. Sic sanctus an-
dreas exemplo xpi constans erat et de cruce de-
scendere noluit: sed perseuerauit. Nam dicit ber-

perseuerantia est vnica filia summi regis et
consummatio virtutum. Qualiter autem perseuera-
uerit legitur quod turba minante. Egeat mortem quod
sanctum virum iustum et deo charum crucifixisset venit
ad deponendum eum: quem videns andreas dixit ei.
Si pro patria venis ipsam consecris. si autem ad de-
ponendum me: scias quod viuere non descendas. iam
enim video regem meum qui me expectat. Videns
autem quod plebs volebat eum deponere dicit Au-
gu. quod orauit longam orationem ad xpm ut ipsum
non permitteret viuere deponi: quod non incepisse sed
perfecisse virtutis est. Et hoc facto splendor nu-
mius de celo venit pro dimidia hora et cum cir-
cuededit: ita ut nullus eum videre posset: et ab-
scedente lumine simul cum ipso lumine tradidit
spiritum. Unde canit ecclesia. hic est qui pro amore
xpi pepedit in cruce: et pro lege eius sustinuit
passionem. Maximilla autem tyrorum Egeat tulit cor-
pus apostoli et honorifice sepeliuit. Egeas autem
antequam domum redisset arreptus a demonio in via
coram hominibus expirauit. Et sic patet tertio quod
sanctus andreas fuit conformis xpo in pene acer-
bitate: quare bene dicitur andreas quod interpretatur
virilis: quod fuit multum virilis in passione
ideo bene dixit xpo crucifixus sum cruce: ergo etc.
R Episcopus quidam habens vitam religiosam et sanctum
andream inter ceteros sanctos valde veneraba-
tur et dilexit. Inuides igitur hostis antiquus
viro sancto episcopo: ideo ad decipiendum eum tota calli-
ditate se contulit: et se in formam pulchre mu-
lieris transformauit et venit ad palatium episcopi as-
serens se velle confiteri: mandauit episcopus ut suo pe-
nitentiario confitetur cui plenitudinem peccatis
tradidit: rennuuit illa et nulli nisi sibi secreta
sue conscientie reuelaret. Sicque episcopus victus eam
ad se venire precepit. Cui illa. Obsecro do-
mine miserere mei. ego enim in annis puellari-
bus ut cernitis constituta: a puerici a delica-
te nutrita: nec non et regina progenita huc in
pigrino habitu sola veni: nam pater meus rex
vtriusque potens valde voluit me magno princi-
pi in coniugium sociare: cui rursus quod omnem thoro-
rum maritalium abhorrerem: quod virginatate meam
xpo in perpetuum voui. et ideo nunquam possem in car-
nali copulam consentire: denique sic artata quod
oportebat me aut eius voluntati obedire: aut
certe diuersa subire supplicia fugi latenter
magis eligens exulare quam sponso meo fidem in-
fringere. Audiens vero vestre sanctitatis pre-
conium sub alis vestre protectionis confugi spe-
rans me apud vos locum quietis repire et
deo seruire. Admirans episcopus in ea nobilitate
generis: pulchritudine corporis: feruorem
deuotionis: venustatem eloquentie: benigna
voce respondit. Esto secunda filia ne formides
quille. ob cuius amorem te et tuos tam viriliter

contempisti ipse tibi ob hoc in presenti cumulum gratie et in futuro plenitudinem gratie largietur. Et ego seruus eius me et mea tibi offero et eligam mansionem ubi tibi placuerit et volo ut hoc die mecum prandeas. cum illa. Noli inquit per me de hac re rogare ne forte ex hoc aliquis suspicio mali pueniret. cum episcopus. Non timeas. nam nullum scrupulum male suspicionis in aliquo potest generari. Venientes itaque ad me et accessit in eam episcopus: crebroque eius faciem non desinit intueri et pulchritudinem admirari et dum faciem eius non desinit intueri antiquus hostis cor eius graui iaculo vulnerauit magis ac magis pulchritudinem cepit augere. ita quod episcopus de illicito actu cogitauit quoniam possibilitas se offerret. Tunc quidam peregrinus venit ad ostium crebris ictibus et magnis clamoribus iussit sibi apiri. Tunc episcopus interrogauit mulierem an ingressus peregrinus sibi placeret. cui illa dixit. proponat sibi aliqua questio satis grauis quam si enodare scuerit admittat. si autem repellat. seruetur omnes eius sine. et quod sufficiens esset hac questione proponere sciscitant. cum per nullum sufficiens inueniret dixit episcopus. Domine vos in sapia et eloquentia omnes nos precellit igitur questionem proponite. tunc illa dixit. Interroget quod maius mirabile sit quod deus vnus in puera fecerit. Interrogatus de hoc peregrinus dixit. diuersitas facierum. Nam inter tot homines quot fuerunt ab initio mundi vsque in finem non potest reperiri duo quorum facies paria sint similes nec non in ipsa puera facie deus omnes sensus corporis collocauit. Audiens omnes rationem admirantes dixerunt. haec et optima est solutio questionis. Tunc mulier ait. proponat sibi se cuiusda[m] questio grauior in qua melius possim sapia eius expiri gratia ab eo ubi terra sit altior oculo. respondit peregrinus. In celo empireo ubi residet corpus christi quod de terra. id est. uirgine maria est formatum. Et ecce omnes rationem eius approbant. Tunc iterum illa dixit. fiat ei tertia grauissima questio ut eius sapia comprobet et dignus sit quod admittat. gratia ab eo questum spacium sit a terra usque ad celum. respondit de hoc peregrinus dixit. vade ad eum qui te misit ad me de hoc diligentius eum percutare. ipse enim melius me hoc nouit. nam ipse hoc spacium mensurauit quoniam de celo in abyssum cecidit. ego autem de celo nusquam cecidi. et ideo illud spacium nusquam mensurauit non enim est mulier: sed dyabolus qui se transformauit in similitudinem mulieris. Audiens hoc nuncius vehementer expauit et dicta coram omnibus recitauit. mirantibus igitur omnibus et stupentibus antiquus hostis de medio eorum euauit. Episcopus autem rediens ad se ipsum redarguit et de perpetrata culpa veniam lamentabiliter deprecatur.

batur. misitque nuncium ut peregrinus in troduceretur: sed nequaquam amplius inueniebatur. Tunc episcopus populum conuocauit et totum factum ei exponit. precepitque ut omnes ieiunium et orationibus insisterent ut deus dignaretur reuelare quisnam peregrinus fuerit qui eum a tanto periculo liberauit. Reuelatum est autem episcopo ista nocte quod beatus andreas fuerit. cepit igitur episcopus in deuotione sancti andree magis crescere ac cum eum de plus in reuerentia habere.

De sancta barbara. Sermo. ii.

Amator factus sum forme illius. Sap. viii. Notate karissimi. dicit enim Augustinus. li. de spiritu et anima quod amor est delectatio cordis currens per desiderium ad aliquid. Hinc est quod cum sancta barbara fuit ita pulchra in forma corporis et anime. id est. christus dei filius per amorem desiderii ad eam currebat: quare bene dicit. amator factus sum forme. **2.** Est notandum quod sancta barbara habuit tria in se que fecerunt eam spiritualiter pulchram et formosam. propter que deus qualibet animam deuotam diligit et amator forme illius erit. primum est confessio fidei christiane. secundum est perfectio firme spei. tertium est feruor diuine charitatis. Ista tria ostendit apostolus. I. Cor. xiii. di. nunc manent tria hec. scilicet. que animam ornant et pulchram faciunt. fides. spes. et charitas. propterea etiam tres mulieres veteris testamenti commendantur. dico primo quod primo quod sancta barbara habuit in se quod fecit eam pulchram est confessio fidei. Nam de Act. xv. fide purificans corda eorum. unde perfectio fidei tamen mundat quod non solum deum excitat ad diligendum animam. verum etiam allicit eam ad hominem quod in eo dignatur habitare. id dicit apostolus. Eph. iii. habitare per fidem christum in cordibus uestris. unde dicit Augustinus. fides est mater omnium virtutum et fundamentum omnium bonorum: certe hanc perfectionem fidei habuit sancta barbara. unde legitur quod regnante maximiano impatore et marciano preside quidam vir in ciuitate nicomedia nomine dioscorus diues valde habens unicum filium nomine barbara de nobili genere ortam speciosam nimis que occulte deum in celi adorabat. et unicum filium eius dominum nostrum iesum christum die noctumque sedulo corde deprecabatur. Cumque ex more ciuitatis ut fieri solet veniret et quereretur eam an maritari vellet unum magno principi. et requisita super hoc a prelo: negauit. et illa curuo vultu eum insperxit dicens quod nunquam virum cognoscere. proponeret. hoc dicente barbara per eius ruit in amplexus eius. diu deo scutans. eam quod tale repudium nuptiarum reperisset in ea non lesit. propter ipsam marito tradere: quia unica illi erat: et dilexit eam valde. iussit turris excelsam et pulchram edificari et depingi cum sole luna et sicel

lis. vbi vnica filiā suā in eminentiori loco cō-
sistere voluit: et cū totū firmamentū sic depi-
ctū fuit ipa vidēs tantā pulchritudinez ce-
pit cogitare q̄ ille q̄ omnia tālia creauit pul-
chrior hys oibus esset. et statim sibi āgelus ap-
paruit ipam ad xpm cōuertēs: q̄ statim a va-
lentino sc̄to sacerdote baptizata est. cū ergo
marimian⁹ impator inter oēs sectas nullā
tū odiuit sicut xpianoz cepit ei q̄ sic vellz
fidē xpi extinguere. q̄ null⁹ in mūdo viuens
xpm noiare auderet: et qz dioscorus dux ei⁹
fuit. iō multū xpianos odiuit. Quadā autēz
die ipē volebat p̄gere in regionē longinquaz
ad deos suos cōsulendū eos qd cū filia sua
esset facturū. dedit artificibus magnā pe-
cuniā vt pulchrū edificū facerēt: et q̄ nō plu-
res nisi duas fenestras h̄ret: aq̄lonarē et me-
ridianā. et sic p̄fect⁹ est et longo tpe stetit cū
quadā ergo vice sc̄tā bar. iuit ad artifices vt
videret edificūz vidit q̄ tū duas fenestras
fecerūt et dixit artificib⁹: quare tū duas fe-
nestras fecistis. r̄nderūt qz p̄ tuus sic dispo-
sunt. dixit eis barb. facite adhuc vnā fene-
stram. dicūt ei timem⁹ dñā ne indignet̄ pat-
tuus aduersus nos. Dixit barb. qd dico vob̄
facite qz de hoc p̄vobis r̄ndebo p̄ri meo. Ar-
tifices h̄o sicut barbara eis p̄cepit ita fece-
runt et tertiā fenestrā cōstruxerūt iussu bar-
bare h̄sus orientez. Et p̄ ambulās sc̄tā bar.
in natatorio cōtra orientē fecit crucē in mar-
more digito suo. cui⁹ figura p̄manet vsqz in
hodiernū diem vsqz ad cōpunctōem intuen-
tiū. ascendēs sic in palacio vidit simulacra
que colebat pat̄ eius expuēs in facies eozuz
dixit. Siles vobis fiāt q̄ faciūt vos et oīs q̄
cōfidūt in vobis. Rediēs autē pater eius de
pegrinatōe vidēs tres fenestras in eadē tur-
ri dixit artificib⁹. Nūqd nō dixi vobis q̄ du-
as fenestras deberetis facere. et quare tres
fecistis. At illi dixerūt. Filia tua tres fieri no-
bis p̄cepit. Ipē cōuocans filiā dixit. Charis-
sima filia q̄re sic p̄cepisti. Illa h̄o p̄ri r̄ndit di-
cens. Ecce pat̄ ipa diuinitas q̄ creauit oīa vi-
sibilia et inuisibilia in trib⁹ p̄sonis cōsistit q̄
sunt pater et fili⁹ et sp̄s sc̄ctus. quarū vna car-
nem assumpsit. s. fili⁹ qui me iā in cōiugum
assumpsit. Nā de⁹ pater filiū suū mihi socia-
uit a cui⁹ amore nō sepabit me vlla tribula-
tio nec angustia. Sic p̄z qualiter habuit con-
fessionē fidei. p̄pter quā fuit formosa effecta
Vñ h̄ificatur de ea illud ps̄. Cōfessio et pul-
chritudine ei⁹. Vñ figurat̄ in iudith de qua Ju-
dith. vi. Nō ē tal̄ m̄her sup terrā i cōspectu et
pulchritudine et in sensu h̄boz. iudith iterp̄-
ratur cōfiteus. et significat sc̄tām barbarā q̄
cōfessa est xpm in fide p̄pter qd bene est pul-

chra in aspectu et in sensu. h̄boz. Nā sensus
h̄boz suoz de fide xpiana fuit ita magn⁹ q̄
nō fuit sibi similis in terra: qz nec reges nec
p̄ncipes. ideo d̄r. Nō est talis mulier sup ter-
ram. Vñ de eius fide d̄r. Eccl. vi. Non est di-
gna p̄deratio auri et argē. s̄ bonitatē fidei
illius. Nā p̄pter talē fidē desponsauit sibi eā
xpus. Vñ Osee. ii. Desponsabo te mihi in fi.
Et rōem dicit thema. Nā amator fact⁹ sum
for. il. r̄c. M̄ sc̄do dico q̄ sc̄dm qd sancta
barb. h̄uit qd fecit eā pulchrā et deo dilectā
est confidentia firme spei. Ipē em̄ tū diligit
hoiem sperantē in eū q̄ ipsemet vult eē cōfi-
dentia eius. vñ Jere. xvii. B̄ndictus vir qui
cōfidit in dño et erit dñs fiducia eius quare
dicit ps̄. Spes mea in deo est. certe cōfiden-
tiam spei habuit sc̄tā bar. vñ legitur q̄ cum
patri respondisset q̄ despōsata esset xpo in
vera fide intellexit eā pater xpianā effectā et
furore replet⁹ tulit spatā. i. gladiū vt eaz oc-
cideret. ipsa h̄o confidentiā habuit in xpm
sponsū suū fugit ad vnū montē a cōmoti-
one patris et orauit et scissa est petra. et susce-
pit eam intus et cecit eā sup montē. Pat̄ autē
eius sequēs inuenit. duos pastores pascen-
tes oues. hos iterrogauit. quo p̄xisset filia
sua. vnus autē cōpaticbat̄ puellē volēs salua-
re eā et dixit q̄ nō vidisset eā. alius h̄o digito
demonstrauit eā et maledixit ei barb. et statim ei⁹
oues seu pecora facte sunt locuste q̄ adhuc p̄-
manēt ad sepulchrū eius. Pater autē reperi-
ens eā et capillis trahēs eam domū. flagella-
uit quā cū ab intentiōe sua nullaten⁹ reuo-
care possēt. inclusit eā in cellulā et furiosus a-
dijt marcianū p̄ fidem narrās sibi vnica fil-
iam suā auersam a cultura ydolorū et ad fidē
xpi cōuersam q̄ p̄cepit eā ad se adduci. Bar-
bara autē spem h̄ns in deū xpm inuocauit et
dixit ad p̄s idē quid me vis. et p̄ses ad eam
Charissima si vis h̄re nobile dñm et esse du-
cissa vel regina sacrificia dijs qd si nō feceris
traderis tormētis atrocibus cui barb. Ego
habeo sacrificare xpo deo vero et falsa idola
tua respuo. nā h̄nt os et nō loquūtur oculos et
nō vidēt. et similes h̄ij sūt oēs qui faciūt ea
et qui cōfidūt in eis. p̄ses autē intues eius
pulchritudinē dixit ei miseranduz est aspe-
ctui tuoz adolescētie tue. S̄z si diuti⁹ in hoc
statu pseueraueris tormētis acerrimis pu-
neris. Cui r̄ndit. mihi misereri vis tibi po-
tius misere. mihi minas m̄laris tibi penas
ptimesce. me. n. tpalia illa tormēta mittēt i
eternā requiē. te h̄o tpalis dignitas oib⁹ de-
licis ornata dirigit ad eternā penaz. Tunc
marcian⁹ furore replet⁹ suggerente p̄re p̄ce-
pit eam expoliari et suspēdi cum pedibus ad

trabē et virgis cedit: ita ut omne corpus eius inquinaetur sanguine et carnes eius nervis et haurinis discerpi. Scā autē bar. exultavit di. Bndict⁹ de⁹ qui nō amovit orōnē meā et misericordiā suā a me. hūc diem expectavi quasi et inveni. Et cū hōgo laborasset in magnis doloribus dixit. apphede dñe arma et scutū et exurge in adiutoriū mihi: dic aīe mee sal⁹ tua ego sum. Et inclusa est in carcere si forte aīm eius emolliret talib⁹ plagis fatigata media aut nocte lux de luce eā circūfulsit et xps ei appuit di. Confide et confortare filia mea dilecta qm magnū gaudiū est in celo de tua passione: ne timeas: ego em tecū sum et erua te ab oibus plagis que inferūtur tibi: et statim nulla plaga appuit in ea: et hec dicens dñs bndixit eā et abiit. Et sic p̄t̄ ei⁹ cōfidentia spei. vñ pōt dicere illud ps. In deo sp̄am nō timebo qd faciat mihi hō. Uñ figuratur nobis in susanna: de qua d̄r Dar. xij. qd fies suspexit i celū. erat em cor ei⁹ fiducia hñs in dño. Susanna it̄r̄ptat gaudiū. ergo etiā significat sc̄tā barbarā q̄ fecit gaudiū āgelis in celo in sua passiōe. teste xpo in legēda. Illa hñs fiduciā spei ad dēū p̄pter quā meruit dīnaz cōsolatōez: q̄re potuit dicere illud ps. In te dñe sp̄am nō cōfundar in eternū. vñ p̄t̄ hāc cōfidentia spei: ita pulchra effecta est qd xps fact⁹ est amator forme illi⁹: iō desiderat eā dicens Canti. ij. Oscede mihi faciē tuā: soneror tua. s. cōfidē. ie in aurib⁹ meis. Jō dicit th̄ca. Amator fact⁹ suz for. al. **N** Tertio dico qd tertiu qd sc̄tā barbara hñt qd fecit eā pulchrā et deo dilectā est feruor dīne charitatis. vñ dicit Jo. xiiij. Qui diligit me diligitur a p̄re meo: et ego diligo cū Sz iste feruor dīne charitatis cōsistit i volūtaria sufferētia. s. mortē et passiōē p̄ xpo sicut ip̄e p̄ nobis. Ad qd hortat apl̄s ad Eph. v. Effote imitatores dei sicut filij km̄i et am̄bi. in dilec. sicut et xps dilexit nos et tradi. se met. p̄ nobis in obla. et hostiam deo. Certe hunc feruorē charitatis hñt sc̄a barba. Nā p̄ xpo est passa. Quatr autē passa ē legit⁹ qd cū sequenti die mane facto marcian⁹ p̄s fecit eā adduci ante tribunal: vidēs qd oia ei⁹ vulnera sanata dixit. O clemētia deoz nostror q̄ circa ingtam tā grati sunt vt inflicta vulnera a nobis hesternā die miserti iuuetutis tue subvna nocte curarēt: ecce q̄ p̄picij fuerunt ibi dii nostri: dixit ei barba. Diu tūceci et surdi sunt et sine intellectu: quō possent plagas meas curare: me aut curavit dñs me⁹ iesus xps p̄ cui⁹ amore corp⁹ meū ad oia supplicia offero. Tūc marcian⁹ vidēs eā cōstantiozez iussit eā suspēdi i eculeo vt corp⁹ ei⁹ itez vn-

gulis discerpet et ad latera ei⁹ ardētes laminas iussit apponi. i. a aut i celuz itūta. dixit dñe iesu xpe tu nosti cor meū qd hec libēter p̄ te patior: ne ḡ me dereliqs quo audito p̄ses irat⁹ iussit p̄ carnifices māmillas suas ad huc puulas abscindi: qz hōgo erat ānoz. xij. Tūc ait ad p̄sides. O bestia cur secas in me femineū dec⁹. hoc dicto suspexit in celuz di. O dñe ne p̄icias me a facie tua et sp̄m sc̄m tuūne auferas a me. vidēs aut p̄ses qd nihil p̄ficeret fecit eā expoliari et nudā ferri p̄ circuitū civitatis vt eēt in derisiuz oī p̄p̄o: sc̄tā barbara itūes i celū ait. Dñe de⁹ q̄ opis celū nubib⁹ tege nudatū corp⁹ meū vt nō videar ab oculis ip̄ioz: q̄ statim misit āgelū suū de cel⁹ qd eā stola cādida coopuit et curavit vulnera abscisiōis. Cū aut p̄ quēdā vicū qd tatastis vocabat illā regiraret ad cōspectū p̄sidis vt eā cōspiceret sanā effectā ac stola cādida coop̄tā obstupuit exinanitus a sensib⁹ et velut lapis sedebat. Quo viso hōgo clamare cepit. Cōfūdatur qd adorāt sculptilia et c. Marcianus autē ad se reuersus dixit. Illa est magavere et euacuatrix sensuū. Si diutius vite reservata fuerit alijs mēbris nostris inferet debilitatē. Tunc turba circūstans cepit clamare. perde maleficā q̄ solo carniel sensus aufert. Cōtinuo p̄ses dedit cōtra eaz sniam mortis. Dyoscorus aut pater ei⁹ oblit⁹ qd caro sua esset furore replet⁹ cepit eaz a p̄sides: et durit eaz ad locū vbi decollāda erat: qd cum abducta esset oravit di. Dñe iesu xpe amator mūdi cordis et casti corp⁹ exaudi me in hac petitōe meavt oēs qd memoriā passionis mee fecerint velis ip̄is in oib⁹ necessitatib⁹ eoz et āgustis misericorditer subuenire ac eos in extremis positos tuo sacro corpe digneris numire: et in die iudicii p̄ctis eoz p̄pitare: tu ei nosti dñe: qz caro sum⁹. I facta petitōe et dicēte ea amē: venit vox de celo dicens. Veni dilectissima mea: et req̄sece i regno meo: qd postulasti datū ē tibi et petitio tua ē exaudita. **O** Uñ exēplū hui⁹ hēm⁹ qd qd petierim⁹ in mēoriā eius passionis i fine obtinebim⁹. Nā accidit in colonia qd vn⁹ latro p̄p̄t latrociniū cōmissuz capt⁹ fuit et rotatus et viū⁹ i rota posit⁹. Illa malicia non obstāte sp̄ali orōne oī die sc̄tāz barbarā honoravit. Cū aut i rota p̄ biduū vt triduū i p̄a viueret req̄sit⁹ fuit a trāseūtib⁹ quō sic viueret possit. Rndit se nunq̄ posse mori nisi sacramētū eucharistie recipet. Tortor civitatis hoc p̄cipies ockte s nocte cū lācea venit ad rotā q̄res ab eo si viueret. Cui ille dixit se si posse mori nisi sac̄m eucharistie recipet. Ille dixit. videbo si illō vey sit et misabili cū

eum lancea perforauit. et cum mori non potuit scabimus hoc percipientibus uenerunt ad eum: et sicut gesta est: eis reuelat et depositus et ad hospitale leprosozum deportatus ibi confitendo sacrum recepit et obdormiuit in domino.

P Et sic sancta barbara a patre suo decolata est. Sed pater non euasit. nam eo descendente de monte ignis cecidit de celo. et combussit eum. ita ut nec puluis eius inueniretur. Tunc valerianus cultor christiane religionis corpus uirginis multis odoramentis conditum digno honore cum beata iuliana quarta die mensis decembris sepeliuit. Et nunc caput uirginis sancte barbare est in colonia et in choro fratrum minorum digne reseruatum. et sic martyrisata est sancta barbara sub maximiano impatore et marciano preside. Et sic cum populus gentilis eiusdem ciuitatis de qua sancta barbara orta est sensisset uirtutem et miracula quibus coruscant uirgo comparauerunt preciosus lapidem postea et corpus uirginis in eum posuerunt et cum cathenis aureis sursum traxerunt. Cum autem ciuitas illa esset christianis circumuallata erunt populus et multos christianos interfecerunt tamen ciuitatem perdidit et christiani eam obtinebant. Cum autem uulnerati ueniret ad locum ubi corpus barbare sepultum fuit omnes sanitates receperunt. Cum uero ignorantes quod uirtute sanificati sunt inuenerunt antiquum sacerdotem gentilium sedentem iuxta corpus barbare qui propter metum mortis ibidem se abscondit et ille apparuit uirtutes et miracula sancte barbare. Christiani autem hoc percipientes omnes mortuos suos ibidem detulerunt et sani surrexerunt. Et sic patet qualiter habuit feruorem diuine charitatis ad christum cum sic passa est ob amorem eius quare merito est sic dilecta. Nam ipse dicit per uerbum: vii. Ego diligentes me diligo. unde figuratur nobis in hester: de qua hester. ii. quod erat forma ualde et incredibili pulchritudine omnibus oculis gratiosa et admirauit eam rex plusquam omnes mulieres. Hester interpretatur eleuata in populo: et significat sanctam barbara quam propter feruorem charitatis bene inter electos christi est eleuata. Nam secundum apostolum maior horum charitas. unde sancta Barbara potest dicere illud Cant. ii. Dilectus meus mihi et ego illi etc. unde dicit thema. Amator factus sum forme illius.

De sancto Nicolao. Sermo. iiii.

In multitudine electorum
i
habebit laudem et inter benedictos benedicetur. Eccl. xxiii. Nota te lxxiii. dicit enim Cassiodorus quod laus est uocalis extollens alicuius boni cum attestatione proprii meriti. Hic est quod dominus noster sanctus

Nicolai propter sua merita extollebat ad bonum in agne dignitatis: quod ad episcopatum: quare beatus dominus de eo. In multitudine electorum etc. In quibus quod dicitur et bis tria notant in quibus sanctus nicolaus tripliciter commendatur. primum est magnitudo generosa cum dicitur in multitudine electorum. Secundo est eius opatio et uisus cum additur habebit laudem. Tertium est eius remuneratio gaudiosa cum concluditur inter benedictos benedicetur. primum dico quod sanctus nicolaus commendatur in eius magnitudine generosa cum dicitur in multitudine electorum. **Q** I Circa quod notandum quod fuit magnus in tribus. scilicet in progenie: dignitate: et miraculis. primum fuit magnus in progenie: nam parentes eius fuerunt nobiles in uirtutibus. Dicit enim plato. nobilis est ille quem nobilitat sua uirtus. Hanc nobilitatem uirtutum habuerunt parentes sancti nicolai. Unde legitur quod pater eius nomine epiphanius mater eius iohanna vocabatur et erat cuius patere uerbis et ualde diues ac illulsi per sapia ortus et ambo fuerunt magne dignitatis inter omnes. et quibus essent magni honoris apud homines: tamen studuerunt magis esse magni apud deum quam apud homines. et ideo postquam ipsi in primis iuuentutis flore sanctum nicolaum eius filium genuissent se cunctis uoluptatibus abdicauerunt deinceps continenter uiuentes uita sancta gauderunt. et sic patet qualiter sanctus nicolaus fuit magnus quod de nobili et uirtuosa progenie natus. unde dicit Boetius in de consolatione philosophie. Nobilitas uidetur esse quod dicitur laus perueniens de meritis parentum. Unde canit ecclesia. Confessor dei nicolaus nobilis progenie: sed nobilior moribus ab ipso puerili euo secutus dominum. unde beatus dominus dicit nicolaus. nam nicolaus dicitur a nictor quod est nitor: et laos populi quasi nitor populi. nam ipse habuit in se illa quod nitorum mundicia facit. ideo beatus dominus dicit de eo. Eccl. xvi. Quod fuit magnus secundum nomen suum. **R** Secundo fuit magnus dignitate. nam factus est episcopus et a deo dilectus. Unde deus potuit ei dicere illud. Aggei ii. Assumam te seruum meum et ponam te sicut signaculum quoniam te elegi. Qualiter autem sit factus et electus in episcopum patet. Legitur enim quod defuncto episcopo miree ciuitatis conuenerunt episcopi illi ecclesie promissuri de alio episcopo. Alderat inter eos quod dicitur episcopus magne auctoritatis cuius uirtutem dependebat sententia omnium. Cum igitur omnes monuissent orationibus et ieiuniis insistere nocte illa audiuit uocem dicentem sibi ut hora matutinali fores ecclesie obseruaret et quem primum ad ecclesiam uenire conspiceret et cuius nomen nicolaus esset in episcopum eundem consecrarent. Hoc ergo aliis reuelans admonuit ut omnes orationi insisterent et ipse pro foribus excubauit. Mirum in modum hora matutina a deo missus uenit nicolaus quem apprehendens episcopus dixit. Quod est tibi no-

men. Ille ut erat colubine simplicitatis plenus inclinato capite. nicholaus inquit suus vite sanctitatis. Quae in ecclesiam ducentes huius plurimum reluctatem in cathedra collocaverunt et in episcopum consecraverunt. ecce etc. Unde impletur est illud psalmi. Et exaltet eum in ecclesia plebis: et in cathedra seniorum laudent eum.

S Tertio fuit magnus in potentia et virtute faciendi miracula. Unde dicit apostolus. iij. Cor. ix. Potens est deus omnem gratiam abundare in vobis scilicet faciendi magna mirabilia. Unde in signum huius dixit christus. Joh. xiiij. Qui credit in me opera quae ego facio et ipse faciet. Certe hanc gratiam faciendi magna mirabilia habuit. scilicet nicholaus. Unde legitur quod fuit vir quidam nobilis qui rogavit sanctum nicholaum ut sibi a domino impetraret filium promittens filium ad eius sepulcrum ducturum et ciphum aureum allatum. Filius nascitur et ad civitatem perducitur: et ciphus fieri iubetur qui sibi dum valde placeret eum suis vestibus adaptavit et alium equalem fieri precepit. Manuabatibus ergo ad ecclesiam sancti nicolai. iubet pater filium ut in illo ciphum quem primo fieri precepit aquam sibi afferret. Puer autem cum vellet aquam haurire cum ciphum in mare cecidit et statim dispuuit. Pater autem amare fleus nihilominus votum suum profecit. veniens autem ad altare sancti nicolai et cum obtulisset scilicet ciphum tamquam pietus de altari cecidit. Cum autem eleuasset ruderem posuisset super altare longius est piccus. Mirantibus autem cunctis ad tam grande spectaculum: ecce puer sanus aduenit et ciphum primum manibus suis portavit. narravitque coram omnibus quod quando in mare cecidit sanctus nicholaus affuit et eum illesum servavit sicque pater eius letus effectus verumque ciphum sancto nicolao obtulit. Et sic patris eius potentia faciendi mirabilia.

T Secundo dico quod sanctus nicholaus comedatur in eius operatio virtuosus etc. Circa quod notandum quod eius operatio virtuosus ostendit in tribus. scilicet in sanctitate vite. in pietate. et fidelitate. Primo ostendit in sanctitate vite. nam dominus dicit. Levit. xix. Sancti estote: quoniam ego sanctus sum. Certe hoc fecit sanctus nicholaus. Nam legitur quod ipse in iuventute sua ita pure et sancte vixit quod aliorum iuvenum devotio lasciviam ecclesias frequentavit et quicquid ibi de sacra scriptura intelligere potuit memoriter retinuit. et castitatem non solum in corpore: sed etiam in mente observavit et omnia que pertinent ad sanctum hominem tota intentione fecit. et ideo canit ecclesia de eo. Amicus dei nicholaus amicitiam dei per misericordiam acquisivit. Nam dicitur puer. xxij. Qui diligit cordis misericordiam habebit amicum regem quod fecit sanctus nicholaus. Unde beatus dicit de eo. Eccl. xliij. Valde speciosus est in splendore suo.

Secundo ostenditur in eius pietate. Nam dicit ambrosius. Cum omne pecuniam deposueris super est ut sis pius et compaties quod enim mihi est carere sceleribus et non esse mitis et mansuetus. Ideo in signum huius dixit christus Math. xi. Discite a me quod mitis sum. Certe hoc fecit sanctus nicholaus. Unde legitur de eius pietate quod cum defunctis parentibus sancti nicolai cepit cogitare quomodo tantam copiam divitiarum non ad laudem humanam: sed ad divinam gloriam dispenseret. tunc quidam concubine suus satis nobilis tres filias et gines ob inopiam prostituere cogit ut sic earum infamiam commercio aleret. quod cum sanctus nicholaus contempnit scelus abhorruit et massam auri panno involutam in domum eius per fenestram nocte proiecit et clavis recessit. Mane surgens homo ille reperit massam auris deo gratias agens primogenite nuptias celebrauit. Non multo tempore post famulus dei sile opus pergit. Quod rursus ille reperiens et in laudes imensas propens de cetero vigilare cepit ut sciret quis esset qui sue inopie subvenisset. Post paucos autem dies duplicata massa auri iterum in domum proiecit. ad cuius sonitum ille excitatus et nicolaum fugientem insequitur: currensque velociter talique voce alloquitur. Siste gradum teque aspectui meo non subtrahas. sicque currens nicolaum esse cognovit moxque homo humo prostratus osculari voluit pedes eius. Quod nicholaus renuens ab eo exegit ne eum quod diu viveret publicaret. Et sic patris eius pietas. Unde convenienter dicitur de eo illud psalmi. Tibi de relictis est pauper or. tu eris adiutor. Tertio ostendit in eius fidelitate. nam ipse fuit fidelis pro non tamen in vita: verum etiam post mortem. nam dicitur Apoc. ij. Esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam vite etc. Unde legitur quod quidam iudeus videns potentiam sancti nicolai in miraculis faciendis fecit imaginem eius sibi fieri et eam in domo sua collocavit et cum aliquo longius iret commisit sancto nicolao res suas cum minis dicens hec verba. Ecce nicholae omnia bona tibi custodienda committo. et nisi omnia bene et fideliter custodieris ultionem de te expectabo verberibus et plagis. Quadam autem vice dum abisset fures advenit et cuncta rapiunt solam imaginem dereliquerunt. Tandem iudeus rediens sequens spoliatus videns imaginem alloquitur his verbis. Domine nicholae nonne vos in domo mea posui ut res meas a latronibus servaretis: cur hoc facere nolulistis et cur latrones non prohibuistis: dura ergo tormenta recipietis et penam pro latronibus lueris sicque meum damnum compensabo in vestris tormentis et furorem meum refrigerabo verberibus et flagellis. Arripiens ergo imaginem dure eam verberabat. diuidentibus autem latronibus qui rapuerant sanctus dei tanquam in se verbera de facto recepisset

apparuit eis dicens. Ecce q̄ dure p̄ vobis flagellat̄ suz. ecce quō in corpore effusione sanguis patior. Pergite citi⁹ ⁊ restitute cūcta que rapuistis alioq̄n̄ ira oipotētis dei i vos deseruet: ita vt scelus v̄m̄ in mediū publicē ⁊ q̄libet v̄m̄ suspendiū patietur. Ad quē illi. Quis es tu q̄ talia nobis loquendo minaris. Et ille. Ego sum nicola⁹ seru⁹ iesu x̄pi quā iude⁹ p̄ rebz suis custodiēdis q̄s tulistis tam creduliter. ⁊ beravit. Territi illi ad iudeū veniūt ⁊ oīa restitūt: sicq̄ latrones ad viā rectitudis redeūt ⁊ iude⁹ grām saluatoris amplectit̄ ⁊ credit. ⁊ sic pt̄ ei⁹ fidelitas. q̄re bñ d̄r. de eo illd̄ Math. xxv. Euge serue bone ⁊ fide. ⁊c. U Tertio dico q̄ sc̄tus nico. cōmēdat̄ i ei⁹ remūeratione gaudio sa. cū d̄r inter bñdictos b. Circa q̄d notā dum q̄ in sacra scriptura tria inueniūtur p̄pter quē hō cōsequitur diuinā bñdictionē: q̄ tria sc̄tus nico. p̄fecte i se habuit. Primū est recessus a malo sc̄z ē p̄mptitudo ad miam tertiu est p̄seuerētia laboris i bono. Primo dico q̄ hō cōsequitur diuinā bñdictionē. p̄p̄t recessum a malo. vñ d̄r Job. i. q̄ erat hō simplex ⁊ rectus timēs deuz ⁊ recedēs a malo. sequitur opib⁹ manuū ei⁹ bñdixisti. Naz Job vlt. d̄r. Et addidit dñs oīa quecūq̄ fuerant iob duplicata. certe hūc recessus a malo habuit sc̄tus nicola⁹. vñ legit̄ q̄ i iuuetute sua incepit nō tm̄ vitare malū: verū etiā studuit qliter in iusticia se exerceret: sicut dicit ap̄ls ad Roma. vi. Sicut exhibu. mē. ve. ser. imū. et iniq̄. ita nūc exhi. mē. ve. ser. iust. in sanctificationē. Certe hoc fecit sc̄tus nico. q̄uis nūq̄ fuit in iūctati ⁊ imūdicie: vñ d̄r i ei⁹ legenda q̄ ipe p̄ma die cuz balnearē erect⁹ stetit in pelui ⁊ in pueritia tm̄ semel feria q̄rta. ⁊ vi. vbera m̄ris sugēbat. fact⁹ aut̄ vir ⁊ ep̄s orōnib⁹ ⁊ ieiunijs ⁊ bonis opibus isistebat ac corp⁹ suū macerabat. p̄ q̄bus meruit diuinā bñdictionē. iō d̄r de eo illd̄ ps̄. hic accipiet bñdictionē a dño ⁊c. Secūdo dat̄ diuinā bñdictionē p̄pter p̄mptitudinē ad miam ⁊ cōpassionē. vñ d̄r puer. xxij. q̄ p̄n⁹ est ad miam bñdicit̄. Certe hoc fecit san. ni. Un̄ legit̄ q̄ quodaz tpe inuasit famēs valida stotā p̄uiciam sc̄ti. s̄ nico. ita vt oibus alimēta deficerent. Audiēs aut̄ vir dei nauē onustas tritico portui applicuisse illuc statim pficiscitur rogans nautas vt saltē trib⁹ modis p̄ quā libz nauē periclitātib⁹ subuenirēt. Cui illi. Non audem⁹ sc̄tē pater: qz mēsuratur triticum ab exactore opz nos in horrea impatoris reddere. i quibus san. nico. dixit. facite nūc q̄d dico ⁊ vobis in dei virtute p̄mitto q̄ nullam minutionē habebitis apud exacto

rem. quod cum fecissent ⁊ eandē mēsuram quā ab exactore receperāt reddidissent ministris impatoris miraculum referūt: ⁊ deuz in famulo suo nico. magnifica laude extolunt. s̄rumētuz aut̄ i m̄ vniuscuiusq̄ indigentiam vir dei distribuit ita vt miraclose duobus annis nō tm̄ ad victū sufficeret: sed etiaz ad vsum semis abūdās. Cū igit̄ circa indigētes fuit ita p̄n⁹ ad miserādū: iō inuenit grām augmētū. Un̄ d̄r puer. iij. M̄ia ⁊ veritas nō te deserāt ⁊ describe eas in tabulis cordis tui ⁊ inuenies grām corā deo ⁊ hoībus: q̄d ipe fecit iō cōpetit ei illud iob. xxxi. Ab infantia creuit in cū miseratio ⁊ de vteroma. egressa est mecū. iō meruit diuinā bñdictionē. vñ ps̄. Ecce sic bñdicit̄ hō. s̄. q̄ p̄nus est ad miam. Jō dixit x̄ps Mat. v. B̄t̄ mise. ⁊c. Tertio dat̄ diuinā bñdictionē p̄pter p̄seuerantiā in bono. vñ di. ps̄. Bñdictionem dabit legis. ibūt de vir. ⁊c. Certe hāc p̄seuerantiā in bōis opib⁹ ⁊ virtutib⁹ hūit s̄. M̄. q̄re meruit diuinā bñd̄. ⁊ dei eternaz p̄fruitionē. Un̄ legit̄ q̄ āno dñi. cccxliij. post q̄ san. ni. diu p̄seuerauerat in sc̄to ⁊ i tuoso exercitio: ⁊ dñs vellet euz assumere rogauit deuz vt ei suā bñdictionē eternā daret quā p̄misit oibus electis. cum dixit. Venite bñ. pa. ⁊c. ⁊ vt āgelos suos sibi mitteret qui eū in celū p̄ducerēt. Un̄ honorādus est san. nico. qz p̄curauit vitā eternā. Req̄. exemplum Et inclinato capite vidit angelos ad se veniētes ⁊ incepit istū ps̄. In te dñe sp̄m̄ nō confundar. vsq̄ in man⁹ tu. ⁊c. In his dictis emisit sp̄m̄. Tūc angeli cuz gl̄ia ⁊ dulci cantu aiām ei⁹ in celum deduxerūt ⁊ tota celestis curia eā cum leticia recepit. Corp⁹ hō eius sepultū est in t̄iba marmorea ⁊ a capite p̄fluxit fōs olei ⁊ a pedib⁹ fons aq̄ vsq̄ hodie. sacrum oleū resudat valēs in salutez multoz. Successit aut̄ ei vir quidā bon⁹ qui ep̄s erat post sc̄tm̄ nico. qui fuit expulsus de sede sua. quo eiecto oleū affluere d̄sist: s̄ co reuocato p̄tin⁹ remanauit. Et sic pt̄z qualiter feliciter p̄seuerauit ⁊ cum bñdicit̄ bñdicitus est. Un̄ di. saluator Mat. x. Qui perse. vsq̄ in fi. hic sal. erit. Quare bñ d̄r i th̄ea.

¶ De sancto Ambro:
sio. Sermo. iij.

Reuis in volatilibus ē

b apis ⁊ initiū dulcoris h̄z fructus illi⁹. Eccl. xi. Notate km̄. Di. c̄m̄ Aristo. iij. ethi. Qd̄ qlis vnusq̄sq̄ ē t̄tia opat̄. Cū igit̄ apis sit nāl̄it̄ bōa merito ei⁹ opatio erit bōa iō di. breuis in vo. ⁊c: In quib⁹ quidē s̄bis duo notāt in q̄b⁹. s̄. amb.

In allegoricum sensum dupliciter nobis
 commendatur. primo notatur conditio natura-
 lis cuius breuis in vola. et secundo notatur opato
 utilis cui additur. et inuitu dulcoris et. Et
 Dico primo quod notatur ipsius apis conditio
 naturalis. in quo sanctus Ambrosius nobis comen-
 datur. Circa quod notandum quod naturalis condi-
 tio apis est quod habet puritatem in pastu. Nam me-
 liores flores et nobiliores eligit ex quibus su-
 git mel. Sic spiritualiter sanctus Ambrosius habuit
 hanc puritatem: quod ex nobiliores floribus. id est vir-
 tibus quibus Christus pascitur. Iuxta illud. Cant. ii.
 Qui pascitur inter lilia surit mel puritatis
 Isti autem spirituales flores sunt humilitas paup-
 tas: et castitas que hominem purificant et deo mul-
 tum placet. Sicut et Eccle. xxv. In tribus. scilicet.
 predictis virtutibus bene placitum est spiritui
 meo que sunt probata coram deo et hominibus. Dico
 primo quod sanctus Ambrosius habuit florem humilitatis.
 Est enim humilitas iste flos. de quo dicit. Esa.
 xi. Egredietur virga de radice iesse et flos de
 radice eius ascendet et requiescet super eum spiritus
 domini. Et Esa. xl. Ad quem respiciam nisi ad pau-
 perculum et contritum spiritu. id est humilem. Certe hunc
 florem humilitatis habuit Ambrosius. Unde legitur
 quod cum quadam vice mediolanum venisset et ibidem
 tunc episcopus decesset aduenit populus sibi de episcopo pro-
 uidere: sed cum inter arrianos et catholicos
 declinando episcopo magna seditio oriret. Ambrosius
 causa sedande seditiois illuc prexit et statim
 vox infantis insonuit dicens ambrosio. eum episcopus
 cuius voci unanimiter consenserunt ambrosio. episcopus
 ac clamantes. Et ille continuo ecclesiam exiens
 et se esse indignum clamauit. populus vero ma-
 gis ac magis proclamauit eum esse episcopum. sed cum
 se sic non proficere videret fugam media nocte
 petiit ecce quod humilis fuit quod sic dignitates
 fugit. Cumque papiam pergere putaret mane apud
 portas ciuitatis mediolanensium inuenit: qui se-
 aterum abscondit. tamen inuenit est et octaua die in
 episcopalem cathedram subleuatus est. Et ideo dicit
 Gregorius. Qui sibi vilis apud deum magnus est.
 Quod fecit sanctus Ambrosius. cum humilitatem multum
 dilexit. ideo florem et virtutem humilitatis in se ha-
 buit et ex ea mel puritatis surit. unde dicit Au-
 gustinus. de claustris anime. sicut mel condit in confecti-
 one medicine cum omnibus diuersitatibus specie-
 rum sic dulcedine humilitatis conduntur omnia genera
 virtutum. Nam omnia opera que homo facit in humilitate fi-
 unt meritoria. et deo grata et pura. unde Gregorius.
 Illa virtus in nobis vaciter pullulat. id est erit que
 in radice humilitatis perdurat. Et secundo dico
 quod Ambrosius habuit florem et virtutem paupertatis que
 multum placet deo et facit hominem perfectum.
 Iuxta illud Luc. xviii. Si vis perfectus etc. Unde
 in signum huius dicit Luc. ix. Quod iesus conuo-

catis duodecim apostolis dedit illis preterea super
 omnia demonia et ut languores curaret: et mi-
 sit illos predicare regnum dei. et ait ad illos. Ni-
 hil tuleritis in via neque vestimentum neque pecuniam
 neque peram neque panem neque duas tunicas ha-
 beatis. Certe hunc florem et virtutem habuit bea-
 tus Ambrosius. nam omnia que habuit pauperibus erogauit.
 Unde legitur quod dixit. si de me aliquid posceretur:
 aut domus: aut aurum: aut argentum: quod
 mei iuris esset libenter offerre: nihil possum
 nisi de corde meo tradere et ad hoc paratus
 sum. ipse diuitias multum abhorruit et paup-
 tatem dilexit. Unde legitur quod cum quadam vice ro-
 mam pergeret et in quadam villa apud quedam
 hominum nimis locupletem hospitatus fuisset. que
 de statu suo sollicitate requisit. Cui ille. Domine
 status meus felix extitit gloriosus et prosper. ec-
 ce diuitijs et delitijs et ceteris infinitis bonis
 abundo: seruos et famulos complures habeo
 copiosam turbam filiorum et nepotum possideo
 nec vnquam aliquid aduersi mihi accidit. Quod au-
 diens sanctus Ambrosius vehementer obstupuit: et
 his que secum erant in comitatu dixit. Surgite
 et hinc cito citius fugite: quod dominus non est in loco
 isto. Festinate filij nec in fugiendo moram faci-
 te ne nos diuina ultio hic apprehendat: et ne in-
 petis eorum pariter inuoluamur. Cum autem fuge-
 ret et aliquantulum processissent subito terra ape-
 ruit se et hominem illum cum vniuersis que ad ip-
 sum pertinebant: ita absorbit vt nullum vesti-
 gium inde remaneret: quod cernens Ambrosius. di-
 xit. Ecce fratres que misericorditer deus parcat
 cum aduersa tribuit: et que seuerè irascitur cum
 semper prospera elargitur. In eodem autem lo-
 co fouca remansisse dicitur in testimonium. Unde
 cum videret auariciam crescere in multis
 vehementer igemuit: et se de huius seculi erum-
 na liberari instantius orauit. Unde bene potuit
 dicere illud apostoli ad Philip. iij. Omnia detri-
 mentum esse et arbitror vt stercoza vt christum lu-
 crifaciam et inueniar in illo configuratus. id est
 similis. Unde dicit Bernardus. Beatus qui post illam non
 abiit que possessa onerant amata inquant: quod
 fecit beatus Ambrosius. Tertio habuit flo-
 rem et virtutem castitatis que deo multum placet et ex
 ea pascitur. unde dicit apostolus ad Gal. v. fructus spiritus
 est castitas: ideo deus elegit electos suos in puri-
 tate. Unde Epistolus. i. Elegit nos ante mundi constitu-
 tionem vt essemus sancti et imaculati. Certe hunc
 florem puritatis habuit sanctus Ambrosius. Unde legitur
 quod cum quadam vice iussit in quadam ciuitate per quadam
 episcopo ordinando et eius electio iustina imperatrix
 et alij heretici contradicerent: volentes vt de sua
 secta aliquis ordinaretur. Tunc vna de vir-
 ginibus arrianorum impudenter ceteris Ambrosio
 sium cum vestimento appropinquabat volens ip-

fluz ad partē mulierz trahere vt ab eis cesus de ecclesia cum iniuria pelleretur. Cui ait amb. Et si ego tāto sacerdotio indignus sum te: nō decet in qualēcūq; sacerdotē manū mittere. Unde timere debuisse iudiciū dei ne tibi aliquid cōtingat. Qd̄ dictuz cōfirmatum est: nam altera die mortua est. Et sicut ipsa amb. manū voluit trahere ad cōtumeliā: ita ipse gratiā p̄ contumeliā reddēs eaz ad sepulchrū deduxit: qd̄ factū oēs perterruit. Refert etiā Hiero. euz dixisse. Virginitatem nō solū efferimus: sed etiam seruam⁹. Ipse em̄ fuit castissim⁹. ⁊ sic p̄z qualiter florem castitatis habuit. vnde bene dicit de eo xps illud Cant. v. Dilectus meus candidus ⁊ rubicundus. Candidus p̄pter castitatem ⁊ puritatem mētis ⁊ rubicundus p̄pter pulchritudinem corporis. Nam perfecta castitas non est tantum carnis: verū etiam mentis. Unde Grego. Nulla est castitas carnis quā nō cōmendat puritas mentis. Et sic patet primum. s. qualiter beatus amb. ex nobilibus floribus. i. virtutibus sicut mel puritatis. Unde bene dicit amb. i. spēs redolens dei. Nam amb. dicitur ab ambra que ē species valde redolens ⁊ preciosa ⁊ sius qd̄ est deus quasi spēs redolens dei. vñ ipse est de numero illoz de quibus dicit apls. ij. Corinth. ij. Xpi bon⁹ odor sum⁹. **S**ecundo dico q̄ in v̄bis premisis notat ipsi⁹ apis vtilis opatio: cū cōcluditur: fructus illi⁹ hz inuitū dulcoris. Est notādum q̄ apis habz triplicē opationē naturaliter quā etiam habuit ābrosius spūaliter. s. fecūditatē in partu: sagacitatē: in ope sedulitatē: in labore. Primo dico q̄ apis hz fecūditatē in ptu: qz singulis ānis gemios fruct⁹ reddit: sic sanctus ambrosius habuit fecūditatē in partu bonorum operū: nā gemios fructus reddidit: scz iuuentutē ⁊ senectutē: iuxta illud Eccl. xi. mane semina semen tuū ⁊ vespē nō cesset manus tua. q. d. In iuuentute incipe bonum opus tuū ⁊ in senectute non dimittas qd̄ fecit sanctus Ambro. in cui⁹ sinum legit q̄ cū natus esset ⁊ in cuna iacuisset ⁊ dormiret subito examen apū adueniēs in os eius ingrediēdi vices frequētavit quasi in aluelum suū intraret ⁊ exiret: que postea euolātes in tantā aeris altitudinē subleuātē sūt vt oculis hoīm minime videri poterant: qd̄ vidēs pater ait. Si vixerit infantulus ille aliquid magni erit. ⁊ sic statim traditus litteris ⁊ iuētutē in bonis ⁊ sanctis opib⁹ incepit ⁊ in senectute vsq; ad finē vite cōsummauit. Et sic p̄z quōd habuit fecūditatē in ptu bonoz opoz cū iuētutē ⁊ senectutē in v̄tu-

eibus cōsummauit. vñ ad Gal. vi. Bonū facient: s nō deficiam⁹ vllō tpe. seqtur. Tempore em̄ suo metem⁹. s. vitā eternā. vñ dicit saluator. Mat. x. Qui pseuerauerit in finez hic salu⁹ erit. **S**ecūdo dico q̄ apis hz sagacitatē in ope: nā mira ⁊ sagaci opatione domicalū ⁊ mel cōponit: sic setūs ambro. habuit sagacitatē opis. Nā mel diuine sapie ⁊ dulcedinē sacre scripture mira ⁊ sagaci opatōe posuit in cor suū ⁊ alioz. vñ Eccl. xv. In medio eccle apuit os eius: ⁊ impleuit eū dñs spū sapie ⁊ c. vñ legit q̄ ipse rome liberalib⁹ sciētis est edoctus quibus diuinis sciētis plures ad fidē cōuertit. Vñ quidā hereticus durus disputator ⁊ incōuertibilis ad fidē euz audiret amb. p̄dicantē vidit ad aures ei⁹ angelū loquētē v̄ba que ipse predicauit. Quo viso xpian⁹ effectus est: ⁊ fidē quā p̄ se quibatur cepit defendere. Ipse em̄ sc̄m augu. doctore egregiū ad fidē cōuertit: sicut d̄r in legēda sc̄ti augu. Cū em̄ aug. ad huc esset infidelis: cepit sc̄to amb. adherere ⁊ audire ei⁹ p̄dicatōes frequēter q̄ cōtra erroz in ⁊ heresiz manicheoz disputauit ⁊ ipsum apertis rōnibus ⁊ auctoritatibus cōfuitauit vt ita error ille a corde augustini penitus pelleretur: ⁊ sic vltimatiz adueniēte paschali tēpore cū augu. esset ānoz. xxx. meritis matris ⁊ p̄dicatione ambrosii sacri baptismi suscepit. Tūc sicut fertur amb. dixit. Te deū laudam⁹. Et aug⁹. r̄ndit. te dñm cōfitemur ⁊ c. Et sic ipsi duo hunc hymnū alternatim cōposuerūt ⁊ vsq; in finē decanta uerūt. Et sic p̄z qualiter mira ⁊ sagaci opatione in cor suū ⁊ alioz seminauit dulcedinē sacre theologie. Unde potuit dicere illō ad augu. Proner. iiii. Viā sapiētie monstrabo tibi. s. sacre scripture. Et aug. Ad oēs quos ambrosius docuit potuit illud dicere Iohelis. ii. Exultate ⁊ letamini in dño deo nostro qui dedit nobis doctore iusticie. **T**ertio dico q̄ apis habz sedulitatē in labore: quia raro ociosa existit. Nam de flore in florem volat ⁊ fugit mel. Sic sanctus amb. nūc q̄ fuit ociosus: sed p̄pter amorē v̄fuit semper in sanctis occupatōibus. Nā s̄m Greg. Amor dei nunq; est ociosus. Unde legitur de eo q̄ ipse fuit. ita sedulus in labore q̄ libros quos ipse dicebant ex inspiratione diuina propria manu scriberet nisi cum infirmitate corporis grauaretur: de illo autē labore iuit ad aliū labore: hoc est q̄ fuit tāte abstinentie q̄ quotidie ieiunauit nisi in sabba: to ⁊ in die dñico ⁊ in summis festinat. b. Et de abstinentia iuit ad amorē dei p̄ desiderium martyrij. Nā cū p̄posit⁹ Valerij impe-

ratoris mandauit Amb. dicēs. Tu cōtēnis imperatorē. caput tuū tollo. cui Amb. De^o pmittat te vt tu facias qđ minaris. Vñ cum a paulino interrogaretur cur scđs qui moriebatur sic desieret. rñdit. Non putetis qđ fleo qđ recesserūt: sed ideo qđ me ad gl'iam pcesserūt. Cū at videret qđ p martyriū ad deū venire nō poterat vehemēter ingemuit et se deserūna huius seculi liberari exorauit. Qđ cū se obtinuisse pcepit reuelauit fratrib⁹ qđ vsq; ad dñicam resurrectōis secū essent. vñ ante paucos dies anteq; detineret infirmitate cū dictaret aliqua subito ipsis videntibus ignis caput ei⁹ cooperuit in modū scuti breuis et paulatim p os eius tanq; hitator in domū intrauit. Tūc facies ei⁹ quasi nix effecta est: s; post aspectiōē eorū reuersa est post paucos aut dies cepit laborare infirmitate. Tunc comes ytalie cū esset mediolani cōuocauit nobiles dicens. qđ tanto viro recedente timendū esset ne ytalie interitus imineret. Rogauitq; vt virū dei accederent rogantes vt sibi adhuc spaciū viuēdi ipetraret. Quod cū ille ab eis audiuit. rñdit. Non ita inter vos vixi: vt me viuere pudeat nec mori timeo: qđ bonū dñm habemus. Vñ honoratus epus hcellens qđ obitū scđi ambrosij expectabat cū se sopori dedisset voce. tertio se acclamantē audiuit. Surge. quia mō ambrosius est recessurus. qđ surgēs mediolanus cōcitus venit et ei sacramētū dñici corporis dedit. mox ille man⁹ in modū crucis expandit: et spm̄ inter hba orationis efflauit. Cuz aut in nocte pasce corpus eius fuiss; delatū plurimi infantes baptizati eū viderunt: ita vt aliqui eū in cathedra sedentē aliqui euz ascēdentē digito suis parētibus demonstrauerunt. Et sic p3 qualiter de labore in laborem et de labore in eternā requiē iuit. Unde ipse est de numero illoz de quib⁹ spūs sanct⁹ per os dauid dicit. Ibiūt de h̄tute in h̄tutez qđ ipse sapiens cognouit in spūs sancto cū dicit prouer. ius. Iustoz semita quasi lux splendens pcedit et crescit vsq; ad pfectā diē. s. in patria vbi cū magno gaudio cū omnibus electis gaudet. Unde hec est illa dies quā fecit dominus exulte. et lete. in ea. Vñ cōcluditur de eo. Fructus illi⁹ h3 initiū dulcedinis rē.

De cōceptiōe btē marie h̄ginis. Ser. v.

Concepit me m̄r mea

p̄s. l. Verba p̄t esse h̄ginis marie cuius festū pceptōis ecclesia hodie celebrat. Notate karissimi. dicit em̄ Arist. in li. ij. de gñatōe et cor. qđ melius est esse qđ nō esse. Cuz igit. de⁹ voluit

maria dilectā suā matrē in esse pducere ordinauit vt anna sterilis eā cōciperet et pareret. iō misit angelū suū vt nūciaret scđe anne qđ deberet cōcipe et parere filiā et nuncupare nomē eius maria qđ cōcepit et pepit et filiam in esse nature fm̄ diuinā ordinationē pduxit quare bñ maria tūc dicere potuit. Cōcepit me ma. mea. **D** Circa conceptionē h̄ginis marie tria sunt notāda. qđ tangūt hodiernū festū. P̄mo quō h̄go maria a matre sua tpa-liter est pcepta. Scđo quō sine originali peccato. Tertio qđ p̄s festū cōceptiōis celebrari dz. De p̄mo sciendū qđ btā h̄go maria cōcepta est a parētib⁹ singularis pfectiōis. scz ab anna matre sua et ioachim p̄e suo. Hoc nota in sermōe de natuitate h̄ginis marie Scđo qđ sine originali pctō est pcepta. quod ostēdit tripliciter. P̄mo qđ fuit a deo p̄seruata. Scđo qđ hoc est p̄ sacrā scripturaz pfiguratum ac p̄ dicta scđoz doctorū approbatuz. Tertio qđ est exēplis p̄nūciata ac cōfirmata. Dico s; qđ maria sine originali pctō ē cōcepta: qđ fuit a deo p̄seruata. Circa qđ notāndum qđ p̄seruatio h̄ginis ab originali pctō ostēdit tripliciter fm̄ tria attributa in diuinis. s. p̄ potentia: sapiam: et bonitate: qđ attribuitur p̄sonis in diuinis. Nā vt dicit magr li. i. dist. xxxij. qđ q̄nis in deo sit vnū et idem penitus potētia. sapia. et bonitas. tñ potentia appropriat p̄ri. sapia filio. bonitas spūi scđo. fm̄ ista tria h̄go maria est a tribus p̄sonis in diuinis ab originali p̄seruata. Vñ cōueniēter p̄t dicere illud. i. Macha. ix. Absit vt iferam⁹ crimē gl'ie nostre. i. h̄gini marie Ipa est em̄ gl'ia scđe trinitatis. vñ dicit Ber. Maria signū grē oibus apuit vt de plenitudine eius accipiāt vnuerſi. captiuus redēptionē. eger curationē. tristis cōsolationem pctōz veniā: iustus grām: angel⁹ leticiā: tota trinitas gl'iam. Ecce quō maria fm̄ Ber. est gl'ia scđe trinitatis: qđ bñ dicit absit. rē. **E** Vñ p̄mo ostēdit qđ deus p̄ p̄seruauit maria qđ potuit: iō sibi attribuit siue appropriatur potētia. Vñ magr li. i. dist. xlij. dicit. Omnipotentia dei est et om̄ps est de⁹ qđ oia potuit qđ vult. Cū igit deus sit om̄ps ipse etiaz potuit suā matrē p̄seruare. Et q̄nis de⁹ dedit illā legē et sniam qđ p̄pter pctm̄ p̄moz parentū oēs hoies deberēt cōtrahere originale: tñ ipse voluit etiā p̄uilegiare suam matrem ne h̄heret originale. Nā lex dicit qđ p̄ncips vsq; nō est astrictus legib⁹ suis cū ipse sit supra oēm legē. igit q̄tūcūq; fuerit dine legis omnē hoiem cōtrahere originale de⁹ tñ potuit p̄seruare sp̄ali p̄uilegio suā dilectā matrē ne icurreret maculā. sicut etiā ipse de

At spale privilegium enoch et helye contra legem cōm moriēdi: quos viuetes translulit de hoc mūdo vt h̄r Gen. v. et iij. Reg. ij. q̄ cū debebāt s̄z cōez legē a deo datā mori iux̄ illō Gen. iij. Puluis es et in pul. re. sic de⁹ potuit facere dādo in spali m̄ri sue p̄uilegiū s̄ cōm legē datā oibus vt cōciperent in pctō originali: et ip̄a h̄go nō. vñ p̄pter illō posse ponit vna cōclusio q̄ est de intētiōe scoti doc. subti. d̄i aureoli fr̄acisci maronis hugonis d̄ nouo clausuro et aliorū pl̄imorū doc. q̄ est talis q̄ sicut h̄go dei genitrix taliter fuit sc̄tificata ante suā natiuitatē q̄ nūq̄ aliq̄ pctm̄ actuale h̄uit. ita veraciter sc̄tificari potuit q̄ nūq̄ pctm̄ originale habuisset. Vñ di. Aug. de natu. et gr̄a. Hac h̄gine excepta si oēs sc̄ti et sc̄tē dei ḡgregari possent: et q̄reret ab eis an pctm̄ haberēt qd̄ r̄nderent nisi qd̄ Joh. ait. Si dixerim⁹ q̄ pctm̄ nō habem⁹ nosi. sc̄d. et h̄i. in nobis nō est. It̄ Sec̄do ostēdit q̄ de⁹ filius p̄ suā sapiam̄ p̄seruauit suā dilectam matre ab originali pctō q̄ decuit eū facere. id̄co at̄ribuit sibi sapiētia q̄ se tm̄ in an̄ias sc̄tās trāssert vt d̄r. Sap. vij. Cū ergo dei filius qui est sapiētia p̄ris voluit inh̄itare h̄ginem maria decuit vt eā p̄seruaret. vñ dicit p̄s̄ in sp̄u. Domū tu. de san. et o. S̄z sc̄ritudo vt dicit Dyo. est m̄udicia ab oib⁹ inq̄namētis libera. i. mortalib⁹: v̄c̄nialib⁹: et originalibus. et ergo decuit ip̄m p̄seruare matre suā ab originali pctō. Vñ dicit Ansel. in li. de cōceptu h̄ginali. c. xvij. q̄ de h̄gine mundissima dei filius natus est. Maz decebat vt illi⁹ hoīs p̄ceptio de matre purissima fieret. et decens erat vt mater dei ea puritate niteret q̄ sub deo nequit maior intelligi. cui de⁹ pater vnicū filiū suū quē ita daturus disposuerat: vt naturaliter esset vnus de⁹ et idē cōis fili⁹ dei patris et h̄gis. Si mō h̄go nō fuisset p̄seruata ab origiali tūc maior fuisset puritas sub deo q̄ puritas h̄gis: qd̄ deum non decuisset. p̄z hoc in p̄ma muliere q̄ fuit creata in gr̄a et in statu inocētie et in puritate originalis iusticie p̄ quā poterat stare in summa puritate cōpetenti rōnali creature vt p̄z per Mḡr in li. ij. di. v. vbi dicit q̄ hoī in creatiōe data est potētia stare. i. non declinare ab eo qd̄ accepit. i. puritas originalis iusticie: s̄z si h̄go ḡhiosa nō fuisset p̄seruata ab originali pctō et incurris̄ pctm̄ originale tūc puritas eue q̄ fuit auctrix immūdicie et initium pcti fuiss̄ multū maior q̄ puritas marie que est destructrix totius pcti: qd̄ deū nō decuis̄ ergo cōueniēter cōcludit q̄ de⁹ filius cui attribuitur sapiētia p̄ suā sapiētia p̄seruauit matrem suā cum eū decuit facere q̄ sit sine ori-

ginali pctō cōcepta. vnde dicit Bern. Hanc fecisti dñe imaginē bonitatis tue: vt i ea velut artifex ostenderes magister iuz pietatis tue. S̄ Tertio ostēditur q̄ deus sp̄s̄ctūs per suā bonitatē p̄seruauit h̄ginem maria ab originali pctō. id̄o attribuit sibi bonitas. qua oia a deo creata facta sunt bona. Nam dicit Arist. iij. Ethicor. q̄ qualis vnusq̄s est talia opatur. Cū ergo deus sit summum bonū: sequit̄ necessario q̄ facta sua sint bōa Ideo d̄r Gen. i. Vidit deus cūcta q̄ fece. et e. va. bo. Cū igit̄ de⁹ p̄re oibus creaturis p̄ elegit maria in matre vt ex ea sumeret humanam naturā in qua recuperare voluit totū bonum p̄ pctm̄ amissum. sequit̄ conueniēter q̄ ipse eā p̄seruauit de facto ab omni pctō. Vñ dicit Ansel. in li. quē edidit de cōceptiōe h̄ginis. Indignū est q̄ illa q̄ futura erat mat̄ dei et dñā angelorū aliquādo fuisset de cōsortio hoīm peccatorū. Ideo dicit ibidēz exp̄sse q̄ nō cōtraxit originale. vñ totū motiū quo ista sentētia de p̄seruatione h̄gis ab originali fulcit̄ confisit in hac rōne. s̄ q̄ deus potuit facere q̄stum ad p̄mū. et si potuit decuit q̄stum ad sc̄m. et si decuit factus fuit q̄stum ad tertū. Vñ dicit Aug. in lib. de natura et gr̄a. In h̄gine maria nullū vnq̄s fuit pctm̄. Cū em̄ de pctis agit p̄pter honorē dei nullam q̄stionē volo h̄re de ea. Si ergo ē dei honor: certū ē q̄ factū sit. vñ dicit Ansel. O tu b̄n dicta inter mulieres q̄ angelos vincis puritate et sc̄tōs superas sc̄titate. It̄ Sec̄do dico q̄ h̄go maria est sine pctō originali cōcepta: q̄ hoc est p̄ sacrā scripturā p̄figuratū ac per dicta sc̄tōz doctorū p̄batum. vñ figura huius p̄cessit in Ezechia rege de quo d̄r Esa. xxxvij. et iij. Reg. xx. q̄ ipse erat morturus in oēs causas inferiores et p̄m dei ordinationē et volūtātē. Nā deus misit esayā p̄phetam ad eū vt diceret ei ex p̄te dei. Dispone domui tue: q̄ morieris et nō viues. Et tñ mors a causa p̄ma p̄uenta fuit cū de⁹. xv. annos vite sue addidit. Sic q̄uis virgo ḡhiosa s̄m cōm cursum poterat cōcipi i originali: tñ de⁹ p̄uenit ne ei⁹ mat̄ dilecta sicut ceteri hoīes inq̄naret. Hui⁹ figura etiam p̄z in abraham: quia fuit redemptus de h̄ur caldeorum ne cōbureretur in quo arā frater suus fuit cōbustus. qui tamē naturali opatiōe ipsius ignis potuit cōburi nisi fuisset a deo p̄seruatus. Figura huius p̄z etiā Dan. iij. vbi d̄r q̄ tres pueri in fornace accēsa fuerāt p̄seruati ne cōburerentur: sic h̄go maria fuit p̄seruata ab originali. vnde dicit Dyo. in li. de āgelica hierarchia. c. vij. p̄te. x. Optimum genus purgationis est nō a for̄e que

in fuit sed ne in sit: qđ accidit in v̄gine maria. Et hec quō fuit salutata p̄ āgelū summe dicendo aue qđ est sine ve. si maculata fuisset vicio ⁊ v̄ originalis pcti seu culpe. Quare dicit Augu. in li. de heresib⁹ in p̄sona xp̄i sic: si potuit mater mea inq̄nari cum eam facerem potui ex ea inq̄nari cū ex ea nascerer quorū vtrūq̄ est impossibile. Si nō est impossibile qđ maria mater dei inq̄naretur vt vult Augu. sequitur qđ nūq̄ habuit originale pctm̄. Item idē dicit Ansel. in libello quez edidit de cōceptōe v̄ginis. ⁊ dicit expresse qđ nō cōtraxit originale: Itē Rich. de sc̄to victo. Itē doctor subtilis in sermōe de conceptione v̄ginis. Item venerabilis linconiensis in suis dictis idē tenet. Item Augu. in li. de natura ⁊ gratia multipliciter p̄bat ⁊ dicit beatā v̄ginē esse sine omni pctō. Cū igitur tot magni ⁊ solennes doctores tenent quorū aliq̄ sunt magni sancti qđ maria sit sine originali seq̄tur qđ a quolibet catholico est tenendum. Et rō est. Nam dicta sanctorū fuerunt in quolibet cōcilio cōfirmata: vt p̄tz. xv. di. c. sancta. Ibi em̄ sc̄ta synodus cōfirmat dicta sc̄torū. s. augu. hiero. ⁊ aliorū. Et dicit qđ a cūctis fidelib⁹ sunt retinenda sicut quattuor euāgeliste: cū sancti docto. dicūt v̄ginē mariā esse cōceptā sine originali seq̄tur p̄positum. Certe nec mirū qđ ista affirmatio a catholicis teneat: cuz etiā sarraceni illud p̄cōmū sibi attribuāt. Nā in quodā lib. suo qui d̄r allhorā. qui liber fuit editus p̄ discipulū machometi ⁊ est autēticus iter eos. vbi sic inq̄t machometi discipulus: audiui nūcium dei dicentē. Nullus de filiis adam nascitur quē non tāgat sathan: p̄ter mariā ⁊ filium eius. Quapropter ⁊ ip̄e machomet⁹ collaudans v̄ginē in suo alcorano sic dicit. O maria deus vtiq̄ deputauit te: ⁊ elegit te super femias seculorū. O maria deus ānunciavit tibi verbū suū de se: nomē eius messias: ⁊ iesus marie filius honorabitur in hoc seculo: ⁊ in alio ⁊c. **I** Tertio dico qđ virgo maria est sine originali cōcepta: qđ est exēplis cōfirmatum. Sp̄aliter autē tribus exēplis q̄ facta sunt in trib⁹ magnis docto. sancte matris ecclesie. s. in mḡro alexandro nyccā: in dño bonauentura cardinali: ⁊ in sc̄to bernardo. Et p̄rio cōfirmatū ⁊ p̄batū est miraculo ⁊ exēplo qđ factū est in magistro alex. nyccā: de quo legitur qđ trib⁹ vicibus cōsequēter p̄mulgauit se determinaturū btām v̄ginē esse cōceptā in pctō originali qđ semp̄ p̄ infirmitatem phibitus est: tandē p̄posuit ⁊ p̄misit finaliter declinare ⁊ determinare hanc conclusionē: qui iterū nocte precedēte incidit in

magnā infirmitatem ⁊ multaz patiebatur. Tunc inuocauit beatā virginē vt ei subueniret. Unde virtute illius inuocationis venit btā v̄go de nocte regio silētio ip̄o: tñ v̄gilāte dicēs ei. Hāc infirmitatē pateris pro eo qđ me esse cōceptaz in pctō originali p̄bare niteris. et arrepto cultello pedisseque sue excidit de latere mḡri maximā ⁊ fetentē putredinē: ⁊ assumpto acu ⁊ serico filo consolidat latus vbiq̄. Et recedēte btā v̄gine magister optie cōualuit: ⁊ vocauit scholarē secū in camera dormiētē qđ inuenit in rez geslam plenius ⁊ perfecte. Maḡi vero postea amouit impiā opinionē: ⁊ cōposuit magnū librū de cōceptōe v̄ginis qđ sine oī pctō originali esset cōcepta. Unde in eodē libro exposuit de btā virgine illud Cañ. iij. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula nō est in te qđ nec originalis nec actualis pcti. Sc̄o p̄batū est p̄ miraculū ⁊ exēplū qđ factū est in dño bonauentura qđ etiā tenet li. iij. di. iij. q. ij. ⁊. iij. qđ v̄go maria sit in originali pctō cōcepta. Unde fertur de eodē qđ accidit parisius qđ quidā deuotus frater ordinis minorū frequēter oī nocte deuote orauit in choro qđ cū sic in orōnibus extirrit audiuit quēdam sonū quasi vni⁹ musce: ⁊ mirabatur qđ hoc esset: ⁊ quid significaret qđ audiret talē sonū tpe insolito ⁊ attentius cōsiderauit ⁊ pluribus noctib⁹ semp̄ audiuit illū sonū sup̄ altare v̄ginis marie. postq̄ autē pluries audiuit ⁊ multū miratus est dixit: adiuro te p̄ dñm nostrū iesuz xp̄m vt dicas mihi quid sis. audiuit vocē dicentem sibi. Ego sum bonauentura. qui ait. O eximie magister quomodo est vobis: ⁊ quare facitis talez insolitum sonum. qui respondit. Bene erit de me: quia sum de nūcro saluandorū: sed ex quo tenui illam conclusionē qđ beata virgo esset in peccato originali concepta: idc o sustinco hic super altare beate v̄ginis purgatorū ⁊ penā meam: ⁊ postq̄ purgatus fuero euolabo ad celum. Unde bonauentura potest dicere illud ps̄. De ista conclusionē propter te mortificamur tota die. Tertio probatur est per exēplū quod factum est in sancto bernardo qui tenuit beatā virginem esse cōceptā in peccato originali. Un̄ dicit in quodā sermone exponens de beata virgine illud verbum. Aufer rubiginem de argēto: ⁊ sic egredietur vas pulcherrimum hoc est de virgine maria dicit. aufer rubiginem. i. originale peccatum: ⁊ sic egredietur vas pulcherrimum. ad est virgo gloriosa. igitur fin eum fuit in ea originale peccatum. Unde p̄pter hanc opinionē fert de sc̄to bernardo eū post

mortem cuiusdam cum macula apparuisse asserens se illam habere propter hoc quod ipse tenuit beatam virginem esse conceptam in originali: et sic patet quod probatum est per tria exempla quod homo gloriosa sit sine originali concepta. Unum bene dicitur in Iud. i. Joh. v. Tres sunt que testimonium dant. scilicet virgini marie quod sit sine originali. Et Damianus. Hi tres quasi ex uno ore laudabant deum. scilicet quod matrem suam preseruauit ab originali.

R Tertio principaliter dico quod hoc festum conceptionis debet celebrari. Unum dicit Anselmus. Non est verus amator regis qui non vult colere diem conceptionis eius. sicut multi faciunt qui loco conceptionis dicunt sanctificationem. Circa quod notandum quod libenter debemus diem conceptionis marie celebrare et colere propter utilitatem quam inde consequimur. Nam quod illud festum digne celebrant in omni sua necessitate et angustia per beatam virginem liberantur. Cuius exemplum habetur in abbate helmsino. qui postquam illud festum celebrare promisit fuit per beatam virginem a periculo naufragii liberatus. ut patet in eius legenda de conceptione. Nam legitur quod tempore illo quo diuinitas placuit gentem anglorum corrigi de suis malis moribus et officiis sue seruitutis artibus astrigere subegit eandem patriam gloriosissimo duci normannorum nomine Guilhelmo qui eius virtute et industria dignitates ecclesiastici ordinis in melius reformauit. Cuius bonis et sanctis operibus inuidens dyabolus inimicus omnium iustorum qui libenter predicti domini successibus cum malicia occurrisset: quod tamen domino protegente non potuit. Unum cum daci audierant totam angliam esse subiectam normanni graueriter indignati sunt timentes se priuari suo hereditario iure parauerunt se ut venientes predictus dominus normannorum de anglia expellerent: quo conperto predictus rex et dominus misit quendam abbatem nomine helmsinum virum religiosum in dacia ut inquirat huius rei veritatem: qua veritate habita reuerteretur ad angliam. Qui cum ut fidelis nuncius factus perscrutaretur nauem intravit: et cum esset in navi super mare subito surgentibus densis ventis undique horrida tempestas ac unde magne que nautis fatigatis fractis remis ruptis funibus cadentibus velis spes salutis amittitur. Cumque de vita desperati solummodo curam aiarum creatori suo magnis clamoribus commendarent ecce subito conspiciunt quendam virum pontificaliibus infulis vestitum quam si inter undas stantem navi primum. Qui aduocans ad se abbatem helmsinum dixit ei. Vis periculum maris euadere: vis in patriam sanus redire. Cumque ille in fletu se toto corde desiderare id solum responderet. Tunc scias inquit me a

domina nostra dei genitrice maria quam ita seriose inuocasti directus. Et si dictis meis obtemperare volueris sanus cum comitibus tuades imminens periculum maris: quod promisit totum si euaderet. Tunc ait: promitte deo et mihi quod diem conceptionis matris christi annuatim solemniter celebrabis et celebrandum predicabis. At ille. qua die erit hoc festum celebrandum. Qui ait. vi. idus decembris: hoc festum solemnizandum tenebis. Et quomodo abbas officio utemur in ecclesiastico obsequio. Omne inquit officium quod dicitur in eius natiuitate dicitur et in conceptione: excepto quod nomen natiuitatis mutabis in nomen conceptionis. His dictis ille disparuit et citius dictu sedata est tempestas. Abbas cum suis incolumis cocito flatu anglicis applicuit littoribus et que viderat et audierat omnibus notificauit. et statim in suo cenobio statuit idem festum solemniter celebrari. et ipse quod diu vixit deuote celebravit: unum dicit Anselmus. Quisquis presulans abbas: aut prelatus es: recolle diligenter hanc festiuitatem et cunctis iube coli ipsam: quod si eas toto corde amaueris nunquam de gradu tuo depositus eris. Unum canit ecclesia. Cum iocunditate conceptionem celebret. Item exemplum de clerico fornicatore et in secana aqua submerso cuius animam beatam virgo reductam ab inferis corpori restituit et diem conceptionis sue ei indicit celebrandum: qui statim vitam heremiticam assumens beneficius ab ipsa receptum omnibus enarrauit et diem conceptionis quod diu vixit deuote celebravit etc. Et sicut maria homo vult subuenire omnibus diem conceptionis eius digne celebrantibus et ipsam in peccato originali non esse conceptam credentibus: sic illi qui dicunt ipsam esse conceptam. in peccato originali non debent ab ea veniam siue gratiam petere. Unde Anselmus. in de concepti virginali dicit illud non debere veniam sperare a maria impetrandam: qui originalis maculam pertinaciter poneret in eadem.

¶ De sancta Lucia. Sermo. vi.

Et in tenebris lux

et tenebre eam non comprehenderunt. Joh. i. Notate charissimi quod istud verbum sit dictum de christo: tamen conuenienter potest dici de sancta lucia.

In quibus quidem verbis tria notantur in quibus sancta Lucia nobis tripliciter commendatur. Primum est nobilitas nominis: quod notatur cum dicitur: lux. Secundum est claritas illuminationis: cuius additur. in

tenebris luceat. Tertium est constantia fortitudinis: cuius concluditur: et tenebre ea non comprehenderunt. Dico primo quod in his primis notatur nobilitas nominis in qua sancta lucia nobis commendatur: cuius dicitur lux. Lux enim habet puritatem in aspectu. Nazarius dicit Ambrosius. Natura lucis hec est ut omnis gratia in aspectu eius sit. Certe hanc gratiam et nobilitatem lucis habuit in se sancta lucia. Nam ipsa fuit quadruplici lumine decorata: scilicet lumine solis: lune: stellarum: et ignis.

L primo fuit decorata lumine solis. Per lumen solis intelligitur fides. Nam ut dicitur in libro de planetis. Quod principium illuminationis planetarum est a sole: sic fides est principium spiritualis decoris et omnium virtutum. Unde dicit Augustinus. Quod fides est principium omnium virtutum et fundamentum omnium bonorum. Iohannes dicit apostolus. I. Cor. iii. Fundamentum aliud nemo potest ponere. Preter id quod positum est. scilicet fides. Unde sicut sol naturalis illuminat ceteros planetas: ita fides illuminat omnes virtutes. Unde sanctus petrus vocat fidem lumen: cum dicit. I. Pe. ii. Vocavit nos de tenebris in admirabile lumen. id est fides. Unde in signum huius dixit Christus ceco: ut habet Luc. xviii. Quid vis ut faciam tibi. Respondit cecus dicens. Domine ut videam lumen. Cui Christus. Respice quod fides te saluum fecit. Certe isto lumine solis fuit sancta lucia decorata. scilicet fide: quod bene notatur in eius legenda. Nam legitur quod dum fama beate agathe crebresceret per universam provinciam sicilie: et quod ad suum sepulchrum in civitate cathanensi multa fierent miracula: ita quod populus de civitate syracusana de qua sancta lucia oriunda fuit ad sepulchrum agathe frequenter iret quia propter et sancta lucia cum matre sua nomine euthicia quam habuit quattuor annos graue infirmitate. scilicet fluxum sanguinis: ita quod nullo medicorum remedio poterat curari. venit ad sepulchrum scilicet agathe. Et dum esset ibi: ecce legebat euangelium illud. Si tetigero tamen fimbriam vestimenti eius salva ero. Tunc lucia dixit matri. credis hijs que leguntur. Crede agatha passam pro amore eius: et ipsa poterit tibi ab illo. scilicet Christo sanitatem impetrare. Contige ergo sepulchrum eius credens et liberaberis. Et sic accesserunt ad sepulchrum eius mater et filia et prosternerunt se in orationem et ceperunt lacrymis rogare suffragium. Et dum orationis prolixitas tenderetur virgo lucia obdormiuit et vidit in somnis beatam agatham in medio angelorum ornata stantem et dicentem sibi. Soror mea lucia virgo deo deuota quid a me petis: quod ipsa poteris prestare continuo matri tue. Fides enim tua subuenit ei. et

ecce sanata est. Et sicut per me civitas cathanensium sublimatur a Christo: ita per te syracusana decorabitur: quod iocundum habitaculum deo preparasti in tua virginitate. Et his auditis expergefata surrexit tremens et ait matri sue. Mater mea ecce salva facta es. Et sic patet quomodo sancta lucia fuit decorata lumine solis. id est fidei. Unde bene Christus dicit ei illud Math. xv. O mulier magna est fides tua fiat tibi sicut vis. Ideo merito verificat de ea illud Eccl. vi. Non est digna ponderatio auri et argenti contra bonitatem fidei illius. Unde Augustinus de verbis domini. Nulla scientia mundi maior quam fides catholica que peccatores saluat: infirmos curat: cathecuminos baptizat: cecos illuminat: et in eterna hereditate cum sanctis angelis collocat.

M Secundo dico quod sancta lucia fuit decorata lumine lune. Per lumen lune intelligitur verecundia. Nam sicut luna habet splendorem rubicundum: sic verecundia habet conversationem pudicam. Unde si cor tangitur aliqua inhonesta cogitatione: si aures audiunt aliquid inhonestum: si oculi vident aliquos gestus inhonestos facies verecundi hominis mutatur in rubedinem: et ideo verecundia comparatur lumini lune. Unde Bernardus super Cant. dicit. Verecundia est ornatus omnium etatum: sed pulchrius innotescit in tenera etate. Quid amabilius verecundia adolescente. Verecundia est enim splendida gemma morum in vultu adolescentis. Unde Eccl. xvi. dicitur. Gratia super gratiam mulier sancta et pudorata. Certe tali lumine verecundie fuit decorata sancta lucia. unde legitur quod ipsa dixit matri sue dum esset sanata. Precor te pro illam cuius precibus es sanata ut nunquam mihi sponsus nomines: sed que datura es mihi ad maritum: illa da pauperibus propter nomen domini mei iesu christi quem pro spolio elegi. Ecce quomodo fuit decorata lumine verecundie cum noluit sibi nominari aliquem sponsus nisi christum. Unde bene dicit Christus de ea illud Sapi. vii. Super salutem et speciem dilexi illam et proposui pro luce habere illam quoniam inextinguibile est lumen illius. Et rationem assignat spiritus sanctus per os dauid dicens. Thronus eius sicut sol in conspectu meo: et sicut luna perfecta in eternum. unde de tali pulchritudine bene dicunt admirando angeli in Cant. vi. Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens pulchra ut luna. unde Ambrosius. O quam pulchra virtus est verecundia: ergo etc.

T Tertio dico quod sancta lucia fuit decorata lumine stellarum. Per lumen stellarum intel-

igitur sapientia scripturarum. unde dicit Daniel xij. Qui ad iusticiam erudunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti. Certe hanc doctrinam et sapientiam luminis stellarum habuit sancta Lucia. Nam ipsa instruxit matrem suam salubriter. et respondit Pascasio sapienter sicut legitur in legenda. Nam postquam rogavit matrem suam ut substantiam suam daret pauperibus. respondit mater dicens. Omnia que fuerunt patris tui defuncti ante novem annos intacta custodiens patrimonio tuo potius amplavi quam minui meo vero sunt omnia que sunt. Tege prius oculos meos et quodcumque tibi placuerit de ipsis facultatibus facito. Lucia dixit. Audi mater consilium meum. Non satis deo carum est qui sibi hoc dat quo ipse perfrui non potest. Nam quod das moriens ideo das. quia ferre tecum non preuales. Vivens ergo ad salutem corporis tui tenens: da christo quod possides et quicquid te modo daturam spondideris vel excogitabis christo incipe tradere. Unde tunc omnia quasi erogata sunt pauperibus: viduis: orphanis: peregrinis. et do servientibus. Quod cum sponsus suus reperit qui fuit sibi in matrimonium promissus contra consensum suum venire in iudicio. Pascasio consularis. et proponit litem dicens. sponsam suam christianam esse et contra leges augustorum vivere. Quam pascasius apprehensam corripiens cepit eam ad sacrificia demonum compellere. Cui beata Lucia dixit. Sacrificium verum et immaculatum apud deum et patrem. hoc est visitare pupillos et orphanos in tribulatione eorum. Pascasio dixit. Patrimonium tuum expandisti cum corruptoribus tuis et ideo quasi meretrix loqueris Lucia respondit. Vos estis de quibus dicit apostolus. Corruptum bonos mores colloquia prava. Suadetis enim animas hominum meretricari et discedere a suo creatore et sequi demonia atque vanissimos lapides colere. Corruptores vero corporis sunt qui temporalem delectationem preponunt epulis sempiternis. Pascasius dixit. Cessabunt verba cum peruentum fuerit ad verbera. Lucia respondit. Dei verba non cessare poterunt. Pascasius dixit Tu ergo es deus. Lucia respondit. Dei summi ancilla sum. scilicet iesu christi: qui dixit. dum steteritis ante reges et principes nolite cogi. quod etc. Pascasio dixit. In te ergo est spiritus sanctus Lucia respondit. Apollus dixit. Qui caste et pie in hoc seculo vixerint templum dei sunt et spiritus

sanctus habitat in eis. Pascasio dixit. Ego faciam te ad lupanar duci et dum fueris scortata fugiet a te spiritus sanctus. Lucia respondit. Nunquam concinabunt corpus dei nisi de consensu mentis. Nam de consensu et voluntate iudicat deus. Ecce quam prudenter Lucia fecit cum matrem suam ita salubriter instruxit: et pascasio ita sapienter respondit. Unde canit ecclesia. In conspectu principis loquebatur sapientiam: et dominus omnimodum dilexit eam. Unde bene dicitur de eius sapientia. Proverb. iij. Melior est sapientia negotiatione auri et argenti. sequitur. Uie eius vie pulchre. Ideo ipsa propter suam sapientiam bene est una de quinque sapientibus virginibus que accipientes lampades suas venerunt obviam sponso etc. ut dicit Math. xxv. Unde dicitur Sap. vi. Est enim haec speciosior sole et stellarum dispositione luci comparata invenitur prior. Quarto dico quod sancta Lucia fuit decorata lumine ignis. Per lumen ignis intelligitur charitas secundum intellectum christi dicentis Luce. xij. Ignem veni mittere in terram: et quid volo nisi ut ardeat. unde dicit Gregorius. Ignem dominus in terram mittit cum cor terrenum et frigidum afflatu spiritus inflamat. Tali igne et lumine fuit cor sancte lucie inflammatum quod potius voluit mori quam christum sponsum suum negare. Unde dicere potuit cum sancto petro. Et si oportuerit me mori tecum non te negabo. Nam ignis diuine charitatis tantum ardebat in corde suo ut mortem sustinuit propter christum. unde legitur in eius legenda quod cum pascasius minabatur ei mortem si christum non negaret: et idolis immolaret tanquam deo. Cui Lucia respondit. Divitias meas pauperibus erogavi: et iam amplius nihil habeo quod offeram: ideo meipsum sibi seculo christo offerendam tribuo. Et ecce corpus meum ad omne supplicium est paratum quid moraris incipe fili diaboli desideria penarum tuarum in me exercere. Ecce qualiter ardebat in amore christi. unde potuit dicere illud Roma. viij. Quis potest nos separare a charitate dei. Sequitur. Scio quod neque mors: neque ignis: nec vita: nec gladius: nec alia creatura potest nos separare a charitate dei. Et ratio est: quia fortis est ut mors dilectio. Et sic patet qualiter sancta Lucia quadruplici lumine fuit decorata. unde ipsa bene potest esse illa mulier de qua Apocalyp. xij. dicitur. Quod signum magnum apparuit in celo mulier amicta sole et luna sub pedibus eius et in capite eius corona duodecim stellarum etc. Ideo merito dicitur Lucia a luce

dicta. vñ verificatur de ea illud Eccle. xliii. In firmamento celi resplendens gloriose. Species celi gloria stellarum. P. Secundo dico q̄ notatur claritas illuminationis in qua nobis sancta Lucia commendat̄ cum dicitur in tenebris lucet. Circa quod notandum q̄ sancta Lucia in tenebris luxit sua claritate fidei et bono exemplo inter homines ita q̄ plures qui nihil de lumine fidei habuerant fuerunt illuminati et conuersi ad verum lumen iesum xpm̄ propter eius sanctam vitam quam salubriter incepit: mediavit et finivit. In principio matrem suam suis precibus sanando. In medio christum sponsum suum confitendo. In fine hominibus suam potestatem ostendendo. Unde legitur q̄ cū Pascasius vidit q̄ eam a fide christi nō poterat reuocare: tunc nimio furore precepit ministris vt ignem copiosum circa eam iactarent: vt celerius consumeretur: et illa in nomine domini nostri iesu christi stetit immobilis dicens. Ego rogavi dominum meum iesum christum: vt ignis iste non dominetur mei et impetram ab eo inducias martyrii mei: vt timentibus timorem passionis auferam et c̄. Et sic patet quomodo suo bono exemplo luxit in tenebris infidelium: vt confortarentur in fide. Unde potuit dicere illud Mathei. v. Sic luceat lux vestra coram hominibus et c̄. Unde ps̄. hoc in spiritu sancto cognouit. A facie eius ignis exarsit et carbones. id est infideles succensi sunt ab ea scilicet in fide. Unde dicit Seneca. Instruenda est vita illustribus exemplis: et ad hoc fecit deus venire sanctos: vt illuminet mundum. Q. Tertio dico q̄ notatur in verbis premissis constantia fortitudinis in qua nobis sancta Lucia commendatur. quod notatur cum concluditur. et tenebre eam non comprehenderunt. Circa quod notandum q̄ sancta Lucia virtute dei fuit ita constans et fortis contra inimicos q̄ ipsam tenebre peccatorum. id est homines existentes sine lumine veritatis non poterant superare: quia deus erat cum ea. Juxta illud d. Cum ipso sum in tribulatione et c̄. Hoc cognoscens dauid in spiritu sancto dixit. Domine in lumine vultus tui ambulauimus: et in nomine tuo exultauimus tota die. Nō nihil proficiet inimicus in eo et filius iniquitatis non nocebit ei. Unde legitur q̄ cum Pascasius videns q̄ eam nō poterant amouere a bono proposito a christo et a castitate: tunc iussit venire lenones: et tradidit eam illis dicens. Inuitate ad eam omnem populum et tādū illudatur donec mortua de-

nunciatur. Qui cum volebant eam trahere ad lupanar tanto pondere eam spiritus sanctus fixit vt penitus moueri non posset. Fecit q̄ paschasius mille viros accedere et manus et pedes ligari. Sed nullatenus eam poterant mouere. Tunc adducta sunt ex precepto paschasii mille paria bouum: vt ab ipsis traheretur et nec sic poterant virgines christi mouere paschasius dixit. Que sunt illa maleficia tua. Lucia respondit. Ista non sunt maleficia: sed dei beneficia. Que est ratio q̄ puella delicata a mille viris tracta et nō mota est. Lucia respondit. Et si adhuc decem milia adhibueris eque: vt prius immobilis me videbis. Et audies pro me spiritum sanctum dicentem. Cadent a latere tuo mille et decem milia a dextris tuis. Quo audito plus torquebatur. Et iussit ignem copiosum circa eam accendere. vt supra habetur. Tunc amici paschasii videtes cum nimis angustiari et torqueri iusserunt gladium mergi in gutture eius: et cōfestim percussa est in igne que nequaquam loquelam amittens: sed quōdiu voluit orauit et quōdiu voluit allocuta est turbam circumstantem dicens. Annuncio vobis pacem ecclesie dei datam. Maximiano hodie mortuo et Diocletiano de regno suo expulso. Et sicut ciuitati cathanensium soror mea Agatha data est protectrix et interuentrix: ita sciatis me esse domino datam huic ciuitati syracusane si voluntatem dei feceritis. Dum hec virgo loquitur ecce ministri romanorum veniunt et paschasium comprehenderunt et vinctum ad Cesarem ducunt. Audiuerat enim Cesar q̄ vniuersam puertiam fuerat deuastatus et depredatus. Qui perductus ad urbem romanam et senatui accusatus et conuictus: capitali sententia ab omni senatu est punitus. Virgo vero Lucia in loco in quo percussa penitus non est mortua neq̄ mortua: sed diu superuixit. confortans fideles in fide donec sacerdotes venerunt et ei corpus christi tradiderunt. et tunc ad dominum migravit. in eodem autem loco est sepulta et ecclesia fabricata. Passa est autem temporibus Constantini et Maxentii circa annos dñi. ccc. et x. Et sic patet eius constantia fortitudinis q̄ sic luxit in tenebris et tenebre eam non comprehenderunt.

De sancto Thoma apostolo
Sermo. vii.

Qui esse incredulus:

sed fidelis. Joh. xx. Notate charissimi. Dicit em̄ apostolus ad heb. xi. q̄ impossibile sit sine fi-

de placere deo. Cum igitur xps vult hominem et spaliter electos et suos amicos saluari. ideo hortatur scdm Thomam ad fidem cum dicit. Noli esse incredulus. Est notandum quod sanctus thomas ostendit suam fidem quam habuit ad deum tripliciter. Primo in implendo dei mandatum. Secundo in predicando dei vbum. Tertio in tollerando mortem propter christum.

R. Dico primo quod sanctus Thomas ostendit suam fidem in implendo dei mandatum. ideo in signum vere obedientie confitebatur christum dominum deum suum: ut habetur Joannis. xx. Quod xpus dixit sibi. Infer digitum tuum huc: et vide manus meas: et affer manum tuam et mitte in latus meum et noli esse incredulus sed fidelis. Respondit thomas et dixit ei. Dominus meus et deus meus. quasi diceret. tu es dominus meus et deus meus. Ideo tibi obedire debeo et te diligere. sicut petrus dixit Actuum. v. Obedire deo oportet. Qualiter autem deo obedivit et eius preceptum impluit notatur in eius legenda quod cum esset apud cesaream apparuit ei dñs dicens. Rex indie Gondoforus misit prepositum suum abbanem querere hominem architectoria arte eruditum ut edificet sibi palatium: veni igitur et mittam te ad eum. Cui Thomas. Dñe quo vis mitte me preter ad yndos. Cui dñs. Uade secure: quia ego tecum sum. cum yndos converteris ad me venies cum palma martyris. Cui Thomas dixit cum obedientia. Dñs meus et deus meus et ego servus tuus fiat voluntas tua. Cum prepositus forum perambularet ait ei dominus. Quid vis comparare iuuenis. Cui ille. Dominus meus misit me. ut adducam sibi servos in arte architectoria eruditos: ut romano opere sibi palatium construatur. Tunc dominus tradidit ei thomam asserens eum in tali arte multum eruditum. Navigantes autem ad quamdam civitatem venerunt in qua rex filie sue nuptias celebravit. hic cum preconisari fecisset ut omnes nuptiis interessent alias regem offenderent. contigit illuc Abbanem et Thomam introire. puella autem hebraea in manu gerens fistulam unum quem laude aliqua commendabat. Videns ergo apostolum intellexit eum esse hebreum eo quod non manducaret: sed oculos fixos in celum haberet. Cum puella coram eo hebraice caneret. dicens. vnus est deus hebreorum qui fecit celum et terram. apostolus eam hebraice repeteri satagebat. Videns autem pincerna quod non manducaret neque biberet sed oculos in celum leuaret ipsum in maxilla percussit. Cui dixit apostolus. Melius est te

hic puniri quam in futuro seculo. non hinc surgam donec manus quem percussit huc a canibus afferatur. Hic ergo abiit ad hauriendum aquam leo eum occidit et sanguinem eius bibit. Lacerantibus autem canibus corpus eius. vnus niger canis dexteram manum eius in medium conuulsum apportavit. Quo viso omnes obstupuerunt. Puella autem verba eius referens proiecta fistula ad pedes apostoli se proiecit. Tunc apostolus ad petitionem regis sponsus et sponsam benedixit dicens. Da dñe adolescentulis istis benedictionem dextere tue et eorum mentibus semina semen vite. Abcunte autem apostolo sponsus et sponsa ambo obdormierunt et in somno videbant eis quod rex gemmatus eos amplectaretur. et dixit Apostolus me benedixit vos ut eterne vite particeps sitis. Enigmatibus mutuoque sibi somnia reuelantibus: apostolus ingreditur dicens. Rex meus modo vobis apparuit me clausis ianuis huc adduxit ut super vos benedictio fructificet habeatis carnis integritatem que est regina omnium virtutum. et fructus salutis eterne et soror angelorum. Hec illo referente duo angeli apparuerunt eis dicentes. Nos sumus angeli ad custodiam vestri deputati. et si monita apostoli bene seruaueritis offerimus deo omnia vota vestra. Applus autem eos baptizauit in fide diligenter edocuit. Postea autem sponsa nomine pelagia sacro velamine consecrata martyrium patitur. Et sponsus nomine Dyonysius illi civitati in episcopum consecratur. Post hec omnia apostolus et Abbanes ad regem indie peruenierunt. Designato autem ab apostolo mirabili palatio et copioso thesauro accepto rex. Gondoforus in aliam provinciam proficiscitur et apostolus totum thesaurum pauperibus elargitur. Et per totum biennium quod defuit rex apostolus predicationi insistit et innumerabilem populum ad fidem conuertit. Rediens autem rex et que thomas fecerat audiens ipsum cum abbane in ima carceris reclusit ut postmodum viuos excoriatos vltimisque daret flammis. Interea frater regis moritur et ei sepulchrum solenne preparatur: et quarta die a mortuis resurrexit et omnibus stupefactis cunctisque fugientibus dixit fratri suo. Fratres hic homo quem excoriare viuum et incendere disponebas amicus dei est. et angeli famulantur ei qui me in paradysum duxerunt et ostenderunt mihi quoddam palatium ex auro et argento et lapidibus preciosis mirabiliter fabricatum. Et cum pulchritudinem eius admirarer. dixerunt mihi. Hoc est palatium quod thomas fratri tuo construxit. Cum autem

dicerem o si ianitor ei⁹ essem: dixerūt mihi si vis in illo manere dominū rogabimus vt te suscitare dignetur: vt illud a fratre tuo possis comparare z reddere ei pecuniā quā estimat se pdidisse. z ergo se indignum fecit Et hec dicens cucurrit ad carcerem petens indulgentiam fratri suo. solutisq; vinculis cepit rogare apostolum vt vestem preciosā reciperet. Cui apostolus. Ignoras q; nihil carnale: nihil terrenum gestunt qui cupiūt in celestibus habere potestatem. Egrediente autem apostolo de carcere rex occurrit ei et prouolutis genibus veniam postulabat. Cui dixit apostolus. Multum vobis prestitit dominus: vt secreta sua vobis ostenderet. Credite in christū z baptizemini vt eterni regni participes sitis. Tunc dixit ei frater regis. vidi palacium quod fratri meo fecisti et illud comparare merui. Cui apostolus. Hoc in potestate fratris tui est. Cui rex Illud erit meum: z apostolus tibi fabricet alterum qui si forte nequiverit mihi et tibi hoc vnum commune sit. Quibus apostolus dixit. Innumerabilia palacia in celis sūt ab initio seculi preparata. que precio fidei z elemosynis comparantur. Diuitie autē vestre ad illa vos antecedere possunt. sequi vero omnino non possunt. Post vnum vero mensem apostolus fecit omnes pauperes illius prouincie aggregari: quibus cōgregatis debiles z infirmos seorsum stare fecit z super eos orauit. Cum autē qui docti fuerūt omnes respondissent amē choruscatio de celo veniens tam apostolum q; alios quasi pdi midiam horam sic prostravit vt omēs putarent se ictu fulguris perisse. Erigens autē se apostolus dixit. Surgite: quia dominus meus sicut fulgur venit z vos sanauit. Exurgentes autē sani deum z apostolū glorificauerunt. tunc apostolus docuit fidem trinitatis eos z articulos fidei: z pulchrum sermonem fecit. Post predicationē autē baptizati sunt nouē milia hoīm exceptis puulis: z mulieribus. Et sic patet qualiter diuinuz preceptuz obediēter impleuit. Unde dicit Bernar. Verus obediens sum velle zc. Sic sanctus Thomas fecit. Unde potest dicere ad deum patrē qd dixit filius antiquior frater filij prodigi ad patrem suum. Luce. xv. Ecce tot annis seruiō tibi z nunquā mandatum tuū preterui. Tunc deus pater potest dicere sibi qd pater filio rñdit. Fili tu semp mecum es: z omnia mea tua sunt. Ideo dicit Aug⁹ in libro de speculis z simuz. Obediētia est spes mercedis. Reque in sermone symonis z iude.

S Secundo dico q

sanctus thomas ostendit suam fidem in pdicando vbu dei. Nam christus dicit. Joh. xiiij. Qui credit in me opa que ego facio zc. Sed xp̄us hoc opus fecit quod predicauit. Ut ergo thomas suam fidē ostenderet verbum christi predicauit z ad fidem christi populum conuertit. Et ideo in signum huius dixit christus discipulis suis. Mar. ultimo. Euntes in mundum vniuersum predicate zc. Qualiter autē sanctus thomas hoc fecerit legitur in eius legenda. q; post predicta abiit in indiam superiorem in qua populum docuit ac multis miraculis choruscauit. Et syndicen amicam migdomie vxoris karisij cognati regis apostolus illuminauit. Et dixit migdomia ad syndicen. Putas si potero eum videre. Cui ait. Si vis videre eum muta habitū. Tunc migdomia de consilio eius mutauit habitum z inter multos pauperes vbi apostolus predicauit aduenit. Apostolus autem cepit de miseria huius vite predicare q; ista vita cum dolore finiretur et q; esset fugienda. Nam cuz crede reur haberi transit: z q; deberent se in virtutibus exercere: verbum dei libēter audire sacerdotes honorare: ecclesias frequentare. hoc apostolo predicante migdomia deinceps propter doctrinam apostoli thorum viri vitauit z se a peccatis custodiuit. Vir migdomie a rege impetrauit z apostolum in carcerem posuit. Tunc migdomia venit ad eum et rogauit: vt sibi ignosceret q; propter eam in carcerē missus esset quaz apostolus benigne consolans et hec omnia libenter pati se asserens. Karisius autem regem rogauit vt reginam vxorē suā ad ipsam mitteret vt si eam reuocare posset. Missa regina ad migdomiam cōuertitur ab ea quā peruertere disponebat. Et cum vidisset tot signa miraculorum que apostolus fecit dixit. Maledicti sint a deo q; non credunt hijs operibus z apostolum pdicantem audiuit z miracula facientē. Reuerente autem regina dixit ei rex. Ut quid tam diu morata es. Que respondit. Putabā migdomiam stultam esse: sed sapientissima est. Nam ipsa me ad apostolum dei duxit q; viam veritatis me agnoscere fecit. z nimis stulti sunt qui i christum non credunt et deinceps regina noluit regi copulari. Stupefactus rex dixit cognato suo karisio. Dum tuā vxorem tibi recuperare vellem meā pdidi. z peior facta ē mihi q; tua tibi. Et sic patet qualiter fidem ostendit cum fidem christi sic fideliter predicauit. Unde bene dicit ad xp̄um illud Johānis. xvij. Ego clarificauit te super terram opus consummavi qd de

disti mihi etc. Ideo meruit premium docto-
ris. Require alibi. **T** Tertio dico q̄ san-
ctus thomas ostendit fidem suam in susti-
nendo mortem p̄pter x̄pm quod bene osten-
ditur Joh. xi. vbi dicitur q̄ iesus dixit disci-
pulis suis. Eamus in iudcam iterum. dicunt
ei discipuli. Rabbi: nunc querebant te iudei
interficere et lapidare et iterum vadis illuc.
Sed thomas cum magna audacia dixit ad
discipulos. Eamus et nos et moriamur cum
illo quod bene fuit certum signum fidei. Naz-
christus dixit ad eos: vt habetur Johan. xv.
Non est seruus maior domino suo. si me p̄-
secuti sunt et vos persecuetur: sed hec omnia
facient vobis p̄pter nomen meum. Quali-
ter autem mortem sustinuit p̄pter x̄pm
notatur in legēda. Legitur em̄ q̄ postq̄ re-
ginam conuertit tunc rex ligatis manibus
iussit apostolum ad se duci precipiens ei: vt
uxores ad suos maritos reuocaret. Cui apo-
stolus ait q̄ q̄diu tn errore persisteret hoc
facere non deberent. Et dixit. Tu cū sis rex
nō vis habere inquinata seruitia: s̄ mīdos
seruos pariter et ancillas: quanto magis de-
bes credere deum amare mundissima serui-
tia. Quid igitur culpor si deum amare p̄di-
co in seruis suis que tu in tuis. Tunc irat⁹
rex iussit afferri ardentē laminas ferreas
et apostolum stare nudis pedibus sup eas:
sed protin⁹ nutus dei fons ibi erupit et eas
extinxit. Tunc rex de cōsilio sui cognati ha-
risij apostolum in fornacem ardentē misit
que tamen sic refrigerata est vt altera die il-
lesus inde exiit. Tunc karisius dixit regi.
Fac illum sacrificiū offerre deo solis vt sic
incurrat iram dei sui qui eū ab his liberat
Cumq̄ ad hoc vgeretur dixit regi. Tu pu-
tas sicut dicit karisius: quia deus me⁹ ira-
scitur mihi postq̄ adorauero deum tuum.
magis autem irascitur deo tuo et cū cōmi-
nuer adorabo enim eum. Si ergo me ado-
rante deum tuū deus meus non euertat eū
adorabo eum. Si autē sicut dixi de⁹ meus
faciet deo tuo et tu crede deo meo. Cui rex.
adhuc mecum de pari loqueris crede ne in-
tereas. Tunc apostol⁹ hebraice precepit de-
moni qui in idolo erat vt quā cito corā ido-
lo genua flecteret statim illud cōminueret.
Flectens apostolus genua dixit. Ecce ado-
ro sed non idolum. Ecce adoro sed non me-
tallum. Ecce adoro sed nō simulachrū. ado-
ro autem deum meum iesum christum: in cu-
ius nomine tibi precipio dyabole qui in eo
habitas vt simulachrum comminuas. Sta-
timq̄ quasi cera liquefacta est. tunc omnes:
sacerdotes mugitum dabant. Pontifex au-

tem templi eleuans gladium apostolū trāf-
uerberauit dicens. Ego vindicabo iniurias
dei mei. Rex autem et karisius fugerunt vi-
dentes q̄ populus apostolū vellet vindica-
re et pontificem viuum incenderunt. Epia-
ni autem corpus apostoli tulerunt et honori-
fice sepelierunt. Et sic patet qualiter p̄pter
fidem x̄pi passus est. Unde. i. Petri primo.
Oportet contrisari in varijs tribulatiōb⁹
vt probatio fidei vestre multo preciosior sit
auro: quod. v. ignem probatur inueniatur in
laudem et gloriam iesu christi. Quod factus
est in sancto thoma qui passus est in vera fi-
de quam habuit ad christum: vt sic homines
christum laudarent. Unde ipse bene potest
dicere illud. ii. Thimo. iiii. Bonū certamen
certaui cursum cōsummaui: fidem seruaui:
de reliquo reposita est mihi corona iusticie
etc. Ipse enim bonum certamen certaui dei
preceptum obedienter implendo. et cursum
consummaui: verbum dei p̄dicando quod
sibi a christo fuit iniunctum. et in his fidez
seruaui: finaliter sustinendo mortē p̄pter
christum. quare meruit vitam eternā. Ideo
dicit de reliquo reposita est mihi corona iu-
sticie etc. Unde. i. Petri. i. Credentes autem
exultabitis leticia inenarrabili reportātes
finem fidei vestre salutem animarum. Unde
dicit sapiēs in sp̄ssancto. Sap. iiii. Et si co-
ram hominibus tormenta passi sunt. spes il-
lorum immortalitate plena est: ergo etiam
confessus est et non negauit etc.

**De natiuitate domini.
Sermo. viii.**

**Euangelizo vobis gau-
dium magnum quod erit om-
ni populo: qz natus est vobis
hodie saluator mundi.** Luc. ii.

Notate karissimi. Dicit em̄. Arist. i. Ethic.
q̄ bonus quāto communius tanto diuinus
Cū igit illud summū bonū quod de⁹ est fm̄
fido. fuit valde absconditū fm̄ Esa. de il-
la occulta habitatiōe sua egressus est descē-
dit visitare. et consolari omnes qui cū ex to-
to corde desiderabant ideo illa diuina boni-
tas voluit se omnibus communicare vt om-
nes homines fierent eo diuinores et melio-
res q̄ est valde gaudiosum: quare dicit an-
gelus. Euangelizo vobis gaudium etc. Uel
sic. Charissimi. dicit em̄ Leo papa in sermo-
ne hodierno de natiuitate. Saluator noster
charissimi fratres: hodie natus est gaudea-
mus: neq̄ em̄ phas. est locū esse tristicie vbi
natalis est vite. Ideo bene dicit in euangelio.
Euangelizo vobis gaudium magnum.

Est notandum q̄ natiuitas domini nostri
 iesu christi nobis ostenditur tripliciter. Pri-
 mo in hoc q̄ est mirabiliter facta. Secundo
 in hoc q̄ est multis miraculis pbata. Ter-
 tio quia est nobis vtiliter exhibita. U Di-
 co p̄io q̄ natiuitas domini nostri Iesu chri-
 sti ostenditur nobis: quia est mirabiliter fa-
 cta. Quod ostenditur tripliciter. Primo ex
 parte matris generantis que contra natu-
 ram filium generauit. Nam contra naturā
 est esse mater & virgo: sicut factum est in ma-
 ria que virgo concepit & peperit. Nam di-
 cit Augustinus in sermōe. Maria virgo est
 ante partum: in partu & post partum. Unde
 ipsa est illa virgo que nobis in sacra scrip-
 tura multipliciter est prefigurata. Nam ei⁹
 virginis fecunditas figuratur nobis in
 ga aaron de qua dicitur Numeri. xvij. q̄ si-
 ne omni humido floruit: vna nocte fronde-
 it: & fructum protulit: quod figurabat virgi-
 nem sine virili semine parturientem fructū
 eterne dulcedinis filium dei. Item figura-
 tur in rubo ardente: de quo dicitur Exodi
 iij. q̄ moyses vidit rubum ardentem: & non
 comburentem: & deum audiuit sibi de rubo
 loquentem. Solue calciamenta tua terra in
 qua stas &c. Rubus ardens qui non consu-
 mebatur significat virginem parturientem
 sine corruptiōe virginitatis: quia virgo pe-
 perit: & virgo incorrupta permansit. Unde
 canit ecclesia. Rubum quem viderat moy-
 ses &c. Item figuratur Danielis. ij. Lapis
 sine manibus abscisus de monte. Item Ze-
 re. xxxi. Creauit dominus nouum super ter-
 ram: femina circūdabit virum. Item figura-
 tur Esaye. vij. Ecce virgo concipiet. Requi-
 re de natiuitate virginis. Et sic patet eius
 virginis fecunditas prefigurata multipli-
 citer. Unde cum gabriel qui fuit missus ad
 salutandum eandem ac ei annunciando q̄
 deberet concipere & parere filiū: vt dicitur Lu-
 ce. i. Ecce concipies & paries filium: & voca-
 bis nomen eius iesum &c. Dixit maria. Quo-
 modo fiet istud: quoniam virum nō cogno-
 sco. Respondit. Spiritus sanctus superueniet in
 te: & virtus altissimi obumbrabit tibi. &
 Secundo fuit mirabiliter facta ex parte ge-
 niti. Nam eius natiuitas fuit ita mirabilis
 q̄ spiritus sanctus dixit per Esa. liij. Gene-
 rationē eius quis enarrabit: quasi diceret.
 natiuitas eius transcendit humanū intel-
 lectum. Nam vt dicit Bernardus. In eadem p-
 sona eternū: antiquum: nouū: mirabiliter
 conuenerunt. Eternū: id est diuinitas: an-
 tiquū. i. hūanitas cuius caro ad adā tradu-
 cta est. Nouū. i. anima de nouo formata. Nā

vt dicit magister lib. ij. dis. xviii. Deus ani-
 mas de nihilo creat corpibus formatis in-
 fundendo: vt hō cōstans ex aia & corpe egre-
 diatur viuus ex vtero: q̄ bene trāscendit hu-
 manum intellectum: quia illa tria sic conue-
 nerunt in eadem persona. vnde Bernard⁹
 in sermone de natiuitate ipi. Tres mixtu-
 ras fecit dominus omnipotēs in assumpti-
 one nostre carnis: ita mirabiles vt tales vel
 talia: nec facta: nec audita: nec amplius fa-
 ciēde sint. Cōiuncti quippe sunt deus & ho-
 mo: mater & virgo: fides & cor humanū &c.
 Et vt possimus clarius intelligere videam⁹
 aliqua que habemus in natura q̄ nascūtur:
 & procedunt & remanēt illi inherēdo a quo
 nascuntur & procedunt. Sic simili modo fi-
 lius dei natus est temporaliter s̄m humanā
 naturam & remansit s̄m diuinitatem idem
 deus cum patre eterno. Sunt em̄ tria que
 nascuntur & remanent: illi inherēdo a quo
 nascuntur & procedunt. Sicut de sole proce-
 dit splendor de igne calor: de balsamo odor:
 & quarto sicut h̄tus de gemma. Primo em̄
 descendit de sole splendor: & tamen remanet
 cum sole. Sic filius descendit nascendo de
 patre: & factus est homo temporaliter: & ta-
 men mansit idem cū patre. Unde dicit Au-
 gustinus super Iohannē. Si separas solis
 candorem a sole separas vrbū a patre qua-
 si diceret: sed primum est impossibile. igitur
 & secundum. Unde cum sanctus Philippus
 in cena domini diceret Iohan. xiiij. Domine
 ostende nobis patrem & sufficit nobis. Dixit
 ei iesus. Philippe qui videt me videt & p̄ter
 Et certum est: qui videt solem videt & splen-
 dorem. vnde dicit Augu. In sole tria cōside-
 rantur: scz substantia solis: radius: & calor
 radius ab vtroq̄ p̄greditur: sic spiritus san-
 ctus ab vtroq̄ spiratur. Substantia vero so-
 lis a nulla creaturali causatur: & deus pater a
 nullo derivatur. Vñ sicut in sole tria sunt:
 scz rotunditas: radius: calor: qui tamen sunt
 vnus sol. Ita est in diuinis: per rotunditatē
 nāq̄ intellige patrem qui est sine principio &
 sine fine. Per radiū procedentem a sole
 intellige filium: per calorem procedentē a rotū-
 ditate & a radio solis intellige spiritum san-
 ctum. Et ideo Augusti. super illud Aposto-
 li Hebræo. i. Qui cū sit splendor gl̄ie & figura
 substantie eius dicit. Pater est gloria & idem
 filius eius co: & cum homo notificans homo
 factus vt radius solem. Secundo descendit
 calor & splendor de igne. Sic descendit
 filius de patre. vnde Haymo sup Apoc. Sicut
 ignis & splendor eius coeua sunt: sic pater &
 fili⁹ coeterni sunt. Unde Augu. mouet q̄stio

nem dicens. Si queritur an fulgor ab igne an ignis a fulgore: omnis ratio mihi respondit. et nemo dubitat quod splendor de igne existat et non ignis a splendore: proponamus ergo ignem velut patrem et splendorem tantumque filium. Unde da mihi ignem sine splendore et rado tibi patrem sine filio. Tertio procedit odor de balsamo. Sic descendit vel nascitur dei filius de patre. Nam sicut odor balsami fragrat: et tamen remanet idem cum balsamo sic dei filius etc. Unde pater beatus dicit *Eccl. xliiij.* In plateis sicut cynamomum et balsamum aromatizans odorem dedit. Unde dicit in plateis. Nam quasi in platea hodie in communi domo natus est salvator. Quarto procedit virtus de gemma: sic nascitur vel descendit filius a patre. Unde Bernardus in sermone de verbis domini dicit. Jesus christus dicitur virtus: quia omnis potestas patris in ipso consistit. Unde ipse ait. *Matth. vlti.* Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Hec virtus nobis a patre descendit in hunc mundum ut nos liberaret. Unde Richardus de trinitate libro. vi. cap. xliiij. Ideo missus est dei filius a patre ut homines liberarentur. venit naturalis filius missus a patre ut adoptandos in hereditatem vocaret. Unde iubilando ait psalmista. Redemptionem misit dominus populo suo misit enim pater filium pro filiis venit filius pro fratribus. factus est filius dei filius hominis ut filios hominum filios dei faceret. Hec ille. y Tertio fuit mirabiliter facta ex parte modi nascendi. Nam maria genuit ultra naturam eo quod virgo concepit. Super rationem eo quod deus genuit. Supra consuetudinem eo quod spiritus sancti opus erat. Quia ut dicit magister libro. iij. distinct. iij. Ex purissimis et sanctissimis sanguinibus virginis accepit et corpus illud formavit. Dicit enim magister in hystoriis quod deus potest facere hominem quattuor modis. scilicet sine viro et femina. sicut fecit Adam. de viro sine femina: sicut fecit Eua. de viro et femina: sicut probat communis usus. de femina sine viro et homine: sicut hodie mirabiliter factum est. Unde Anselmus libro. ij. Cur deus homo dicit. Congruum namque fuit ut deus nasceretur de muliere virgine: quia si virgo erat que fuit causa totius mali humano generi: multo magis debet esse ut virgo sit que esset causa totius boni. Qualiter autem hoc hodie factum est docet hystoria ecclesiastica parte. et hystoria Luce evangeliste. ij. c. Unde notandum quod completis quinque milibus annorum. et cccxxvij. annis ab adam qui erat

annorum. d. cccc. et xxx. ut dicitur *Genes. v.* Tunc facta est nativitas domini. Unde cum tempus sancte Marie pariendi instaret: assumpsit ioseph Mariam impregnatam a spiritu sancto secum: et duxit eam in bethleem quod ideo factum est. Nam cesar Augustus qui uniuerso orbi presidebat: scilicet Octavianus qui fuit dictus cesar a Julio cesare: et augustus ab augendo eo quod rempublicam auxit. Iste igitur Octavianus voluit scire quot provincie: quot ciuitates: quot ville: quot castra in toto orbe essent. et quot homines sub suo imperio haberet. Ergo exist edictum. id est generale mandatum ab ipso. Octauiano ut describeretur. id est numeraretur totus populus suo imperio subiectus. Unde hec descriptio prima facta est a Cyrino preside syrie: qui fuit missus a cesare augusto ad syriam tantumque presides et iudex. Et nota quod ista dicitur prima descriptio uniuersis orbis et uniuersalis: quia aliquae particulares precesserant. Nam dauid fecit etiam populum suum numerari. Unde iuxta mandatum ibant omnes homines ad ciuitates et villas et castra: unde nati erant: ut quilibet unum denarium presidi traderet. et ut sic certus numerus haberetur. Ideo Ioseph cum esset de bethleem ciuitate dauid ascendit de galilea de ciuitate nazareth: et profectus est in bethleem cum maria pregnantem duxit secum bouem forte ut cum venderet et censum pro se et pro maria solueret. Nam denarius erat argenteus valens decem vsuales: et sic etiam de residuo viueret: et unum asinum ut virgo super eum equitaret. Bos ergo et asinus miraculose dominum cognoscentes flexis genibus ipsum in utero adorabant et reuerbantur. Cum igitur ambo bethleem venissent et alij homines qui propter predictam causam venerunt omnia hospitia occupauerunt. Ioseph et maria: quia pauperes erant hospitium nullo modo habere poterant. Diuerterunt ergo in communi transitu ad unum diuersorium habens operimentum inter duas domus sub quo ciues: ut dicitur in hystoria scolastica: ad colloquendum vel ad conuiescendum in diebus otij se diuertebant: ubi forte Ioseph prescepe boui et asino fecerat. Uel si quosdam rusticorum ad forum veniebant animalia sua ibi ligabant: et ideo ibi prescepe constructum erat. Et factum est dum ibi erant impleti sunt dies marie pariendi. In ipsa media nocte dominice diei Maria virgo peperit filium suum dilectum dominum nostrum iesum christum et pannis cum inuoluit: et super fenem in presepio

posuit. Nota autem q̄ ibi nulla obstetrix fuit. Nam in textu euangelij Maria per se puerum pannis inuoluit ⁊ reclinauit eū in presepio. Et ratio est. Nam ipsa puerus sine dolore peperit ⁊ cum maxima leticia in presepio posuit. Unde dicit Augustinus in sermone. Preciosum est in ea illud elogium infelicitatis Eue: de quo dicitur. In tristitia paries filios tuos. quia ista in leticia dominū parturiuit. Eua enim luxit. ista exultauit. Ex quibus patet q̄ non indignit cuiuscūq̄ seruitio. Ideo dicit Hieronymus. nulla ibi obstetrix fuit. Nulla sedulitas mulierum. ipsa infantem pannis inuoluit. ipsa mater et obstetrix fuit. Sequitur q̄ pastores erāt in regione illa: scz iuxta turrin inter bethleem ⁊ hierusal: in vbi Jacob rediens de mesopotamia moratus fuerat cum grege suo. vbi Rachel mortua est ⁊ sepulta. ⁊ dz turris gregis. De quo dicit Mich. iiii. Regnabit dominus super eos in monte syon. ⁊ hoc nunc et vsq̄ in eternuz. Et tu turris gregis nebulosa filia syon vsq̄ ad te veniet. Sed pastores erant vigilātes ⁊ custodientes vigilias noctis super gregem suum. Mos enim erat gentilibus vt in vtroq̄ solsticio. s. estiuāli circa festum Johannis baptiste. ⁊ hyemali circa natiuitatez domini vigilias noctis custodire solebant ob venerationem solis. Et ecce angelus domini stetit iuxta illos: ⁊ claritas dei circūfulsit illos. Et dixit illis angelus. Nolite timere. Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie saluator mundi qui est xp̄us dominus in ciuitate dauid: scz bethleem. Et hoc erit vobis signuz Inuenietis infantem pannis inuolutum ⁊ positum in presepio. Et subito facta est cum angelo multitudo militie celestis exercitus laudantium deum ⁊ dicentium. Gloria in excelsis deo: ⁊ in terra pax hominibus bene voluntatis. His auditis ⁊ visis pastores loquebantur adinuicem: transeamus vsq̄ bethleem ⁊ videamus hoc verbum quod factum est. quod fecit dominus: ⁊ ostendit nobis. Et venerunt festinantes ⁊ inuenerunt mariam ⁊ Joseph ⁊ infantem positū in presepio. Uidentes autem cognouerunt de verbo quod dictum erat eis de puero. Et om̄s qui audierant illa de pastoribus admirati sunt. Pastores vero reuersi sunt glorificantes ⁊ laudantes deum in oibus que audierant ⁊ viderāt. sicut dictū est ad illos. 3

Sec̄o principaliter dico q̄ natiuitas domini ostenditur nobis in hoc q̄ est mltis miraculis pbata quod ostenditur tripliciter. Pri-

mo per ydolorum destructionem que tunc in ipsa hora natiuitatis in plurib⁹ locis ceciderūt. Vñ legit̄ i hystoria scolastica q̄ Jere. ppheta in egyptū descendēs post morte isidolie regis egyptijs signū dedit q̄ eoz ydola caderēt qñ virgo filium pareret. Quapropter sacerdotes ymaginē virginis puerum in gremio baiulantē in secreto loco templi statuerūt et eā ibi adorauerūt. Sed a Ptolemeo rege post hoc interrogatū qd hoc sibi vellet: dixerūt. Paterne traditionis est signū a sancto ppheta acceperant maiores eoz: ⁊ sic in reb⁹ futurum credebāt. Et hoc etiā fuerat prophetatū zach. xiii. Et erit in die illa dicit dominus. Disperdam nomia ydolorum de terra ⁊ non memorabātur vltra. Et pseudo pphetas ⁊ spiritum immūndum auferam de terra: et dicent pater eius et mater eius genuerunt eum. quod factum est in natiuitate domini. Unde dicit Innocentius tertius q̄ rome fuit par duodecim annis in q̄bus romani templum pacis pulcherrimū cōstruxerunt: ibiq̄ statuā romuli posuerunt. Cōsulentēs autē appolinē q̄ diu durare deberet. responsuz est eis. Donec virgo pereret. Hoc audiētes dixerūt: ergo in eternum durab. t. Impossibile enim putabant q̄ virgo pareret. vñ in forib⁹ templi hñc titulum sculpebāt. Templū pacis eternū. Sed in ipsa nocte dū virgo peperit fundit⁹ corruit. ⁊ ibi est modo ecclesia sancte marie noue Vñ ⁊ Osee. x. Ipe ⁊ fringet simulacra eoz qz dicent. nō est rex nobis. nō enim timemus dñm. Ecce quō predictum est: qz ipsi verum deū nō adorabant sed ydola. Quod cognoscens propheta in spūs sancto dicit. Omnes dii gentiū demonia. Idem. Confundantur om̄s qui adorant sculptilia: et qui gloriānt̄ in simulacris suis. Adorare eū om̄es angeli: scilicet puerum natum. quasi diceret ps̄. Nam ip̄e est verus deus ⁊ solus adorandus Unde Esaie. ix. paruulus enim nat⁹ est nobis ⁊ filius datus est nobis. ⁊ vocabitur nomen eius admirabilis: cōsiliari⁹: deus fortis: pater futuri seculi: princeps pacis. Vñ exemplum huius habetur ⁊ testatur Eusebius ⁊ Innocentius. iij. q̄ Octavianus imperator vniuerso orbe ditioni romane sub iugato tantū. senatui placuit vt ip̄m pro eo colere vellēt. Prudens autē imperator mortalem se intelligens nomē immortalitatis noluit vsurpare. ideo ad importunaz instātiā eoz sibilaz aduocauit scire volēs p̄ eius oracula si aliquando in mūdo maioreo nasceret. Cū ergo in die natiuitatis dñi consiliū sup hac re conuocasset ⁊ sibilla in came

ra oraculis insisteret in die media apparuit circulus aureus circa solem. et in medio circuli virgo pulcherrima puerum gestans in gremio. Tunc sibilla cesari hoc ostendit.

Cum autem ad predictam visionem cesar multum miraretur. audiui vocem dicentem sibi. Hec est ara celi. Dixitque ei sibilla. Hic puer maior te est. ideo ipm adora. Eadem autem camera dedicata est in honore sancte marie et vsq; hodie dicitur ara celi. Intelligentes autem imperator qd hic puer maior eo esset: deus de cetero vocari renuit. vñ bene dicit in ps. Annūciauerunt celi iusticias eius et viderunt omnes populi gloriam eius. Sequitur. Quonia tu dñs altissimus super oem terram: nimis exaltatus es super omnes deos. **A** Secūdo ostenditur per opa miraculorum: que multipliciter in ipsa nocte natiuitatis facta sunt. Nam sibilla pphetauit qd quando erumpet fons olei saluator mundi nasceret. Quod totum factum est in natiuitate dñi. Nam di. Inno. iii. et Orosius qd rome i ipsa nocte natiuitatis dñi fons aque in liquorem olei est cōuersus et vsq; in tyberim erumpens profuxit et tota illa die largissime emanauit. Item in hac nocte sicut dicit Bartholomeus in sua cōpillatione vince engadi que pferūt balsamū floruerunt ptulerūt fructū et liquorem dederūt. Tertio ostendit per pacis denūciationem. Nam in natiuitate xpi ira dei fuit sedata. et ideo oibus hoibus angelorum testimonio fuit annūciata vt dicit Lu. ij. Qd facta est cum angelo multitudo etc. Vñ legitur in cronicis qd appropinquate die natiuitatis domini. Octavianus imperator per mundum ius publicum fieri precepit et omnia debita romanis dimisit: et fuit pax vniuersalis in diebus illis. Ideo tres reges eo facilius poterant venire ad xpm. Unde dicit ps. Orietur in diebus eius iusticia et abūdantia pacis. Unde dicit Glosa bede qd tanta fuit tranquillitas pacis in toto orbe vt ad litteram videretur impletum quod predixit Esa. ij. Constabūt gladios suos in vomeres et lanceas suas in falces. Non leuabit gens contra gentē gladium: nec exercebuntur vltra ad prelium.

Tertio pncipaliter dico qd natiuitas christi est nobis vtiliter exhibita: qd est gaudiofa. Ideo dixit angelus. Euangelizo vobis gaudium magnum etc. Circa quod notandum qd natiuitas domini nostri iesu christi fuit gaudiofa tripliciter: scilz in celo angelicis spiritibus. in mundo cūctis gentib;. in lyngo antiquis patribus. Dico pmo qd natiuitas christi fuit gaudiofa angelicis spiri-

tibus propter reparationem ruine eorum. Ipsi enim sciebant esse prophetatum. Esa. li. Consolabitur dominus syon et consolabitur omnes ruinas eius. Et ponet desertum eius quasi delicias: et solitudinem eius quasi ortū domini. Gaudium et leticia inuenietur in ea: gratiarū actio et vox laudis. Syon interpretatur speculatio: et significat super nos spiritus qui semper speculantur diuinam essentiam in qua consistit plenitudo totius gaudij. Isti hodie indicibiliter cōsolati sūt qd dei filius verus saluator et recuperator celestis gaudij homo natus est. Nam per eius ruina celestis patrie reformata ē. Unde ipse posuit desertū celestis patrie quasi delicias et solitudinē eius quasi ortū dñi quando in humana natura redemit genus humanum et omnes fideles ad eternā patriā duxit vbi eternaliter cum sanctis angelis letabunt. Unde dicit Esa. Gaudium et leticia inuenietur in ea qd hodie sumpsit initium cum ipse natus ē in mundū. Unde legitur Luc. ij. qd facta est cum angelo multitudo militie celestis exercitus etc. Vñ hec exultatio bñ figurat nob. i. Reg. x. qd saule victo in regem super israel descendit cune;. i. societas ppharum de excelso et ante eos psalterium et cythara et tybia et lyra et pphetabant. Moraliter per societatem pphetarū intelligitur multitudo celestis exercitus. Vñ pphete dicitur videntes: et bene significat exercitū angelorum: qd semper vident faciē dei patris. teste saluatore. Mat. xvij. Ibi hodie cum magno gaudio et gratiarū actione laudabant deum et descēderūt de excelso celestis regni in ortu christi qd hodie victus est in humana natura in regem israel. Quare pylatus scripsit titulū. Iesus nazarenus rex iudeorum. Quod bene figurat nobis in saul. Nam saul interpretatur petrus est. cum aliqui dixerunt. Mitte quem missurus es etc. Illo hodie victo in regem israel. id est quia hodie est natus in hunc mundū tota celestis curia gaudet et gratiarū actione deum glorificat. Unde Bernardus. in quodam sermone de natiuitate domini dicit. de gaudio angelorum propter hodiernum exitum. Sonuit vox leticie in terra nostra vox exultationis et salutis in tabernaculis iustorum. Audium est verbum bonum. verbum cōsolatorium: sermo omni iocūditate plenus: quia iesus dei filius qui est xps in bethleem nascitur. O breue verbū et salubre. O natiuitas illibata: mūdo honorabilis: hominibus amabilis: angelis delectabilis. **C** Secūdo dico qd natiuitas christi fuit gaudiofa in mūdo cūctis gentibus propter nouaz il-

lustrationem. Nam qui fuit inuisibilis factus est hodie visibilis illustrando cecitatem generis humani. Unde dixit angelus Lu. ii. Ecce euangelizo vobis gaudium magnum. vnde Aug. in sermone de natiuitate. Temporalis natiuitas filij dei sine carnem ante secula predestinata est: in hoc seculo presentata: a prophetis prenunciata: ab angelis tripudata: ab apostolis predicata: patribus promissa: nobis exhibita: scilicet per nouam illustrationem. vnde dominus dixit Malachie. iiii. Orietur vobis timentibus nomen meum sol iusticie quod factum est. Unde dixit ipse Ioh. viii. Ego sum lux mundi. Ante aduentum enim christi fuit totus mundus involutus cecitate ignorantie. quare destitutus est omni gaudio: sed hodie orta est claritas sapientie et leticie et deleta est cecitas ignorantie. Quod bene figuratur nobis Tob. v. vbi dixit Raphael tobie excecato. Gaudium tibi sit semper. Qui respondit. Quale mihi gaudium qui in tenebris sedeo et lumen celi non video. Respondit angelis. In primo est ut a deo cureris. Moraliter per Tobiam excecatum intelligitur genus humanum quod propter peccatum excecatum est. Iuxta illud Sap. ii. Excecavit eos malicia eorum. Istud genus humanum per prophetas multipliciter est consolatum. Sicut dicit per Aggeum. ii. Veniet desideratus cunctis gentibus. et sic de singulis. Huic humano generi non dicit angelus quod in primo sit salus sed quod sit presens: cum dicit. Annuncio vobis gaudium magnum. Hoc considerans presbiter in spiritu sancto dicit. Lux orta est iusto et rectis corde leticia etc. Quare bene impletum est hodie in veris filiis israel scilicet omnibus christianis illud Messias. viii. Judeis noua lux oriri visa est: gaudium honoris tripudium apud omnes etc. Unde in signum huius diuine claritatis sine relationem aliquorum in ipsa nocte natiuitatis obscuritas aeris versa est in claritatem clare diei. Nam in ipsa die natiuitatis christi tres soles apparuerunt in oriente qui paulatim in unum corpus solare redacti sunt. per quod significatur quod natus est ille in quo sunt tria clara et lucida. scilicet purum corpus christi quod sine omni macula est. et eius sancta et pulchra anima. et clara diuinitas que in vna persona conuenerunt. Et ideo hodie totus mundus propter claritatem noui luminis orientis merito debet gaudere. Unde dicit Hieron. in sermone. Si enim exercitus angelorum cum iocunditate decantant per fesceninas quasi loco fesceninarum. i. tales fesceninas dicebant circa eum ut quasi dormiret. s. gloriam in excelsis deo

quando magis nos pro quibus ipse homo factus est ut per eum reconciliaremur deo patri. igitur patres gaudeamus et exultemus de maiore gloria deo: quia venerunt nuptie agni. Unde ad hoc gaudium hortatur nos Leo papa ut supra. Saluator noster dilectissimi hodie natus est gaudeamus etc. De Tertio dico quod natiuitas christi fuit gaudium a antiquis patribus propter optatam redemptionem. Fuit enim genus humanum propter peccatum primorum parentum a dyabolo captum. Unde conqueritur Jeremias. Thren. i. Propter multitudinem iniquitatum eius scilicet Ade parvuli eius. i. posteri ducti sunt in captiuitatem ante faciem tribulantis. Unde clamauerunt antiqui patres ad deum multipliciter pro redemptore. Unde presbiter. Clamauerunt ad dominum cum tribularerent. Sequitur. et liberauit eos. Unde misit verbum. i. filium suum qui est verbum patris et sanauit eos. et eripuit eos de inferitionibus eorum. Initium huius incepit hodie quando verbum dei patris. i. filius factus homo natus est. vnde dicitur in euangelio hodierno. Iohan. i. Verbum caro factum est et habitabit in nobis: et vidimus gloriam eius etc. Et sicut illa redemptio hodie incepit: ita finita est quando christus mortem sustinuit et ad inferos descendit et sanctos patres de limbo liberauit. Quomodo autem hoc factum sit legitur in euangelio Nicodemum. Requere in sermone paschali. vnde hoc totum prophetatum fuit Esa. li. Qui redempti sunt a domino reuertentur et venient in syon laudantes: et leticia sempiterna super caput eorum. Gaudium et exultationem obtinebunt et fugiet ab eis dolor et gemitus. In signum huius gaudiosae liberationis dixit christus discipulis suis. Ioh. xvi. Iterum autem videbo vos: scilicet post passionem: qua liberabo totum genus humanum. Sequitur. Et gaudebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. vnde Leo papa ut supra. Saluator noster hodie natus est gaudeamus etc. Una est enim communis ratio leticie cunctis: quia dominus noster destructor peccati et mortis: sicut nullum a reatu liberum repperit ita liberandis omnibus venit: ergo etc. Hodie nobis celorum rex de virgine nasci dignatus est ut hominem perditum ad regna reuocaret: gaudet exercitus angelorum: quia salus eterna humano generi apparuit. Hodie nobis de celo pax vera descendit. Hodie per totum mundum mellis facti sunt celi. Hodie deus natus est homo ut homo fieret deus. Hodie factus est deus filius hominis: ut homo fieret filius dei. Hodie deus descendit de celo: ut homo ascenderet ad celum. Hodie christus deus factus est mor-

talibus ut homo fieret immortalis. Hodie christus iesus factus est pauper: ut homo fieret in regno celorum diues. Hodie christus deus factus est seruus ut homo fieret celi dominus. Quod nobis concedat etc.

De sancto stephano. Sermo. ix.

Stephanus plenus spiritu

sancto intendens in celum vidit gloriam dei. Actu. vii. Nota

te charissimi dicit enim sanctus Anselmus de eo in orationibus: quod tanta cordis mundicia vixit adhuc in terris positus ac tanta luce sanctitatis resplenduit ut venerabilis vultus eius angelica puritate fulgeret: et per consequens ut suis beatis oculis in gloria deus videret. Uel sic dicit enim Dionysius quod creatura rationalis est sicut speculum. Natura autem speculi est quod semper est similis rei ad quam vertitur. Si vertitur ad terram simile est terre. Si vertitur ad celum simile est celo. Sic spiritualiter anima est sicut speculum. Si vertitur ad terram similis est terre inordinate terrena diligendo. Si vertitur ad celestia similis erit celestibus: ita quod nihil aliud cogitat: nec diligit nisi celestia. Sic sanctus stephanus totum cor suum vertit ad diligendum celestia: ideo in magna necessitate positus intendens in celum vidit gloriam dei: quare bene dicitur Stephanus plenus spiritu sancto etc. Est notandum quod beatus stephanus fuit plenus spiritu sancto tripliciter scilicet tres effectus eius quos operatur in eo in quo est. Primo docet omnem veritatem: et facit reprehendere omnem iniustitiam. Unde dicit christus Joh. xvi. Cum venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem: et cum venerit arguet mundum de peccato. In cuius figura dicitur Actu. ii. quod apostoli repleti sunt omnes spiritu sancto: et ceperunt loqui variis linguis prout spiritus sanctus dabat eloqui illis: scilicet loqui veritatem et reprehendere iniustitiam. Sic sanctus stephanus plenus spiritu sancto fecit. Nam ipse docuit fidem catholicam et reprehendit iniustitiam. Unde legitur Actu. vi. quod stephanus plenus gratia et fortitudine faciebat prodigia et signa magna in populo. Et multum sapienter predicauit et instinctu spiritus sancti: ita quod nullus poterat sibi resistere. Unde sequitur quod surrexerunt plures de synagoga disputantes cum eo: et non poterant resistere sapientie et spiritui qui loquebatur per eum. Unde dicit christus Luce. xxi. Ego dabo vobis os et sapientiam: cui non poterit resistere et contradicere omnes aduersarii vestri. Et ideo dicit christus Matth. x. Non estis estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri. Unde spiritus sanctus: ita sapienter fecit eos lo-

qui quod nemo poterat eis contradicere et confortauit eos quod neminem timebant: sed audacter iniustitiam arguebant. Unde dicitur Actu. vi. quod ipse cum omni fiducia arguebat eos multipliciter. Ipse etiam christus arguebat ut legitur alibi principes in corde tanquam infideles: et homicidas christi: et successores eorum qui occiderunt iustos et prophetas: sicut zachariam filium Joia de quem occiderunt inter templum et altare. Et hoc ea de causa. Erat enim in hierusalem vnus locus deputatus solum virginibus tempore orationis vel diuini officii: quem locum denegauerunt beate virgini marie: propter ea quod dixerunt quod non peperisset virgo. Et quod zacharias hoc increpabat asserens virginem mariam illius loci super omnes virgines esse dignissimam: quia ante partum: in partu: et post partum permansisset virgo: ideo fuit occisus a iudeis inter templum et altare. Etiam res alios ante illud tempus: scilicet Jeremiam Amos etc. iniuste occiderunt: propter quod sanctus stephanus viriliter eos arguit dicens: ut habet Actu. vii. Dura ceruice et incircumcisi cordibus et auribus vos semper spiritu sancto resististis: sicut et patres vestri. Quem enim prophetarum non sunt persecuti patres vestri: et occiderunt eos qui prenucciabant de aduentu iusti. Cuius vos nunc perditores et homicidae fuistis. Et sic patet quod ex instinctu spiritus sancti: ita sapienter docuit veritatem et viriliter arguit iniustitiam. Unde dicitur Ber. in sermone pertheostes. Ad faciendum spiritus sanctus mouet memoriam docet intelligentiam: et mouet voluntatem ad faciendum predicta. Unde Gregorius in sermone. Qui huius mundi potestatibus contraire non presumerent nisi eos spiritus sancti fortitudo solidasset. Unde ipse bene dicitur stephanus quasi strenue fons: id est loquens. Nam ipse se audacter predicauit veritatem et arguebat iniustitiam. Secundo spiritus sanctus inflammat cor illius in quo est ut deum summe diligat: et propter eius amorem omnia mala etiam mortem sustineat. Unde ad Roma. v. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per inhabitantem spiritum sanctum qui datus est nobis. Ipsa enim caritas spiritus sancti facit propter christum omnia aduersa viriliter sustinere. Unde in signis huius dicitur Actu. v. quod postquam apostoli receperunt spiritum sanctum ibant gaudentes a conspectu concilii etc. Unde dicit paulus Actu. xxi. Ego enim non solum alligari: sed etiam mori paratus sum pro nomine iesu christi. Et Roma. viii. Quis potest nos separare a charitate christi etc. Et rationem assignat aia de-

uota Cas. viij. dicēs. Nā fortis est vt mars dilectio. Certē hāc charitatē spūs sancti habuit sanctus Stephanus et fortitudinē sustinēdi: ideo dicitur Actuum. vi. Stephanus plenus gratia et fortitudine. Sed ista fortitudo non est corporalis sed spūalis et mentalis que ita ppter deum omnia suffert. Unde dicit Macrobius. Fortitudinis est aīn supra metuz picūli agere. nihilē nisi turpia timere: fortiter tolerare aduersa velut pspere. hanc fortitudinem mētalem habuit. s. Stephanus. qz nihil aduersitatis timebat nisi peccata et vitia qbus fortiter resistebat et patienter tormēta propter xpm tolerauit. Un canit ecclesia. Impij super iustum iacturaz fecerunt vt eū morti traderent. Ad ille gaudens suscepit lapides vt mereretur accipere coronam glorie. Unde et Jacobi. i. Beatus vir qui suffert temptatōnē etc. Qualiter autem sanctus Stephanus pro xpo passus ē legitur Act. vi. et vii. Cum em iudei videntes q nō poterant eū vincere disputādo ppter spūs sanctum qui loquebatur: tunc submiterunt falsos testes qui dixerāt se audisse eum dicentez verba blasphemie in moysen et in deum. Comouerunt itaqz plebem et seniores et scribas et currentes rapuerūt eum et adduxerunt eum in concilium et statuerūt falsos testes dicētes. Homo iste nō cessat loqui aduersus leges. audiuimus em eum dicentem. qm iesus nazarenus hic destruet locum istum et mutabit traditiones quas tradidit nobis moyses. Et intuētes eum omēs qui sedebāt in concilio videbant faciē eius tanōs faciē angeli. Dixit aut princeps sacerdotum. Si hoc ita se haberent. Qui sit. Viri fratres et patres audite. et recitauit plura ex veteri testamēto. vt habetur Act. vii. per totū. Audiētes aut hec dissecabātur in cordibus suis et stridebāt dentib⁹ in eū. Cū aut esset Stephanus plenus spūs sancto intendens in celū. q. d. Dñe iam video seruiciā iudeoz. cōforta me vt possim vincere qui exaudiuit eū vt pmissit p ps. dicētē. Cū ipso suz in tribulatione eripiā eū et glorificabo eum. **S** Unde in illa hora fecit sibi deus quib⁹ qbus confortauit eum vt vinceret quod fuit multū necessariū: qz p̄mus martyr post xpm que etiā nobis sunt necessaria sciri. Naz dicit Aug. in sermone. Necessariū est nob̄ fratres charissimi agnoscere qbus armis p̄cinctus stephan⁹ seruiciā iudeoz potuit supare vt ita meruisset feliciter triūphare. Nam si cut miles non potest vinci sed fortiter dimicet qn̄ habet grande exemplū: et quādo videt regem fortiter dimicantēz ante se. Aut

quādo habet grande spectaculū: qz scit totā ciuitatem ipm considerantē et expectantem. Aut quādo habet grande p̄miūz si vicerit. Aut quādo habet grande auxiliū: quia scit pugilem fortissimum in sui adiutorūz preparatum. Aut quando videt tutū refugiu ad quēcumqz vult potest fugere et si tutus est ille bene fortiter dimicet et nō potest vinci. Ista quinqz habuit stephanus in suo certamine. ideo nō potuit vinci: s; viriliter dimicauit. Unde et dicitur Act. vii. Cum esset stephanus plenus spūs sancto intendens in celum vidit gloriam dei: et Iesum stantē a dextris virtutis dei. et ait. Ecce video celos apertos et filium hominis stantem a dextris virtutis dei. Ubi ipse ostēdit q illa quicqz habuit primo em̄ habuit grande exemplū quando vidit regem iesum christum qui ita fortiter dimicauit in suo certamine. In passione. vnde dicitur. Intendens in celum vidit iesum a dextris dei: propter quod iuit confortatus q vinci non potuit sed fortiter dimicauit. Unde dicit glosa: ne deficeret homo lapidādus in terra: deus hō crucifixus appet in glia. vnde de hoc exēplo dicit beatus Petrus. i. Pe. ii. Charissimi xps passus est pro nobis vobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia eius. Secundo habuit grande spectaculum qn̄ vidit celos apertos et totam celestem curiam ipsum considerantem in suo certamine et expectantē. Tertio habuit grande premiū qn̄ vidit gloriam dei que est premium sanctorū: sicut ipse dicit Gen. xv. Ego protector tuus sum et merces tua magna nimis. vnde Augu. Tota merces electoz est visio beatifica: ideo fortiter dimicauit. vnde Grego. Consideratio premij minuit viz flagelli. Quarto habuit grande auxiliū: quia vidit iesum stantē et in sui adiutorūz preparatū. Ideo vidit eum stantem non sedentē: nam stare vt dicit glo. recte est pugnantis. vnde dicit Augu. in sermone hodierno. Hoc munimine regio ceptus nullatenus est ab aduersario superatus. vñ potuit dicere illud ps. Auxilium meū a dño q fecit celū et terrā. Quinto habuit grāde et forte refugiu in ipm celū: iō dixit. Ecce video celos apertos: ad qd celū itrouit. vnde canit ecclesia. Stephanus vidit celos apertos vidit et itrouit btūs homo cui celi patebūt. Ista sunt arma quibus stephanus vincebat. vñ Augu. in sermone hodierno. Miles de tabernaculo corpis exiens triūphator migravit ad celos. **H** Seq̄ itur q postqz stephanus p̄dicta dixisset. Exclamantes voce magna cōtinuerūt aures suas et ipetū fecerunt

runt vnanimiser in eum. Et eicientes cum
 extra ciuitatē lapidabāt. Et testes deposue-
 runt vestimenta sua secus pedes adolescen-
 tis qui vocabatur saulus: et lapidauerunt
 stephanum inuocantes et dicentem. Dñe ie-
 su accipe spm̄ meū. Positis autē genibus cla-
 mant vocem magna dicēs. Dñe iesu ne statu-
 as illis hoc peccatum: et cum hoc dixisset ob-
 dormiuit in domino. Facta est autē lapida-
 tio eo anno quo dñs ascendit in primo mense
 augusto tertia die intrante. Sanctus vero
 Gamaliel et Nicodemus qui erant p̄ xp̄ia-
 nis in oibus cōsilijs iudeorū sepelierunt eū
 in agro ipsius Gamalielis: et fecerunt plan-
 ctum magnum super eum. Et facta est ma-
 gna persecutio christianorum qui erant in
 hierusalem: quia occiso stephanovno de pn-
 cipalibus quos apostoli elegerant pro my-
 nisterio dei iudei alios christianos ceperūt
 grauer p̄ rsequi intantum vt omnes xp̄ia-
 ni preter apostolos qui erant fortiores cete-
 ris per totā prouinciam iudeorum sunt dis-
 persi: sicut dñs precepit. Si p̄secuti vos fue-
 rint in vna ciuitate fugite in aliā. Et sic pa-
 tet quō sanct⁹ stephan⁹ plen⁹ spiritus sancto
 in vera charitate qua inflammauit spiritus
 sanctus cor eius mortuus est pro xp̄o: et for-
 titer dimicauit contra iudeos et vincebat.
 Unde conuenienter pōt dicere cum xp̄o il-
 lud Joh. xv. Maiorem charitatez nemo ha-
 bet etc. vnde dicit Aug. in sermone. Charita-
 tas q̄ p̄cessit in rege ip̄a subsequēter effulsit
 in milite. vnde bene figuratur nobis in Ru-
 ben: de quo d̄r Gene. xlix. Ruben primogeni-
 tus meus: principium doloris mei: prior in
 domo: maior in imperio. Ruben interpreta-
 tur videns deum: et bene significat sanctus
 stephanum: qui in suis angustijs vidit fili-
 um dei in gloria patris cum dixit. Ecce vi-
 deo celos apertos etc. Sicut em̄ ruben ha-
 buit tria priuilegia p̄ ceteris: sic etiā san-
 ctus stephanus. Primo Ruben habu-
 it priuilegium primogeniti: ideo dicitur Ru-
 ben primogenitus meus. Sic sanctus ste-
 phanus habuit illud priuilegium q̄ inter
 xp̄i electos post ascensione domini fuit pri-
 mo in celo natus. vnde Augustinus in ser-
 mone. Fratres charissimi hesternā die cele-
 brauimus temporalem regis nostrinatalēz
 hodie celebramus militis passionem trium-
 phalem. Veri christus est pro nobis p̄anis
 inuolutus: hodie stephanus ab eo est sto-
 la immortalitatis indut⁹. Veri p̄sepis an-
 gustia chrisum portauit infantē: hodie im-
 mensitas celi suscepit. Stephanum trium-
 phantem. Ideo bene nominatur a christo

primogenitus meus. vnde dicitur stephan⁹
 prothomartyr: id est primus martyr. Et iō
 propter suum martyrium quo mortuus est
 mundo natus est in celo. vnde Aug. in ser-
 mone. Natus est christus in terris vt Ste-
 phanus nasceretur in celis. Iō obitus san-
 ctorū non mors sed natale vocatur. vñ dicit
 Act. vij. q̄ dixit: d̄ ei iesu xp̄e suscipe spiritū
 meuz: hoc est q̄ intrauit gloriāz dei et natus
 est in celo. vnde legitur de sancto Ambrosio
 Require aīte in sermone de sctō Amb. vnde
 Col. iij. Mortui em̄ estis. scz mundo et vita
 vestra abscondita est cum christo in deo: scz
 in quo et cum quo viuistis eternaliter in glo-
 ria. Exemplum de sancta Agnete. Require
 in sermone agnetis: vnde hoc figuratur no-
 bis Apoca. xxi. q̄ Johannes dixit. Ego io-
 hannes vidi ciuitatem sanctam hierusalem
 nouam descendentem de celo a deo paratā
 sicut sponsam ornata viro suo: et audiui vo-
 cem magnam de throno dicentem. Ecce ta-
 bernaculum dei cum hominibus et habita-
 bit cum eis: scilicet ipse deus. Et absterget
 omnem lachrymā ab oculis eorum: et mors
 vltra non erit etc. Hoc cognouit sapiens in
 spiritu sancto cum dicit Proverb. xiiij. Spe-
 rat iustus in morte sua: quasi diceret prop̄
 predicta. vnde Bernar. in epistola dicit. Bo-
 na mors iusti propter requiem: melior pro-
 pter nouitatem optima. p̄pter securitatem.
 vnde Apoc. xiiij. Audiui vocē de celo dicēte
 mihi scribe: beati mortui qui in dño moriū-
 tur. Amodo iam dicit sp̄s vt req̄. allab. su-
 is. R̄ Secūdo ruben habuit priuilegiūz
 q̄ fuit p̄ncipiū doloris: iō d̄r ruben p̄ncipi-
 um doloris mei. i. primus q̄ fuit similis xp̄o
 in passione fm̄ aliquas condiciones. Nam
 dicit glosa. Xps̄ extra portam patitur. Ste-
 phanus extra ciuitatem lapidatur: Iō dicitur.
 Eicientes cum extra ciuitatem lapida-
 bāt. Christus ait tanq̄ filius. Pater in ma-
 nus tuas cōmēdo spm̄ meum. Stephanus
 tanq̄ seruus dixit. Domine ne statuas id est
 reputes illis hoc peccatum. Unde sicut p̄-
 pter predicationem petri fuerunt octo mi-
 lia hominum conuersi qui fuerūt infideles:
 vt h̄etur Act. ii. et. iij. Sic p̄pter orationem
 stephani fuerunt etiam aliqui cōuersi. vnde
 dicit Aug. in sermōe. Ipsa sancta charitas
 que erat in stephano desiderauit orādo ac-
 quere quos nequiuit moriēdo cōuertere: nā
 ip̄e vt supra dictū est cū omnifiducia argue-
 bat eos: et libenter eos conuertisset: qui ta-
 men in sua malicia perdurabant ac eum la-
 pidabant pro quibus: tamē ip̄e non cessauit
 orare. vnde Aug. in sermone. Per charita

tem dei arguebat errantes vt corrigerentur per charitatez pro lapidantibus orabat ne punirentur. Unde ppter orationem sancti stephani fm doctores sanctus palus fuit cōuersus. Ipse em specialiter pro eo dñm rogauit q̄uis fuerat nimis seuiens z crudelis in lapidatione eius. Sed hoc ideo. Nam dicunt doctores q̄ quancūq̄ i antiqua lege putamofayca inueniebantur pueri pre alijs subtilioris ingenij illi specialiter reseruabatur. vni iudeo nomine Samael qui illos in lege mofayca instrueret. Modo stephanus et paulus fuerunt assignati huic Samaeli: quia fuerunt ingeniosi: z sic fuerunt facti socij in synagoga. Stephanus autē multum profecit in lege siue in fide catholica. et a quocūq̄ poterat informari sollerter audiuit z retinuit. paulus vero in lege iudaica. Et ideo stephanus fuit exorsus a paulo. quia propter euz stephanus lapidaretur saulus quia iuuenis erat non habens potestatem proiciendi in sanctum stephanum omnium lapidatum vestes seruauit vt siemortis sue causa fieret. Sed stephanus plenus spiritu sancto gratia z charitate memor societatis singulariter dñm pro saulo exorauit z exauditus est. Unde Aug. in sermone. Saulum crudeliter seuentem quem habuit in terra persecutorem: in celo meruit habere consortem. sequitur. Coniunctus est itaq̄ saulus stephano z factus est agnus ex lupo. Ecce nunc paulus euz stephano regnat z exultat adiutus orationibus stephani. Ecce quomodo oratio stephani fuit vtilis saulo q̄ sic ppter suam orationem fuit cōuersus: cum tamē fuit maximus persecutor xpianorum. Unde dicit Aug. Si stephanus nō orasset hodie ecclesia paulum nō haberet. Et ideo magister lib. ij. di. xxxvi. Ideo monemur orare pro inimicis nostris nolētibz pie viuere vt deus operetur in eis velle. **L** Tertio ruben habuit priuilegium primogeniti. id est duplicem substantiam. ideo dicitur prior i donis. maior in imperio. Sic sanctus stephanus habuit priuilegiū q̄ fuit primus inter omnes martyres celestibus donis ditatus. Unde canit ecclesia. Quam saluator noster dignatus est. pro oibus pati hanc mortem primus ille reddidit saluatori. ideo triumphat in celis coronatus. Unde bene dicitur stephanus. i. coronatus. Nam stephanus grece dicitur latine corona quam meruit p passionē suam. Unde Aug. in sermone. Stephanus vt meruisset nois sui coronaz accipere charitatem pro armis habebat z per ipam vbiq̄ vincebat. Unde notādū q̄ triplici co-

rona stephanus in celo est coronatus. Prius habet coronam roscam inquantū fuit martyr. Hanc coronam promisit dñs. Apoc. ij. dicens. Esto fidelis vsq̄ ad mortem z dabo tibi coronam vite. Illam coronam recepit hodie sanctus stephanus propter suū martyrium. Unde Aug. in sermone. Heri rex noster trabea carnis indutus de aula vteri viginalis egrediens. Hodie miles de tabernaculo corporis exiēs ascendit ad celos sanguine coronatus. Secundo habet coronam gemma tā inquantū fuit purus z sanctus. Unde dicit de eo Ansel. in orationibz Stephanus adhuc in terris positus tanta luce sanctitatis resplenduit. vt venerabilis vultus eius angelica dignitate fulgeret. Unde dicitur Act. vi. Et intuentes euz omnes qui sedebant in concilio viderunt faciez eius tanq̄ faciem angeli stantis inter illos ideo coronatus est corona gemmata. Nam sicut lapis preciosus hz caritatem. sic stephanus ppter puram vitam habuit angelicū vultū. Unde ps. Posuisti dñe sup caput eius coronam zc. Tertio hz coronā aureaz inquantum fuit plenus diuina claritate q̄ omnia operata est in eo. nam sicut aurū est ductile: sic sanctus stephanus fuit ductilis in omnibus aduersitatibus z i nullo resistebat. Unde Aug. in sermone. Charitas i stephano superauit seuciam iudeoz: ideo meruit possidere regnū celoz. Unde Eccle. xlv. Corona aurea super nutraz ei⁹ expressa signo sanctitatis. gloria honoris. z opus virtutis zc. Quare merito z stephanus. i. coronatus. **20** Tertio spūs sanctus operat miracula per illum in quo est. Unde z Luce vlt. Qd̄ xps promisit discipulis suis spūscm̄ ad faciendum miracula dicens. Vos inquit sedete in ciuitate donec induamini virtute ex alto. i. spūs sancto. vnde tantaz virtutē spūs sanctus eis infudit q̄ poterant infirmos curare. mortuos suscitare: z plura alia. **30** dixit xpus Joh. xiiij. Qui credit in me. opa q̄ ego facio z ipse faciet. Certe sic fuit scūs stephanus plenus spūs sancto vt faceret miracula. Unde dicit Act. vi. Stephanus autē plenus gra et fortitudie faciebat signa z prodigia magna in populo. Unde primo sanabat infirmos. Nam Aug. refert in lib. de ciuita. dei Qd̄ quedā matrona cū diu infirmitatē grauissimā. pateret z mltā adhiberet remedia quib⁹ tamē non sanabat tandē quedam iudeū cōsuluit qui ei annulū euz quodā lapidē tribuit vt eum cū zona ad collum cingeret vt ex h̄fute illi⁹ lapidis sanitatē reciperet. Cū autē hoc sibi nihil valere cōspiceret tūc

ad ecclesiam sancti stephani properauit et pro sua salute eum rogauit. Tunc subito annulus cum zona in terram resiliit et perfectam sanitatem recepit. Idem refert Aug. Quod flores super altare sancti stephani ponebantur et in doli ablatis super infirmos ponebantur et statim curabantur. Ipsi etiam flores ut refert Aug. ut supra dicit altari sancti stephani sumpti cuiusdam mulieris ecce sunt oculis impositi et illa continuo lumē recepit. Refert ergo in eodem libro quod cum vir quidam primarius ciuitatis nomine Marcialis infidelis esset et nequaquam conuertere uellet: cum tamen plurimum egrotaret. gener suus fidelis ad ecclesiam sancti stephani venit: et de floribus ipsius quae super altare erant accipiens ad caput foerit ipsos flores latenter posuit. Super quos cum ille obdormiisset protinus ante diluculum clamauit ut ad episcopum mitteretur. Cum autem episcopus abesset sacerdos sed eum uenit et ipsum cum se credere diceret baptizauit. Hic quod diu uixit semper in ore habuit uerbum iesu accipe spiritum meum: cum tamen haec uerba ultima fuisse sancti stephani nesciret. Idem refert Aug. quod erat quedam nobilis matrona apud cesaream quam habuit decem pueros quorum septem mares et tres femine fuisse prohibentur. Quadam autem uice dum mater ab eis offenditur ipsa pueris maledictionem imprecatur ita quod pueri tremorem membrorum incurrerunt. quod suorum ciuium oculos non ferentes per totum mundum uacari ceperunt. Quorum duo frater et soror yponiam uenerunt et ecclesiam sancti stephani intrauerunt et ante altare sancti stephani se in orationibus prostrauerunt et perfectam sanitatem receperunt. quod ibidem sancto episcopo Aug. omnia per ordinem narrauerunt. Secundo fecit miracula: quod mortuos resuscitauit. Unde refert Aug. quod cum quedam mulier esset mortua homines tunicam illius in ecclesiam sancti stephani portauerunt et super altare posuerunt. et postea posuerunt super corpus defuncte quae protinus sana surrexit. Et dicit Aug. beatus stephanus innumeris miraculis daruisse et sex mortuos suscitasse. Tertio facta sunt per eum et propter eum diuersa miracula. Nam angeli super eum captauerunt. demones clamauerunt. mortui eum in reuerentia habuerunt. Unde legitur quod alexander senator cum uxorē hierusalē adiret. et sancto stephano ibidem oratorium construxit et post obitum suum se iuxta corpus stephani sepeliri iussit. Euolutis igitur septem annis Juliana uxor eius uolens in patriam redire corpus uiri sui uoluit secum deferre et ignorabat quis esset locus uiri sui uel sancti stephani et amplexata est corpus sancti

stephani. Sic dum corpus uiri sui putauit accipere casu corpus sancti stephani accepit. Cum autem nauem cum corpore conscendisset ut constantinopolim transfretaret hymni angelici audiuntur. et demones clamabant in aere. seruus dei uenit qui lapidatus est ab impijs iudeis et suscitauerunt tempestates quod naute naufragium nimis timerent. Stephano inuocato continuo apparuit eis dicens. Ego sum nolite timere. Statim tranquillitas facta est. Post modum uero cum de constantinopoli romam duceretur ut iuxta sanctum laurentium sepeliret: uox angelica in aere audita est dicens. O felix roma que corpus laurentij hispani: et corpus stephani hierosolymitanitatis gloriosa uignora uno claudis mausoleo. Et cum uolebat cum in uicinia alia ecclesia tumulare demon qui propter aduentum sancti stephani de filia theodosij exiit. sicut legitur quod demon per filiam theodosij clamauit dicens. Nisi stephanus romam uenerit non eribo. et sic adueniente stephano exiit. Unde cum in alia ecclesia uellent eum sepelire clamauit demon dicens. Frustra laboratis: quod non hic sed apud fratrem suum laurentium sedem elegit. Et cum sepulchrum sancti laurentij fuit apertum. mox laurentius in laqueum se uertit et medium sepulchrum sancto stephano reliquit. Et sic patet: ergo etc.

¶ De sancto Johanne. Sermo. x.

Ic est discipulus quem

h diligebat iesus. Joh. ult. Notate charissimi dicit Aristote. quod amicitia est beniuolentia mutua. Cum igitur sanctus Johannes christum intime dilexit: ideo eum iesus contra dilexit: quare bene dicitur. hic est discipulus etc. Uel sic dicit Isidorus de summo bono lib. iij. c. xxvij. Quod amicitia est animorum societas. Cum igitur iohannes in uera charitate animi fuit christo coniunctus et christus sibi in amicabile familiaritate. ideo bene dicitur. hic est discipulus etc. In quibus uerbis duo notantur. primum est singularis familiaritas sancti Johannis circa christum: cum dicitur. hic est discipulus. Secundum est diuinalis amicitia: cuius concluditur quem diligebat iesus. **N** Dico primo quod notatur singularis familiaritas Johannis ad christum: quod ostenditur tripliciter primo ex consanguinitate. Secundo ex puritate. Tertio ex sincera charitate. Dico primo quod singularis familiaritas Johannis ad christum ostenditur ex consanguinitate. Solent consanguinei inter se naturaliter habere mutuam familiaritatem: quia naturalis incli-

natio inducit ad hoc. Sic sanctus ioh̄anes merito habuit familiaritatem ad x̄pm propter consanguinitatem. Nam dicitur q̄ fuit ppagatus de inclita radice iesse: sicut x̄ps ex parte sancte anne ex qua p̄cesserunt p̄ciosissimi rami: quia ipsa genuit tres marias. Anna enim habuit tres viros. Require in natiuitate Marie. Unde de sancta ana bene dicit illud Math. vii. Omnis arbor bona fructus bonos facit: q̄ om̄es isti fuerunt sancti et consanguinei x̄pi. Unde dicere possunt illud Actu. xvii. Sicut ap̄ls dixit. Ipsius em̄ genus sumus. Et ideo sanctus ioh̄annes propter istā cōsanguinitatē citius adhesit x̄po q̄ ceteri apostoli: et fuit ei familiaris. Petrus em̄ et andreas fuerunt in etate maiori q̄ ioh̄annes: quando vocati fuerunt a x̄po. Sed ioh̄anes in etate florida reliquit mundum et sequebatur christum etiā in aduersitatibus. vnde dicit Marci. xiiii. q̄ tempore passionis discipuli relinquētes eum omnes fugerunt. Adolescens autem quidam sequebatur eum. Ecce quō in etate florida in qua difficilium est relinquere mūdūz eo q̄ tunc maxime vigent passionēs. vnde Thren. ij. Bonum erit viro cui portauerit iugum ab adolescentia sua. Unde ioh̄anes bene potest dicere ad x̄pm illud. i. Reg. xiiii. q̄ dixit adolescens ad Jonathā. Fac om̄ia que placent animo tuo. perge quo cupis et ero tecum vbicunq̄ volueris. vnde dicitur Math. iiii. Q̄ iesus ambulans iuxta mare galilee vidit duos fratres Jacobuz zebedei et ioh̄anem fratrem eius in nauī cum zebedeo patre eorum: et vocauit eos. Illi autem statim relictis rethibus et patre secuti sunt eum. **O** Secundo dico q̄ singularis familiaritas iohannis ad x̄pm ostenditur ex puritate. Nam ipsa puritas et virginitas ē multum familiaris christo. vnde dicit Apo. ca. xiiii. Virgines em̄ sunt et sequuntur agnū quocunq̄ ierit. Et rationem assignat Bernar. dicens. Diuina sapientia est candor lucis eterne: et candidam oportet esse animaz in qua sedem elegerit. Certe hanc puritatē habuit sanctus iohannes: nam purus virgo fuit. vnde dicit Grego. q̄ specialis prerogatiua castitatis fecerat eum dignum: q̄ ipse virgo electus est a christo et virgo in euū permansit. Et est notandum q̄ in veteri testamento fuerunt tres cōmendati propter virginitatem et puritatē. Primus fuit Abel quem occidit cayn frater suus. Istius virginitas cōmendatur: quia in etate florida obseruata: et cum esset iuuenis in principio mūdi. Secundus fuit Jeremias qui fuit in vte

ro sanctificatus: et postea a corruptione seruatus. Et istius virginitas cōmendatur: q̄ diuinitus ordinata: dicente ei domino. Jere. xvi. Non accipies vxorem et non erunt tibi filij et filie. Tertius fuit Daniel qui fuit ab infantia continentissimus. Et istius virginitas fuit cōmendata: quia fuit diuinis reuelationibus munita: eo q̄ ei datum fuerit intelligere omnia genera visionum. Itē tribus modis fuit cōmendata virginitas sancti iohannis. Nam primo cōmendatur quia in etate florida obseruata est. Secūdo cōmendatur: quia sicut Jeremias a deo fuit a corruptione seruatus: ita ioh̄anes. Nā q̄ uis fuerat in matrimonio desponsatus: et cuius nuptie creduntur fuisse in quibus dñs aquā in vinū mutauit: et sponsam ibi fuisse mariā magdalenam. Igitur x̄ps de quo nunq̄ alibi legitur interfuisse nuptijs vocauit eum a nuptijs: et non permisit eum in nuptijs permanere. Et sic maria fuit conuersa: quādo sponsus fuit sibi ablati. Unde Hiero. sup Joh. in p̄logo dicit q̄ postq̄ ioh̄anes a x̄po fuit vocatus: et in matrimonio desponsatus: tamē de illis nuptijs a x̄po sine corruptione fuit tractus. Tertio cōmendat. Nam sicut virginitas danielis cōmendatur ex eo q̄ fuit ab infantia continentissimus et diuinis reuelationibus munita cum datum ei erat intelligere oia genera visionū: ita virginitas sancti iohannis ab infantia fuit abundanter diuinis reuelationibus munita cum deus sibi multa reuelauit: vt patet in Apoca. Et ideo iohannes propter virginitatem suam fuit x̄po multum familiaris. Unde in signū huius familiaritatis. propter virginitatē cōmendauit x̄ps sancto ioh̄ani suā dilectissimā matrem que est exēplar totius virginitatis: et non tanq̄ alieno: nec tanq̄ cognato: nec seruo: sed tanq̄ filio adoptiuo. **P** X̄ps nā q̄ in hac vita quōs possedit. s. corpus aiām: modicam temporalem substantiam ecclesiam: et suā dilectam matrē. Corpus cōmendauit Mycodemo. Animā patri dicens. Pater in manus tuas cōmendo sp̄m meuz. Temporalem substantiam iude: ideo dicitur q̄ iudas portauit loculuz. Ecclesiā petro dicens. Pasce oues meas. Matrem vero dilectam iohanni. Vñ d̄r Joh. xix. q̄ cum vidisset ihs matrē et discipulū stantē iuxta crucem dixit matri. Mulier ecce filius tuus. In hoc fm̄ doctores cōmendauit sibi matrem: nā virginitatis solatiū fuit diminutū. Legitur q̄ romani orbatis liberis iuenerūt adoptionē. liberos eis in solaciū: ita x̄ps in solaciū matris sue amittētis filium suū naturalē in cruce

morte dedit ei filiū hūc adoptiuū. Jō dei de dicit discipulo. Ecce mater tua. ibi loco sui instituit sc̄m Johānem vt custodiret matrem. ideo ēz q̄ ex illa hora accepit eam discipulus in suam. s. custodiam. Uñ canit ecclesia. Virgo electus est a dño ac inter ceteros magis dilectus. cui x̄ps in cruce matrē virginē virgini cōmendauit. Q̄ Tertio dico q̄ singularis familiaritas ostenditur ex sincera charitate. J̄pe em̄ x̄pm plus ceteris diligebat: qz incepit in etate tenera sc̄z in adolescentia que est p̄mior ad ardentem amorem. Uñ p̄pter sinceram charitatem hortatur om̄s ad diligendū deum. vñ dicit. i. Joh. iiii. Nos ergo diligam⁹ deum qm̄ deus prior dilexit nos. Certe hāc familiaritatem cha ritatē ad x̄pm habuit Johānes Quod ostēditur triplici signo. Primū signū fuit frequēs locutio. Nam fm̄ testimonium x̄pi. Luc. vi. et Mat. xii. Ex abūdātia cordis os loq̄tur. hinc est q̄ sc̄tus iohānes marie loquebat̄ de dilectione x̄pi. vt patz in suis canonicis et euangelis. qz om̄s suas admonitiones et precepta cōcludit de dilectione dei Unde legit̄ in eius legenda. et sc̄tus Hiero. testatur q̄ cū sc̄tus iohānes vsq̄ ad senectutem ephesi moraret̄ et vix inter manus discipulor̄ ad ecclesiā deferret̄. nec iam plura verba dicere posset ad quēlibet passum dixit hec verba. Filiioli diligite alterutrum. Tandem fratres q̄ cū eo erant admirātes q̄ sempe eadem repeteret. Unde dixerunt ei. Quid est pater q̄ totiēs eadem loqueris et multiplicas verba de dilectione dei. Rñdit J̄dcirco totiēs replico: qz si solam dilectionem habuerim⁹ sufficit: ecce q̄s familiaris fuit. Uñ dicit. i. Joh. iiii. Deus charitas ē et qui manet in charitate in deo ma. et c. Secundum signū est grauis offensio. Naz q̄to aliqs aliū plus diligit: t̄to amplius offenditur ex eius iniuria. vnde dicit. Tulli⁹ in lib. de amicitia: q̄ amicitia est in rebus honestis idem velle: et idem nolle cum amico. Certe sic fecit sanctus iohānes: qz ipse non poterat sustinere iniuriantes x̄po. vnde legitur in hystoria ecclesiastica: q̄ cū iohes apud ephesum balnea gr̄a lauandi intrasset et ibidē Cherinthū hereticū vidisset inde p̄tinuis exilijs dicens. Fugiam⁹ hinc ne spelūce super nos cadant in quibus lauatur cheritus vitatis inimicus et c. Unde etiā Luc. ix. dicit cum fratre suo contra samaritanos qui recusabāt x̄pm recipere: vis dicimus vt descendat ignis de celo et deuoret eos sicut helyas fecit. Require in sermone de sancta Katherina quasi in fine. Tertium signum

est firma adhesio. Nam dicitur Proverb. xvii. Om̄i tpe diligit q̄ amic⁹ ē. q. d. Insepab̄liter adherz illi qd̄ diligit. Certe hoc fecit sc̄ctus iohes. Nā eū nemo poterat a x̄pi charitate auertere. Uñ legit̄ q̄ post p̄thecolten diuisis apl̄is iohes est in asyam p̄fect⁹: vbi x̄pm suū dilectū predicauit ac multas ecclesias ibi fabricauit. Domicianus ergo imperator q̄ persequebat̄ xp̄ianos intelligēs ei⁹ famā volēs eū a x̄pi dilectione auertere: vt sic ab eius predicatōe cessaret; comprehendit eum. Johānes vero rñdit. Obedire oportet magis deo q̄ hoibus. Ideo nec x̄pm dominū meū negabo: nec a p̄dicatōe nois ei⁹ q̄escam donec consumēscursum ministerij mei qd̄ suscepi: ad cuius responsionē motus pro consul iussit eū velut rebellem cesarij doliū feruentis olei mitti et mergi ante portas latinam. ille autem exiit: qz dilectio quas ad christum habuit igne olei in eo exiit. videns autē imperator q̄ nec sic a p̄dicatōe cessaret nec eum a x̄po auertere posset: tunc precepit eū in exilijs duci in insulam q̄ dicit̄ pathmos. in qua insula apocalipsim quā ei dñs reuelauit manu sua cōscripsit. Domicianus aut̄ eodē anno quo iussit sanctū iohānem exulari p̄pter nimā crudelitātē suam a senatu romano interfectus est. et q̄ deo cura fuit de ap̄lo suo ex totius senatus consulti diffinituz; est hoc vt quicquid domician⁹ fieri voluit cassaretur. Hinc factū est q̄ sanctus iohannes qui volūtate domiciani cum iniuria fuerat deportatus in insulā cum honore ephesum remearet. Occurrit autem illi ois ppl̄s viroz et mulierū exultantes et dicentes. Bñdictus qui venit in noie dñi. Cū aut̄ ingrederet̄ ciuitatem drusiana que semper eū secuta fuerat: et aduentū eius multum desiderauit efferebat̄ mortua. Tūc sc̄tus iohannes vidit flentes parentes et paupes et viduas simul cū orphanis clamantes et dicentes. Sancte iohannes ap̄le dei ecce drusianam efferimus mortuā q̄ semp̄ tuis monitis obtēperās nos oēs alebat seruiēs deo in castitate et hūilitate: et quotidie desiderauit reditū tuū dicēs. O si videā apl̄m dei ante q̄s moriar. Ecce venistis te videre nō potuit. Tūc iussit feretrū deponi et corā om̄ibus resoluī corp⁹ ei⁹ di. Dñs meus iesus x̄ps suscitet te drusiana: surge et pedib⁹ tuis reuertere in domum tuam et prepara mihi refectiōnem. Statimq̄ illa surrexit et cepit ire sollicita de iussione apostoli ita vt videretur ipi drusiane quasi nō de morte: sed de somno. cā suscitasset. Factus est autem clamor populi per tres horas dicentis. Unus est de⁹ quez

predicat iohannes. vere vnus est dñs iesus xp̄us. Et sic patet firma adhesio scti iohannis ad xp̄m. quare bene fuit sibi familiaris Nam dicit apl̄us. i. Cor. vi. Quid adheret dño vnus sp̄s est cū eo. Ecce q̄ familiaris fuit. Unde in signum huius dixit xp̄us discipulis suis Joh. xiiij. In hoc cognoscēt omēs q̄ discipuli mei estis si dilectionē habueritis ad inuicē. Vñ Aug⁹. Dilectio est certum signum quo discernūtur filij dei a filiis dyaboli. Unde ad Rom̄. viij. Quis pot̄ nos se. a cha. dei rē. R. Sc̄do p̄ncipaliter dico q̄ in v̄bis p̄missis notatur diuinalis amicitia xp̄i ad iohannē cū dicit: quē diligebat iesus. Circa quod notandū q̄ q̄uis dñs diligit omnes cū diligētes. sicut d̄r Prouerb. viij. Ego diligētes me diligo. tamē speciali amore dilexit iohannē sup̄ aliosz maiora signa dilectionisz familiaritatis ostendit ei. Et ideo d̄r dñi gratia quasi dño gratiofus. Vñ adducat figura de Gen̄. xliiij. vbi d̄r q̄ Jacob habuit. xij. filios iter quos iunior inueniebatur beniamin. z de illo scriptura dicit q̄ pater tenerrime dilexit euz. Per iacob intelligit xp̄us. iō iacob interpretatur supplātor z significat xp̄m qui supplātauit dyabolum generis humani inimicū. Per filios iacob intelligunt. xij. apostoli inter quos iohānes fuit iunior qui intelligit p̄ beniamin qui fuit iunior inter filios iacob z magis dilectus. Vñ sicut beniamin vocat̄ filius virtutis: ita iohānes fuit plenus virtutib⁹: quare cum xp̄us tenerrime dilexit. vñ in sacro euāge. quique appellat̄ discipulus quē diligebat iesus. in quo ostēditur q̄ xp̄us sibi q̄nq̄ fecit pre alijs q̄ sunt signa diuine dilectōis. Vñ p̄mo noiatur in sacro euāgel. discipulus quē diligebat iesus in cena dñi quādo diuina eucharistia fuit instituta. Vñ dicit. Joh. xiiij. Erat recūbens vnus ex discipulis eius in sinu iesu discipulus quē diligebat. In quo ostēditur q̄ sibi secreta reuelauit. Sc̄do in die parasceues quādo xp̄us pendeat in cruce. Vñ dicitur Joh. xix. Cum vidisset iesus matrē z discipulū quem diligebat. In quo ostēdit q̄ sibi ex singulari dilectione cōmisit matrē z curā peccatorū p̄pter quos pendeat in cruce. Tertio in die resurrectionis. Unde d̄r Jo. xx. Maria magdalena venit ad petrū z ad alium discipulū quēz amabat iesus. In quo ostendit q̄ sibi ex singulari dilectōe cōmisit predicare statū mūdi: sc̄z ei⁹ falsitatez z eterne gl̄ie felicitatē. Quarto post resurrectionē quando manifestauit se discipulis. Unde dicitur Johan. xx. q̄ stante iesu in littore z discipulis stantibus in mari ceteris ipsuz non

cognoscentibus dicit discipulus ille quem diligebat iesus petro. domine est in quo ostēdit q̄ sibi ex singulari dilectione fecit eū p̄bare miraculis fidem. Quito in salutari vocatione. Unde legitur Joh. xx. q̄ iesus dixit ad petrū. sequere me. Conuersus petrus vidit discipulū quē diligebat iesus sequentem In quo ostendit q̄ ex singulari dilectōe xp̄s per se habuit curā de eo. Vñ dicit Grego. q̄ p̄uilegio amoris p̄ ceteris a dño meruit honorari vocari discipulus quē diligebat ies⁹ Dico p̄mo q̄ sanctus iohannes ex singulari dilectione qua xp̄us cum dilexit noiatus est discipulus quē diligebat iesus z hoc. in cena dñi cum d̄r Jo. xiiij. Erat recūbens vnus in quo ostendit q̄ sibi secreta reuelauit q̄ nō nisi intimo amico sunt reuelanda. Unde nō tantū sibi reuelauit sibi secreta in mūdo: verumetiam in celo. Unde bene dicit iohānes quod interpretatur in quo est gratia diuinorum secretorum. S. p̄mo em̄ reuelauit sibi secreta in mundo. Quod ostendit in tribus. p̄mo in ostēsiōne dominice trāsfigurationis. Sicut em̄ p̄ncipes solent non nisi paucis z maxime familiaribus facta occultissima reuelare. Sic xp̄us in dñi a transfiguratione nō admisit nisi tres discipulos quoz vnus fuit iohānes vt habet. Mathei xvij. q̄ iesus assumpsit petrū Jacobuz z iohannem z duxit illos in montē excelsum seorsum z transfiguratus est ante eos z resplenduit facies eius sicut sol. vestimēta eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuit illis moyses z helyas cū eo loquentes nec non et vocem de celo audiuerunt dicentes. Hic est filius meus dilect⁹ in quo mihi complacui ipsum audite. Quod fuit ita magnum secretum sicut de xp̄o vnq̄ dictum vel factū fuit: ita q̄ esset filius dei. quod fuit signū magne dilectionis. Unde dicit Joh. xv. Jam nō dicam vos seruos sed amicos: quia quecumq̄ audiui a patre meo nota feci vobis. Secundo in proditoris insinuatione. Cum em̄ xp̄s cenauit cum discipulis suis dixit q̄ vnus ex eis esset eum traditurus. Tunc libenter sciuisent quis fuisset dicentes. Nunquid ego sum domine. Ipse vero noluit eis dicere: sed occulte iohannem dixit. Unde dicitur Johānis. xiiij. q̄ ipse super pectus domini in cena recubuit. z petrus annuit sibi vt interrogaret christum quis esset eum traditurus. Tunc iohannes dixit. Domine quis est qui te tradet. Tunc iesus submissa voce proditorem per signūz insinuauit. Cui ipse intinctum panem porrigeret ille esset rē. Tertio in passionis imminētis contristatione.

Sicut enim principes in comuni sunt dissimulantes et suas angustias solent tamen maxime eis familiaribus explicare ne totus populus diffidat. Sic Christus quando imminente passione cepit contristari et inustus esse: et ne forte ceteri scandalizarentur dum viderent eum timere mortem recepit secum maxime familiares. Unde dicit Mat. xxvj. Quod facta cena iuit cum discipulis suis in ortu et dum intrasset ortum dixit eis. Sedete hic donec vadat illuc et orem. Et assumpto petro iacobo et iohanne dixit eis: tristis est anima mea usque ad mortem. Sustinete hic et vigilate mecum. Tunc secundo reuelavit sibi secreta celestia quando ipse supra pectus domini in cena recubuit. Unde dicit Grego. Quando in pectore iesu Christi recubuit fluente euangelij de ipso sacro fonte dominici pectoris potauit. Unde in doctores Christus ei soporem inmisit dum supra pectus eius recubuit. Nam quando anima est abstracta ab exterioribus sensibus tunc ad celestia est melius disposita. Unde dicit Aug. in lib. de spiritu et anima quod anima debet calcare bona exteriora. et ab interioribus ascendere ad superiora ubi inuenit summum bonum. Unde Esa. lx. Videbis et affluens et mirabitur et dilatabitur cor tuum. Sic sanctus Johannes fuit abstractus in illo somno ab exterioribus ad interiora ubi ascendit et venit ad celestia secreta. Unde legitur Job. xxxij. p. somnium in visione nocturna quando irruit sopor super homines et dormiunt tunc instruit eos. Unde in ista dormitione aperuit iohanni oculos mentales ut posset videre spiritualia sicut etiam dicitur aperuisse oculos pueri ministri helysei ut videret angelos: ut habetur in Regum. vi. Cumque helyseus iorasset ait. Domine aperi oculos pueri huius ut videt: scilicet secreta. et aperuit dominus oculos pueri et vidit. Et ecce mons plenus equorum et currum igneorum in circuitu helysei. sic sancto iohanni fuerunt secreta celestia reuelata: ut cerneret. et alios postmodum doceret. Unde Aug. in omel. de fonte dominici pectoris solus bibit: sed ipse dominus euangelium omnibus bibendum diffudit. Cum ipse iohannes dicit. i. Joh. i. quod fuit ab initio et quod vidimus et audimus et perspeximus oculis nostris de verbo vite vobis annunciamus vitam eternam que erat apud patres et apparuit nobis: et annunciamus vobis ut et vos societatem habeatis nobiscum cum patre et filio eius iesu Christo. Unde propter ista celestia secreta que sic in altissimis videbat assimilabatur aquile volanti. sicut Ezechiel in spiritu vidit cum dicit. Ezech. Facies aquile desuper ipsorum quattuor. Ipse enim in spiritu vidit quattuor animalia que eleuaban-

tur a terra. et similitudo vultus quattuor animalium fuit facies hominis: facies leonis: facies bouis et facies aquile desuper. Modo per faciem hominis designatur sanctus Mattheus qui describit humanitatem Christi. Per faciem leonis designatur Marcus qui describit regnum Christi. Per faciem bouis designatur Lucas qui describit sacerdotium Christi. Per faciem vero aquile desuper ipsorum quattuor designatur Johannes qui describit diuinitatem Christi cum incipit euangelium suum deus. In principio erat Verbum et Verbum erat deus. Ecce quod dicitur. Unde dicit Crisostomus. quod sicut facies aquile super faciem hominis leonis et vituli ab Ezechiel extollitur: sic sanctus Johannes euangelium omni homini excepta maria in merito et premio dignior comparatur. Unde ipse est bene illa aquila de qua Ezechiel. xvij. Aquila grandis magnarum alarum venit ad libanum et tulit medullam cedri. In qua auctoritate sanctus Johannes commendatur tripliciter et comparatur aquile propter eius conditiones quas aquila habet quas etiam iohannes habuit. U. Primo aquila habet exemplaritatem in suo volatu: nam docet suos pullos euolare. quare dicit Deus. xxxij. Sicut aquila puocans ad volandum pullos suos et super eos volitans. sic sanctus iohannes suo volatu exemplo et doctrina puocauit fideles ad volatum contemplationis semper faciens mentionem de sublimibus et de veritate fidei sine qua nullus potest saluari. teste Athanasio dicente. Quicumque vult saluus esse ante omnia opus est ut te. catho. si. dicitur. Certe hunc volatum fidei ostendit et docuit Johannes. i. Johan. v. cum dicit. Tres sunt qui testimonium dant in celo. pater. verbum. et spiritus sanctus. et hi tres unum sunt. Hic nota si placet quod fidem catholicam predicauit. ideo participat cum omnibus predicantibus et dicentibus veritatem. Dicit enim apostolus. Eph. iij. quod cum Christus ascendit in celum ipse dedit quosdam apostolos quosdam prophetas alios euangelistas. alios autem doctores et con summationem sanctorum in opus ministerij: donec occurramus omnes in unitatem fidei. Unde apostolus ostendit quattuor ordines principales quos Christus dimisit in ecclesia. Primo ordo est apostolorum. ideo dicit. dedit quosdam apostolos qui articulos et veritatem fidei composuerunt. Secundus est prophetarum qui veritatem fidei predicauerunt. ideo dicit. quosdam prophetas. Tertius est euangelistarum qui vitam Christi conscripserunt. ideo dicit. alios euangelistas. Quartus est doctorum qui veritatem fidei annunciarunt. ideo dicit. alios doctores. Isti ordines ac gradus diuine dignitatis omnes concurrunt in sancto iohanne. Primo enim

fuit apostolus. Nā veritatem in secundo articulo fidei cōposuit que est de scōa persona in diuinis. s. de filio dei cum dicit. Et in ihm xpm filium eius vnicū dām nostrum. Secūdo fuit ppheta. nam vītātē fidei p̄dixit. vt patet in Apoc. quē librum cōposuit in insula que dicit pathmos. In qua insula fuerūt ei quattuor p̄ncipaliter reuelata q̄ conscripsit z p̄dixit tanq̄ ppheta. Quorū p̄mum fuit cursus totius militātis ecclesie vsq̄ ad finem. Secundū fuit ordo iudicij cōsummātis. Tertiu fuit calamitas damnatorū eternaliter. Quartū fuit felicitas saluandorum eternaliter. vt patet p̄ ordinē intueti librorū. Vñ sicut scriptura sacra fuit p̄ moysen ichoata. ita per ipsum est cōsummata. Ip̄e dicit Apoc. vlti. Contestor em̄ omni audienti v̄ba ppheticē libri huius. Si quis apposuerit ad hec apponet deus sup̄ illum plagas scriptas in libro isto. Et si q̄s diminuerit de v̄bis ppheticē huius libri auferet deus p̄tem eius de libro vite z de ciuitate sancta. Tertio fuit euangelista. nam vitam xpi in euangelio p̄scripsit. Quarto fuit doctor sicut paulus qui veritatem fidei p̄dicauit z scripsit. Sic ip̄e veritatem fidei in epistolis z p̄dicationibus misterium sancte trinitatis euidentius p̄ omnibus alijs exp̄ssit. ecce zc. Vñ Aug. Sapientia dei in cor hominis nō ascendit: sed tamē in cor eius ascendit. hoc tamē non in quantum homo erat sed in quantum angelus esse cepit intravit in cām causarū. ¶ Secūdo aquila h̄z claritatē in suo aspectu. sic z sctūs iohānes. Nā vt dicit Dion. in angelica hierarchia. c. i. Vidit oculis mentalibus in somno deum p̄ essentiam z solem diuinitatis. Quod bene ostendit. Joh. i. cui dicit. Vidimus gloriā eius gl̄iam quasi vni geniti a patre. Ecce apte z clare fuit sibi reuelatum misteriu eterne generationis iquā nullus potest cognoscere sine termino suo. Terminus aut̄ istius gn̄ationis est ip̄a deitas. Et sic videtur q̄ sibi reuelata sit ip̄a diuinitas. Sicut em̄ Paul⁹ vidit in raptu ec̄ntiam diuinā sicut vult Aug. dicere ad Orōsium super hoc v̄bo. ij. Cor. xij. Rapt⁹ est in paradysum. dicit em̄ q̄ sicut sancti vidēt in regno eterne beatitudinis diuinā essentiam. sic Paulus vidit in raptu. apertā visionem dei. Sic etiā sanctus Iohānes oculis mentalibus in somno vidit deū p̄ essentia. Unde dicit Aug. Trinitas q̄ summū bonū est. purgatissim⁹ mentib⁹ cernit. sic isti duo sancti viderūt deū. Vñ dicit Orige. Paulus raptus est vsq̄ ad tertiū celū. iohānes trāsīuit omne celū. Paulus rapt⁹ ē in paradysū

Iohes aut̄ trāsīuit tot⁹ i deū. Et aliter. iohes non poterat ascendere in deū nisi totus fieret deus. ¶ Tertio aquila h̄z sublimitatem in volatu suo. Nā dicit Arill. in li. de natural animalū. q̄ aquila altius volat ceteris auibus in sublimē z nidificat in locis sublimibus z arduis. Vñ dicit Job. xxxix. Ad p̄ceptū tuū eleuabit aquila. z in arduis ponet nidum suū. Sic sanctus iohannes fuit eleuatus ad sublimitatē diuinitatis in cōtemplatione. z posuit nidū suū in cōsideratione trinitatis. ideo vltra omnes sctōs hausit secreta diuinitatis. Ideo dicit Ezech. vbi supra q̄ aquila grandis magnarū alaz venit ad libanum. z tulit medullam cedri. Mons libani significat thronū trinitatis ad quē venit iohānes in spū z tulit medullam cedri. i. diuinā generationē z secretū diuinitatis. prophete em̄ mirabant̄ quis ita familiaris esset deo. q̄ posset eius gn̄ationē enarrare. Sicut d̄z Esay. liij. Generationē eius quis enarrabit. q. d. q̄ transcendit hūanum intellectū. Certe hoc fecit sanctus Iohannes dicēs v̄bum caro factum est. i. fili⁹ in diuinis qui est v̄bum patris. Ecce qualiter intellexit diuinā essentia. Ideo di. Aug. Sic iohannes altius volasset tot⁹ mundus eum capere nō potuisset. ¶ Secundo sanctus iohannes nominatus est discipul⁹ quem diligebat iesus. z hoc in die parasceues quando xpus pependit in cruce sicut d̄z Joh. xix. Cum vidisset iesus matrē z discipulum stantem quem diligebat. In quo ostendit q̄ ex singulari dilectione cōmisit sibi matrē tanq̄ suo dilecto z fideli amico. Req̄re ante R. in hoc sermone. Vel sic in quo ostendit q̄ cōmisit sibi curam peccatorū propter quos pendeat in cruce sicut ip̄e dixit Mathei. ix. Non v̄ni vocare iustos sed p̄ctōres. Qualiter autem iohānes habuit curā p̄ctōrum notatur. Refert em̄. br̄s Clemēs sicut in libro ecclesiastice hystorie legitur q̄ quodam tempore apostolus quēdam iuuenem pulcherrimū z ferocem cōuertit z eū cuidā ep̄o sub nomine depositi cōmēdauit. Post aliquod tempus iuuenis episcopū dereliquit z factus est p̄nceps latronū. Apostol⁹ itaq̄ ad ep̄m venit z depositū req̄sinit. Cūq̄ ille de pecunia intelligeret z ad hoc vehemēter superet. dixit apostolus. Iuuenem illum a te repeto quem tibi tam studiose cōmēdaui. Cui ille pater sancte in anima mortuus est. z in tali monte cum latronibus est: quoz ipse princeps existit. Quo audito valde tristis efficitur: z dixit. Bonum custodem te de reliqui anime fratris tui. Confestim ergo

equum preparari iussit et dux itineris aduenit et montem illum intrepidus festinauit. Quod cum iuuenis insperaret pro pudore nimio statim aufugit. Applus autem etatis oblitus verget calcariibus equum et post eum clamat ut quid fili dulcissime fugis patrem inermem et senem. Ne timeas fili quia christo pro te reddo rationem et pro te libenter moriar sicut pro nobis christus mortuus est. Reuertere fili reuertere: quia deus misit me. Quod audiens iuuenis compunctus rediit et amarissime fleuit. Apostolus autem ad pedes eius proci-dit et manum eius osculari cepit ieiunante et orante pro eo apostolo veniam impetrauit. Post hoc ipsum in episcopis ordinavit. Unde sic impluit preceptum dominum sicut dicit Ioh. xiii. Tertio nominatus est Iohannes discipulus quem diligebat iesus. et hoc in die resurrectionis sicut dicitur Ioh. xx. Maria venit ad petrum et alium discipulum quem diligebat iesus. In quo ostendit quod sibi ex singulari dilectione commisit predicare statum mundi. scilicet eius falsitatem et eterne glorie felicitatem. Iuxta illud Ieremie. i. Ad omnia que mitem te ibis et quocumque mandauero tibi loqueris scilicet falsitatem mundi etc. Certe hoc bene fecit sanctus Iohannes. Unde dicit. i. Ioh. ij. Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt: quia omne quod est in mundo: aut est concupiscentia etc. Qualiter autem mundana predicavit notat in legenda quod altera die postquam ephesus de insula pathmos remeavit. tunc Crato philosophus in foro populum conuocauit: ut ostenderet quomodo hic mundus esset contemnendus: et sic duos ditissimos fratres iuuenes fecit distracto patrimonio suo totaliter emere gemas preciosas: ut eas in conspectu omnium frangerent. Quod cum facerent contigit apostolum ibi transitum: facere vocatum ad se cratonem philosophum dixit. stultus est ille contemptus mundi qui ore hominum laudatur et diuino iudicio condemnatur. Sed iste contemptus est meritorius quando homo sua pauperibus elargitur. Unde magister meus iuuenem cupientem ad vitam eternam pertinere informauit dicens. Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus et habebis thesaurum in celo. Crato dixit. Si deus tuus vult ut precium harum gemarum pauperibus erogetur: fac eas reintegrari: ut quod ego feci ad famam hominum tu facias ad gloriam eius fieri que tu habes pro magistro. Tunc sanctus iohannes colligens fragmenta gemarum et tenens in manu eleuauit oculos in celum dei. Domine iesu christe cui nihil impossi-

bile est sed omnia potes. fac istos lapides reintegrari ut precium eorum pauperibus erogetur. Cumque fideles respondissent amen statim facti sunt reintegri sicut prius ita quod nullam signum alicuius fracture remaneret. Tunc presbiter simul cum illis duobus iuuenibus et cum omnibus discipulis suis pedibus apostoli prooluitus credidit et baptizatus est cum omnibus. et cepit fidem domini nostri iesu christi publice predicare. tunc illi duo fratres vendentes gemas quas vendito patrimonio suo emerant precium pauperibus tradiderunt et cepit infinita turba credentium adherere apostolo. **B** Tunc duo honorati viri civitatis ephesorum horum sequentes exemplum: venditis omnibus et pauperibus erogatis apostolum secuti sunt. Quadam autem die videntes seruos suos sericis et preciosis indumentis fulgentes tristes facti sunt quod se in vno pallio viderunt egenes et seruos suos in gloria seculari fulgentes. Quod cum sanctus iohannes aduertisset ait. video vos mutasse animos vestros et vultus propter hoc quod doctrinam domini nostri iesu christi estis secuti et vestra bona pauperibus contulistis. Unde si vultis recuperare omnia que in auro: argento et lapidibus preciosis habuistis. deferte mihi hygas et lapides minutos a litore maris. Quod cum fecissent invocata trinitate conuersi sunt virge in aurum et optimum: et lapides in preciosas gemas. Tunc dixit eis apostolus. Ite ad artifices et gemarios pro septem diebus: et dum probaueritis purum et verum aurum et veras gemas nunciate mihi. Eunt autem ambo pro septem diebus reuersi sunt ad apostolum dicentes. Domine omnium artificum officinas circumuimus. et omnes dixerunt tam purum aurum et tam optimas gemas se nunquam vidisse. Tunc dixit eis iohannes. Ite et redimite vobis terras vestras quas vendidistis: quia celorum premia perdidistis. Estote floridi et fulgentes seculariter ut ieternum marcescatis. Estote diuites temporaliter: ut in perpetuum mediceis. Tunc apostolus cepit de diuitiis disputare quod multa mala importat et recitauit euangelium de diuite epulone que deo reprobauit: et de paupere lazaro que elegit. Et dum sic de diuitiis disputaret ecce efferebatur quidam iuuenis mortuus quod xxx. dies habebat quod uxorem acceperat. Veniens igitur mater vidua et ceteri homines simul ceciderunt ad pedes apostoli et flentes rogauerunt eum ut in nomine domini sui sicut drusianam: sic et hunc iuuenem suscitet. Tunc apostolus prosternens se in oratione cum lachrymis et eo orante diuinitus dicens. Statim exurge a morte et annuncia illis duobus fratribus quatenus penam incurrissent et quantum gloriam perdidissent. tunc exurgens statim adorans:

nit apostolum: et cepit multa de penis inferni et de gloria paradisi enarrare: et dixit ad illos fratres. O miseri ego vidi angelos vestros fientes et demones gaudentes de vestra deiectione. Vidi iam regnum paratum vobis ex choruscantibus gemmis plenus gaudis et omnibus delitiis et delectationibus quod amisistis: et acquisistis vobis locum tenebrarum plenum draconibus et immundis verbibus plenum horribilibus aspectibus demoniorum: plenum cruciatibus, eternis et infinitis penis: in quibus die noctuque non cessat ululatus et gemitus. Jam nihil aliud superest nisi ut rogetis apostolum ut pro vobis intercedat. Tunc cades statens qui suscitatus est prostravit se cum omni populo: et cum duobus fratribus illis: scilicet Attritico et Eugenio et omnes pariter exhortabantur apostolum ut intercederet pro eis ad deum. Quibus apostolus ait. Penitentiam agite triginta diebus inter quos orate ut lapides et virge in suam naturam revertantur. Quod cum factum esset ait. Ite et vnde tulistis virgas et lapides deferatis. Quod cum fecissent et virge et lapides in sui naturam versi sunt et omnem dispositionem quam prius habuerant receperunt. Et sic patet quomodo sibi commissum ex singulari dilectione fideliter perfecit. Unde bene dicit dominus de eo illud *Isa. xlii.* Ecce servus meus suscipiam eum: electus meus complacuit sibi in illo anima mea. Dedit spiritum meum. i. charitatem super eum. **C** Quarto nominatus est sanctus iohannes discipulus quem diligebat iesus et hoc post resurrectionem: sicut dicitur *Jo. han. xxi.* et stante iesu in littore: et discipulis stantibus in mari: ceteris ipsum non cognoscantibus dixit discipulus quem diligebat iesus petro. Dominus est. In quo ostendit sibi quod ex singulari dilectione fecit eum: probare miraculis fidem ut infideles christum non cognoscentes verum deum: ipse eos informaret quod christus est dominus. Qualiter autem hoc fecerit ostenditur in eius legenda. Unde legitur quod cum sanctus iohannes per totam provinciam a sye christum verum deum predicaret: et sic multos ad fidem christi convertit: accidit quod cultores ydolorum seditionem in populo concitauerunt: ita quod iohannem traherent ad templum dyane cogentes eum sacrificare. Tunc iohannes ait. Ducam vos in ecclesiam domini nostri iesu christi: et innocentis nominem dyane vestre ut faciat cadere ecclesiam christi: et consentiam vobis: si autem hoc facere non potest: ego invocabo nomen dei mei iesu christi et faciam cadere templum dyane vestre: et comminam ydolum vestrum: ut credatis vos in christum: quod ipse sit deus. Huic ergo sententie cum maior pars populi consensisset: tunc ipse iussit exire populum longe a templo et clara voce coram omnibus dixit. Ut sciatis oes quod ydolum hoc dyane omnium est et non deus: corruat cum omnibus ydolis que colunt in eo: ita quod nullum hominem ledat. Tunc continuo ad vocem apostoli omnia ydola cum templo suo: ita corruerunt sicut pulvis quem proicit ventus a facie terre. Tunc conversi sunt in eodem die. xii. milia gentilium ad fidem exceptis paruulis et mulieribus: et baptisati sunt. Tunc Aristodemus qui erat pontifex ydolorum repletus spiritu maligno excitavit seditionem in populo: ita ut populus pararetur in bellum. Tunc iohannes ait. Dic mihi aristodeme. Quid facias ut tollam indignationem de animo tuo. Qui ait. Si vis ut credam deo tuo dabo tibi venenum bibere: quod cum biberis, et non morieris apparebit verum esse deum tuum. Cuius apostolus. Fac ut locutus es. Qui ait. faciam. sed prius volo dare alijs ut te vidente inde moriantur: ut sic amplius pertimescas. Perrexit igitur ad proconsulem: et petiit ab eo duos viros qui pro suis sceleribus erant decapitandi: et statuit eos in medio foro coram populo: et in conspectu apostoli dedit eis bibere venenum. Quod mox ut biberunt exalarunt spiritum. Tunc sanctus iohannes in nomine domini nostri iesu christi signo crucis seminumens totum venenum bibit et nihil sibi nocuit: quia propter omnes deum laudare ceperunt. Tunc aristodemus dixit. Adhuc mihi est dubietas: sed si mortuos veneno suscitaueris vere credam. Tunc apostolus dedit ei tunicam suam. Cui ille. Cur mihi tunicam tuam dedisti. Qui ait. Ut sic confusus a tua infidelitate discedas. Cui ille. Numquid tua tunica me credere faciet. Cui ap[osto]lus. Uade et mitte eam super corpora mortuorum. et dic. Apostolus iesu christi misit me ad vos ut in nomine dei eius surgatis. Quod cum fecisset illico surrexerunt. Tunc aristodemus credidit et cognovit quod christus est verus deus. Et baptisatus est cum omni parentela sua qui in honorem sancti iohannis ecclesiam construxit. Et sic patet quomodo iohannes informavit homines quod christus est deus: quare merito fuit sibi dilectus. vnde potest dicere illud *Jo. xvii.* Manifestavi nomen tuum hominibus: predicando te esse verum deum. Sequitur. Nunc cognoverunt: quia omnia que dedisti mihi: scilicet facere miracula abs te sunt etc. **D** Quid notat est discipulus quem diligebat iesus: et hoc

in vocatione saluari. Unde dicit Jo. xxi. q̄ iesus dixit ad petrum. Sequere me. Conuersus Petrus vidit discipulū quem diligebat iesus sequentem. In quo ostendit q̄ ex singulari dilectione christ⁹ per se curā habuit de eo. Unde dixit petro quādo dixit. Domine hic autem q̄d. sic eum volo manere donec veniam. Et ideo tempore quo placuit deo apostolū habere secum vocauit eum. non per unum angelum nec per plures: sed propria persona. Qualiter autem eum vocauerit legitur. testat⁹ etiam hiero. q̄ cum sanctus iohannes esset Ephesi. 7. xcvij. annorū apparuit ei dñs iesus: cum discipulis suis dicens. Veni dilecte mi ad me: q̄ tēpus est vt epuleris cū fratribus tuis in mensa mea. Surgens autem Iohānes cepit ire. Tunc dixit ei dñs. Dominica die resurrectionis mee q̄ post quinque dies ventura est tūc venies. Et cum hoc dixisset celo receptus est. Veniēte igitur die vniuersus populus venit i ecclesia que fuerat ipsius nomie fabricata. 7 i primo cantu pullox missam celebravit et post ea eis p̄dicauit exhortās eos vt in fide eēt stabiles 7 in mādati dei feruentēs. me et eīm dñs vocauit de hoc mundo. Post hoc iuxta altare fecit foueam quadratā fieri: 7 terram extra ecclesiā portari 7 descendens in eam expansis manib⁹ ad deū dixit. Dñe iesu chris̄te ecce venio gratias agens quia dignatus es me ad tuas epulas inuitare. sciens q̄ ex toto corde meo desidero te. Tu ei es chris̄tus filius dei viui qui cum patre et spiritu sancto viuis 7 regnas in secula seculorum. Cūq̄ omnis populus respondisset Amen: tanta lux super eum apparuit quasi per horam q̄ nullus eū respicere potuit. Recedēte autem lumine fouea plena manna inuenta est. Iohānes vero sublatus est. Unde ip̄e est de quo x̄ps. Lu. ix. 7 Mat. xvi. Amen dico vobis. Sunt quidā de hic stantibus qui nō gustabunt mortē 7c. Uñ cū dominus dixit Joh. vlt. Sic cū volo manere. sequitur q̄ exiit sermo iter fratres q̄ discipulus ille nō moritur. Uñ ip̄e bene participat cū amicis dei in veteri testamento qui trāslati sunt. Sicut helyas de quo dicit. Reg. ij. q̄ cum helyas 7 helyseus pgerent simul. ecce currus igneus 7 ascendit helyas p turbinem in celum 7 non vidit eum amplius helyseus. Item sicut enoch de quo dicit Gene. v. q̄ cū essent omnes dies enoch. cccxlv. anni ambulauit cū deo 7 nō apparuit: quia tulit eum deus. sic Joh. in nouo testamēto ē sublatus. Unde dicit hiero. Tā a dolore mortis inuenitur extraneus q̄ a corruptōe car-

nis noscitur alienus. Unde bene dicit de eo illud Eccli. xliij. Placuit deo 7 trāslat⁹ est in paradisu. Est notandū q̄ diuinalis amicitia x̄pi ad Iohannē ostēdit tripliciter p̄mo in secretorū reuelatione. Require ante secundo in donorū largitione. scz faciēdi miracula. Require etiam ante. tertio in saluari vocatōe. Require paulisper ante. ergo 7c.

¶ De innocentibus. Ser. xi.

Flores apparuerunt in

terra nostra. Cantic. ij. Notate karissimi. Dicit Aug. in smōe de istis paruulis q̄ ipsi iure dicuntur flores martyrum quos in medio frigore infidelitatis exortos decorit quedam prima p̄secutiōis velut p̄mas gemas erūpētis ecclesie quare ipsi hodie apparuerūt in terra videntū hoc est in celo. Ideo ipsi angeli bene possunt dicere. Flores apparuerunt in terra nostra. In quibus quidem verbis isti sancti pueri innocentes tripliciter nobis commendātur. Primo a puritate sanctitatis: cum dicitur flores. Secundo a manifestatione acerbitatis cum additur apparuerunt. Tertio a locatione hereditatis cū concluditur in terra nostra. Dico igitur primo q̄ isti pueri nobis commendātur a puritate sanctitatis: cum dicitur flores. **F** Circa quod notandum q̄ isti pueri dicuntur flores martyrum propter tres condiciones florum quas isti pueri specialiter in se habuerunt. Prima enim conditio floris est q̄ est purus. Nam dicunt naturales q̄ flos generatur ex purissima 7 subtilissima substantia arboris. Ideo conuenienter per ipsum florem puritas sanctitatis sanctorū innocentium designatur. vnde predictus est a spiritu sancto per prophetam dicentem. Super ipsum scz florem effloret sanctificatio mea. i. ista sancta congregatio puerorum effloret in puritate. Unde notandum est q̄ isti pueri habuerunt triplicem puritatem scilicet mentis: oris 7 corporis. Primo habuerunt puritatem mentis: nam nitorem interiorem non amiserunt: 7 ratio est. Nam macula est quidam tactus anime: quando homo peccat adherendo aliquibus rebus per amorem contra lumen rationis 7 diuine legis: sed isti pueri fuerunt occisi anteq̄ habuerunt vsum liberi arbitrii: ideo per amorem rebus temporalibus adherere non potuerunt: 7 per consequens mundiciam mentis non amiserunt. Unde canit ecclesia de eis illud Apoc. xiiij. Sine macula sunt ante thronum dei. vnde dicit Augustin⁹ in

sermone. Ecce prophanus. i. hostis nunquam beatis paruulis tantum prodesse potuisset obsequio quantum profuit odio. Ipse enim eis initium glorie dedit qui terminum presentis vite imposuit. Secundo habuerunt puritatem oris. Nam nullum mendacium dixerunt nec aliquod malum verbum. Unde canit ecclesia de eis illud Apoc. xiiij. Hi empti sunt ex hominibus primitie deo et agno: et in ore eorum non est inuentum mendacium. Unde Remigius super illud. Hi empti sunt dicit. Sicut ex multo grege optimus eligitur agnus: sic istos pueros tanquam primitias elegit dominus ex multitudine electorum. Unde querit propheta in ps. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo etc. Et respondet. Qui ingreditur sine macula etc. qui loquitur veritatem. et sic usque in finem. ergo filii hominum usquequo graui corde etc. Tertio habuerunt puritatem corporis: quia nunquam amiserunt castitatem. Unde Apoc. xiiij. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coiquinati. virgines enim sunt etc. Unde figurantur nobis in istis pueris de quibus Dan. iij. Quod rex nabuchodonosor elegit ex omnibus iudeis tres pueros in quibus non esset macula et decoros forma. qui fuerunt Sydrach Misach et Abdenago. ut introducerentur in aulam suam et seruirent ei. Sic rex celestis elegit istos pueros in inuentute quando fuerunt adhuc sine omni macula ut introducerentur in celestem aulam. tibi eternally seruirent deo. Unde bene querit ps Domine quis habitabit in tabernaculo tuo. Respondet. Qui ingreditur sine macula. Unde Augustinus in sermone. Beata es o bethleem terra iuda que sub vno tempore candidatam plebem infantie deo offerre meruisti. **S** Secunda conditio floris est quod habet dulcem odorem: et patet. sic isti pueros dederunt bonum odorem christo. Unde dicere possunt illud. ii. Cor. ij. Christi bonus odor sumus. Unde propter istum odorem christus potest dicere angelis in celo de quolibet puero illo Gen. xxvij. Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni etc. Et angeli ad eos illud Ecclesia. xxxix. Florete flores quasi lilium et date odorem. quasi diceret qui celestis odor erit de vobis. Tertia conditio huius est: quia habet dulcedinem. Nam naturales dicunt quod flos est generatio mellis. Unde ves sugunt mel ex floribus. quod est dulce gal. i. Sic isti sancti pueros fuerunt dulces toti christi curie propter augmentationem numerum beatorum. Numerus autem propter beatorum angelorum fuit per eos augmentatus: quod fuit eis dulce gaudium. Unde christus dicit. **Uc.**

rx. Gaudium est angelis dei etc. Super quo dicit venerabilis Beda quod tota trinitas gaudet de conuersione peccatoris. Gaudet enim pater: quia videt ymaginem suam deformatam per penitentiam reformari. Gaudet filius: quod videt amarum passionem suam non frustrari. Gaudet spiritus sanctus: quod videt templum sibi augmentari: unde nos etiam debemus cum ipsis gaudere. et ideo exhortando nos dicit Augustinus. Hodie fratres dilectissimi natalem infantium colimus: quos ab herode crudelissimo rege interfectos: textus euangelij eloquitur: et ideo cum summo exultatione gaudeat terra. Et sic patet quomodo isti sancti pueros commendantur a puritate sanctitatis etc. **S** Secundo dico quod commendantur a manifestatione acerbitatis cum de apparuerunt. Apparuerunt enim hodie proprio sanguine baptizati materno affectu deplorati: celesti dyademate coronati. Unde dicit Augustinus in sermone quod ipse herodes fuit ipsis capite que extitit et causa corone. Quare litera autem non fuerunt absconsi: sed ab herode inuenti et interfecti notatur in legenda. Legitur enim quod innocentes ab herode ascalonita interfecti sunt. Tres enim herodes sacra scriptura commemorat. Primus dicitur est herodes ascalonita sub quo dominus natus est: et pueros innocentes ab eodem occisi sunt. Secundus est herodes antipas qui iohannem baptistam decollauit. Tertius est agrippa qui iacobum occidit et petrum incarcerationi. Unde hystoriam primi herodis videamus scilicet ascalonite. Legitur in hystoria scolastica quod antipater ydumeus duxit uxorem neptem regis arabum ex qua filium habuit quem vocauit herodem qui postmodum ascalonita dicitur. Hic a cesare augusto regnum iudee accepit: et tunc primitus sceptrum ablatum est de iuda. Sub illo natus est christus. Unde dicit Math. ij. quod cum natus esset iesus in bethleem iude in diebus herodis regis ecce magi venerunt ab oriente hierosolymam. querentes et dicentes. Ubi est qui natus est rex iudeorum: vidimus enim stellam eius in oriente et venimus adorare eum. Audiens autem herodes rex turbatus est et omnis hierosolyma cum illo. hoc est potentiores. Et congregatis omnibus principes sacerdotum et scribas populi sciscitabatur ab eis ubi christus nasceretur. At illi dixerunt ei. in bethleem iude. Sic enim scriptum est per prophetam. Et tu bethleem terra iuda nequaquam minima es in principibus iuda. Ex te enim eriet dux qui regat populum meum israel. Ille est propheta

ta Michas. Require in sermōe de epyphania. Herodes autem hoc audiens turbat⁹ est timens ne de iudeis aliquis rex natus esset qui eum de regno expelleret. Ideo clā vocatis magis diligenter didicit ab eis tēpus stelle que apparuit eis. et rogans eos vt inuento regē sibi renunciarent vt et ipse veniens adoraret nouum regem: simulans se adorare quem querebat occidere. Ideo magis admonitis ab angelo in somnis ne redirent ad herodem per aliaz viam reuersi sunt in regiones suas. videns autem herodes q̄ reges nequaq̄ ad eum veniret credidit eos deceptos in visione stelle et sic erubescerent ad eum venire. Et ideo ab inquisitione pueri animum reuocauit. Cum autem postea audisset que pastores dixerunt. Nam vt dicitur Luce. ij. q̄ pastores erant in regione illa. Require in sermone natiuitatis si placet. Et sequitur q̄ hoc factus dixerunt omnibus pastores scz que viderant. vnde cum herodes hoc audiuit timens se et se a magis illusum videns: tunc de nece puerorum qui erant in bethleem tractare cepit vt in omnibus finibus ei⁹ occisis pueris ille puer quem ignorabat cum alijs occideretur. Angelus autē domini vt dicit sanctus Matheus. Scdo apparuit interim in somnis Joseph dicens. Surge accipe puerum et matrem eius et fuge in egyptum et esto ibi vsq̄ dum dicam tibi. Nam herodes querit puerum ad perdēdum eum. Qui surgens accepit puerum et matrem eius et iuit in egyptum in ciuitatem hermopolimz mā sit ibi septem annis vsq̄ ad obitum herodis vt adimpleretur quod dictum est per prophetam. Ex egypto vocaui filium meum. In ingrediente autem domino in egyptū fm vaticiniū. Esa. vniuersa ydola corruerunt. Require in sermone natiuitatis. 3 Refert Cassiodorus in hystoria tripertita q̄ in hermopoli dicitur esse arbor que vocatur persidis valens in salutem multorū si fructus aut folia. aut pars corticis collo egrotantium alligetur. Cum autem beata virgo cum filio in egyptum fugeret. hec arbor vsq̄ ad terram inclinata est et xp̄um suppliciter adorabat. Interim dum herodes de nece puerorum se disponere vellet a cesare augusto per epistolam est citatus. Cui cum per tharsim iter faceret intellexit q̄ naues tharsensium magos transuerissent: et ideo oēs cōburi fecit: quia vidit se illusum a magis. Rediens autem herodes mittens occidit omnes pueros qui erant in bethleem et in omnibus finibus eius a bimatū et infra

fm tempus quod exquisierat a magis. Et est sensus a bimatū et infra: id est ab infantibus duorum annorum vsq̄ ad pueros vni⁹ dici. tunc impletum est quod dictum est per prophetam Jere. dicentem. Uox. i. plorat⁹ et vlulatus piarum matrum audita est in rama. i. in excelsis. Rachel plorans filios suos et. Unde propheta ps. Effuderūt sanguinem innocentem et. Deus autem iust⁹ iudex vt in hystoria scolastica legitur non dimisit tantam neq̄tiam mltam: sz herodē puniuit. vñ diuino iudicio factū est vt q̄ pla mala fecit mala sine p̄iret: vñ cū ip̄e iā. lxx. annos haberet cecidit in grauissimā egritudine. s̄ a febre valida: purigine corporis: colli continuis tormentis: pedū inflatione. vermescentibus testiculis: intolerabili fetore crebro anhelitu torquebat⁹: a medicis in oleo positus inde quasi mort⁹ delat⁹ est: et. Remigi⁹ aut in originali super Mach. di. q̄ herodes gladio se interfecit. et q̄ Salome soror ei⁹ om̄s victos sicut frater cū ea ordinauerat occidit. Qd sic accidit. Cū em̄ fuit in maxima infirmitate audiēs indeos mortē suā expectare cū gaudio nobiliores iuuenes ex om̄i iudea collectos in carcerauit Dixitq̄ Salome sorori sue. Scio iudeos de morte mea gauisuros: sz mltos potero h̄re lugētes et magnas creq̄as funeris si meis mādatis volueris parere. q̄ cū sp̄m emiserō omnes quos in custodia seruo occidas: vt sic omnis iudea desleat me. Et sic patet quomodo isti pueri non sunt absconditi sz adiuuenti et pro christi nomine occisi. Unde canit ecclesia. Innocentes pro christo m̄fantes occisi sunt ab iniquo rege: ipsi sequūtur agnum sine macula. et dicunt: gloria tibi domine. vnde hoc cognoscens ps. in spū sancto dicit. Innocentes et recti adhererūt ei. vnde puer iesus bene dicit a patrem illud Job. i. Pueros percusserūt et ego effugi solus vt nunciarem tibi. Et ideo cuz pater querit a filio illud Apocalip. vii. Hi q̄ amicti sunt stolis albis sunt et vnde venerunt. Responsio. Hi aut qui venerunt ex magna tribulatione et lauerunt stolas suas in sanguine agri. ideo sunt ante thronū dei. H Tertio dico q̄ commendantur a locatione hereditatis cum dicitur in terra nostra. Isti enim terra est celestis patria in quam locati sunt propter eorum puritatem et pacem. vnde dicit Hierony. Sup̄tie terrę implent: virginitas paradysum vnde et pater potest dicere de istis pueris Luc. xij. Ecce pueri mei mecum sunt in cubili. Cubile est locus quietis: et significat ce

in stem patriam ubi est eterna quies in omni gloria et gaudio. unde dicit psalmi. Exultabunt sancti in gloria: letabuntur in cubilibus suis. hoc figuratur nobis in illa beata visione quae Johannes vidit in spiritu. ut habetur Apoca. xiiii. Uidi supra montem syon agnum stantem et cum eo centum quadraginta quattuor milia habentes nomen eius et nomen patris eius scriptum in frontibus suis: et cantabant quasi canticum novum ante faciem dei. Ubi nota quod mons syon interpretatur speculatio: et significat celum ubi sancti contemplantur gloriam dei quod est eis summum gaudium. In illo modo est agnus dei: scilicet christus et cum eo omnes electi qui cum eternaliter laudant: et in sua claritate iocundantur. unde possunt dicere cum sancto Petro illud Math. xvij. Domine bonum est nos hic esse. etc. Super quo verbo dicit Remigius. visa domini maiestate petrus a deo delectatus est ut cuncta temporalia oblivioni traderet: et ibi semper in perpetuum vellet manere. Si autem petrus sic accensus est cum vidit christum transfiguratum. quanta tunc est iocunditas sanctorum qui vident regem in decore suo. hec ille hanc beatam visionem habent pueri innocentes: quare merito commendantur a locatione hereditatis: cum dicitur. in terra nostra. Ideo angeli possunt dicere: flores: id est isti sancti innocentes pueri: apparuerunt in terra nostra: id est in terra viventium. g. etc.

De epiphania domini.

Sermo. xli.

Ubi est qui natus est rex

iudeorum: vidimus enim stellam eius in oriente et venimus adorare eum. Math. ij. Notate charissimi dicit enim philosophus. xij. Meth. Unus est princeps ad quem se habet totum universum. Hinc est enim quod magi quibus divinitus revelatum est quod natus est rex iudeorum et princeps et rector omnium venerunt ab oriente ut eum tanquam principem universorum honorarent quare dixerunt. Ubi est qui natus est etc. In quibus quidem verbis inquisitio studiosa magorum commendatur in tribus. Primo in hoc quod confitentur in rege nato dignitate nobilitatis. quod notatur cum dicitur. Ubi est qui natus est rex iudeorum. Secundo in hoc quod fatentur in eo signum nove claritatis. cum additur. vidimus enim stellam eius in oriente. Tertio in hoc quod fatentur sibi impendere obsequium honorabilitatis: cum concluditur. Venimus adorare eum. **I** Dico primo quod inquisitio studiosa magorum commendatur nobis in

hoc quod confitentur in rege nato nobilitatis dignitatem cum dicitur. Ubi est qui natus est etc. Est notandum quod fuit prophetatum per balaam: ut habetur Nume. xxiii. Stellam ori indicantem ortum novi regis dicentem. Orietur stella ex iacob et co-surget virga de israel et percutiet duces moab. De iacob erit qui dominetur. Sequitur. Uastabunt hebreos et ad extremum ipsi etiam peribunt. In qua prophetia ostenditur quod christus deberet nasci qui regeret et dominaretur omni populo et destrueret populum iudaicum et principes et reges eorum. et in signum temporis sui adventus deberet oriri stella. in deo dicit glosa. Orietur stella ex iacob et nascetur homo qui destruet populum moab. Cui prophetie alludit etiam prophetia zachariae. xiiii. Et erit in die illa dominus rex unus super omnem terram. Etiam Dan. ix. Cum venerit sanctus sanctorum cessabit unctio vestra et Gen. xlii. Non auferetur sceptrum de iuda etc. Unde populus indie regionis expectabat cum magno desiderio tempus illud in quo possent videre oriri stellam illam. Et consilium inierunt et quesierunt in omni regione. xij. astrologos sapientiores ut diligenter considerarent ortum stelle: et hoc non fecerunt tantum propter stellam: sed propter novum regem nasciturum qui sic deberet dominari et regere omnem populum. Unde ordinaverunt quod quando unus de duodecim astrologis moriebatur statim loco illius eligerunt alium et sic per singulos annos ascenderunt montem victorialem. ut viderent quando stella illa oriretur. Cum igitur deus voluit dare plenitudinem temporis et filius suus natus est in mundum. Statim eadem hora qua natus est christus orta est stella ista. Et in Chrysostomo. in ista stella apparuit puer portans signum crucis super se. Et audita est vox de stella dicens. Hodie natus est rex iudeorum qui a populo indie est desideratus. Ite in terram iuda et ibi regem quem desideratis invenietis. His visis et auditis gaudii sunt astrologi nunciantes omni populo prophetiam. Balaam esse completam. Unde tres magi gaudii sunt quod illa prophetia temporibus eorum fuit completa: quia cum ingenti desiderio expectabant ortum novi regis. Ideo in inquisitione eius confitebantur dignitatem nobilitatis ipsius eterni regis cum dixerunt: ubi est qui natus est rex iudeorum neminem timentes. Unde querit Chrysostomo. Nunquid nesciebant quod in hierusalem regnabat herodes crudelis. Nunquid ignorabant quod quicumque rege vivente alium regem pronunciauit puniretur. Et

respondet non: quia toto cordis affectu venerabantur regem inuisibilem: ideo visibilem non timebant. Et subdit. O beati magi qui ante conspectum crudelissimi regis priusquam christum cognosceret facti sunt christi confessores. hec ille. Unde quibus solum puerum inuenerunt in humana natura: tamen ipsum non ut parum hominem: sed ut deum et hominem confessi sunt. Unde dicit Leo papa in sermone. Consummant magi desiderium suum et ad puerum dominum iesum christum veniunt: adorant in carne verbum: in infantia sapientiam in veritate hominis deum maiestatis. Unde Remigius in originali. Ipsi magi verum hominem et verum regem et verum deum confessi sunt. Verum hominem cum dixerunt. Ubi est qui natus est. verum regem cum aiunt: rex iudeorum. verum deum cum subiungunt: venimus adorare eum. Et sic patet primum qualiter confitebantur in rege nato dignitatem nobilitatis. **R** Secundo dico quod inquisitio magorum commendatur in hoc quod confitentur in puero signum noue claritatis cum additur. Vidimus enim stellam eius in oriente. unde Augustinus in sermone. Hodie de istis loquendum est quos de remotis terris fides duxit ad christum. Veniunt enim et quesierunt eum dicentes. Ubi est qui natus est rex iudeorum. Vidimus enim stellam eius in oriente: et venimus adorare eum. Annunciant et interrogant: credunt et querunt tanquam qui ambulant in fide. Nonne alii reges iudeorum totiens nati erant quid est quod iste puer ab alienis agnoscitur: in oriente vident stellam: in iudea intelligunt regem. Unde est notandum quod ista stella sic nouiter creata quam magos ad christum duxit fuit ab aliis stellis multipliciter distincta. Primo in substantia: nam materia aliarum stellarum est celestis permansua: et in principio mundi creata. Nam sicut dicitur Gene. i. Deus posuit stellas in firmamento celi etc. Hec autem stella fuit materia corruptibili: et nouiter creata. Nam christus creauit eam ipso nato: et postquam christum ostendit et magos ad ipsum perduxit desinebat esse. Secundo in situ: quod non erat in firmamento celi cum aliis stellis. Nam ut dicit Ptholomeus. Quilibet stellarum firmamenti maior est tota terra. Ista forte non fuit ultra quantitatem trium cubitorum: et erat vicina terre: et suspensa in aere. Alias enim sicut doctores non potuissent determinare demonstrasse locum et ortum pueri. Nam in tanta distantia: nec una domus in ciuitate: nec

una ciuitas in regione ab aliqua stella fixa: vel ex planetis posset deprehendi. Tertio in claritate: nam alie stelle solum lucent in nocte: et habent claritatem a sole et sole lucente in die ipse non lucent. Ista vero stella per se lucida erat: et in meridie sole lucente apparebat: nec poterat in meridie per radios solis obfuscar. Unde dicit hystoria quod ista stella fulgebat sicut sol: et illuminabat in nocte et in die quasi sol: et illuminabat totam regionem illam: et pendeat in aere. unde dicit Augustinus in sermone. Tribus magis in regione orientis stella noue claritatis apparuit clarior: sideribus dedit aspicientibus intellectum: fecit inquiri. Ideo magi propter signum nouitatis quesierunt nouum regem. Quarto in motu. alie enim stelle mouentur cum firmamento circulariter ab oriente in occidentem. Hec autem ferebatur motu recto. Et cum magis euntibus ibat: et cum stantibus stabat: et quiescentibus quiescebat: et sic motu progressiuo: et directo duxit reges ad christum. unde dicit Chrysostomus. Veniens stella supra ubi puer erat stetit supra caput pueri. unde dicitur Mat. ii. Ecce stella quam viderat in oriente antecedebat eos id est motu recto usque dum veniens stare supra ubi erat puer. unde Augustinus in sermone. Nobis lingua nunciauit apostolorum. Illis stella tanquam lingua celorum. unde inuenerunt quod quesierunt. Ideo dicit Mathaeus. Uidentes stellam gausi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum inuenerunt puerum cum Maria matre eius. unde Gregorius in omelia. Hodie redemptore nato in iudea pastoribus apparuit angelis: magos ad adorandum hunc: scilicet puerum non angelus sed stella perduxit. unde tunc fuit prophetia Esaye completa Esa. lx. Ambulabunt gentes in lumine tuo: et reges in splendore ortus tui. **L** Tertio dico quod inquisitio magorum commendatur in hoc quod confitentur sibi impendere obsequium honoris cum concluditur: venimus adorare eum. unde dicit Ber. Quid facitis o magi quid facitis: lactentem puerum adoratis: in figurio vilis: in vilibus pannis: ergo ne deus est iste. Quid facitis quod aurum offertis: ergo ne rex est iste. Et ubi est aula regia: ubi thronus: ubi frequentia regalis curie: nunquid aula est stabulum: thronus presepium: frequentia regalis curie maria et ioseph. Dicit quidam doctor. Nascitur filius pastoris: letus sternitur nascitur filius dei et in presepe ponitur. Qualiter autem reges se disposuerunt: et ubi inceperunt

iter suum et quomodo venerunt ad adorandum puerum notatur in hystoria. Un notandus quod illi reges fuerunt diuisi et quilibet fuit in regno suo: et nullus sciuit de alio: et quilibet disponebat se alijs duobus nescientibus cum magno comitatu camelis: mulis: equis et mulieribus videre et adorare nouum regem iudeorum: et in ceperunt iter suum in oriente vbi sol oritur: et quod dicitur quod illi tres reges non fuerunt in simul. ideo sciendum quod sunt tres yndie siue regiones yndie. et sunt insule circūdate magnis flumibus: et sunt ibi diuerse horribiles bestie. Prima enim yndia siue insula vocatur Nubia in qua est vnum regnum quod vocatur arabia. cuius regni erat rex tempore natiuitatis xpi Melchior qui obtulit christo aurum. Hoc ideo. nam quilibet voluit regem honorare cum nobilio vel meliori bono quod in regno suo habuit: sed in arabia est nobilius aurum quod crescit in mundo. Ideo portauit aurum christo. Tunc impletum est illud psal. Dabitur ei de auro arabie: et adorabunt eum scilicet reges. Secunda yndia siue insula vocatur Godelia: in qua est vnum regnum quod vocatur Saba. cuius rex erat Balthasar. qui obtulit christo thus. ideo quia ibi crescit nobilissimum thus quod sub celo reperitur. tunc impleta est prophetia. Esa. lx. Omnes de saba venient aurum et thus deferentes et laudem domino annunciantes. Tertia yndia siue insula vocatur tharsis. cuius rex erat gaspar qui obtulit xpo mirram. nam ibi melior mirra crescit. Tunc fuit completa prophetia dauid dicentis. Reges tharsis et insule munita offerent: reges arabum et saba dona adducēt. **M** Unde hec tria significant in christo tria diuina mysteria. Nam di. Grego. Auctore salutis nre magi venerati sunt in cunabulis et thesauris suis mysticas species munerum obtulerunt ei. et habent in se diuina mysteria. in auro vt ostendatur regis potentia. in thure sacerdotem magnum consideranda: et in mirra dominicam sepulturam. Et cum reges sic erant dispositi cum muneribus quilibet arripuit iter suum de regno suo: alijs ignorantibus et stella antecedebat eos equaliter: ita quod vnus ita bene vidit eam sicut alius: et quando steterunt stetit in stella in nocte luxit sicut sol et fuit par in diebus illis vbiq. Require in sermone de natiuitate. **A** Et ideo propter comunem pacem die ac nocte equitauerunt. et quocumq. venerunt mirabatur populus in nocte propter claritatem stelle et propter reges transentes: quia nesciunt quid esset vel quo populus siue exer-

citus intenderet. Postquam autem pertransierat quilibet in via sua et dies orta est exiit populus ciuitate et viderunt vestigia equorum et mirrabatur quid ibi fuisset. cum autem venerunt prope hierusalem per distantiam duorum miliarium quilibet per viam suam et nullus adhuc sciuit de alio descendit nubes turbida et obtenebravit totam patriam istam et perdidit stellas. Et sic Melchior qui venit de arabia sic cum suo comitatu in illa nube venit ad montem caluarie vbi xps passus est. Eodem tempore venit rex Balthasar de regno saba per aliam viam ad montem oliueti de quo xpus ascendit. Rex Gaspar qui venit de regno tharsis venit per aliam viam et steterunt sic quilibet in loco suo donec nubes incepit clarescere: sed stella non apparuit eis. et sic venerunt hierusalem circa horam tertiam. Cum autem viderunt se mutuo incepit vnus loqui alteri quare venissetis et quid intenderet. Qui omnes dixerunt eandem causam. Unde gauisi sunt valde: et amplexati et osculati sunt se: et sic in hierusalem interrogabant de nouo rege: vt etiam testatur euangelium dicens. Ubi est qui natus est rex iudeorum: vidimus enim stellam eius in oriente: id est in orientali parte que antecessit nos: et venimus adorare eum. Cum autem herodes rex percepit reges venisse cum magno comitatu: et querentes nouum regem et dicentes se vidisse stellam eius turbatus est et omnis hierosolyma cum illo: tunc congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi discubatur ab eis vbi christus nascetur. At illi dixerunt ei. In bethleem iude. Sic enim scriptum est per prophetam Michae. v. Et tu bethleem effrata paruula es in milibus iuda. Ex te egredietur qui sit dominator in israel. Et egressus eius ab initio a diebus eternitatis. Bethleem effrata dicitur ad distinctionem alterius bethleem que est in galgalis in tribu zabulon. Et si sis paruula inter milia ciuitatum iuda comparatiue: tamen non es minima inter ciuitates ex quibus principes prodierunt: quia ex te nascetur xps qui erit dominator israel. Et cum herodes hec audiuit valde turbatus est: et quesitum a magis tempus stelle diligenter quam apparuit eis: qui dixerunt sibi totum sicut factum se habuit. Tunc rogando misit eos in bethleem dicens. Ite rogo et interrogate diligenter de puero: et cum inueneritis eum renunciate mihi vt et ego veniens adorē eum. Ecce quod falsa fuit promissio herodis. Nam dicit Rabanus quod herodes finxit se tam vultu quam verbis adorare velle quem mala cogitatione tractabat interficere. **N** Sequitur

Qui cum audissent regem abierunt: scilicet versus bethleem: et ecce stella que eos duxit ab oriente usque prope hierusalem: et sic abscondita est ab eis: iterum apparuit eis et antecedebat eos usque in bethleem: qui cum iterum viderunt stellam gausi sunt gaudio magno valde. Et sic secundum Hieronymum a die natalitatis christi venerunt in xiiij. diebus ab oriente in bethleem. Et rationem assignat dicens: quia ipsi habuerunt dromedarios qui sunt valde veloces ad currendum: et xiiij. die circa meridiem ingressi sunt bethleem: et descenderunt de equis suis: et induerunt vestes regales ob reuerentiam noui regis. Tunc stella ducens eos ascendit modicum et steterat supra domum ubi puer Jesus erat in qua fuit cum matre sua. Reges vero secuti sunt stellam per unum vicum: interim stella ob reuerentiam pueri descendit in domum repente et repleuit domum miro splendore: et iterum ascendit in aerem: et stetit supra domum. Reges vero qui secuti sunt stellam intraverunt domum pauperulam cum magna reuerentia: ita quod omnes hoc videntes valde mirati sunt et inuenerunt puerum habentem etatem xiiij. dierum cum maria matre eius que fuit virgo quindecim annorum. Tunc magi procedentes in terram ante puerum et adorauerunt eum: et apertis thesauris suis obtulerunt ei aurum: thus. et mirram. Rex melchior qui offerebat aurum fuit homo parue stature. Balthasar qui offerebat thus fuit maioris stature quam Melchior. Gaspar qui offerebat mirram maior illis in statura fuit ethyops propheta fuit completa in psalmo. Coram illo. Unde proci det ethyopes. Sequitur. Adorabunt enim omnes reges terre: omnes gentes seruient ei. Sed quicquid beata virgo dixerit ad reges totaliter obliti sunt nisi hoc retinuerunt quod humiliter inclinavit cuiuslibet singulariter dicens. Deo gratias. His peractis reges comederunt biberunt et dormierunt. Et admoniti sunt ab angelo in somnis ne redirent in hierusalem ad herodem: sed per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Require in fine sermonis innocentium. Unde notandum quod per hec tria ad spirituales sensum per aurum thus et mirram intelliguntur mystice tria que ad modum regum domino deo debemus offerre: scilicet dilectionem: que per aurum significatur. Nam sicut aurum est ductile: ita charitas debet esse ductilis: scilicet ad deum et proximum. Unde precipitur Deutero. vi. Diliges dominum deum tuum ex toto corde etc. Secundo deuotionem

et orationem que per thus significatur. unde de psalmo. Dirigatur oratio mea ad te domine etc. Uel deuotionem unde apostolus. ij. Corinth. ij. Christi bonus odor sumus Tertio mortificationem: que significatur per mirram que est amara. Unde psalmo. propter te mortificamur tota die. Uel puritatem que etiam per mirram significatur. Nam mirra conseruat a corruptione: ita puritas et cetera.

De sancta agnete.
Sermo. xiiij.

Quam pulchra es et de

cora charissima in delitijs. Canticorum. vij. Notate charissimi.

dicit enim sanctus Gregorius quod mos est amantium mutua collaudatione letari. Hinc est enim quod dei filius qui est candor lucis eterne et speculum sine macula aduertens pulchritudinem sancte Agnetis quam habuit in corpore et anima: bene commendat eam dicens: quam pulchra es etc. In quibus quidem verbis sancta Agnes tripliciter commendatur a christo suo dilecto. Primo in complacentia affectuosa feruentis charitatis cum dicitur charissima. Secundo in venustate formosa pure castitatis: cum dicitur: quam pulchra es et decora. Tertio in suauitate gaudiosa eterne iocunditatis: cum concluditur in delitijs.

¶ Dico primo quod sancta agnes commendatur nobis a christo suo dilecto in complacentia affectuosa. Est notandum quod sancta agnes dicitur tripliciter chara secundum tres gradus comparationis: scilicet chara charior charissima. Charus enim dicitur qui diligitur. Sed charior qui pre ceteris diligitur. Charissimus autem qui pre omnibus diligitur. Primo sancta agnes dicitur chara: quia ipsa christus in suis membris dilexit: id est in proximo. Nam dicit Augustinus quod deus non potest diligi sine proximo: nec proximus sine deo. Unde precepit dominus Deutero. vi. Diliges dominum deum tuum etc. Qualiter autem christum in membris suis dilexit patet in quodam exemplo. Legitur enim quod quidam vir nomine paulinus in ecclesia sancte agnetis fungens officio sacerdotis cepit mira carnis temptatione vexari: sed cum deum offendere nollet a summo pontifice licentiam petiit contrahendi. Cuius simplicitatem papa considerans annulum suum cum smaragdo sibi dedit et iussit ut formose imagini sancte agnetis que in ecclesia sua depicta erat ex parte

sua et dei preciperet ut se permetteret, desponsari. Cuius hoc sacerdos imagini imperaret: illa continuo digitum annularem porrigens et annulo suscepto retrahens manum omnem temptationem a sacerdote fugavit. Predictus autem annulus adhuc dicitur in eius digito apparere. Et sic patet quomodo propter amorem christi et ne ille sacerdos deus offenderet recepit annulum desponsationis ab eo ut esset sponsa sua spiritualis, cum tamen recusauit diuitias incomparabiles ne carnaliter consensum suum coniugio copularet. Quare bene dicitur agnes ab agno qui est animal purum et mansuetum: sic ipsa fuit pura: pia: et misericors. Ideo christus econuerso eam dilexit. Nam ipse dicit. Prover. viii. Ego diligentes me diligo. **P** Secundo dicitur charior. Charior ei dicitur qui pro ceteris diligitur. Unde in signum huius dixit christus petro Joh. vlti. Symon Johannis diligis me plus hiis. Respondit. Etiam domine. Certe hoc fecit sancta agnes nam ipsa pro ceteris dilexit christum. Unde legitur et testatur Ambrosius, qui vitam et passionem eius conscripsit. Quod agnes homo prudentissima. xiiij. anno etatis sue mortem perdidit et vitam inuenit: que erat pulchra facie: sed pulchrior fide corpore iuuenula: sed animo cana. Que dum a scholis reuertitur a filio perfecti urbis adamatatur qui ei gemmas et diuitias incomparabiles promisit si consensum eius suo coniugio non negaret. Denique secum detulerat preciosissima ornamenta que a beata Agnete velut stercorea sunt recusata. Unde factum est ut iuuenis ille maiori stimulo perurgeretur. et putans ea meliora ornamenta, velle accipere. ideo omnem preciositatem lapidum secum defert et per seipsum et per notos et affines cepit aures virginis pulsare. diuitias: domos: possessiones: familias promisit si coniugium sibi non negaret. Tunc agnes dedit sibi tale responsum. Discede a me fomes peccati: facinorosus. nutrimentum: pabulum mortis: quoniam iam ab alio amatore preuentus sum qui mihi meliora ornamenta obtulit. Et cepit amatorem suum et sponsum in quinque commendare. Primo a nobilitate generis dicens. Sponsus meus dilectus multum nobilior te est. Cuius mater virgo est. cuius pater feminam nescit et cui angeli seruiunt. Secundo a decore pulchritudinis dicens. Sponsus meus multum pulchrior te est. nam eius pulchritudinem sol et luna mirantur. Tertio a diuitiarum abundantia dicens. Sponsus meus

multum ditior te est. nam eius opes nunquam deficient. nam domini est terra et plenitudo eius orbis terrarum: et vniuersi. Quarto ab efficacia potentie et fortitudinis dicens. Sponsus meus multum fortior et potentior te est. nam eius odore reuiuiscunt mortui eius factu confortantur infirmi. Quinto ab amoris excellentia dicens. Amor sponsi mei castitas est. eius tactus sanctitas: eius unio virginitas. Jam amo sponsum christum meum: quem cum amauero casta sum: cum accepero virgo sum: cum tetigero munda sum: christo soli seruo fidem: ipsi me tota deuotione committo. Deinde annecti quinque beneficia que sibi sponsus suus contulit et alijs etiam confert. Nam ipse me et eas annulo fidei sue subarravit multiplici varietate virtutum me et eas vestit et ornat. Sanguine passionis sue me et eas signat. vinculo amoris me et eas sibi copulat. Et thesauris celestis glorie me et eas ditat. Que quinque exposuit sic dicens. Annulo suo enim fidei subarravit me dominus meus iesus christus: et tamen sponsam decorauit me corona: ecce fidei subarratio. Dexteram meam et collum meum cinxit lapidibus preciosis et innumeris monilibus ornavit me: ecce virtutum ornatio. Posuit signum in faciem meam ut nullum preter eum amatorem admittam. nam sanguis eius ornavit genas meas: ecce passionis sue signatio. Jam eius castis amplexibus astricta sum: et corpus eius corpori meo sociatum est: ecce vinculum amoris. Ostendit mihi thesauros incomparabiles: quos se mihi daturum si in eo perseverauiero promisit. ecce celestis glorie ditatio. Nunce ergo non possum eum derelinquere: quia etiam mihi iam ab eo thalamus collocatus est. Jam mel et lac eius ore suscepi et eius castis amplexibus constricta sum. Et sic patet qualiter christus eius sponsus fuit sibi charior ceteris. ideo etiam merito fuit sibi charior ceteris econuerso. Unde dicit Joh. xiiij. Qui diligit me diligitur a patre meo. et econuerso etc. **Q** Tertio dicitur charissima Charissimus est qui super omnes diligitur. Certe sic sancta Agnes christum super omnia dilexit. Christus enim dicit Johannis. xv. Maiorem hanc dilectionem nemo habet in se etc. Hoc fecit sancta Agnes. Nam corpus et vitam suam posuit pro christo suo dilecto. Unde legitur in legenda quod cum filius perfecti predicta audiuit a sancta agnete quod christus fuit eius sponsus et eum diligere noluit nimis crucis

batur a se. et lecto prosternitur et amore egrotavit. Cum pater eius virgini replicaret ut filium suum diligeret. Ipsa prioris sponsi, federa violare non posse asseruit. Cepit prefectus inquirere quis esset ille sponsus, de cuius potestate agnes se iactaret. dicit christus esse sponsum suum. Audiens hoc prefectus letus effectus est. quod hoc poterat habere contra eam. Et primo quidem blandis sermionibus eam secretius premonebat, dehinc terroribus eam pulsabat. Sed virgo christi nec blandimento seducitur nec terrore concutitur: sed eodem vultu et eodem animo persenerans terretur: similiter et blandientem animo deridebat. Videns ergo prefectus tantam constantiam in puella alloqui fur parentes eius: et quod erant nobiles: et vim eis inferre non poterat. ideo titulum christianitatis eis imposuit: quod pro tunc fuit eis magna confusio. Sequenti autem die precepit sibi presentari sanctam agnetem ante tribunal: et iter replicare sermonem de iuuenis amore: et vidit se nihil omnino proficere dixit ei: superstitio christianorum de qua te magicis artibus iactas nisi fuerit a te segregata non poteris equissimis consiliis prebere tuum consensum. Unum necesse est te iam ad venerandam deam vestem preperare: unde si perseverantia virginitatis tue ei placet eius sacrificiis venerandis die noctisque insistas. Ad hec beata agnes dixit. Si filium tuum hominem rationalem que videre: loqui: ambulare potest. que vis in quo amore diligit me: non possum nec volo eum respicere: quomodo possumus tunc idola muta et surda colere. Cui prefectus iramotus dixit. Unum tibi de duobus elige: aut cum virginibus de veste vel diis nostris sacrificia: aut cum meretricibus scortaberis. Tunc sancta agnes cum ingenti constantia dixit. Si scires quis esset deus meus: tu ista ex ore tuo non preferres. nam ego novi virtutem domini mei iesu christi et secure contemno minas tuas. nec sacrificabo idolis tuis. nec polluar sordibus alienis: mecum enim habeo custodem corporis mei angelum domini. Tunc insanus iudex iussit eam expoliari et nudam ad lupanar duci: statim autem ut spoliata est crine resoluta tantam densitatem capillis eius gratia divina concessit: ut melius capillis quam vestibus tegeretur. Ingressa autem agnes turpitudinis locum angelum domini preparatum inuenit. qui eam tanto lumine circumdedit: ita quod nullus eam pre splendore videre vel contingere potuit. Fulgebat enim tota domus illa quasi sol radiens in virtute sua. Cumque se in orationem prostravit apparuit ante oculos eius stola candida. quam apprehendens induit se et dixit. gratias tibi ago domine iesu christe qui mihi hanc ve-

stem largitus es: et me in numero ancillarum tuarum computare voluisti. Interea lupanar locus orationis efficitur ut omnis qui fuisset ingressus adoraret et dans honorem immenso lumini mundior egrederetur foras quam fuerat ingressus. Filius autem prefecti qui fuit actor huius sceleris venit cum aliis iuuenibus ad lupanar. et eos ad ipsam prius inuitavit ut cum ea peccarent. Qui cum ingressi sunt inuenerunt virginem orantem et ingenti lumine circumdatam. Ex quo ita territi sunt quod honorem deo sedederunt et compuncti redierunt. Tunc filius prefecti arguebat eos et miseros eos iudicavit ac deridens eos et ad locum in quo homo oravit audacter ingressus est: et viso tanto lumine circa eam non dedit honorem deo. sed intrans irruit in ipsum lumen et antequam eam tangeret cecidit in faciem suam et prefocatus est a dyabolo et expiravit. **R.** Quod laudens prefectus cum magno ploratu venit ad domum et causam mortis filii sui diligenter a virgine inquirebat. Dixit ad eam sancta agnes. Ille cuius voluntatem voluit proficere ipse eum occidit. Quare autem omnes alii qui ad me ingressi sunt: sani sunt: ideo quod dederunt honorem deo qui misit angelum suum mihi. et induit me hoc indumento: et custodiuit corpus meum unde videtes angelicis splendoribus adorabant omnes et redierunt compuncti et illesi. Cui prefectus. In hoc apparebit quod non magicis artibus hoc egisti sicut multi tibi imponunt quod arte magica interfeceris filium meum si impetrare poteris ut resuscitetur. Tunc sancta agnes dixit ut ante turbas hanc virtus domini mei iesu christi manifestetur. egredimini omnes foras ut solitam orationem ei faciam. Cumque omnes essent egressi prosternentes se in faciem suam plorans cepit orare dominum ut iuuenem suscitareret. Orante autem illa apparuit angelus domini qui eleuavit eam et confortans animam eius iuuenem suscitauit. Qui statim egressus foras cepit voce alta clamare et dicere. Unus est deus in celo et in terra qui est deus christianorum. Nam omnia templa deorum vana sunt. Tunc pontifices templorum excitauerunt seditionem in populo et clamauerunt. Tolle magam tolle maleficam que mentes mutat et animos alienat. prefectus autem viso miraculo eam liberare voluit. sed contra pontifices templorum agere ausus non fuit. Ideo ad sedandam seditionem populi suum vicarium reliquit et tristis abscessit: eo quod eam non potuit liberare post resuscitationem filii sui. Tunc vicarius nomine aspasius seditionem populi non ferens iussit in conspectu omnium ignem copiosum accedere et in medium precepit eam

factari: tunc statim diuise sunt flamme in duas partes et seditiosum populum comburebant. virgo autem illesa permansit. Tunc ergo expandens manus in celum in medio ignis orauit dicens. Omnipotens pater domini mei iesu christi te benedico: quia per filium tuum euasisti minas hominum impiorum: et spurcitas diaboli impolluto calle transiui. Ecce nunc per spiritum sanctum rore celi perfusa sum: flamma diuiditur et ardor huius incendii refunditur ad eos a quibus ministratur. Benedico te pater qui me inter flamas ad te venire permittis: ecce iam quod credidi video: quod speravi iam teneo: quod concupiui amplector te: confiteor labijs et corde et totis visceribus concupisco: ecce ad te deum unum et verum venio qui cum domino nostro iesu christo filio tuo et spiritu sancto uiuis et regnas in secula seculorum amen. Cum compleuisset orationem omnis ignis: ita extinctus est quod nihil de calore incendii remansit. Tunc aspasius vicarius uisus bis rome in guttur eius gladium immersi precepit et sponsus suus christus ipsam sibi sponsam et martyrem consecrauit. Passa est autem ut creditur tempore Constantini magni qui cepit anno domini. cccix. Parentes uero eius nullas penitus tristitiam habentes: sed ipsi et aliqui christiani cum gaudio eam sepelierunt et uix euaserunt lapides quos pagani in eos miserunt. Et sic patet qualiter christus fuit eius charissimus: quia mortem propter eum sustinuit. unde dicit Ambrosius de ea. Nupta non sic festinat ad thalamum sicut hec festinauit leta ad supplicium locum. Unde ipsa bene poterat dicere illud Cantici. viii. Fortis est ut mors dilectio. Unde Ambrosius. Beata agnes oblectamenta despiciens celestem dignitatem meruit: uota humane societatis contemnit: consortio eterni regis sociata est: preciosam mortem pro christo suscipiens: ideo simul facta est eius: quare merito est sibi charissima. **S** Dico secundo quod sancta agnes commendatur a christo in uenustate formosa puritatis: cum dicitur. Quam pulchra es et decora. Circa quod notandum quod sunt tria que faciunt animam formosam primum est castitas. secundum est fides. tertium est charitas. Primum castitas facit hominem pulchrum. Unde dicit Bernardus. Quid pulchrius castitate que facit de homine angelum. Nam castitas est pars carnis: sera sensuum: portio angelice nature: decor membrorum ornamentum uite. Certe hanc castitatem habuit sancta agnes. Requere modicum ante in hoc sermone. p. Unde bene dicit christus ad eam. Cantici. iiii. Tota pulchra es amica mea etc. Unde ipsa de numero illorum de quibus dicit. Requere in sermone de letania. f.

sancte dens. Secundo fides facit animam uel hominem pulchrum. unde dicitur Actuum. Requere in sermone sancte barbare in principio. Certe hanc fidem habuit sancta agnes: nam in uera fide intantum adhesit christo quod nullus poterat eam remouere. Requere modicum ante Q. Unde dicit Ambrosius. Agnes ergo prudentissima fuit pulchra facie. Unde potest dicere illud. i. Thimo. iiii. fidem seruauit: ideo reposita est mihi corona iusticie. Tertio charitas facit hominem pulchrum. unde dicit anima deuota. Cantici. ii. Dilectus meus loquitur mihi: surge amica mea formosa mea et ueni. q. d. Nam charitas te facit pulchram. Iohannes hortatur nos apostolus. Eph. v. Estote imitatores dei sicut filii charissimi: et ambulante in dilectione sicut et christus dilexit nos et tradidit semetipsum in oblationem et hostiam deo que semper est pura. Certe hanc charitatem habuit sancta agnes que ipsam custodiuit puram. Unde legitur quod dixit tyranno. Si scires quis esset deus meus etc. Requere ante in Q. Unde propter hanc charitatem dicit christus bene de ea illud Sapientie. viii. Hanc amari et exquisiti eam a iuuetute mea: et amatrix facta sum forme illius. **T** Tertio dico quod commendatur a suauitate gaudiosa eterne iocunditatis: cum concluditur in delitijs. Et notandum quod sancta agnes cum alijs uirginibus inexplicabiles leticias est consecuta. Nam beatus Augustinus dicit super illud saluatoris. Mat. xiii. Semine quod cecidit in terra bona: aliud fecit fructum tricesimum: aliud fructum sexagesimum: aliud centesimum: quod exponit Augustinus in quodam euangelio dicens quod fructus est gaudium celeste. Unde fructus tricesimus pertinet ad coniugatos: sexagesimus ad uiduas: centesimus ad uirgines. Hinc est enim quod beata agnes hanc fructum cum alijs uirginibus centesimum. id est plenum gaudium. Ideo dicit in plurali. Quam pulchra es et decora charissima in delitijs. Sed est sciendum quod delitiae electorum: et specialiter uirginum consistunt in tribus. Primo in ornatu et decore. unde psalmus. de qualibet uirgine. Assitit regina a dextris tuis etc. Certe hoc ornatu fuit uelita sancta agnes. Unde legitur et testatur Ambrosius. quod dum parentes sancte agnetis assiduis pernoctationibus uigilarent ad tumultum eius in octa. eius in medio noctis silentio uiderunt exercitum uirginum que omnes auro textis cicladibus indute cum ingenti lumine preteribant inter quas uiderunt agnetem simili veste fulgentem: et a dextris eius agnum candidiorem niue. Hec dum uiderunt parentes: et qui simul erant stuporem mentis incurrunt. Sed beata agnes rogauit uirgines pariter gradum. figere: et stas

dixit parentibus suis. Videte ne me quasi mortuam lugeatis sed gaudete mecum: quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi super iuncta in celis quem in terra tota intentione dilexi. Et his dictis pertransiit. Et hec visio publice ab omnibus qui viderunt quotidie diuulgabatur. Unde propter hanc visionem celebratur octaua agnetis. Erat autem Constantia regina filia constantini augusti laborans grauissima lepra que cum hanc visionem audisset tumulum eius adiit: hinc pagana tamen credula preces fideliter fidebat. Et cum in oratione persisteret obdormiuit viditque beatam agnetem sibi dicentem. Crede dominum iesum christum filium dei esse sanaberis. Ad hanc vocem euigilans perfecte se sanam inuenit: que baptismum recipiens: pulchram ecclesiam supra sepulchrum sancte agnetis fecit: et ibi in virginitate multas virgines suo exemplo aggregauit: que omnes sacra velamia receperunt. Et sic patet quomodo agnes fuit ornata. Unde dixit quod christus ei contulit quoniam beneficia. Requere ante lepra. Requere unde ipsa est de numero de quibus dicit Math. xiiij. Infulgurunt iusti sicut sol in conspectu dei. unde christus bene dicit de ea illud. Sap. viij. Super salutem etc. Requere in sermone Lucie. Scio consistunt in iocunda decantatione. unde dicit Apoc. xiiij. vidi supra montem syon agnum stantem et cum eo centumquadragintaquattuor milia habentes nomen eius et nomen patris eius scriptum in frontibus suis: et cantabant quasi canticum nouum ante sedem dei. et nemo poterat dicere canticum nisi illa. cxliij. milia que empti sunt de terra. Sequitur virgines enim sunt. unde canit ecclesia. Hymnosque dulces personant. Tertio consistunt in secura sequela. unde Apoc. xiiii. Hijs sequuntur agnum quocumque ierit. Unde Augustinus. Quo ire putamus hunc agnum in quo saltus et prata. Certe non in gaudia huius seculi: sed in gaudia regni dei. Unde ecclesia canit. Quocumque pergis regines sequuntur atque laudibus post te canentes cursitant. Unde Augustinus. Agnum sequi. Requere in sermone Margarete.

¶ De sancto paulo. Sermo. xliij.

Quoniam conuertisti me

propterea egi penitentiam. Jere. xxxij. Notate charissimi. dicit enim Arist. in libro de causis quod prima causa regit omnes res causas. Quapropter dominus noster iesus christus. quia est prima causa et causator omnium rerum videns sanctum Paulum errare a via veritatis et salutis con-

uertebat eum ut ageret penitentiam. ideo bene dicit. postquam conuertisti me egi penitentiam. In quibus quidem verbis duo notantur. Primum est modus conuersionis: cum dicit. postquam conuertisti me. Secundum est satisfactio operis: cum additur egi penitentiam. Dico primo quod in verbis premissis notatur modus conuersionis. U. Circaque notandum quod conuersio sancti pauli facta est eodem anno quo christus passus est: et stephanus lapidatus qui orauit pro eo. Requere in sermone stephani. Requere. viij. kal. aprilis passus est dominus stephanus eodem anno. iij. die augusti lapidatus est. paulus vero. viij. kal. february conuersus est. Qualiter autem sit conuersus legitur Actuum. ix. In diebus illis Saulus adhuc spirans minarum et cecidit in discipulos domini accessit ad principem sacerdotum et petiit. ab eo epistolas in damascum ad synagogas ut si quos inueniret huius vicinos et mulieres vinctos perduceret in hierusalem. Et cum iter faceret contigit: ut appropinquaret damasco et subito circumfulsit eum lux de celo: et cadens in terram audiuit vocem dicentem sibi. Saule saule quid me persequeris. Qui dixit. Quis es domine. At ille. Ego sum iesus nazarenus. quem tu persequeris. Durum est tibi contra stimulum recalcitrare. Et tremens ac stupens dixit. Domine quid me vis facere: et dominus ad eum Surge et ingredere ciuitatem et dicet tibi quod te oporteat facere. Viri autem illi qui comitabantur cum eo stabant stupefacti. audientes quidem vocem neminem autem videntes. Surrexit autem Saulus de terra apertisque oculis nihil vidit. Ad manus autem illum trahentes introduxerunt damascum. Et erat ibi tribus diebus non videns et non manducauit neque bibit. Erat autem quidam discipulus damasci nomine ananias. Et dixit ad illum in visu dominus. Anania. At ille ait. Ecce ego dominus. et dominus ad illum. Surge et vade in vicum qui vocatur rectus: et quere in domo iude saul nomine tharsensem. Ecce enim orat. Et vidit virum nomine ananiam introeuntem et imponentem sibi manum ut visum recipiat. Respondit autem ananias. Domine audiui a multis de viro hoc: quanta mala sanctis tuis fecerit in hierusalem. Et hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes qui inuocant nomen tuum. Dixit autem ad eum dominus. Vade quoniam vas electiois est mihi iste: ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis israel. Ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Et abiit ananias et introiit in domum et imponens ei manum dixit. Saule frater. Dominus iesus misit me qui appuit tibi in via qua ve-

niebas ut videas et implearis spiritu sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis eius tanquam squame et visum recepit. et surgens baptizatus est. et cum accepit cibum confortatus est. Fuit autem cum discipulis qui erant damasci per dies aliquot. Et continuo ingressus in synagogas predicauit dominum iesum quoniam hic est filius dei. Stupebant autem omnes qui eum audiebant dicentes. Nonne hic est qui expugnabat in hierusalim eos qui inuocabant nomen illud. Et huc ad hoc venit ut victos illos duceret ad principes sacerdotum. Saulus autem multo magis conualecebat et confundebar iudeos qui habitabant damasci affirmans quoniam hic est christus. Et sic patet qualiter est conuersus a deo. ¶ Unde pulchre loquitur Augustinus in sermone dicens. Hodie dilectissimi nobis lectio de actibus apostolorum pronuntiata est quomodo Paulus ex persecutore christianorum factus est annunciator christi percutiens eum christus et sanans occidens et uiuificans. occisus est agnus a lupis et faciens agnum de lupis. Predictum enim erat in preclara prophetia cum Jacob patriarcha benediceret filios suos. presentes tangens futura prospiciens. quod in paulo contigit. Nam cum Jacob benedixit filios suos et uenisset ad benedicendum beniamin ait de illo ut habetur Gene. xlix. Beniamin lupus rapax. mane rapiet predam et ad uesperam diuidet escas. Hoc in apostolo paulo impletum est. quia de illo dictum erat. Nam paulus sicut de seipso testatur erat de tribu beniamin. Audiamus illum mane rapientem. Saulus acceptis litteris a principibus sacerdotum etc. hoc est mane rapiens. Nam et quando lapidatus est Stephanus primus martyr pro nomine christi aderat et saulus. et uelut in manibus omnium lapidantium ipse uelimenta omnium seruabat magis seruiens omnibus adiuuando quam suis manibus lapidando unde prostratus audiuit. Saule saule quid me persequeris etc. ut per dum dicitur. Domine quid me vis facere. Jam formatur ex persecutore predicator: ex lupo ovis. ex hoste miles. et sic ad uesperam diuidet escas. cum in diebus nouissimis fuit christi predicator etc. Unde dicitur in prophetia Gen. xlix. Uocauit autem iacob filios suos: et ait eis. Congregamini ut annunciem que ventura sunt uobis diebus nouissimis etc. ¶ Secundo notatur in uerbis premissis satisfactio operis cum additur. cegi penitentiam. Ipse enim postquam sic conuersus est ad uiam ueritatis et salutis et ad fidem catholicam semper ad

hesit christo. et predicauit ipsum uerum dei filium et mundi saluatorem et potestatem tyrannorum non timuit. Ideo dicit. i. Thi. iiii. Bonum certamen certavi etc. In quo uerbo ostendit quattuor. Primus est eius utilis doctrina. quod notatur cum dicitur. bonum certamen. Secundus est eius deuota conuersatio cum deo cursum consummari. Tertius est sua deuota passio cum subiungitur. fidem seruam. Quartus est eius gaudiofa remuneratio cum concludit. ideo reposita est mihi corona iusticie. Dico primo quod notatur eius utilis doctrina per quam bonum certamen certauit cum per eam potentiam tyrannorum expugnabat et corda infidelium et obstinatorum uigiter ad fidem christi conuertebat: ut supra dictum est quod ille multo magis conualecebat et confundebar iudeos qui habitabant damasci affirmans quia hic est christus. Sequitur ibidem. quod cum implerent dies multi scilicet quod sic egit in damasco fecerunt iudei concilium ut eum interficerent. Nam sibi note facte erant insidie eorum. Unde custodiebant portas die ac nocte ut eum interficerent. Accipientes discipuli eius eum nocte per murum miserunt eum in sporta. Cum peruenisset in hierusalem temptabat iungere se discipulis et omnes timebant eum non credentes quod esset discipulus. Barnabas autem apprehensum illum duxit ad apostolos et narrauit illis quomodo in uia uidisset dominum et locutus est ei: et quomodo in damasco fiducialiter egerit in nomine iesu. Et erat cum illis intrans et exiens in hierusalem fiducialiter agens in nomine iesu. Loquebatur quoque gentibus et disputabat cum grecis. Ecclesia quidem per totam iudeam et galileam et samariam habebat pacem et edificabatur ambulans in timore domini et consolatione spiritus sancti replebatur. ¶ Unde dicit Crisostomus. quod corda omnium gentium inflammauit tanquam ignis. et insultus demonum et minas tyrannorum fugauit et nullus angelus tantum populum lucrifecit sicut ipse. Unde sicut oriente radio solis tenebre fugantur sic eo euangelium predicante fugabatur error et lumen fidei resplendebat. propter suam sapientem doctrinam. Unde bene dicitur est Paulus. Nam paulus dicitur grece astucius id est sapiens. Ipse enim bene fuit sapiens: quia doctrinam suam didicit in tribus scholis: et spiritus sanctus fuit doctor suus. Et quia dicit Gregorius. quod nulla doctrina sit melior nisi ubi spiritus sanctus doctor adest. Primo dicit in scholis iudeorum legem moysaycam. nam dicunt doctores. Requere in sermone stephani in littera. R. Unde dicitur Actuum. xxi. quod ipse dicit etiam se eruditum secus pedes Sa

malicis. Unde dixit. ego sum vir iudeus natus tharso cilicie nutritus in ista ciuitate secus pedes Gamalielis eruditus iuxta veritatem paterne legis. Secundo in scholis apostolorum didicit legem euangelicam. Unde dicit Actu. xiiij. de eo quod spiritus sanctus dixit. Gregate mihi paulum in opus ad quod assumptum: scilicet euangelice doctrine. Nam ad opus doctrine. Require in sermone Petri et Pauli. Tertio in scholis celestibus didicit legem diuinam quando in tertium celum fuit raptus: ubi deus reuelauit sibi secreta celestia sicut ipse testatur. ij. Cor. xi. Et sic patet eius utilis doctrina per quam bonum certamen etc. Unde canit ecclesia. Tu es vas electionis sancte paule apostole predicator veritatis et doctor gentium.

A Secundo notatur eius virtuosam conuersatio cum additur: cursus consummatus. Circa quod notandum quod ipse cursus suus sine virtuosam vitam suam inchoauit in supernaturali conuersione: mediavit in charitativa progressionem: consummavit in perfectionis aggregatione. Primo inchoauit vitam suam in supernaturali conuersione in qua lux de celo subito circumfulsit eum. sicut legitur Actu. ix. quod cum iter faceret ad perducendum christianos in hierusalem etc.

Unde de ista luce dicit Criso. per illam irradiationem lucis paulus fuit in amore diuino inflammatus quod in terra. gradiens sic se gerebat in cunctis quasi frueretur angelorum consortio. Unde propter hunc diuinum amorem quo ipse fuit inflammatus compleuit officium angelorum. Unde Criso. Restat ut comparemus paulum angelis. propheta admirando dixit. Qui facit angelos suos spiritus et ministros suos ignem vrentem.

Et potentes virtute facientes. verbis eius. Hoc totum in paulo possumus inuenire qui velut ignis ac spiritus totum orbem terrarum percurrit et percurrendo purgavit. Angelis quidem sepe commissa est cura diuersarum gentium: sed nullus illorum sibi ita creditum populum gubernauit ut paulus vniuersum orbem. Unde visibili corpori colligatus in nullo inferiori superius virtutibus certabat

B Secundo mediavit in charitativa progressionem. Ipse enim in perfecta charitate quotidie dupliciter se offerebat deo. in corpore per mortificationem. Unde dicit Castigo corpus meum et in seruitutem redigo. Unde Criso. de laudibus pauli dicens. Johannes baptista locustas et mel siluestre in cibis sumebat sed paulus in medio strepitu mundi: ita quod te conuersatus est sicut in heremo. Nam mo-

dico victu contentus Johannes predicauit contra herodiadem corripendo paulus non unum aut duos aut tres: sed innumeros simili mente positos corripuit. Offerebat se etiam in corde per deuotam orationem. Unde dicit Haymo de eius vita et deuotione quod a primo cantu galli laborauit manibus usque ad quintam horam. deinde predicauit et vitam veritatis docuit. et residuum tempus dedit deuote orationi et villi comestioni. Unde de eius offertorio dicit Criso. quod sacrificium pauli quod deo quotidie offerebat tantum excessit sacrificium iusti Abel quantum celum distat a terra. Nam abel offerebat oues ille vero seipsum deuote et obedienter per singulos dies immolauit. Et non solum seipsum immolauit: sed omnem hominem deo offerre cupiebat ac si ipse genuisset vniuersum mundum sic omnes homines ad regnum celorum adducere desiderabat. Ipse etiam ante quam perisset a gloria pro eis excludi affectabat. moyses vero pro salute viuorum deleri elegit de libro vite. et obtulit se cum ceteris perire. Paulus autem pro ceteris perire voluit et ut ipsi saluarentur ab eterna gloria pro eis excludi affectabat. hec ille. Unde dicit Romano. ix. Optabam enim ego ipse anathema. id est separatus esse a christo pro fratribus meis. Unde dicit Criso. Nam non saluari multos acerbius estimabat quam seipsum perire. Unde bene competit sibi mutatio nominis. nam ante conuersionem vocabatur Saulus quod interpretatur petitio mortis. quod sibi bene competebat tepe sue persecutionis cum mortem sanctorum petebat itimo corde sicut habet. Act. ix. Saulus adhuc spirans etc. In conuersione autem sua de saulo factus est paulus quod interpretatur latine modicus. ipse enim fuit humilis et modicus in propria reputatione propter quod ipse nimis perfectus fuit christianus. Unde dicit. i. Cor. xv. Ego sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus: quia persecutus sum ecclesiam dei Unde sicut ipse intimo corde persequabatur christianos ita postea dilexit eos quod pro eis multa bona fecit. Unde ps. Hec mutatio dextere excelsi. **C** Tertio vitam suam virtuosam consummavit in perfectionis aggregatione nam vitam suam tamen desiderauit conformari vite christi. ideo fuit perfectissimus contemptor mundi. Unde dicit Philip. iij. Omnia arbitror ut stercorea ut christum lucrificam et inueniar in illo. Sequitur. configuratus morti eius id est filii. In qua auctoritate ostendit tripliciter quare omnia mundi propter christum contempsit. Primum ut christum et eius regnum in futuro possideret. Nam christus dixit discipulis suis. Math. xix.

Vos qui reliquistis omnia et secuti estis etc. Ideo ipse contempsit omnia. quare dixit. omnia etc. Unde dicit Crisostomus. de abraam mirantur omnes qui ad dei preceptum patriam et cognatos reliquit. sed paulus totum mundum et seipsum deseruit. Secundo ut ipse in presenti vita christo intimius incorporaretur. Unde dicit. ut inueniam in illo. quod dicitur. tanquam membrum in suo corpore. Unde Crisostomus. paulus cuncta desperit et aduersitates cum gaudio suffererat et quotidie surrexit ardentior. nec aliquid erat sibi desiderabile nisi soli deo frui et placere. Nam sicut ferrum in ignem missum totum ignem efficit: sic paulus successus in charitate totum efficit charitativum: quia ignem divine charitatis nemo in eo extinguit poterat figuram et exemplum habemus Act. xxi. ubi dixit. Ego enim etc. Require in sermone petri et pauli. Tertio ut ipse perfectius passioni christi configuraretur et similaretur. Unde sequitur configuratus morti eius. Nam sicut christus passionem patienter sustinuit. ita paulus contumelias et penas sibi multipliciter illatas patienter sustinuit. unde dixit ad Gal. vi. Mihi abiit gloriari etc. Unde dicit Crisostomus. paulus magis gloriabatur cathena vincitus quam hyademate coronatus. unde in signum huius quando fuerat ductus ad mortem noluit fugere ut patet in legenda. Require in sermone petri et pauli. Tertio notatur eius gloriosa passio cum subiungitur. fidem seruavi. quare fuit occisus. qualiter fuit occisus. Require in sermone petri et pauli. Quarto notatur eius gloriosa remuneratio: cum concluditur. ideo reposita est mihi corona iusticie: qualiter autem sit remuneratus. Require cathedra petri etc.

¶ De purificatione beate Marie.
Sermo. xv.

Quod impleti sunt dies purgationis marie secundum legem moysi tulerunt illum in hierusalem ut sisterent eum domino. id est presentarent. Lu. ii. Notate charissimi consuetudo laudabilis et bona de iure et merito est obseruanda. Nam Arist. iii. ii. rethor. sic inquit. Qui consuetudinem legis non seruat: legis vigorem debilitat. Hinc est enim quod dominus noster qui non venit soluere legem sed adimplere. ut inquit Mat. v. voluit ut expletis. xl. diebus purificationis mater sua offerret eum domino secundum legem: quia scriptum est. Omne masculinum adaperiens vuluam etc. ideo dicitur. Postquam impleti sunt etc. Est notandum quod preceptum erat in lege: quod mulier si suscepto semine pa-

reret masculinum immunda esset septem diebus scilicet a consortio hominum et ab ingressu templi et a tactu sacrorum sed completis septem diebus die octauo circuncideretur puer. Et ipsa quod munda efficiebatur. quo ad consortium hominum: sed adhuc quo ad ingressum templi et tactum sacrorum immunda erat. triginta tribus diebus. Completis vero. xxxiii. cum septem precedentibus qui faciunt. xl. et tunc quadragesima die mulier intrabat templum et presentant natum puerum offerens domino pro se et pro puero sacrificia. Si autem femina peperisset duplicabatur dies quo ad consortium hominum et quo ad ingressum templi. Et hec ordinatio precepti habet Leuit. xii. ubi dicitur quod dominus dixit ad moysen. Loquere filiis israel et dices ad eos supple ea que sequuntur. Mulier si suscepto semine pepererit masculinum immunda erit septem diebus et octauo die circuncidetur infantulus ipsa vero triginta tribus diebus manebit in domo sua in sanguine purificationis sue. Si autem feminam pepererit immunda erit duabus hebdomadibus iuxta ritum fluxus menstrui et sexaginta sex diebus manebit in sanguine purificationis sue. Cumque impleti fuerint dies purgationis mulier pro filio siue filia deferet agnum anniculum: aut duos turtures: aut duos pullos columbarum. Sic maria completis. xl. diebus a natiuitate domini hoc est hodie duxit puerum suum in templum ut adimpleret legem. ideo dicit euangelium Luce. ii. In illo tempore. postquam etc. Et dicit euangelium. Est notandum quod in hodierno euangelio. tria notantur que ad presentem solennitatem pertinent. Primum est dierum purificationis impletio. et hoc notatur cum dicitur. Postquam impleti sunt dies purgationis etc. Secundum est pueri iesu presentatio. quod notatur cum additur. tulerunt. scilicet parentes illum in hierusalem ut sisterent. id est presentarent vel offerrent: aut secundum glossam consecrarent eum domino. Tertium est pueri a symeone commendatio. quod notatur cum dicitur quod symeon accepit eum in vlnas suas et benedixit deum. dicens. Nunc dimittis seruum tuum etc. Quia viderunt oculi mei salutare tuum etc. Et ideo propter ista tria consuevit ecclesia istud festum tribus nominibus appellare. scilicet purificatio. et hypapanti quod idem est quod presentatio. Nam christus eodem die est in templo presentatus: et tertio candelaria ex eo quod candelas in manibus portamus. Primo dico quod notatur dierum purificationis impletio: cum dicitur. Postquam impleti sunt dies purgationis etc. ideo ecclesia appellat hoc festum purificationem. Sed est notandum quod virgo maria non ratione indigentie: sed ratione humilitatis

legem purificationis subire voluit. Nam ipsa
 omni immundicia caruit nec peperit susce-
 pto semine: sed spū sancti cooperatione. Et
 ideo dixit dñs. Mulier si suscepto semine pa-
 reret masculinum immunda erit etc. Et qz vir-
 go non ex virili semine sed mystico spiramie
 deus filium cōcepit: teste angelo Lu. i. qui di-
 cit quādo maria quesuit quō fiet istud qm̄
 virum non cognosco. Respondit Spū sanctus
 superueniet in te etc. Ita qz illa lex non
 tetigit mariam. ideo bene dicitur sibi illud
 Hester. xv. Non em̄ pro te sed pro omnibus
 hec lex constituta est. ¶ Voluit tamen
 h̄go purissima subesse legi ppter quattuor
 Primo ppter complementū legis ipsa em̄
 nihil de preceptis dei voluit pterire. Sicut
 em̄ filius suus nō indignuit circūcisione qui
 tamen ppter complementum et pfectionem
 legis circūcidi voluit: sicut dixit Mathei. v.
 Nolite putare quoniam veni solvere legem
 aut pphetas. Non veni solvere sed adim-
 plere. ita maria noluit preterire minimā le-
 gem. Unde dicit Bernar. Vere virgo nō ha-
 bes causam nec tibi opus est purificatio: s̄
 esto inter mulieres tanq̄ vna illarum: quia
 filius tuus sic est in numero puerorū pctorū
 quia sicut filius tuus se humiliavit qz fact⁹
 est paruulus ita tu inter mulieres vis cē hu-
 milis ac legi subiecta. Secundo purgari vo-
 luit vt hereticos confunderet dicentes ve-
 terem legem nō esse a deo datam. istos con-
 fundebat dum ip̄a legem obseruauit. Un-
 de canit ecclesia hodie de ea. Gaude maria
 virgo cunctas hereses sola interemisti inui-
 uerso mundo. Unde Aug. dicit. Virgo glio-
 sa est regula morū. forma vite. ac omnis san-
 ctitatis exemplar. Tertio purgari voluit vt
 legem purificationis terminaret et finiret.
 Nam sicut adueniente purificatione vera:
 cessat purificatio tipica siue figurata. Ibi et
 aduenit purificatio vera nostra. s. xp̄us qui
 per fidez nos purificauit s̄m qz dicitur. Act.
 xv. fide purificans corda eorū. Hinc est qz
 de cetero matres mulieres nō tenentur ad
 purificationem: nisi quo ad templi ingressi-
 onem. Quarto vt nos spūaliter purificādos
 demonstraret. Nam dicit Origenes sup̄ epi-
 stolam ad Roma. Deuote mentes ad bene-
 faciendum facilius exemplis q̄ verbis inui-
 tantur. Ideo beata virgo vt nos ad spūales
 purificationem inuitaret ip̄a purificari vo-
 luit vt nos sequamur eius exemplo. Grego.
 dicit qz plus mouent exempla q̄ verba. ¶
 Ideo exemplo h̄ginis debemus nos etiam
 purificare. et hoc tripliciter. Primo p contri-
 tionem et lachrymarū effusionē. vñ ps̄. La-

uabo inter innocentes manus meas. i. con-
 scientiā. Hec purgatio figurat nobis M̄se.
 viij. vbi dicit qz dñs dixit ad moysen. Purifica-
 bis eos iuxta h̄critum. i. hoc modo. Asper-
 gantur aqua lustrationis. et radant omnes
 pilos carnis sue. per pilos designatur sup-
 fluitas malarum cogitationum in corde q̄s
 omnes debet homo delere per contritionez
 in corde et lachrymarum effusionem vt pur-
 getur. Nam dicit Ambrosi⁹. Lachryme la-
 uant delictum etc. Secundo p confessionem
 Nam ap̄tus dicit ad Roma. x. Ore cōfessio
 fit ad salutem. vnde dicit Glo. Ama cōfessi-
 onem si affectas decorem: qz vbi cōfessio ibi
 pulchritudo. Et ideo dicit ps̄. Confessio et
 pulchritudo in conspectu eius. i. in cōfitem-
 te. Unde in signum huius dicitur. Esay. vi.
 Volauit ad me vnus de seraphin qui tetigit
 os meum et dixit. Ecce tetigi la. tu. et munda-
 bitur peccatum tuum. vnde ps̄. Dixi confi-
 tebor et tu remisisti iniquit. etc. Tertio per satis-
 factionem. vnde ad Roma. vi. Sicut em̄ ex-
 hibuistis membra vestra seruire immundi-
 cie et iniquitati: ita nunc exhibete mēbra v̄ra
 seruire iusticie in sanctificationem. id est pu-
 rificationem. Naz. dicit dominus. Require
 de sancto nicolao. T. Et sic patet primum.
 ¶ Secundo dico qz notat pueri iesu p̄-
 sentatio cum dicitur Tulerunt illum in hie-
 rusalem etc. Ideo ecclesia appellat secundo
 hoc festum ypapanti. quod idem est qd̄ p̄sen-
 tatio. Nam xp̄us hodie in templo est p̄senta-
 tus a matre et oblatus deo. sicut scriptus est
 in lege dñi. Legitur em̄ Exo. xij. qz dixit dñs
 ad moysen. Sanctifica id est presenta v̄l. of-
 fer mihi omne primogenitum qd̄ aperit vul-
 uam in filiis israel tā de hoibus q̄ de iumē-
 tis. Mea em̄ sunt omnia. Ideo h̄go Maria
 s̄m legem hodie presentauit filium suum in
 templum. Sed est notandum qz xp̄us tripli-
 citer est oblatus. Primo a patre ad redimē-
 dum munduz. Secundo a matre in templo
 ad implendum legem. Tertio a semetipso
 p peccato ad satisfaciendum. Que triplex ob-
 latio figuratur nobis in triplici oblatōe ve-
 teris testamenti instituta. scilicet oblatione
 decimatione: et sacrificiorum immolatione
 in qua erat effusio sanguinis per quem ma-
 xime opus nostre redemptionis exprimeba-
 tur. Nam per oblationē exprimitur modus
 redimēdi. vnde p̄cepit dñs moysi. Exo. xij.
 Omne autē primogenitū hominis de filiis
 tuis p̄cio redimes. vñ cayn obtulit deo mu-
 nera de frugibus: abel de gregibus. et sic mo-
 dus redimēdi exprimebat per oblationez
 per decimationē significatur et exprimitur

oblato sacerdotis. unde abraam melchisedech sacerdoti obtulit decimas: per qua decimatione homo signatur. Ideo virgo maria deum et hominem hodie summo sacerdoti in templo presentavit et obtulit. Per sacrificiorum immolationem exprimitur: et significatur ipsum precium in quo erat sanguinis effusio. unde dixit dominus ad moysen et aaron Exo. xi. Loquimini ad filios israel et dicite eis. Collat unusquisque agnuz absque macula: et occidat immolabitque eum. **I.** Unde primo christus oblatus est a patre ad redimendum mundum: quod significatur per oblationem: ut supra. Unde. i. Joh. iiii. In hoc apparuit charitas dei in nobis: quoniam filium suum unigenitum misit in mundum ut vivamus per eum. Ecce etc. Unde hec oblatio figuratur nobis in ysaac: de quo dicitur Gene. xxi. Quod deus temptavit abraam. Tolle filium tuum unigenitum ysaac quem diligis et vade in montes visionis et offer eum ibi in holocaustum super unum montium quem monstravero tibi: qui tertia die venit cum filio ad locum quem ostendit ei deus: et arripuit gladium ut immolaret filium suum. Et ecce angelus domini de celo clamavit dicens Abraam non extendas manum tuam super puerum tuum: nunc cognovi quoniam timeas dominum: et non peperisti filio tuo unigenito. Moraliter per abraam qui interpretatur pater multarum gentium intelligitur deus pater omnium. Per ysaac qui interpretatur risus vel gaudium intelligitur dei filius qui est salus omnium. Hunc deus pater propter nimium amorem obtulit in monte calvarie: pro nobis et peccatis nostris ut nos eternaliter vivamus. Unde deus pater predixit hoc Esa. liii. dicens Propter scelus populi mei percussit eum: scilicet filium dilectum Et ibi dicit Isayas. Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras etc. Et ideo dicit apostolus ad Romanos. viii. Proprio filio suo non peperit deus: sed pro nobis omnibus tradidit illum. Unde dicit Criso. Multum dilexit nos non enim servum: non angelum: non archangelum dedit: sed filium suum. Ecce etc. **R.** Secundo oblatus est a matre in templo ad implendum legem quod significatur per decimationem: ut supra. Unde dicit euangelium. Tulerunt illum scilicet maria et ioseph in hierusalem: id est portantes eum in brachijs: ut sisterent eum domino sicut scriptum est in lege domini: quia omne masculinum adaperiens vulvam sanctum domino vocabitur. i. sanctificabitur et presentabitur ut supra dictum est. Unde dicit Ambrosius. Om-

ne primogenitum dicebatur sanctum: quia ipsum christum sanctus sanctorum prefigurabat. Sequitur. Et ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege domini: scilicet Leviticus. xii. ubi dominus precepit moysi dicens. Cumque expleti fuerint dies purgationis: mulier pro filio deferet agnum anniculum in holocaustum: aut duos turtures: aut duos pullos columbarum. Unde maria completis diebus duxit puerum in templum: ut offerret eum domino: et cum eo par turturum: aut duos pullos columbarum. Ipsa enim virgo gloriosa precepta dei voluit per omnia adimplere: ideo tria fecit que erant predicta et precepta in lege et in veteri testamento. Primo enim erat preceptum ut puerum presentaret ad locum quem dominus elegit: et non erat licitum sacrificare iudeis domino in quolibet loco. Dicitur namque Deuter. xii. Hec sunt precepta que facere debetis. Ad locum quem elegerit dominus deus vester de cunctis tribubus vestris: ut ponat nomen suum ibi: et habitet in eo: venietis et offeretis in illo loco holocausta et victimas vestras: decimas et primitias et primogenita. Locus autem ille quem elegerit dominus erat hierusalem: ut habetur iiii. Regum. vii. et ii. Paralipomenon. vi. ubi dicitur quod Salomon dixit. Dominus deus israel locutus est dauid pater meo dicens. A die qua eduxi populum meum de terra egypti non elegeri civitatem de cunctis tribubus israel ut edificaret in ea domum nominis mei. sed elegeri hierusalem ut sit nomen meum in ea. Ioseph et ioseph tulerunt iesum de bethleem in hierusalem. Secundo preceptum erat ut primogenitus domino offerretur: ut supra habetur Exo. xiii. Ideo virgo maria filium suum unigenitum obtulit. Prima causa erat ut ex hoc ostenderet quod infans non tantum erat virginis: sed etiam dei: et ideo infans tanquam res dei erat sibi presentanda. Et ex hac causa virgo maria ipsum infantem precipue presentare debuit: quia nihil ita dilectum est deo patri sicut eius unigenitus filius. Et ideo dixit pater Mattheus. xvii. Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacuit. Secunda causa erat ut extunc deus infantem custodiret. Unde de ipso dicit psalmus. Angelis suis deus mandavit de te etc. Tertia causa erat ut virgo ostenderet quod esset grata et referbat gratias actiones domino patri de tanta parte et matre quod ipsa ioseph concepit et virgo permansit: et quod non tantum hominem sed et deum et hominem genuit. Sed quid dixerit scriptum non habemus: sed forte potuit dicere. Ecce domine sancte pater presento tibi filium meum a te eternaliter genitum: et de me temporaliter natum: gratias

tibi ago quod me elegisti esse matrem et virginem tui dilectissimi filii. Tertio preceptum erat ut cum puero hostias immolaret ut supra habetur Leviti. xii. Ideo virgo obtulit par turturum: quod erat offertorium pauperum. Nam dicit Augustinus, quod divites obtulerunt agnum qui erat oblatio divitum, pauperes vero obtulerunt par turturum aut duos pullos colubarum quod erat oblatio pauperum.

L Sed hic potest queri cum virgo paulo ante a magis multa pondera auri recepit: cur ergo obtulit munera pauperum cum bene potuisset emisse agnum. Dicendum secundum Bernardum, quod sine dubio magis magna munera obtulerunt: sed beata virgo illud sibi non retinuit: sed statim pauperibus erogavit. Et dicit Hieronymus, quod beata virgo colorem acquirebat unde se et salvatorem mundi nutrebat. Ideo offertorium pauperum obtulit. Et nota quod licet beata virgo alterum illorum obtulerit scilicet par turturum aut duos pullos colubarum et non utrumque. Evangelista tamen non dicit quod alterum istorum obtulerit: sed hoc propter mysterium. Quia enim turtur est avis casta: et columba fecunda: quorum utrumque fuit in virgine: ideo utrumque ponit evangelista etc.

M Tertio a seipso oblatus est ad satisfaciendum pro peccato, quod significatur per immolationem sacrificiorum in quo erat sanguinis effusio: ut supra. Ideo Christus immolavit se deo patri immaculatam hostiam pro peccatis nostris. Unde ad Hebr. x. Semet ipsum obtulit immaculatum deo scilicet pro peccatis nostris, ut sic nos mundaret, unde dicit Apostolus, ut supra. Si enim sanguis hyrcorum aut thaurorum et cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: quanto magis sanguis Christi qui ut nos mundaret et pro peccatis satisfaceret obtulit se voluntarie ad mortem crucis. Quod etiam sanctus andreas probavit quibus rationibus. Require in sermone andree. ff. Unde Esay. liij. Oblatus est quod ipse voluit. Unde dicit Bernardus. O bone iesu quod tibi nos debemus tu solus: nos peccavimus et tu tolleris: gratia sine merito: et charitas sine modo. Et vere sine modo. Nam maiorem charitatem nemo habet etc. Sic nos exemplo Christi debemus nos deo offerre hostiam sanctam. Unde Roma. xii. Obsecro vos per misericordiam dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam sanctam deo. Hoc figurat nobis Deus. xii. ut supra. Primitive et primogenita sunt corpus et anima que debent deo pure offerre et non ydolis, id est peccatis nostris et divitiis etc. Cuius exemplum habemus in sermone de sancta Lucia. O. Unde

apostolus hortatur nos ad Ephe. v. Estote imitatores dei sicut filii legitimi et ambulate in dilectione dei etc. Et sic patet pueri iesu presentatio. Vel aliter. Ideo ecclesia appellat hoc festum ypapanti quod idem est quod obviatio, quia symeon et anna obviaverunt domino cum offerretur in templo. Et ideo dicitur ypapanti, ab ypa quod est ire: et anti quod est contra, quasi contra ire, id est obviare. Et sic Symeon recepit eum in vlnas suas etc. ut post dicitur.

M Tertio dicitur quod notatur pueri a symeone susceptio et commendatio cum dicitur quod Symeon accepit eum in vlnas etc. Consequenter sequitur. Lumen ad revelationem gentium, id est Christus qui datus est gentibus ad illuminandum eos. Unde Esay. xlix. Dedit te in lucem gentium. Ideo ecclesia appellat hoc festum candelaria, id est festum luminis eo quod candelae accense portantur in manibus. Circa quod notandum quod Sergius papa statuit ut Christiani ad honorem matris dei omni anno per totum mundum in hac die benedictis et accensis cereis illustrarent et cereos accensos in manibus portarent. Nam dicitur quod romani in februario diis infernalibus sacrificabant: et hoc pro animabus antecessorum suorum ut propiciarentur eorum: et ideo solennes hostias eis obtulerunt et tota nocte laudibus insistentes cum cereis et accensis facibus vigilabant. Quod originem traxit a quibusdam fabulis poetarum qui dicunt quod proserpina fuit ita pulchra quod pluto deus infernalis eam concupiscens ipsam rapuit et eam deam fecit. Parentes autem sui per silvas cum facibus eam multo tempore quaesierunt: quare mulieres romanorum hoc representantes cum facibus circumdabant. Et quoniam difficile est consuetudinem relinquere: ideo Christiani de gentibus ad fidem conversi difficile poterant relinquere huiusmodi consuetudinem paganorum. Ideo Sergius papa hanc erroneam consuetudinem in melius mutavit ut ad honorem matris dei etc. ut supra. Unde hoc exemplum pulcherrimum habemus. Legitur enim quod quedam nobilissima matrona in beatam virginem devotionem habuit: et ad honorem eius vnam capellam iuxta domum construxit: et habuit proprium capellanum in qua omni die missam de beata virgine audire voluit. Appropinquante autem die festo purificationis virginis sacerdos ad quoddam negotium suum longius iit: et domus illa die missam habere non potuit: et omnia que habere poterat etiam vestimenta pro honore virginis dedit, unde eius clamidē dedisset: et sic ad ecclesiam more solito

ire non potuit: intrauit capellam et ante altare virginis se prostravit. Tunc subito in excessu mentis, videbatur sibi quod esset in quadam pulcherrima ecclesia et vidit turbam magnam virginum in ecclesia venientem: quas quedam pulcherrima virgo preibat valde ornata. Cumque omnes per ordinem consedisent. Ecce turba alia iuuenum qui etiam secundum ordinem confederunt. Et ecce quidam magna facces cereorum deferens et cereum prime virgini que ceteris anteibat dedit et postea alijs virginibus et iuuenibus tribuit. Deinde ad illam matronam venit et cereum ei tribuit: tunc per chorum respiciens vidit duos ceroferrarios dyaconum et subdyaconum et sacerdotem sacris vestibus indutos procedentes ad altare tanquam missam volentes celebrare. videbat autem sibi quod acoliti essent Laurentius et vincencius dyaconus et subdyaconus duo angeli. Sacerdos autem christus. facta autem confessione duo pulcherrimi iuvenes in medio chori missam et officium de beata maria virgine alta voce solemniter inceperunt et alij omnes persequuntur. Cum autem ad oblationem venisset regina virginum et ceterae virgines cum alijs qui erant in choro cereos suos sacerdoti ut moris est flexis genibus obtulerunt. Cum sacerdos expectaret illam matronam ut sibi cereum offerret et illa nollet ire: misit ad illam regina virginum nuncium dicens quod rusticitatem faceret quod sacerdotem sic faceret expectare. Illa autem respondit quod sacerdos missam suam finiret. et quod cereum sibi non offerret: tunc iterum regina misit alium nuncium dicens quod cereum suum cito offerret et missarum officium non impediret. quod ait quod cereum nulli daret: sed illum ex deuotione teneret. Regina autem nuncio precepit dicens. vade iterum et roga eam ut cereum offerat: sin autem violenter de manu eius auferas. Cumque nuncius iussit rogauit eam dicens se in mandatis habere ut ipsum ab ea violenter auferret si ipsa recusaret. Illa vero fortiter tenebat: et cum nuncius ipsum auferre conabatur ipsa se visibiliter defendebat. Cumque longa fieret altercation et hinc inde cereum violenter traheretur: subito cereus est fractus et medietas in manu nuncij et alia medietas in manu ipsius domine remansit. Ad hanc vehementissimam fractionem illa subito ad se rediit et iuxta altare ubi se posuerat inuenit cereum fractum in manu sua. de quo valde admirans immensas gratias beate virgini reddidit. que eam illa die sine missa manere non permisit. sed tali officio interesse fecit. Illa autem cereum pro magnis reliquijs obseruauit. Et omnes

qui tangebant cereo a quacumque detinebatur infirmitate protinus liberabatur. Et dicit quod fuit sancta helizabeth. ergo etc. **O** Vel sic. Est notandum quod in hodierno euangelio tria notantur. Primum est pueri presentatio. ut habes supra. Secundum pueri a symeone susceptio. Tertium est pueri commedatio. Dico secundo quod notat pueri a symeone susceptio cum dicitur. accepit eum in vlnas suas etc. Est notandum quod circa istum senem tria sunt notanda. Primum est eius magnum desiderium videndi puerum. Secundum est eius miranda aduentio: qui venit in spiritu in templum. Tertium est pueri iocunda susceptio a symeone: que tria notantur in textu euangelij. Unde dicitur. Et ecce homo erat in hierusalem cui nomen symeon: et homo iste erat iustus et timoratus expectans consolationem israel. et spiritus sanctus erat in eo. et hoc quantum ad primum. Sequitur. Et responsum accepit a spiritu sancto non visurum se mortem nisi videret christum domini et venit in spiritu in templum. Et hoc quantum ad secundum. Sequitur. et cum inducerent puerum iesum parentes eius ut facerent secundum legem pro eo ipse accepit eum in vlnas suas. Et hoc quantum ad tertium. **Primo** dico quod de illo senes notatur eius magnum desiderium videndi puerum cum dicitur. Et ecce homo erat in hierusalem etc. cui nomen symeon. Ille homo expectabat consolationem israel: id est christum qui est consolatio nostra. Unde poterat dicere illud Aggei. ij. Veniet desideratus cunctis gentibus. quasi diceret. tu es enim nostra consolatio et redemptio. Unde hoc figuratur nobis Judith. viij. vbi dicitur quod Judith dixit. Nos alterum deum nescimus preter ipsum. Expectemus humiles consolationem eius et humiliabit omnes gentes quecumque insurgunt contra nos dominus deus noster etc. Unde dicit Abacuch. ij. et respondit mihi dominus et dixit. Adhuc visus procul. Sequitur. veniens veniet et non tardabit. **Idem** symeon iustus frequenter cum suspirijs et lacrymis orando ad deum clamauit ut mitteret redemptorem et consolatorem israel quare recepit responsum a spiritu sancto non visurum se mortem nisi prius videret christum domini. Ideo bene dixit illud psalmi. Non moriar sed viuam et narrabo opera domini. Et rationes assignat Job. xix. dicens. In carne mea videbo deum saluatorem meum. quare bene dicitur. Symeon quod interpretatur exaudibilis. Nam longum desiderium suum videndi christum deus exaudiuit. Unde di

nota

nota

cit ps. Desiderium anime eius tribuisti ei. Unde bene fuit ipse alter Daniel: id est vir desideriorum. De quo dicitur Daniel. ix. q. gabriel ad eum volans dixit. Ab exordio precum tuarum egressus est sermo a deo. et ego veni ut indicarem tibi scz consolatione israel: et saluatorem statim esse visurum: qa vir desideriorum tu es. **P** Secundo dico q. de isto sene notatur eius miranda aduentio: quia venit in spiritu in templum cui dicitur. et responsum accepit a spiritu sancto. Ipe em motus et instigatus a spiritu sancto tali hora venit in templum ut illum quez videret gestari in vlnis virginis oblationem pauperum deferentis ipse esset christus. Unde iste venerandus senex aduertebat diligenter quando videret introferri paruulum natum ex virgine cuius mater oblationem pauperum portaret et non curabat oblationem nec pueros diuitum et nobiliu. vno accidit q. eadem hora quando instigatus est a spiritu sancto maria et ioseph portauerunt christum in templum: tunc statim cognouit symeon infantem: et mox dimissis aliis currens venit ad virginem. vbi exclamat Grego. O q. beatus est iste sacer introitus ad sacra per quem ad christum peruenitur. Certe non immerito. nam ipe sacer introitus est ipe spiritus sanctus. Unde ps. Spus tuus bonus deducet me etc. Un hoc figurat nobis Ezech. viij. vbi dicitur. Eleuauit me spiritus inter celum et terraz et aperuit ostium templi in quo erat similitudo animalium depicta in pariete. et seniores habentes incensum in manu sua: in quorum medio Ezechonias sacer. Exponere. Unde Bernardus in sermone de penthecosten dicit ad faciendum bonum spiritus sanctus mouet memoriam docet intelligentiam et mouet voluntatem. Nam memorie suggerit bona in sanctis cogitationibus: intellectui in pijs affectionibus voluntati in bonis operibus. Ista omnia fecit spiritus sanctus in eo. Ideo dicitur in euangelio q. spiritus sanctus erat in eo: et venit in spiritu in templum. **Q** Tertio dico q. de isto sene notatur pueri iesu a Symeone iocunda susceptio cum dicitur. Et cum inducerent puerum iesum etc. accepit eum in vlnas suas. Super quo dicit Greg. O beate manus que verbum vite palpaue runt. Ipe symeon portabat infantem: et factus est in puero puer. Unde Augustinus in sermone. Ipe ferebat et christus regebat. symeon senex christum ferebat infantem. xpus regebat symeonem senem in senectute. Unde ipe symeon multas consolationes re

cepit a puero. Nec miruz: quia dicit Origenes. Si ad tactum fimbrie vestimenti eius mulier sanata est: quid dicendum est de symeone qui in suas vlnas accepit infantem qui venerat ad vinctos liberandos ac eos consolandos. Unde non sufficit sibi videre puerum sicut promissus est sibi a spiritu sancto non mori nisi videret christum domini. et sic adimpleretur desiderium suum. nec sufficit sibi mirabilis aduentio ad templum: quia venit in spiritu in templum ut adoraret puerum: nisi etiam acciperet eum in brachia de sinu matris. Unde Augu. in sermone hodierno. Tunc cognouit tunc adorauit tunc ferebat. Et ideo non est mirum q. virgo non prohibuit senem accipere puerum ad se et amplecti eum: q. ipa cognouit in spu eum deuotum et desiderium eius et intellexit placere deo patri q. iste homo consolaretur in amplexu pueri. **R** Sic nos exemplo huius sancti symeonis debemus suscipere xpm hodie tripliciter. Primo desiderare eum toto corde. Secundo venire in templum et eum querere et adorare. Tertio ei obuiare et eum suscipere. Primo debemus eum desiderare toto corde et dicere cum anima deuota. Cant. v. Veniat dilectus meus in hortum suum: ad est cor meum. Nam ego dormio: scz mundo. et cor meum vigilat: scz deo. Cor enim dormientis vigilat quando affectus cordis viget in gratia et desiderio deuotionis. Unde Esa. xxvi. Anima mea desiderauit te in nocte scz in tenebris huius mundi sed et spiritu meo in precordiis meis: mane vigilabo ad te: scz in cordis deuotione. Sicut etiam sanctus dauid dicit. Quomodo desiderauerunt sancti. Regre desiderare. Secundo debemus venire in templum et eum querere et adorare. Unde Math. vi. Querite primum regnum dei etc. Nam templum dei ideo factum est ut deus adoraretur in eo. Unde dicit christus Math. xxi. Domus mea domus orationis est. et q. sic venit in templum venit in spiritu sicut symeon et inuenit quod querit et exaudietur. Hoc figuratur nobis. iij. Regum. vi. q. factus est sermo ad salomonem qui edificauit templum deo in hierusalem dicens. Domus hec quam edificas si ambulaueris in preceptis meis firmabo sermonem meum quem locutus sum ad dauid patrem tuum. Et habitabo in medio filiorum israel et non derelinquam populum meum israel. Unde in signum huius dixit xpus Math. vlti. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. Unde bona ista intentione consecratur ecclesia ut deus adoratur in ea. Tertio debemus eum suscipere et

obuiare sicut symeon christo obuiavit: et suscipere eum et portare in brachijs per bona opera et sanctam conuersationem. Unde. i. Corin. vi. Glorificate et portate deum etc. unde de hec gestatio christi figuratur nobis in processione sanctarum personarum que hodie facta est. Nam Maria et ioseph: symeon et anna hodie venerabilem processionem fecerunt et puerum iesum in templum presentauerunt. Sic nos processionem facere debemus: et circum accensum: per quem significatur iesus in manibus baulare per exercitium bonorum operum et sanctam conuersationem. Nam sicut in ceruo sunt tria: scilicet cera: lichmen. et ignis. et tria hec significat tria sacra que sunt in christo. Nam cera que fit operatione apum ex pura materia significat humanitatem christi que nata est de virgine pura. In lichmine interius in cera: candidissimam animam in carne latentem: Ignis vero siue lumen significat diuinitatem. Sic nos debemus habere tria que per predicta tria sunt significata si volumus digne portare christum: scilicet puritatem per ceram significatam. et sic cum quinque prudentibus virginibus accensis lampadibus bonorum operum christo obuiemus. Sic dicit Mat. xxv. quod simile est regnum celorum. per quod intelligitur templum etc. Nota hystoriam. Et sic christum portando dicamus introitum misse. Suscepimus deus misericordiam tuam etc. S. Tertio notatur pueri a symeone commendatio: cum dicitur. et benedixit deum et dixit. Nunc dimittis etc. Hec benedictio fuit laudis et gratiarum actio: et a deus compleuit quod sibi per spiritum sanctum promisit scilicet videre christum. Ideo rationem assignat dicens. Quia viderunt oculi mei salutare tuum etc. In quo cantico laudis commendat puerum tripliciter. Primo nominando eum salutare. Secundo lumen. Tertio gloriam ple. israel. Primo commendat iesum nominando eum salutare. quod notat cum dicitur. Quia viderunt oculi mei etc. i. iesum qui interpretatur saluator. Unde Augusti. Quid est iesus nisi saluator etc. Illud salutare vidit oculis carnis et non minus cognouit oculis mentis esse deum. Unde dicit Grego. Per hoc quod vidit christum oculis corporalibus oculi mentis fuerunt illuminati fulgore spiritus sancti. quod verbum eternum in carne cognouit et saluatorem mundi omnibus predicauit dicendo cuilibet illud Job. xxxij. Videbis faciem eius in iubilo. Et quoniam hec salus erat vniuersalis. ideo subdit. Quod parast ante faciem omnium populorum. Unde ps

Viderunt omnes fines terre salutare dei nostri. Unde Baruch. iij. Hic est deus noster et non estimabitur aliud aduersus eum. Post hec in terris visus est etc. Secundo commendat eum nominando lumen cum dicit. Lumen ad reuelationem gentium etc. Dicit enim Athanasius quod gentes ante aduentum christi erant in tenebris constitute. id est cognitione diuina priuate. Ideo eorum cecitate christus tripliciter illuminauit. scilicet doctrinis miraculis: et sacramentis. ideo dicit Lumen ad reuelationem gentium. unde Esay. ix. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnum. id est christum. Unde Esay. xlix. Dedi te in lucem gentium. Ideo in signum huius dixit christus Joh. viij. Ego sum lux mundi. Tertio commendat eum nominando gloriam: cum dicit. Et gloriam plebis tue israel. Ipse enim erat de israel natus secundum carnem quod erat eis magna gloria. Unde fuit prophetatum. Esa. iij. In die illa erit germen domini in magnificentia: et gloria et exultatio huius qui saluati fuerint de israel. Unde hanc gloriam desiderabat videre moyses: cum dixit Exo. xxxij. Ostende mihi gloriam tuam. Respondit dominus. Ego ostendam tibi omne bonum: scilicet filium meum. Et quoniam non tibi tamen posteris tuis. Unde concludit dominus. Videbis posteriora mea: scilicet humanitatem quam in fine mundi assumpsit: faciem autem meam videre non poteris: id est diuinitatem. Unde propheta tum est Esa. xl. Reuelabitur gloria domini et videbit omnis caro salutare dei nostri quod os domini locutum est. Et quia canticum istud continet plenitudinem laudis christi: et consolationem sensus morientis: ideo in sero cantatur in complectorio. Sic nos debemus ipsum commendare. Primo nominando eum saluatorem. Secundo lumen. Tertio gloriam. Primo debemus ipsum commendare: scilicet nominando salutare: iuxta illud ps. Ecce deus meus saluator meus etc. Ideo in signum huius dixit angelis ad ioseph. Luce i. Vocabis nomen eius iesum etc. Nota quomodo saluet et liberat. Require in tabula. Secundo debemus eum commendare nominando lumen. Unde ps. Dominus illuminatio et salus mea. Unde Joh. i. Erat lux vera que illuminat omnem hominem venturum in hunc mundum etc. Nota quomodo illuminat omnem hominem venturum in hunc mundum etc. Tertio debemus eum commendare nominando gloriam. Unde ps. Tu domine susceptor meus es gloria mea: et exaltans caput meum.

In cathedra sancti Petri. Ser. xvi.

Exaltent euz in ecclesia

e plebis: et in cathedra seniorum laudent euz. ps. cxi. *Notate charissim.* dicit enim beatus Augustinus in sermone hodierno. Dignum est ut fundamentum hoc in ecclesia honoretur: pro quo ad celum ascenditur. Petrum itaque fundamentum ecclesie nominant: et ideo digne eum ecclesia colit. Et ideo dicitur. Exaltent eum. etc. Est notandum quod sanctus petrus hodie exaltatus est in cathedra: ideo festum hodiernum dicitur cathedra petri. Unde dicit Augustinus in sermone. Institutio hodiernae solennitatis a senioribus nostris nomen cathedrae accepit: ideo quod primus apostolorum petrus hodie apostolatus cathedram suscepisse referatur. **T** Unde notandum quod in sacra scriptura inuenitur triplex cathedra dignitatis. Primo inuenitur cathedra sacerdotalis dignitatis: ut habetur. i. Regum. i. de heli sedente super sellam. Secundo inuenitur cathedra magistralis dignitatis: ut habetur Math. xxii. Supra cathedram moysi sede etc. Tertio inuenitur cathedra regalis dignitatis: ut habetur. ii. Regum. xii. Dauid sedens in cathedra. Istam triplicem cathedram habuit sanctus petrus. Ipse enim sedit supra cathedram sacerdotalis dignitatis: quia fuit caput et pastor omnium clericorum. Sedit etiam supra cathedram magistralis dignitatis: quia fuit doctor omnium christianorum. Sedit supra cathedram regalis dignitatis: quia fuit princeps omnium regum. De primo quod inuenitur in sacra scriptura cathedra sacerdotalis dignitatis: ut legitur. i. Regum. i. ubi dicitur quod heli erat sacerdos domini: et sedebat supra sellam ante postes templi domini ad consolandum populum domini dei: et ut eis diceret petitiones eorum esse exauditas. In cuius figura legitur ibidem quod dominus concluserat vuluam ante iram quod non peperit: ideo tantum tristabatur. quod non comedit. Unde dixit ei helcana vir suus. Anna cur fles et quare non comedis: et quare affligitur cor tuum. Nunquid non ego melior sum tibi quam decem filii. Surrexit autem anna postquam comedit et bibit: et intrauit templum domini et adorauit ad dominum ut ei miseretur et subueniret. Sedente autem heli sacerdote super sellam ante postes templi domini et vidit afflictionem anime et eius deprecationem ad deum: dixit ei. vade in pace et deus israel det tibi petitionem quam rogasti eum. Quod factum est. Nam anna

concepit et peperit. Super hanc cathedram sacerdotalis dignitatis exaltatus est sanctus petrus in ecclesia dei ut esset caput: et pastor omnium et haberet potestatem ex parte dei retinendi et dimittendi hominibus peccata sua. Unde dixit ad eum dominus Iohannis ultimo. Symon iohannis diligis me. pasce oues meas: et Math. xvi. dixit. Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam: et tibi dabo clauis regni celorum. Et quodcumque ligaueris super terram erit ligatum et in celis: et quodcumque solueris super terram erit solutum et in celis. **U** Qualiter autem exaltatus est ad cathedram sacerdotalis dignitatis legitur. Cum enim sanctus petrus verbum dei in antiochia predicauit omnes de ciuitate illa occurrebant eis nudis pedibus cilijs se induentes: puluere capita aspergentes: penitentiam agentes quod contra eum cum Symone mago consensissent. Petrus vero penitentiam eorum videns gratias deo egit. Tunc illi obtulerunt ei omnes infirmos et demoniacos super quos cum orasset protinus omnes sunt sanati currentes et osculantes pedes sancti petri. Et tunc infra septem dies plusquam decem milia ad fidem conuersi sunt et baptizati. Quod audiens Theophilus princeps illius ciuitatis dixit petro. Quare populum meum eueritis. Cum autem petrus fidem ei predicaret tunc ille fecit eum vinculari et sine cibo et potu manere fecit. Sed cum petrus fame quasi deficeret: eleuatis in celum oculis dixit. Domine iesu chrisste miserorum adiutor adiuua me in his tribulationibus deficientem. Cui dixit dominus. Credis petre te a me derelictum bonitati mee derogas. Presio est qui tue misericordie subueniat. Audiens autem paulus de incarceratione petri ad Theophilum accessit et se in multis artibus artificem asseruit: ligna et tabulas se sculperet: scire: tentoria depingere: et multa alia. Quem rogat Theophilus obnixus ut in curia sua maneret. Euolutis autem paucis diebus paulus absconso ad petrum in carcerem intrauit. Et videns eum pene mortuum cepit flere et in amplexus irruens ait. O frater mi petre gloria mea: gaudium meum: dimidium anime mee: meo interuentu siue introitu resume vires. Tunc petrus oculos aperies et ipsum cognoscens lachrymari cepit: sed sibi loqui non potuit. Tunc paulus vix eius os aperuit: et imponens cibum ipsius refocillauit. Cum autem petrus cibo confortatus fuisset: accurrens non osculum pauli ruit et ambo fleuerunt. Paulus autem occulte

rediens dixit theophilo. O bone theophile magna est gloria tua et te decet honestas quare gloriam tuam maculas. Memento quid fecisti amico dei petro quem captum detines qui tibi posset utilis esse. Nam sicut de illo homines dicunt infirmos sanat mortuos suscitatur. cui theophilus. Ista sunt fabulosa que tu dicis. quia si mortuos suscitare posset: et seipsum de carcere liberare posset. Cui paulus. Sicut christus magister suus a mortuis resurrexit: ut dominus qui tamen de cruce descendere noluit: sic petrus: ut aiunt: hoc exemplo se non liberat et pati pro christo non formidat. Cui theophilus. Fac ergo ut filium meum iam mortuum per. xiiij. annos resuscitet. tunc eum liberum dimittam. Ingrediens ergo paulus dixit petro quomodo resuscitationem filii principis promississet. Cui petrus. paulus rem grandem promissisti: sed virtute dei facilem. Cum autem petrus eductus erat de carcere et monumento aperto pro eo orasset: continuo resurrexit. Tunc theophilus et omnis populus crediderunt in domino. Et theophilus domum suam in gloriosam ecclesiam fecit fabricari. In cuius medio excelsas cathedras collocari fecit. et petrus ut ab omnibus videri et audiri posset exaltauerunt. in qua septem annis sedit. Sed postea venit romam et in cathedra romana xv. annis in pontificali honore sedit. Unde tunc impletum est verbum thematis. Et exaltent eum etc. Et sic patet qualiter deus exaltauit eum in cathedra sacerdotalis dignitatis. Unde beatus dicit illud Eccli. ultimo. Domine deus meus exaltasti super terram habitationem meam. ¶ Sed est notandum quod secundum traditionem aliquorum corona clericorum hic primo sumpsit initium. Nam dum petrus antiochie predicaret: tunc in contumeliam nominis christiani summitatem capitis eius abarserunt quod quidem postmodum toti clero traditur in honorem quod pro christo principis apostolorum in contumeliam fuerat irrogatum. Sed est notandum quod in corona clericorum tria notantur: scilicet capitis abrasio: capillorum detruncatio: et forme circulatio. Primo fit capitis abrasio que secundum Dionysium in ecclesiastica hierarchia signat mundam: et non formabilem vitam: id est non secularem ornatum. Sed ad abrasionem capillorum siue capitis tria sequuntur: scilicet mundicie conservatio: ornatus deformatio: et capitis denudatio. Primo sequitur mundicie conservatio. Nam ex capillis in capite sordes aggregantur: sed ipsis abrasio caput mundum

conseruatur. Secundo sequitur deformatio: quia capilli ad ornatum sunt. Ideo clerici non debent habere ornatum secularem exterius etc. Tertio sequitur denudatio capitis quod signatur inter clericos: et deum nihil debet esse medium: sed immediate debent deo uniri: et reuelata facie gloriam domini speculari. Nota de quolibet membro addendo ad propositum. Secundo fit capillorum detruncatio siue abscisio: per quod datur intelligi quod clerici debent omnes cogitationes superfluas abscindere de mente sua ne impediunt eos: et omnia temporalia preterea ad necessitates a se penitus remouere: et soli deo adherere. Sed talis abscisio secundum Bernardum consistit in tribus: scilicet in affectione ut sit pura et sancta et sursum ad deum directa: ut veraciter possit respondere quando sacerdos dicit in missa: sursum corda: habemus ad dominum. Nota desiderare celestia. Require. Secundo consistit in intentione: ut sit recta. Require. Tertio fit forme siue figure circulatio. per quod datur intelligi quod sicut hec figura non habet principium neque finem: sic clerici debent sine fine esse in fuitio dei. sicut apostolus dicit de ipsis. ii. ad Cor. xi. Ministri christi sunt et ego. Ideo tantum sacerdoti commissum est illud sacramentum siue sacrum officium consecrandi et sacratissimum sacramentum tantum a sacerdotibus conficitur. Unde Bernardus. O miranda sacerdotis dignitas intra quorum manus deus velut in utero matris incarnatur. De quo etiam Augustinus miratur dicens O sacrum et celeste mysterium quod per vos pater et filius et spiritus sanctus operatur mirabiliter quod vno eodemque momento idem deus qui presidet in celis in sinu patris est in sacrificio in manibus vestris: quod fit virtute quinquaverborum. Sicut enim virgo maria ipsum de celo in utero virginale traxit quinquaverbum scilicet fiat mihi secundum verbum tuum. sic quilibet sacerdos per quinquaverba de sinu patris eum in manus suas venire petit etc. ¶ Sed est notandum quod circularis figura habet tria que debent habere sacerdotes. Primo quod nullum angulum habet significat quod clerici debent habere veritatem in doctrina. quoniam veritas angulos non amat secundum Hieronymum. Nota hic predicare christum qui est veritas. Require. Secundo hec figura est omnium figurarum simplicissima. Nulla enim figura ut dicit Augustinus: consistit ex vna linea: sed sola circularis figura: que vna linea clauditur. per quod significatur quod clerici debent habere simplicitatem columbinam. Unde dicit christus. Math. decimo. Estote prude

tes sicut serpentes: et simplices sicut columbe. Hic potest notari quomodo esse debent solitarii. et. vel non: verecundis et. Tertio hec figura est omnium figurarum pulcherrima. vnde in hac deus celestes creaturas fecit: scilicet celum quod est circulare et rotundum. Unde Beda. Vox vt creatus est celum sanctis angelis est repletus: per quod significatur. qd clerici debent celestem vitam ducere: vt de ipsis verificetur illud. i. Johā. iii. Scimus quoniam cum apparuerit similes ei erimus: scilicet in claritate: quia videbimus eum sicuti est: qd tunc omnes sancti bene possunt dicere de eo illud Ecclesia. xliii. Ecce sacerdos magnus qui in diebus suis placuit deo et. 3 Secundo dico qd inuenitur in sacra scriptura cathedra magistralis dignitatis: vt habetur Math. xxii. vbi dicitur qd iesus locutus est turbis: et ad discipulos suos dicens. Supra cathedram moysi sederunt scribe et pharisei. Omnia ergo quecumq; dixerint vobis seruate et facite. Ubi notandum qd per cathedram moysi intelligitur doctrina moysi quam docuit in veteri lege ex parte dei: super quam cathedram magistralis dignitatis sederunt sui sequaces. scilicet scribe et pharisei annunciando scripturam populo. Super hanc cathedram magistralis dignitatis exaltatus est sanctus petrus in nouo testamento a christo: vt habetur Marci ultimo. qd christus dixit discipulis suis. Euntes in mundum vniuersum predicate euangelium omni creature et. Sequitur. Illi autem profecti predicauerunt vbiq; et. Sed est notandum qd sanctus petrus habuit suam doctrinam a patre et filio et spiritu sancto. Primo a deo patre. Unde Math. xvi. qd christus sibi dixit. Beatus es symon bariona: quia caro et sanguis non reuelauit tibi: sed pater meus qui est in celis. Secundo a deo filio. Unde Luce. xxii. Ego rogavi pro te petre: vt non deficiat fides tua: et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos: scilicet doctrina. Quod bene patet in barnaba et paulo: quibus precepit deus predicare verbis dei et. Petrus pro eis orauit et eis manus imposuit ad eos in apostolos et doctores gentium confirmavit. Tertio a deo spiritu sancto. Nam christus promisit sibi et alijs discipulis qd eis vellet mittere spiritum sanctum qui doceret eos omnia: sicut dixit Johan. xvi. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo: cum autem venerit spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem. Qd impletum est in die penthecostes: vt habet Actum. ii. Qd dum compleverunt dies penthecostes

et. Sequitur. qd repleti sunt omnes spiritu sancto et ceperunt loqui varijs linguis: prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. Unde in signum huius dixit eis Marc. xiiij. Dum steteritis ante reges et presides et. Unde de hac doctrina dicit Grego. Nulla melior doctrina nisi vbi spiritus sanctus doctor adest. vnde hanc doctrinam fidei quam petrus sic a patre filio et spiritu sancto habuit vtiliter docuit: et sequentibus signis et signaculis confirmavit. A Qualiter autem docuit quibus hoc in pluribus locis sacre scripture reperiatur qd ca breuitatis: omitto tamen breuiter narratur ei vtilis doctrina in conversione trium milium hominum: vt habetur Actum. ii. qd petrus stans in die penthecostes eleuauit vocem suam dicens. Viri iudei et qui habitatis hierusalem audite verba hec: iesum nazarenum vix approbatum a deo in vobis virtutibus et signis et prodigijs que fecit per eum deus in medio vestri sicut vos scitis hunc traditum per manus iniquorum affigentes interemistis quem deus suscitauit tertia die: cuius nos omnes testes sumus. Dexteram igitur dei exaltatus hijs auditis compuncti corde sunt: et dixerunt ad petrum et ad reliquos apostolos. Quid faciemus viri fratres. Petrus ait ad illos. Penitentiam agite et baptizetur vnusquisq; vestrum in nomine iesu christi in remissionem peccatorum vestrorum. Qui ergo receperunt sermones eius baptizati sunt. Et apposite sunt in die illa anime circiter tria milia hominum. Et sic patet qualiter vtiliter docuit: et sic meruit a deo in regno celorum exaltari. Nam christus dixit Mat. v. Qui fecerit et docuerit hic magnus vocabitur et. Unde. i. Thimo. v. Hijs duplici honore digni sunt qui laborant vt fideles euangeliste predicando et. Unde doctores figuratur nobis Gene. i. per stellas de quibus dicitur. Posuit deus stellas in firmamento celi vt lucerent super terram. Ecce quomodo comparantur celice nature. vnde dicitur Dan. xii. Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti. Et qui ad iusticiam erudiunt sunt quasi stelle in perpetuas eternitates. Ideo dicit apostolus. Requere in sermone sancti stephani. Sed est notandum qd suam doctrinam confirmavit miraculis. Requere in sermone petri et pauli. Erat petrus efficacior in virtute sanandi quam ceteri. Nam ipse tantum verbo iustionis sanauit: vt patet Actum. ix. in sanatione Ene cui dixit. Tibi dico surge. et statim surrexit qd erat paralyticus et cepit loqui. Sanauit etiam sola vmbra sui corporis: vt patet Actum. v. vbi dicitur qd ponebant infirmos in plateis

qui per solam vmbra eius sanabant. Sa-
nauit etiam per solam impositionem sui ba-
culi. Unde legitur quedam discipulum per. xl.
dies mortuum qui per solam impositionem
sui baculi resuscitatus est etc. Unde bene dicitur
de eo illud Eccle. xxxi. Laudabimur eum. fecit
eum mirab. in vita sua etc. **B** Tertio di-
co quod in sacra scriptura inuenitur cathedra re-
galis dignitatis. ut habetur. ij. Regum. xxiiij.
Dauid sedens in cathedra sapientissimus princeps.
per dauid qui interpretatur manu fortis
intelligitur sanctus petrus qui fuit ita for-
tis quod christus dixit ad eum: ut habetur Math.
xvi. Tu es petrus: et super hanc petram edifica-
bo ecclesiam meam. Unde sicut dauid fuit sa-
pientissimus princeps. sic petrus fuit princeps
apostolorum: ideo dixit sibi christus Joh. i. Tu
vocaberis cephias quod idem est quod caput. per
hoc insinuans quod deberet esse caput et prin-
ceps apostolorum. Unde canit ecclesia. Tu
es pastor ouium princeps apostolorum: tibi
tradidit deus clauis regni celorum. per ca-
thedram vero regalis dignitatis intelli-
gitur celestis gloria in qua sedet in magna glo-
ria et dignitate. Quanta ergo gloria et hono-
re ipsum sublimauerit in celo ac ditauerit ostendit
Math. xix. quod cum petrus a christo de
premio quereretur dicens. Ecce nos reliqui-
mus omnia et secuti sumus te: sed tuam volun-
tatem per omnia implendo: quid ergo erit no-
bis. Respondit iesus exprimens eis premium eo-
rum dicens. Amen dico vobis quod vos qui secu-
ti estis me: cum sederit filius hominis in sede ma-
iestatis sue sedebitis et vos super sedes duo-
decim iudicantes duodecim tribus israel.
Et omnis qui reliquerit domum vel fratres aut
sorores: aut patrem: aut matrem: aut uxorem
aut filios: aut agros propter nomen meum cen-
tuplum accipiet et vitam eternam possidebit.
In qua auctoritate ostendit christus magnitudi-
nem premium eorum in tribus. primo in iudican-
di auctoritate: cum dicit. Cum sederit etc. Se-
cundo in remuneratiōis multiplicitate. cum ad-
ditur. et omnis qui reliquerit domum etc. Sequitur
centuplum accipiet. Tertio in celestis vite fe-
licitate: cum concluditur: et vitam eternam pos-
sidebit. Dico primo quod christus ostendit magnitu-
dinem premium sancti petri et aliorum in iudi-
candi auctoritate: cum dicit Cum sederit fili-
us etc. quod est magna dignitas. Unde dicit
Chrysostomus. Per duodecim sedes ipsorum
significauit ineffabilem honorem et gloriam.
Magnus enim honor est ut qui hic fuerit de-
specti toti mundo et humiliter obedientes
regibus: iudicibus: et tyrannis propter christum
illi habebunt in iudicio regale dominus iudica-

di imperatores: reges: et principes: imo totum
mundum. Unde Job. xxxvi. Iudicium pauper-
ibus tribui: sed pauperibus apostolis. Unde
dicit Hieronymus. Apostoli habebunt in iudicio
regale dominus alijs altius presidendi: et ali-
os ex eorum operatione iudicandi qui ipsis di-
scipulis credere noluerunt. Unde Sap. x. Af-
feret illis sceptrum regni et potentiam aduer-
sus eos qui eum depremebant: et medaces ostendet
qui maculauerunt illum: sed dicendo eum vel eos
propter fidem esse seductores: sicut omnes tyran-
ni fecerunt scitis. Quod bene cognouit sapiens in
spiritu cum dicit. Sap. v. Tunc stabunt iusti in ma-
gna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt.
videntes turbabuntur: sed in iudicio ti-
more horribili. Sequitur et pro angustia spiritus
gemetes. Hi sunt quos aliquando habuimus in
derisum et in similitudine improperij. nos
insensari vitam illorum estimabamus insaniam:
et finem illorum sine honore. Ecce quomodo compu-
tati sunt inter filios dei: et inter sanctos fors
illorum est. Sequitur. Ideo accipiet regnum
decoris et dyadema speciei de manu domini qui
dextera sua teget illos: ideo christus bene dixit.
Cum sederit filius hominis etc. **C** Sed no-
ta quod secundum Gregorium non solum discipuli sed omnes
illi qui res possessas et proprias voluntate pro
christo reliquerunt cum christo iudicabunt. Unde est
sciendum quod quadruplex est modus iudican-
di. Primus est primarie et proprie potestatis
et sic solus deus iudicabit. Secundus est dele-
gate siue commisse potestatis: et sic christus iudi-
cabit in quantum homo: quia pater omne iudicium
dedit filio. unde Joh. v. Potestatem dedit ei
iudicium facere: quia filius hominis est: ideo
dixit. Cum sederit filius hominis. Tertius est
assessorie dignitatis: et sic iudicabunt aposto-
li qui etiam erunt alijs eminentiores. et ideo de-
bent sedere super thronos iudicantes duode-
cim tribus israel. Quartus est approbatio-
nis: et sic omnes sancti et angeli cum christo iudi-
cabit: quia eius veram et iustam sententiam appro-
babit. Unde in psalmo. Letabitur iustus cum
vi. vindic. Secundo dico quod christus ostendit ma-
gnitudinem premium in remunerationis mul-
titudine: cum additur. Et omnis qui reli-
querit etc. Centuplum accipiet. id est spirituale iocun-
ditatem. Nam Hieronymus exponit. Qui re-
liquerit domum vel agrum etc. centuplum ac-
cipiet: hoc est spirituale in consolatione et dulce-
dinem que in infinitum excedit temporalem
possessionem quantum centenarius numerus ex-
cedit minorem numerum. Unde psalmo. Quam magna
multitudo dulcedinis tue domine. q. d. etc. Unde
dicit Augustinus. Premium beatitudinis quod deus pro
parauit omnibus sanctis eius: tantum est quod intellectu

non capitur, acquiri potest: estimari nō potest, q. d. qz tante magnitudinis est. Unde de hoc premio dicit Esa. lx. Videbis et affluēs et mirabit et dilatabitur cor tuum. Videbis inq̄ per contemplationē magnitudinē premij. et affluēs ppter nimiam delectationē dulcedinis. et mirabit. scz intellectus tu⁹ dilatabit cor tuū in gratiarū actione. Et rōnē assignat Bern. dicens. Hi iudicant in oēm plenitudinem. et sponsus. s. xp̄us adducens et deducēs eos in montē sc̄m suū et i tabernacula sua: et ad speciosa paradisi. ad flores rosarum: et lilia conuallium. ad amena hortorum. ad diuitias cellariorum. Postremo ad ipa secreta trinitatis. Unde hoc cognoscens. ps̄. in sp̄s sancto dicit. Inebriabunt ab vbertate. i. de magnitudine domus tue Unde dicit Aug. Gaudium erit intus et extra gaudium sursum atq̄ deorsum gaudium vbi q̄ plenum. **D** Tertio dico q̄ xp̄us ostendit magnitudinē premij in eterne vite felicitate: cum dicit et vitam eternam possidebit. Que possessio vite eterne est clara dei visio. Unde dicit xp̄us Joh. xvij. Pater quos dedisti mihi volo et vbi ego sum et illi sint mecum: vt videant claritatem meam in qua scilicet consistit beatitudo vite eterne: vnde Aug. Tota merces electorum est visio omnipotentis dei que visio facit nos eternaliter beatos. Nam ex ista visione transformamur in similitudinem ipsius dei s̄m quā creati sumus qd̄ est summum felicitatis. Un̄. i. Joh. iij. Scimus qm̄ cum apparuerit similes erimus: qm̄ videbimus eum et c. vñ dicitur. ij. Corin. iij. Nos vero om̄s reuelata facie gloriam dñi speculantes in eādē imaginem transformamur a claritate in claritate: que scz sunt regalia et felicia signa eterne regis quibus feliciter premiabit et honorabit electos in resurrectione eorū. Quod bñ figurat nobis in Ihesu. vi. vbi dicitur q̄ rex assuerus dixit ad Aman. Quid debet fieri viro quem rex honorare desiderat. Respondit. Homo quem rex vult honorare debz indui vestibus regis et imponi sup equū q̄ de sella regis est. et accipere regium dyadema super caput suum. et prim⁹ de principibus regis per plateā ciuitatis clamet et dicat. Sic honorabitur quem rex voluerit honorare. Moraliter per regem assuerum intelligitur beatitudo: et dñs noster ē eterna beatitudo. Per virū quē rex honorare desiderat intelligitur electus. Per vestes regias intelliguntur dotes aīe et corporis glorificati. Per equū qui est de sella regis. i. de ornatu sicut equ⁹ regis debz ornari intelligitur thronus dei.

Et per primum de principibus regis intelligitur angelica natura: que p plateā celestis ciuitatis clamabit et dicet cum viderit sanctum petrū sic gloriose vestitū. Hoc honore dignus est quēcūq̄ rex voluerit honorare. Unde in ps̄. Sp̄s sanctus dicit. Minus honorati sunt amici tui de⁹. Un̄ sic honoratur om̄s electi: et iam sancti in dotibus aīe: et post resurrectionem in dotibus corporis vestientur stola eterne regis. Unde Apoc. iij. Ambulabūt mecum in albis quia digni sūt vnde sanctus petrus iam in dotibus anime honoratur s̄m tres potētias aīe eius: q̄ sūt memoria intellectus: et volūtas. qd̄ est summa felicitas. Per intellectum em̄ cognoscit deum q̄ est felicitas eterne vite. Unde ioh. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te, solum verum deū et quē misisti iesum christū. Per volūtatē diligit deū. Unde Aug. Diligere deum eū toto corde et c. solum implet in patria. quod iterum est felicitas vite eterne. Unde Bern. Deus charitas est. quid preciosius est. et qui manet in charitate in deo manet: quid securius: et deus in eo qd̄ iocūdius. Per memoriam tenet eternaliter Unde magister lib. ij. disti. i. Deus fecit hominem vt summū bonū in. et c. qd̄ ē felicitas eterne vite. Un̄ ps̄. Memor fui dei: et delectatus sum et c. Honorabitur etiā i resurrectione in dotibus corporis glorificati. que sunt immortalitas: agilitas: subtilitas: claritas. Primo in immortalitate. Unde Apoc. xxi. Absterget deus et c. et mors ultra nō erit et c. Secūdo in agilitate. Unde Aug. dicit Ubicūq̄ volet spiritus ibi primus erit et corpus tertio in subtilitate. Unde. i. Cor. xv. Seminat corpus aīale. surget corpus sp̄iale. Quarto in claritate. Unde Mathei. xij. Tūc fulgebūt iusti sicut sol in cōspectu dei Per equum intelligit thronus dei. Un̄ pōt dicere illud Eccl. vi. Dñe deus exaltasti super terraz habitationē meā. Per dyadema intelligitur eterna gloria. ps̄. Gloria et honore coronasti eū et c. Per primū de principibus regis intelligitur angelica societas: q̄ clamabit per ciuitatem celestem. sic honorabitur et c.

De sancto Mathia. Sermo. xvij.

In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum. Et elegit eum ex omni carne. Eccl. xlv. Notate charissimi. dicit Julius celsus libro. iij. de regalibus sedibus. Nulla viri tantum est digna excellentie et honoris sicut humilitas. Jo sc̄tus mathias q̄ humilis interpreta

tur propter suam humilitatem: fidem et lenitatem meruit quod dominus fecit eum sanctum et elegit eum in apostolum: quare et cetera. In quibus quidem verbis tria notantur. Primum est electio gloriosa: quod notatur cum dicitur elegit eum et cetera. Secundum est perfectio virtuosa: cum additur. In fide et lenitate. Tertium est remuneratio gaudiosa: cum concluditur: sanctum fecit illum. Dico primo quod in verbis presenotatis notatur electio gloriosa quod et cetera. **E**st notandum quod dominus elegit sanctum mattheam de statu mundi ad societatem apostolorum. Ipse enim dominus habuit duodecim apostolos quos elegit ut sederent super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel in nouissima die: iuxta euangelium Matthei. xix. Cum sederit filius hominis et cetera. Sed iudas perdidit illam dignitatem: et factus est discipulus diaboli. Et ideo loco illius elegit dominus mattheum. Qualiter autem hoc factum est legitur Beda scriptisse mattheum loco iude substitutum. Sed prior ortum et originem ipsius iude perditoris breuiter videamus. Legitur enim in quadam historia licet apocrypha quod fuit quidam vir dictus Ruben in hierusalem qui alio nomine dicitur est symon de tribu dan: vel secundum Hieronymum de tribu Isachar qui habuit uxorem nomine Cyborea. Quadam igitur nocte cum sibi mutuo debitum exoluissent Cyborea obdormiens somnum vidit quod perterrita cum gemitibus et suspiriis viro suo retulit dicens. Videbam mihi quod filium flagitiosum parerem qui totius gentis nostre causa perditionis existeret. Cui ruben nephariam rem: nec relatu dignam fatis et spiritu sicut puto phitonico raperis Cui illa. Si me concepisse sensero et filium peperero absque dubio non spiritu phitonico rapior: sed reuelatio certa est: procedente in tempore cum filium peperisset parentes plurimum timuerunt: et quod de eo facerent cogitauerunt: et cum filium abhorrerent occidere: nec vellent destructorem sue gentis nutrire ipsum in fiscella positum mari exponunt. Quem marini fluctus ad insulam que vocatur scarioth pertrulerunt. Ab illa igitur insula iudas scarioth appellatus est. Regina autem loci filius carens liberis ad littus maris causa spaciandi processit: et fiscella a marinis fluctibus iactari videns: ipsam aperiri iussit: et inuenit puerum elegantis forme: que suspirans ait. O si solatis tantum sobolis subleuaret ne regni mei successore priuaret. Puer ergo secreta nutrire fecit et se grauidam simulauit tandem se peperisse mentitur. Et per totum regnum fama hec celebris diuulgata. Principes autem pro suscepta

sobole vehementer exultant: et ingenti gaudio plebs letatur. Regina igitur ipsam in regiam dignitatem et magnificentiam educari fecit. Non post multum temporis regina de rege concepit: et suo tempore filium parturuit. Cum autem pueri aliquantulum creuissent ad inuicem sepius colludebant: et iudas puerum regis crebris iniuriis molestauit: et ad fletum sepius prouocauit. Regina autem hoc moleste ferens et iudam ad se non pertinere sciens ipsius crebrius verberauit: sed non sic a molestia pueri cessauit. Tandem res panditur et iudas non verus filius regine: sed inuentus fuisse aperitur. Quod iudas ut coperit vehementer erubuit et fratrem putatum filium regis latenter occidit. Et ob hoc capitalem sententiam subire timens cum tributariis in hierusalem fugit: seque pylati curie: tunc presidis mancipauit. Et quoniam res similes sunt sibi habiles. pylatus iudam suis moribus aptum inuenit: et cepit eum valde charum habere. Preficitur igitur vniuersae curie pylati et ad eius nutum omnia disponuntur. Quadam igitur die pylatus de palatio suo in quoddam pomerium aspiciens illorum pomerium tanto desiderio captus est ut pene deficere videretur. Erat autem illud pomerium ruben patris iude. sed non iudas ruben vel ruben iudam cognouit: quia ruben ipsum in marinis fluctibus perisse putabat: et iudas quis esset pater vel patria sua penitus ignorabat. Pylatus itaque accersito iuda ait: tanto desiderio illorum fructuum captus sum quod si de his fructibus frustratus fuero spiritum exalabo. Concitus igitur iudas in pomerium insiluit et velocius mala carpit. Interea ruben venit et iudam mala sua carpentem inuenit. Fortiter ambo contendunt et iurgia superaddunt post iurgia surgunt ad verbera et mutuis se iniuriis affecerunt. Tandem iudas ruben in ea parte qua ceruix collo connectitur lapide percussit: et occidit poma vero sustulit et pylato quod acciderit enarrauit. Tercio die inclinante et nocte supueniente ruben mortuus inuenitur: et subitanea morte puentus fuisse putatur. Tunc pylatus omnes facultates ruben et cyborea uxorem ruben iude in coniugem tradidit. Quadam igitur die cum cyborea grauius suspiraret et iudas vir eius quid haberet diligenter interrogaret. Respondit. Heu infelicissima sum omnium feminarum: quia infantulum meum marinis fluctibus immerfi: et virum meum puentus morte inueni. Sed et dolori misere addidit pylatus dolorem quod me mestissimam tradidit nuptum: et iustissimam tibi in coniugem copulauit. Cumque illa oia de illo infantu

lo: scz in la enarrasset: et iudas ea que sibi ac-
 ciderant protulisset inuentum est qd iudas
 matrem suam in uxorem duxerat: et patrem
 suum occiderit. Penitentiam igitur ductus
 suadente cyborea dominum nostrum iesuz
 xpm adijt et suoz delictoz veniam implo: auit
 hucusq; apocryfa dr. **S** Dñs aut iudaz
 suuz apololū elegit: qd a deo familiaris sibi
 extitit vt eū faceret suum procuratorem: quez
 tamē postmodū pertulit suuz proditorem.
 Habebat em̄ loculos: et ea que xpo dabatur
 furabatur. Dolens vero tpe dñice passionis
 qd vnguentuz qd.ccc. denarios valebat non
 fuerat venditus: vtillos denarios etiam fur-
 raretur abijt et dñm pro. xxx. denarijs ven-
 didit: quozū vnusquisq; valebat decem de-
 narios vsuales: et ita damnū vnguēti tricen-
 torū denarioz recompenfauit. Vel vt qdaz
 aunt: oim que xpo dabant decimā partem
 furabat. Et ideo pro decima parte quaz in
 vnguēto amiserat: scz pro. xxx. denarijs do-
 minū vendidit: quos tamen penitentia du-
 ctus retulit: et abiens laqueo se suspendit: et
 suspēsus crepuit medius: et diffusa sunt oia
 viscera eius. Dignum enim erat vt viscera
 que proditorem conceperant rupta scinde-
 rentur. et guttur a quo proditio exierat laqueo
 artaretur. In aere etiam interijt vt qui an-
 gelos in celo et homines in terra offēderat
 ab angelozum et hominū regione se cludere-
 tur: et in aere cuz demonibus sociaretur. Et
 ideo dñs voluit vt numerus duodenarius
 esset cōpletus Ideo legitur Actuz. i. qd cuz
 apostoli inter ascēsiōe et pēnthecostē in ce-
 naculo simul essent. Videns petrus qd nu-
 merus duodecim apolozū esset imminutus
 quos tamen dñs in hoc numero elegerat vt
 fidem trinitatis in quattuor mūdi partib⁹
 predicarent: surrexit in medio fratrum di-
 cens. Viri fratres oportet impleri scriptu-
 ram quam predixit spiritussanctus per os
 dauid de iuda qui fuit dux eozum qui com-
 prehenderunt iesum qui conuictus erat
 in nobis. Et hic quidem possedit agrum de
 mercede iniquitatis. et suspēsus crepuit me-
 dius et diffusa sunt omia viscera ei⁹. Et no-
 tiam factum est omnibus habitātib⁹ hierl'm
 Ita vt appellaretur ager ille in lingua eozū
 acheldemach. hoc est ager sanguinis. Scri-
 ptū est em̄ in lib. p'almoz. Fiat habitatio
 eozum deserta: et nō sit qui inhabitet in ea.
 Et ep'atum eius accipiat alter. Oportet er-
 go vt aliquē loco iude substituamus qui te-
 stificetur nobiscū resurrectionē xpi: qz dñs
 dixit nobis. Et eritis mihi testes in hierl'm
 et in omi iudea et samaria: et vsq; ad vltimū

terre. Et qz testis nō nisi de his que vidit et
 audiuit debz testimoniū ferre: eligendus ē
 vn⁹ ex his viris qd nobiscū semp fuerūt et mi-
 racula dñi viderūt et doctrinā eius audierūt.
 Et statuet duos de. lxxij. discipul. s. ioseph
 qui cognominatus est iusi⁹ p sua sanctitate:
 qd fuit frater iacobi alphej. et mathiā: et oran-
 tes dixerūt. Tu dñe qd nosti corda oim ostē-
 de que elegeris ex his duob⁹ accipere locuz
 ministerij et ap'atus hui⁹ que iudas amisit
 Et dederūt sortem: et cecidit fors super ma-
 thiā. Et annumerat⁹ est eū vndecim. Dyo-
 nysius aut qui fuit discipulus sancti pauli.
 dicit qd fors quaz dederūt illis duobus fuit
 quidā splendor celestis per que dñs ostēde-
 bat qd mathias in ap'lm esset assumendus.
 Ideo bene dicit dñs. Esa. xliij. Ecce fu⁹ me⁹
 suscipiam eū: electus meus cōplacuit sibi in
 illo aia mea. Dedi spm̄ meum super eum. Ex-
 pone etc. Unde figuratur nobis in Saule de
 quo. i. Regū. x. dicitur. Samuel dixit ad om-
 nem populū. Certe videtis quem elegit do-
 minus. quoniam non est similis ei in omni
 populo. Sic certe electus est mathias a do-
 mino in ap'lm. Unde bñ dicit mathias. Mā
 mathias hebraice dicitur latine donatus a
 domino etc. **S** Secundo dico qd in his v-
 bis notatur pfectio et tuosa. qd notatur cuz
 additur in fidez lenitate. Nam sine fide im-
 possibile est placere deo vt dicitur hebre. xi
 Ideo dñs elegit eum de infidelitate ad fidez
 in qua potuit et tuose et perfecte ac merito-
 rie viuere. Unde dicit Joh. xv. Non vos me
 elegistis: sed ego elegi vos et posui vos: scilicet
 ad fidem catholicam vt eatis et fructum
 afferatis et fructus vester maneat. Vñ notā-
 dum qd et tuosa pfectio apostolozū consistit i
 tribus qd saluator ostendit in vbis p'dictis.
 Primo in abnegatione sui ipsius. et oim rex-
 tpaliū. Ideo dicit vt eatis scz renunciando
 mundo et proprie voluntati. Unde quando
 docuit eos viam perfectionis dixit eis Lu.
 xiiij. Nisi quis renūciauerit omnibus que
 possidet: non potest meus esse discipulus. et
 ideo in signum huius quādo voluit eos mit-
 tere p mundum vt p'dicarent euangeliz di-
 xit Lu. x. Ecce ego mitto vos sicut agnos iter
 lupos. Nolite portare sacculū neq; perā ne-
 q; calciamēta etc. Certe hoc perfecte implē-
 uit sanctus mathias cū alijs apostolis. Mā
 post diuisionem apostolozum ipsi in partes
 mundi iuerunt sine sacculo et pera predican-
 do et virtuose viuendo ac miracula faciendo
 Et sic infidelis ad fidem conuertendo. Un-
 de Marci vlti. Illi aut pfecti p'dicauer. etc.
 Secundo consistit in prompta obediētia p-

De deo
 et matheo

Deo. Lepinru

dicandi verbum dei. Ideo dicit vt fructum afferatis: scz perducendo infideles ad fidem et dicendo eis qd ego sum saluator mundi. Unde in signum huius dixit eis quando voluit ascendere vt dicitur Actuum. i. Eritis mihi testes in hierusalem et in omni iudea et samaria etc. Certe hoc obedienter et fideliter fecit mathias. Nam seminavit verbu dei et pdicavit fidei xpi. Unde legitur. Mathias de tribu iuda et civitate bethleem illustri prosapia oriundus fuit. Qui litteris traditus in brevi omnem scientiam legis et pphetarum apprehendit. Lasciviaz quoq abhorrens: pueriles annos moru maturitate vincebat: vt in omnibus virtutibus vixit. Satagebat vt quod sensu perceperat: opere compleret. ac doctrinam oris manuum operatione monstraret. Hic cum iudeam predicaret: cecos illuminabat: leprosos mudabat: demones expellebat: claudis gressum: surdis auditu: mortuis vitam restituebat. Nam vt dicitur Luc. ix. Misit illos predicare regnum dei et sanare infirmos etc. Reliqua huius sermonis precipue tertium membrum quod erat remuneratio gaudiosa. Require in sermone precedenti in littera. D.

De sancto Gregorio papa.
Sermo. xviii.

Filie syon exultate et letamini

f tamini in domino deo vestro: quod dedit vobis doctorem iusticie. Iohelis. ii. Notate charissimi dicit enim Aristoteles primo metha. qd signus scientis est posse docere. Hinc est enim qd sanctus Gregorius doctor egregius qui suam scientiam et doctrinam a spiritu sancto recepit utiliter docuit verbo et exemplo. et sic via iusticie manifestavit. Ideo bene dicitur nobis christianis. Filie syon exultate et letamini in domino deo vestro etc. Est notandum qd bonus doctor debet habere tria. Primo debet esse vita sancta comprobatus. Secundo debet esse dulci verbo venustus. Tertio debet esse in celo coronatus. Quae tria perfecta sunt et fuerunt in sancto Gregorio egregio doctore. Ideo est vnus de quattuor doctoribus xpianitatis. **H** Dico primo qd bonus doctor debet esse sancta vita comprobatus. Nam dicitur idem Grego. Cuius vita despicitur restat vt eius predicatio contemnatur. Ideo bonus doctor debet vita sancta esse comprobatus. Certe sic comprobatus est sanctus Gregorius. nam ipse vitam sanctam duxit. Unde notandum qd eius sancta vita ostenditur in tribus: scz paupertate: humilitate: et pietate. que faciunt

hominem sanctu. Primo ostenditur in paupertate que est fundamentum perfectionis teste christo qui dicit. Mathei. xix. Si vis perfectus esse etc. Certe hoc fundamentum perfectionis et sancte vite habuit sanctus Gregorius. Unde legitur de eo et refert Johannes dyaconus qui vitam sancti gregorii scripsit et compilavit. qd ipse fuit natione romanus: pgenitusq senatoria stirpe. Cuius pater Gordianus: et mater Silvia dicebatur. Hic summus apices phie in adolescentia sua attingebat ac copia reru ac divitiaru plurimu abundavit. Cogitavit tamen hec omnia deserere et in religionem intrare: et sic in paupertate et virtutibus vivere. Vn mortuo patre sex monasteria in sicilia construxit: et septimu intra mearbis sub honore sancti andree apostoli in proprio domate fabricavit. In quo relictis sericis auro et gemmis radiantibus: vili habitu et monastico tegebatur. Ubi in brevi ad tantam perfectionem pervenit vt in ipso initio sue conversionis posset iam in numero perfectorum computari. Ipse etiam intantum dilexit paupertatem qd omnia que habuit pauperibus postulantes non negavit. Unde accidit quadam vice qd angelus domini in specie paupis sibi affuit et lachrymabiliter miseri sibi postulavit. Gregorius vero sex sibi argenteos dari iussit et ille abiit. Eadem die iterum rediit et se multa perdidisse. pauca vero recepisse perhibuit. qui cum ab eo totidem argenteos recepisset. iterum tertia vice reuersus misereri sibi importunus clamoribus postulavit. Sed cum Gregorius a procuratore suo didicisset nihil dandum propter scutellam argentam quam mater sua cum leguminibus mittere solebat et homo in monasterio remansisse. Illam statim dari precepit. quam ille libenter recipiens letus abcessit. Hic autem angelus domini fuit. sicut se postea sibi reuelavit. Nam alio tpe cum esset summus pontifex precepit cancellario suo vt duodecim pauperes ad mensam invitaret. qd pgenus iussa complevit. Dum autem simul discuberet intus papa tredecim numeravit. Et accersito cancellario cur contra iussionem suam tredecim psumpsisset invitare inquisit. Quos cancellarius numeravit et tamen duodecim inueniens ait. Crede mihi hi pater non sunt nisi. xij. Animadvertit gregorius viru vultu sepius mutante. iam adolescentem nunc vero veteranu quadam veneranda canicie sibi simulare. finito autem conuiuio illu in cubiculu suu duxit vehementer adiurans vt sibi se et nome suum perdere dignaret. Qui respondit. Cur interrogas de noie meo quod est mirabile. Scire tamen debes qd ego sum nau.

fragus ille cui scutellam argenteam tribuisti quam tibi misit mater tua cum leguminibus. Et hoc tibi pro certo sit notum quod ab illo die quo dedisti mihi hoc ordinauit te deus fieri sue ecclesie presulem et petri apostoli successorem. Cui Gregorius. Et quomodo hoc nosti quod tunc me dominus ecclesie sue presulem predestinauit. Qui ait. Quia ego angelus eius sum: et me tibi dominus tunc misit ut te semper debeam protegere et omnia que petieris per me apud ipsum valeas impetrare. et sic disparuit. **I**tem Qualiter autem hoc accidit quod summus pontifex factus est ostenditur. Nam legitur quod quodam tempore tyberis fluius egressus tantum excreuit ut super muros urbis influeret et plurimas domus euerteret. tunc etiam per tyberim fluium multitudo serpentium cum magno dracone in mare descendit. sed a fluctibus ad litus peccati sunt et totum aerem sua putredine corruerunt. Sicque plaga pessima quam inguinarum vocant. id est apostema secuta est. Que plaga primo omnium pelagium papam percussit: et sine mora extinxit. Postmodum vero in reliquum vulgus ita desecuit ut subtractis habitatoribus plurimas domos vacuas reliquerit. Sed quia ecclesia dei sine rectoris esse non poterat: omnis plebs gregorium licet renitentem totis viribus elegit. Cum ergo benedici deberet et lues. id est plaga vel mors populum deuastaret sermonem ad populum fecit et letanias instituit: et processiones faciens. Require in sermone de letaniis. Et ut omnes attentius dominum exorarent admonuit. Ipse autem lues infantum desecuit ut in una hora. lxxx. homines spiritum exalarent. Sed neque cessauit populum admonere ut ab oratione nunquam desisterent donec diuina miseratio istam pestem propulsaret. unde finita processione voluit fugere sed nequiuit: quia vigilantes die nocteque portas urbis propter eum obseruabant. Tandem mutato habitu a quibusdam negotiatoribus obtinuit ut in quodam dolio supra quadrigas de urbe educeretur. Qui mox filias experijt cauernarum. latibula requisit. Tribus diebus tribus latuit. Verumtamen dum sollicitus quereret: columna lucis prefulgida de celo pendens super locum in quo latitabat apparuit. In qua columna angelos ascendentes et descendentes quidam reclusus aspexit. Moxque ab universo populo capitur et summus pontifex consecratur. Sed quia adhuc roma pestis supradicta vastauit more solito processiones cum letaniis iterum quodam tempore paschali per circuitum ciuitatis ordinauit. In qua imaginem beate virginis Marie que adhuc est ro-

me. quare sanctus Lucas arte medicus et pictor egregius formasse dicitur. et eidem virgini similis per omnia perhibetur ante processionem reuerenter portari precepit. Et ecce tota aeris infectio et turbulencia imagini cessit ac si ipsam imaginem fugeret et eius presentiam ferre non posset. Sicque post imaginem miram serenitas aeris remansit. tunc in acre iuxta imaginem audite sunt voces angelice cantum. Regina celi letare alleluia. Tunc beatus Gregorius vidit supra castrum crescentis angelum domini qui gladium cruentatum tergens in vaginam reuocauit. Intellexitque quod pestis illa cessasset. et sic factum est. Unde castrum illud deinceps castrum angeli vocatum est.

R Ipse enim sic in tali dignitate vixit quod cum magno dolore pontifex fuit et libenter in paupertate vixisset. Unde scripsit in epistola ad patricium sic dicens. Dum contemplationis alta describitis: ruine mee mihi gemitum renouatis. quia audiui quid intus perdidit dum foras ad culmen regiminis immeritus ascendit. Tanto autem merore percussus cognoscite: ut vix loqui sufficiat. Nolite ergo me vocare noemi. id est pulchrum sed vocate me mara: quia amaritudine plenus sum. Unde omnes qui me ad episcopatus ordinem cognoscitis prouenisse si me diligitis plangite: quia hoc ego incessanter desideo. Unde legitur quod tempore sancti Gregorii fuit quidam heremita vir magne virtutis qui omnia propter deum reliquerat et nihil preter cattum possidebat quem beatus diens sepius quasi cohabitaticem in suis gremijs confouebat. Orauit autem ad dominum ut sibi ostendere dignaretur cur quo future remuneracionis mansionem sperare deberet quia illi amore nihil ex seculi diuitijs possideret. Quadam igitur nocte sibi reuelatur quod cum gregorio romano pontifice mansionem sibi sperare deberet. At ille fortiter ingemiscens parum sibi voluntariam paupertatem profuisse putabat si cum illo remunerationem acciperet qui tantis mundialibus diuitijs abundaret. Curque diuitias gregorii sue paupertati die nocteque suspirando proferret alia nocte audiuit dicentem sibi. cum diuitie non possessio diuitiarum faciat sed cupiditas. cur audes paupertatem tuam comparare diuitijs gregorii. Nam magis illum cattum quem habes quotidie palpando diligenter comprobabis quam ille. tamen diuitias quas non amando sed retinendo cumctis liberaliter largiendo dispergit. Hijs auditis solitarius deo gratias egit. et quod meritum suum deterius esse putauit si conferret gregorio: orare cepit ut cum eo mansionem quam percipere mereretur. Et sic patet eius paupertas. Unde dicit in omel. Si con-

sideremus fratres karissimi quod et quanta sunt
 quae nobis promittuntur in celis vi. etc. **L** Se-
 cundo ostenditur in eius humilitate quae preseruat
 virtutes sicut papa Gregorius dicit Qui ce-
 teras virtutes sine humilitate congregat fa-
 cit sicut ille qui puluerem in ventum portat.
 Unde dicit saluator Math. xi. Discite a me
 quia mitis sum et humilis corde. etc. Unde per-
 fectam humilitatem habuit Gregorius exem-
 plo christi dicentis. Exemplum enim dedi vobis. scilicet
 humilitatis ut quemadmodum etc. Sic fecit san-
 ctus Gregorius. nam summam humilitatem
 semper studuit habere. Unde scribit in quadam
 epistola. Ego enim per episcopatu tuo factus sum
 seruus omnium. ideo se in suis epistolis primus
 seruum seruorum dei scripsit. Et alios sic no-
 minari instituit. Libros suos dum adhuc
 viueret ob nimiam humilitatem publicari nolu-
 it et in comparatione aliorum doctorum suos ni-
 hil valere estimabat. Tante enim humilitatis
 extitit quod se laudari nullomodo permitteret. Unde
 stephano episcopo qui eum in suis epistolis lau-
 uerit ita scribit. Vos nimis laudastis me.
 cum tamen scriptum est. Ne laudes hominem quod
 diu vult. Item in epistola ad Anastasium pa-
 triarcham. Quia vos me lucernam domi-
 ni dicitis. quod loquendo multis prodesse mul-
 tisque posse lucere prohibetis. Existimationem
 meam mihi fateor in dubitatione maximam
 perdurastis. Considero namque qui sum et nihil
 me ex homini boni signo dependo. Cum ergo
 credere volo quod dicitis contradicit mihi
 infirmitas mea. Cum disputare volo quod
 in laude mea dicitur contradicit mihi sancti-
 tas vestra. Sed queso igitur vir sancte non
 sic mihi scribere. Unde vocabula aut iactan-
 tiam vel vanitatem sonantia omnino respue-
 bat. Item eulogio patriarche alexandrino
 qui eum vniuersalem papam ad dominum voca-
 uerat ita scripsit. In epistola quam mihi di-
 rexistis est verbum superbe appellationis: dice-
 do me vniuersalem et dominum. Peto quod sanctitas ve-
 stra ultra non faciat. Ego enim verbis prosperari
 non quero sed moribus: nec deputo esse honorem
 in quo fratres honorem suum perdere recogno-
 sco. Recedat ergo verba quae vanitatem inflant
 charitatem vulnerant. Unde exemplum de eius
 humilitate. Legit enim quod quidam sanctus abbas
 nomine iohannes cum romam ad visitandum limina
 sanctorum aduenisset et sanctum gregorium papam
 per medium civitatis transire vidisset: voluit ei
 occurrere: ac ut decebat reuerentiam ei exhibere.
 Unde sermo sancti Gregorii. quod se in terram
 velet prosternere festinauit et prius se coram il-
 lo in terram prostravit. nec inde surrexit quous-
 que abbas primo surrexit. in quo eius humili-
 tas commendat. Unde ipse Gregorius. dicit. Illa

virtus in nobis veraciter pullulat quae in radice
 humilitatis perdurat. Et sic patet secundum
M Tertio ostendit in eius pietate: miseri-
 cordiam et compassionem. Unde ad Col. iij. Indui-
 te. vos sicut electi dei viscera misericordie etc.
 quasi diceret quia pertinet ad misericordiam.
 Unde dicit saluator Math. v. Beati miseri-
 cordes quoniam ipsi misericordiosi estis. etc. Certe haec mi-
 sericordiam: pietatem: et compassionem habu-
 it sanctus Gregorius. Unde legit quod ipse tante
 largitatis elemosinarum extitit ut non solum
 presentibus sed et longe positis subvenit. Nam
 omnium indigentium nomina scripta habebat
 Unde in monte synai monachis necessaria
 ministrabat monasterium hierosolymis in-
 stituit et illic degentibus dei famulis neces-
 saria ministrari procuravit. Tribus quoque mi-
 libus ancillis dei quotidianis stipendiis octo
 ginta libras auri annualiter offerebat. Quo-
 tidie etiam ad mensam suam peregrinos quoslibet
 inuitabat inter quos quadam die vniuersus accessit
 in cuius manibus dum ipse ex humilitate aquam
 fundere vellet conuersus vice acceptit: sed re-
 pente cum in cuius manibus aquam fundere vellet
 non inuenit. Cumque hoc factum secum ipse miraretur
 eadem nocte dominus ei per visionem apparuit di-
 cens. Ceteris diebus me in membris suscepisti
 Hesterno autem die me in memetipso suscepisti.
 Et sic patet eius misericordia et pietas. Item
 eius compassio patet cum orauit pro traiano
 damnato. Iuxta illud Esa. liij. Orauit pro trans-
 gressoribus ut non periret. Unde legit quod duz
 quadam vice traiano iam diu mortuo san-
 ctus Gregorius per forum traiani transiret
 et eius mansuetudinem et iusticiam quam ipse
 traianus exercuit recordatus fuisset. Gre-
 gorius ad basilicam sancti Petri peruenit et
 ibidem per eius errorem amarissime flevit: et pro
 eius liberatione orauit. Tunc sic diuinitus
 responsum est. ecce petitionem tuam comple-
 ui: et traiano iudicato ad penam eternam pe-
 perci. De cetero autem diligenter caueas ne
 pro aliquo damnato precibus fundas. Fertur quo-
 que quod angelus illud adiecerit dicens. Quia
 enim pro damnato rogasti: duorum tibi datur
 optio: aut enim in purgatorio duobus die-
 bus cruciaberis. aut certe toto tempore vite
 tue infirmitatibus et doloribus fatigaberis. quod
 prelegit toto tempore vite sue doloribus con-
 cuti quod duobus diebus in purgatorio cruciari
 Unde factum est quod semper deinceps: aut fe-
 bribus laboravit: aut podagra pressus fuit.
 aut etiam validis corporis doloribus con-
 quassatus: aut dolore stomachi miserabili-
 ter cruciatus. Unde in quadam epistola sic
 loquitur. Tantisque doloribus premor ut vi-
 ta mihi grauissima pena sit. quotidie enim

in dolore deficio et mortis remedium expectando suspiro ecce quantam compassionem habuit quod etc. Unde perfectissime potest dicere illud. xxx. flebam quondam super eo qui afflictus erat et compa. aia mea pauperi. **M** Johannes vero diaconus qui legendam eius compilavit dicit quod aia traiani non est ab inferno liberata et in paradiso posita sed simpliciter ab inferni cruciatibus liberata. Valz enim ut dicit animam in inferno existere: et cruciatibus inferni per misericordiam dei non sentire: cum in inferno nulla sit redemptio. Un aliquid dicunt quod pena eterna consistit in duobus scilicet in pena sensus et in pena damni que est carentia visionis dei. Pena igitur eterna quantum ad primum est dimissa: sed ad secundum est retenta. Sed nota quod Gregorius fleuit et oravit pro traiano romano imperatore propter mansuetudinem et iusticiam eius quam habuit. Nam legitur quod quodam tempore traianus ad bellum vehementissime festinavit. cui quedam vidua occurrit flebiliter dicens. Obsecro ut sanguinem filii mei innocenter perempti vindicare digneris. Cui traianus si sanus reverteretur vindicare eum testaretur Vidua dixit. Et quis mihi hoc prestabit quod tu in prelio non moriaris. Traianus dixit. Si ego mortuus fuero ille qui post me imperabit te vindicabit. Cui vidua. Et quid tibi proderit si alter mihi iusticiam fecerit? Traianus dixit. Utique nihil. Et vidua inquit. Nonne melius est tibi ut mihi iusticiam facias et per hoc mercedem accipias quam ut alteri transmittas hanc. Tunc traianus pietate commotus de equo descendit: et ibidem innocentis sanguinem vindicavit. Fertur etiam quod cum quidam filius Traiani per urbem equitando nimis lascive discurreret filium cuiusdam vidue interemit. et cum vidua lachrymabiliter traiano exponeret ipse filium suum qui hoc fecerat vidue loco filii sui defuncti tradidit: et magnifice eam ditavit. Et sic patet traiani pietas et misericordia propter quam merebatur misericordiam dei. Un Mat. v. Beati misericordes: etc. **O** Secundo principaliter bonus doctor debet esse verbo dulci venustatus. Un saluator Math. v. Sit autem sermo vester non non: ita ita. quod autem his abundantius est: a malo est. Et talis doctor est bonus. Un etc. de eo Can. ij. Vox tua dulcis et facies tua decorata. Certe sic fuit sanctus Gregorius dulci et salubri sermone venustatus. Tradit enim Iulianus. perfecta vox predicatoris debet esse suavis clara et alta. Suavis ut animis audientium blandiat. Clara ut aures impleat veritate. Alia ut in sublimis sufficiat. Et subdit Si aliquid ex his defuerit perfecta vox non

erit. Sic fuit vox sancti Gregorii. fuit enim primo suavis. Dicit enim Aristoteles quod voces sunt nocte earum passionum que sunt in anima. Certe sic fuit vox et dulce et bux sancti Gregorii. Nam ipse maxime compatiebatur de infidelibus qui erraverunt a veritate. Unde legitur quod ipse quadam die per forum urbis rome transiens cernit quosdam pueros forma pulcherrimos: vultu venustos: capillorum nitore perspicuos. esse venales. Interrogat igitur mercatorem de qua patria illos attulisset. Qui respondit. de britania. Interrogat iterum an christiani essent. Cui mercator. Non sed sunt paganis erroribus implicati. Tunc Gregorius acriter ingemiscens. Heu inquit quam splendidae facies princeps tenebrarum nunc possidet. Interrogat insuper quod esset vocabulum gentis illius. Cui mercator. Angli vocantur. Un inquit anglici: quia anglicos vultus habent. Interrogat iterum quod nomen haberet provincia eorum. ait mercator. puinciales illi vocantur deiri. Et Gregorius. Bene inquit deiri: quia de ira dei sunt eruendi. Rursus de nomine regis interrogat. Ait mercator. quod ille diceretur aele. Et Gregorius. Bene aele: quia alleluia in partibus illis decantari oportet. Qui mox ad summum pontificem accedens cum multa instantia et precibus vix obtinuit ut ad illos convertendos mitteretur. Cum iam iter arripuisset romani deiri absentia plurimum perturbati papam ad eum et cum taliter alloquuntur. Petrum offendisti: romam destruxisti: gregorium dimisisti. Sicque papa perterritus ad revocandum eum continuos nuncios destinavit. Cumque Gregorius iam trium dierum iter peregisset et in quodam loco divertens ceteris quiescentibus quedam locustia super eum veniens coegit eum a legendo quiescere. Et Gregorius ex consideratione sui nominis. scilicet locuste mansit et stetit in eodem loco. Nam locusta dicitur quasi loco sita. Quod ille spiritu prophetico dicens statim exhortatur commites ut velocius proficiscantur: sed supervenientibus apostolicis nunciis redire compellitur licet de hoc multum contristaretur. **P** Tunc papa eum a monasterio suo extraxit: et eum suum diaconum cardinale ordinavit. Cum autem ipse factus est papa misit mellatum augustinum et iohannem et alios plures monachos cum eis timentes deum in angliam sicut ipse desideravit ut gentes anglorum converterent ad dominum Jesum christum. Et sic patet etc. Un gens anglica potest benedicere illud psalmi. de eo. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. Uel verbis theomatis. Secundo fuit vox et verbum sue doctrine clara ut aures impleat veritate. Jur

ta illud ps. Omnia mandata tua veritas: id est doctrina. Unde legitur qd ipse veritatem sacre theologie docuit et predicauit. Ipse enim exposuit omelias euangeliorum numero quadraginta. In Job. xxxv. In Ezechiele. xx. pastorale et dyalogorum libros. iij. et multa alia que enumerari non possunt que omnia a spiritu sancto recepit. Naz chrysostomus dicit Mathei. x. Non enim vos estis etc. Unde dicit Gregorius. Nulla doctrina melior nisi ubi spiritus sanctus doctor adest qui doctor et magister suus erat. Nam legitur qd Petrus dyaconus qui fuit ei familiarissimus: cum quo quattuor libros dyalogorum di putauerat asseruit qd super caput sancti gregorii: quando libros dictauit spiritus sanctus in specie et similitudine columbe frequentissime perspexisset. Quod sibi gregorius prohibuit ne hoc reuelaret. Nam si hoc miraculum de visione columbe manifestaret post hoc viuere non valeret. Unde cum ipse Petrus testimonium sanctitati sancti Gregorii prohibuit: et tactis sacrosanctis euangelis affirmant se vidisse spiritum sanctum in specie columbe super caput gregorii: spiritus inter verba vere confessionis efflauit. Unde verificatur de eo illud ps. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis etc. Unde sanctus Gregorius potest dicere illud Treñ. i. De excelso misit ignem in ossibus meis et erudiuit me. Unde dicit christus Luce. xxi. Dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt resistere et contradicere omnes aduersarii vestri. Quare sanctus Gregorius bene habuit claram vocem ac veritate plenam etc. Unde bene dicitur de eo illud ps. Declaratio ser. tu. illuminat: et intellectum dat paruulis. Vel verbum thematis. Q. Tercio fuit vox et verbum sue doctrine alta qd in sublimis sufficiebat. Iuxta illud Esa. lviij. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam etc. Certe hoc fecit sanctus Gregorius. Nam ipse semper de celestibus docuit. Unde in signum huius dicitur qd ipse in canone apposuit. Diesque nostros in tua pace disponas: atque ab eterna damnatione nos eripi: et in electorum tuorum etc. Item vox sua fuit alta in tantum qd angelus domini sibi respondit. Nam legitur qd cum sanctus Gregorius apud sanctam mariam maiorem in die pasche missam celebraret: et cum pax domini vt solitum est pronunciaret angelus alta voce respondit: et cum spiritu tuo. Unde papa eadez die apud eandem ecclesiam stationem facit nec sibi cum dicit pax domini etc. respondetur in testimonium huius miraculi. Unde angelus bene potest

sibi dicere illud Cant. ij. Sonet vox tua in auribus meis. Ipse etiam officium diuinum et ecclesiasticum instituit quod quasi per totam christianitatem seruatur: quod diuinitus officium est. Legitur enim in vita eugenii qd cum adhuc huc ambrosianum officium magis quam gregorianum officium ab ecclesia seruaretur: Romanus pontifex nomine Adrianus concilium conuocauit: ubi statutum est vt gregorianum officium deberet ab ecclesia vniuersaliter teneri et obseruari. Cuius rei gratia Karolus imperator executor existens per diuersas prouincias discurrens omnes clericos minus et supplicis ad hoc coegit: et libros ambrosiani officii vbiqz comburebat. Proficiscens autem beatus eugenius episcopus ad concilium inuenit ipsius concilium per triduum iam diuisum. Tunc dominum papam induxit qd omnes prelatos qui fuerant in concilio et iam per tres dies recesserant reuocauit. Concilio autem conuocato omnium patrum hec sententia fuit vt missale ambrosianum et gregorianum super altare sancti petri apostoli ponerentur: et fores ecclesie optime clauderentur: ac plurimorum episcoporum sigillis diligenter munitur: et ipsi tota nocte orationi insisterent: vt dominus per aliquod signum reuelaret quod horum officiorum ab ecclesiis magis vellet seruari. Igitur per omnia vt ordinauerat facientes manerunt ecclesie aperuerunt: et missale Gregorianum penitus dissolutum et huc atque illuc dispersum inueniunt ambrosianum. Hoc apertum super altare in eodem loco in quo ipsum posuerant inueniunt: quod signo diuinitus sunt edocti: vt gregorianum officium per totum mundum deberet dispigi. Ambrosianum vero tamen in sua ecclesia obseruari. Et sic patres sancti vt diuinitus fuerant edocti statuerunt. Et sic vsque hodie obseruatur. Vnde beatus dicitur Gregorius quasi egregius predicator et doctor. Nam dicitur a grecis et gothis. i. predicare. Unde canit ecclesia. O doctor optime ecclesie sancte lumen etc. Et sic vbi thematis potest dicere christianitas ad omnes fideles. R. Tercio principaliter bonus doctor dicitur esse in celo coronatus. Vnde Eccle. xlv. Corona aurea super mitram eius expressa signum scripturam gloria honoris et operum virtutis. Per mitram intelligitur eius sapientia et doctrina etc. Qualiter autem in celo sit coronatus ostenditur. Legitur enim per ipse sanctus Gregorius anno ab incarnatione domini quingentesimo xcv. salubriter profuit ecclesie sancte dei. Hic primus Gregorius nomine et in ordine paparum. lvi. Qui cum sedisset annis. xij. mensibus sex: et diebus decem plenius bonis operibus migravit ad christum quod cum in celo coronauit iuxta ps. Posuisti in capite eius coronam. Vnde dicit Seneca de doctore

bus. Hi in conuicio eterno duplici ferculo id est duplici honore digni sunt q̄ laborant in presenti. sicut fideles euāgeliste predicātes arguendo obsecrando. Talentuz em̄ sibi traditum sub terra nō abscondunt. s. doctrinam. Vñ bene figurat nobis ei⁹ doctrina ppter quam in celo est coronatus p mulierem Apoc. xij. Signū magnuz apparuit in celo ꝛc. Vñ Dan. xij. Qui docti fuerint. Reque in sermone Lucie. **M** Exemplum. Quedā matrona rome cā deuotionis oblationes siue hostias consuenerat facere: ꝛ sūmo pōtifici scō greg. singulis dñicis dieb⁹ obtulit. Que cū quadā die ad cōicanduz de manu aplice cū alijs accederet: ꝛ pōtifer illi corpus dñicuz porrexisset dicēs. Corpus dñi nostri iesu xpi custodiat te in vitam eternam. Illa subrisit. Quod sc̄tus Gregorius cernēs: sacramentuz ei subtraxit ꝛ sepatim cum patena sup altare posuit. Et expleto sacro mysterio bt̄us Gregorius interrogauit eam dicēs. Quare risisti? At illa. qz panem illum quē pprijs manib⁹ feci tu corp⁹ dñicum appellabas. ideo risi. Tunc sc̄tus greg. fecit sermonē ad populū: ꝛ postea pstrauit se in orationē: ꝛ pplm iussit etiaz orare. Unde ip̄o ac populo orātibus predicta hostia scz oblata tūc versa est in carnē adistar digiti auricularis sanguie cruentatā. Quo facto viso matrona ac totus populus multum cōfortata est in fide ꝛc. Quidaz abbas qui p̄erat monasterio sc̄ti gregozij ei nunciavit q̄ quidam monachus penes se tria numismata haberet quē Greg. ad terrores aliorum excōicauit. qui post modicū tēpus moritur sancto Greg. nesciente. Qui turbatus q̄ sine absolutione mortuus fuerat: orationem in cedula scripsit in qua eū ab excōicationis vinculis absoluit. deditq̄ vni dyaconozum precipiēs vt eam super foueaz fratris defuncti legeret. Quo iussa cōplente sequētī nocte qui defunctus fuerat abbati apparuit ꝛ se vsq̄ modo fuisse in custodia detentum heri esse absolutum perhibuit.

¶ De annūciatione beate Marie.
Sermu. xix.

Missus est angel⁹ gabriel a deo in ciuitatem galilce cui nomen nazareth: ad virginem desponsatam viro. Lu. i. Nota te charissimū. dicit em̄ bt̄us Greg. q̄ ad summum mysterium summū angelū venire dignum fuit: qz summū nūciabat: scz angelus Gabriel summū opus nūciavit: scz incarnationem filij dei. ergo dignum fuit eū venire

ꝛ mitti. ideo ēz Missus est angel⁹. ergo ꝛc. Est notandū q̄ circa hodiernū festum quatuor notant q̄ euāgelista tangit in hoc euāgelio. Primū est nūcij dignitas qz archāgelus. Ideo dicit Missus est angelus gabriel. Sc̄m est dei benignitas ꝛ gratia cum d̄a deo. Tertiū est virginis ac p̄sone ydoneitas cū dicit ad virginem desponsatā viro. Quartum est hominis perditū recupabilitas. quod notatur cū cōcludit. Ecce cōcipies ꝛ paries filiū ꝛ vocabis nomē eius iesus. quod interpretatur saluator. Ip̄e em̄ redemit nos. vnde de istis quattuor dicit Bern. Felix est q̄ mittitur. felix a quo mittitur. felix ad quaz mittit vt fiat. felix p̄ quo mittitur scz homo.

S Dico p̄mo q̄ notatur nūcij dignitas: cum dicit Missus est angelus gabriel. Ip̄e em̄ fuit vnus de archangelis: qz em̄ magnū lib. ij. dist. ix. Maiores maiora nunciant. sic Gabriel maiora que vnq̄ fuerat audita marie nunciavit: secreta videlicet ipsius dicit cum dicit. Ave gratia plena dñs tecum. ꝛc. ꝛ illud. Ecce cōcipies ꝛ paries filium ꝛc. Vñ dicit Grego. Ad mariaꝝ non ois angelus: sed archāgelus gabriel mittit. Nā ad hoc mysteriū summū āgelū venire dignū fuit q̄ summū oim nūciavit. Olim em̄ missus est diabol⁹ ad euaz vt eā seduceret ꝛ falsam promissionē ei nūciaret: ꝛ sic humanuz gen⁹ p̄iret. Vñ dixit: vt habetur Gen. ij. ad mulierē. Cur precepit vobis de⁹ ne comedetis de oim ligno paradisi? Rñdit mulier. De fructu lignoz q̄ sunt in paradiso vescimur. De fructu hō ligni qd̄ ē i medio p̄adi si precepit nobis deus ne comedemus ꝛ ne tāgeremus illd̄ ne forte moriamur. Cui dyabolus. Nequaq̄ moriemini. Scit enim deus q̄ in quacūq̄ die comedetis ex eo apientur oculi vestri ꝛ eritis sicut dii scientes bonum ꝛ malū. Et sic mulier recepit de fructu vetito ꝛ comedit: deditq̄ viro. Uocauitq̄ dñs deus adam dicens. Adā vbi es? Qui ait. Vocem tuā dñe audiui in p̄adiso ꝛ timui eo q̄ nud⁹ essem. Cui dñs. Quis enim indicauit tibi q̄ nud⁹ es nisi q̄ ex ligno de quo tibi p̄ceperaz ne comederes comedisti. Dixitq̄ Adā. Mulier quā dedisti mihi sociam dedit mihi de ligno ꝛ comedi. Tunc dixit domiuus ad mulierem. Quare hoc fecisti? Que respondit. Serpens decepit me et comedi. Et ait dñs ad serpentē. Quia fecisti hoc: maledictus es inter oia animātia et bestias terre. Sup pectus tuū gradieris: ꝛ terrā comedes oibus diebus vite tue. Mulieri quoq̄ dixit. Multiplicabo erūnas tuas ꝛ conceptus tuos. In dolore paries fi-

lios tuos. Ade vero dixit. Quia audisti vo-
 ces mulieris tue plus q̄ me: ⁊ comedisti de
 ligno ex quo preceperā tibi ne comederes:
 maledicta terra in operetuo: ⁊ pinas et tri-
 bulos germinabit tibi: ⁊ comedes herbas
 terre. In sudore vult⁹ tui vesceris pane tuo
 donec reuertaris in terrā de q̄ sumptus es
 quia puluis es ⁊ in puluerē reuerteris. Se-
 quitur. Et misit euz dñs deus de paradiso
 voluptatis vt oparetur terram de qua sup-
 tus est. Et sic p̄ q̄ dyabolus ⁊c. **T** hic
 p̄t queri quare dyabolus seduxit euā. Rñ
 det magister lib. ij. dist. xxi. Dicens q̄ dya-
 bolus videns hoiem posse ascendere p̄ hūi-
 litatem obedientie vnde ipe per superbiam
 corruerat inuidit ei: ⁊ factus est sathā id est
 aduersarius. ⁊ aggressus est mulierē in qua
 minus rationem vigere nouit q̄ in viro vt
 si in muliere preualeret postmodū fiducia
 lius virum qui robustior fuit accederet. Ne
 aut̄ fraus illius nimis manifestaret in sua
 specie nō venit: sed in specie serpētis: q̄ euz
 nouit creatū esse ⁊ officiū loquendi a deo ac-
 cepisse patuit. ⁊ sic stans coram femina dixit
 Cur precepit vobis deus vt non comedere
 tis de omni ligno paradisi? Cui rñdit muli-
 er: de fructu lignoz ⁊c. vsq̄ moriamur. His
 dictis dyabolus habuit p̄positum suū. Se-
 quitur. cui dyabolus. Nequa q̄ moriemini
 scit em̄ deus q̄ in quacūq̄ die comederitis
 ex eo apientur oculi vestri et eritis sicut dis-
 scientes bonū ⁊ malū. Sequit̄. magister di.
 xxi. Quo audito statim surrepsit mēti mu-
 lieris quedā elatio: ideo cōsensit ⁊ māduca-
 uit ⁊ dedit viro qui etiā comedit: ⁊ sic facti
 sunt transgressores precepti dei. quap̄p̄t
 expulsi sunt de paradiso in vallē hui⁹ miserie
 et in iram dei. Uñ d̄r Gen. iij. Eicit q̄ dñs
 adam ⁊ collocavit eū ante paradisu⁹ volup-
 tatis. posuit q̄ angelū habentē gladiū flam-
 meū ad custodiendā viam ligni vite ne hu-
 mano generi pateret aditus ad vitam eter-
 nam. **U**ñ dicit sc̄l̄s Bern. De⁹ ha-
 buit s̄siliatrices: videlicet iusticiā ⁊ miā:
 que d̄sputationē iter se habuerūt sup hoc
 negocio: vt elici p̄t ex sacra scriptura. Iusti-
 cia em̄ hoiem reuz p̄petue d̄nationis iudi-
 cavit dicēs. moriat̄ homo p̄petue dñe vt iu-
 stificeris in sermonib⁹ tuis: q̄bus. s. dixisti.
 Gen. ij. In quacūq̄ em̄ die comederis ex eo
 sc̄z de fructu vetito morte morieris. Et ideo
 do illud iudiciū. p̄s. Veniat mors sup illos
 te descendā tin infernū. Et in ista ira iusti-
 cia tenuit deū q̄nc̄ milibus annoz ita q̄ ia-
 nua fuit clausa ⁊c. Reque in ascensione. Uñ
 clamauerūt sancti patres veteris testamē-

ti pro liberatore. Nam moyses dicit. Mit-
 te quem missurus es. Nam prophetatū est
 Esa. xix. Clamabunt ad dñm et mittet eis
 saluatorem qui liberet eos. Sed cum iu-
 sticia deum sic diu tenuit in ira iterum cla-
 mauerūt illud David. Excita dñe potentiā
 tuam ⁊ veni vt saluos facias nos. Et illud
 Esa. Utinā dirūperes celos ⁊ descēderes. ⁊
 sic de singulis. Quib⁹ auditis miā accedēs
 et destrues rationes ⁊ iudiciū iusticie d̄-
 rit. illud p̄s. Aut obliuiscetur misereri deus
 aut continebit in ira sua misericordias su-
 as. q. d. Hoc derogaret diuine bonitati ⁊ mi-
 sericordie. Nā si tu iusticia soror mea es vs-
 q̄ ad nubes: ego misericordia vsq̄ ad celos
 sum. Unde de me dicit sp̄s sanctus per Da-
 uid. Misericordia eius super omnia opera
 eius. Idem misericordia dñi plena est ter-
 ra. Et sic misericordia cōuertens se ad d̄ū
 dixit. Misericordissime de⁹ si humanuz ge-
 nus in eternum perderes: quis tunc lauda-
 ret cū tamen eū ideo creasti ad laudandum
 te ⁊ tibi seruiendū. Nonne sp̄s sancto inspi-
 rante dicit propheta q̄ infernus non con-
 fitebit̄ tibi neq̄ mors laudabit te: neq̄ om-
 nes qui descendūt in infernū. Sed viuens
 viuens ipe confitebit̄ tibi. Ergo acquiesce
 consilijs meis ⁊ propitius esto. Audiens iu-
 sticia bonum consilium cū misericordia cō-
 uertens se ad dñm dixit. Domine q̄ mise-
 randum est: tu ergo misereberis syon: id ē
 anime et humano generi quod creasti vt te
 summū bonū intelligeret: intelligēdo ama-
 ret ⁊c. Et sic misericordia cū iusticia dixit
 q̄ tempus est parce ergo vt viuentes lau-
 dent nomen tuū domine. Quo audito as-
 terunt reges terre ⁊ principes: scilz pater ⁊
 filius et sp̄s sanct⁹. q̄ approbauerunt con-
 silium dicentes illud Esa. vi. Quis ibit ex
 nobis ad redimendū hominem. Et filius
 Ecce ego: mittite me. Quo audito ecce mise-
 ricordia et veritas: iusticia ⁊ pax fecerunt
 salutare ⁊ amicabile connubiū: ⁊ p̄ nimio
 gaudio se osculate sūt. Quod bene preuidit
 David in sp̄s sancto cum dixit. Misericor-
 dia et veritas obuauerunt sibi: iusticia et
 pax osculate sunt. Et sic dictata est legatio
 in consistorio trinitatis ⁊ commissa est an-
 gelo gabriel vt annūciaret virginicam esse
 concepturam filiū dei ⁊ parere redemptorē
 mundi. Qd̄ factum est fm̄ doctores in sexto
 millenario in mēse sexto a cōceptione iohā-
 nis baptiste p̄cursoris dñi q̄ d̄r in latino se-
 ptēber. xxiij. die eiusdē mēsis. Et dñs. xv.
 die mēsis martii. feria. vi. vñ sicut feria sex-
 ta deus hoiem formauit ad ymaginē ⁊c. vt

nota. D
 in ser
 dia

1107

De iusticia

dicitur Gen. i. sic xpus reformator generis humani feria. vi. voluit cōcipi. et sic tali die fuit annūciatio virginis facta. Eodem vero die annuntiationis reuolutis. xxxij. annis fuit feria. vi. in qua fuit xps passus in Augusti. de trinitate. De hora dicendum est q̄ hora completorij. et ideo singulariter saluatur maria a nobis eadem hora: q̄ ab angelo fuit illa hora salutata. Unde Bern. inducit nos ad salutationem virginis gabrielis exemplo. Et sic hodie impletur est q̄ angelus venit ad mariam afferens reuerēda salutationem dicens. Ave gratia. Et s̄m doctores illa deuotissima collocutio durauit vsq̄ ad medium noctis vt dicit sapiens in spūs sancto. Sap. xviii. Cum em̄ quietum silentium tenerent omnia: et nox in suo cursu medium iter haberet: omnipotens fmo tu? dñe exiens de celo a regalib⁹ sedibus venit. Unde dicit Luc. i. Missus est angelus gabriel. Et hic nota diuisionem sermonis vt supra. Dico primo q̄ notatur nuncijs dignitas: q̄ archangelus ideo dicitur. Missus est angelus gabriel. Est notandum q̄ dignitas istius nuncijs ostenditur tripliciter. Primo dicit Greg. descendit velociter vt cito veniret ad virginem ppter magnū gaudium quod inde habuit. Nam dicit saluator Luce. xv. Gaudium est angelis dei etc. Si autem gaudent de vno peccatore cōuerso: quantum tunc gaudebat gabriel quādo debebat nunciare salutem totius mundi. Unde de eo bene dicit ps̄. Exultauit vt gygas ad currendam viam etc. Ipe em̄ bñ est gygas. Nam gabriel interpretatur fortitudo dei etc. Et quis festinauerit tamē dignitatem diuine visionis ac presentie nō amisit. Unde dicit Hugo de sacramentis. Angeli qui ad exteriora exeunt. ab interiori cōtemplatione non recedunt: quia illum respiciūt q̄ presens est ipis quocūq̄ vadunt. Unde dicit Luce. i. Ego sum gabriel qui assto ante deū qd̄ est magna dignitas. Un̄ saluator Math. xviii. Angeli eorū semp̄ vidēt faciem patris mei q̄ in celis est. Secūdo dignitas ostendit̄ quia ipse nō venit solus sed cū eo magnus exercitus inferiorum angelorū vt dicūt doctores et persuadet hoc per simile. Nam cum idem angelus gaudiū natiuitatis xpi nūciauit. venit cum eo multitudo etc. Require in sermone natiuitatis christi. Igitur cum misterium incarnationis intimaret: dignum est cum eo multitudinē angelorum venisse: q̄ incarnatio siue annūciatio ipi non est minoris dignitatis q̄ est ei⁹ natiuitas. Unde prefiguratū est hec in abraā

de quo Gen. xxiij. q̄ cum ipse abraam pro vxore adducenda filio suo mitteret seruum eliezer multos sibi adiūxit. Ita deus pater qui intelligitur per abraā qui interpretat̄ pater multarum gentiū mittens angelum suum pro electa sponsa et matre adducenda filio suo: angelorū multitudinez merito creditur ei adiūxisse. quod fuit angelo magna dignitas. et cū hoc poterat esse q̄ gabrieli soli verbum loquebat̄ alijs angelis non audientibus illud archanū colloquū. Unde dicit Bernard⁹ super missus. Deus nulli beatorum spiritū suū consiliū reuelasse putatur anteq̄ virgini excepto gabriele. Etiam non solum cum gabriele descendit exercitus angelorum. verū etiam ipse deus. Deus em̄ tantū hanc dignitatem virginis s̄m aut vt ad eā t̄m festinauit q̄ reditū angeli non expectauit: sed ipm̄ puenit. Un̄ dicit Bern. super Can. omel. lx. Deus preuenit gabrielem ad virginē. eodem angelo attestante q̄ dixit. Ave gr̄a plena dñs tecū. Tertio ostenditur q̄ ipse angelus in forma corpore vni⁹ iuenculi ad virginem venit. prout cōter doctores volunt quibus non habuit illō corpus a natura sua. cum ipsi sint naturaliter incorporei. Un̄ dicit mgr̄ li. ij. di. viij. Qd̄ aliqñ sumūt corpa qñ dñs iubet et deponūt ea rursus. Sumūt em̄ aliqñ corpus vt se manifestēt Et illō corp⁹ sumūt de aere vaporali. Angelus bonus ex parte superiori que est nobilior: malus ex parte inferiori. vñ assumpto corpore vni⁹ pulcherrimi iuuenis siue adolescentis ingressus est ad virginem quā inuenit solam in oratione. Unde dicit Bern. sup̄ missus est. Suspiciandū nō est q̄ angelus dñi inueniret ostiolum virginis aptū cui erat in pposito fugere frequētationes hoīm: vitare colloq̄a ne silentiū orātis et castitas cōtinētis pturbaret. Que orōnes et petitiones postea dicent̄. Et sic angelo intrante cū magna reuerētia nūciauit ei diuinam salutationez dicens. Ave gratia plena etc. Un̄ de angelo bene dicit virgo illud Judic. xij. Venit ad me vir dei habēs vultū angelicum etc. y Secūdo dico q̄ notatur dei benignitas et gratia: cū d̄ a deo. Nūq̄ em̄ fuit ita magna legatio facta. Nā quis oliz deus miserit multas legationes p̄ angelos et pphetas ista tñ sunt maior et dignior oibus Unde Rich. de cōtemplatione. Gabriel ad mariam mittit̄ ob eam q̄ maior esse nō potuit. in quo bñ ostēdit̄ dei benignitas q̄ fuit ita magna q̄ maior esse nō potuit: quia a summo bono a tota trinitate processit filij dei incarnatio. Unde. i. Johan. iiii. In hoc ap̄

in i. s̄o
Amorij

paruit charitas dei in nobis q̄ filiū suū
 uirginitum misit. Unde Aug. de trini. lib.
 ij. c. v. Misus est filius a deo pater spiritu
 sancto ⁊ a seipso. quia ille conceptus ⁊ par-
 tus marie operatione trinitatis est factus.
 Unde pater p̄pter suam benignitatem po-
 suit ibi suam potentiam. fili⁹ suam sapien-
 tiam. spūs sanct⁹ suam gratiā ⁊ subtilitatez
 Tria em̄ olim erant impossibilia. primum
 q̄ aliqua femina intra uerum suū deū con-
 cip: ret. quem celi capere nō poterant. Ideo
 pater posuit potentiaz quam dedit uirgini
 potentiam scz receptiuam deitatis: ut itra
 suū uerū posset recipere deum. Unde di-
 xit angelus Luc i. Virtus altissimi obum-
 brabit tibi. Et hoc fuit p̄sum in spūs sancto
 per p̄phetam Jere. xxxi. Creauit dñs nouū
 super terram. femina circūdabit uirū. Hec
 mulier est magna que statim post cōsensuz
 cōcepit p̄fectum deum ⁊ hoīem. Unde ma-
 ster lib. iij. disti. ij. dicit ⁊ allegat Gregoriū.
 Mor vt uenit uerbū in uerū suū. dei fili⁹
 factus est perfect⁹ homo. Uñ Greg. Ange-
 lo nunciante ⁊ spūs sancto adueniente mor
 uerbū in uero caro factū est. Secūdo impossi-
 bile erat q̄ uirgo conciperet ⁊ uirgo perma-
 neret. Ideo fili⁹ posuit suam sapiam q̄ sal-
 uo sigillo uirginitatis h̄go cōcepit ⁊ pepit
 ⁊c. Require natiuitatis. Tertio impossi-
 bile erat q̄ aliqua mater sine pctō filiū ge-
 neraret. ideo spūs sanctus posuit ibi suā gr̄am
 ⁊ subtilitatem que eam ab om̄i cōtagione
 preseruauit. Uñ p̄s. Sanctificauit dñs spi-
 ritus sanctus tabernaculū suū. i. uerū uirginis
 ideo dixit x̄ps. Luc. i. Spūs sanctus superue-
 niet in te. ⁊c. 3 Tertio dico q̄ notat per-
 sone uirginis idoneitas vel p̄bitas: cum d̄r
 ad h̄ginez. Decuit em̄ q̄ filius dei haberet
 matrē optime dispositā ac sup omnes muli-
 eres sanctam. Juxta illud p̄s. Domū tuam
 dñe decet sanctitudo. Certe hanc optimam
 ⁊ sanctam dispositionē habuit maria. Naz
 ipsa toto tempore uite sue celicā uitaz duxit
 ⁊ quomō deo placeret toto cordis desiderio
 affectabat. Sicut ap̄tus dicit. j. Corint. vii.
 Uirgo cogitat que dñi sunt ut sit sancta cor-
 pore ⁊ spū. quod fecit maria. Uñ dicit Hie-
 rony. q̄ cum h̄go maria esset trium annorū
 ⁊ cōpleto tempore ablactationis parentes
 eius qui uouerunt dño: q̄ si eis sobolem cō-
 cederet eam seruitio dei manciparēt ad du-
 perunt mariam ad templū dñi cum oblatio-
 nibus. Require natiuitatis usq̄ ad hunc lo-
 cuz. Quartodecimo aut̄ anno ⁊c. Uñ etiam
 Hiero. ex libro reuelationuz helisabeth. di-
 cit q̄ quadaz uice in uigilia natiuitatis dñi

cum sancta helisabeth esset intēta salutatio-
 nibus beate h̄ginis ⁊ cogitauit eaz magna
 deuotione. de sua sc̄tā uita ⁊ cōuersatiōe an-
 gelica. apparuit ei h̄go maria dicens. Heli-
 sabeth ex quo cū magna deuotōe de sideras
 scire ergo debes q̄ postq̄ pater meus ⁊ ma-
 ter mea dimiserūt me in templo sicut me uo-
 uerunt dño. tūc ego statim in corde meo co-
 gitauit quō ego sanctā uitam ducerē ut dñs
 me ad suam gratiā sumeret. Sicut p̄pheta
 predixit. Pater meus ⁊ mater mea dereliq̄-
 runt me. dñs autem assumpsit me. Uñ tria no fu
 precipue in quib⁹ pendet tota lex ⁊ p̄phete
 dispo: ui. in corde meo seruare s̄m sacra scri-
 pturā que dicit. Ascensiones in corde meo
 disposui in ualle lachrymarū. Et em̄ b̄dicti-
 onē dabit legislator ⁊c. Que tria sunt. Dili-
 ges dñm deum tuū ⁊c. ⁊ tertiū. Odio habe-
 bis inimicū tuū. s. dyaboluz ⁊ oia uicia q̄ ex
 corde meo odium ut ueraciter possem dicere
 illud p̄s. Iniquos odio habui: ⁊ legem tuaz
 dilexi. A his tribus in corde meo sta-
 tutis semper surrexi in medio noctis ad o-
 randum deum meum ante medium altare
 templi. Et sic stando in oratione ⁊ prostra-
 ta in deuotione petui tria: scz. ut primo per
 gratiam efficerer sibi gratiosa ante conspe-
 ctum suum quod erat mihi ualde necessari-
 um. Quo: audito dixit helisabeth. O dulcis-
 sima domina: nonne eras uirtutibus ⁊ gra-
 tia plena eaz fuisti preseruata ab omni pec-
 cato: ⁊ in uero iterum sanctificata. Maria
 respondit. Scias helisabeth q̄ ita inutilez
 ⁊ gratia dei indignam me reputauit sicut a
 liquidis hominuz: qz ut dixit filius meus Lu-
 ce. xvij. Cum feceritis omnia que pre. sunt
 uo. di. ⁊c. propterea petui gratiam uirtutū
 ⁊ ideo fecit deus meū de sua gratia sicut cy-
 tharista facit eaz sua cythara multaz chor-
 darū: q̄ ad reddendū dulce ⁊ cōcordē sonuz
 oēs chordas disponit ⁊ ordinat. p̄t sibi ui-
 dentur sonū placabile reddere ⁊ sic ipis be-
 ne ordinatis ludit in cythara. Ita de corp⁹
 ⁊ aiā: spm̄ ⁊ mentē. ⁊ oēs sensus meos in-
 tus ⁊ extra sua sapientia ordinauit: ⁊ omnia
 ad suū b̄n placitū cōcordauit. Uñ hoc p̄uidit
 sapia. Eccle. xxxviii. dices. Cor suū dabit in
 cōsummationē operū: ⁊ uigilia sua ordina-
 bit in p̄fectionem ⁊c. Regre natiuitatis ma-
 rie: uel sic. Unde son⁹ hui⁹ cythare. i. h̄ginis
 traxit dei filiū de celo in uerum marie. Qd
 pulchre oñdit theodolus p̄sul atheniensis
 in li. paradisi: referēs poetice q̄ alathia h̄go
 decora de semie dauid regis iuxta h̄otes pa-
 scebat oues: accepta q̄ cythara dauid tā de-
 lectabiliter cytharizauit sedens iuxta aquā

q̄ propter dulcedinem illius melodie fluius captus substitit: et ultra non fluxit. Moraliter per alathiam intelligitur virgo maria. Nam alathia ab alendo est dicta que significat Mariam que nos suis precibus et meritis alit et nutrit seruos suos affectu et effectu quasi oues iuxta fontem diuine gratie. Virgo utiq̄ decora nimis descēdens de nobilissima stirpe regis dauid: cuius cythara in manibus tenebat: quādo in corde ueram humilitatem et uirtutem seruabat: hec em̄ fuit cythara dauid quam percutiebat in omni angustia dicens. Ludam et uilior fiaz p̄ usq̄ factus suz: et ero humilis in oculis meis. ij. Regum. vi. Istam cytharam percutiebat maria iuxta fontem diuine gratie: quādo seipsam uocans ancillam domini angelo nunciante et assensum prebens respondēdo humiliter. Ecce inquit ancilla domini etc. Ad cuius cythare sonituz stetit filius dei in maria. et ultra non fluxit. Unde Bern. super missus est. Deus em̄ superbis resistit: humilibus dat gratiam. Virgo em̄ beata et si ex uirginitate deo placuit: ex humilitate tamē concepit. Unde dicit dei filius Cant. ij. Sonet uox tua in auribus meis etc. **S**ecundo gratiam reuerendi et obediendi mādati et ordinationibus pōtificum templi: in quo parentes mei dereliquerūt me ut ibi seruirem deo: qd̄ fuit mihi necessarium. Nā scribitur Eccl. vij. In tota anima tua time dñm: et sacerdotes illius sanctifica: qd̄ semper feci. Quo audito dixit iterum elizabeth et sanctissima dñā: quid tamē diuine dulcedinis et cōsolatōis habuisti. Maria rñdit hoc ut refert etiā Hiero. ex lib. reuela. Ego portabar quotidie ab angelo in secreta dei: et ibi recepi tantam consolationem et gaudium qd̄ penitus non recordabar me unq̄ natam in hoc mundo fuisse: nec hunc mūdum unq̄ uidisse. Habui em̄ tantā familiaritatem cum deo et angelis qd̄ mihi uidebatur in tali extasi me in uera gloria stetisse. Et cum tam diu ibi steti sicut altissimo placuit: tūc reddidit me angelis suis qui portabant me ad locum tēpli ubi me ante orōnē posuerā. Cumq̄ reuerſa fuisset in me: et uiderē me in terra positā et ubi fuerā recordabar ex hac recordatione et igne diuini amoris accēsa: terrā lapides ligna ceterasq̄ creaturas apprehēdēs amore illi⁹ osculabar q̄ eas creauit. Ecce etc. Unde Eccl. i. Timor dñi gloria et gloriatio et leticia et corona exultatōis. Timor em̄ domini delectabit cor et dabit leticiā et gaudiū in longitudinē dierum. Unde bene figurat in Abisac que a seruis regis dauid fuit ad-

ducta in cubi. etc. **T**ertio ut pmitteret me tempus illud uidere: in quo nasci deberet uirgo illa que deberet concipere et parere filium dei: s̄m illud uaticinium Esaye dicentis. Ecce uirgo concipiet etc. Et ut conseruaret oculos meos ut digne possem eam uidere: aures meas ut possem eam audire: linguam meam: ut possem eam laudare: manus meas: ut possem ei digne seruire: breuiter petui: ut omnes sensus possem in eius seruitio exponere. Elizabeth dixit o pulcherrima ob quam causam tanto celesti desiderio ardebas illam uirginem uidere que concipere et parere deberet. Maria respondit: ego frequenter habui illas consolationes sicut dixi tibi. Cum autem consolationes substractam sentirem illius absentiaz sustinere nō potui: quia statui in corde meo ab eo nunq̄ recedere: ideo in eius absentia aut uellez orare aut de sacra scriptura aliquid legere qd̄ animum meum confortaret. Unde cum iui ad legendum: diuina ordinatione factum est qd̄ cum aperuissem librum occurrit mihi primo illud Esa. vij. Ecce uirgo cō. etc. cogitavi qd̄ deo placeret qd̄ ego dberē uidere illā uirginē. et sic statim pp̄ oliu in corde meo uel tradere sibi in ancillam: et ei semp̄ seruire et ab ea nunq̄ recedere: et si expediret cum ea per totum mundum peregrinari: quia talis uirgo bene esset omni reuerentia digna. Et ecce subito apparuit coram me quidam splendor diuinus: et de medio splendoris audiui uocem dicentem mihi: paries filium meum. Et scias certissime qd̄ illam subiectionē quā amore mei alteri uolebas facere uolo qd̄ ab aliis tibi fiat. Nec meū amorē habebit qui te non amaerit: nec regnum meum unq̄ possidebit. His auditis pre dulci timore in faciem corruui: tunc angeli statim leuauerūt me dicentes. Ne timeas maria: quia tu es super omēs mulieres benedicta et dominus erit tecum. Et extuue dedi me diuinis laudibus die ac nocte perfectissime. Hierony. dicit qd̄ cum uirgo ad quattuordecimum annum peruenit: et pontifices. Require natiuitatis marie. Et ibi expectauit diem promissionis. Unde sexta etate mundi que fuit ab origine mundi in sexto millenario annorum circūuoluto mense. vi. a conceptione sancti Johānis baptiste uenit angelus gabriel etc. **D**ico quarto qd̄ notatur hominis p̄diti recuperabilitas que facta est per xpm: qd̄ notatur cum cōcluditur: uocabis nomen ei⁹ iesum. i. saluatore. Dicit em̄ Amb. qd̄ statim post culpā primi hoīs decreuit deus qd̄ nunq̄ aliquē hoīem ad uisionem faciei sue ad-

mitteret nisi primus homo ei satisfaceret. Ideo omnes sancti patres ad lymbū descēderunt. Sed nullus purus homo potuit genus humanū redimere nec ei aperire aditū celestis regni nisi vnus qui esset deus et homo. Nam tantū fuit peccatū nostrū quod saluari nō poteramus nisi vnigenit⁹ dei fili⁹ moreretur pro nobis. Et rationem assignat magister lib. iij. dist. xiiij. d. quod in primo homine fuit tanta superbia inobediētiē quod oibus nocuit. et ideo propter inobediētiā vni⁹ omnes alij homines debitores erāt vsq; ad vltimū propter peccatū originale. Et vir vnicuiq; sua virtus et humilitas sufficiebat. et ideo null⁹ hominum poterat offerre hostiaz sufficientē nostre reconciliatiōis. Sed xps deus et homo fuit sufficiens et perfecta hostia qui tantā humilitatem obedientie habuit qua maior esse non pot. Ideo oportebat quod ipse satisfaceret pro peccatō. Unde notandū quod ipse satisfecit vt ostēdit magister sicut in quibus primū parētes peccauerunt. Peccauerūt enim sextuplī. Primo in appetitu proprie excellētiē. Nam cum dyabolus dixit: vt habetur Gen. iij. Nequaquā moriemini sed eritis sicut dii scientes bonū et malū. tūc vt dicit magister lib. ij. dist. xxij. statim surrepsit mētī mulieris quedā elatio propter quā preceptū trāsgressa est: et māducauit et dedit viro suo. Secūdo in auditu: quia magis dyabolū audiebāt quā deum. Ideo dixit dñs Quia audisti voces vxoris tue plusq; me: et comedisti de ligno ex quo preceptum tibi etc. Tertio in visu. Unde dicit videns igitur mulier quod bonū esset lignū ad vescendum etc. Quarto in tactu. Unde dicit. Tulit de fructu illius. Quinto in odoratu: quia fuit fructus valde odoriferus. Unde Cant. iij. Odor eius super oīa aromata. Sexto in gustu. ideo dicit quod mulier de fructu illi⁹ comedit et dedit viro suo. Ex quibus sex patet generalis infectio corporis et anime. Corporis in quibus sensibus anime et mentis in appetitu proprie excellētiē. Et contra ista sex xps plenarie et perfecte satisfecit. Primo contra appetitū proprie excellētiē humiliavit se. Phil. ij. humiliavit semetipsum factus obediens vsq; ad mortem etc. Secūdo contra auditū: quia sibi contumeliē et blasphemie multiplices irrogate sunt. Vñ dicitur Joh. xvij. Si nō esset hic malefactor etc. et illud Mar. xv. Uach qui destruis tē. dei etc. Tertio contra visum ipse fleuit. Heb. v. Cum clamore valido et lachrymis seipsū offerēs exauditus est pro sua reuerentia. Et Luce. xxij. quod velauerunt eum et percutiebant eum dices. Prophetiza nobis xpe quis est qui te percussit. Quarto contra tactum passus est

spine corone impressionem. vnde Mathei. xxvij. Et plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius. Item passus est totius corporis flagellationem: pedum et manuum acerrimam perforationem et lateris perforationem. Quinto contra odoratū est passus fetorem sputi iudeorum. vñ Mathei. xxvij. Illudēbant ei dicentes. Ave rex iudeorum: et expuentes in eum. Et dicit Bernardus quod propter illa fetida sputa omnino fuisset suffocatus nisi virtus diuina eum preseruasset: quia manus fuerunt sibi ligatę et sputum abstergere non poterat: nec attrahere anhelitum. Item fetor cadauerū mortuorum in loco caluarie. Sexto contra gustum. Nam cum sitiret nostram salutem desiderauit: tunc dederunt ei bibere vinum mirratum cum felle mixtum etc. Quo gustato dixit: consummatum est: id est genus humanum est redemptum. Ergo etc.

De sancto Georgio. Sermo. xx.

Sto vir fortis et preli-

are bella dñi. i. Regum. xvij.

Notate charissimi dicit Aug⁹.

Ecce baptizati sunt omnes: iu-

stificati sunt omnes: restat tamen lucta cum carne mundo et dyabolo. quare deus bene dicit ad sanctum georgium militem suū. Esto vir fortis. Quāuis verbū istud dixit saul ad dauid. d. Ecce dabo tibi filiā meam tantum modo esto vir fortis: tamen deus bene dicit ad sanctum. N. etc. Et notandum quod spiritualis pugil et miles xpi debet contra quicquid preliare in isto mundo vt in celo coronetur. Unde dicit apostolus. ij. Thimo. ij. Nō coronabitur nisi qui legitime certauerit. Unde dicit Grego. Neque electis promisit deus in hac vita gaudia et delectatiōes: sed amaritudines et tribulationes vt in finem possint coronari. Unde primo debet contra nocua pugnare quecumque illa sint. Secundo contra carnem. Tertio contra mundum. Quarto contra dyabolum. Quinto contra tyrannos etc. Que quinq; nobis pulchre figurant in quinq; lapidib⁹ quos strenuus pugil dei dauid recepit. sicut dicitur. i. Regum. xvij. Quia ipse dicit ad Goliam. Tu venis ad me cum gladio hasta et clypeo: ego autē venio ad te in nomine domini: et dabit te domin⁹ in manu mea: et percutiam te et auferam caput tuum. Unde tulit baculum pastoralem in manu sua: et elegit sibi quinq; limpidissimos lapides de torrente: et processit aduersus philisteum: et tulit vnum lapidem et fun-

Da iecit et percussit philisteum in fronte: et ce-
 cidit super terram et tulit gladium eius et in-
 terfecit eum. Moraliter etc. Dico, primo quod
 miles christi debet pugnare contra nocua que
 cuncta illa sunt. Nam omnia facta sunt nocua
 propter peccatum: et ideo dicit Job .vij. Mi-
 litia est vita hominis super terram. Unde
 verus miles christi sanctus Georgius viriliter
 pugnavit contra nocua: scilicet draconem. unde
 legitur quod Georgius tribunus genere ca-
 padoc. s. provincie capadocie peruenit qua-
 dam vice in provinciam libie in civitate que
 dicitur silena: iuxta quam civitatem erat lla-
 gnum instar maris: in quo draco pestifer la-
 titabat: qui sepe populum contra se armatum
 in fugam converterebat et flatu suo accedens
 ad muros civitatis homines inficiebat.
 Quapropter compulsi sunt ciues quod sibi quo-
 tidie duas oves dabant: ut eius furorem se-
 darent: alioquin multi aere infecto interi-
 bant. Cum autem oves deficerent in civitate: so-
 re hominem cum sola ove dabant. Cum autem fors
 nulli parceret: quodam vice filia regis vni-
 ca sorte deprehensa draconi est adiudicata.
 Quod sanctus Geor. dum ibidem pervenit ad
 locum: et vidit puellam lachrymantem: in-
 terrogavit eam quid haberet. Et illa. Bone
 iuuenis velociter equum ascende et fuge ne pa-
 riter mecum moriaris. Cui Georgius. Noli
 timere filia: sed dic mihi: quid hic expectas
 omni populo spectante. At illa. Bone iuue-
 nis video quod tu es magnifici cordis: sed cur
 desideras mecum mori: fuge velociter. Cui
 Georgius. Non discedam donec mihi: quid
 habeas intimabis. Cum ergo illa sibi totum
 exposuisset: ait Georgius. Filia noli timere:
 quia in nomine iesu christi te iuvabo. Cui illa. Bo-
 ne miles mecum ne percas: sed temetipsum
 saluare festines. Sufficit enim si sola percam.
 Nam et tu mecum perires et me saluare non pos-
 ses. Cum ille recedere recusaret: ecce draco
 ad solitum pabulum de lacu exiit. Tunc ge-
 orgius equum ascendens et signo crucis se mu-
 niens draconem contra se venientem audacter
 aggreditur: et fortiter lanceam vibrans et se deo
 commendans ipsum graviter vulneravit et ad terram
 deiecit. Quem puella iussu Georgii cum zona ve-
 lut canem mansuetum in civitatem duxit. Dum au-
 tem populus ugeret dixit sanctus Georgius. No-
 lite timere: sed in domino iesum christum confidite et
 credite quod me ad vos misit ut vos a dracone
 liberarem. Tunc rex et totus populus baptizatus est
 et Georgius draconem cum gladio occidit. Bap-
 tizati sunt autem .xx. milia hominum exceptis infiri-
 bus et parvulis. Rex autem in honore sancti Geor-
 gii: et sancte marie ecclesiam mire magnitudi-

nis construxit: de cuius altari fons vivus ema-
 navit: cuius potus omnis languidos sanavit.
 Tunc sanctus Georgius rege de articulis
 fidei instruxit: et ut ecclesiam dei in cura ha-
 beret sacerdotes honoraret: diuinum officium
 libenter audiret: et semper pauperum me-
 mor esset. Et sic ab eo recessit. Et sic patet
 primum qualiter etc. Unde verificatum est in
 eo illud psalmi. Conculcabis leonem et draconem.
 S. Secundo dico quod etc. Nam caro concu-
 piscit adversus spiritum: ut dicit apostolus ad Gal.
 v. ibidem. Ideo desideria carnis non perficie-
 tis. Certe hoc fecit sanctus Georgius: nam ip-
 se abiicit militarem habitum quem caro deside-
 rat etc. Unde legitur quod eo tempore imperanti-
 bus dyocletiano et maximiano imperatori-
 bus sub preside daciano tanta fuit persecutio
 christianorum: ut infra unum mensem .xviij. milia
 hominum martyrio coronarentur. Unde inter tot
 mentorum genera multi christianorum propter infir-
 mitatem carnis deficiebant et idolis sacrifi-
 cabant: et sic in carne vivebant. Quod videns
 beatus Georgius dolebat maxime in corde et omnia que
 habuit ad concupiscentiam carnis abiicit: et di-
 sperxit ac militarem habitum reiecit: et habitum
 vilem quem christiani portabant induit: et in
 sinu suscipiens in medium presbiteri exclamavit
 dei. Omnes domini gentium demonia: dominus autem celos fecit
 et sic patet quod non in desideria carnis: sed
 in spiritu vixit: cum opera carnis sunt ydo-
 lorum servitus: ut innuit apostolus ad Ga-
 lathas. v. quare pugnavit contra eam. Unde
 Rich. de sancto victore. qui carnem suam de-
 bellaverit ipse eternaliter futurus erit. Ter-
 tio dico etc. contra mundum. Nam mundus
 desiderat honores divitias etc. Iuxta illud
 i. Johan. ij. Omne quod est in mundo etc. que omnia
 impediunt salutem anime: ideo sanctus Georgius
 pugnavit contra mundum resignando omnia.
 Unde legitur quod postquam dixit. Omnes domini gen-
 tium etc. Iratus preses dixit ei. Quomodo
 audes deos nostros demonia appellare: dic
 mihi unde es: aut quo nomine vocaris: qui
 ait Georgius vocor ex nobili presapia ortus
 capadocie: et palestina. deo favente devoti: scilicet
 omnia deserui ut liberi deo celi possem serui-
 re: et omnia adversa propter christum paratus sum
 pati. Dum autem preses eum declinare non
 posset iussit eum in eculeum levare: et membra
 tum corpus eius ungulis lanari: appositis etri-
 am facibus ad latera: patetibus visceribus: ri-
 mis plagas eius iussit sale fricari. Eadem
 nocte apparuit ei dominus cum ingenti lu-
 mine: et ipsum dulciter confortavit. Cuius melli-
 flua locutione et visione: sic est confortatus
 ut pro nullo duceret cruciatus. Et sic patet

quomodo contra mundum pugnavit. ipse
 et omnia que in eo sunt deserendo ac p[er] chri-
 sto libenter adversa mundi susceperat. Unde
 potest dicere illud ad phil. iij. Omnia arbi-
 troz vt stercoza vt xpm lucrificas etc. Quar-
 to dico etc. contra tyrannos eorum falsis per-
 suasionibus non consentiendo iuxta illud ps
 Omnem viam in qua odio habui. vel illud
 Iniquos odio habui. quod fecit georgius.
 Unde legitur consequenter q[uo]d cum daci-
 anus vidit q[uo]d eum penis superare non po-
 tuit: rogavit quendam magum vt cum arte
 sua superaret. et dixit. christiani enim suis ma-
 gicis artibus tormenta ludificant et deorum
 nostrorum sacrificia parumpendunt. Cui ma-
 gus. Si artes eoz superare nequivero. sen-
 tentie capitis reus ero. Et sic maleficijs su-
 is iniectis et deorum suorum nominibus in-
 uocatis. venenum vino immiscuit: et sancto
 georgio ad potandum dedit. contra quod
 georgius signum crucis edidit et hausto co-
 millesionis sensit. Rursus magus fortius pri-
 ori venenum immiscuit. et vir dei signo cru-
 cis edito sine lesione totum bibit. Quo ma-
 gus viso ad pedes eius cecidit: et v[er]am la-
 chrymabiliter petiit et se fieri christianum po-
 stulavit. quez mox iudex decollari fecit. Se-
 quenti die iussit georgium in rota poni. gladi-
 is bis acutis vndique circumseptis. et statim ro-
 ta fracta est et georgius illesus penitus inue-
 nitur. Tunc iratus dacianus iussit eum in sar-
 taginem plenam plumbo liquefacto proijci.
 Qui facto signo crucis intravit in eam. et v[er]-
 tute decepit in ea quasi in balneo refoueri.
 Quod videns dacianus se esse superatum dixit.
 Et sic p[er] quo tyrannum superavit dum sic fide-
 liter se in fide tenuit. Vnde ipse est de numero
 illorum de quibus et ad hebre. xi. Fortes facti
 sunt in bello etc. Quinto dico q[uo]d etc. contra dia-
 bolus. Nam dicit petrus. i. petri. v. Aduer-
 sari vester dyabolus etc. cum resistite fortes
 in fide. Quod fecit sanctus georgius cum idola
 diminuit virtute xpi. Vnde legitur consequen-
 ter q[uo]d videns dacianus q[uo]d eum superare tormen-
 tis non potuit. cogitavit eum emollire blandi-
 tijs. Vnde dixit ei. Vides charissime georgi
 quate mansuetudinis sunt dii nostri qui te blas-
 phemant tam patienter sustinent: pati nihilo-
 minus si conuerti volueris indulgere. Age
 ergo dilecte fili quibus hortor vt superstitione
 relicta dijs nostris sacrifices et magnos ho-
 nores ab ipsis et a nobis consequeris. Cui ait
 georgius. quare mihi in principio non ma-
 gis persuasisti blandis sermionibus quam tor-
 mentis. ecce paratus sum quod hortaris.
 Hac promissione dacianus delusus le-

tus efficitur. et iussit sub voce p[re]conis vt om-
 nes conuenirent et georgium tandem reluctan-
 tem sacrificare viderent. Omnia igitur to-
 ta ciuitate pre gaudio cum georgius templum
 idolorum sacrificaturus intraret: et omnes
 ibi gaudentes astarent genuflexionibus do-
 minum orauit vt templum cum idolis sic om-
 nino destrueret: quatinus ad laudem sui et con-
 uersione populi nihil de eo penitus reman-
 neret. Statimque ignis de celo descendit tem-
 plum cum idolis dijs et sacerdotibus concre-
 mauit. et terra eos deglutiuit. Hec audies
 dacianus georgium ad se duci precepit. et
 dixit. Quod sunt maleficia tua pessime ho-
 minum qui tantum facinus commisisti. Cui
 georgius. Ne credas sic esse sed mecum per-
 ge et iterum me sacrificare vide. Cui ille. In-
 telligo fraudem tuam: quia vis me facere ab-
 sorberi sicut templum et deos nostros absor-
 beri fecisti. Cui georgius. Dic mihi miser-
 dii tui qui se iuuare non possunt quomodo te iuu-
 bunt. Iratus nimis dacianus dixit alexan-
 drie uxori sue. Deficiens moriar: quia ab
 hoc homine superatum me cerno. Cui illa. Ty-
 rane crudelis: nunquid non dixi tibi sepius
 ne christianis molestus esses: quia deus eorum pu-
 gnat pro eis: et nunc scias me velle fieri christi-
 anum. Stupefactus imperator ait. Vnde nu-
 quid et tu seducta es. Et fecit eam per capil-
 los suspēdi: et flagellis durissime cedi. Que-
 dum cederetur dixit georgio. Georgi lumen
 veritatis quo putas perueniam nunc dum bap-
 tizata. Cui georgius. Nihil hesites filia: quia
 effusio sanguinis tui baptismus tibi reputa-
 bitur et corona. Tunc illa orans ad dominum
 emisit spiritum. Sequenti vero die georgius
 talem finem accepit: vt per totam ciuitatem
 traheretur et postmodum capite truncaretur.
 Oravit autem ad deum: vt quicumque auxilijs
 eius peteret: petitionis sue consequeret effe-
 ctum. Diuina autem vox ad eum venit dicens
 q[uo]d sic fieret vt oravit. Completa autem oratione
 capitis abscissione martyrum consumma-
 uit. Dacianus autem cum de loco in quo decol-
 latus est georgius ad palatium rediret ignis
 de celo cecidit: et eum cum ministris suis con-
 sumpsit. Et sic p[er] quo contra dyabolum pu-
 gnauit et vicit etc. Quare meruit eternam glo-
 riam. Unde bene et de eo roma. iij. Confor-
 tatus est in fide: qua fortiter se tenuit et omnes
 inimicos vicit. Vnde ambrosius. Bellum viriliter
 aggressum parit victoriaz. vnde bene et geor-
 gius quod interpretatur sacer luctator: nam et
 a geor. i. sacrum. et gion. i. luctatio. quasi sacer
 luctator. Vnde Ambrosius. de eo in prefatione
 Georgius fidelissimus christi miles intrepidus

filium dei est confessus. Unde et innumerabilia non formidabat tormenta. O felix domini preliator que non solum non persuasit blanda re promissio regni temporalis, verum etiam persecutore deluso simulacra in abyssum deiecit etc. Unde bene preliauit bella domini, quare dicitur conuenienter de eo. Esto vir fortis etc. Cum quodam tempore christiani ad obsidendum hierusalem pergerent quidam iuuenis speciosus cuidam sacerdoti apperuit dicens ei sanctum georgium esse ducem christianorum. Et monuit ut reliquias eius secum in hierusalem deportarent: et ipse cum eis esset. Quo facto beatus georgius armis albis indutus et cruce rubea insignitus apparuit eis innuens ut post se secure accederent et ciuitates obtinerent, quo facto saracenos occiderunt.

¶ De sancto Marco Sermo. xxi.

Leo fortissimus bestiarum

L ad nullius pauebit occursum. Pro uerbiorum. xxx. Notate charissimi. Dicit enim Arist. in lib. de naturis animalium quod ossa leonis sunt duriora aliis ossibus propter ea quam unum os colliditur alteri. id est ad inuicem percussio emicat ignem. Hic est quod leo ex maxima firmitate ossium se sentiens fortissimum efficitur ita audax quod ad nullius occursum pauet. Ideo dicitur leo fortissimus etc. **R** Est notandum quod per leonem intelligitur in sacra scriptura sanctus Marcus. Nam legitur Ezechiel. i. quod ipse ezechiel vidit in spiritu quattuor animalia, quorum similitudo vultus eorum fuit facies hominis: facies leonis: facies bouis: et facies aquile: per illa quattuor animalia intelliguntur quattuor euangeliste. Nam per faciem hominis. Requere in sermone Johannis euangeliste in littera. **T** Unum Apoc. iij. Animal primum simile leoni. secundum simile vitulo. tertium habens faciem hominis. quartum simile aquile volenti die noctumque dicentia: sanctus sanctus sanctus dominus deus omnipotens qui erat et qui est. et qui venturus est. Unde Greg. super Ezechiel. Quattuor facies sunt unius: quia si requiras quod matheus de incarnatione domini sentiat. hoc sentit quod lucas marcus et iohannes. Si quod marcus etc. Euangelistarum ergo facies ad humanitatem domini pertinet: quia omnipotens dei filium dominum nostrum iesum christum omnino concorditer predicant. Unum notandum quod sanctus marcus comparatur leoni, propter quod nobiles conditiones eius quasi sanctus marcus spiritualiter in se habuit. Prima conditio leonis est prudentia. nam dicit Arist. in lib. ut supra quod leo paulum videt venatores et cognoscit eos. namque vestigia sua cum cauda prudenter delet et regit ne a venatoribus capiatur: id est dicitur prudens. id est paulum videns vel prouidus. Sic sanctus marcus fuit prudens. id est pro-

cul videns cum celestia vidit et cognouit: et a sancto petro magistro suo audiuit et didicit ideo rogatus scripsit euangelicam doctrinam sicut legitur in vita sua. Legitur enim marcus euangelista electus dei: et petri apostoli in baptismo filius. atque in sermone dei discipulus. sacerdotium agens in israel secundum carnem leuita quod erat magnus generis conuersus ad fidem christi ostendens in eo quod generi suo deberet et christo: scilicet seruire deo: quia leuita. hoc cum sancto petro apostolo romane prefectus est. Cum autem euangelium ibidem predicaret fideles qui erant romae rogauerunt beatum marcum ut ad perpetuam memoriam fidelium scriberet euangelium quod ille ut ex ore magistri sui sancti petri audierat fidei stilo conscripsit. Petrus autem illud diligenter examinans ubi omni veritate plenum conspexit approbauit. Et ut dicit Clemens in. vi. li. informationum ecclesie omnibus fidelibus legendum sua auctoritate dedit. Videns autem sanctus petrus marcum constantem in fide ipsum aquilegiensem ciuitatem destinauit ubi ipse ita sapienter et fideliter verbis dei predicauit: et gentes docuit quod innumerabile multitudinem gentium ad fidem christi conuertit. ac euangelium suum ibidem similiter conscripsit. quod quidem hodie in aquilegia ciuitate ostenditur: et magna deuotione reueratur. Tandem beatus marcus quemdam aquilegiensem ciuem nomine Ermogoras quem ad fidem conuertit romam ad sanctum petrum duxit: ut eum in episcopum aquilegie consecraret. Suscepto itaque Ermogoras pontificatus officio cum aquilegiensem ecclesiam optime gubernasset. Deinde ab hominibus captus et ibidem martyrio coronatus. Et sic patet quomodo sanctus marcus fuit prudens cum sic prudenter docuit et euangelium conscripsit: quare magnus populum ad christum conuertit. Unum bene potest dicere illud psalmi. Docebo iniquos. id est gentes qui idola adorabant et creatorem celi et terre negabant vias tuas. id est veritatem sacre scripture. et iohannes impij ad te conuertentur. Quare bene dicitur marcus. nam marcus interpretatur certus in doctrina: quia doctrinam euangelij sui tradidit certam sicut a magistro suo petro didicit. Unum poterat dicere illud Iohel. ij. Exultate et letamini in domino deo vestro: quia dedit etc. **L** Secunda conditio leonis est rectitudo in incessu. Nam dicit Arist. ut supra. quod leo semper anteponit pedem dextrum: quia dignior est sinistro. In pede ei dextro intelliguntur celestia et virtutes. in sinistro terrena et vicia. Tunc enim quis rectum ordinem seruat cum digniorem rem minus digne preponit. Igitur quod leo pedem dextrum preponit sinistro bene conuenit beato marco: quia celestia et virtutes terrenis preposuit. Quomodo enim hoc fecerit patet multipliciter.

quorum tantum vnum dico. Legitur enim quod postquam predicta sanctus marcus a sancto petro ad alexandriam missus est: et ibi primum verbum dei predicauit. Et sicut predicauit ita fecit. exemplo christi qui ut dicitur Actuum. i. Cepit iesus facere et docere. Sic beatus marcus vixit omnibus virtutibus et sanctam vitam duxit: et sic suo bono exemplo multos ad fidem et ad sanctam vitam inuitabat. Unde in primo introitu suo in alexandriam maxima multitudo in deuotione et continentia: vita sancta adunata est. Unde papias Ieropolitanus, episcopus dicit quod marcus tante doctrine et vite continentie fuit: ut omnes sectatores christi ad exemplum sui cogeret. Petrus autem damiani de eo sic dicit. Tantam gratiam deus sancto marco prerogauit: ut quos alexandrie ad fidem conuertit: mox per continentiam ac sanctam, conuersationem tanquam ad fastigium monastice perfectionis peruolarent atque eos non miraculis et predicatione: sed eximijs exemplis prouocabat. Papias episcopus etiam ipsius mire laudat dicens. Tante etiam humilitatis fuit ut pollicem sibi amputauerit: ne ad ordinem sacerdotis posset humano iudicio promoueri: verumtamen dei dispositio et sancti petri auctoritas preualuit qui eum in alexandria episcopum ordinauit. Unde bene dicitur de eo illud psalmi. Dilexisti iustitiam propterea et cetera. scilicet in episcopum. Quare iterum bene competit sibi nomen marcus quod interpretatur sublimis mandato. Ipse enim fuit sublimis mandato ratione perfectionis in vita: quia non solum seruauit mandata communia: sed etiam sublimia. Unde potest dicere illud psalmi. Ad omnia mandata tua dirigebam omnem viam et cetera. **M** Tertia conditio leonis est medicina: quia ut dicit Aristoteles in libro de animalibus. ut supra: medicinalia ossa habet. Sic sanctus marcus bene comparatur leoni: quia et ipse fuit medicinalis: cum opera sua fuerunt sanatiua. Unde legitur consequenter. Mox autem ut alexandriam est ingressus subito calciamentum eius est ruptum atque solutum. Videns autem marcus quendam sutorem vetera consuentem eidem tradidit calciamentum ad reformandum: quod cum ille facere et sinistram manum grauer vulnerauit et clamare cepit vnus deus. Quo audito marcus lutum fecit ex sputo: et manum eius vixit: et continuo sanitatem recepit. Videns homo ille tantam eius efficaciam introduxit illum in domum suam: et quis esset et vnde veniret percunctari cepit. Et ille se seruum domini nostri iesu christi confessus est. Cui il-

le ait. Vellem ego videre eum. Et marcus. Ego enim tibi ostendam. Incipiensque marcus christum sibi euangelizare ipsum cum tota domo sua baptizauit. Audientes autem viri ciuitatis illius aduenisse quendam galileum qui deorum sacrificia contemneret: ei insidias posuerunt. Quod marcus cognoscens hominem illum quem curauerat qui dicebatur Anianus dei auctoritate, ibidem episcopum iordani: et ipse penthapolim perrexit: et ibidem fidei predicauit. Et sic patet quod fuit medicinalis: cum sic sanauit defectus. Unde dicit christus Iohannem. xiii. Qui credit in me opera que ego facio: et ipse faciet. Vnde sicut christus fecit lutum ex sputo et sanauit cecum a natiuitate: ut dicitur Iohannem. ix. ita et sanctus marcus propter fidem quam habuit. Quod cognoscens dauid in spiritu dicit. Medici suscitabunt. i. sanabunt: et confitebuntur tibi. i. credent in te. **M** Quarta conditio leonis est audacia. dicit enim Aristoteles in libro de animalibus. ut supra. quod animal habens mediocre cor est magnanimum: et audax: et animal habens magnum cor est timidum: ut patet in asino et lepore qui magna corda habent: non sunt timida. Cuius ratio est: quod calor cordis in eis est modicus et non potest implere magnum cor: sicut ignis modicus parum calefit in magna domo: in parua vero multum. Sic calor naturalis in magno dilatatur: et per consequens animal minus audax efficitur sed in leone qui habet cor paruum in quo calor naturalis multum feruet est multum audax et absque terrore: ideo ad nullum pauebit occursum et cetera. Sic sanctus marcus habuit paruum cor. i. humile: et ideo multum habuit de calore spiritus sancti: quare fuit multum audax. Unde legitur consequenter quod cum penthapolim duobus annis stetisset: eo quod populus ciuitatis alexandrie ei insidias posuerit. Ipse cum magna audacia iterum alexandriam rediit et fideles ibi multiplicatos inuenit: pontifices autem idolorum et templorum conabantur eum comprehendere. Ut autem in solennitate paschali. scilicet in die pasche. ipse missam celebraret conuenerunt illuc omnes et fune in collo eius misso ipsum per ciuitatem traherent ad loca bucculi. i. culture que erant sub rupibus ubi erat ecclesia constructa. dicentes. Trahamus buccali. ut ut alias habet bucculum. i. cultorem ad loca bucculi. Carnes vero eius in terram fluebant et lapides rigabantur sanguine eius: quod sustinuit cum magna audacia. Et sic patet eius audacia. Vnde potest dicere illud philippi. iiii. Oia possis in eo qui me confortat: et illud psalmi. Nam et si ambulauero in medio umbre mortis et cetera. **Q** Quinta conditio leonis est quod est fortissimus: ideo dicit leo fortissimus bestium. Dicit enim Aristoteles. ut supra. quod leo est for-

tissimus in pectore: sic marcus fuit fortissimus in pectore. Per quod intelligitur cordis dilectio quam habuit ad deum quod patienter sustinuit pro eo mortem. Juxta illud Cant. viii. Fortis est vt. m. di. Qualiter autem propter christum in vera dilectione passus est ostenditur. Legitur enim quod postquam cum trahebant vespere facto miserunt eum in carcerem: in quo circa mediam noctem primo angelica visione confortatus est: deinde ipse dominus iesus christus apparuit sibi dicens. Pax tibi marce euangelista meus: noli timere: quia ego tecum sum vt eruam te: et ad celestia regna te voco. Mane ergo facto funem iterum in collo eius mittunt: et huc atque illuc eum pertrahunt exclamantes. Trahite bubalus ad loca bucculi que erant sub rupibus. id est saxis. Ille autem dum traheatur fortissime et patienter sustinuit et gratias egit deo dicens. In manus tuas domine commendo spiritum meum. Et hec dicens spiritum exalauit. vnde bene verificatur de eo illud Roma. viii. Certus sum: quia nec mors etc. Ideo bene dicitur marcus qui interpretatur amarus ratione acerbitatis pene: cum sic vbiq; per ciuitatem tractus fuerat: et inter hec tormenta spiritum tradidit. Passus est. viii. anno neronis qui cepit circa annum domini. lviij. Cum autem em pagani vellet eum comburere subito aer turbatur grandis oritur tonitrua intonant: fulgura atque choruscant: ita vt omnes pagani fugerunt et sanctum corpus ibidem intactum reliquerunt: christiani vero eius corpus rapuerunt et in ecclesia cum omni reuerentia sepelierunt. Anno autem domini. cccclxxviij. sanctum corpus eius de alexandria venetias translatum est: vbi ecclesia in honore sancti marci mire pulchritudinis fabricata est. Refertur per Damianum quod post mortem ad ytaliam demum sit reuersus vt terra in quam datum est sibi euangelium scribere sacras reliquias eius mereret possidere. Unde dixit. Beata es alexandria triumphali sanguine huius purpurata. Felix et tu ytaliam thesauro huius corporis diues effecta. Pro Circa annos autem domini. m. cxxli. apud papiam quidam deuotus frater nomine iulianus ordinis predicatorum infirmitate mortis laborans qui dum dormiret in lecto vidit sanctum marcum a se venisse et se iuxta lectum eius collocasse. et ecce vox facta est ad eum dicens. O marce quid agis hic. Et ille ad morientem illum accessit: quod deo acceptus est: et iterum vox ad eum quare inter ceteros sanctos marie et ad eum venisti. Et ille. Quia speciales de uotiones ad me habuit. et locus vbi corpus meum quiescit sedula deuotione visitauit et ideo veni eum in hora exitus sui visitare. Tunc quidam albari totam domum impleverunt.

quibus ait marcus: quare huc venisti? At illi. vt istius animam in conspectu domini presentem. Euigilans autem frater predictus misit pro portu domus et omnia que viderat recitans cum multo gaudio in domino feliciter obdormiuit. etc.

¶ De rogationibus.

Sermo. xxij.

Ante deus sancte fortis

sancte et immortalis misere re nobis. camit ecclesia. Notate karissimi. dicit enim Aug. de doctrina christiana quod nullus potest saluari nisi fuerit iustificatus. iustificari non potest sine meritis. merita habere non potest sine gratia. gratiam habere non potest nisi impetret et petat. Et hoc sciens sancta mater ecclesia. ideo ex diuina reuelatione ordinauit illas preces quibus fideles debent gratiam dei impetrare. quare dicit ecclesia. sancte deus etc. Dicit magister. li. ij. di. iij. quod ex peccato miseria est. scilicet fieri tempestates: siue discordias: siue sterilitates terre et huiusmodi etc. vt patet in sacra scriptura quod omnia talia accidant propter peccatum etc. Ideo ordinauit ecclesia scilicet fierent letanie. id est rogationes quibus imploremus deum et omnes sanctos vt liberent nos ab omni malo. Dicit Ioh. dama. quod cum apud constantinopolim propter quandam tribulationem letanie fierent: quidam puer de medio populi in celum raptus est: et illud canticum: scilicet sancte deus etc. cum pro peccato decantauit et mox omnis tribulatio cessauit: in signum etc. Quod sed est notandum quod in letaniis tria sunt. primum est processio. secundum est crucis et verillorum portatio et campanarum pulsatio. tertium est dei ac omnium sanctorum imploratio. que notatur per interpretationem illius termini letania. Nam letania tripliciter vocatur. primo processio septiformis. secundo de cruce nigra. tertio rogatio. Vnde primum fit processio que ordinata est ab ecclesia propter exemplum sancti Gregorii: qui in roma processione fecit propter magnam morbum que inuasit homines propter peccatum. Romani enim vt legitur cum in quadragesima continenter virissent: et in pascha corpus domini recepissent: postmodum commessationibus: ludis: et luxurie frena laxabatur. Ideoque dominus provocatus pestem maximam in eos misit que tam scrua fuit vt hoies in via: mensa: ludis: et colloquiis subito morerent. ita quod cum aliquis sternutabat: sepe cum ipsa sternutatione spiritum exalabat. Vnde cum alius aliquem sternutare audiuit statim accurrens. dixit. deus te adiuuet. Et inde adhuc hec consuetudo seruatur vt cum aliquem sternutare audimus dicimus deus te adiuuet. Et cum aliquis oscitabat frequenter subito emisit spiritum. Unde cum

aliquis se velle oscitare sentiebat continuo signum crucis sibi imponere ex ordinatione festinavit. Et hec consuetudo similiter vsq; modo seruatur. Qualiter autem hec processio ortum habuit. Require in vita sancti Greg. Hec autem processio dicitur septiformis. Ideo q; sanctus Gregorius processiones quas fecit p; tunc per septē ordines disponebat. Nam in pmo ordine erat omnis clerus. Et in secūdo omnes monachi et religiosi. In tertio sancte monales. In quarto omnes infantes. In quinto layci. In sexto vidue. In septimo cōiugate. Sed quod modo nō possumus in numero psonarum suppletur in numero letaniarum. **R** Hec autē letania seu processio dicitur: q; a magno Grego. papa in vrbe romana instituta est. et omniāno ab ecclesia seruatur in festo sancti marci p;ra pestilentiam. Alia est letania minor que fit tribus diebus ante ascensionem quas; beatus mamertus episcopus viennens. ante institutione pmo instituit tempore Leonis imperatoris. s. Anno dñi. cccclviij. que dicitur letania minor: quia a minori instituta. Cuius causa ē. Nā apud viennensem terrā frequentes et maximū terremotus fiebant q; domos et ecclesias plurimas subuertebāt. Unde et in die pasche. etiam accidit q; ignis de celo cecidit: et palatium regis concremauit. Aliud etiā mirabilius accidit. Nā pmissio ne dei ppter pctā hominū demones lupos et alias feras intrauerūt et nullos timētes nō solū per vias: s; p; ciuitates publice decurrebāt et passim pueros et senes viros et femias deuorabant. Cum igitur taz dolorosi casus quotidie fierent: p;dictus epus triduanū. ieiunium in dicit: letaniam instituit. et sic p;dicta tribulatio cōquieuit. Deinde statutū est ab ecclesia vt hec letania vniuersaliter obseruaretur. Et quādo cūq; aliqua tribulatio accidit q; tunc fiat processio in qua deus placeatur. Sic nos debemus facere processiones etc. Unde hoc cognoscens psalmista in spū sancto dicit. Venite adoremus et proci damus ante deum ploremus coram domino. scilz in processione. quia ipse est dominus deus noster etc. Hic potes notare ordinem processionis s; ordinem sancti Gregorij vt p; applicando spūaliter etc. **S** Secundo fit crucis et verilli portatio. ideo letania secūdo dicitur cruce nigre. Nam in signum meroris tantē stragis altaria et cruce velabant saccis. In letania sancti Gregorij nigris vestibus induebātur in signū penitentie. Unde notandum q; in hac processione debent quib; fieri. Primo pulsantur campane: vt demon-

nes in aere caliginoso morantes qui sepius tempestates concitant territi fugiant. Nāz sicut rex in suo exercitu habet insignia regalia scz tubas: sic xp̄us in sua ecclesia militante habet campanas p; tubis. Uide sicut aliquis tyrānus valde timeret quando alicuius potentis regis sui inimici tubas in sua terra audiret. sic demones qui in isto aere caliginoso morantur. nam in eum detrusi sunt: vt dicit magister. vehementer metuūt quando tubas xp̄i. s. cāpanas sentiunt pulsari. et ista est specialiter vna ratio quare ecclesia consuevit pulsare campanas quādo tempestatem concitari videt vt scilz demones qui hoc faciunt tubas eterni regis audiant. et sic territi fugiant: et a tempestatis cōcitatione conquiescant. Alia etiā ratio est vt campane fideles admoneant vt pro instati periculo orationi insistant. Secūdo crux defertur quia est signū summi regis quod demones valde timent. Vñ dicit Crisosto. Signū dominicū vbi cūq; demones viderint fugiūt timentes baculū quo plagam receperunt. Exemplū huius Require inuentionis crucis. **H** Unde hec est ratio quare in quibusdam ecclesijs de ecclesia trahitur tempore tempestatis et opponitur tempestati: vt scz demones videant signum eterni regis et de territi fugiāt. Quare figurant nobis in baculo ip̄us dauid cū dicit: cū inimicū. Requere orgij. Vñ dicit Origenes. Nullus demonū ppe stare poterit vbi signū crucis fuerit timēs gladiū in q; deiecit ē. Vñ dicit: Cassio. i libro collationū sc̄oz patrum. Cruce em xp̄i fideliter insignitū stabo iperterritū. S; oēs impetus et insultū demonū. Tertio verilla portant ppter representādā victoriā resurrectōis Vñ sicut xp̄s potenter resurrexit a morte et ab omni miseria: ita et nos resurgamus ab omni miseria et pctō. ppter qd nobis occurrunt oia mala: et sic etiā vincamus potēter eū. s. dyabolū q; non est ita fortis p;ra. nos sicut fuit. Vñ in aliquibus ecclesijs et maxime gallicanis consuetudo habet q; quidaz draeco cum longa cauda inflata plena palca vel aliquo hmoi in letanijs minoribus que fiunt tribus diebus ante ascensionem domini duobus primis diebus ante cruce portatur. et tertio die cū cauda vacua post cruce defertur. per quod significatur q; in pma die ante legem: et in secunda sub lege: dyabolus in hoc mūdo regnauit. In tertia autē die. scz tempe gratie per passionem xp̄i de suo regno expulsus est. Quarto candelae portantur. quod significat q; nos in processione Jesum christum in cordibus nostris

deuote portare debemus. Nam per cereus accensum significatur iesus. Require in sermone purificationis circa finez. Quito reliquie bauulantur ut omnia nociua expellant et extinguantur quocumque sint et salutaria et prospera euemiant. Unde in signum huius legitur in vita sancti Gregorii Require in sermone ibidem. **T** Un figuratur nobis conuenienter in processione quam fecit rex dauid portando archam dñi cum iubilo ciuitatem dauid. ij. Regum. vi. Dicitur enim quod dauid congregauit omnes electos israel ut adducerent archam dei super quam inuocatus est nomen domini. Cumque tulissent eam dauid et omnis israel iudebant coram domino in omnibus lignis fabrefactis et cytharis et lyris et tympanis et sistris et cymbalis. Et diuertit eam in domum. Obededom gethei et habitauit archa dñi in domo obededom gethei tribus mensibus. Et benedixit dominus obededom et omnem domum eius propter archam dñi. Sic moraliter etc. Tertio fit dei ac omnium sanctorum imploratio siue rogatio. Ideo dicitur letania. i. rogatio. unde dicit Jacobus in Cant. c. v. Tristatur aliquis vestrum. oret. Infirmitur quis in vobis inducat propter byteros ecclesie et orent super eum et oratio fidei saluabit infirmum. Un ecclesia in letania tangit omnia mala que possunt accidere hominibus: ut patet intuenti. Et ideo implorat gratiam dei ac intercessionem omnium electorum dicens. Pater de celis deus miserere nobis. Sancta trinitas vnus deus miserere nobis. Sancta maria ora pro nobis. Sancta dei genitrix ora pro nobis. Et consequenter rogat patriarchas: prophetas: angelos: apostolos etc. Et in fine dicit. Omnes sancti et sancte dei orate pro nobis. Quod tunc faciunt. Et hoc cognoscens presens in spiritu sancto dicit. Pro hac scilicet petitione orabit ad te supple deum: omnis sanctus. Ipsi enim omnes intercedunt pro nobis et sic pro eorum suffragia facilius possumus dei misericordiam et gratiam impetrare. Cuius exemplum habemus. Require omnium sanctorum etc.

C De sanctis Philippo et Jacobo.
Sermo. xxxij.

Nimis honorati sunt amici tui deus nimis confortatus est principatus eorum. ps. cxxxviii.

Notate karissimi. dicit Tullius quod honor est exhibitio reuerentie in testimonio virtutis. Hinc est enim quod virtuosus sancti et apostoli scilicet philippus et iacobus habuerunt illam virtutem quod deum dilexerunt super omnia. Ideo in testimonium huius vir-

tutis deus exhibuit eis reuerentiam honoris. quod ps. bene ostendit in his predictis dicens. Nimis honorati sunt etc. In quibus quidem his tria notantur in quibus isti sancti tripliciter commendantur. Primus est specialis dignitas. quod notatur cum dicitur. O deus nimis honorati sunt etc. Secundus est ipsorum familiaris amicitia. cum additur amici tui deus. Tertium est salutaris felicitas. cum concluditur. nimis confortatus est principatus eorum. **U** Dico primo quod in his premissis notatur specialis dignitas istorum apostolorum. cum dicitur. deus nimis honorati sunt. Circa quod notandum quod dominus istos apostolos multipliciter honorificauit secundum quod reperitur in sacra scriptura. quod ipse honorificauit suos electos. Legitur enim in veteri testamento quod deus honorificauit duos in veteri testamento multipliciter: scilicet moysen et aaron fratrem eius. Sic christus in nouo testamento honorificauit philippum et iacobum. qui propter suas laudabiles conditiones ab eo honorati sunt. Unde figurantur per moysen et aaron. Nam per moysen intelligitur sanctus philippus: quia moyses interpretatur assumptus de aqua. et significat sanctum philippum quem assumpsit dominus de aquis ut legitur Act. viij. quod quidam vir ethiops et eunuchus candidacie regine venerat adorare in hierusalem. et reuertebatur sedens supra currum suum legens per Esayam prophetam: scilicet tanquam iouis ad occisionem ductus est. et sicut agnus coram tondente se sine voce. sic non aperuit os suum. Dixit autem spiritus philippo. Surge et vade ad viam que descendit ab hierusalem in gazam. Qui abiit. Tunc spiritus dixit ad philippum quoniam erat in via eunuchi. Adiuge te ad currum istum. quod fecit. et audiuit eunuchum legentem prophetam. et dixit. Putas ne intelligis que legis. Cui eunuchus. Obsecro te de quo dicitur? philippus non respondit. De iesu. Et dixit sibi multa de fide et sic perueniunt ad quandam aquam et ait eunuchus: ecce aqua: baptiza me. Cui philippus. Credis. Qui ait. Credo dei filium esse iesum. Et descendit uterque in aquam et philippus et eunuchus et baptizauit eum. Cum autem ascendissent de aqua spiritus domini rapuit philippum quare bene figuratur per moysen: quia interpretatur etc. quia etiam ipse fuit assumptus de aqua per filiam pharaonis. ut patet Exod. ij. **E** Istum sanctum honorauit dominus sicut moysen. Honorauit autem dominus moysen tripliciter. Primo in hoc quod fecit eum nuncium et seruum suum ad regem pharaonem dicere ei. Dimitte populum meum ut sacrificet michi in deserto: ut habetur

Exo. viij. quod fuit moysi magnus honor. sic honorauit christus sanctum philippum in ministerio suo sicut habetur Joh. xij. Ante sex dies pasche venit iesus bethaniam ubi lazarus fuerat mortuus quem suscitauit iesus. fecerunt autem ei cenam magnam ibi et maria ministrabat Lazarus hoc erat vnus ex discumbentibus cum eo. Cognouit autem turba multa ex indeis: quia illic est. et venerunt non propter iesum tantum: sed ut lazarus viderent quem suscitauit a mortuis. Erant autem gentiles quidam ex hijs qui ascenderunt ut adorarent in die festo. Hijs ergo accesserunt ad philippum et rogabant eum dicentes. Domine volumus iesum videre. philippus vero dixit iesu etc. Item legitur Joh. vi. quod quadam vice venit magna multitudo ad eum scilicet iesum. Cumque subleuasset oculos iesus et vidisset quod multitudo maxima uenit ad eum dicit ad philippum. Unde enim panes ut manducent hijs etc. Unde bene dicit christus Esay. xlij. Ecce seruus meus suscipiam eum electus meus etc. Secundo in hoc quod fecit eum potentem in sanando. Nam legitur Numeri xij. quod filij israel dixerunt ad moysen. Cur eduxisti nos de egypto ut moreremur in solitudine. Deest panis: non sunt aque: anima nostra iam nauscat super cibo isto leuissimo. Quobrem misit dominus in populum ignitos serpentes etc. Tunc dixerunt moysi peccauimus: quia locuti sumus contra dominum. Oravit tollat a nobis serpentes. Oravit moyses pro populo. Et locutus est dominus ad eum. Fac serpentem eneam et pone eum pro signo qui percussus a perierit eum uiuet. Fecit ergo moyses serpentem eneam et posuit pro signo: et aspicientes sanabantur. Sic christus fecit philippum potentem in sanando. Nam legitur quod ipse contra flatum draconis quo populus inficiebatur precepit statuam confringere et draconi ut recederet ut populus sanaretur. Unde dicit iesus philippo et ceteris apostolis. Joh. xij. Qui credit in me opera que ego facio etc. Tertio in hoc quod manifestauit sibi gloriam suam. Legitur enim Exo. xxxij. quod moyses dixit ad dominum. Ostende mihi gloriam tuam. Respondit. ego ostendam tibi omne bonum. Sic christus honorauit philippum cum sibi dixit quando philippus petiuit. ut habetur Joh. xij. Domine ostende nobis patrem et sufficit nobis. Dixit ei iesus. philippe qui uidet me uidet et patrem. quod est magna gloria. Nam qui uidet deum uidet omne bonum. Quare bene dicit per. versum theomatis. Nimis honorati sunt etc. Secundo per aaron intelligitur sanctus Jacobus. Nam aaron interpretatur mons et bene significat sanctus

iacobum. Nam sicut mons est magnus ratione quantitates. sic iacobus fuit magnus ratione nominis sui. Uocatur enim iacobus alpheus iacobus frater domini. iacobus minor. iacobus iustus. Primo uocatur iacobus alpheus non tantum quod fuit filius eius: sed etiam secundum interpretationem. Alpheus enim interpretatur doctus siue documentum. sic iacobus dicitur iacobus alpheus. id est documentum vel doctus. Nam christus christianam docuit et suam doctrinam a spiritu sancto recepit sicut ceteri. Unde Actuum ij. Repleti sunt omnes spiritu sancto. Secundo uocatur iacobus frater domini ratione similitudinis. Ipse enim fuit simillimus christo adeo ut plerisque eorum specie fallerent. Unde cum iudei ad capiendum christum pergerent acceperunt signum osculi a iuda qui christum a iacobo optime discernerebat. Unde ne forte iacobum in personam christi caperent iudas dedit eis signum dicens. Quicumque osculatus fuero etc. Unde in signum huius similitudinis desiderabat ignotus uidere eum. Unde scripsit in epistola sua ad iohannem euangelistam. Si licitum est mihi apud te ad hierosolime partes volo ascendere ut uideam illum uenerabilem iacobum qui cognominatur iustus quem referunt christo iesu simillimum facie: uita et modo conuersationis. ac si eiusdem ueteri frater esset gamellus. Quem dicunt si uideo: uideo et ipsum iesum christum secundum omnia corporis eius lineamenta. Tertio uocatur iacobus minor. ad differentiam iacobi zebedi. Nam quis esset prior natus tamen est uocatus ad apostolatam posterior. Unde in quibusdam religionibus ille qui prior ingreditur maior est et qui posterior minor. licet sit prior et maior etate. Quarto uocatur iacobus iustus propter excellentiam sanctitatis. Unde de eius sanctitate dicit Hier. et legitur in ecclesiasticis historijs. quod in utero matris fuit sanctus. uinum et siceram non bibit carnes nunquam manducauit. ferrum in caput eius non ascendit. nunquam attonsus est. oleo non est unctus. balneis non est usus. syndone. id est veste linca semper fuit indutus: et veste lanea non utebatur. totiens in oratione genua flexerat ut callos in genibus sicut in calcaneis habere uideret. Pro hac incessabili iusticia appellatus est iustus. Hic solus inter apostolos propter inimitabilem sanctitatem suam permittitur intrare in sancta sanctorum causa orationis non tamen immolationis. Ideo merito competit sibi illud Eccles. xlvj. quod fuit magnus secundum nomen eius quare bene significatur per aaron. Unde honorauit eum christus sicut dominus aaron.

Sed est notandum quod dominus honorauit

aaron tripliciter. Primo in dignitate sacerdotali. nam ipse fuit primus pontifex in veteri testamento. Unde legitur Exod. xxviii. quod dominus dixit ad moysen. Applica ad te aaron fratrem tuum de medio filiorum israel: ut sacerdotio tibi fungatur. faciesque vestis tibi sanctam in gloriam et decorem. in quibus vestibus sanctificatus miseret tibi. Sic sanctus iacobus in nouo testamento fuit primus episcopus electus et ordinatus. quod fuit magnus honor. Unde legitur quod inter apostolos primus fuit qui missam celebrauit in hierosolymis. Nam propter excellentiam sue scitatis apostoli hunc honorem sibi fecerunt. quod post ascensionem domini ipsum in episcopum hierosolymis elegerunt tanquam a deo vocatus et ab apostolis electus. Nam dicit apostolus ad hebreos. v. Nec quisquam sibi assumit honorem: sed qui vocatur a deo tanquam aaron. Quare bene dicit de eo illud Ecclesiastici. xiiii. Ecce sacerdos magnus etc. Secundo in diuina curam sollicitudine. Nam ipsemet deus habuit curam de eo. Unde legitur Exod. xxx. quod dominus dixit moysi. Arietem consecratoris tolles et coques carnes in loco sancto quibus vescetur aaron. Omnia que precepi tibi facies super aaron. Sic christus habuit curam de sancto iacobo cum ipsemet apparuit sibi dicens ut comederet. Unde legitur quod postquam comedit cum christo et alijs discipulis de agno paschali in cena domini. Tunc ut dicit Hieronymus et Josephus Iacobus fecit votum se non comiturum donec videret dominum a mortuis resurgente. Unde in ipsa die resurrectionis apparuit ei dominus et eis qui cum eo erant dicens. Ponite mensam et panem: deinde panem accipiens benedixit et dedit Iacobo in isto dicens. Surge et comede frater mihi: quia filius hominis a mortuis resurrexit. Tertio in perfectione filiali. Nam perfectio filiorum dei est orare pro persequentibus. teste christo Matth. vi. Orate pro persequentibus et calumiantibus vos ut sitis filii patris vestri. Ad illam perfectionem vocauit deus in veteri testamento aaron: quia ipse orauit. Unde legitur Numeri. xvi. quod omnis multitudo filiorum israel murmurabat contra moysen et aaron ita ut oraretur seditio et tumultus cresceret. Dixit ergo dominus ad moysen et aaron. Recedite de medio huius multitudinis etiam nunc delebo eos. Cumque iacerent in terra cucurrit aaron ad mediam multitudinem quam iam vastabat incendium et stans inter mortuos et viuentes pro populo deprecatus est. et plaga cessauit fuerunt autem qui percussus sunt. xiiii. milia hominum et septingenti. Sic in nouo testamento honoratus est a christo Iacobus in filiali

perfectione ita quod orauit pro persequentibus. Unde legitur quod cum lapidaretur pro cumbens super genua dixit. Rogo te domine. dimitte eis: quia nesciunt quid faciunt. Et sic patet qualiter sunt honorati. Ideo dicit thema. O deus nimis honorati sunt etc. A Secundo notatur in verbis premissis ipsorum familiaris amicitias. cum additur amici tui. Circa quod notandum quod dilectio istorum apostolorum Philippi et Iacobi fuit magna quia propter christum mortui sunt. quod est signum vere dilectionis. Unde dicit christus Iohannis. xv. Maiorem hac dilectionem etc. Certe hoc fecerunt isti apostoli. Qualiter autem passi sunt pro christo ostenditur in legenda eorum. Legitur enim quod cum sanctus Philippus. xx. annis per sythiam predicasset a pagans tenetur et ad immolandum ydolis compellitur. Tunc subito quidam draco magnus de statua vel de sub base statue martis ubi Philippus debebat immolare existit: et filius pontificis qui ignem ministravit in sacrificio interfecit: et duos tribunos quorum ministri habebant philippum in vinculis extinxit. ceterosque fetore flatus sui a deo infecit ut omnes morbidi redderentur. Dixit ergo Philippus. Credite mihi. et statuam illam confringite et in loco eius crucez domini odorate ut infirmi vesiri curentur et mortui suscitentur. At illi qui cruciabantur clamabant. Fac ut sanemur et ydolum confringemus. Tunc Philippus draconi precepit: ut in locum desertum discederet: ita ut nulli omnino noceret. Qui statim recessit et ultra non comparuit. Tunc philippus omnes sanauit et illis tribus mortuis vitam restituit: et sic vniuersis credentibus per unum annum eis predicauit. Et ordinauit eis presbyteros et dyaconos quibus ordinatis et multis ecclesijs constructis ipse per reuelationem in asiam venit in ciuitatem Ierapolim. Ibiq; heresim hebionitarum dicentium christum carnem fantastica assumpsisse: extinxit. Erant autem ibi due sacratissime virgines per quas dominus multos conuertit ad fidem. Philippus autem ante septem dies sui obitus omnes episcopos presbyteros et dyaconos conuocauit eisq; dixit. Hos septem dies deus mihi concessit propter admonitionem vestraz. ergo memores estote domini nostri iesu christi et stete viriliter. Dominus autem compleat promissum suum ut corroboret ecclesiam suam. Hec et similia eo predicante cum erat annorum. lxxvij. infideles ipsum tenuerunt et cruci ad instar magistri sui quem predicabat affixerunt. Et sic ad dominum migravit

Unde potest dicere ad Gal. ij. Christo confixus sunt cruci &c. Isidorus dicit q̄ etiam lapidatus fuit: & iuxta eum due predictae virgines: vna a dextris: & alia a sinistris &c.

B De sancto iacobo vero legitur q̄ septimo anno episcopatus sui cum apostoli ad diem pasche hierosolymis conuenissent: interrogante eos iacobo quanta per eos dominus fecisset ipsi coram eo referebant. Cū autem septem diebus iacobus in templo predicasset coram caypha & aliquibus iudeis: & iam prope esset vt baptizari vellent: repente quidam templum ingrediens clamare cepit: O viri israelite quid facitis: cur ab istis magis vos decipi permittitis: & intantum populum concitauit vt apostolos lapidare vellent. Et ascendit homo ille super gradū vbi sanctus iacobus stetit & predicauit: & precipitauit eum deorsum: & extunc plurimum claudicauit. In anno autem tricesimo episcopatus sui iudei videntes q̄ paulum non possent occidere eo q̄ cesarem appellasset & romam missus fuisset tyrannidem sue persecutionis in iacobum conuerterunt: & conuenerunt ad eum dicentes. Oramus te vt reuoces populum: quia ipsi errant in iesu putantes q̄ ipse sit christus. Deprecamur ergo te vt persuadeas omnibus conuenientibus in die pasche de iesu: quia iustus es: et personam non accipis. Statuerunt ergo illum super pinnaculum templi: & voce magna clamauerunt dicentes. Virorum iustissime cui omēs nos obtemperare debemus: quoniam errauimus post iesum qui crucifixus est: enuncia nobis quid tibi videtur. Tunc iacobus cum magna voce respondit. Quid me interrogatis de filio hominis ipse sedet a dextris patris in celis: & est venturus iudicare viuos & mortuos. Hoc audientes christiani gauisi sunt: & libenter cum audierunt pharisei autem & scribe dixerunt. Male fecimus tale testimonium iesu prestare: sed ascendamus & precipitemus eum deorsum: vt ceteri terreantur: & ei credere non presumant: & simul voce magna clamauerunt dicentes. O & iustus errauit. Ascēderunt ergo & precipitauerunt eum. Cum ergo precipitassent eum lapidibus ipsum obruebant dicentes. Lapidemus iacobum iustum. Qui cum lapidaretur non solum mori non potuit: sed procumbens super genua dixit. Rogo te domine dimitte eis: quia nesciunt: quid faciunt. Tunc vnus ex sacerdotibus clamauit. Parcite queso quid facitis: hic iustus pro vobis orat quem lapidatis. Tunc vnus ex eis particam fullonis accipiens valido ictu

caput eius impetist & cerebrū excussit tali q̄ martyrio migravit ad dominum. Et sic patet qualiter exposuerūt vitam pro christo ex vera charitate. Unde veraciter dicere possunt illud roma. viij. dicent. s. Quis separabit nos a charitate christi tribulatio: an percutio: an fames: an nuditas: an periculum: an gladius: sicut scriptum est: quia propter te mortificamur tota die: sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim: quia neq̄ mors neq̄ vita &c. Quare bene conueniunt eis ista duo nomina. s. philippus & iacobus. Nam philippus dicit a philos quod est amor & ipse quod est super: quasi amor supernorum: quā tantum dilexit christum & celestia: ideo exposuit vitam suam pro christo. Unde canit ecclesia de istis duobus in sequētia iacob minor fuisse cesus: sed philippus sanis lesus demum crucifigitur. Et sic patet eorum familiaris amicitia: quare amici tui deus &c. Dico tertio q̄ in verbis premissis notatur ipsorum salutaris felicitas: cum concluditur. Nimis confortatus est principatum eorum: id est gloria eorum in celo. Quanta ergo gloria honore & principatu: eos in eterna felicitate confortauerit & ditauerit ostenditur Math. xix. q̄ cum petrus. Require cathedra petri. **B.**

C De inuentione sancte crucis.
Sermo. xxiiij.

Qui me inuenerit inueniet vitam & hauriet salutem a dño. Prover. viij. Notate lūm & vba ista conuenienter dicit sapiēs in spū sancto in persona crucis sc̄te. sicut vt dicit Cassiodorus q̄ crux est victoria xpi: destructio dyaboli: destructio inferni: reparatio celestis patrie: ac vita iustorum. Quare benedicit. Qui me inue. &c. In quibus quidam verbis duo notantur. Primum est inuentio salutaris: quod notatur cum dicitur. Qui me inue. inueniet vitam. Secundū est operatio diuinalis: cū concludit: & hauriet salutem a dño. **C** Dico primo q̄ notat in vobis inuentio salutaris sancte crucis. Per tria autem signa ostensionis crux sancta est inuenta. Primum signū ostēsiōis sc̄te crucis factū ē ab āgelo q̄ ostēdit dedit seth filio adē. Legit ei i euāgelio nicodemi q̄ cū adam i firmaret & seth filius eius portas paradisi adit & oleū mie q̄ corp̄ p̄ris pungeret v̄santatē recipet postulant. Cui apparēs āgel⁹ michael ramusculū de ligno in quo peccauit adā tradidit ei

dicens q̄ quando faceret fructus pater ei⁹ sanarentur. Noli ergo laborare nec flere pro oleo ligni misericordie obtinendo: q̄ nulla tenus illud assequi poteris nisi quando completa fuerint quinquaginta annorum et in sexto millenario tunc veniet super terram dei filius x̄pus qui sanabit patrem tuum. Qui rediens et patrem mortuum inueniens. ipsum ramum super tumulum patris plantauit. qui in magnam arborem creuit usque ad tempus salomonis perdurauit. Salomon autem arborem tam pulchram considerans ipsam precepit precipi. Et cum edificaret domum fecit in domo eius locari. et tamen nunquam potuit locari: quia aut excedebat longitudine aut defecit breuitate. Ob hoc indignari artifices ipsam reprobauerunt: et super quendam lacum proiecerunt ut esset pons transeuntibus. Cum ergo regina saba venisset audire sapiam salomonis et predictum lignum vididisset quod erat super lacum. vidit in spiritu quod saluator mundi in ligno suspendendus erat. et ideo super eum transire noluit: sed ipsum prius adorabat et salomoni intimabat quod in illo ligno saluator mundi esset suspendendus. Salomon inde lignum suscipit et in visceribus terre dimergit. Postea per batica piscina ibi facta est. ubi nathinnei hostias abluerunt. et non tamen propter descensum angeli: sed etiam ex virtute ligni infirmi curabantur ibidem. Appropinquante autem die passionis christi predictum lignum supernatale dicitur. Quod cum iudei vidissent acceperunt et inde crucem domino parauerunt.

D Sed nota quod magister hystoriarum dicit quod sancta crux est facta ex quattuor lignis. pes enim crucis erat de cedro. Cedrus est arbor alta et natura eius est quod non putrescit in terra nec in aqua. et ideo fecerunt pedem crucis de cedro estumantes eum nunquam deponendum sed semper affirmum. Stipes siue longitudo de cypro quod sentirent transeuntes putredine crucifixi. Transuersale siue latitudo fuit de palma. Nam palma est signum victoriae. sicut legitur in veteri testamento quod si quis cepit victoriam de hostibus deberet laureari. id est coronari cum palma. Sic iudei putabant christum se superasse. ideo ponebant palmam super crucem pro latitudine. Coopertorium siue tabula in qua scriptus fuit Iesus nazarenus rex iudeorum. fuit de oliua. Oliua est signum pacis. Nam ut dicitur Genesis. viij. quod columba que reuersa est ad noe in archam portauit ramum oliue in signum quod cessasset aque et quod pax esset facta inter deum et homines. Sic iudei putabant se habere pacem. Nam multum time-

bant iesum sicut dicitur Johan. xi. quod cum ipsi audierunt quod christus Lazarum resuscitauerat et alia miracula fecerat. propterea multi crediderunt in eum: ideo timebant ex hoc eis periculum imminere. quare concilium collegerunt dicentes. Quis facimus. quia hic homo multa signa facit. si dimittimus eum sic. omnes credent in eum et venient romam et tolent eum. Et sic putabant habere pacem quando christus esset crucifixus. Et ideo in signum huius fecerunt coopertorium de oliua etc.

E Secundum signum ostensionis sancte crucis factum est ab Helena matre Constantini imperatoris que lignum sancte crucis ut hodierna die celebratur inuenit. Unde nota quod illo tempore fuit congregata innumerabilis multitudo gentilium iuxta danubium volentium flumen transire et omnes regiones usque ad orientem suo dominio subiugare. Quod ut constantinus imperator comperit congregauit magnum exercitum et processit contra eos. Qui cum vidit quod multitudo gentilium creuit nimio terrore concutitur: videns quod esset cum eis crastina die bellum commissurus. Sequenti igitur nocte ab angelo excitatur: et ut sursum respiciat admonetur. Qui in celum aspiciens vidit signum crucis ad orientis partem in celo ex clarissimo lumine factum habens hunc titulum aureis litteris scriptum in hoc signo vinces hostes tuos. Et dum constantinus miraretur quid hoc esset: quia nondum erat christianus: et sic dicturi in hystoria tripartita. christus ei in eadem nocte apparuit cum signo quod ante exercitum ad bellum portaret. Et sic vinceret. Qui celesti visione et christi admonitione confortatus crucem fecit: et ante exercitum portare iussit: et sic irruens in hostes magnam multitudinem interfecit ac omnes in fugam conuertit. Tunc constantinus omnes templorum pontifices conuocauit: et cuius dei hoc signum esset requisit. Quibus se nescire dicentibus quidam christiani aduenerunt: et ei sancte crucis mysterium: et fidem trinitatis plenius narrauerunt. Qui tunc in christum credidit et sacrum baptismum suscepit a siluestro papa. Mortuo autem imperatore Constantino filius eius constantinus memor victoriae patris sui quam virtute sancte crucis habuit matrem suam Helenam hierosolymam misit pro ipsa cruce inuenienda: et cum ibi venisset omnes iudeos per totam terram ad se congregari precepit. Iudei autem formidantes dixerunt ad iunice. Quare putatis regina ad se nos fecit co-

gregari. Unus autem ex eis nomine Judas dixit. Scio quod iam vult a nobis scire ubi sit lignum crucis in quo christus crucifixus fuit. Videte ergo ne aliquis dicat. Sin autem certissime sciatis quod lex nostra euacuabitur et paterne traditiones destruentur. Zachar⁹ enim auus meus preueniunt patri meo.

Symeoni. Et pater meus moyses dixit mihi ubi abscondita est. Et dixit mihi. Uide fili quando inquireretur crux christi manifesta eam antequam patiaris aliqua tormenta. Nunc enim extunc gens iudeorum regnabit. Sed illi qui christum adorant quia ipse est dei filius. Cui dixi. Pater si vere cognouerunt patres nostri eum esse filium dei. cur eum crucifixerunt. Respondit. nouit deus quia nunc quod consensi sed semper eis contradixi. Quia vero dicta et vitam phariseorum exprobrauit et contradixit. Ideo eum crucifixerunt. Ipse vero die tertia resurrexit et celos ascendit. In quem Stephanus frater meus credidit et lapidatus est. Uide ergo fili mi ne ipsum aut discipulos eius blasphemet. Dixerunt ergo iudei ad Judam. Si regina de hoc quesierit uide ne sibi dicas. Cum ergo illi ante reginam stetit et ipsa eos interrogasset de loco ubi dominus crucifixus fuit et ipsi nolent ei locum nec crucem indicare iussit eos omnes igne cremari. At illi timentes tradiderunt Judam dicentes. Domina hic optime nouit. Tunc illa iudam tenuit et dixit. Mors et vita tibi preposita est: elige quod vis. Ostende mihi locum ubi dominus crucifixus est ut crucem inuenire possis. Cui ille. Quomodo scire possum cum iam plusquam ducenti anni sunt quod christus crucifixus est et nondum natus fui. Cui regina. Per crucifixum. fame te perimam nisi mihi dixeris veritatem. et iussit eum proijci in puteum siccum et ibi fame cruciari. Cum ergo in sex diebus sine cibo mansisset: septimo die se extrahi petiit et se crucem indicaturum promisit. Cum igitur extractus fuisset: ad locum cum regina iuit et orauit dicens. Deus meus ostende mihi lignum sancte crucis. Et cum orasset locus subito commouetur: et fumus aromaticum miri odoris sentitur ita ut iudas ambabus manibus plauderet et diceret. In veritate christe tu es saluator mundi. Post hoc iudas precinxit se et fodit fortiter. et viginti passus fodiens tres cruces inuenit quas regie protinus portauit. Et sic patet quomodo ad helena sancta crux est inuenta. **I** Tertium signum ostensionis sancte crucis factum est per mortuorum resurrectionem. Unde legitur quod cum tres cru-

ces inuente fuerunt et non poterant discernere inter crucem dominum et latronum: tunc posuerunt eas in medio ciuitatis ibidem gloriam domini prestolantes. Et ecce circa horam nonam quidam iuuenis mortuus deferebatur. Judas feretrum tenuit. prunam et sanctam crucem super mortuum posuit: sed nequaquam ille surrexit. Apponens autem tertiam crucem protinus defunctus rediit ad vitam. Legitur etiam quod dyabolus in aere clamauit dicens. O iuda quid fecisti mihi. in contrarium iude traditoris operatus es. Nam ille me suadente fecit prodicionem: et tu me reuente inuenisti crucem iesu. Per illum lucratus sum animas multorum: per te multas perdam. Per illum regnabam in populo: per te et crucem expello a populo. Verumtamen tibi vicem rependam et contra te alium regem suscitabo: qui fidem crucifixi deserens cum tormentis te faciet abnegare crucifixum. Quod audiens iudas nihil extimuit: sed constanter dyabolo maledixit dicens. Christus te damnet in abyssus eterni ignis. Post hoc Judas baptizatur: et defuncto episcopo hierosolymorum ibidem in episcopus ordinatur et Quiriacus nominatus est. Verum cum beata helena clauos domini non haberet: rogauit episcopum Quiriacum ut ad locum pergeret et clauos domini quereret. Qui cum venisset et ad dominum preces fudisset: continuo velut aurum clauus fulgentes in terra apparuerunt. Quos ille accipiens regine detulit. Illa autem genua figens in terra et caput inclinans eos cum multa reuerentia adorauit. Crucis ergo partem helena detulit filio. partem vero thecis argenteis conditam reliquit in loco. clauos vero quibus dominicus corpus fuerat affixum portat ad filium: ex quibus ut Eusebius cesariensis refert frena quibus vteretur ad bellum composuit: et ex alijs galeam suam armauit. Et postmodum Julianus apostata ex eo quod sanctam crucem inuenit Quiriacum maximis tormentis interfecit cum vbi signum crucis destruerentur. Cepit ergo Quiriacum predicatum ad sacrificia ydolorum inuitare. quod cum renuit dexteram sibi abscidi precepit dicens. Hac manu scripsit multas epistolas quibus multos a deorum sacrificiis reuocauit. Cui dixit Quiriacus. Insensate carnis multum mihi profuisti. Nam priusquam in christum crederem scripsi ad synagogas epistolas scripsi ut nullus in christum crederet: et ecce nunc scandalum corporis mei abscidisti. Tunc Julianus plumbum liquari

fecit et in os eius infundi. Deinde lectum ferreum affert et in eum Quiriacum extendit et desuper carbones et salem et adipem spargi. qui tamen immobilis permansit. Quod videns Julianus dixit. Si non vis sacrificare dijs saltem dic te non esse christianum. Quod cum noluit facere iulianus iussit foueam fieri et serpentes venenatos imponi: et Quiriacum in medium iactari. Tunc serpentes continuo sunt mortui. Tunc Julianus iussit in caldarium plenus oleo feruentissimo cum mitti. Qui cum in nullo lesus esset iratus Julianus iussit pectus eius gladio perforari et sic martyrem christi fecit. Et sic patet tertium. **S** Secundo dico quod in verbis premissis notatur operatio diuinalis: cuius concluditur. et hauriet salutem a domino. Circa quod notandum quod christianus quattuor bona salutaria haurit a fonte diuine bonitatis per lignum sancte crucis scilicet quod sancta crux habet quattuor brachia scilicet infimum a dextris. a sinistris. et supremum. Per que intelliguntur quattuor salutaria bona. Nam per infimum brachium intelligitur inferni fractio ac expoliatio. Per brachium a dextris intelligitur demonum impugnatio. Per brachium a sinistris intelligitur infidelitas et erroris extinctio. Per brachium extremum siue supremum intelligitur celestis paradisi apertio. Dico ergo primo quod primum bonum salutare quod verus christianus propter sanctam crucem haurit a deo quod per infimum brachium intelligitur est inferni expoliatio. Erat enim genus humanum propter peccatum in inferno captiuum. Juxta illud Esa. v. Propterea ductus est populus captiuus scilicet ad infernum. Et magister libro tertio distinctione. ii. dicit. Homo iustitenebatur a dyabolo: quia meruit per culpam. Sed christus per lignum sancte crucis fregit infernum et expoliavit eum. Quod psalmista cognoscens in spiritu sancto predixit. Eduxit eos de tenebris et umbra mortis: et vincula eorum dirupit. Sequitur. Contriuit portas ereas et vectes ferreos confregit. Hic nota in euangelio Nicodemum. Require in sermone de resurrectione. Unde Esa. xlii. Ecce dominus asportari te faciet scilicet de inferno et subleuabit te. coronans coronabit te: et mittet te in terram latam et spaciosam scilicet celum. Unde hoc pulchre figuratur nobis Genes. xxi. vbi dicitur quod Jacob dixit. In baculo meo transiui iordanem istum. nunc autem cum duabus turmis regredior. Per iacob intelligitur christus. Nam iacob interpretatur supplantator. et

bene significat christum qui dyabolum supplantauit resurgendo et infernum spoliando. Hic cum baculo suo: id est cum sancta cruce transiuit iordanem: id est fluuium amare passionis sue. Nam iordanis interpretatur humilis descensus. et bene significat amarum passionem christi quam sustinuit in cruce. iuxta illud philipen. ii. Humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis. Et sic cum duabus turmis: scilicet iudeorum et gentilium qui erant captiui in limbo regressus est ad patriam. Unde zech. ix. Tu quoque in sanguine testamenti tui eduxisti vinctos de lacu. Unde canit ecclesia Crucem sanctam subisti que infer. etc. **H** Secundo dico quod secundum bonum salutare quod homo propter sanctam crucem haurit a deo quod per brachium a dextris intelligitur est demorum impugnatio. Unde hoc cognoscens psalmista in spiritu sancto dicit. A dextris est mihi scilicet virtus sancte crucis: ne commouear: id est vexer a dyabolo. Sequitur. Propter hoc letatum est cor meum etc. Dyabolus enim multum timet crucem. Ideo data est nobis in adiutorium. Juxta illud Ezech. ix. Signathau super frontes gementium et dolentium: id est christianorum qui sunt signo crucis signati. Unde cum dyabolus videt signum sancte crucis timet et fugit. Exemplum huius legitur in legenda cypriani et iustine. Legitur enim quod virgo sancta iustina domino seruiens ecclesiam frequentauit. Ad aduersum autem quendam scholasticum videns virginem frequenter eundem ad ecclesiam exarsit in amore eius. et cum nullo modo posset pertingere ad eam. rogauit cyprianum pollicens precium ut arte sua magica demones inuocaret que eam in amorem eius excitare possent. Cyprianus autem magister vocatis demonibus cepit agere ut virginem christi ei adducerent. Qui semel bis vel tertio venientes ad sanctam iustinam nihil apud illam suis deceptionibus valuerunt sed signo sancte crucis repulsi victi recesserunt. Cyprianus vero cum illorum virtutem aduersus virginem nequaquam valuisse videret dixit ad dyabolum. Dic mihi quemadmodum victi estis a virgine christiana. Cui dyabolus. Dicere tibi non possum nisi prius iures mihi. Cumque cyprianus illi iurasset ait dyabolus. Vidi signum crucifixi et extimui Cyprianus dixit. Ergo crucifixus maior te est. Cui dyabolus. Etiam maior est omnium. Audiens cyprianus virtutem christi: christianus effectus est: et pro christo passus. Unde dicit Chrysostomus. Require in rogationibus. **S** Un

de dicitur in euangelio Nicodemi. quando christus ad inferos descendit exclamauerunt demones. Vincti sumus a te. Require in sermone de resurrectione. O. 3. Tertio dico quod tertium salutare est infidelitatis et erroris extinctio. Erat enim mundus in tenebris infidelitatis et erroris constitutus. Nam aliqui adorabant solam aliquam lucem. aliqui idola. et sic errabant idola adorando et a via veritatis declinando: quod sapiens conquerit Sapien. v. Erratum est a via veritatis et lumen iusticie non luxit nobis. Ideo cum christus passus est dedit nobis lucernam: id est sanctam crucem qua totum mundum illuminauit. et in ea cruce potest iam quilibet scire et videre quod in veritate sit adorandus. Unde dicit Esa. xi. In die illa radix iesse: id est crux christi stat. in signum populorum: scilicet in ecclesiam ipsam gentes deperdit. Require in alio festo. scilicet exultationis. Unde de hoc habemus figuram Apoca. x. ubi Ioh. dixit. Uidi angelum fortem descendentem de celo amictum nube et iris in capite eius: et facies eius erat sicut sol. Sequitur. Et posuit dextrum pedem supra mare. sinistrum autem super terram. Spiritualem exponendo angelus iste est christus deus et homo qui fuit amictus nube. id est humana carne. et iris in capite eius: id est sancta crux quam ipse portauit ad locum caluarie in capite et super dorsum. et facies eius sicut sol. per quem intelligitur fides qua credimus dei filium pendisse in cruce. Unde sanctus petrus vocat fidem lumen cum dicit. i. Petri. ij. Vocauit nos de tenebris in admirabile lumen suum: id est fidem. qua fide etiam cognoscimus christum esse saluatorem passum in cruce ac eum adorandum. Cuius etiam exemplum habetur. Require in sermone lucie. Unde propter hanc illuminationem fidei dicit Ioh. Chryso. quod crux et cicatrices christi in iudicio erunt lucidioris radiis solis: quam illuminationem receperunt sancti patres in limbo existentes quando christus ad eos venit et erunt omnes qui sederunt in tenebris et umbra mortis. Quod notat per hoc quod posuit pedes suos dextrum supra mare et sinistrum super terram. Quod bene ostenditur nobis in euangelio Nicodemi ubi dicitur quod karum et leui recitauerunt iudeis: qualiter christus sanctos patres illustrauit. R. Quarto dico quod quartum bonum salutare quod christianus haurit a deo quod per supremum brachium intelligitur est paradisi aperiens. Ideo scriptum fuit ibi nomen iesu. id est saluator. Celum enim erat clausum multis annis: et omnes antiqui patres ad infernum descenderunt: et nullus

poterat ante ascensionem domini in celum intrare. Require in festo ascensionis. Quod totum per crucem et passionem ipsi factum est ideo in signum huius Stephanus post passionem vidit celos apertos: ut dicit Actuum. vii. Ideo crux dicitur clavis regni celorum. Unde Esa. xlii. dicit dominus. Potestatem dabo in manu eius et dabo clauem domus david super humerum eius: et aperiet etc. In signum huius dicitur de latrone in euangelio Nicodemi quod cum omnes sancti dixerunt ad eum. Quis es tu etc. Unde crux sancta figurat nobis in regna aurea de qua dicit Hier. v. Quod nullus palatium regis Assueri intrare audebat nisi aurea regna extensa ipsum introduceret: quod fuit signum placationis etc. sic nullus poterat intrare palatium celi eterni regis nisi extensa regna aurea: id est sancta cruce. et ideo signum sancte crucis impositum est nobis in baptismo ut illo ostenso post mortem sine contradictione intromittamur. Ideo dicit apostolus ad Galathas. vi. De cetero nemo mihi molestus sit. Unde Augustinus dicit de predictis quattuor. Per mortem christi de morte ad vitam. de luctu ad gaudium. de tenebris ad lumen. de exilio ad patriam vocati sumus. Quare bene dicit thema. Qui me inuenit inueniet vitam et habuet salutem a domino. Quod prestare nobis etc.

De dignitate sacerdotis.
Sermo. xxv.

It est melchisedech

h sacerdos dei summi. ad Heb. vii. L. Notate charissimi quod sacerdos debet venerari propter tres causas et dignitates. Primo quia est mediator inter deum et hominem. Secundo: quia potest solvere peccatorem. Tertio quia potest nobis presentare saluatorem. De primo dicit Aristoteles secundo Ethicorum. Bonum commune est diuinius quam priuatum: et sacerdos est commune bonum omnibus peccatoribus existens mediator orando pro eis. Unde Leuit. iij. Sacerdos rogabit pro eo et pro peccato suo et dimittent illi. ecce quomodo est mediator inter peccatorem et deum. Unde angelus dei vocatur Malachie. ij. Labia sacerdotis custodiunt scientiam et legem requirent ex ore eius: quia angelus domini exercituum est. Ecce quomodo requirit eos esse sapientes: quia homines debent vitam suam in doctrinam eorum regere: quia ipsi angelus non

cij dei sunt medij inter mittentem. et eos qui bus mittuntur. Stat ergo sacerdos tanquam mediator in missa oras pro populo uiuo dicens. Memento dñe famulorum famularumque tuarum etc. Hoc idem facit orans secundo pro defunctis offerens hostiam uiuam filium de deo patri suo pro peccatis uiuorum et mortuorum. Bene ei qui digne facit. Postea dicit cum magna fiducia. Ite missa est scz hostia filius pro uobis. Unde merito est uenerandus: sed tamen non semper exauditur propter peccata hominum Jere. xliij. Noli orare pro populo illo: quia scz pleni sunt peccatis propterea nolo te exaudire. Aliquando etiam non exauditur propter peccata propria Proverb. xxi. Hodie impiorum abhominabiles deo etc. De secundo dicit Aristoteles. iij. ethicorum. Illud quod facit maius bonum est eligendum. Sed sacerdos facit maximum bonum hominem saluando a peccato: ergo maxime est eligendus et uenerandus Mathei xvi. Quodcumque solueris super terram erit solutum et in celis. Unde firmiter credendus est quoadcumque sacerdos manum suam ponit super caput penitentis: et dicit hec uerba intentione soluendi: auctoritate qua fungor etc. statim penitens absolutus est a peccatis suis omnibus confessis contritis et oblitis: scz a culpa quam non a peccato. scilicet tempore hic pagenda uel in purgatorio pro quantitate peccati Luc. xviij. Ite ostendite uos sacerdotibus. scilicet confessione et confessione et sic debet mundari. Et sequitur dum irent mundati sunt. Bernardus. Ubi confessio ibi pulchritudo in conspectu dei: quia omnia in confessione mundantur. Ideo merito sacerdos secundo est uenerandus De tertio dicit Aristoteles. iij. phisicorum. Omnis magnitudo est continua. Et quia iesus uoluit facere rem magnam. scilicet de pane corpus suum et de uino sanguinem suum uoluit illa continuari perpetualiter. Dens talem potestatem apostolis suis: et consequenter omnibus sacerdotibus. Luc. xxij. Hoc facite in meam commemorationem. Quod extenditur in finem mundi: quia ibi celebrant suam primam missam: et ordinant primos sacerdotes: quibus dedit potestatem hoc faciendi: et tunc ulterius nobis quod firmiter est credendus cum sacerdos dicit illa uerba quia in sanctissima quae ibi fit de pane uerum corpus christi: et de uino uerus sanguis: nec tamen corpus sine sanguine: nec sanguis sine corpore: sed fit unum corpus uerum perfectum. Joh. vi. Ego sum panis uerus qui de celo descendit: et hoc sacramentaliter. Et hoc facit per ministerium sacerdotis: quod etiam non angelici facere possunt: quia talis potestas data est

solummodo sacerdotibus. Richardus super cantica. Insigni privilegio sacerdotis stupet celus: miratur terra: ueretur homo: dyabolus contremiscit: infernus exhorret: ueneratur angelica celsitudo. Unde Gregorius Sic sacrificium istud instituit cuius officium committi uoluit solis presbyteris ut sumant et dent ceteris.

¶ De diuisione apostolorum.
Sermo. xxvi.

Uenite ad me omnes qui

laboratis et onerati estis et ego reficiam uos. Uerba premissa Mathei. xi. ca. sunt scripta: et ad lau-

dem omnium apostolorum sunt dicta quorum hodie diuisione colitur: et sunt uerba saluatoris sanctos apostolos ad conuiuium inuitantis post certamen laboris talibus uerbis eos alloquens: uidelicet. Uenite ad me omnes qui tribulationes et passiones pro me sustinistis et ego reficiam uos: in celesti conuiuio sex refectionibus uos reficiendo. Prima est sanitas sine languore. Secunda quies sine labore. Tertia est amicitia sine corruptione. Quarta est gaudium sine tedio. Quinta est uita sine termino. Sexta est omnium bonorum comprehensio. Quando dominus uolebat mittere discipulos in mundum predicare conuocauit eos et dedit eis uirtutem et potestatem super omnia demonia: et ut languores curarent: et misit illos predicare regnum dei: et dixit eis. Ecce ego mitto uos: sicut oues in medio luporum. Sed nolite timere: quia ego semper uobiscum sum. Sicut misit pater sic ego mitto uos in mundum. Ite ergo in mundum uniuersum et predicate uerbum dei omni creature coram regibus et principibus dicentes. Appropinquabit in uos regnum dei. Et tunc diuiserunt se apostoli iuxta uerbum domini in uniuersum mundum. Unde de eis scripta canit ecclesia. In omnem terram exiit sonus eorum. Sciendum autem quod sancti apostoli pro domino multa passi sunt. et ideo dixit dominus eis. Uenite ad me omnes etc. ¶ Prima reffectio qua refecit dominus apostolos suos: et alios fideles laborantes et fideliter seruientes: est sanitas sine languore: ita quod de cetero nunquam infirmant. Sciendum autem quod infirmitas in hoc mundo infligitur homini multiplex de causa. Prima causa ut deus ut per eam laudetur. Secunda causa ut homo per eam emendetur. Tertia causa ut meritum hominis propter eam cumulet. De prima. scilicet quod de per eam laudem legimus Joh. xi. quod frater marie magdalene et marthe Lazarus infirmatur

moritur. et excitatur ut glorificetur deus p
 eum. De scdo. s. q homo per eā emendetur
 patet per psalmistam dicentem. Multipli-
 cate sunt infirmitates eorū postea accelera-
 uerunt. De tercio. s. q merituz homis. s. cu-
 muletur. Legitur. ij. Cor. xij. Cum em in-
 firmor tunc fortior sum. s. meritis et virtuti-
 b⁹. Scitis em. q sanitas sine lāguore hic in
 mūdo multum desideratur sed minime ha-
 betur. Quare hoc? Certe iō qz natura hoīs
 est debilitata intantū et quotidie debilitat
 q homo nō diu pōt esse in vno statu. sed de
 die in diem deficit homo in viribus. Unde
 psalmista clamat ex parte oīm nostrū. Mi-
 serere mei dñe qm infirm⁹ sum et. Istud de-
 sideriuz impleuit dñs in discipulis suis: qz
 eos intantuz sanauit q de cetero nunq in-
 firmantur. qd adhuc implebit in omib⁹ fi-
 deliter sibi seruentib⁹. ibi in patria erit sa-
 nitas et sana eternitas. Secūda refectio ē
 quies sine labore quaz pmittit nobis dñs
 Math. xi. dicēs. Tollite iugū meū sup vos
 scz laborē in hoc mūdo: et discite a me: quia
 mitis sum et humilis corde et inuenietis re-
 quem animabus vestris. Hoc fecerūt apo-
 stoli. Fideliter em laborauerūt deo diligē-
 ter seruiērūt in mūdo. et ideo eternā requiē
 possident in celo. Tota vita pñs in qua iaz
 sumus labor est: diuersimode querit hō re-
 quiē et non inuenit: quia non est locus vere
 requiei nisi in celo. Hoc scripsit gregorius
 dicens. Perfecta reqes in hac vita non est
 sed sola vera requies est in eterna vita. Si
 em homo mercedem laboris et requiē eter-
 nam quam dominus dabit post laborez co-
 gitaret: multo libentius et forti⁹ laboraret
 Unde hortatur nos Bernardus dicēs. Si
 labor terreat merces inuitat. que scilz mer-
 ces eterna est tam magna q nō potest men-
 surari. tam multa q non potest numerari et
 finiri. tam preciosa q nō potest estimari. Sz
 piger et deo non seruientibus dicit domin⁹
 Jere. xvi. Vos aut eiciā in terrā alienā quā
 ignoratis et ibi fuietis dijs alienis. s. demo-
 nijs qui nō dabūt requiē die noctuq. ergo si
 eternā requiem possidere volumus in celo.
 tunc debemus fideliter laborare in mundo
 ¶ Tertia refectio est amicitia sine corru-
 ptione. id est amicitia vera sine omī inuidia
 Amicitia stabilis et vera valde raro inuenit
 in mundo. Hoc scribit ppheta Jere. dicēs
 Ois amicus. i. ois qui videtur tibi amicus
 fraudulenter incedit nec pater diligit filiu
 sicut deberet nec puer patrem. Hoc probat
 Math. in euāgelio dicēs. Tradet aut frater
 fratrem in mortem: et pater filium et sic nec

fides nec amicitia est sup terrā. Qui hodie
 est amicus: cras est inimicus et odit te. et sic
 amicitia hui⁹ mūdi falsa et instabilis ē. Sed
 vera et stabilis amicitia sola est in celo: quia
 ibi veri amici nostri sunt maria cum omni-
 bus virginibus. Petrus cū omib⁹ aposto-
 lis. Laurentius cū omnibus martyr. bus.
 Martinus et Nicolaus cum confessoribus.
 sanctus Michael cum omib⁹ angelis. Ibi
 verus amicus est iesus xps cum toto agmi-
 ne curie celestis. de hac amicitia scribit An-
 selmus dicēs. Si de amicitia queritur et vbi
 vera sit certa et vera in celo. qz omnes ibi exi-
 stentes diligunt deum plusq seipsos. Sciē-
 dum autem q homo triplici de causa indu-
 citur ad hanc celestem amicitiaz. Prima est
 contemptus mūdi. de hoc scribitur Jac. iij.
 Qui voluerit amicus esse huius seculi inimi-
 cus deo constituitur. ergo mundum cōtem-
 namus vt amicitiam dei acquiramus. Se-
 cunda est obseruantia diuini pcepti: hoc ip-
 se dñs dixit Joh. xv. Vos amici mei estis si
 fe. q pre. vo. Tertia est mūdicia cordis. hoc
 Prouerb. xxij. legimus vbi dicitur. Qui dili-
 git cordis mūdiciam amicum habebit regē
 scz iesum christum regē celi et terre. Hoc im-
 pleuerunt sancti apostoli: qz mundum con-
 temperunt: precepta dei impleuerunt et ser-
 uauerunt: et cum hoc cordis mūdiciam ser-
 uauerunt: et sic deum dilexerunt: et ideo ami-
 citia eterna sunt refecti. ¶ Quarta re-
 fectio est gaudiuz sine tedio. Non em est ali-
 quod gaudium super terram: quin homo
 aliquando afficiatur tedio: sed verum et per-
 fectum gaudium solum est in celo: vbi mille
 anni videntur sicut vna dies. Omne enim
 gaudium solum cōsistit in facie diuina que
 tam pulchra est q Bern. dicit. Oculis non
 vidit nec auris audiuit: nec in cor hominis
 ascendit. Quanta claritas quanta suauitas
 quanta nobis in illa visione erit iocūditas
 quando videbimus deum facie ad faciem:
 qui est lux illuminatorum: requies exercita-
 torum: vita viuentium: corona vincentium
 s. vicia et peccata: de quo gaudio scribit btūs
 Augu. di. O gaudiū super gaudiū excellens
 omne gaudiū qn veniam ad te videam dñm
 meū iesum xpm: in tali gaudio apostoli sunt
 refecti in celo. Quinta refectio. est vita sine
 termino. Vita presens finem habet: sed ne-
 scitur quando aut quōmodo: de quo scribit
 Bernardus dicens. Certū est q morieris:
 et incertum quomodo quando: vbi. Quia ni-
 hil certius morte: et nihil incerti⁹ hora mor-
 tis. Ideo hortatur nos Augustinus dicens
 Si vis bene mori: discere bene viuere: nunq

em bene morieris si non benevixeris. Uñ Sap. v. Iusti in perpetuum uiuent: et scilicet apłi et oēs deū diligētes uiuent in eternū. Sexta refectio est oim bonoz apphensio. Hoc em scribit Iohānes dicēs. In illa die scz refectio nis uelire qñ reficiet uos dñs oim bono nō petetis qñqz: sed accipietis qñtū placet. Ibi accipit qlibet hō iustus gaudiū et solatiū sine mensura quantum uult et desiderat. Unde August. O qui hoc gaudio fruatur quid illi erit: qđ illi nō erit: certe qđqđ uelit erit: et qđ qđ non uult non erit. Modo cōcludit sensus sermonis hui⁹ in vna auctoritate dicēs ibi: scz in celo est uita sine morte: est quies sine labore: salus sine egritudine: lux sine nube: dies sine nocte: et pax sine fine. O qñ beata qñ ibi uenerunt sicut apłi dñi qbus dicit Mat. xxv Venite benedicti patris mei et posside- te uobis paratum regnum ab initio seculi.

¶ De penitentia.

Sermo. xxvii.

Penitentia agite et ap

p propinquabit uobis regnū dei Mat. iii. Sed qz mō est tēpus penitēdi. notandū est qz tres sunt

ptes pnie. scz cōtritio: confessio: et satisfactio. **P** Circa cōtritiōez nota ad uerā cōtritiōē qrtuor reqrunt. In cōtritiōe si qđ dē dicitur dolor pēti cōmissi: intētio cauēdi: ppositū cōfitem di et satisfaciēdi: et spes ueniā impetrādi. Pri mo dico qz in cōtritiōe dicitur esse dolor pēti cōmissi. p̄. Dolor me⁹ in cōspectu meo semp. Uñ cōtritio dicitur: qz in ea cor cōterit: et qz scinditur p̄ dolore. Iohel. ii. Scidite corda uestra et nō uelimenta uestra Aug. Cōtinuedolēdū est de pēti: qđ manifestat ipa dictōis hui⁹. Penitere em est penā tenere: ut semp te neas in se uiscēdo qđ cōmissit peccando. O pētor si attēderes: qđ per pēti pdidisti: qđ incurristi: qđ sit quē offendisti: utiqz doleres. Perdidisti amicitia totius trinitatis āgelorū: apłoz: et oim sanctorū decorē aie: suffragia ecclesie: incurristi laqueos fortissimos: hostes crudelissimos: statū periculosū: horribile precipitiū defectum grē: et mortē aie. Offendisti eū qui te creauit: pro te mortē sustinuit: multa beneficia cōtulit. et eterna promissa repromisit. Si hec iugiter cogitares utiqz doleres p peccatis et fieres exēplo beate marie magdalene que tātum p peccatis fleuit. qz xpo pedes lauit lachrymis. Sz heu quidā ita miseri sunt et habēt cor a deo peruersum qz multū dolent de perditōe pecunie et sicut amicorū mortez: sed de amissione grē et de morte pnie aie nesciūt dolere. Contra

quos inuehit Augu. dicēs. Sciat se culpabiliter durū qđ deflet tempis dāna et mortē amici: et dolore pēti nō ostēdit in lachrymis. Itac ergo sū cōsiliū pphete Thren. ii. Deduc qz si torrentē lachrymas p die et noctez: et non des requie tibi: neqz taceat pupilla oc i tui. Si hec feceris et toto corde defleueris pēti: deus utiqz te exaudiet p̄. Lauabo p singulas noctes lectus meū. i. consciam. Sequitur. Exaudiuit dñs uocē fletus mei. **¶** Secundo in cōtritiōe debet esse intentio cauēdi. Ioh. viii. Uade et ampli⁹ noli peccare. Gregor⁹. Penitētia agere est p̄terita mala plangere et plangenda iterum non committere. Nam qui sic aliqua deplorat ut tamen alia cōmittat: adhuc penitētia agere: aut ignorat: aut dissimulat. Audi o peccator qđ doles de vno peccato et uis cōmittere aliud: quid aliud agis qđ si dedisses alapani uini et peteres ueniam et manum haberes extensam et dares ei aliā: nunquid ignosceret tibi: certe nō: qz pot⁹ uideris subsannare qđ ueniā petere. Sic subsannas quando ueniā petis de vno et aliud uis committere. Irido. Irrisor est et non penitens qui adhuc agit qđ penitet: nec uidetur deum p̄scere subditus: sed subsannare sup̄rbus. Tertio in cōtritiōe debet habere propositū cōfitem di p̄. Dixi confitebor aduersum me iniusticiam meam domino: et tu remisisti impietate peccati mei. Cassiodorus. Dixi. i. deliberavi. Magna dei misericordia que ad solā pmissionem peccatorum dimittit. Uotum enim pro opere iudicatur. Magister sentētiarū lib. iiii. c. ix. dicit. Uere penitēs nō est qui cōfitem di uotū nō habet. Cōfessio em in pposito est si uadest facultas. Audi pētor si toto corde doleres de pēti: si sanguineas lachrymas funderes: et nō haberes ppositū cōfitem di nunqz inuenires gratiā. Proverb. xviii. Qui abscondit scelera nō dirigetur. qđ aut confessus fuerit: et reliquit ea misericordiam consequetur. Sed dicis tā ifeda et imūda sunt pēti qz uerecūdoz ea dicere. Noli hoc dicere: imo qđ ifeda sunt dicit emūderis. Esa. xlii. Dic tu iniquitates tuas ut iustificeris. Propter qđ dñs precepit leproso. Uade oñde te sacerdoti. Luc. v. imo si modo nō uis cōfiteri sacerdoti: toti mūdo reuelabuntur pēti tua in iudicio: sū illud. Mat. iiii. Reuelabo pudēda tua in facie tua: et oñdaz in gētib⁹ nuditate tuā: et regnis ignominia tuā. Et tul⁹ esset qđ haberet uuln⁹ et ueniret ad medicū qđ posset eum curare: et nollet ei patefacere. Sic stulti sunt oēs qz ueniūt ad cōfessionē et occultant pēti: vel oimino tacēdo. vel se excusando vel

ita obscure vel ita curiose dicendo q̄ sacerdos nō potest scire quid intendat. Nō pōt medicus vulneratio sufficienter cōsulere nisi vultus videat. Sic nec sacerdos peccatori nisi peccatum cognoscat. R. Quarto in contritōe d̄ esse spes veniam impetrandi. p̄s. Sperate in eo omnes cōgregatiōes populi. effundite coram illo corda vestra. q̄ si dicat. Si habueris veram cōtritiōem necesse est vt habes spem sine qua contritio vera esse nō potest. Noli dicere cum Cayn Maior est iniquitas mea q̄ vt veniā merear. Gen. iiii. Judas desperans laqueo se suspendit et plus offendit deū desperando q̄ euz tradendo. Sed forte dices multa sūt peccata mea et tam magna q̄ d̄ s nunq̄ remittet mihi. Noli hoc dicere. Cogita q̄ misericordia dei semper maior est cum sit infinita. p̄s. Misericordia tua magna est super me: et eruisi aīas meas ex inferno inferiori. Et alibi. Misericordia d̄ni plena est terra. Audi verbum consolatorium. Si mille peccata mortalia cōmisisses. si christum manib⁹ tuis crucifixisses. si omnes apostolos et martyres occidisses. si non haberes copiam sacerdotis. si loqui non posses: sed cogitares tantum in corde. Deus ppitius esto mihi peccatori toto corde doleo q̄ vnq̄ te offendit. Si sic morieris nunq̄ descenderet anima tua in infernum. Audi d̄m per p̄phetam dicentem. In quacūq̄ hora peccator ingemuerit: omnium iniquitatum suarum non recordabor ampli⁹. Ezech. xviij. Si adhuc dubitas respice mariam magdalenam: petrum: paulum: latronem: dauid: longinum q̄ transfixit latus d̄ni. Unde loquitur egregi⁹ vericator. Spem dat latro. dauid. paulus petrus atq̄ maria. Perfidus inspiciat petrum. proditor latronem. Crudelis paulus. querens terrena matheum. zacheum cupidus. immundus carne maria. Chriſto. dicit Talis mihi crede est erga homines pietas dei q̄ nunq̄ spernit penitentiam si ei sinceret simpliciter offerat. Etiam si a summis qui peruenit malorum et inde vult. reuerti ad veritatis viam suscipit libenter et recipit Et facit omnia quatinus ad priorem reuertat statim etc.

¶ De nouo anno.

Sermo. xxviii.

Quatum est nomē ei⁹

Jesus. Luc. ij. Audistis thematis introductionem formo talem rationem. Quia christo fuit collatum vt per ipsum salua

retur genus humanum. Digne est ergo vocatum nomen eius Jesus. patz consequentia: qz noīa debent imponi a pprietatibus rerum. iiii. Metha. Vide postillas Nicolai de lyra super euangelium. Dicit em̄ Berf. in soliloquio. Gaudete in natali Jesu vestri patriarche qz in eo completa est omnis expectatio vestra. Ecce sublimis est valde: et benedicentur in ipso semie vestro om̄s gentes. sicut olim pollicitus est sermo diuinus. Gaudete ergo in iesu magno. Et Abacuch propheta. Exultabo inquit in deo iesu meo etc. Charissimi consuetudo est terre vt amicus det amico enceniū: et qz argentum et aurum nō est mihi eo q̄ regnum mūdi et oem ornatum eius contēpsi p̄pter amorem d̄ni mei iesu xpi. Quod autem habeo per gratiam dei hoc vobis do. Vñ spiritualiter volo hodie quintuplicem statum enceniare pro nouo anno. primo virgines. secō viduas. tertō coniugatas quarto religiosos. quinto peccatores. tria munuscula cuilibet statui spiritualiter largiēdo. S. primo do encenium virginib⁹: sicutum de folijs liliorum quo orneris. Secō mysterium musicale quo gratuleris. Tertio delictū diuinalem quo delecteris. O virginalē decus. assigno tibi penitencio sicut nouo anno seruum spūale d̄ folijs liliorum contextum. Nam sicut flos lilij est totaliter albus et cādidus. sic virginalis castitas debet esse clara tam ab intra q̄ ab extra Nam fm̄ Ambro. Virginitas supgredit conditionem humane nature per quaz homines angelis assimilant. Maior tñ est victoria virginum q̄ angelorum: qz angeli sine carne viuunt: virgines in carne triumphāt figuraz habemus in Apoc. q̄ Jōhes euangelista voluit adorare angelum sed ipse reuuit dicens. Uide ne feceris. cōseruus enim tuus sum et fratru tuorum. Hic etiam Ambro. ait. In carne preter carnem viuere: non terrenavita est sed celestis: quare virgines merito habebunt sertum de folijs liliorum: qz propter mundiciā et castitatem lilio cōparant. qz inter om̄s flores est mundissimus. Et nota. sicut liliū habet sex folia. sic in virginibus debēt esse sex virtutes q̄ sūt vere virginitatis signa et cause cōseruatiōis virginitatis. Per s̄ mū foliū intelligit sobrietas. qd̄ foliū lacerat excessus cibi et potus quasi qdaz spina que via est ad luxuriam. Unde Loth Gen. xix. Postq̄ ingressus est de sodoma q̄ p̄pter immūdiā et gulā perierat. et ipse ebri⁹ fuerat de vino. fornicationē cōmisit cum proprijs filiis: quare virgines debēt se cauere a crapula et a gula cibi et pot⁹ in quo ē luxu-

ria. ad quod hortatur dñs Luc. xxi. Attēdi te ne grauentur corda uestra in crapula et ebrietate sed cibus tuus sit in pondere et in mensura. Hec autem sobrietas cōpetit virginib⁹ vt cōseruet virginitas. Per secundū foliū intelligit modestia sermonis siue loquendi: qz vt dicit Sapiens. In multiloquio nō deerit peccatū. Et apłus. Nolite seduci. Corrūpunt em̄ bonos mores colloquia mala siue praua. Hiero. Sit sermo virginis prudens: modestus: et rarus: qz ppter imoderatiam loquēdi impudicitia generat non tñ qz aia maculatur: sed etiam corpus. de quo habemus figuram de sorore moysi. que cū detraxisset moysi ppter ethiopissam facta est leprosa in signū vindicte qz de⁹ nō vult detractiones fieri in virginib⁹. Per tertiu foliū intelligit verecūdia et fuga occasionis peccandi: qz qñ virgines temptant tūc nullo mō debēt cōsentire et verecūdari debent. nec etiam debēt dare occasionem peccandi. Vñ legit. ij. Reg. xiiij. qz Thamar corrupta fuit ab amon fratre suo: qz sola fuit cum eo in thalamo. Etia legit in Gen. qz ioseph temptatus fuit ab vxore dñi sui: s; nō acqescens fugit et. Bern. Solent virgines qz vere virgines sunt semp pauide et nūq̄ secure esse. et vt caueāt timēda etiā tuta ptimecere. Per quartum foliū intelligit labor: s; spina lacerans est quies ignaua vel ociositas que est via ad luxuriā. Ezech. xvi. Hec fuit iniquitas sodome sororis tue. superbia: saturitas panis: et vini abundantia: et ocium. Per quintū foliū intelligitur asperitas et humilitas vestiu. Vñ legit de Johe baptista. Math. iij. qz habebat vestimentū de pilis cameloz et zonā pelliceaz circa lūbos suos. Sed spina lacerans foliū istud est superbus habit⁹ vel mollis et via ad luxuriā. Numeri. xxv. filij israel fornicati sunt cū mulieribus moabitaz qz se ornauerāt in vestimētis p̄ciosis deauratis et margaritis. Per sextū foliū intelligit custodia qnq̄ sensuū vt est visus: vt videre vana mala: et audire noua est velut spina lacerans: et via ad luxuriā. vt ptz in Dyna filia iacob qz egressa est vt videret mulieres regionis illi⁹ et corrupta est a Sychen filio Emor. Gen. xxxij. Et dñs in euāgelio. Qui viderit mulierē ad cōcupiscēdū eam iam mechatus est eam in mente sua. Item glo. Prouer. vlti. Virginitas corporis nihil pdest vbi operatur corruptio. metis Qui habēt virginitatē corporis non mentis similes sunt sepulchris dealbatis exteri⁹: et interi⁹ om̄ibus plenis. Item q̄uis virginitas siue castitas est optim⁹ status tñ nō

valet sine charitate. vnde glo. Math. xxv. Castitas sine charitate est lāpas sine oleo. qz sicut lampas sine oleo non lucet. sic castitas deo non placet sine charitate. Et hec ē causa qre fatue virgines nō recepte fuerant ad nuptias: qz nō habuerunt secum oleum charitatis. **T** Scdo de virginibus cytharam spūalem in qua gratuleris. p̄ quas intelligitur meditatio passionis xp̄i. Et cā est: qz tu habes inimicos tuo statui insidiatos quos fugare potes tangendo cytharas passionis xp̄i. Passio em̄ xp̄i assimilatur cythare in sacra scriptura fm̄ illud ps̄. Exurge gl̄ia mea: exurge psalterium et cythara. Naz sicut in hm̄i instrumento chorde trahunt et fm̄ lignū extendūtur. sic i ligno crucis nerui corporis xp̄i fuerūt tracti crudeliter et extensi. In cuius cythara tu virgo delectabiliter lude: et tui inimici fugient a te. In huius figuram legit. i. Reg. xvi. et xvij. de dauid quō percutiebat cytharā coraz rege et cessauit ira regis. Sup̄ quo dicit scholastica hystoria cū textu qz quādo dauid percutiebat cytharā recessit spūs malignus a Saul. Nota hoc est qd dicit Bern. Cuz me pulsant aliqua mala temptatio siue cogitatio: recurro ad vulnera xp̄i. Cum me p̄mit caro recordatione vulnerū dei mei resurgo. Cum mihi dyabolus parat insidias fugio ad viscera misericordie dei mei: et fugiet a me. In omnibus aduersitatib⁹ meis nō inueni tam efficac̄ remedium sicut vulnera xp̄i. in illis securus requiescor intrepidus. Hec ille. Tertium encennū est qz do tibi dilectū amasium et vocatum est nomen eius iesus: et sic ille erit sp̄sus tuus. Unde dicit Bernardus in soliloquio. Gaudete inquit in iesu o virgines in virginū sanctificatore. O vos om̄s paradiscole virgines et angeloz similes: quia ecce quem amastis: quez optastis: quem ardentibus desiderijs expectastis. pro cui⁹ amore sponsos et oēm ornatū seculi contēpsistis. summi regis filiū videtis nunc tenetis. in castis eius amplexibus quiescite. illum diligite p̄ om̄ibus illum in cordib⁹ seruate. illi seruite. Ille est tā pulcher: qz de pulchritudine eius sol et luna et om̄is creatura miratur. Et qui eum diligit ille diligitur ab eo. **V** Scdo do viduetria. Primo seruum de floribus viole vt one ris illo. hoc est humilitatē precipuetuo statui competentē. Viola em̄ inter vernātes flores p̄mo orit vt dicit Greg. origo virtutū est humilitas. Quāto em̄ violasemē sparsit tanto capit plus de loco vbi crescit et odorē ministrat. Sic tu vidua quāto em̄ humilior

es in statu viduitatis tanto maioris meriti es apud istū, cui nomē iesus. Itē de humilitate dicit Ambro. Custos virtutum est humilitas. Item sine humilitate audeo dicere virginitas. Marie deo nō placuissz. Quā humilitatem deus semp docuit. Un̄ Mat. xi. Discite a me, qz mitis sum & humilis corde. Item humilitas est triplex. i. sufficiens abūdans: & superabūdans: quā diuisione inuuit glo. super Math. iij. Sic decet nos adimplere omnē iusticiam. i. humilitatem. Dicit em̄ ibi. Perfecta humilitas hz tres gradus. Primus est sudere se maiori & se nō preferre equali. Hic est sufficiens qz sufficit aliquem esse sic humilem. & iste gradus omni iusto est necessarius. Secundus gradus ē se subdere equali: hic est abūdans. Tertius est subicere se minori in quo est omnis iusticia. Illam obedientiam christus adimpleuit. Item sciendum est qz de vera vidua dicit ap̄lus. i. ad Thy. v. Que vere vidua est et desolata speret in deum. & instet orationibus: ieiunijs: & vigilijs. Talis erat Anna de qua legitur in euāgelio qz quotidie erat in templo seruiens deo. Sic & tu vidua deuotis orationib⁹ insiste: solitaria loca que- re. Et notandum qz color viole signat stabilitatem seu fidelitatem ad ostendendum qz licet sponsus tuus vel sponsa sit naturaliter mortu⁹: verūtamen in tuo corde maneat spiritualiter viuus vel viuua. Unde legit de naturis animalium qz turtur amisso cōpari alterius copulam nō requirit: sed per solitudinem incedit & memor predicte societatis semper gemit: solitudinem diligit et animum consortiū fugit: ad ortos & agros ascendit et querit cibum: sed cibo obtento iterum solitaria loca requirit. Non sedet in ramo viridi sed in arido. etiam non solet bibere aquam mundam: sed anteq̄ bibat imundat aquaz pede. In omnibus hīs mouentur vidue: qz necessitate corporis obtenta iterum ad loca solitaria recurrant ieiunando et deo seruiendo in humilitate. Ad quod monens beatus Hierony. dicit. Esto paruus in oculis tuis vt sis magn⁹ in oculis dei. Tanto em̄ eris apud deum preciosior q̄t⁹ fueris in oculis tuis despectior. Sit ergo sertum tuum vidua et ornatus tu⁹ vt placere possis altissimo regi. ¶ Secundum donum est monochordiu⁹ in quo gratuleris. qd̄ est instrumentū vni⁹ chorde. per quod intelligit vnitas & simplicitas tue vite. In isto instrumento spūaliter lude & delectare: q̄uis nō generat alienam melodiaz tamen dulcem. Sic status vidualis beati-

or est q̄ matrimonialis: nam generat fructum sexagesimum & coniugalis tricesimū. Et est notandum qz instrumentum monochorde ad consonandū cuz difficultate trahitur & diu nō persistit in musicali stabilitate. Sic moraliter tu vidua si tu abelas mundana gaudia: corporalia solacia: et temporales vanitates. illa optie nequaq̄ possunt saluare tuam famam nisi cum magna difficultate. Tertio do tibi pro nouo anno dilectum aduocatum quo bene indiges in tuis causis. et vocatum est nomen eius iesus. Dicit em̄ Johannes in canonica sua. Aduocatum em̄ habem⁹ apud patrem dñm ihm xpm. Hec tria: scz sertum de violis humilitatis. & monochordiu⁹ vnitatis. & aduocatu⁹ apud iudicem equitatis sit tuū encenium. Ille aduocat⁹ debz tibi preesse in omnibus aduersitatibus & tribulationibus tuis. ¶ Tertio do coniugetis etiam tria pro nouo anno. Primo do tibi sertum de rosis rubeis vt illo oneris. Rubedo inter colores significat amorem qz precipue requirit inter cōiugatos. Hoc ptz ratione. Dicit em̄ Aristo. i. Ethicorū. Simile similis est amicū: & mulier ē cōsimilis viro s̄m dictū primi artificis. Faciamus ei adiutorium simile sibi: ergo merito debet esse amor & vnitas inter eos. Trūcus rose habet stipulas acutas et non pōt tangi nudis manib⁹. Sic amor cōiugalis oēm amorem alienum carnalem debet renuere & recusare. Et sicut rosa artificialiter pōt conseruari. vt dicit Theophrastus in lib. diuersarū artium qz si rosa rozi intincta fuerit in vase cooperto et in loco humido p totum annum pōt conseruari. Sic cum patientia & silentio vni⁹ cōiugati tempore furoris alterius amor eorum roseus stabilit. Dicit em̄ Sap. v. Responso mollis frāgit iraz: sed sermo durus suscitāt amorē. Quia quanto fortius insufflatur ignis tanta amplius augmentat. Et ergo diligenter custodias sertum istud. hoc est amorem roseum. et tua fama sit quasi flos rosarū in diebus vernis. & ē primum donū. Secdo do tibi instrumentum musicale. scilz quinternam. et habet quattuor choros chordarū. sic tu debes considerare quattuor. primo te. scdo cōiugem. tertio liberos tuos. quarto seruos & ancillas tuas. Sed heu raro inueniūtur tales q̄ statum suū propriū considerant qd̄ voerunt deo nec suos pueros docent quomodo ad vitam eternam debent viuere: sed potius quomodo bonū temporale possunt acquirere nec seruos & ancillas inspiciunt. Et ideo nō sunt fideles christiani. testate apo-

stolo. i. ad Thimo. v. Qui suorum & maxime domesticorum curam non habent fidei negant. In ista quinterna est ludendum: & singula in statum suum sunt regenda. Tertio do vobis heredem. & vocatum est nomen eius iesus. Ipsum heredem bonorum vestrorum constituite dicentes cum propheta. Dominus pars hereditatis mee. Hic non est filius sed filius. i. q. si filius & heres per deum. 3 Quarto do tibi religioso de floribus ysope fertur. Herba ysope facit claram vocem: quia purgat pectus. Hec herba conuenit clericis & religiosis qui habent verba dei predicare & diuinum officium decantare. Exalta ergo vocem tuam et annuncia populo tuo scelera eorum. Esa. lviij. Et cantate domino quia benefecit vobis. prebendas largas & beneficia concedendo. Secundo do tibi instrumentum musicale lutinam. Nota lutina est instrumentum magnum respectu aliorum instrumentorum. sic tua vita debet esse in exemplum omnium statuum & in secularibus hominibus bonam & sanctam vitam causare. Si ludis istum tenorem fundati tecum sanctitudine vite exemplariter concordabunt. Tertio do tibi pro dilecto patrem consolationis. De quo 2. cor. vi. Immundum ne tetigeritis & ego recipiam vos etiam vobis in patrem: & vos eritis mihi in filios. Estote ergo imitatores dei sicut filii charissimi: & ambulate in dilectione sicut & Christus dilexit vos. Sequitur. Ut filii lucis ambulate. Ephe. v. Quinto do vobis peccatoribus fertur de ruta que est amarissima herba. per quam intelligitur peccati cognitio & detestatio. Nam ruta crude comesta acuit visum ut dicit magister de proprietatibus rerum. Sic tu peccator cognosce miserabilem statum tuum et sic ex illo pueniet detestatio peccatorum cum amaritudine. Esa. xxxviij. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Nam in magistrum de proprietatibus rerum. Ruta iuxta ficum facilius erit atque creseit. sic peccator iuxta ficum misericordie & benignitatis dei in spirituali vita conalescit. Secundo do tibi instrumentum musicale. s. f. lla. q. tres choros habet. per quas intelliguntur tres partes penitentie. s. contritio: confessio. & satisfactio. Applicata. Hec tres partes penitentie dulcificant omnia alia instrumenta. i. statum & aperiunt aures dei. Tertio do tibi per nouum anno paruulum puerum. & vocatum est nomen eius iesus. i. saluator qui te saluet ab omnibus peccatis tuis. Non enim offero tibi regem pomposum in cuius presentia pauper non audeat apparere. non senem quem timeas. non iudicem quem metuas. Sed paruulum benignum iesum. i. saluatorem qui tibi per

paruo obsequio. i. affectu cordiali deuoto tibi dabit castrum suum patris eterni. Unde Augustinus dicit in persona huius paruuli. Cum esset inimicus patri meo reconciliaui te per me. Quando inter siluas & montes errabas quasi te laborans sudani caput meum spinis apposui. manus meas clauis adieci. latere meum lancia aperui totum ut dicam iniurijs & asperitatibus laceratus: sanguinem meum fudi. animam meam posui: ut coniungerem te mihi & tu per peccatum diuideris a me. Reuertere dilecte mihi: accipe me puerum paruulum. pone me ut signaculum super cor tuum: & dabo tibi coronam vite. Hanc coronam tu amantissime puer do tibi per nouum anno cum toto isto populo supradicto.

¶ De dedicatione templi. Ser. cxxx.

Exemplum hoc sanctus

ingredientes rex pie exaudi domine

Ita scribitur. iij. Reg. viij. Et

illa verba sumpta sunt ex oratione

salomonis quam fecit in templo in hierosolymis postquam edificauerat illud: & intrauit in templum & dixit. Domine deus si quis cognouerit plagam cordis sui & expandit manus suas in domo hac tu exaudies in celesti loco habitationis glorie tue. Ideo non immerito dicitur. Templum hoc sanctum ingredientes rex pie &c.

¶ Nota quod dominus noster iesus christus habet quatuor templa in quibus ipse essentialiter manet. primum est quelibet ecclesia. Secundum est cor cuiuslibet boni hominis. Tertium est uterus marie virginis. Quartum est regnum celorum. Primum est quelibet ecclesia que edificatur & consecratur ad laudem. et ad gloriam dei ut in ea dominum rogemus pro peccatis & tribulationibus nostris. Quod bene figuratum est in veteri lege quod quando unquam aliqua tribulatio oriebatur: tunc moyses & aaron currebant in templum: & cum deuota oratione clamauerunt ad dominum & liberati fuerunt: & hoc fecerunt nobis in exemplum cum in aliqua tribulatione sumus debemus currere in templum dei: quia deuota oratio multum placet deo in ecclesia. Et hoc propter tres causas. primo propter intuitum crucifixi: quia tunc statim maior incitatur deuotio quam alibi. Unde dominus dixit per regem salomonem. iij. Paral. viij. Elegi & sanctificavi mihi locum istum ut nomen meum sit ibi usque in sempiternum: sed inuocandum & laudandum. Unde dominus dixit. Domus mea: domus orationis vocabitur &c. Secundo bonum est orare in ecclesia propter magnam virtutem verborum: quia specialis benedictio que facta est in ecclesia confert oranti salutem & oratio confert & meretur magnam gratiam & maiorem quam

petit. Unde dicit Grego. Quicquid homo iuste ac recte petit quod non est contra salutem anime sue. de hoc debz fidem veram habere quod a domino exauditur. Unde dicit dominus. In ea ois qui petit accipit: et qui querit iuenit. Tertio bonum est in ecclesia orare propter presentiam angelorum et omnium sanctorum: quia tunc omnes assistunt quando sacerdos conficit corpus christi. Ibi bonum est hominem deum adorare: quia ibi deus corporaliter assistit. Ibi sunt angeli qui orationem tuam si deuota fuerit offerunt coram deo. Ibi sunt sancti in quorum honore ecclesia consecratur qui orantes adiuuant et excitant deuotionem eorum ut fideles facilius impetrent quicquid petunt. Ideo bonum est in ecclesia orare.

Secundum templum in quo christus essentialiter inhabitat est cor cuiuslibet boni hominis. Unde dicit Paulus. Templum dei sanctum est quod estis vos: sed si sitis mundum cordibus vestris. Unde Math. v. dicitur Beati mundo corde: quonia in ipsi deum videbunt. Ideo si vis esse templum dei: tunc oportet te mundare cor cum tribus scopis ut nulla sordes viciozum remaneat in corde tuo. Primo cum pura confessione: videlicet que fit per lachrymarum effusionem. Unde dicit Aug. Acriores dolores demonibus in inferno non sunt quam cum peccata confitendo deplangimus: quia lachryme que procedunt de contrito corde plus lauant animam quam omnes aque totius mundi. Ideo pura confessio est medicina anime. Sicut enim medicina virtuosam expellit infirmitatem a corpore: sic confessio expellit omnes infirmitates anime. Unde dicit Aug. Confessio cum contritione est fons qui lauat omnes viciozum sordes anime. In hoc fonte fuit lotus latro cui dominus dixit. Hodie mecum eris in paradiso. In hoc fonte fuit lotus ille publicanus de quo dominus dixit. Descendit hic iustificatus in domum suam. In hoc fonte fuit etiam lota maria magdalena cui dominus dimisit omnia peccata. Ideo quando anima tua hoc fonte lota fuerit: tunc dominus in corde tuo vult habitare etc. Secundo debes cor tuum mundare cum humili deuotione. Unde legitur hodie in euangelio de zacheo qui querebat dominum videre cum magna deuotione et humilitate et non poterat pre turba: quia statura pusillus erat. et precurrens ascendit in arborem etc. Et ideo ibi meruit audire a domino. Zachee festinas descende. quia si diceret deuotionem tuam vidi et audiui quod me inuitasti et videre me desiderasti. ergo oportet me in domo tua manere. Ideo fac ut zacheus et sis humilis in

tua oratione etc. Tertio si vis esse templum dei debes mundare cor tuum cum vera contritione. Unde dicit. Ezech. xviii. Quacumque hora peccator ingemuerit: omnia peccata sua non recordabuntur coram domino deo suo. Ideo habcas contritionem ut dauid: ut maria magdalena: ut latro: et sic de alijs.

Tertium templum est uterus marie virginis in quo suscepit suam humanitatem pro nobis peccatoribus: et mansit in hac domo nouem mensibus. sicut ipsa beata virgo dixit. Qui exauit me requieuit in tabernaculo meo etc. Nota quod rex celestis requieuit in utero beate marie virginis nouem mensibus propter tres causas. Primo propter dulcem odorem qui fuit in corde ipsius. Unde dicit Bernardus. Quid dicam de te sanctissima virgo maria pulcherrima mulierum etc. Si soles te dixero splendor est. si lunam candidiores. si cynamomum et balsamum: tunc tu omnes species aromaticas precellis nobilissimo odore tuo. Unde dicit Sapiens. Multe filie congregauerunt diuitias: tu supergressa es vniuersas. id est quod odore tuo nobilissimo omnes virtutes virginum et herbarum vires precellis etc. Secundo propter eius virtuosam vbertatem quam habuit. Unde dicit Salomon in persona marie. Ego quasi vitis fructificauit suauitate odoris: et flores mei fructus honoris et honestatis: quasi diceret. Quis vnquam nobiliorem fructum sub celo vidit quam fructus mei corporis etc. Tertio propter eius magnam pulchritudinem. Unde dicit Salomon. Pulchra ut luna: electa ut sol. Itate pulchra es amica mea et macula non est in te. Ideo beata virgo maria tante pulchritudinis erat quod sub celo pulchrior non est nec erat. Istam tamen gratiam a domino habuit ita ut nullus eam in malum aspicere potuit sed quicumque eam inspiceret de eius pulchritudine deuotionem arripiebat. Et ideo propter has tres causas requieuit dominus in utero eius.

Quartum templum est regnum celorum in quo ipse cum omnibus sanctis suis habitat. ibi est gaudium sine fine. Unde Aug. dicit quia ibi est gaudium immensum et indicibile et grade quod mille anni ibi videntur ac si esset vna dies. Unde Paulus dicit. Quod oculus non vidit nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit que preparauit deus diligetibus se. ibi tunc erit societas delectabilis videlicet cum angelis dei. Unde dicit Bernardus. Angelorum et hominum vnus erit gaudium. Hoc gaudium requirit sex gradus nec est alia via salutis illi qui vult venire ad celorum regnum. Primus gradus est dolor in contritione. Unde Hiero. dicit. Si quis quartus debe

at esse dolor. respondeo. quāto maior tanto melior. Si queris quādiu debet durare. de hoc dicit Augustinus. Ubi dolor finitur ibi deficit penitentia. Unde dicit Cyprianus. Qui veraciter penitet laborē penitentiae nō abhorret. Secundus gradus est humilitas in conuersatione. Unde dicit Hieronymus. Hec est vera et perfecta humilitas ut nos semper reputemus imperfectos. Unde dñs dixit discipulis suis. Cū omnia bene feceritis que ego precipio vobis et que pcepta sunt vobis adhuc dicere debetis quod serui inutiles fueritis. Unde dicit Greg. Quanto maior est in bonis operibus tanto te magis humilia in omnibus. Tertius gradus est patientia in tribulatione. Unde dicitur in actib⁹ apostolorum. Oportet nos per multas tribulationes intrare in regnū celorum. Unde dicitur Math. v. Beati qui persecutionē patiuntur propter iusticiā. Quartus gradus est misericordia in compassione. Unde dicit Math. v. Beati misericordes quā ipsi misericordiam consequentur. Unde dicit in decretis. Afflictis nō debet addi afflictio sed miserationis compassio. Audi quod dicit Iacobus apostolus. Iudiciū sine misericordia fiet illi qui nō facit misericordiam. Quint⁹ gradus est feruor in dilectione dei. Unde dicit Deus. vi. Diliges dñm deum tuū ut bene sit tibi et abundes in omnibus bonis. Sext⁹ gradus est perseuerantia in finali cōclusionē. Unde dicitur Mat. x. Qui perseuerauerit usque in finem hic saluus erit. Ideo dicit saluator illud Lu. viij. Vos estis qui mecum permansistis in temptationibus meis et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater me⁹ regnū ut edatis et bibatis in regno celorum. Quod nobis omnibus concedat iesus christ⁹ Marie filius. Amen.

De animabus. Sermo. xxx.

Memento mei dum bene tibi fuerit. Ita scribit Gene. xl. Verbu⁹ propositū dixit Ioseph existēs in carcere pharaonis regis. Et possunt esse verba animarum in purgatorio existentium: quasi dicerent. O pater et mater soror et frater qui adhuc estis in mundo et opa misericordie exercere valetis memento nostri et subuenite nobis cum bonis operibus vestris ut liberemur de isto carcere scilicet de igne purgatorij. **E** Nota quod anime decedētes de hac vita quadruplicem viam ibunt. Prime ibunt in tenebras sicut pueri nō baptizati. Scē ibunt in purgatorium: ut anime cōtrite et cōfesse: et tamen nō satisfecerunt. Tertie ibunt in infernū sicut

anime damnate. Quarte ibunt in celū: sicut aie beate. et vnaqueque habet suū clamorem. Primo autē pueri nō baptizati qui ibunt in tenebras quid clamant? Vere clamāt illud quod scribitur Thren. v. Ue nobis quia cecidit corona capitis nr̄i. Corona capitis ē visio dīna quā dēterro nūc viderēt. Iō bñsp̄nt dicere illud Thre. v. Pupilli facti sum⁹ absque patre. Et pater est xp̄us qui eis nūc miseretur: quia si omnes lachrymas sanguineas effunderemus vnam tantum eripere non possemus. Secundo anime in purgatorio sic clamant. Misere mihi mei miseremini mei saltem vos amici mei: quia manus domini tetigit me. Item clamant. O pater et mater qui potestis leuare oculos in celum et extendere manus ad pauperes: memento nostri. Et sunt in triplici tribulatione.

Primo sunt in ore leonis. Unde dauid dicit De ore leonis libera me domine. Item secundo sunt in magno igne positi. Unde Augustinus dicit. Ignis purgatorius licet nō sit etern⁹ tamen grauis est: quia excedit omnem penam huius mundi. Tertio sunt in tenebris. Unde dixit angelus ad Thobiam. In primo ē ut a deo cureris. Qui r̄ndit. Quale mihi gaudium qui in tenebris sedeo et lumen celi non video. Ideo ecclesia sancta orat pro istis qui sunt in purgatorio et dixit. lux perpetua luceat sanctis tuis domine. Tertio anime in inferno existētes clamāt illud Apoc. iij. Ue ue ue. Primo dicunt ue. quia eternis supplicij deputati sumus. Secundo dicunt ue: quia a consortio beate marie virginis et omnium sanctorum eieci sumus. Tertio dicunt ue: quia a iocundissima facie iesu christi separati sumus etc. Quarto anime bte in celo clamant illud quod dicit dauid. Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium. Et illis dabitur tria dona. Primo quia de cetero nunquam dolebunt. Secundo quia a consortio beate marie virginis et omnium sanctorum nunquam eicientur. Tertio quia a facie iesu christi nunquam separabuntur. Rogemus dominum iesum christum etc.

De resurrectione dñi.
Sermo. xxxi

Ecce est dies quaz fecit dominus exultemus et letemur in ea. ps. cxvij. Notate charissimi. Dicit enim Augustinus in sermone de festo hodierno. Dilectissimi resurrectionis christi defunctis est vita: peccatoribus venia scilicet gloria. Hec est dies quam fecit dominus in qua resurrexit: et mētes sin

guloꝝ gaudio ⁊ exultatione profudit.
 Hoc cognoscens psalmista in spiritu sancto
 i deo hortatur omnes fideles ad gaudendū
 cum dicit. Hec est dies quam fecit dominus
 exultamus ⁊ letemur in ea ⁊c. **f**
 Est notandum q̄ hodie merito debem⁹ gau-
 dere de resurrectione domini nostri iesu xpi
 quia ipse fecit quattuor valde gloriosa. Pri-
 mo veraciter resurgendo. Secundo infernū
 potenter destruendo. Tertio in lympo pa-
 tres dulciter consolando. Quarto ipsos le-
 tanter in celum perducendo: que bene sunt
 gloriosa. Dico primo q̄ primum gloriosum
 factum quod christus hodie fecit est q̄ vera-
 citer resurrexit: quare merito debemus gau-
 dere. Unde dicitur. Luce ultimo. Surrexit
 dominus vere ⁊c. Circa quod notanduz q̄
 quattuor sunt que probant resurrectionem
 domini. Primuz est Ioseph inclusi per chri-
 stum liberatio. Secundum est custodum se-
 pulchri testificatio. Tertium est sudarij in-
 uentio. Quartum est mortuorum resurrectio
 ac eorum que christus apud inferos egit re-
 citatio. Primo probat resurrectionem chri-
 sti ioseph inclusi liberatio. Legitur enim in
 euāgelio Nicodemi. Quod postq̄ iudei cru-
 cifixerunt iesum erat quidaz vir bonus ⁊ iu-
 stus nomine Ioseph de arimathia ciuitate
 iuda qui erat expectans regnum dei ⁊ non
 fuit consentiens voluntatibus ⁊ accusatio-
 nibus iudeorum contra christum. Hic roga-
 uit pylatum ⁊ petijt corpus iesu: ⁊ deponēs
 eum de cruce inuoluit eum in syndonē mun-
 dam ⁊ posuit eum in monumentum suū no-
 uum in quo nullus positus fuerat. propter
 quod iudei eum oderant ⁊ omnes qui cū ip-
 sis contra iesum nō consenserunt. Uñ iudei
 querebāt eos. oibus autē se occultantibus.
 Nicodemus ostēdit se illis: qz p̄iceps iude-
 orum erat. Cui dixerunt. Quomodo audes
 intrare synagogam cum consentiens eras
 xpo pars illius sit tecum in futuro. Respon-
 dit nicodemus. Amen amen amen. Simili-
 ter Ioseph ostendens se dixit. Quare contri-
 stati estis aduersum me: quia petij corpus
 iesu. Ecce in monumento meo posui eum et
 inuolui in syndonem: ⁊ apposui lapidē ad
 ostium spelunce. Male egistis contra eum
 Quo audito apprehenderūt eum ⁊ iusserūt
 eum custodiri vsq̄ ad vnum diem sabbatorū
 ⁊ dixerūt ei. Agnosce quia hac hora non cō-
 petit aliquid agere aduersuz te. quia sabba-
 tum est: s; scias q̄ dabimus carnes tuas. vo-
 latilibus celi ⁊ bestijs terre ⁊ sic clauserunt
 eum in cubili vbi non erat fenestra ⁊ signa-
 uerunt hostium cubilis super clauem ⁊ abie-

runt. Cui in ipsa hora resurrectionis xpus
 apparuit ⁊ euz de carcere eduxit: ⁊ in domū
 suam ire p̄cepit. Et sic patz p̄mum. **S**
 Secundo probat resurrectionem christi cu-
 stodum sepulchri testificatio. Unde legitur
 consequenter q̄ milites qui custodiebant se-
 pulchrum intrantes synagogam dixerunt.
 Nobis enim custodientibus monumentuz
 iesu facta est terremotio: ⁊ vidimus angelū
 dei quomodo reuoluit lapidem monumen-
 ti: et sedit super eum. ⁊ aspectus eius erat si-
 cut fulgur: et vestimenta ei⁹ candida sicut
 nix: ⁊ pre timore eius facti sumus sicut mor-
 tui ⁊ audiimus angelum dicentem ad mu-
 lieres que venerunt ad sepulchrū. Nolite ti-
 mere quia scio q̄ illū crucifixuz queritis. sur-
 rexit sicut p̄dixit. Venite ⁊ videte locuz vbi
 positus erat: sed cito euntes discite discipu-
 lis ei⁹: quia surrexit a mortuis ⁊ p̄cedet vos
 in galileā: vbi euz videbitis. Quo audito di-
 xerunt iudei. Que sunt mulieres in quibus
 locutus est angelus. et quare non tenuistis
 eas? Responderūt mulieres nescimus que
 fuerint ⁊ quomodo potuissent eas appre-
 hendere cum facti fuimus vt mortui pre ti-
 more. Dixerunt iudei. Venit dominus quia
 non credim⁹ vobis. Responderūt milites ⁊
 dixerūt iudeis. Tanta miracula deū faciētē
 vidistis ⁊ audistis ⁊ ei non credidistis quō-
 nobis credituri estis? Bñ dixistis vni⁹ dñs
 ⁊ vere dominus vni⁹ que crucifixus est. Nos
 audiimus q̄ ioseph qui sepeliuit corp⁹ ie-
 su inclusistis in cubiculum ⁊ signastis ostiuz
 et postea aperuistis ⁊ non inuenistis. Date
 igitur nobis ioseph quem inclusistis let nos
 dabimus vobis iesum quem custodiuimus
 Responderūt iudei. Nos dabimus ioseph
 date vos iesum. Ioseph enim est in ciuitate
 sua arimathia. Tunc dixerunt milites. Si
 ioseph est in arimathia: ⁊ iesus est in galilea
 sicut audiimus ab angelo dicente mulieri-
 bus. Hec audientes iudei timuerunt dicen-
 tes. Ne quādo audientur isti sermones a s-
 omnes credent in iesum. Et consiliū inie-
 runt ⁊ dederunt eis magnā pecuniā dicen-
 tes. Dicite q̄ vobis dormiētib⁹ venerūt dis-
 cipuli iesu nocte ⁊ furati sunt corpus iesu.
 Et si hoc p̄ceperit pylat⁹ nos respōdebim⁹
 p̄ vobis. Milites vo accipientes pecuniam
 dixerūt sicut iudei eos informauerunt ⁊ dif-
 famatus est sermo eoz. Requirit habetur in
 secundo sermone quasi in fine. Hic sufficit
 si placet. **H** Post hoc quidaz sacerdos
 nomine finees. ⁊ abda p̄ceptor. ⁊ leuita no-
 mine aggeus. isti tres venerunt de galilea
 in hierusalē ⁊ dixerūt principibus sacerdo-

tum et oibus in synagoga. Vidimus iesum quem crucifixus sedentem in medio discipulorum suorum in monte oliueti et dicentem eis. Euntes in mundum vniuersum predicare omnibus gentibus et baptizate eos in nomine patris et filij et spiritus sancti. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit etc. Et cum hoc dixisset vidimus eum ascendentem in celum. Hoc audientes principes et seniores dixerunt istis tribus viris. Date gloriam deo si sunt vera que audistis et vidistis. Responderunt. Uult dominus deus patrum nostrorum deus abraam deus ysaac et deus iacob audiimus et vidimus qui diximus. et si tacemus peccatum habemus. Quo audito statim dederunt eis magnam pecuniam ut talia nulli vnquam dicerent. et miserunt cum eis tres viros ut deducerent de regionibus suis. et nullo modo starent in iherusalem. Postea congregati sunt omnes et fecerunt lamentationem inter se dicentes. Quod est hoc signum in israel. Tunc annas et Cayphas consolantes eos dixerunt. Nunquid militibus custodiens iesum debemus credere. qui dixerunt nobis quomodo angelus reuoluit lapidem etc. Forte hoc discipuli eius dixerunt eis. et ideo dederunt eis pecuniam ut hec dicerent et tollerent corpus illud. Hoc scitote: quia non est credendum alienigenis vllum verbum: quia a nobis acceperunt pecunias et sicut docuimus eos dicere sic omnibus dixerunt. et sic nec nobis tenuerunt fidem nec discipulis iesu. Tunc exurgens Nicodemus ait. Recte loquimini filij israel. Vos enim audistis omnia que locuti sunt illi tres viri iurantes in lege domini: quia audimus iesum loquentem cum discipulis suis in monte oliueti et vidimus eum ascendentem in celum. Tertio tamen docet nos scriptura quod helyas propheta assumptus est et interrogatus helyseus a filiis prophetarum. Ubi est pater noster helyas. Dixit eis assumptus est. Et dixerunt filij prophetarum ad eum. Forte spiritus rapuit eum: et posuit illum in montibus israel. Sed eligamus nobiscum viros et circumueamus montes israel forte inueniemus eum. Et deprecati sunt helyseum qui ambulauit cum illis tribus diebus et non inueniunt eum. Et nunc audite filij israel. Mittamus viros querentes in montibus israel ne forte spiritus rapuit iesum et forte inueniemus eum: et agamus penitentiam. Et placuit omni populo consilium Nicodemi. Et miserunt viros querentes et non inueniunt iesum. Et reuersi sunt dicentes. Non inuenimus iesum: sed inuenimus ioseph in ciuita-

te sua arimathia. Hec audientes principes sacerdotum et omnes populi gausi sunt et glorificauerunt deum israel: quia inuentus est ioseph quem incluserunt in cubiculo etc. Tertio probat resurrectionem christi iudarij inuentio. Unde legitur consequenter quod postquam audierant inuentionem ioseph fecerunt magnam congregationem dicentes. Quod ordine possumus adducere ad nos ioseph et loqui cum eo. Et tollentes chartas scripserunt ad ioseph. Pax tecum et omnibus qui tecum sunt. Scimus quia peccauimus in deum et in te. dignare ergo venire ad patres tuos et ad filios tuos: quia admirati sumus omnes de tua assumptione: scimus quod malignum consilium cogitauimus aduersum te et dominus liberauit te. Pax tibi domine ioseph honorabilis ab omni plebe. Et sic elegerunt septem viros amicos ioseph et dixerunt ad eos. Dum perueneritis ad ioseph salutate eum pacifice et date ei epistolam. Qui cum legisset dixit. Benedictus dominus qui liberauit me ut non effunderent sanguinem meum. et osculatus est viros ioseph et suscepit eos in domum suam. Alia autem die ascendens asinum venit cum illis in hierusalem. Et cum audissent omnes iudei occurrerunt ei obviam clamantes et dicentes. Pax introitui tuo pater ioseph. Et respondens ioseph dixit. Pax domini populo. et osculati sunt eum omnes. Et nicodemus suscepit eum in domum suam faciens magnam susceptionem. Alia autem die Annas Cayphas et Nicodemus dixerunt ad ioseph. Da confessionem deo israel: et manifesta nobis omnia que interrogatus fueris quia contristati sumus eo quod sepelisti corpus iesu in cluimus te in cubiculo et non inuenimus te et ammirati sumus nimis. et pauor nos inuasit usque dum suscepimus te presentem. Et nunc coram deo manifesta nobis quod de te factum sit. Respondens ioseph dixit. Quando me inclusistis in die parasceues ad vespertum dum starem in oratione in die sabbati media nocte suspensa est domus a quattuor angulis. et vidit iesum sicut fulgur lucis et pro timore cecidi in terram et ipse tenens manum meam eleuauit me et dixit. Noli timere ioseph sed respice in me: quia ego sum. Et resperi et dixi Rabboni. Helya dixit mihi. Non sum helyas: sed sum iesus cuius corpus sepelisti. Et dixit ad eum. Ostende mihi monumentum ubi posui te. et tenens manum meam duxit me in locum ubi posui eum et ostedit mihi syndonem et fasciale in quo corpus eius inuolui. Tunc cognoui quia iesus est. et adorauit eum et dixi. Benedictus qui ve-

trix in nomine domini. Et tenens manū meam duxit me in arimathiam in domum meam: et dixit mihi. Pax tibi: non exeat domū tuā vsq̄ ad quadragesimam diem. Ego em̄ ambulo ad discipulos meos. Cūq̄ hec omnia audissent principes sacerdotū et ceteri omēs stupefacti sunt et velut mortui ceciderunt in facies suas: et exclamauerūt ad se dicentes. Quod signū est hoc q̄ factum est in israel. Tunc Annas et Cayphas dixerūt eis. Lex nostra continet q̄ in ore duorum vel trium testium sit bit omne verbum: sed quia dicimus. Nam Enoch placuit deo et translatus est: et sepultura moysi non inuenitur nec mors Helye prophete inuenitur. Iesus autem traditus est pylato: flagellatus: conspuitus: spinis coronatus lancea perforatus crucifixus: mortuus in ligno: et sepultus. Et ecce custodes sepulchri dicunt euz resurrexisse: tres viri contestati sunt se vidisse eū in monte oliueti cum discipulis suis et ascēdisse in celum. Et iste venerabilis ioseph dicit eum etiam: vidisse: nec non syndonez et fasciale in quo inuoluit eū similiter vidisse etc. Et sic patet primum. **R** Quarto probat resurrectionem christi mortuorum resurrectio ac eorum que christus apud iueros fecit narratio. Unde legitur consequēter q̄ post predicta exurgens ioseph dixit ad Annam et Caypham. Bene ammiramini vere quia audistis quoniā visus est iesus et in celum ascendisse vere plus admirandum est: q̄ non soluz resurrexit a mortuis: sed et multos alios de monumento suscitauit viuos et a multis visi sunt in hirtz. Et nūc audite me q̄ audistis beatus Symeonē sacerdotē magnum quez nos omnes nouimus qui suscepit iesum in manibus suis in templo: et ipse symeō habuit duos filios fratres et nos omnes in sepultura eorum fuimus: ambulate ergo et videte mouimēta eorum aperta sūt et resurrexerūt: et sūt in ciuitate arimathia viuentes. In orationibus quidem sunt: et cum nemine loquuntur: sed sunt sicut mortui silentes. Venite ergo ambulemus ad eos cū omni honore et moderatione et perducam⁹ ad nos et coniuermus eos forie loquentur nobis de resurrectionis eorū mysterio. Hec audientes omnes gauisi sunt et euntes Annas Cayphas Nicodemus Samahel et Ioseph et non inuenerunt eos in sepulchris eorum: sed ambulantes in ciuitatem arimathiam inuenerunt eos ibi in oratione fixis genibus. Et osculantes eos cum omniveneratione: et timore dei perduxerunt eos in hierusalem ad synagogam: et clausis ianuis to-

lentes legem domini posuerūt in manibus eorum et coniurantes eos per deum israel q̄ per legez et prophetas locutus est patribus nostris: si ipse est iesus qui suscitauit vos a mortuis dicite nobis. Hanc coniurationem audientes Karinus et Leucius conturbati sunt et gemuerūt corde: et respiciētes in celū fecerūt crucem digitis suis in linguas suas et statim locuti sunt dicentes. Domine iesu christe resurrectio et vita mortuorum pmittite nos loqui mysteria facta per mortem crucis tue: q̄ per te cōiurati sumus. Tu em̄ iustificasti nemini reserre secreta tue diuinitatis et maiestatis que apud inferos fecisti.

L Unde dixerunt ppter coniurationē. Nos cum essemus cum oibus patribus nostris positi in profundo et caligine tenebrarum subito factus est aureus color solis regalibus lux illustrans sup nos: et statim pater adam cū oibus patriarchis et pphetis exultantes dixerūt. Lux ista est auctor sempiterni luminis q̄ pmittit nobis transmittere cōternū lumen suū. Et exclamauit Esa. dicēs. Hic est lux patris filius dei quem predicti ex instinctu spūs sancti cum adhuc essem in terris. Populus q̄ sedebat in tenebris vidit lucē magnam habitātibus in regione vmbre mortis lux orta est eis: et nūc aduenit et illuxit nobis. Superuenit etiā gēitor noster et exultās dixit oib⁹. Glorificate dñm nrm iesum xpm filiū dei: q̄ ego suscepi infantē natū in manibus in tēplo: et compulsus spūs cō dicit ad eū. Nūc dimittis seruu tuū dñe etc. Hec audiens ois multitudo plus exultauerunt. Et post hoc superuenit heremicola: q̄ interrogatus est ab oib⁹. Quis es tu? Qui rñdit. Ego sum iohānes vox et ppheta altissimi p̄iens ante faciē aduētus ei⁹ preparare vias eius ad dādaz sciam salutis pleb ei⁹ in remissione peccōz etc. Et vidi eū veniētē ad me et pulsus spiritu sancto dixi. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mūdi. Et baptizauit eū in flumine iordanis: et vidi spm̄ sanctum descēdentem super eum in specie columbe: et audiui vocem de celo dicentem. Hic est filius meus dilectus in quo mihi cōplacui: et nūc preui ante faciē eius et descendi nunciare vobis: quia in primo est visitare nos in tenebris et vmbra mortis. Et cum hec audisset pater noster Adam exclamauit ad filiū suū Seth dicens. Enarra fili Seth patriarchis et prophetia omnia que ab archangelo Michaele audisti quando misi te ad portas paradisi vt te deprecareris deum quatenus mihi trāsmitteret oleū misericordie vt vngerem corpus meum cum essem infir-

mus. Tunc seth dixit omnibus. Ego seth cum essem orans dñm ad portas paradisi. ecce angelus Michael apparuit mihi dicēs Ego missus sum a dño ad te: et constitutus super corpus humanum. dico em̄ tibi seth. Noli laborare lachrymis orando propter oleum ligni misericordie vt perungas patrem tuum adam pro dolore corporis sui: quia nullo modo poteris ex eo recipere nisi in nouissimis diebus temporum quādo cōpleta sunt quinq̄ milia annorum. et in sexto millenario: tūc veniet amantissimus dei filius iesus x̄ps qui resurgens a mortuis et c. et tūc de oleo misericordie vnget omnes credentes in vitam eternam. Nam ip̄e introducet patrem tuū in paradysum ad arbore misericordie. Hec audiētes om̄s exultauerunt. **M** Et cum sic nimis exultauerunt: ecce sathan princeps inferni dixit ad infernum. Prepara te suscipere iesum qui gloriatur se esse filium dei: et multa aduersa mihi faciens. Nam multos cecos: claudos: leprosos: et infirmos verbo sanauit et quos mortuos ad te perduxit ip̄e a te viuos abstraxit. Respōdens infernus dixit ad sathan principem. Quis est iste tam potens. om̄s em̄ potentes terre mee pt̄ati subiecti sunt et tenent: et tu dicis q̄ ip̄e mortuos a me traxit. forte ip̄e est iesus q̄ per verbum suum lazarum quem ego tenebas mortuum viuum reddidit. Respōdens sathan dixit. Ip̄e est ille iesus et ego temptaui eum et iudeos et citavi vt cum crucifigerent. Et in proximo est vt perducam eum subiectus tibi et mihi. Hec audiens infernus dixit ad eum. Coniuro te per virtutes tuas et meas ne perducas illum ad me. Ego em̄ tūc quādo audiui imperium verbi eius cōtremui et omnes dyaboli qui mecū sunt: nec ipsum lazarum potuimus tenere. Ego nūc scio q̄a ille homo est deus fortis et potēs. impio suo et saluator generis humani. Et si illū p̄dūxeris ad me oēs qui sunt in crudelitate carceris detenti soluet et ad gl̄iam sue diuinitatis p̄ducat. Et sic p̄ p̄mum gl̄iosum factum qd̄ x̄pus hodie fecit q̄ veraciter resurrexit. **S** Secundo dico q̄ scdm̄ gl̄iosum factus qd̄ x̄pus hodie fecit est q̄ infernum potēter destruxit. quare merito debemus gaudere. vñ ps̄. Contriuit por. ere. et vect. fer. cō. Est notandum q̄ sunt quattuor que probāt et ostēdunt inferni destructionē factā p̄ x̄pm. Primum est terribilis aperiendi pulsatio. sc̄m̄ est x̄pi potentis et fortis ingressio. tertius est ammirabilis supuenientis seu ingrediētis p̄sumptio. quartū est dura increpatio satha

ne ab inferno. Primo ostēdit et probat inferni destructionem terribilis aperiendi pulsatio. Unde legitur consequēter q̄ cū infernus et sathan p̄dicta inuicē loquerētur statim facta est vox terribilis vt tonitruū dicēs. Tollite portas principes vestras et c. Quod audiens infernus. i. omnis multitudo demonum dixit ad sathan. Recede a me: exi a meis sedibus foras. si potēs p̄liator es p̄liare cur rege glorie. Et eiecit infernus sathan foras d̄ sedibus suis. Et dixit infernus ad impia officia sua. Claudite crudeles portas ereas et vectes ferreos supponite. fortiter resistite ne captiuemur tenentes captiuitatem. Hec audiens omnis multitudo sanctorum cum voce increpationis dixerunt ad infernum. Aperi portas tuas vt intret rex glorie. Et tūc incepit clamare dauid dicēs. Nonne cū essem viuus in terris p̄dixi ex instinctu spūs sancti. Cōfiteant d̄i o mic̄ ei⁹ et mirabilia ei⁹ filiis hoim. Quia cōtrinit portas ereas et vectes ferreos p̄fregit. suscepit eos de via iniquitatis eor. Post hoc dicit Esayas ad oēs scōs. Nōne ego dixi vobis cū eēm in terris. Resurgēt mortui q̄ sunt in monumentis et exultabūt qm̄ ros q̄ est a dño est sanitas illi⁹. Hec audiētes oēs sc̄ti ab Esaya dixerūt ad infernū. Aperi portas tuas nūc vict⁹ es et infirm⁹ eris. Tūc statim interim facta est vox vt tonitruū dicens. Tollite portas principes vestras et c. Videns autem infernus: quia iam duabus vicibus sic clamauerat: quasi ignorās ait. Quis est iste rex glorie? Cui respondit dauid dicens ad infernum. Ista verba clamoris ego egnosco: quoniam per spiritum eius vaticinaui: et nunc que supra dixi dico. Dominus fortis et potens et c. Et nunc ipse dominus in terrā prospexit vt audiret gemitus compeditorum et solueret filios interemptorum. Et nunc sedatissime inferne aperi portas tuas vt intret rex glorie: et sic patet primum. **O** Secundo ostendit et p̄bat inferni destructionem x̄pi potentis: et fortis ingressio. Unde legitur consequenter q̄ hec dicente dauid ad infernum: superuenit rex glorie in forma hominis deus maiestatis et eternas tenebras illustrauit et visitauit nos sedentes in tenebris ymbra mortis. Quo facto infernus et mors cum crudelibus ministris expauerunt claritatem tanti luminis dum x̄pm viderunt dicentes: victi sumus a te. Quis est tam magnus et parvus: humilis et excelsus: miles et impator in forma serui admirabilis p̄liator: rex glorie mortuus et viuus: quia in cruce mortuus fuit in sepulchro iacuit: et viuus iam ad nos

descendisti et legiones nostras perturbas. Et sic patet secundum. Tertio ostendit et probat inferni destructionem ammirabilis ingredientis presumptio. Unde legitur consequenter quod infernus ammiratus est de presumptione christi. ideo dixit. Quis es tu qui intrepidus fines nostros ingressus es: et nostra supplicia non vereris immo omnes de vinculis nostris eripere conaris. Quis es tu qui absolutus ab originali peccato et in libertatem pristinae reducis? Similiter et omnes legiones demonum simul perterritae clamauerunt. Quis es tu tam preclarus maiestate: homo sine macula nunquam mundus nobis talem hominem transmissit: forte tu es ille iesus de quo noster princeps sathan dicebat quod per tuam mortem crucis totius mundi potestatem a nobis accepturus esses. Tunc rex glorie dominus maiestate sua apprehendens sathan principem inferni tradidit potestatem inferni super eum et traxit adam ad suam claritatem. Et sic patet tertium. Quarto ostendit et probat inferni destructionem dura increpatio sathane ab inferno. Unde legitur consequenter quod tunc infernus suscipiens sathan cum nimia increpatione dixit ad eum. O princeps perditionis eterne ut quid facere voluisti rege glorie crucifixi in cuius exitu mortis nobis tanta spolia procurasti. vere ignorasti ut insipiens quid fecisti. Ecce iam iste iesus fulgore sue diuinitatis fugauit omnes tenebras mortis et firmum carcerem confregit et soluit vinculos et regna nostra vincuntur. de cetero non ingredietur ad nos humanum genus. O princeps sathan quid hoc facere voluisti. Nam illi qui a principio usque nunc fuerunt desperari salute ecce nunc liberati sunt. O princeps sathan omnes quos per lignum preuaricationis acquisieras nunc per lignum crucis perdidisti. et perit omnis leticia tua omnino cognosce quanta infinita supplicia passurus eris in custodia mea sempiterna. Et cum infernus hec loqueretur ad sathan principem tunc dixit ei rex glorie. Sathan princeps erit sub potestate tua in sempiterna secula loco adae et filiorum eius iustorum meorum. Et sic patet quartum et per consequens secundum gloriosum quod christus hodie fecit quod sic infernum ponteter destruxit. **P** Tertio principaliter dico quod tertium gloriosum factum quod christus hodie fecit est quod patres in limbo dulciter consolabatur. Unde legitur consequenter quod post predicta dominus extendens manum suam dixit. Venite ad me omnes sancti mei qui habetis ymaginem et similitudinem meam qui per lignum et dyabolum in mortem damnati fuistis. Nam per lignum dyabolum dana

ni et mortem superauit. Et statim omnes sub manu domini adunati sunt et dominus tenens manum adae dixit. Pax tibi cum omnibus filiis tuis electis meis. Tunc adam provolutus genibus magna voce dixit. Exaltabo te domine quoniam suscepisti me etc. Domine abstraxisti ab inferis animam meam saluasti me etc. Psallite deo omnes sancti eius: et confitemini memorie sanctitatis eius. Similiter omnes sancti prostrati ad pedes domini una voce dixerunt. Aduenisti desiderabilis noster redemptor mundi sicut per legem et prophetas dixisti adimpleuisti redempti nos per crucem tuam et mortem et descendisti ad nos ut nos eriperes ab inferis. Domine sicut posuisti titulum glorie tue in celo et erexisti signum resurrectionis in terris pone etiam domine in inferno signum victoriae tue nemors dnetur amplius. Et extendens dominus manum suam fecit signum crucis super Adam et omnes sanctos. et tenens dexteram adae ascendit ab inferis et omnes sancti secuti sunt eum. Tunc sanctus dauid fortiter clamauit dicens Cantate domino canticum nouum: quia mirabilia fecit etc. Et omnes sancti responderunt dicentes Benedictus qui venit in nomine domini: deus dominus et illuxit nobis. Hic est deus noster in eternum et in seculum seculi ipse reget nos in secula. Et sic patet tertium gloriosum. **Q** Quarto principaliter dico quod quartum gloriosum quod christus hodie fecit est quod omnes electos letanter in paradysum perduxit: et eos angelo michaeli commisit. Unde legitur consequenter quod dominus tenens manum adae tradidit eum archangelo michaeli. et omnes sancti sequebantur michaeli qui introduxit eos omnes in paradysum. exultationis. Tunc occurrerunt eis duo viri valde vetusti dicunt quos interrogauerunt sancti qui estis vos qui in inferis mortui non fuistis nobiscum et in paradysum corpe collocati estis? Respondens unus ex eis dixit. Ego sum Enoch qui verbo dei translatus sum huc. Iste autem qui mecum est Helias est qui curru igneo assumptus est huc. Usque nunc non gustauimus mortem sed usque ad aduentum antichristi seruati sumus: diuinis signis cum eo preliaturi et ab eo occidendi in hierusalem. et post triduum iterum uiui in nubibus assumendi. Et cum loqueretur Enoch et Helias. ecce superuenit alius vir miserum portans in humeris suis signum crucis. Uidentes autem eum omnes sancti dixerunt. Quis es tu? quia visio tua latronis est: et quod est hoc signum quod portas in humeris? Quibus respondit dicens. Vere dixistis quod latro fui et omnia mala faciens super terras et iudei crucifixerunt me cum iesu. et vidi omnia que facta sunt super crucem iesu. et credidi eum

esse creatorem omnium et deum omnipotentem et precatus sum eum dicens. Memeto mei dñe dum veneris in regnum tuum qui statim suscipiens deprecationem meam dixit mihi. Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Et dedit mihi illud signum crucis dicens hoc portans ambula in paradisu et si non te permiserit angelus incredi custos paradisi: ostende illi hoc signum crucis et dic ad eum. Jesus xpus filius dei qui nunc crucifixus est misit me huc. Et cum hoc fecissem statim angelus custos paradisi apperrens introduxit me et collocavit me ad dexteram paradisi dicens. ecce modicum sustine et ingredieris tu. et ad patrem omnis humani generis cum omnibus filiis suis sanctis. Audiētes autem patriarche et prophete et sancti ad omnia verba hec latronis, una voce dixerunt. Benedictus deus omnipotens pater eternorum qui tales gratiam dedit peccatoribus et in pascha paradisi reduxit Amen. Hec sunt divina et sacra mysteria que vidimus et audivimus Karimus, et Leuci fratres et filij. Symeonis.

¶ De resurrectione domini.

Sermo. xxxij.

Arrecit dominus ve-

re etc. Circa resurrectionem domini nostri iesu christi tria sunt consideranda. Primo quod potenter surre-

xit. Secundo veraciter. Tertio feliciter. Primo surrexit potenter quia propria virtute. Est notandum quod in sacro eloquio legimus triplicem resurrectionem: scilicet fictam et falsam, realem sed imperfectam: potentem et perfectam. R. Dico primo quod habemus in sacra scriptura resurrectionem fictam et falsam, sicut incantatores et incantatrices resuscitant mortuos. De ista resurrectione legitur i. Regum. xxviii. ubi dicitur quod cum Samuel mortuus esset et planxit eum omnis israel: et sepelierunt eum in ramatha urbe sua. Tunc dixit Saul servis suis. Querite mihi mulierem habentem phitonem. id est expertam in scientia incantatricum. Nam phiton phitonis dicitur incantator vel divinator vel divinatricum. Unde dicitur querite mihi mulierem habentem phitonem id est peritiam in illa scientia. Nam ut quidam dicitur adit est quedam ars suscitandi mortuos ficta quam phiti adinvenit. Servi autem saul inveniunt unam mulierem peritam in illa arte: quam cum venisset ad saul: dixit ei saul. Suscita mihi samuelem: quo ficte suscitato apparuit ut dicitur glo. iudeorum eversus. Nam caput fuit versus terras et pedes sursus. Et dixit Samuel ad saul. Quare inquietasti me ut suscitaret? ait saul. Coartor nimis. Philistei pugnant

adversum me: et dominus recessit a me: et exaudire me noluit neque in manu prophetarum neque per somnia. vocavi ergo te ut ostenderes quid faciam. Et ait samuel. quod interrogas me cum dominus recessit a te et transierit ad emulum tuum faciet enim tibi dominus sicut locutus est in manu mea et scindet regnum tuum de manu tua. et dabit illi primo tuo david: quia non obedisti voci domini etc. Hec autem suscitatio est ficta et non realis. Isto modo virtute dyaboli resuscitant incantatores et incantatrices mortuos, sicut fecit symon magus, ut habet in legenda apostolorum petri et pauli. Et sic consimiles resuscitant. Secundo legimus in sacra scriptura resurrectionem mortuorum non fictam, sed realem tamen imperfectam quia iterum in cineres rediguntur. Ista legimus in veteri lege. iiii. Regum. iiii. quod heliseus premissit grezi cum baculo suo ad suscitandum puerum. Require. Ita in novo testamento legimus Ioh. xi. quod christus suscitavit lazaram quatrduanum in monumento dicens. Lazare veni foras. et statim produxit qui fuerat mortuus. Talis resurrectio non fuit ficta sed realis. Nam postea ipse lazarus comedit et bibit et superavit multis annis et factus est episcopus civitatis Marsilie. sed ista resurrectio fuit imperfecta: quia oportebat eum iterum mori. Isto modo virtute dei et domini nostri iesu christi resuscitant electi mortuos, sic petrus qui suscitavit mortuum. Require cathedra petri. S. Tertio legimus in sacra scriptura resurrectionem realem et perfectam et non tantum resurrectionem que fit auxilio alterius sed resurrectionem que fit propria virtute et divina: que tamen facta est in christo. Et hoc convenit proprietatibus divinis: scilicet potentie, sapientie et iusticie. Sapientia enim dei dicitur quod ubi non est culpa non debet esse pena: sed in christo nulla fuit culpa: teste pylato prelatore et iudice suo dicente. Obtulistis mihi hunc hominem quasi auertentem populum. et ecce coram vobis interro. etc. ergo in eo non debuit esse corruptio incinerationis. Unde psalmus. Non dabis scilicet tuum. id est corpus sanctificatum et deificatum videre corruptionem. Secundo iusticia dei hoc observat ut ubi sit meritum ibi sit et premium, teste Augustino dicente. Nullum bonum irremuneratum: sed in christo fuit meritum summe humilitatis: quia usque ad mortem se humiliavit: non iustum fuit ut ei daretur premium resurrectionis. Unde phil. ii. humiliavit se ipsum factus obediens usque ad mortem etc. propter quod et deus exal. etc. Tertio potentia dei hoc clamat. Dedit enim voci sue vocem vitatis quam virtute filii sentiens statim surrexit. huius exemplum habemus in naturalibus. dicit enim Leo quoniam nascitur tribus diebus manet quasi mortuus: sed tunc

die mittit super eum rugitum: et statim apparet viuus. sic virtute diuine vocis et potētie surrexit xp̄us tertia die. Luc. vlt. Surrexit dñs vere. Unde ph̄us in principio de celo et mundo loquens de ternario dicit. Per hunc autem numerum adhibuim⁹ nosmet ipsos magnificare deū creatorem pprietatibus eorum que sunt creata. Un̄ de ista perfecta et potenti resurrectione dicit apostolus Roma. vi. Xp̄us resurgens ex mortuis iam nō morit̄ mors illi ultra nō dñabit. ¶ Est notandum q̄ p̄ quattuor ostendit xp̄i mortui resurrectio. Primo oñdit q̄ potēter surrexit per ppriam virtutē. Ip̄e em̄ non indiguit auxilio alterius sicut alij oēs indigēt: sed virtute diuina surrexit. ideo d̄ resurrectio. alioꝝ autem d̄ resuscitatio. Un̄ dicit Joh. x. Potestatem habeo ponēdi aiam meā et iterum sumēdi eam. Un̄ sicut potenter aiam cum clamore valido deposuit dicens Pater in man⁹ tuas. cōmendo sp̄m meum: et inclinato capite emisit sp̄m. ita potenter eam virtute ppria reassumpsit. Un̄ dicit Math. vl. Data est mihi ois potestas in celo. et in terra. Unde in signū hui⁹ pt̄atis rñdit iudeis q̄ petierūt signū sue pt̄atis dicētes Joh. ij. Quod signū oñdis nobis rñdit Soluite templum hoc et in trib⁹ diebus excitabo illud. hoc dicebat de tēplo corpis sui. Cum ergo surrexit a mortuis recordati sūt discipuli eius q̄ hoc dicebat et crediderunt. Figura hui⁹ habetur Jone. ij. vbi legitur q̄ ip̄e ionas fuit in ventre ceti tribus dieb⁹ et tribus noctib⁹: postea ip̄e piscis expuit euz ad terrā. Jonas q̄ p̄ tres dies in pisce iacuit et post tres dies de pisce exiuit significat xp̄m q̄ post tres dies de sepulchro. resurrexit. Un̄ iterum in huius signum quādo iudei petierunt signum a ch̄risto. Respondit vt habetur Math. xij. Magister volumus a te signū videre. Quibus ait. Generatio mala signū querit et uō dabitur ei nisi signū iōne prophete. Sicut em̄ fuit ionas in vētre ceti tribus diebus: et tot noctibus: sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus et c. et ppria virtute postea resurget. Unde hec potentia figuratur nobis in potentia samsonis: de quo dicitur Judicum. xvi. Qd̄ ip̄e ingressus est ciuitatē gazam: et audiētes philistei circumdederunt eum positos in portis ciuitatis custodibus ne euaderet: qui in medio noctis consurgens apprehendens ambas porte fores cū postibus suis portauit ea humeris suis ad verticē montis. Unde canit ecclesia de eius potētia Samson portata: valuas et c. Samson significat ch̄ristum

qui media nocte cum propria potētia de se resurrexit. Unde dicit Amb. Quomodo potuit querere adiutorium sui corporis suscitandi qui alios suscitauit et c. ¶ Un̄ Secūdo ostenditur ex tumuli clausione et signaculorum illesione. Iudei enim timentes ne discipuli corpus iesu de sepulchro asportarēt et dicerēt plebi q̄ a mortuis resurrexerit: idō magno lapide tumulum clauserunt: et signacula impresserunt: vt nullus posset lapidem ab extra tollere sine signaculorum fractione: et custodes posuerunt vt custodirent. Ideo ch̄ristus euidenter ostendit magnitudinem sue potētie in hoc q̄ clauso tumulo et illesis sigillis de sepulchro resurrexit. Un̄ de dicitur Mar. vlti. q̄ maria magdalena et maria iacobi et salome emerunt aromatate venientes vngerent iesum. Et valde mane vna sabbaatorū veniunt ad monumentū orto iam sole. Et dicebant adinuicem. Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti. Erat quippe magnus valde. In hoc bene ostenditur q̄ ip̄e potentia diuina clauso sepulchro surrexit et illesis sigillis vsq̄ dū angelus reuoluebat lapidē. Unde dicitur Mathei vltimo. Angelus domini descendit de celo et accedens reuoluit lapidem et sedebat et c. Et ideo in signum potētie resurgendi custodes qui sepulchrum custodierunt audientes terremotum quando ch̄ristus resurrexit timuerunt valde. Unde Mathei vltimo p̄re timore autem exterriti sūt custodes et facti sūt velut mortui. Unde hoc p̄uidit propheta in spiritu sancto euz dicit. Notus in iudea deus in israel magnum nomē eius Et factus est in pace locus ei⁹. scilicet in sepulchro. Sequit̄. Ibi p̄fregit potētiās. s. terrendo custodes sepulchri in resurrectione. Sequitur tu terribilis es et quis resistet tibi ex tunc ira tua. de celo auditum fecisti iudicium terra tremuit et c. Unde dicitur Math. vltimo. Ecce terremotus factus est magnus Unde ps̄. alibi. Quid deus magn⁹ sicut deus noster tu es deus qui facis mirabilia. Notam fecisti in populis virtutem tuaz redemisti in brachio tuo et in potentia populum tuum. Et sic patz tertio q̄ potenter surrexit cum illesis signaculis et clauso sepulchro et custodibus perterritis surrexit. Un̄ de bene dicitur. psalmista. xvij. In deo meo transgrediar murum. ¶ Tertio ostenditur per celerem solis ortum. Nam sicut sol in suo ortu potenter tenebras fugat et sua virtute diem facit clarescere: ita xp̄o resurgente nox et tenebre fugerunt et sol ad gloriam et ad potentiam resurgentis cele-

riter ortus est: nec mirum. Nam vt dicunt euangeliste q̄ tempore passionis x̄pi a sexta hora propter passionē x̄pi tenebre facte sunt vsq̄ ad horam nonam: et sol obscuratus est non naturaliter: sed miraculose et per potentiam diuinam: ita in resurrectione x̄pi festiuant sol congaudens domino q̄ per potentiam diuinā luxit per tres horas priusq̄ fm̄ cursum lucet. Unde Gaudfredus in expositione super Lucā qui dicit. Tenebre facte sunt in vniuersa terra vsq̄ in horā nonā et sol obscuratus est dicit. Sicut sol obscuratur ad exequias morientis: sic celerius ortus est ad gloriam resurgentis. Unde in signū huius dicitur Mar. vlti. q̄ maria magdalena et maria iacobi et salome valde mane vna sabba. ve. ad mo. orto iam sole. Ecce q̄ dicit valde mane. i. tēpestiue: et tñ orto sole. Unde dicit Petrus rauēnens. q̄ nox dominice resurrectionis reddidit dici tres horas quas amaritudo passionis abstulerat. Unde in signū huius dicit. ij. Math. i. Sol refulsit qui prius erat in iubilo: scz tempe passionis refulsit celerius in die resurrectionis. Et ideo dixerūt Karinus et Leucius. nos cū essemus cū omnibus patribus nostris positi in caligie etc. Require supra sermone. xxxi. L. y Quarto ostenditur per multorum mortuorum resurrectionē. Nam sicut feria sexta fuerunt cum eo duo latrones crucifici vnus a dextris: et vnus a sinistris per falsam potentiam iudeorum in cōfusione sibi: ita x̄po resurgente per virtutē diuinam multi mortui surrexerunt sibi in gloriā. Unde dicitur Mat. xxvij. Monumenta aperta sunt et multa corpora sanctorum qui dormierunt surrexerunt: et exiit de monumentis post resurrectionē eius venerunt in sanctam civitatem: scilicet hierusalem et apparuerunt multis. Quorum resurrectio facta virtute diuina fuit realis: et vera. Unde dicit Rabanus. Nulla fides adhibenda est temeritati eorum qui dicunt sanctos incineratos qui cum x̄po surrexerunt. Et ratio est. Nam ipsi debent esse testes q̄ christus potenter surrexit: ideo non sunt re-incinerati. Unde Aug. dicit. Non fuissent veri testes resurrectionis nisi cum christo fuissent veraciter vestiti stola immortalitatis: et cū x̄po celos ascendente similiter ascēdissent. Hic nota i euāgelio Nicodemi quōd potentia resurgēdi x̄pi probatur per resurrectionem mortuorum: vt supra. y. Et sic finitur vnus sermo. 3 Secōdo principaliter dico q̄ x̄pus veraciter surrexit. Vñ Math. xxvij. dicitur q̄ angelus dixit mulieribus. s. marie magdalene etc. Nolite timere. Scio

em̄ q̄ iesum qui crucifixus est queritis. Nō est hic surrexit sicut dixit. Circa qd̄ notandum q̄ per quattuor ostenditur et probatur q̄ christus veraciter surrexit. Primo per inuentionem sudarij et lintheaminis quib⁹ corpus iesu: et caput fuit inuolutum. Nā dicit magister lib. iiii. dist. xliij. q̄ corpora glorificata resurgēt sine vlla deformitate: sine vlla corruptione: sine onere et difficultate. ppter quod spiritualia dicta sunt: ideo nō retinent pannos quibus inuoluuntur. Itaq̄ christus qui est sanctus sanctorum: gloriosissime surrexit et dimisit sudarium etc. Unde in signum huius: quando christus apparuit ioseph tunc petuit a christo: vt ostenderet sibi sudarium: vt sciret q̄ veraciter surrexisset. Require supra in primo sermone. 3. Unde etiam cum maria magdalena: vt dicitur Johan. xx. non inuenit corpus iesu in monumento. Tunc venit ad symonem petrum et ad alium discipulum quem amabat iesus et dicit eis. Tulerunt dominum meum et nescio vbi posuerunt eum. Exist ergo petrus et ille alius discipulus: et venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul: et ille alius discipulus præcurrit citius petro et venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset vidit per ostium illius edificij intra quod fuerat corpus christi sepultū. Nam sepulchrum erat factū ad modum cuiusdam domunculæ lapidee intra quod erat sepulchrum excisum in petra: et sic erat ibi quoddam ostiolum per quod erat ingressus ad locum illum: sic enim fiebant antiquitus sepulchra iudeorum: et maxime magnarum personarum. Et sic iohannes vidit lintheamina plicata et posita: non tamē introiit. Venit autem symon petrus sequens eum: et introiit in monumentum. Nam ex ampliore feruore non est contentus solum respicere sicut iohannes: sed voluit omnia diligenter perscrutari. et vidit lintheamina posita et sudarium quod fuerat sup caput eius nō cum lintheaminibus positum: sed separatim inuolutū in vno loco. Cum ergo petrus sic diligenter rem examinasset: et tam euidētia signa resurrectionis vidisset: tunc introiit: et ille ali⁹ discipulus q̄ venerat p̄or ad monumentū q̄ ab eo viderūt et crediderūt. Vñ istō totū factū ē ad maiore p̄bationē resurrectionis x̄pi. Nā si aliq̄s corp⁹ abstulisset furtiue nullo mō lintheamina et sudariū deposuisset: et eū sic nudū asportasset. Et iō dicit Criso. q̄ magnū argumētū et euidēs resurrectionis x̄pi est inuētio p̄dictorum. Nā si discipuli asportassent corpus x̄pi furtiue sicut iudei time-

bant: tunc non venissent ad videndum: nec etiam propter timorem militum sepulchrū custodientium tātam moram contraxissent q̄ lintheamina per myrrhā z aloes: conglutinata corpori nō deportassent. **A** Secūdo per manifestā apparitionē z multiplicē. Ipse em̄ sepe apparuit dilectis suis. Et primo oīm dilecte sue matri creditur apparuisse: licet hoc nullus euāgelistarū ponat. Quod forte ideo dimiserūt: quia eorum officium fuit testes resurrectionis inducere. matrem autē ad testificandum pro filio inducere eos non decuit. Nam si verba extraneaz feminaz velut deliramēta visa sunt: quo modo non magis matrem delirare crederēt ideo euangeliste scribere noluerunt. Debit em̄ x̄ps matrē suā lenificare de resurrectione quā amplius ceteris oibus constat doluisse. Et dicit Amb. in libro de virginibus Maria vidit resurrectionem domini. p̄ia vidit z credidit vidit q̄ maria magdalena q̄ uis adhuc nutaret: id est dubitaret. Hoc etiam romana ecclesia approbare videt. Naz statim ipso die resurrectionis apud sanctam mariam celebrat stationem. Est etiam alia apparitio qua apparuit iacobo iusto: quē non continetur in euangelio: tamen in legēda sua inuenitur. Require philippi z iacobi. Item est alia apparitio qua apparuit ioseph ab arimathia: quem liberant z duxit in domum suaz: vt patuit in precedenti sermone. Et quia iste apparitōes nō sunt scripte in euangelis: tamen alibi scripte sunt. Unde dicit Johannes. c. xx. Multa quidem z alia signa fecit iesus que non sunt scripta in libro hoc: scz euangeliorum. Sed est notandum de apparitionibus de quibus euangeliste scribunt q̄ sunt decem. Christus enim apparuit quinquies post pascha vsq̄ ad horam ascensionis. De quinq̄ primis est sciendum q̄ in die pasche primo apparuit marie magdalene. Unde Mar. vlti. Surgens autem iesus mane prima sabbati apparuit primo Marie magdalene. Secundo apparuit mulieribus redeuntibus a monumento quibus dixit auete. Mathei vltimo que accesserunt z tenuerunt pedes eius: z adorauerunt eum. Tertio apparuit Symoni Unde Luce vltimo. Surrexit dominus vere zc. sed vbi vel quando nescitur: quia euangeliste non ponunt. Dicitur tamē in historia scholastica q̄ quando monumentuz solus itrauit. Et dicitur in eadē hystoria q̄ x̄pm negauit fugit in cauernā que modo dicitur gallicantus: in qua per tres dies semper plorauit ex eo q̄ x̄pm negauit: z ibi sibi

christus apparuit z euz confortauit. Quarto apparuit discipulis euntibus in emaus in forma peregrini. Luce vlti. Quinto discipulis cōgregatis sero in domo dicēs eis: pax vobis: ego sum nolite timere. Luce vl. Sexto apparuit discipulis octauo die Thoma presente: vt habetur Joh. vlti. Septimo discipulis piscantibus. Joh. vlti. Octauo discipulis in mōte thabor vbi constituerat illis iesus: z videntes eum adorauerunt Math. vlti. Nonno apparuit xi. discipulis. Requie in cene: vbi exprobrauit incredulitatē eorū et duriciam cordis Mar. vlti. Decimo z vltio apparuit discipulis in monte oliueti vbi benedixit eis: z ferebatur in celum Luc. vlti. **B** Tertio ostendit per angelorū testimoniu qui dixerunt eū resurrexisse. Nam sicut d̄s noster qui est ipsa veritas predixit suaz resurrectionē: ita facta resurrectione non debebat ab aliquo prenūciari nisi a celesti nūcio qui mentiri nō pōt. Nam vt dicit magister lib. ij. dist. vij. q̄ boni angeli per gratiaz confirmati sunt postq̄ steterant q̄ peccare non possunt: ergo neq̄mētiri. Unde dicitur Math. vlti. q̄ angelus d̄ni descendit de celo z ac. reuol. lapi. z sedebat sup eū. Erat autē aspectus ei⁹ sicut fulgur: vestimēta eius sicut nix. Et vt d̄r Mar. vl. q̄ cū maria mag. z maria iacobi z salome venerūt vt vngerēt iesus dixerunt adinuicē. Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti. Et respiciētēs viderūt reuolutū lapidez z introeūtes i monumentū zc. Et cū ingressē essent nō inuenērunt corpus. Et factū est dum mente cōsternate essent: tūc duo viri. i. angeli vt dicit Lucas apparuerūt z steterūt iuxta illas investi bus albis. His āgeli mulieribus assurgebāt ideo dicit Lucas eos stantes quibus alij euāgeliste dicunt eos sedere. Cuz autem mulieres timerent z declinarent vultum in terrā tunc illi duo angeli quos Lucas viros appellat: eo q̄ in forma humana apparuerūt: dixerūt mulieribus. Quem queritis viuente cū mortuis. Nō est hic sed surrexit. q. d. Iesus quē vos queritis q̄si mortuū h̄ ipse nō ē mortu⁹: sed viuit: ideo non est hic: sed surrexit. Et ideo dicit Math. vlti. q̄ angelus qui reuoluit lapidem dixit mulieribus. Nolite timere. Scio enim q̄ iesum qui crucifixus est queritis. non est hic. surrexit enim sicut dixit. Venite z videte locum vbi positus erat dominus. Et cito euntes discite discipulis eius: quia surrexit: z ecce precedet vos in galileam ibi eum videbitis sicut predixit. Et ideo Lucas dicit q̄ illi angeli dixerunt etiam. Recordamini qualiter locutus sit vo

bis dum adhuc in galilea esset dicēs. Oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum et crucifigi: et tertia die resurgere, quasi. d. in Chryso. Et si mihi non creditis mementote verborum quibus se dixit die tertia resurrecurum. Luce vlti. Et recordate sunt verborum eius: et regressi a monumento nunciauerunt hec omnia illis undecim: et ceteris omnibus. Erat autem maria magdalena et maria iacobi et maria salome et iohanna uxor procuratoris herodis. Unde canit ecclesia: et querit Dic nobis maria: quid vidisti postquam illum amicum tuum certis et multis argumentis vidisti signanter respondet. Angelicos testes sudarium et vestes surrexit xps spes mea precedet suos in galileam. C Quarto ostenditur per marie magdalene sedulam et multiplicem inquisitionem. ipsa enim noluit contentari in angelorum testimonio: nec in dictis cuiuscumque nisi inueniret dominum suum: aut mortuum: aut viuum: Unde postquam ipsa ex iussu angelorum nunciauerat petro: et alijs discipulis quod fuisset in monumento et non inuenisset corpus iesu et vidisset angelos. Tunc petrus et iohannes meruerunt similiter ut viderent quid esset. Illis autem recedentibus maria iterum reuersa est ad monumentum: et non recedebat sed ibi stabat: ut dicitur Joh. vlti. Abierunt ergo discipuli. I. petrus et iohannes ad semetipsos. i. in domum suam. Maria autem stabat foris plorans de ablatione dilecti sui: et dum sic fleret tunc inclinavit se iterum et prospexit in monumentum. Hic queritur cum ipsa sciret christum sublatum quare tunc sic respexit? Respondet Greg. Amantissimi semel in sperasse non sufficit: quia vis amoris multiplicat intentionem inquisitionis. Sancta enim desideria dilatione crescunt: si aliter dilatione deficiunt desideria sancta non sunt. Unde desiderium marie magdalene fuit ita magna quod non curasset quocumque inisset ut suum dilectum etiam mortuum inuenisset. Quapropter ipsa meruit tria. Primo, angelorum iteratam visionem ac iocundam consolationem. Unde dicitur Joh. vlti. quod cum sic diligenter respexit in monumentum: tunc vidit duos angelos in albis sedentes: unum ad caput et unum ad pedes ubi positum fuerat corpus iesu quod dicunt ei volentes eam consolari. Mulier quid ploras. q. d. Non habes causam fletus sed gaudij: quia ille quem credis mortuum resurrexit. Unde dicit Orige. O maria magna consolationem inuenisti: nam tu querebas unum hominem et duos angelos inuenisti: querebas iesum mortuum et ipsum viuum ab angelis in-

tuleristi. O maria quid iam amplius turbaris: quid ploras. ecce habes angelos sufficienter eorum uilio. Maria uero non curauit angelos: sed dicit eis assignando causam sui doloris. Tulerunt dominum meum et nescio ubi posuerunt eum. q. d. non immerito ploro: quia illum perdidit in quem totam spem meam posui. igitur angustie mihi sunt unum die. nescio enim quomodo vadam: nescio ubi requiram: stabo igitur hic et plorabo usque dum mihi deficient lacryme. Unde dicit Orige. O maria quid speris: quid consilij erat tibi ut sola stares ad monumentum in discipulis abeuntibus? tu autem illos preuenisti: et post illos remansisti: cur hoc fecisti: diligebas plus quam illa: an sapiebas plus quam illi: quia non metuebas: ut illi: certe nihil sapiebat. Maria nisi diligere: pro dilecto dolere: pro secundo meruit sui dilecti uisionem. Unde dicit Joh. vlti. quod cum dixisset angelis respondendo: scilicet Tulerunt dominum meum etc. et cum hoc dixisset conuersa est retrorsum et vidit iesum stantem: et nesciebat: quia iesus est. Hic queritur quare cum angelis loquitur conuersa est retrorsum. Respondet per doctores quod christus post eam apparuit et angeli cognoscentes dominum signum et motu reuerentie ostenderunt se aliquid magnum videre: et hoc est quod fecit eam conuersa retrorsum. Ideo dicit euangelista. Conuersa est retrorsum. Sequitur. et nesciebat: quia iesus est. Et huius ratio est: ut dicit Chryso. Christus enim apparuit angelis tanquam dominator: ideo cito cognouerunt eum. Marie uero in forma hortulani: ideo non cognouerunt eum. Sequitur. dicit ei iesus. Mulier quid ploras quem queris. Hic dicit Orige. O dulcis mater ad quod puocas spiritum et animam huius mulieris: an putas quod ipsa dicat tibi: te ploro: te quero: nisi tui cordi christus inspiraueris et dixeris: ego sum quod ploras: et quem queris: an putas quod ipsa cognoscat te quod diu uolueris celare te. Sequitur textus. Illa estimas: quia hortulanus esset ex eo quod ita mane cum sic in orto uideret. Iohannes dicit christus uolens capere christi beniuolentiam. Dicit si tu sustulisti eum dicit mihi ubi posuit eum. et ego eum tollam: ecce quanto desiderio fuit. Unde Orige. O mirabilis mulieris audacia que nullum excipit: nec iudeos seniores uereciter: sine omni timore constanti animo dicit: ego eum tollam. O bone iesu ioseph timuit: et non fuit ausus tollere corpus tuum de cruce nisi in nocte et delictentia pylati. Maria nec pylatum nec noctem ueretur dicens. Ego eum tollam. Et si in strio principis sacerdotum: o maria fuisses quid fecisses: ego eum tollam. Et si ancilla ostiaria

te interrogasset quid respondisses: ego eum tollam. O mulier: non mulier que iesum anteponit. O bone iesu ioseph posuit corpus tuum in monumento. Maria autem ex amore ita sepelivit spiritum suum cum corpore tuo: ut facilius posset separari anima sua a vivente corpore suo quam spiritus suus te diligens a defuncto corpore tuo. Ideo tertio meruit sibi dilecti iesu christi cognitionem. Nam cum dixisset eam communi vocabulo appellat dicens mulier: christus non fuit ei cognitus: sed statim quando eam proprio nomine nominavit dicens Maria. tunc reuixit spiritus eius et cognouit eum. Unde dicit Origenes. O mutatio dextre excellenti conuersus est dolor magnus in magnam gaudium mutatae sunt lachryme doloris in lachrymas amoris. Nam ut audiuit se nomine suo vocari sensit in proprio nomine quandam singularem dulcedinem vocationis et sic per eam cognouit ipsum magistrum a quo vocabatur. Unde christo dicente ad eam maria. iterum conuertit se ad christum dicens. Rabboni quod est magister. sic consuevit eum appellare: et tunc voluit amplecti pedes eius pro nimio amore: quoniam iam cognouit eum. Unde dicit Origenes. O amor impatiens non sufficiebat ei videre iesum et loqui cum iesu nisi etiam tangeret iesum: Sciebat enim quod virtus exibat de illo et sanabat omnes. et quotquot tangebant eum salui fiebant. Sed christus noluit tangi ab ea: ideo dixit ei. Noli me tangere. Hic queri potest cur non permisit se tangi ab ea sed dixit. Non dum enim ascendit ad patrem meum. quod dicit Gregorius. Notandum ad patrem meum. id est equalitatem patris mei in corde tuo. Ipse enim adhuc carnaliter sapiebat de christo quem sicut purum hominem fleuit. ideo noluit tangi ab ea: sed dixit ei. Uade autem ad fratres meos et dic eis. Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum deum meum et deum vestrum. id est per equalitatem: quoniam ego et pater unum sumus ut predixi vobis. Venit maria magdalena annuncians discipulis: quod vidi dominum. et hec dixit mihi. Unde ipsa potest dicere illud. i. Cor. xi. Ego enim accipiam a domino quod et tradidi vobis. Quinto ostenditur per custodiam sepulchri narrationem. dicit enim scriptus Math. xxvii. quod altera die conuenerunt principes sacerdotum et pharisei ad pylatum dicentes. Dne recedat sumus quod si ductor ille adhuc vivens dixerit. post tres dies resurgat. Jube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium. ne forte veniat discipuli eius et furent eum et dicant plebi. surrexit a mortuis. et erit nouissimus error peior priorum. ait illis pylatus. habetis custodiam ite custodite. Illi autem abeun-

tes conduxerunt custodes et numerunt sepulchrum cum custodibus signantes lapidem Illi vero postquam dominus surrexit intraverunt civitatem: et annunciarunt principibus sacerdotum omnia que facta fuerunt: ut legitur in euangelio Nicodemi et scriptus Math. xxvii. approbat. Require in primo sermone de resurrectione in principio. Ecce apertum mendacium. Unde dicit Augustinus. Si enim dormierunt quomodo testes esse potuerunt ex ista sibi contraria fuerunt. Unde psalmus. Insurrexerunt in me testes iniqui et mentitae est iniquitas sibi. Et ideo canit ecclesia in sequentia de veraci annunciatione marie magdalene. Creandum est magis soli marie veraci quam iudeorum turbe fallaci. Nam scimus christum surrexisse a mortuis vere tu nobis rex miserere. Sexto ostendit per vulnere ostensionem. Nam ut dicit Luce vlti. Quando ipse apparuit discipulis suis et stetit in medio. tunc conurbati sunt et conterriti et existimabant se spiritum videre. ideo dixit eis. Videte manus meas et pedes meos: quia ego ipse sum. De hoc require in alio libro. Tertio principaliter dico quod christus resurrexit feliciter. quia omnes electos letanter in paradysum perduxit. Require supra. Vel sic nam deposita omni miseria in gloriam resurrexit. unde in signum huius dixit. Math. xxvi. Postquam autem surrexero precedam vos in galileam. Galilea interpretatur transmigratio. et significat quod christus de corruptione ad eternitatem. de miseria ad gloriam transiit. Unde Romanor. vi. Christus resurgens ex mortuis iam non moritur etc. Sic nos resurgamus cum christo in novitate corporis glorificati: ideo dicit precedam vos. Unde ad Roma. vi. Sicut christus resurrexit a mortuis in gloriam patris. ita et nos in novitate vite ambulemus. Nam sicut christus resurrexit cum corpore glorificato. ita virtute resurrectionis christi omnes electi resurgent cum glorificato corpore. Unde magister in lib. iij. di. xliij. Corpora sanctorum resurgent sine vlla deformitate. sine vlla corruptione. sine onere et difficultate propter quod spiritualia dicta sunt et resurgent fulgida sicut sol etc.

De ascensione domini. Ser. xxxiij.

Dominus quidem iesus postquam locutus est eis assumptus est in celum et sedet a dextris dei. Mar. vi. Nota etiam. Dicit enim psalmus. iij. phisicorum. Quod quanto vnaqueque res est melior et perfectior: tanto debet ei locus altior et perfectior. Sed christus dominus noster est

perfectior et nobilior omnibus creaturis. quare merito debebat ascendere ad sublimiorem locum. id est super omnes celos. Ideo dicit dominus etc. In quibus verbis tria notantur. Primo discipulorum fructuosa instructio quod notatur cum dicitur Dominus quidem iesus postquam locutus est etc. Secundum est christi gloriosa ascensio. quod notatur cum additur. Assumptus est in celum. Tertium christi suprema locatio quod notatur cum concluditur. et sedet a dextris dei. **S** Primo dico quod notatur discipulorum fructuosa instructio. Est notandum quod dominus hodierna die quintupliciter locutus est discipulis. Primo ipsos dure increpando de eorum infidelitate ut dicitur Mar. vlti. quod postquam christus in die resurrectionis apparuit. Marie magdalenae. tunc ipsa precurrens nuntiavit discipulis secundum quod angeli iusserant. eam et etiam ipse dominus. Et illi audientes quod viueret et visus esset ab ea non crediderunt. Post haec autem duobus ambulans in emaus ostensus est in alia effigie scilicet in forma peregrini. qui nuntiaverunt ceteris nec illi perfecte crediderunt. Etiam nec ipsi domino perfecte crediderunt usque dum eis ostendit manus et pedes etc. Unde dicitur quod novissime recubentibus. xi. discipulis in cenaculo videlicet in quo christus iussit sibi preparari pascha pro die cene cum alijs mulieribus et matre christi et alijs discipulis qui christum sequebantur in vita quibus illi undecim solum nominantur in textu. Illis simul recubentibus inter tertiam et sextam apparuit eis iesus intras iuxta modum suum clausis ianuis. et comedit cum eis. ut dicitur Act. i. per quagraginta dies apparens eis et loquens de regno dei. Et conuescens etc. Unde Gregorius. in omelia hodierna. Comedit et ascendit ut effectus comestionis veritatem patefaceret carnis. Et Act. x. Manducauimus et bibimus cum illo. Et sic post hoc increpauit eos secundum quod Marcus dicit quod exprobrauit incredulitatem eorum et duriciam cordis: quod hijs qui viderant eum resurrexisse non crediderunt. Et hoc fecit secundum Gregorium. in omelia. quod eos corporaliter reliquere voluit ut verba que recedens diceret in corde audientium artius impressa remanerent: scilicet illa que sequuntur. Nam inter omnes articulos fidei articulus resurrectionis fuit difficilior ad credendum: id est etc. **S** Secundo locutus est christus hodierna die discipulis officium predicationis eis iniungendo. Unde dicitur Mat. vlti. quod dixit. Euntes in mundum uniuersum predicate euangelium omni creature. Ecce quomodo iussit euangelium predicare quod est contra curiosos qui magis videntur philosopho quam euangelio: et magis poetis quam pro-

phetis. Contra quos dicitur ad Roma i. Non enim erubescio euangelium. Virtus enim dei est in salutem omni credenti. Nam homo per illud saluabitur. Unde sequitur. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit: qui vero non crediderit condemnabitur. **O** charissimi notate magni desiderium et dilectionem christi: quod in fine desiderauit nos scire veram vitam ut possemus post eum ascendere. Non enim sufficiebat quod passus: mortuus et sepultus est pro nobis: sed desiderauit nos scire modum per quem possumus saluari: cum dicit. Qui credit. et baptizatus fuerit etc. Unde Ioh. iii. Omnis qui credit in ipsum non pereat: sed habeat vitam eternam: et ideo dicitur Ioh. xiiij. Iesus cum dilexisset suos qui erant in mundo in fine dilexit eos: scilicet dando eis modum: quomodo possunt saluari. Nam sine fide nullus potest saluari. **T** Tertio locutus est eis informando eos formam baptizandi. Nam sine baptismo nullus potest saluari sicut ipse dicit Ioh. iii. Nisi quis renatus. id est baptizatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest intrare in regnum dei. et ideo multum necessaria fuit haec locutio. Unde dicitur Mat. vlti. Quod iesus locutus est discipulis dicens. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. id est secundum gloriam interlinia. ut qui ante regnabat in celis cum angelis modo per fidem regnet in terris: producendo omnes fideles per fidem et baptismum ad celestem patriam ut impleatur illud. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Sequitur. Euntes ergo docete omnes gentes scilicet seruare omnia que mandauimus. propter que possunt saluari baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti tunc remittantur eis peccata sua tam originale quam actuale: tam mortale quam veniale: que erant causa eorum damnationis. Unde dicitur Magister lib. iij. dist. ij. c. de baptismo quod baptismus Iohannis erat in penitentiam non in remissionem. Baptismus vero christi in remissionem. Unde Act. i. Iohannes quidem baptizauit aqua. vos autem baptizabimini in spiritu sancto: non post multos hos dies quod dicitur tunc perfecte eritis mundi ab omnibus peccatis. Ideo baptismus secundum magistrum lib. iij. dist. iij. dicitur tinctio. id est ablutio corporis. Unde in baptismo scribitur hoc nomen iesus in animabus. Recte sicut serui solent scribi ad curiam unius regis pertinentes. ita nos scribimur ad curiam summi regis. Nam sicut scriptor scribit tribus digitis. sic ad inuocationem trinitatis scribitur illud nomen in animabus nostris quando sacerdos dicit. Ego baptizo te in nomine patris et filii et spiritus sancti. Unde Apoc. xiiij. Uidi supra montem syon agnum stantem etc. Unde Ps. Signatum est super nos

lumen vultus tui dñe etc. **R** Quarto locutus est eis grām miraculoꝝ condonando. Unde Johā. xiiij. Qui credit in me opa que ego facio etc. Un̄ dicit venerabilis Beda super Mat. Oportuit eos magna et noua facere qui debebant magna et noua p̄dicare. Et ideo vt nouā doctrinā scz euangelicā ac fidē catholicā cōfirmarēt necesse erat vt mirabilia facere possent. Ideo dicit eis hodie vt habetur Mar. vlti. Signa aut̄ eos q̄ credi. in me hec sequētur. i. vos qui creditis in me facietis talia signa q̄bus p̄betis predicationem vestrā. Unde p̄mo dicit in nomine meo. i. in virtute nois mei demonia eiciēt sicut Paulus fecit: vt habet Actu. xvi. q̄ que dam puella habuit sp̄m phitonem: cui p̄u dicit Paulus. Precipio tibi in noie iesu xpi exire ab ea: et exiit eadez hora. Patet hoc etiam in mltis sanctis multipliciter. Req̄re in legēdis sc̄tōꝝ. Secūdo dicit linguis loq̄tur nouis sicut apostolis: vt habetur Act. ij. Nā loquebātur varijs ling. Tertio serpentes tollent. i. virtutem et p̄tatem habēt super serpentes q̄ nihil possunt eis nocere: sicut Paulus fecit: vt habet Actu. vlti. q̄ vipera inuasit manū ei⁹. ipse nō excutiens eā in ignē nihil malipassis est: p̄pter qd̄ barbari dicebant eū esse deū etc. Quarto dicit et si quid mortiferū biberint nō eos nocebit: sicut accidit Johanni euāgeliste. Req̄re Joh. euāgeliste in sermone. x. C. Quinto dicit eis super egros manus imponēt et bene habebūt sicut fecerūt sancti multipliciter. Req̄re cathedra petri et alijs legendis: imo nō solum ad manus ipositionē: verum etiā ad h̄bum vt patet Actu. iij. vbi ad h̄bū sancti petri q̄ dicit. Argentū et aurū nō est mihi etc. In nomine iesu xpi surge et ambula. Qui statim surrexit. sanus. Ista et multa alia miracula operati sunt h̄tute christi. Un̄ dicitur Mar. vlti. Illi autem profecti predicauerūt vbiq̄ dño cooperāte: et sermonem confirmante sequentibus signis. Et etiā non tantū apostoli hec fecerūt: verū etiam perfecti fideles ac verbum dei predicantes: vt patet in legendis multipliciter. Require. Et sic impletur est illud ps̄. Dñs dabit verbū euangelizantibus virtute multa. Unde super illud Luc. ix. Conuocatis iesus duodecim discipulis suis dedit illis virtutem et p̄tatem super omnia demonia: et vt languores curarent: et misit illos predicare regnum dei et sana. infirmos. dicit glo. Concessa p̄tate signorum mittuntur predicare regnum dei: vt magnitudo factorum et virtus ostēsa fidem daret verbis: et vt noua facerent: qui noua predi-

carent. **L** Quinto locutus est eis hodie annunciando eis regnum dei. Ipse em̄ descendit de signis: id est de trono patris vt genus humanum ad regnum celorum perduceret. Ideo in die ascensionis nouissime loquebatur eis de regno dei sicut sepius dixit. Nā dicitur Mar. vi. Ipse exclusis omnibus terrenis sollicitudinibus dixit. Querite primum. i. primo et principaliter et ate. omnia regnum dei et iusticiam eius. q. d. Nam ad hoc creati estis sicut magister dicit lib. ij. dist. i. Deus fecit hoiem vt summū bonus etc. Unde dicitur Actu. i. q̄ in die ascensionis appa. et lo. de regno dei. Unde dicit per dies xl. appar. eis etc. Moyses et p̄phete promittebant temporalia: christus aut̄ regnū celorum: qd̄ quidem etiā cōmisit eis nunciare alijs. Unde dicit Chuso. Non cōmittit eis aliqd̄ sensibile. i. terrenū dicere sicut Moyses et prophete qui terram et bona temporalia p̄mittebant. hij vero regnū celorum et omnia que cōtinētur in eo. Unde in signum huius qm̄ xps̄ nouissime voluit eis loqui anteq̄ in celum ascēderet. eduxit eos. de domūcula in qua eis predicauit et quattuor locutiones fecit in signum q̄ nō de terrenis. sed de celestibus intenderet. Unde dicitur Luc. ultimo. Eduxit aut̄ eos foras in bethaniā: que sita est in latere montis oliueti: de q̄ monte ipse ascendit. Unde dicit hystoria q̄ illa que dicta sunt facta sunt in cenaculo: sed statim post eduxit ad eos in bethaniā et in montem oliueti. **M** Utrum autem nunc cum eis cōtinē ad locū ascensionis iuit sicut iuit cum duobus discipulis euntibus in emaus nescitur: Cum autem ipsis existentibus in monte oliueti ac xpo loquēte d̄ regno dei aliqui qui minus spirituales fuerūt de regno terreno intellexerunt: ideo interrogabant eum dicētes: vt dicitur Actu. i. Dñe si in tempore hoc restitues regnū israel Quibus respondit. Non est vestrū nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate: quasi diceret dñs. vos adhuc terrena sapitis: iō non potestis intelligere celestia sicut pater meus: quia nondum perfecte recepistis spiritū sanctū. Unde sequitur q̄ dicit: accipietis virtutē superuenientis spiritus sancti. in vos: quasi diceret: qui faciet vos sapere celestia etc. Et ideo vt dicitur Actu. i. Precepit eis ab hierosolimīs ne discederēt: sed expectarēt p̄missionē p̄ris quā audistis inq̄t per os meum: que p̄missio fuit sp̄s sanct⁹: sicut d̄ Joh. xiiij. Paraclitus aut̄ sp̄s sanct⁹ quē mittet p̄r in noie meo docebit vos oīa. Un̄ d̄ Luc. vl. q̄ dicit eis. Vos aut̄ sedete in ci-

mitate quousque induamini virtute ex alto spiritu sancto qui vos confortabit et illuminabit sicut promisi vobis ante. Nam dicitur Joh. vi. q. dixit eis. Expedi vobis: ut ego vadam. Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos. Si autem abiero mittam eum ad vos. Et cum venerit docebit vos omnes veritatem. Et sic dedit eis suam benedictionem et ascendit in celum: et dicit Dama. li. iij. c. x. q. versa facie ad orientem eleuatis manibus ascendit in celum. Unde dicit Luce vlti. Eleuatis manibus suis benedixit eis. Et factum est dum benediceret illis ferebatur in celum. Qualiter autem valedixerit non putauerunt euangeliste, esse scribendum: sed dimiserunt de uotis hominibus ad considerandum. Unde dicit Joh. vlti. Sunt autem et alia multa que facit ihesus que si scribantur per singula: nec ipsum mundus arbitror capere posse. Unde de veritate ascensionis legitur in euangelio sicut dicitur. Requie in primo sermone resurrectionis. Et sic per primum. **N** Secundo principaliter dico quod notat christi gloriosa ascensio cum dicitur. Assumptus est in celum. Circa quod notandum quod dominus gloriose quadrupliciter ascendit. primo veraciter. secundo potenter. tertio gloriater. quarto letanter. Dico primo quod dominus veraciter ascendit: quod ostenditur tripliciter: scilicet per spacium temporis: per determinatum diem: et per horam congruam. Primo ostenditur per spacium temporis. Nam ipse non statim ut surrexit ascendit. sed per xl. dies expectare voluit propter maiorem certitudinem resurrectionis sue. Difficilius enim erat probare veritatem resurrectionis quam passionis. Nam passio sua fuit visibilis quod feria sexta mortuus fuit in cruce: sed ad probandum veram resurrectionem plures dies requirebantur: non distulit suam ascensionem usque ad xl. diem: ut sic sua resurrectio fieret certa: et per consequens per spacium tanti temporis fieret et certificaretur eius ascensio. quod erat ita possibile sicut resurrectio. Unde dicitur Actuum. i. Prebuit seipsum viuum. scilicet discipulis suis post passionem suam in multis argumentis. per dies. xl. et cetera. Unde dicit glosa. sicut xl. horis mortuus erat. sic. xl. diebus se viuere confirmabat. Quod fecit in consolationem etiam discipulorum. Nam sicut discipuli fuerunt turbati. xl. horis quibus in sepulchro mortuus iacuit. ita per. xl. dies resurgens discipulis apparuit multipliciter in consolationem. et quia sicut dies comparatur ad horam ita annus ad diem. hoc est dicere sicut dies consolationis comparatur ad horam contritionis sic annus consolationis ad diem tribulationis. Unde Esa. lxj. Spiritus domini super me:

ut predicarem annum placabilem domino et diem visitationis deo nostro. Ecce per diem tribulationis reddit annum consolationis sic per horam tribulationis dedit diem consolationis. Unde dicit Leo papa in sermone de ascensione.

Quadragenarius numerus hodie completus est ordinatione diuina ad utilitatem nostre eruditionis. Nam dubitatum est ab illis. scilicet discipulis ne dubitaret a nobis et cetera. Et sic completo spacio temporis ascendit. **O** Secundo ostenditur per determinatum diem: quia feria quinta ascendit celum. Nam christus Iesus passus est. viij. kal. aprilis. et in die dominico immediate sequenti surrexit. et xl. die ab ipso die resurrectionis que tunc fuit quinta die mensis maii et fuit feria quinta eadem die christus ascendit. Unde dicit Act. i. per dies. xl. apparuit eis et lo. de regno dei. Sequitur. Et cum hoc dixisset videtibus illis eleuatus est. Sed est notandum quod dominus feria quinta ascendit propter tria mysteria tali die facta quibus talis dies est consecrata. ut recitat magister Franciscus de mayronis. Primo nam tali die pisces aues et volatilia fuerunt creata ut dicitur Gen. i. et ideo ut esset conformitas creatoris ad creaturam et econuerso tali die ascendit. quia pisces et volatilia sunt fragiles et mobiles valde et faciliter ascendunt: scilicet pisces flumen. aues. aerem. sic christus et cetera. Unde Jere. xlix. Ecce quasi aquila accedet et volabit et cetera. Secundo. nam tali die puer ihesus in templo est presentatus. ut dicitur Lu. ij. Nam christus fuit dominica die natus. et xl. dies a natiuitate fuit quinta feria in qua puer. debebat in templo presentari iuxta preceptum domini. Leuit. xij. Require purificationis. Sic christus fuit hodie angelis et nubibus conducentibus in templo celestis patrie deo patri presentatus et ad dexteram eius collocatus. unde Act. i. Eleuatus est et nubes suscepit eum. Unde ps. Qui ponis nubem ascensum tuum. et ambulat super pennas ventorum: id est angelorum. Tertio. nam tali die cena dominica fuit celebrata. ut dicitur Johan. xij. Et sacramentum eucharistie primitus institutum. per quod figuratur illud eternum comunium. id est christus tali die ascendit ad celeste comunium. Iuxta illud psal. Dominus regit me. id est ipsa diuinitas. et nihil mihi deerit in loco pascue ibi me collocauit. **P** Tertio ostenditur per horam congruam. quia hora nona eiusdem diei dominus ascendit circa meridiem. Nam primus homo ob demeritum sue transgressionis fuit tali hora de paradiso terrestri expulsus: quia hora sexta comedit de fructu. et hora nona fuerit expulsus. et per angelum aditus paradisi preclusus. Et tal

referatio nō poterat fieri nisi p̄ xpm nec ēt aditus celestis paradisi. Ideo congruum fuit vt xpus eadem hora ascenderet. Et homo eadem hora paradysum celestēz recuperaret. et sic xpus sua ascensione aditum eius nobis oibus referaret. Ideo nos debemus exemplo christi cum feruenti desiderio ascendere ad celum in meridie: id est in feruore dilectionis. Juxta illud Job. xxij. Vestigia eius secutus est pes meus. viam eius cultodimus et nō declinaui ex ea. Unde Aug⁹. in sermone de ascensione Ascendamus cuz illo et sursum corda habeamus. Sic ascendit q̄dam deuotus miles. Nā legitur q̄ quidam miles sic ascendit corde q̄ in ptib⁹ hierosolymis omnia loca in q̄bus saluator noster fuerat sollicite cum lachrymis visitauit. et cum omnia sacra loca p̄ totum perquisiuisset. ultimo venit in montē oliueti. vñ dñs celū ascendit. vbi post lōgā orationē cū lachrymis dixit. Ecce dñs vbiq̄ quesui te diligēter. Vñ dñs venerint ad locū vbi celos ascendisti: nescio amplius vbi te requirā p̄cor te o meum gaudium et vnicū solatium suscipe sp̄m meū qui tam ardentē affectat te vt ad dexteraz patris videaz sedere te in gloria. Et his dictis sp̄m suum sine dolore reddidit deo et in celū ascendit. Vñ hortatur nos apostolus. Col. iij. Que sursum sunt querite vbi xpus est in dextera dei sedens. Unde Aug. in sermone hodierno. Ascendamus cum xpo interi corde vt cū dies p̄missus aduenerit sequamur et corpore. Unde et in signum huius imp̄ssit terre vestigia pedum eius. Unde dicitur Simplicius ep̄us hierosolimitanus. vt habetur in glo. de loco ascensionis q̄ cū postea esset ibi ecclesia edificata locus ille in quo steterunt vestigia pedum xpi ascendētis. nūquā potuit sterni pavimento. imo marmora resiliabant in ora collocantium. Et est documētum q̄ sicut vestigia adhuc terra custodit. sic et nos custodire debemus in corde p̄ continuā recordationem. Q̄ Secundo dico q̄ dominus ascendit. potenter: q̄ ppria et diuina virtute. Vñ ps̄. Exaltare dñe in virtute tua can. et psal. virtutes tuas. Sicut em̄ xpus virtute diuinitatis scipm̄ resuscitauit a morte. ita ppria virtute diuinitatis ascendit. Et iste est gloriosissimus ascendendi modus. In sacra em̄ scriptura reperit quadruplex modus ascendendi seu leuandi. Primus est translatio. sic fuit Enoch translatus. vt dicit Gen. v. q̄ Enoch ambulauit coraz deo et nō apparuit: q̄ tulit eū dñs. Vñ et Eccl. xliij. Enoch placuit deo et translatus est in paradysum. Secundus modus est subuectio

sic fuit helyas subuectus. vt et. iij. Regum ij. q̄ cum helyas et helyseus p̄gerent simul ecce currus igneus et equi ignei et helyas p̄ turbinem ascendit. Tertius modus est raptio. sic fuit raptus sanctus Paulus. vt dicitur. ij. Cor. xij. Scio hominē in xpo ante annos. xij. siue in corpore siue extra corp⁹ nescio. deus sit raptum huiōi hominēz vsq̄ in tertium celū. Quart⁹ modus est ascētio. et iste ē mod⁹ nobilissim⁹ et gl̄iosissim⁹ q̄ fit ppria virtute. Sic ascendit hodie dñs nr̄. Jhs xpus Ideo et ascensio nō assumptio: q̄ assumere nō est ppria virtute sed auxilio sicut primi tres modi: sed ascendere est ppria virtute. Unde hec ascensio ppria virtute eleganter figurata est. Jere. xlix. vbi ip̄e in spiritu p̄uidit ascensionē xpi cum dicit. Ecce quasi leo ascendit ad pulchritudinez. Leo est animal fortissimuz. ideo percum lignatur p̄ propria virtus xpi ascendendi ad pulchritudinē. id ē ad celum. Unde Augusti. in sermone. de ascensione. Super excelsa celi terrenū corp⁹. id ē humanitas ponitur. Unde in euāgelio Nicodemus. Require in sermone resurrectionis Vñ ps̄ cognoscēs in sp̄s sancto ascensionēz xpi dicit. Cōfitebor tibi in pplis dñe et psal. num dicam tibi in gētibus. Quoniā magnificata est vsq̄ ad celos misericordia tua. et veritas tua vsq̄ ad nubes. Sequit⁹. Exaltare super celos deus. et sup omnem terram gloria tua. R̄ Tertio dico q̄ dñs ascendit glorianter. Nam celestis exercitus cum magna gloria et reuerētia obuiavit sibi. Qd̄ bene ostēditur per exemplū. Nā si aliquis rex terrenus q̄ peregre p̄fectus cliet in terrā longinquā et diu extra stetisset. cuz ille repatriaretur sine dubio totus pplus. obuiaret sibi reuerēter vt patet p̄ experientia. et reciperet eū cuz magno honore p̄tomagis tūc dñs noster qui est rex angelorum. qui fuit in terra longinqua cum hodie reuersus est: cū honore et gloria recept⁹ est. Vñ dicit. Aug. in sermone de ascensione. Cuz audis eleuatum agnosce militie celestis obsequiuz. Vñ dicit ps̄. in persona xpi ascendētis ad celestem exercitum. Cum gloria suscepisti me. Et nō immerito. nam ipse dñs cum corpore glorificato gloriose ascendit q̄ nullus angelorum antea vnq̄ vidit. Dicit em̄ magr̄ lib. iij. dist. xliij. q̄ corpora sanctorū resurgent sine mortalitate cuz agilitate. subtilitate. et claritate. Sic dñs noster resurrexit cum dotibus corpis p̄fectissime et clarissime. et sic ascendit in celum valde gl̄iose et fulgide. Unde hoc cognoscit sapiens in sp̄s sancto cū dicit Eccl. xliij. In firmamēto celi resp̄lēs gl̄io

se species celi et gloria stellarum mundum illuminans in excelsis dominus. Unde Augustinus in sermone hodierno. Sanctus et sollemnis dies ascensionis domini nostri iesu christi hodie illuxit exultemus et letemur in eo christus ascendit superna claruerunt. Et ideo propter tam fulgidam et gloriosam ascensionem domini aliqui angeli mirabantur et fecerunt questionem dicentes illud Esai. lxiiij. Quis est iste qui venit de edom tinctis vestibus de bosra? Ille formosus in stola sua gradiens in multitudine virtutis sue. Unde dicit glosa quod quidam angeli non plene cognoscentes mysterium incarnationis passionis et resurrectionis videntes dominum ascendentem ammirantes dixerunt angeli comitantibus dominum. Quis est iste qui venit de edom etc. Dicit autem Dionysius in libro angelice hierarchie. c. vii. Quod cum christus ascendit facte sunt tres questiones ab angelis. Primam fecerunt maiores angelis adiuuicem sibi ipsis dic. Quis est iste qui venit de edom etc. Hoc est dicere quis est iste qui venit ita gloriose et fulgide de edom. id est de terra edom. Edom enim interpretatur terrenus tinctis vestibus de bosra. id est dotibus corporis glorificati. Ille formosus in stola sua id est in humanitate. gradiens in multitudine virtutis sue. id est ascendens in multitudine claritatis. Tunc respondere poterat christus illud Ioh. viii. Ego sum lux mundi. Et vere non tantum mundi sed totius celestis patrie. Et ideo dicit Iohannes Apoca. xxi. Ciuitas illa non eget sole neque luna ut luceant in ea. Nam claritas dei illuminabit eam. Quod cognoscens psalmista in spiritu sancto dicit. de corem induisti. amictus lumine sicut vestimento etc. **S** Secundo fecerunt questionem supremi angeli ad christum dicentes illud Esai. lxiiij. Quare ergo rubrum est indumentum tuum. et vestimenta tua sicut calcantium in torculari? Dicitur autem dominum habuisse indumentum rubrum. id est corpus suum cruciatum sanguine. ex eo quod adhuc dum ascendit in corpore suo habuit cicatrices. quas voluit seruare quibus de causis scilicet quod dicit Beda. Cicatrices enim dominus seruauit et in iudicio seruaturus est ut fidem resurrectionis astruat. et ut per omnibus supplicando eas patri presentet: ut boni videant quod misericorditer sint redempti et reprobi agnoscant quod iuste sint damnati. et ut deferat perpetue certum triumphum sue victoriae. Ideo cum angeli viderunt cicatrices etc. non immerito dixerunt. Quare etc. Sed huic questionem respondit dominus sic Esai. lxiiij. Torcular calcavi solus. et de genibus non est vir mecum. Et potest crux christi vo-

cari torcular: in qua tanquam in prelo passus est ita ut sanguis effunderetur. Unde ego solus torcular calcavi. et sic humanum genus redemi. quod nullus de hominibus poterat facere. Tertio fecerunt questionem minores angeli ad maiores omnes videntes christum ita gloriose ascendere. dicentes illud psalmi. Quis est iste rex glorie? Quibus illi responderunt. Dominus virtutum ipse est rex glorie. Sed in hoc facit Dionysius questionem dicens Cum ipsi superiores sint primi deo et immediate a deo illuminentur. et inferiores a superioribus. quare ab invicem querunt ac ab invicem dicere cupientes. Ad hoc respondet ipse et etiam commentator exponit dicens. In eo quod interrogant signant se scientiam appetere In eo autem quod primo inter se conferunt demonstrant quod diuinam processionem non audent peruenire. Unde de hac questione angelorum et conuenienti responione aliorum dicit Augustinus. sic. Sanctificat diuino comitatu uersus aerem. et omnis illa turba demonum volitans per aera christo ascendente transfugit. Cui occurrentes angeli quis esset suscitantes dicentes. Quis est iste rex glorie? Quibus respondet. Hic est ille candidus et roseus. Hic est ille qui non habuit speciem neque decorem Infirmus in ligno. fortis in spolio. fedus in morte. pulcher in resurrectione. clarus in celo. **T** Quarto dico quod dominus ascendit letanter: quia cum omnibus qui captiui fuerunt in limbo ascendit. Nam postquam primi parentes expulsi fuerunt de paradiso tunc ianua fuit clausa quam nemo poterat aperire nisi christus in hora ascensionis. Unde dominus. Esai. xxiiij. Potestatem dabo in manu eius et dabo clauem domus dauid super humerum eius: et aperiet et non erit qui claudat et claudet et non erit qui aperiat. Et ideo ante ascensionem domini nullus poterat intrare regnum celorum quatenus sanctus et iustus. Unde Hebre. iij. dicit spiritus sanctus. Ipsi autem non cognouerunt vias meas quibus iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam. Quibus autem iurauit non intrare in requiem ipsius nisi illis qui peccauerunt etc. Unde zach. viij. Ante dies illos merces hominum non erat etc. Unde Augustinus. Ante aduentum christi quatenus sanctus mercedem non recipiebat pro bono opere suo sed ad infernum descendebant: ut Dauid Daniel. Symeon etc. Iohannes baptista et alij patres: sed in resurrectione christi sunt liberati. Unde legitur in euangelio Nicodemi. Require ante in sermone primo resurrectionis. Et sic in ascensione a christo in celum sunt deducti. Unde psalmus. Ascendisti

in altum cepisti captiuitatem. Ecce q̄ p̄clare
 re predixit dauid. Unde etiam p̄dictum est
 Mich. ij. Ascēdit em̄ iter pandēs ante eos.
 Transibunt portāz ingredient per eā z trā
 sibat rex eoz coramleis. z dñs in capite eoz
 O hō cōsidera q̄ gloriose q̄ gaudiose xp̄us
 hodie cum sanctis qui per multa milia āno
 rū in tenebris z in ymbra mortis fuerūt ascē
 dit z eos cum magno gaudio in celū duxit.
 Unde ps̄. Ascēdit deus in iubilatōe z do
 minus in voce tube. q. d. zc. vnde Esa. xxxv.
 Qui redempti sunt a domino reuertent in
 syon z venient laudātes. z leticia sempiter
 na sup capita eorum. O quātum gaudiū est
 hodie factū. nam celum apertuz est. captiui
 sunt liberati z ad celestem gl̄iam. deducti z
 angelorum gaudiū est p̄pter hoc augmēta
 tum. Naz quot anime hodie in celū sunt de
 ducte tot speciales leticias acceperūt. Vnde
 Baruth. v. Adducet em̄ deus israel cū iocū
 ditate in lumine maiestatis sue cum miseri
 cordia z iusticia q̄ est ab ipso. Unde Augu.
 in sermone hodierno. Resurrectio dñi spes
 nostra est: ascēsiō dñi gl̄ificatio nostra est.
 zc. **U** Tertio principaliter dico q̄ nota
 tur xp̄i suprema locatio. cum concluditur.
 Et sedet a dextris dei. Dextera est equali
 tas dei. Dicit em̄ ph̄us. vt supra in p̄cipio
 quare merito ascendit hodie ad dexteraz. i.
 ad equalitatez. Unde ip̄e p̄dixit hoc. Joh̄a.
 xvj. Exiui a patre z veni in mundum. iteruz
 relinquo mūdū z vado ad patrē. Cui cōcor
 dat ps̄. cum dicit in sp̄sancto. A summo ce
 lo egressio ei⁹ zc. Exultauit vt gygas ad cur
 rendum viam. Valde em̄ velociter ascēdit
 quādo tantū spaciū quasi in momēto p̄trās
 currit. Refert em̄z rabbi moyses maximus
 ph̄s q̄ quilibet circulus siue celum cuiusli
 bet planete habet in spissitudine viam qui
 gentoz annoz. i. tantū spaciū quantuz ali
 quis de via plana in quīgētis annis possz
 ire z distātia inter celū z celum est similiter
 via quīgētoz annoz. z ideo cuz sint septē ce
 li siue sphere erit fm̄ cum a cētro terre vsq̄
 ad cōcauū celi Saturni qd̄ est septimū celū
 via septē milia annoz. i. tm̄ spaciū q̄struz de
 via plana aliqs iret in septē milib⁹ septin
 gentis ānis si tādiu viuere possēt. Ita tm̄ q̄
 quilibet ānus cōponat ex tricētis. z lxx. die
 bus z iter cuiusq̄ diei sit. xl. miliaria. z quod
 libet miliare fit duoz milia passū. Hec rab
 bi moyses. Iste igit fuit magn⁹ saltus quem
 fecit xp̄us de terra in celū. Unde de hoc sal
 tu dicit Amb. Quodam saltu venit xp̄us in
 hunc mūdū. Apud patrem erat in v̄ginez
 venit. de virgine in presepe trāsiliuit. descē

dit in iordanē. ascendit in crucem. descēdit
 in tumulum. surrexit de tumulo z ascēdit et
 sedet a dextris patris. **S**ed est notā
 dū q̄ xp̄s in ascēsu suo locauit electos suos
 quos secū. verit singulariter ad choros āge
 loz fm̄ merita eoz. Ideo dixit Joh̄. xiiij. In
 domo patris mei māsiōes multe sunt. Naz
 sc̄ti fm̄ merita sua debēt remunerari. Et qz
 vt dicit magister lib. ij. dist. v. q̄ de quolibet
 ordie aliq̄ ceciderūt. Et fm̄ Greg. nō p̄nt ni
 si p̄ hoies repari. iō opz ad quēlibet ordinē
 aliquos sc̄tos locari fm̄ merita eoz. Ideo
 dñs noster in quolibet ordie qñ ascēdit ali
 quos locauit. Et credit ab aliquib⁹ q̄ xp̄us
 omni die fecerat vnā māsiōnē z vnā dietaz
 a die ascensionis vsq̄ ad p̄thecosten. z ad
 quālibet māsiōnē durisse eos fm̄ merita eo
 roz. Et sic ascēdit ad thronū trinitatis. Vñ
 Ephe. iij. Qui descēdit ip̄e est z q̄ ascēdit su
 per oēs choros āgeloz vt adipleret oīa. vñ
 de prima die ascendit in ordinē angelorum
 z ibi locauit eos q̄ nō p̄rijs meritis sed so
 la merēte passiōe xp̄i sunt saluati sicut pui
 li renati fonte baptismatis. Nā angeloz of
 ficiū est hoibus ministrare z minora nūcia
 re z instruere hoies vt iuste viuāt. Vñ dicit
 Dyo. de celesti hierarchia. Ad hūc em̄ cho
 rum vidētur puenire q̄ ex se paz boni agere
 sciūt nisi ab alijs iducant. q̄ tm̄ fuāt p̄cepta
 ecclesie in ieiunio z alijs obseruatijs. s̄z ex
 se modicum addunt. qui tamen de numero
 saluandoz sunt inquantū se a peccatis cu
 stodiūt. z sic in choro infimo collocant. Vñ
 Greg. in ome. sup illud. Erāt appropinquā
 tes ad Iesum pub. z Hug. de sancto victore
 li. iij. de claustrō anime. xxiij. ca. distinguit
 has mansiones fm̄ modū angelicarū man
 sionum z dicit. Scdm̄ gradus sp̄ualium p̄
 fectuz in nobis differēter transimus in nu
 merum angeloz. Unde dicūt de istis qui in
 choro angeloz locant. Sunt nōnulli q̄ pua
 capiunt illi itaq̄ in numeruz. i. in māsiōnes
 angelorum currunt. z sic de alijs cōsequēter
 Unde fm̄ doctores tales sunt de quib⁹ xp̄s
 in parabola dixit Lu. xv. Mulier habēs dra
 gmas decē si pdiderit dragmā vnā accendit
 lucernam z euerit domū z querit diligēter
 donec inueniat. Et cū inuenerit cōuocat ami
 cas. z vicinas dicens. Congaudete mecū: qz
 inueni dragmam quam perdideras. Mora
 liter mulier habens decē dragmas est essen
 tia diuina. Dragma est denarius in quo scri
 pta est imago regis. z significat aiām homi
 nis ad imaginem dei creatam que perditā
 erat z dominus inuenit. Ideo vult ex modo
 dicere. Habeo in celo nouē dragmas. i. nouē

ordines angelorum. et decimam. i. animarum predictam propter peccatum veni querere et ad hoc accendi lucernam: quia humanam naturam unius divinitati. et everti domus quia circum in predicando. miracula faciendo. deinde posui hanc lucernam supra candelabrum crucis et sic dragma. i. a iam perditam inveni. quam inuenta feci totam angelicam societatem mecum gaudere. quod hodie impletum est. Unde sequitur quod Christus dixit. Lu. ubi supra. ita dico vobis. Gaudium erit angelis dei etc. **¶** Secunda die dicitur fuisse in ordine archangelorum. et ibi collocasse sanctos qui meruerunt ad istum ordinem assumi. Est autem officium archangelorum secundum Dionysium. quod maiora nunciant de fide. ut de nativitate Christi et factis et prophetias revelare. Unde dicitur Lu. i. Missus est angelus gabriel etc. consequenter Gabriel est archangelus. Sic homines qui nunciant aliis et instruunt eos in fide Christi ut se in bonis operibus exercent locantur cum archangelis. Unde Gregorius. et Hugo ut supra. Unusquisque vestrum si primum exhortari ad bene operandum curat cum a pravitate revocatur eternum supplicium denunciat. profecto est angelus. quo isti nisi iter archangelorum numerus deportantur. et tales Christus secunda die in choro angelorum collocavit Tertia die dicitur fuisse in choro virtutum. et ibi collocasse sanctos qui meruerunt assumi ad istum ordinem. Quorum officium est secundum Dionysium. mirabilia facere. et potissime relucet divina virtus in eis propter quod per eos virtus divina faciendi mirabilia conceditur viris perfectis qui fecerunt multa mirabilia. Ideo dixit Christus Jo. xiii. Qui credit in me opera que ego facio etc. Sed nota si placet deus facit mirabilia per auctoritatem. angeli per immutationem materie. demones per virtutes naturales rebus insitas magi per occultos contractus cum demonibus. boni Christiani per iustitiam publicam. mali Christiani per signum publice iniusticie. Unde dicit Augustinus. Miracula hominem sanctum non faciunt. sed ostendunt nequaquam quod miracula facit habet spiritum sanctum. quoniam et mali asserunt se fecisse miracula. Sed modo qui faciunt spiritualiter miracula ita quod mortuos peccato verbo divino consilio et auxilio suscitant per contritionem. curant. per confessionem. leprosum mundant. pigros excitant ad satisfactionem. sicut potissime faciunt sacerdotes qui peccatores ligatos viculis peccati unico verbo auctoritate dei absolvent. et sic mortuos peccato resuscitant. Et omnes qui in semetipsis spiritualiter mirabilia faciunt seipsum suscitando a morte per tales locantur in choro virtutum. Unde Gregorius. ut supra Sunt alii qui mirabilia faciunt signa valenter opera

tes. quo ergo isti nisi ad mansiones et numerum virtutum locantur. **3** Quarta die dicitur fuisse in choro potentatum: et ibi collocantur etc. Quorum officium est secundum Dionysium. coercere demones ne tantum noceant hominibus quantum capiunt. Quod patet in Apocalypsi. xx. ubi dicitur quod angelus habuit catenam et ligavit dyabolum et misit eum in abyssum. Ad illorum chororum pertinent qui temptationibus demonum et carnis et tribulationibus mundi resistunt et sic viriliter dyabolum vincunt. Unde Gregorius. Sunt nonnulli qui de obsessis corporibus spiritus malignos fugant et eos virtute orationis eiciunt. id est ipsi mansionem iter prestantes habent. Quarta die dicitur fuisse in choro principatum et ibi collocantur etc. Quorum officium est secundum Dionysium. docere homines inferioris gradus maioribus debitam reverentiam exhibere sicut regibus principibus et prelatibus obedire propter honorem dei. ac maiores docere propter subditum secundum iustitiam dei et regere. Ad istum igitur chororum pertinent omnes qui regunt propter subditum secundum iustitiam dei siue sint prelati. seculares siue religiosi siue reges. Et inferiores siue religiosi siue seculares qui seipsum iugo obedientie propter deum voluntarie asserunt. Unde Gregorius. Sunt nonnulli qui acceptis virtutibus merita electorum hominum transcendunt id est per obedientiam merita accipiunt. Sexta die dicitur fuisse in choro dominationum qui ideo sic vocantur quia ceteris angelis dominantur. Quorum officium est secundum Dionysium. instruere in bello spirituali quod homines debent dominari membris et sensibus suis ne errent in benefaciendo. Ad istorum chororum pertinent omnes qui potenter membris et sensibus dominantur ne mala faciant. Unde Gregorius. Sunt nonnulli qui sic in seipsis cunctis virtutibus et desiderijs dominantur ut ex iudicia vite inter homines divocentur. quo igitur isti nisi inter dominationes currunt. **7** Septima die dicitur fuisse in choro thronorum: qui ideo dicitur throni eo quod deus in eis sedeat et sua iudicia discernat. Quorum officium est secundum Dionysium instruere hominem dei equitatem et iustitiam ideo dicuntur libra iudicij. Unde ipsi sunt isti angeli de quibus dicitur Math. xii. Tribunt angeli et separabunt malos de medio iustorum. Ad horum chororum locantur qui sequuntur eorum doctrinam ut tanquam in libra spiritualia carnalibus. eterna temporalibus preponunt. ut qui in hac libra deo impendunt honores. primo dilectionem. carni castigationem. Unde Gregorius. Sunt nonnulli qui sibi metipsis sapienter et vigilanter dominantur. discutunt se deo semper inherentes. recte alios iudicant ac se iuxta proximos iuste tenent. In his velut in throno deus sedet. cuncta mirabiliter examinat. Quid isti sunt nisi throni sui conditoris

et ad mansiones supernarum sedium ascribuntur. Octava die dicitur fuisse in choro cherubin. quod ideo dicitur: quia in plenitudine scientie pre ceteris relucet radio diuini luminis: ex eo quod prime veritati intimius coniunguntur. Quorum officium est secundum Dionysium plenitudinem sapientie quam in fonte prime veritatis hauriunt alijs inferioribus communicare et diffundere. Ad horum chororum locantur doctores qui habent plenitudinem scientie sacre scripture. et propter dilectionem dei et proximorum corda fidelium umbrabus sapientie irrigarunt. Unde Gregorius. Sunt nonnulli qui plenitudinem acceperunt quod cherubin iure nominantur quia in dilectione dei et proximi pleni sunt. Hi sortem mansionis sue inter cherubin percipiunt. Nona die dicitur fuisse in choro seraphim: qui dicuntur in seipsum ardentes. et ibi collocantur etc. Quorum officium est secundum Dionysium hominem in dei amore accedere. Ad horum chororum pertinent proprie apostoli et martyres qui tantum diuino amore arserunt quod propter ipsum omnia temporalia reliquerunt et pro amore christi supplicium mortis pertulerunt. et ad eundem amore alios incendebant: et similiter omnes qui talia faciunt. unde Gregorius. Sunt nonnulli qui sunt accessi facibus superne contemplationis et solo amore eternitatis pascuntur terrena abiciunt. amando ardent. loquendo alios accendunt. et in dei amore alios ardere faciunt. quid istos nisi seraphim dixerim. Ideo inter seraphim sorte sue mansionis acceperunt. Decima die dicitur non mansisse in loco in quo mater dei nunc stat super omnes choros angelorum exaltata. quia virgo maria adhuc fuit in terra quam locasset. ibi si eam secum adduxisset. Ideo ibi non stetit sed ascendit ad thronum trinitatis ad dexteram patris. Et undecima die fuit per thecostes. Et tunc misit spiritum sanctum sicut ipse promisit apostolis. ut habetur Iohannis xvi. quod dixit. Expedi vobis ut vadam etc. Et sic patet. quomodo christus ascendit super omnes celos: et sedet ad dexteram patris. Unde per psalmum. Tu solus altissimus super omnem terram nimis exales super omnes celos etc.

De sancta trinitate. Sermo. xxxiiij.

Res sunt qui testimo-

num dant in celo. pater. verbum. et spiritus sanctus. et hi tres unum sunt. i. Ioh. v. Notate charissimi. Dicit enim Aristoteles. i. metha. quod scientis est posse docere. Hinc est enim quod sanctus iohannes qui celestia secreta penetravit dum super pectus domini in cena recubuit et ibi fluentia diuine sapientie copiose hausit. Ideo ostendit

se scire diuina secreta cum nos salubriter docet dicens. Tres sunt qui etc. Unde Boetius de trinitate. Trinitas personarum in pluralitate consistit. vnitas vero in simplicitate substantie. quare bene dicit. Tres sunt qui testimonium dant etc. **B** Notandum charissimi quod sancta mater ecclesia que vult omnes filios. i. christianos saluari. qui tamen non possunt saluari nisi per fidem sancte trinitatis. iuxta illud Athanasii episcopi alexandrini dicitis. Quicumque vult saluus esse ante omnia opus est ut teneat catholicam fidem. Quam nisi quisque integram inuiolatamque seruauerit absque dubio in eternum peribit. Fides autem catholica hec est: ut unum deum in trinitate et trinitatem in vnitate veneremur. Ideo ordinavit ecclesia hodiernum festum in quo sancta trinitas veneratur ut omnes christiani in vera fide trinitatem personarum et vnitatem essentie venerarentur: et sic saluarentur. quod autem omnes christiani facilius possint habere fidem trinitatis: ideo trinitas personarum et vnitas essentie multipliciter nobis ostendit. Primo ostenditur ipsa trinitas personarum in creando omnes creaturas. unde moyses ait Gene. i. In principio creauit deus celum et terram. Quod exponit magister sententiarum dicens. per deum signas patrem. per principium signas filium. Sequitur quod spiritus domini ferebatur super aquas. unde quod apud nos dicitur deus. hebraica veritas habet he loym. ideo dicitur. In principio creauit he loym. quod est plura et ad illud singulare quod est iel. Et significat pluralitatem personarum. Nam he loym interpretatur dii in plurali. Et vero deus in singulari. In cuius figura dixit dyabolus per serpente Gene. iii. Eritis sicut dii. pro quo dicitur in hebreo he loym. Et ideo deus secundum trinitatem est causa omnis creature secundum triplicem rationem causalitatis. Primo est causa efficiens per potentiam. Secundo est causa essentialis per sapientiam. Tertio est causa finalis per bonitatem. hinc est enim quod in omni creatura ostendit similitudinem huius causalitatis. Unde non tam magna esset creatura nisi potens esset creator nec tam pulchra nisi esset sapiens. non tam ordinata et utilis nisi esset bonus. Et Ambrosius. Deus quod natura est inuisibilis ut posset sciri: opus fecit quod sua visibilitate opifice manifestaret. Et ideo secundum tria attributa in diuinis omnia sunt creata. scilicet per potentiam patris per sapientiam filii. et per bonitatem spiritus sancti. Unde apostolus ad Romanos. xi. dicit. Quia ex ipso: et per ipsum: et in ipso sunt omnia. ipsi honor et gloria in secula seculorum amen. Quod exponit Augustinus in libro de ciuitate dei. dicens. Ex ipso

dicit propter patrem: per ipsum dicit propter filium: in ipso dicit propter spiritum sanctum. Et cum dicit ipse honor insinuat hanc trinitatem unum deum esse. Primo igitur ostendit patris potentiam qua omnia ex nihilo creauit. Nam ut dicit magister lib. ij. dist. i. quod creare est ex nihilo aliquid facere quod tamen conuenit potentie patris. Unde Sap. xi. Omnipotens manus tua domine creauit orbem terrarum ex materia inuisa. Et dicit Aug. In hoc notat omnipotentia sua: quia omnia de nihilo creauit. Secundo ostenditur filij sapientia qua omnia ita sapienter ordinauit. Unde ps. Omnia in sapientia fecisti. glo. i. in filio per quem creauit celum, et terram et omnia que in eis sunt. Et ita sapienter omnia disposuit quod in minimo non potest sapientia eius inuestigari. Unde Roma. xi. O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei etc. Vel illud Jo. i. In principio erat uerbum et uerbum erat apud deum etc. Tertio ostendit spiritus sancti bonitas qua omnia bene fecit. Unde Gene. ij. Uidit deus cuncta que fecerat: et erant ualde bona. Unde dicit Aug. Bonus est deus et in quantum sumus boni sumus. Unde etiam dyabolus in quantum est creatura est bonus. Quod etiam ostendit Arist. iij. ethicorum. ubi dicit quod qualis unusquisque est talia operatur. cum ergo deus sit optimus. sequitur etc. Unde de illis tribus dicit Rabanus. Per potentiam patris omnis res creata est. Per sapientiam filij omnis res sapienter disposita est. Per bonitatem spiritus sancti omnis res bona est. Secundo principaliter ostenditur ipsa trinitas personarum et unitas diuine et simplicissime essentie in rebus creatis. Et hoc tripliciter: scilicet in creaturis superioribus. medijs. et inferioribus. Unde Sapient. xij. Per magnitudinem creature et speciem potest intelligibiliter creator uideri. Primo ergo ostenditur in rebus creatis superioribus. scilicet in sole. Sol enim est unus in substantia et triplex in proprietate et operatione. Nam habet ualorem seu dignitatem splendorem et calorem. Primo habet ualorem seu dignitatem. Unde Ambrosius in exame. Sol est dominus et pater planetarum. Ideo dicit Arist. quod sol et homo generent hominem. Secundo habet splendorem per quem illuminat totum mundum. Unde Boetius. Sol est oculus mundi claritas diei etc. Tertio habet calorem per quem hyems et frigus temperatur. sic in deo est una essentia et trinitas personarum. Unde Augustinus in lib. de uerbis domini. In sole tria consideranda sunt que omnino separari non possunt. scilicet substantia. splendor. et calor. Si ergo nemo

potest diuidere creatum solem a splendore et calore. quomodo tunc quis diuidere potest creatorem. quod dicitur impossibile est. Unde Anselmus in de processione. c. xj. dicit. Ponamus filium et spiritum sanctum ita pares esse de patre solo sicut calor et splendor de uno sole. Ponamus deum patrem tanquam solis substantiam seu rotunditatem qui est sine initio. Deinde ponamus filium sicut splendorem notificantem patrem sicut splendor solem. Insuper ponamus spiritum sanctum tanquam calorem ab utroque precedentem. scilicet a sole et a splendore. Tunc ut constat ista tria sunt in sole et non possunt separari ab inuicem: sed sunt unus sol. Sic pater et filius et spiritus sanctus sunt unus deus in essentia. Unde Raymo sup Apo. Require in natiuitate christi. Et in cuius figura ut testatur Eusebius circa natiuitatem christi tres soles apparuerunt in oriente que paulatim in unum corpus solare redacti sunt. Unde exemplo solis considerare debemus et intelligere trinitatem personarum et unitatem essentie. unde de hoc habet figura Gene. xvij. in abrahamam que uidit tres viros et unum adorauit. Unde dicit quod apparuit ei dominus sedens in ostio tabernaculi sui in ipso feruore diei. Cumque eleuasset oculos suos apparuerunt tres viri: quos cum uidisset cucurrit in occursum eorum et adorauit dicens Domine si ueni gratiam in oculis tuis ne transeas seruum tuum. Ecce quomodo hic bene notat trinitas personarum cum tres uidit. et unitas essentie cum adorans dicit in singulari. Domine etc. Sic nos spiritualiter debemus exemplo solis considerare et intelligere trinitatem personarum et unitatem essentie: tunc in ipso feruore diei. id est in splendore et calore solis bene appareret nobis tria etc. unde Aug. super Iohannem. Si separas solis calorem a sole: separat uerbum a patre. quod dicitur sed primum est impossibile etc. Secundo ostenditur in creaturis medijs puta in anima. unde dicit Aug. quod in anima est una essentia et tres potentie et sic habet unitatem in essentia et trinitatem in potentijs. Nam anima imago est trinitatis: sed habet memoriam intellectum et uoluntatem que sunt potentie anime. et memoria non est intellectus. nec intellectus uoluntas. nec e conuerso. et tamen hec tria sunt una anima. sic est in diuinis etc. Unde anima est creata secundum potentias ad imaginem totius trinitatis. Ideo dicit magister li. ij. dist. xvi. Factus est homo secundum animam ad imaginem et similitudinem non tantum patris uel filij uel spiritus sancti: sed totius trinitatis. Est ergo notandum quod anima primo creata est ad imaginem patris quantum ad memoriam ut deum semper in memoria habeat. Secundo ad imaginem filij quantum ad intelligentiam ut intelligentiam deum spiritus intuea

tur. Tertio ad imaginem spūs sancti q̄tum ad volūtatem vt eum in voluntate semper diligat. Unde dicit Bern. in libro meditationum. Tria in mente mea inuenio. s. memoriam per quam deus reminiscor: intelligentiam per quā deū intueor. et volūtatem per quam deum amplector. **D** Tertio ostenditur in creaturis inferioribus. i. terrestribus. Uidemus em̄ q̄ vna est aqua in fonte riuo et stagno: sed riuus emanat a fonte. stagnū autē cōsurgit a fonte et riuo. Sic filius a patre et spūs sanctus ab vtroq̄. Unde in symbolo Athanasij. Pater a nullo est: filius a patre: spūs sanctus a patre et filio. Sic fons a nullo est: riuus a fonte solo. et stagnū a fonte et riuo. Itē p̄cedit odor a balsamo. **Require** natiuitatis. **R.** Et sic patet quomodo exemplis potest demonstrari trinitas personarū et vnitas essentie. Quare merito debemus hoc credere et firmiter tenere. Unde exemplum huius habemus in legenda sancti Siluestri de imperatore Constantino cui sanctus Silvester per exemplum demonstrauit. Legitur em̄ q̄ Constantinus imperator multum persequebat christianos quare cecidit in incurabilem lepram. Tandem ad cōsiliū pontificum idolorū adducta sunt tria milia puerorū vt om̄s occidifaceret et seui eorum sanguine recenti. et calido balnearet. Egrediente autē eo ad locū vbi balneum parari debebat. matres puerorum ei obuiabant. que resolutis criminibus miserabiliter vlulabant. Tūc dixit imperator. Audite me comites et om̄s populi. Dignitas romani imperij de fōte pietatis nascitur. Et hanc etiam dedit legem q̄ quicūq̄ bello aliquē infantem occidisset capitali sententie subderetur. Quāta ergo crudelitas erit illos infantes occidi. melius ē memori salua vita innocentium q̄ vitam recuperare per eorum interitum. Iussit ergo pueros matribus reddi. Cui sequenti nocte Petrus et Paulus apparuerunt dicentes. Quoniam propter pietatem. abhoruisti effusionem sanguinis innocentium. misit nos dñs noster iesus xp̄us dare tibi consiliū recuperande sanitatis. Silvester qui p̄pter tuā crudelitatem latitat apud mōtē syraptiz ibi em̄ fugit. hic tibi piscinam ostendet in qua immersus tertio ab om̄i morbo lepra curaberis. Tu vero hāc vicissitudine x̄po reddas vt idolorū templa destruas. et x̄pi ecclesias restaures. et sc̄te trinitatis deinceps cultor fias. Enigilās igit̄ Cōstantin⁹ misit pro siluestro. Qui vidēs milites credidit. se ab eis occidi. et deo se cōmendās intrepid⁹

Constantino presentatur. Cui Constantinus assurgēs ait. Bñ reuenisse gratulamur. Et narrauit ei ordinē somnij sui. Et dixit: q̄ sunt illi dii qui mihi apparuerūt. Silvester r̄ndit eos nō esse deos sed cultores trinitatis et ap̄tos x̄pi. et sic silvester baptizauit euz in noie patris et filij et spūs sancti. et statim mūdatus est. Vñ p̄ma die sui baptismi hanc legem dedit q̄ x̄ps ab vrbe romana tanq̄ verus deus coleret. et ecclesias cōstruxit et ad fundamentum vni⁹ basilice cōstruēde: p̄mus terrā apparuit. et duodecim cophinos i scapulis suis foras eiecit. et multa bona fecit pro xp̄ianitate. Audiēs autē mater eius Helena per litteras laudat filium q̄ abrenunciasset ydolis: sed dure increpat q̄ relicto deo iudeorū: crucifixū hoīem deus colat. Rescribit Augustin⁹ matri existenti in bethania q̄ secum magistros iudeorū ferat et veniat. et ip̄e doctores xp̄ianorū p̄ferat vt sic ex disputatione mutua appareat fides vera. Durit ergo secū Helena. cxli. viros doctissimos iudeorū: inter quos erant. xij. qui sapientia et eloquētia p̄ ceteris rutilabant. Cūq̄ Silvester cū clericis suis et predicti iudei ad disputandū corā impatore conuenissent. Tūc vn⁹ de duodecim doctissimus dixit incipiens disputare cōtra trinitatem. Cum isti. s. xp̄iani. tres deos colūt. s. patrem et filium et spūs sc̄m manifestū est eos cōtra legē agere q̄ dicit. Videte q̄ ego sum solus: et nō sit ali⁹ de⁹ p̄ter me. Ad hoc r̄ndit Silvester. Nos vnū deum colim⁹ et ex vestris libris trinitatem personarū vobis demonstrare valemus. Nam patrē dicim⁹ de quo propheta ait. Ipse inuocauit me: pater meus es tu. Et filiū dicimus. de quo idem p̄pheta dicit. filius me⁹ es tu et c. Spūs sc̄m vero de quo similiter dicit. Spūs eius⁹ om̄is virtus eorū. In hoc etiam q̄ dixit. Faciam⁹ hoīem ad imaginē et similitudinē nostram et c. euidenter pluralitatem personarū et vnitatem deitatis demonstrat. Licet autē tres sunt persone: vnus tñ deus est. qd̄ exemplo visibili aliquatenus demonstrare valem⁹. Et accipiens purpurā imperatoris tres ibi plicas fecit dicens. Ecce videtis tres plicas et explicans ait. ecce q̄ tres plice sunt vn⁹ p̄anus: ita tres p̄sone vn⁹ deus. Et sic sup̄at⁹ est. primus. Et cōsequēter om̄s sup̄ant in articulis fidei. Quare impator et iudices et om̄es iudei et regina cōuersi sūt ad fidē. **T**ertio p̄ncipaliter ostēdit trinitas personarū et vnitatem essentie p̄ testimonia sacre scripture veteris legis et noue q̄ magister sniaz ostēdit lib. i. disti. ij. vbi testimonia sacre scripture

adducit. Et primo adducit auctoritates veteris legis de unitate diuine essentie. vbi dominus per Moysen ait. vt habet Deuter. vi. Audi israel dñs deus tuus: deus vnus est. Item Exo. iij. loquit dñs ad Moysen. dicens. Ego sum q̄ suus. et si quesierint nomē meū vade et dic eis: qui est misit me ad vos. Item Exo. xx. Ego sum dñs deus tuus qui eduxi te de terra egypti. Nō erunt tibi dii alij preter me. et plura dicit et c. Magister dicit. Hic aptissime declarat unitas diuine essentie. Secundo adducit auctoritates noui testamēti vbi xp̄us ait Joh. x. Ego et pater vnum sumus. Magister dicit. Unum dicit ne fiat discretio. i. diuisio diuine nature. Vñ ppter hanc unitatē diuine essentie. rñdit xp̄us philippo querēti et dicēti. Dñe oñde nobis patres et sufficit nobis. Dixit. philippe q̄ vidz me videt et patrem meum. Tertio adducit auctoritates veteris testamēti de trinitate personarum. Vñ dicit Gene. i. Faciamus hoīem ad imaginē et similitudinē nostraz. Ubi dicit magister. dicens em̄: faciam⁹ ad nostram ostendit pluralitatem personarum: dicens vero ad imaginē oñdit unitatē essentie. Vñ Augusti. in lib. de fide ad petrū dicit. Si in illa natura patris et filij et spūs sancti esset tātuz vna psona. nō diceret. faciam⁹ hominem ad imaginē et similitudinē nostrā. Cū em̄ dicit ad imaginē oñdit vnā naturam esse ad cui⁹ imaginē homo fieret: cū vero dicit nostram oñdit eūdem deū nō vnā: sed plures esse personas. Sed tu iudee modo diceres forte ad angelos dixit. Faciamus et c. qz fuerūt creati. Contra magister li. ij. dist. i. dicit. Creare est de nihilo aliqd̄ facere. qd̄ nō conuenit angelis: igitur. Unde dicit magister li. ij. dist. xvi. q̄ nō dicit ad angelos sed ad filiū et spūs sanctum. Item oñdit tres esse personas in essentia diuina allegando illud ps̄. Verbo dñi celi firmati sūt. Per verbum intelligitur fili⁹: qz verbū caro factus est. Per dñm intelligit pater. Sequit. et spūs oris ei⁹ omnis virtus eoz. Item ait ps̄. Bñdicat nos deus de⁹ noster: et bñdicat nos deus et c. Ecce quō oñdit trinitatē personarum. Vñ in figura huius dicit Esa. vi. q̄ Esaias dicit se audiuisse seraphim clamātia. Sanctus sc̄tus sc̄tus dñs deus sabaoth et c. Magister. per hoc q̄ dicit ter sc̄tus trinitatem significat. Per hoc aut̄ q̄ subdit dñs deus in singulari unitatē essentie. Trina aut̄ cōfessio dei: trinitatem exprimit personarum: unitatē vero essentie aperit cum singulariter subiūgit eū. Item tertio adducit auctoritates noui testamēti q̄ xp̄us dicit Mat. vlti. Ite baptizate om̄s gentes in

noīe patris et filij et spūs sancti. Item Apoc. iij. Sc̄tus sanctus sanctus dñs deus op̄s. Item ap̄ls ad Ro. xij. oñdit trinitatē dicens Quoniam ex ip̄o et c. vt. s̄. Tertio ostēdit distincte personas. Naz dauid dicit. Dñs sc̄z pater dixit ad me: filius meus es tu et c. Cuius eternitas ostēditur Ecclesi. xxiiij. Ego ex ore altissimi prodiui primoge. ante oēm creaturam. Item Mich. v. eternalem generationem verbi a patre et temporalē ex maria insinuat dicens. Et tu bethleem effrata paruula es i milib⁹ iuda. Et te em̄ egredietur q̄ sit dñator in israel. et hoc cōtūm ad temporalem generationem. Sequitur. Et egresus eius ab initio. i. eternitate. Item oñdit personam spūs sancti Gen. i. Spūs dñi ferebatur sup̄ aquas. Et dauid. Quo ibo a spūs tuo. Et Esa. lxi. Spūs dñi sup̄ me et c. Quarto pncipaliter oñditur in miraculis tripliciter. primo in forma baptizandi. Requiere a sc̄sionis. 3. Quam quidem formam vt recitat Eusebius q̄dem arrianus dū quēdam baptizaret et formam trinitatis pueriteret mox in detestationem pfidie aqua disparuit. Secūdo oñditur. Legit em̄ de quodam ep̄o q̄ dū missam celebraret tres clarissime gutte sup̄ altare celitus sunt emisse que sibi appropinquātes vnā clarissimā gemā effecerūt. quā cū idē ep̄s in quadā cruce repone ret in q̄ erāt plures alie gemę. Ille tantā excellentiā illi⁹ sacre gemę nō ferētes de cruce p̄tinus ceciderūt. per qd̄ ostendit excellentia sc̄issime trinitatis. Item exempluz. Requiere in sermo. de sc̄to Aug. Tertio ostēdit in quodam miraculo qd̄ accidit sc̄to Augustino. Legit q̄ eo tpe quo ip̄e libros de trinitate cōposuit: quadam vice duz causa spaciandi iuxta littus maris ambulauit: socijs a longe sequētib⁹. et quedā meditatio de sc̄ta trinitate discurreret: quedā puerū i littore maris inuenit q̄ cū cocleari argēto in quadā foueā quā fecerat aquā de mari effunde bat. et dixit se velle totū mare in illā foueā sic haurire. Cui Aug. in risum puocat⁹ ait Fili mi quomodo hoc facere posses cuz mare sit magnū. coclear modicū. fouea pua. ait ille. Facili⁹ est mihi hoc facere cōtibi qd̄ cogitas adimplere. Cogitas em̄ in libro tuo mysterium trinitatis comprehendere. cuz liber tuus sit parua fouea ad recipiēduz. ingenium tuū paruū coclear ad inquirenduz et ip̄a trinitas imēsuz pelag⁹ ad hauriēduz Et sic puer statim disparuit. Et Aug. deo gratias agēs q̄ verum sit qd̄ puer dixit cogitauit. Et sic patet multipliciter. trinitas personarum et unitas diuine essentie. Vñ Joh.

xx. Hec scripta sunt vt credatis. scz trinitatem: quia iesus est filius dei. et vt credētes vitam habeatis in nomine eius. Unde in signum huius dicit qd Jobānes baptista cognouit trinitatem. Nam tota trinitas manifestauit se sibi cum vidit celos apertos et vocem patris audiuit. Require in secūdo sermone Johānis baptiste.

¶ De natiuitate Johannis baptiste. Sermo. xxxv.

Ritē m̄ magnus corā

dño. Luc. i. Nolate, charissimi. dicit em̄ Arist. vi. Ethicorum qd omnis cognitio fit per similitudinem.

Hinc est em̄ qd angelus gabriel vnus de archangelis. quorum officium est. fm̄ Dyonisi. maiora nūciare de fide vt de natiuitate xpi z pphetias reuelare considerans et cognoscens: qd cōceptio et natiuitas sancti Johānis simili modo debebat per ipm̄ nūciari sicut cōceptio natiuitas xpi: ideo merito dixit de eo. Erit magnus etc. **S** Est notandum qd magnitudinē z dignitatez. s. Johānis considerare possumus in septem. Primo in conceptu. naz eius cōceptus a deo miraculose factus ē. ab angelo gabriele nūciatus: qualiter aūt hoc factum est nota. Legitur em̄ in hystoria scholastica z cōcordat sanctus Lucas. i. ca. Qd rex Dauid volēs cultum dñi ampliare. nam vt dicit venerabilis Beda. Dñs per Moysen cōstituit vnū summū sacerdotem quo mortuo vnū aliū per ordinem succedere iussit quod seruatur est vsqz ad tēpora Dauid. Unde Dauid volens ampliare cultum dei instituit. xxiiij. sūmos sacerdotes. quorum tamen vnus maior erat qui princeps sacerdotum vocabat̄. Statuit autem. xvj. viros de eleazar z octo de ysachar. z fm̄ sortes dedit vnicuiqz ebdomadam vicis sue. Abyas autēz habuit octauam ebdomadā. de cuius genere fuit zacharias. Erat autē ipse z vxor eius Elizabeth senex z sterilis: z absqz liberis. Cuz autē zacharias templū domini ingressus fuisset vt incensum poneret. z multitudo populi deforis expectaret appiuit ei angelus gabriel stās a dextris altaris. Cū autē zacharias in ei⁹ visione timeret ait. Ne timeas zacharia qm̄ ex audita est oō tua. Propriū em̄ est bonoz angeloz: vt dicit Orige. ex sua visione terribos cū se p̄bentes humanis obtutib⁹ mētez turbant. p̄tinus benigna exhortatiōe cōsolari. Ecōtra autē mali angeli se in angelos lucis trāsfigurātes si quos ex sui p̄ntia terribos viderint. eos ampliori horrore cōcutiūt. Jō di

cit. Ne timeas zach. etc. Ecce elizabeth vxor tua pariet tibi filiū cui⁹ nomē Jōhes crit. vinum z sicerā. nō bibet: z ante deū in tutez spū helye p̄cedet. zacharias atqz siderās sui senectutē z vxoris sterilitatē dubitare cepit z more iudeoz signū ab āgelo req̄siuit. Angelus autē eo qd v̄bis suis nō credidit plaga taciturnitatis ipm̄ percussit vsqz ad natiuitatem filij qd in signū accepit. cū autē zacharias foras ad pplm̄ exisset z p̄p̄s eū factuz mutū vidisset: cognouerūt qd ipse in tēplo visionē vidisset. Cōpleta autē septimana officij sui abiit in domū suā z concepit. elizabeth z quicqz mēsis occultauit se dicēs. Quia sic fecit mihi dñs i diebus qb⁹ resperit auferre opprobriū meū inter hoies. Un̄ dicit Amb. Erubescere etate p̄t⁹ sui ne i senectute. videret vacasse libidini. z tñ gaudebat sterilitatis opprobrio carere: qz opprobrium est mulierib⁹ nō h̄re p̄miū nuptiaz. p̄pter qd celebrant nuptie z carnalis coitus excusat̄. Et sic p̄t⁹ qd fuit magn⁹ in cōceptu. cum sic de⁹ ita miraculose op̄at⁹ est. z angelus hoc nūciauit. vñ aug. Magna gl̄ia fuit qd ab eo dē angelo nūciat⁹ fuit iohes z xps. Legim⁹ em̄ quattuor viros solēnes cōtra cursum nature genitos z p̄ angelos nūciatos. s. isaac Gene. xvij. sanson. Judi. xij. quoz angelorū tñ p̄pria noia nō legim⁹. xpm̄. Luce. i. et iohem. Luce. i. angeli annūciātis nomē legimus. nā fuit gabriel. **S** Scōdo fuit magnus in vtero. qz sc̄tificat⁹ ante qd nat⁹. vñ Luce. i. dixit angelus. Spū sc̄tō replebit̄ ad huc in vtero: matris sue. ideo verificat̄ de eo illud Jerc. i. Prius qd te formare in vtero noui te: z anteqd exires de vulua sc̄tificauit te. z p̄phetā in gētib⁹ dedi te. Unde notandū qd sc̄tificat⁹ erat tripliciter. s. a p̄re z filio z spū sc̄tō fm̄ tria attributa in diuinis. Require in ser. de cōceptiōe virginis. D. primo fuit a p̄re mūdāt⁹ p̄ suā potētā qz fomes. i. cōcupiscētia seu vulneratio pcti in eo q̄tum ad p̄nitatē peccādi mortaliter fuit extinctus. Ideo dicit de⁹ pater. Prius qd te formare in vtero noui te. i. mūdauit te. s. a pctō. ideo dicit Greg. in moral. qd nunqz deum offendit etiam in minimis puto in verbo vel facto. Ideo dixit angel⁹ Luce. i. Erit magn⁹ corā deo. Amb. nō tñ corpis sed aie sc̄titate. Nota chryso. Require in seq. sermone. Scōdo fuit a filio illuminat⁹ p̄ suā sapiam eo qd in vtero existēs cognouit xpm̄ qm̄ maria venit ad elizabeth. vnde dicit Luce. i. qd cum gabriel venit ad mariā z nūciauit ei qd deberet fieri mater dei. Et faciēs sibi mētionem de cōceptione elizabeth. tūc cōsurgēs abiit

in montana: quia zacharias in montanis habitavit. et salutavit elizabeth. Quam salutationem puer adhuc existens in utero matris prius senserat quam mater. ideo dicit. propheta tam in gentibus dedi te. Unde Chryso. volens ostendere quod fuit etiam plusquam propheta dicit. propheta est pro merito conversationis et fidei. prophetiam accipere non priusquam fuerit homo. sed iohannes fuit prius. propheta quam homo natus. Et quia consuetudo erat ut prophete vngerentur. ideo quando maria salutavit elizabeth christus iohannem in prophetam vixit. Nam ipse statim presentiam christi cognovit. ideo exultavit. unde dicitur Luce. i. Et factum est ut audivit elizabeth salutationem marie exultavit infans in utero eius. unde dicit Amb. Vocem prior audivit elizabeth: sed iohannes prior gratiam sensit. Illa audivit: iste exultavit. Illa maria: ille christus. Ecce quantam illuminationem recepit a christo quod in utero cognovit eius presentiam. Unde dicit Greg. Iohannes quia non poterat christum salutare salutavit in utero. Et dicit Iohannes. Chryso. super Math. quod genua flexit in utero saltando in reverentiam adventus sui salvatoris. Unde admirando dicit Greg. Quis unquam novit tale tripudium. miles reclusus in ventre cognovit dominum ac regem. Tertio fuit a spiritu sancto sanctificatus per suam bonitatem. Unde dicit Iuno. Sanctificatus fuit antequam natus: cum a christo et maria dignus fuit in utero visitari. ideo dicit. Antequam exires de vulva sanctificavit. quod fuit magnus. Sed non fuit tamen sanctificatus in utero versus sancto repletus. Unde dicit Amb. super illud Luce. i. Spiritus sanctus replebitur adhuc in utero etc. Cui spiritus sanctus infunditur magnus est et plenitudo virtutum. Nam multo excellentius est spiritus sancto repleti quam sanctificari. Et ratio est. nam sanctificari mundationem significat: sed repleti redundantiam siue abundantiam dicit. Unde discipuli christi versus ad diem penthecostes nunquam ad illum gradum attingere poterunt ut de eis posset dici. Repleti sunt spiritu sancto. qui tamen fuerunt sanctificati et mundati secundum dictum salvatoris. vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. quod tamen iohannes habuit in utero matris sue. Unde dicit Ber. Iohannes non legitur solum in utero sanctificatus: sed etiam spiritu sancto repletus. Et si placet dic. Unde in signum huius excellentie habuit pater et etiam mater gratiam prophetiam quam ipse eis meruit. Require in sequenti sermone. **I** Tertio fuit magnus in partu. unde salvator Math. xi. Inter natos mulierum non sursum. ma. io. bap. Circa quod

notandum quod ipse in sua natiuitate fuit magnus propter tria. Primo ex hoc quia mater domini nostri eum more gerule nutrivit. Si non fuisset magnus regina celi et domina mundi benemansisset in propriis. Unde legitur Luce. i. quod cum angelus voluit certificare beatam virginem quod intacto utero ac virgine permanere posset filium portare. arguit sibi per locum a simili dicens. Ecce eli. cog. tua etc. versus ibi. Omne verbum. Tunc exurgens maria abiit in montana ad eli. cognatam suam et mansit cum illa quasi tribus mensibus. versus dum puer nascitur. natumque puerum virgo maria suis sanctis manibus de terra levavit et quasi ad morem gerule eum nutrivit. Unde elizabeth potuit dicere ad beatam virginem illud Exo. ij. Accipe puerum et nutri eum. ego tibi dabo mercedem tuam. scilicet laudem et gratiarum actiones. Secundo fuit magnus in partu: quia in sua natiuitate parentes letificavit. Letificavit enim patrem suum zachariam: quia loquela fuit sibi restituta quam perdidit propter incredulitatem cum non credidit angelo unde dicitur Luce. i. quod cum querebant a patre quem vellet vocari eum. qui postulans pugillarem scripsit dicens. Iohannes est nomen eius. Apertum est autem ilico os eius et lingua eius loquebatur benedicens deum. Tunc impletum fuit illud promissum angeli dicens Luce. i. Vocabis nomen eius iohannem: et erit tibi gaudium et exultatio. Tertio fuit magnus in partu: quia non tamen patrem letificavit: versus etiam omnes vicinos. unde Luce. i. Elizabeth impletum est tempus pariedi et peperit filium et audierunt vicini et cognati eius quia magni. dominus misericordiam suam cum illa et congratulabatur ei. Ideo dixit angelus ad zachariam Luce. i. Multi in natiuitate eius gaudebunt et merito gaudebant. Nam partus eius fuit miraculosus. et sic excludit defectus impotentie. quare merito gaudeundum est. Fuit etiam eius partus sanctus. et sic excludit reatus culpe id est obligatio penitentialis. quare gaudeundum est. Fuit etiam eius partus iocundus: et sic excludit lamentum miserie. Nam ut dicit Aug. de spiritu et anima. quod cum dolore vitam istam intravimus Unde in signum illius dixit dominus Gene. iii. In dolore paries filios tuos. Et christus Joh. xvi. Mulier cum parit tristitiam habet. Sed in natiuitate iohannis non fuit dolor nec lamentum miserie ratione sanctificationis in utero. ideo merito fuit gaudeundum. Unde propter illud gaudium celebrat ecclesia eius ortum et natiuitatem. Unde dicit Augustinus in sermone. Post illum sacro sanctum dominice natalis diem nullius hominis natiuitatem legitur celebrari: nisi solum beati iohannis baptiste. In aliis sanctis et electis dei novimus illum diem coli quo illos post consum-

mationem, laborum, et deuictum mundum in perpetuas eternitates hec presens vita parturijt. Et notandus quod quibus beatus iohannes euangelista hac die migravit ad dominum. tunc ecclesia festum iohannis euangeliste in tertium diem post christi natiuitatem celebrandum instituit. Et sic sollemnitas iohannis baptiste in suo die remansit. Non tamen dogmatizandum est quod euangelista iohanni baptiste cesserit tantum quod minor maiori cum ambo sint magni facti nec dicendum est disputare, quis eorum sit maior. Quod ostensum est diuinitus bene in quodam exemplo. Legitur enim quod erant duo doctores theologie quorum unus baptista, alter euangelistam, preferbat. Tandem super hac questione solenni disputatione indicta quilibet valde sollicitus erat auctoritates et efficaces rationes inuenire quibus suum iohannem posset preferre. Adueniente autem die disputationis quilibet sanctorum, suo emulatoz apparuit ei quod dixit. Bene concordem sumus in celis, ideo de nobis non disputetis in terris. Tunc illi sibi inuicem et omni populo uisionem publicauerunt et deum benedixerunt. **R.** Quarto fuit magnus in mundo: quia ipse habuit perfectionem omnium sanctorum, ut postea dicitur. Require et potes recipere unum membrorum vel plura. Quinto fuit magnus in egressu de mundo. Nam ipse propter iusticiam fuit decollatus, quare merito fuit magnus quia propter martyrium meruit possessionem regni celestis: teste christo qui dicit Mathei. v. Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam quoniam ipsorum est regnum celorum. Qualiter autem propter iusticiam sit decollatus. Requiritur in sermone de decollatione. Sexto fuit magnus in limbo. Nam ipse sanctis in limbo existentibus et saluatorem expectantibus: christi aduentum in breui futurum nunciavit. Sancti enim patres existentes in limbo erant in magna desolatione positi: eo quod spes de liberatione eorum differebat: et nullus determinare potuit eis dicere quando saluator ueniret: sed iohannes descendit ad eos et letificat eos asserens quod cito essent educendi per promissum saluatorem. Unde legitur in euangelio Mathei. quod quando iohannes fuit decollatus et uenit ad limbum fuit a sanctis patribus interrogatus. Quis es tu? Requiritur in sermone primo pasce. **L.** Unde dicit Augustinus in sermone. Alii aduentum superni regis ante multa tempora predicauerunt, iohannes autem futurum uenisse in mundum monstrauit: et sanctis patribus in limbo nunciavit ipsum saluatorem esse natum et in proximo futurum ipsos liberandum. Unde ueraciter est impleta in eo

prophetia Esaie. lxi. dicens. Spiritus domini super me: ut predicarem captiuis in dulgentiam: et clausis apertionem: ut consolaberer omnes lugentes et darem eis oleum gaudij pro luctu. Unde dicit Gregorius super Mattheum. Quem precurrens mundo nunciauerat: hunc moriens ad inferos precurrebat. Sicut enim in mundo multi in eius natiuitate gaudebant: sic etiam in limbo sancti patres de eius aduentu gaudebant. **L.** Septimo est magnus regnans in celo. Nam pre alijs sanctis est in celo sublimatus ac ditatus. Unde Bernardus in sermone. Eleuentur omnes sancti meritorum prerogatiuis ante consistorium diuine maiestatis: et non erit qui ad priuilegium iohannis baptiste audeat aspirare. Unde sciendum quod magnitudo dignitatis ipsius in celo tripliciter ostenditur. Primo quod est collocatus in celo in supremo ordine angelorum, scilicet seraphico. Nam ut dicit sanctus Augustinus, quod de quolibet ordine angelorum aliqui ceciderunt. Et secundum Gregorium. Ordines angelorum non possunt nisi per homines reparari, ideo oportet ad quolibet ordinem aliquos sanctos assumi. Cum igitur ex sanctitatis sue certitudine in hac uita habet certitudinem felicitatis in alia uita, et ideo sicut christus posuit sanctum iohannem in supremo statu sanctorum huius uite: ita consequenter posuit in supremo ordine angelorum: ut colligitur ex dictis sancti Augustini. Unde in signum huius comparauit eum christus lucerne ardenti iohanni. v. cum dicit. Ipse erat lucerna ardens lucens, ardens in dei amore, lucens in omni scititate. Et secundum Dionysium, seraphim dicuntur ardentes. Ideo relinquit sanctus iohannes in choro eorum. Unde Gregorius. Requiritur ante in sermone ascensionis in fine. Secundo ostenditur: quod est intronizatus: et ut quidam doctores dicunt in sede primi angeli, scilicet luciferi sedet. Nam ruina sedis luciferi non potuit nec debuit reparari per christum, quod secundum apostolum ad hebreos. i. Sedet ad dextram maiestatis in excelsis tanto melior angelis effectus quanto differetius pre illis nomen hereditauit. Cui enim angelorum deus dixit aliquando. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Et rursum. Ego ero illi in patre et ipse erit mihi in filio. Nec debuit per beatam uirginem: quod secundum sanctum Hieronymum, ipsa excellit omnes angelos sola: et ascendit super omnes angelos, ut de ipsa dicatur. Ascendit super cherubin. Unde dicit Anselmus de conceptu uirginali. O domina omne quod deus non est infra te est. Nec per alium sanctum ipso minore, quia sic excederet talem in merito non in primio, quod est contra Hieronymum. Nec per alium sanctum maiore eo potuit: teste christo. Inter natos

De sancto Jobāne baptista Sermo xxxvi

mulierum non surrexit maior iohanne baptista etc. Ergo a sufficienti diuisione positus est in loco supradicto. Tertio ostenditur: quod est dotatus felicitate quam lucifer habuisset si steterit que felicitas includit in se omnes perfectiones aliorum ordinum: ut inducit Irido. de summo bono super illud Ezech. xxv. i. Omnis lapis preciosus operimetur tuum. i. omnes perfectiones aliorum ordinum. Ita dico quod sanctus iohannes qui in loco luciferi positus est predicta felicitate et perfectionibus dotatus est. Unde ipse excellenter est de numero illorum quibus dicitur Roma. viii. Quos iustificauit hos et magnificauit. Iustificauit autem deus sanctum iohannem in presenti multipliciter per excellentem gratiam: ita magnificauit eum in regno per superabundantem gloriam. Hec autem magnificentia bene figuratur. i. Mach. x. quod rex Alexander magnificauit et honorauit Jonatham: et scripsit eum inter primos amicos regis. Per regem Alexandrum intelligitur deus rex regum. Per Jonatham sanctus Iohannes Jonathas interpretatur donum columbe: et significat sanctum iohannem qui bene dicitur donum colubine cum sit dotatus donis colubine. i. spiritus sancti. Hunc sanctum scripsit deus inter primos et precipuos sanctos etc. ipsum sublimauit. Unde dicit Bernar. Considera mansiones regni celestis et uniuersum orbem humane generatōis circūuola: solus iohannem uidebis omnibus aliis prepositus: ergo bene magnus: ut pater. Erit magnus coram domino etc. Quibus perspectis aduerite dilectissimi quantum huic reuerentie: quantum deuotionis debeamus impendere: qui ut honorabilis sit a spiritu sancto est prophetatus. promissus ab angelo: laudatus a domino: et perpetua sancte mortis gloria consecratus. Quē sanctum Iohannem rogemus pro impetranda deuotōis penitentia: mundatione peccatorum: ut sanctificemur a spiritu sancto: et post hanc vitam perducamur ad eandem gloriam quam iohannes utitur. Quod nobis concedat etc.

De eodem. Sermo. xxxvi.

Iohannes est nomen eius

I Luce. i. Est notandum quod sanctus Iohannes sextupliciter seu multiplex nominatur in sacra scriptura. propter sex status perfectionis omnium electorum quos ipse in se habuit: quare bene sibi ista sex nomina sunt imposita. Primo nominatur propheta ratione cognitionis diuinorum secretorum. Nam propheta est cognoscere diuina secreta: istam perfectionem in se ha-

buit. Secundo uero precursor seu preco iudicis ratione preuincationis: ubi dicitur quod est perfectio apostolorum. Tertio amicus ratione passionis: quod est perfectio martyrum. Quarto lucerna ratione sanctitatis: quod est perfectio confessorum. Quinto helyas ratione austeritatis uite: quod est perfectio monachorum et heremitarum. Sexto angelus ratione puritatis: quod est perfectio virginum. Has perfectiones habuit iohannes perfecte in eo: quibus ipse meruit uolare et peruenire ad eternam gloriam. Unde figuratur Exo. xxxviii. ubi dicitur quod dominus dixit ad Moysen. Sumes lapides et sculpes in eis nomina filiorum israel: sex nomina in lapide uno: huc est sex perfectiones filiorum israel. i. electorum in sancto iohanne quibus uolauit ad eternam patriam. Unde sequitur quod dominus dixit portabitque aaron nomina coram domino etc. **M** Dico primo quod iohannes habuit in se perfectionem prophetarum que consistit in cognitione diuinorum secretorum: ideo dicitur propheta quasi uidens secreta. Nam ipse adhuc in utero matris existens cognouit christum. Requere in presenti sermone. Unde ipse fuit etiam tante perfectionis et uirtutis ac gratie in diuinorum secretorum cognitione quod uirum parenti meruit gratiam prophetandi. Meruit enim primo matri gratiam prophetandi dupliciter: scilicet matrem christi benedicendo: et sibi nomen imponendo. primo matri. Nam dicitur Luce. i. quod cum Maria uenit in montem cum festinatione in ciuitatem iude intra domum zacharie et salu. Eliza. factum est ut audiuit salutationem. Elizabeth exultauit in gaudio infans in utero eius. Et repleta est. Elizabeth spiritu sancto et dixit. Benedicta tu inter mulieres: et benedictus fructus uentris tui. Et unde hoc mihi ut ueniat mihi dominus meus ad me: ecce quoniam iam tanquam prophetissa loquebatur cum cognouit christum in utero Marie matrem ac Mariam concipientem quod habuit a filio. Unde sequitur ecce et mihi ut facta est uox salutationis tue in auribus meis exultauit in gaudio infans in utero meo. Unde Aug. hoc habuit: ut diceret Elizabeth repleta est spiritu sancto: quo reuelate cognouit quod ista exultatio infantis significaret. unde Chryso. Quis prophetarum cum esset propheta prophetam facere potuit. helyas uenit helyseum in prophetam: sed tamen non donauit illi gratiam prophetie. Iste autem ex utero matris sciam. donauit mihi: ut cuius personam non uidit eius dignitatem cognosceret dicens. Unde hoc mihi ut ueniat mater domini mei ad me. Secundo dedit mihi gratiam sibi nomen imponendo. Unde Luce. i. quod cum impletum esset tempus pariedi Elizabeth peperit filium. Et audierunt vicini et cognati: quod magnificauit dominus misericordiam suam cum illa. Et gratulabatur

tur ei. Et factum est die octavo venerūt cir-
 eūcidere puerū. et voca. eū noīe patris sui za-
 chariam. Et rīdens mater ei⁹ dixit. nequa
 q̄. s; voca. Johannes. Sup quo verbo dicit
 Ambro. Nomen filij p̄ pphetā indicat qđ
 nō a nūto marito didicerat. qz i circūcisio-
 ne vocatibus eū noīe patris sui zachariam
 dixit. nequa q̄: s; Johānes voca. N̄ Scđ o
 patri dupliciter. Primo deū bñdicēdo. Nā
 d; Luc. i. q postq̄ mater dixit nequa q̄ zc.
 dixerūt ad illam q nemo est in cognatiōe
 tua qui vocetur hoc noīe. Innuebāt aut pa-
 tri ei⁹ quē vellet vocari euz. Et postu. pug.
 scripsit dicens. Johānes est nomen ei⁹. Et
 mirati sūt. vniuersi. Apertū est aut. ilico os
 eius. et lingua. et loq̄bat bñdicēs deū. Bñdi-
 ctus dñs deus israel zc. Scđ o sibi nomē p̄-
 phete imponēdo. Uñ d; Luc. i. q dixit ad
 filiu. Tu puer ppheta altissimi vocaberis
 preibis zc. Uñ dicit Orig. zacharias plen⁹
 spūs sancto duas pphetias nūciat. p̄maz de
 xpo di. Bñdictus dñs deus israel. aliā de fi-
 lio. Et tu puer ppheta. Et sic ptz primū no-
 men scz ppheta. Unde in signū hui⁹ dixit
 xps ad turbas. vt habet Mat. xi. Quid eri-
 stis in desertum videre pphetam. Etiaz di-
 co vobis plus q̄ pphetam. O Scđo ha-
 buit iohānes pfectionem apostolorū que cō-
 sistit in p̄nunciatione verbi dei: ideo t̄p̄re
 eo iudicis seu precursor dñi. sicut apostoli
 fuerūt nūcij xpi. Ideo apostolus dicitur mis-
 sus: qz xpus misit eos in vniuersum mūdū
 p̄dicare euāgelīū. vt d; Mar. vlti. Eūtes in
 mūdum vniuersum p̄dicare euāgelīū zc.
 Certe hoc fecit sc̄tus Johānes. ip̄e em̄ vt fi-
 delis nūci⁹ p̄dicauit v̄bū dei. et p̄uertit mul-
 tos ad fidē scē trinitatis. quā tota trinitas
 sibi oñdit cū vidit celos aptos et audivit vo-
 cem patris. et filium in humana carne co-
 gnouit ac sp̄m sc̄m in specie columbe in spe-
 xit. Unde dicit de eo Joh. i. Fuit hō missus
 a deo: cui nomē erat Johānes. hic venit in
 testimoniū vt testimoniū p̄hiberet: scz
 p̄dicādo fidem trinitatis vt dicit Ch̄is.
 Johānes testimoniū dei fuit et hoc non in-
 quantū homo verū inquantū missus a deo
 et elect⁹. Uñ sequit. Testimoniū p̄hibuit io-
 hānes dicēs. Uidi sp̄m sc̄m descendentem
 quasi colūbā de celo. et mansit sup eū. s. xpm
 et ego nesciebam eū. Sed q̄ misit me scz pa-
 ter baptizare in aqua ille mihi dixit. Sup
 quē videris sp̄m descendentē et manētē sup
 eū. s. filium. hic est qui baptizat in spūs sc̄o.
 Et ego vidi et testimoniū p̄hibuit. qz hic
 est fili⁹ dei. Uñ dicit Bern. Usqz ad iohan-
 nem nunq̄ trinitas homib⁹ manifeste ap-

paruit: sed veni intueri iohannem: deum et
 hoīem. p̄p̄is manibus p̄tigentē. et vbi etiā
 pater in voce audit. ac spūs sanctus i specie
 colūbe videt. Uñ ip̄e marie. fidē trinitatis
 litteratis et magistris iudeorū p̄dicauit. Nā
 t̄p̄e quo inchoauit predicare et baptizare mi-
 serunt iudei ab hierosolymis vt d; Joh. i. sa-
 cerdotes: et leuitas ad euz vt interrogarēt eū
 dicentes. Tu quis es: q̄ supple talia facis.
 es tu xps. es tu helyas. es tu ppheta. Rñdit
 nō. Quid ergo baptizas et predicas si nō es
 xps: neq̄ helyas. rñdit. Ego vox clamantis
 zc. Sequitur. Ego baptizo in aqua medi⁹ aut
 vestrum stetit quem. vos nescitis q̄ baptizat
 spūs sancto. Ip̄e est q̄ post me v̄tur⁹ est et an-
 te me factus est: cui⁹ nō sum dign⁹ vt solū
 corrigiā calciamēti ei⁹. Uñ d; Luc. i. Quod
 angelus dixit: multos filiorū israel p̄uertat
 ad dñm deū ip̄orū. Et ip̄e p̄cedet añ illum in
 spūs et virtute helye vt cōuertat corda patrū
 in filios et incredulos ad prudentiā iustorū
 parare dño plebem p̄fectam. Uñ ip̄e est fi-
 gurat⁹ in helya. De quo d; Malach. iij. Ec-
 ce ego mitto vobis helyā p̄herā anteq̄ ve-
 niat dies dñi magnus et horribilis vt p̄uer-
 tat corda patrū zc. Ideo dixit xps. Mat. xi.
 Si vultis scire ip̄e est helyas. Sicut ille ad-
 uentus domini ad iudicium iudei predica-
 bit. ita iste aduentus saluatoris oñdit. Un-
 dicit. Venit post me vir qui ante me factus
 est zc. Unde q̄uis responderit iudeis que-
 rentibus. es tu helyas: nō fuit tamen figu-
 ratus et significatus per helyam. Unde di-
 cit Beda. Quod de helya per Malachiaz
 predictum est hoc de iohāne per angelum
 d; Luce. i. Ip̄e p̄cedet ante illum in spūs
 et virtute helye parare dño plebē p̄fectam.
 Unde Aug. Ip̄e est helyas in spiritu: et non
 in persona. P̄ Tertio dico q̄ Johānes
 habuit pfectionem martyrum que consi-
 stit in cōstantia presentis tribulationis pro-
 pter deū et iusticiam. Ideo dicit x̄pus Joh.
 xv. Maiorem hac dilectionē nemo habz: vt
 aiā. i. vitam zc. Quod fecerūt sancti mar-
 tyres. Certe hec fecit etiam sanct⁹ Johan-
 nes. Ideo d; amicus sponsi: scz xpi. Uñ pōt
 dicere illud Can. viij. Fortis est vt mors di-
 lectio. Et bene fortis est vt mors dilectō sua
 cum ip̄e propter charitatem dei et iusticie
 decollatus est. Qualiter autem decollatus
 sit p̄pter deum et iusticiam. Require in ser-
 mone decollationis. Quarto dico q̄ habu-
 it perfectionem cōfessorum que consistit in
 sanctitate et ostensione boni exempli. iuxta
 illud saluatoris Mat. v. Vos estis lux mun-
 di: quantum ad sanctitatem. Sequitur. Sic

ergo luceat lux vestra coram hominib⁹: scz per bonum exemplum vt videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum etc. Certe hanc perfectionem habuit sanctus Jobānes: ideo vocat^r lucerna. Nam sicut lucerna est clara ppter penitentiam luminis sic iohānes fuit clarus et mūdus ppter suā sanctitatem. Unde dicit Christ. de eius scit^{ate}. Conuersario Jobānis vitam omnium fecit culpabilem apparere, quēadmodum em si videris albam vestē dicis, satis cādidā est vestis, si vero posueris eam iuxta niuem incipit sordida apparere etiam si sordida nō est. Sic quantum ad vitam Jobānis omnis homo videbat^r immūdus, ideo reputabat^r esse xp̄us. Require in sequenti sermone. Vñ ei⁹ scit^{as} fuit ita magna q̄ suo sancto et bono exēplo alios pluxit. Unde dicit de eo Job. v. Ille erat lucerna ardens et lucens, ardens scz in dei dilectione et sanctitate: lucens scz illuminādo om̄s virtutes. Unde Aug. in sermōe. Ille erat lucerna ardens et lucens a deo q̄ spū sancti igne succensa mūdo possessio nocte ignorātie lumē salutis ostenderet, ideo assimilatur lucifero, i. stelle matutine. Sicut em stella matutina differt in claritate ab alijs stellis, et in astrologos precedit solem per sex gradus de mane, q̄n̄ primo apparet in aurore. Sic Johannes differt et precellit alios sanctos in sanctitate et claritate. vñ verificatur de eo illud Ecclesi. i. Quasi stella matutina in medio nebule. Et quasi luna plena in dieb⁹ suis lucet. Et quasi sol refulgens: sic ille refulsit in tēplo dei, et precessit solem iusticie, scz xp̄m p̄ sex menses. Ideo dixit angelus Luce. i. ad virginem, Ecce elizabeth cognata tua et ipsa concepit filium in senectute sua, et hic mēsis est sextus etc. Unde cōuenienter dicitur, de Elizabeth illud Job. xxxviii. Produces luciferum in tpe suo. Unde etiam sicut stella matutina est terminus noctis et principū diei, sic Jobānes est terminus et finis antiquę legis, et principium nouę legis. Ideo dixit angelus ad zach. Luce. i. Ipse precedet ante dñm pa. dō. ple. perfectam. Unde magister Guilhelmus dicit, Ipse tanq̄ lucifer venit: et eternum gaudium nobis pri⁹ et primus nūciauit. Unde ppter honores sancti Johannis hac die ferunt^r facule ardentes qz ipse fuit lucerna ardens et lucēs. Et ignes fiunt. Cuius ratio est vt dicit Jobānes belet^r ad representandū q̄ ossa sancti Jobānis in sebastē ciuitate ab infidelibus combusta fuerunt. Require. Ideo fiunt sibi ad honorem etc. **Q** Quinto habuit perfectio

nem monachorum et heremitarum que cōsistit in asperitate vite seu austeritate: iuxta illud Baruth. iiii. Delicati mei ambul. vias asperas, scz castigādo corpus suū. Unde Gal. v. Qui xp̄i sunt carnem suā crucifixerūt. Certe hanc pfectionem habuit sc̄tus Jobānes: ideo vocat^r helyas ratione austeritatis vite. Nam dicit de helya. iij. Reg. xix. q̄ ipse fugit a facie Iesabel, et venit ad vnum iuniperum vbi comedit subcinericium panē et bibit aquam. Et vt dicit ante. c. xvij. latuit etiam in torrente et bibit de torrente, corui autem deferebant ei panes, sic iohānes latuit vbi duxit asperā vitam. Nam cū esset puerilis etatis que etas est inter. v. et. vii. ānos fugit mūdum petijt desertum, ne leui saltem fame vita maculare possz. Unde cauit ecclesi. Antra deserti etc. Require in sequenti sermone. Sexto habuit pfectionem virginum que consistit in puritate mentis et corporis iuxta illud Cāti. iij. Tota pulchra es amica mea: et macula nō est in te. Certe hanc pfectionem habuit sc̄tus Jobānes: ideo vocatur angelus. Nam vt dicit Hieron. Semper angelis cognata virginitas, quā sc̄tus iohānes pfectissime in se habuit tam in mēte q̄ in corpore. Unde ad laudē virginitatis sancti iohānis dicit Christ. in sermone. Jobānes est speculum virginitatis, titulus, i. honor pudicitie: exemplū castitatis. Unde eius puritas bñ figurat^r nobis iudicū. xiiij. vbi dicit de Samsonē. Erit em puer nazareus dei ab infantia sua ex utero matris sue. Nazareus interpretat^r vnctus: mūdus: sc̄tus, et floridus: et bene significat sc̄m iohannē qui fuit a xp̄o vnctus in affluētia donorum spū sancti. Mūdus ppter vite puritatē. Sāctus ppter exemplorū refulgētā. Floridus ppter vite honestatē: qz inter virgines nullus eo castior: nec virginali nitore splēndidior. Unde bñ dicit saluator. de eo Math. xi. Hic est de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meū. Unde dicit Christ. Jobānes est maior hominē, par angelis, s. ppter puritatem. Vñ bñ dicit de eo illud Cāti. v. Dilectus me⁹ candidus: scz ppter puritatē mētis, et rubicūdus ppter corporis sanctitatē electus ex milib⁹. Vñ dicit Christ. et Bern. Circūspice totam sectā vel cetum nazareorum nullū puriorē, nullū floridiorē iohāne inuenies. Et sic p̄t̄ quō ille habuit sextuplicem statū pfectionis electorū, quare sibi sex noia sunt imposita quib⁹ pfectionibus meruit quasi cū sex alis celū volare. Juxta illud Esa. vi. Sexale vni, s. Johanni etc. **C** De eodem, Sermo, xxxvij.

Deus exaltauit illū z do

D nauit illi nomē. Philip. ij. Nota te charissimi. Dicit em̄ magister lib. i. dist. i. q̄ omne bonū nostrū ipse deus est. vel ab ipso est. Hinc est em̄ q̄ sc̄tus iohānes qui interpretatur cui donatū est a deo recepit nomē a deo. vt dicitur Luce. i. q̄ angelus dicit ad zachariam. Uocabis nomē eius iohannem. igitur bene dicitur. Deus exaltauit illū zc. In quibus quidem verbis duo notantur. Prīmū est honoris dignitas cū dicitur. deus exal. illū. Sc̄m est noīs liberalitas siue impositio cū cōcluditur. dedit illi nomē. Primo dico q̄ in verbis prenotatis notatur honoris dignitas zc. Qualiter deus sanctū iohē exaltauerit z honorauerit pater multipliciter in predictis zc.

R Secūdo dico q̄ notatur noīs impositio cū dicitur. z dedit illi nomen. Circa q̄ notādū q̄ de⁹ dedit sibi quadruplex nomē. Primo nominatur a patre angelus ratione predicationis. Sc̄do a filio helyas ratione austeritatis. Tertio a spiritu sancto ppheta ratione secretorū reuelationis. Quarto a tota trinitate iohānes q̄ interpretatur in quo est gratia ratione sanctificationis. Dico primo q̄ noīatur a deo patre angelus ratione predicationis. Unde dicit Malachi. iij. Ecce inquit mittā angelum meū qui preparabit viā tuā. s. predicādo fidē catholicā. Unde dicit Greg. super Math. Recte angelus vocatur qui nūciare supernū iudicē mittitur: vt dignitatē seruet in noīe quā explet in operatione. q̄ fecit sanctus iohānes qui vtiliter predicauit. Qd̄ ostēditur tripliciter. Primo in pctōz reprehensione. Sc̄do in sua u locutione. Tertio in eterne vite pmissione. Et ideo dicit Isido. q̄ perfectavox est clara. suavis. et alta. Clara vt aures impleat. suavis vt animis audiētū blādiatur. alta vt in sublimis sufficiat. Certe talis fuit vox sancti iohānis. fuit em̄ primo clara in peccatorū reprehensione. quibus impleuit aures redargutione. vnde dicitur Math. iij. q̄ cum predicauit in deserto iudee dixit phariseis ad eū veniētibus qui ppter peccata sua longe fuerunt a deo. Progenies viperarum quis demōstrauit vobis fugere a ventura ira. supple quā meruistis peccatis vestris. q. d. nullus. qz non curatis veritatē et iusticiam. ideo merito dānabimini. Sequitur q̄ dixit eis exemplū. Omnis arbor que non facit fructū bonū excidetur z in ignem mittetur. Jam em̄ securis ad radicem arboris posita est. Ecce quomodo redarguit pec

catores. Unde potest dicere illud. ps̄. Qui oderūt te dñe oderā: z super inimicos tuos tabescebam. vnde ipse iusticiā dilexit z iniusticiā odiuit: nec ppter hoc mori formidabat. Unde dicitur Marci. vi. q̄ ipse dixit herodi crudelissimo regi. Non licet tibi habere vxorē fratris tui zc. Quare fuit decollatus. Sc̄do fuit vox eius in predicando suavis quo ad instructionē omnīū audientīū quos puocauit ad iusticiā. Nam dicit ph̄s q̄ voces sunt note eaz passionū que sunt in aīa. Sic iohānes ppter dulcedinē interne deuotionis semper suauiter loquebat. Et maxime cū loquebatur cū bonis: sicut cum discipulis suis quibus dulciter loquebatur. Unde tpe quo inchoauit baptismū z cepit predicare: populi eū audiētes z eius sc̄tām vitā cōsiderātes currebāt in desertū ad eū. Aliqui vt ab eo baptizarentur. Aliqui vt eius dulci affatu cōsolarentur. vnde dicitur Math. iij. In diebus illis venit iohēs bap. predicās in deserto iudee. tūc exibat ad eū hierosolyma z oīs iudea. et oīs regio circa iordanē z baptizabātur ab eo cōfiteētes peccata sua. vnde quilibet eoz ppter eius dulcem affatū poterat ad eū dicere illud. ps̄. Quam dulcia fau. me. elo. tu. super mel ori meo. A mādatis tuis non decli. qz tu le. po. zc. Tertio fuit vox eius alta in eterne glorie pmissione: qz de altis z celestibus predicauit cū dixit Math. iij. Penitentiā agite ap propinquabit em̄ regnū celoz. Ecce q̄ alte loquitur hic hoībus ppter pctā. positus in vallem huius miserie. predicauit em̄ eis q̄ per penitentiā possunt in celū ascendere. Et ideo dicit glo. super Mat. Janua celi est penitentiā cū fide quā ipse predicauit. quare ipse bene est z vocatur angelus. Unde dicit saluator Math. xi. Hic est. de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelū meū ante faciem tuā qui preparabit viā tuā. s. predicādo zc.

S Secundo dico q̄ noīatur a filio helyas. s. ratione austeritatis vite. Unde ipse est figuratus in helya. Require in precedēti sermone. Sed est notandū q̄ austeritas vite sancti iohānis ostēditur tripliciter. s. in incolatu seu situ. Nam cū esset puerilis etatis que etas est inter. v. et. vij. annos fugit corruptionē mūdi. petiit desertū ne leui saltem fame vitā maculare possēt. Tamē canit ecclesia. Antra deserti teneris sub annis ciuū turmas fugiēs petisti: ne leui saltem maculare vitā fame possēs. In quo deserto. xxv. annis permāsit z duxit vitā heremiticā. vnde dicitur Luce. i. Pur autem crescebat z confortabatur spiritu. z erat in

deserto vsq; in diē ostensionis sue ad israel. Et sequitur Lu. iij. Anno autem. xv. imperij tyberij cesaris factum est verbum dñi super Johannem filium zacharie in deserto. Et venit in oēm regionem iordanis predicans baptismum penitētie in remissionem peccatorum sicut scriptum est in Esa. Uox clā. in deser. 2c. In quo quidē deserto duxit ita sanctam vitam q̄ reputabat messias. vnde dicit Jo. i. q̄ iudei miserunt ab hierosolymis sacerdotes et leuitas ad eū vt interrogarēt eū an esset xp̄us 2c. Sed ait. Ego vox claman. in deser. 2c. Et ideo dixit xp̄us turbis: vt habetur Math. xi. Quid existis in desertum videre pphetam. Etiam dico vobis et plus q̄ pphetam. Amen dico vobis. Non supererit maior Johanne baptista inter natos mulierum. Unde Chri. propter austeram vitam quam duxit in deserto putabat esse christus. Unde ipse est de numero eorum de quibus dicit Baruth. iij. Delicati mei ambulauis vias asperas. Require in sermone precedenti. Secundo ostenditur in vestitu. Nam ipse vili et dura veste tegebatur. Unde dicit Math. iij. ipse autem Iohes habebat vestimentū de pilis camelorum et zonam pelliceam circa lumbos suos. Unde propter hoc dixit christus Math. xi. Quid existis in deser. vi. ho. molli. ve. Ecce qui molliibus vestiuntur in domibus regum sunt. q. d. nō vidistis hominem in deserto veste vestitum delicata et preciosa sicut vtuntur viri delicati qui diligunt comodum carnis honores et diuitias mundi: sed vidistis hominem corpus castigantem. vestimentum asperum habentem durissimum lectum. domum sine tecto. sine socio. sine humano subsidio. vt sic separatus a mūdo totaliter se offerret et deo. Unde Greg. sup Mat. Camelorum pilis cōtextis iohannē fuisse vestitū describit. Tertio ostenditur in victu. Nam durū cibū habuit. Vñ dicit Math. iij. Esca autem eius erat locusta. et mel siluestre. De potu dicitur Lu. i. Vinum et sicceras nō bibit. Et ideo propter asperitatem cibi et potus dixit xp̄us eū nō māducare nec bibere vt habetur Math. xi. Venit enim Johannes neq; māducās neq; bibēs. Ecce 2c. vñ dicit Greg. sup Math. O homo si cibū queris locusta erat. si potum: aqua erat. si domū: desertus erat. Unde bene potest dicere ad delictos huius mūdi illud ps. Ecce elongauit fugiens et mansi in solitudine. q. d. 2c. et sic p̄t̄ q̄re merito dicit helyas. T Tertio notat a spū sancto ppheta rōne secretorum reuelationis et agnitionis. vnde dicit spū sanctus per os zacharie Lu. i. Tu puer ppheta 2c. Cir

ca quod notandū q̄ tripliciter ostendit eū nō tñ fuisse pphetaz sed etiā plus q̄ pphaz. Primo sic. nullus pphetarū fuit ppheta anteq̄ natus. sed Iohānes existēs in vtero matris pfundius cognouit maximū secretum scz incarnationem xp̄i. qd nec boni nec mali angeli sciuerāt excepto gabriele. vñ dicit Lu. i. q̄ cū Gabriel venit 2c. Require in primo sermone sczi Johannis. H. Secōdo sic. nullus pphetarum fuit tante virtutis et gratie in diuina secretorum reuelatione q̄ possit alteri dare grām pphetandi. sed sczi Iohānes meruit vt ric̄ parēti grām pphetandi. Requere in p̄cedēti sermone. Tertio sic. nullus pphetarum fuit tante cognitionis q̄ determinato tēpore xp̄m venturū pphetauerit: sed sanctus Iohānes ostēdit eum ad oculos: vt habet Johā. i. Stabat iohes et ex discipulis eius duo et respiciens illū ambulante dixit. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi. Post me veniet vir qui ante me factus est et prior me erat. Unde ipse certū testimonium vltra oēs pphetas dedit. vnde Johan. i. Fuit homo missus a deo 2c. Require in p̄cedēti sermone. Sed hic querit Orige. Cū quinq; genera animalium offerre bātur in templo pro peccatis. s. vitulus. ouis. capra. turtur. et columba. q̄re solū agnū memorauit dicens. Ecce agnus dei. Respondeat agnū cōmemorat. qz in sacrificio agni paschalis filij israel trāsierūt de egypto: conuersati sunt in deserto: intrauerūt terram pmissionis. Sic in sacrificio veri agni cōsequi possumus hoc spūaliter. Sicut enim agnū ministrat lac. lanā. carnem. sic agnus dei. i. xp̄s ministrat nobis spūaliter lac simplicis doctrine qua nutrimur. Lanam. i. indumentū virtutū quo vestimur. esum vite eterne in quo cōficimur. Illa cognouit iohes in xp̄o vltra oēs pphetas. Ideo memorauit eū agnū 2c. Quarto notatur a tota trinitate iohes qd interpretatur in quo est gratia ratione sanctificationis. vnde Jere. i. in persona trinitatis dicitur. Priusq̄ te formarē in vte. 2c. Require in primo sermone. Et dic tria membra vel vnū s̄m placitum.

¶ De scriis petro et paulo. Ser. xxxviij.

Acceptimus gratiam et

apostolatū ad obediendū fidei in oibus. Ro. i. Notate charissimi. dicit enim Arist. in lib. de regimine principū. q̄ qcqd dat indignis et ingratis. perdit. quapropter ne isti gloriosi celorum principes videantur indigni et ingrati de dōis eis a deo collatis existere. ideo regratiādo deo danti

dicunt. Accepimus gratiam &c. Est notandum q̄ receperūt tripliciter gratiā diuinā scz gratiā diuine electionis. grām virtuoset meritoſe operatoſis: & grām gaudioſe exaltationis. U. Primo dico q̄ ipſi receperunt grām diuine electionis. Uñ dicit Joh. xv. Ego vos elegi de mundo vt eatis & fru. af. &c. vbi notandum q̄ dominus elegit eos ad tria vel quattuor. Primo ad ſuuz apoſtolatum in quo fecit Petrum caput & paſtoſe. Unde dixit Petro Jo. i. Tu es Symon filius Johanna tu vocaberis cephas quod interpretatur Petrus & caput. p hoc inſinuās q̄ debebat eſſe caput & princeps alioſz apoſtolorum. Ideo in ſignū huius dixit ſibi Jo. vlti. Paſce oues meas. Si vis req̄re cathe. Petri. Ad ppoſitum de ſancto Paulo etiaſ dicitur Actuum xiiij. Segregate mihi Paulum in opus ad quod aſſumpſi euſ. Hoc eſt ad opus doctrie. Ideo dñs dixit ananie: vt habetur Actuum. ix. Surge & vade in vicuz qui vocatur rectus. Require conuerſionis Pauli. U. Unde dicit ſanctus Dyoniſius q̄ fuit diſcipulus ſancti Pauli in planctu ſuo de morte ſancti Pauli vbi deplorat et commendat ſanctum Petrum & Pauluz. d. Ecce eſt Petrus fundamentum eccleſiarū & glia ſanctoſz reſeſſit a nobis & nos orphanos dereliquit. Paulus quoq̄ doctor doctorū abyſſus ſapiētie nos dereliquit. Paulū dico nobiliſſimum apoſtoſz hic angelus terreſtris & homo celeſtis. imago & ſimilitudo diuinitatis. Secūdo elegit eos ſingulariter ad reuelationez diuinoſz ſecretoſz. Naz petrū aſſumpſit ad ſuam tranſfigurationē quando tranſfiguratus eſt in monte thabor. vbi facies eiuz reſplenduit ſicut ſol. & veſtimenta eiuz facta ſunt alba ſicut nix vbi vocem patris audiuit. d. Hic eſt fili⁹ meus dilectus in quo mihi cōplacui. ipm audite. vbi tñ gaudium recepit q̄ dixit ad xpm. Dñe bonum eſt nos hic eſſe &c. vt habet Math. xvij. Etiaſ in reſuſcitatione puſſe aſſumpſit petruz: & dū oraret in orto ad p̄ez aſſumpſit eū: & in omnibus ſecretoſis ſuis. Ideo ppter tā amabilem ſecretoſuz reuelationē pre omnib⁹ hoibus ſciuit ſecretoſiſſimū omnū diuinoſz ſecretoſz quod bene notatur Math. xvi. vbi dicit q̄ cuz ieſus interrogauit diſ. ſu. dicēs. Quē dicunt homines eſſe filiū hois qui dixerunt. Alij iohannē baptiſtā. Alij aut helyam. alij vero Jeremiā. aut vnū ex pphetis. Tūc dixit ihs. Vos aut quē me eſſe dicitis ceteris omnib⁹ tacētibus petrus reſpōdit. Tu es xp̄us filius dei viui. Ecce q̄ magnuz ſecretoſz ſciuit. ideo reſpōdit ſibi chriſtus.

Beatus es ſymō bariona: qz caro & ſanguis nō reuelauit tibi ſed pater meus q̄ eſt i celis De paulo d̄z q̄ deus reuelauit ſibi ſecreta celeſtia ſicut ipſe dicit. ij. Cor. xii. Scio homines in xp̄o ante annos. xiiij. ſiue in corpe ſiue extra corpus neſcio. deus ſcit. raptū ad tertium celū. & ſcio eundē hominē qui rapt⁹ eſt in paradifum & audiuit archana vba q̄ non licet homi loqui. Uñ etiā dicit. j. Cor. xv. Notū vob fa. euā. me. quod nō eſt ſm hominem: neq̄ ab hoie didici ſed p reuelationem ieſu xp̄i. Ecce quantā diuinoſz ſecretoſz grām habuerūt. Uñ dicit xp̄us Jo. xv. Jam non dicā vos ſer. ſed ami. qz ſeruus ne ſcit. quid faciat dñs eiuz. vos autē dixi amicos qz quecūq̄ au. a pa. m. no. fe. vobis. Uñ dicit Aug⁹. Paulū dico verū athletam xp̄i. doctū ab illo. crucifixū cum illo. & glorioſum in illo. Uñ de hac ſufficiēti ſciētia diuine reuelationis ſancti Pauli dicit Dyo. vt. ſ. Heu frater mi Thi. qui etiā fuit diſcipulus Pauli & ad quem ſcripſit ſuas epiſtas. Heu frater mi Thimothee dilecte aieſmee vbi eſt mgt̄ uus. vbi eſt amator tu⁹. ingreſſus eſt ad xp̄z dñm deum ſuuz. Ecce eſt orphanus factus eſt. ideo nequaſ ſcribit tibi manu ſua ſctiſſima. d. tibi. Fili chariſſime iam nō veniūt ad te epiſtole eiuz in quibus ſcriptū eſt ſic. Paulus modicus ſeru⁹ ieſu xp̄i iam nō ſcribit de te vltorius ciuitatibus di. Suscipite filium meū dilectū. Heu neminē habem⁹ interpretem parabolarū & diuinoſz eloquioſz. Dauid ppheta plangit filiū ſuū. d. ve mihi fili mi p te. Ego autem dico. Ve mihi magiſter iam nemo dicitur⁹ eſt eamus & videam⁹ doctores mūdi interrogemus eos qualiter oporteat nos regere oues nobis cōmiſſas. & interpretabūtur nobis eloquia pphetaz & xp̄i. Tercio elegit eos ad pfectionis ſtatum. ſ. vinculū charitatis. Uñ dicit Joh. xv. Hoc eſt pceptū meū vt diligatis inice ſicut dilexi vos. q. d. tunc eritis pfecti & deo vnit. Uñ. j. Johā. iiii. Deus charitas eſt & q̄ &c. Certe hāc pfectionē habuerunt ſancti ap̄i tripliciter. ſ. ad deū. ad primos. & inter ſeipſos. Primo ad deū quē tenerrime dilexerūt q̄ notatur. Naz dicit Grego. q̄ pbatio dilectioſis exhibitio eſt opis. & quanto eſt maior dilectio tanto exhibitio opis intēſior. & maior: ſed exhibitio fuit maria. teſte xp̄o qui dicit Joh. xv. Maiorē hāc dil. &c. quod fecerūt ap̄i. Naz petrus dixit vt habet Luce. xxiij. Dñe para. ſum te. in car. & i mortē ire. vñ in ſignū hui⁹ marie dilectioſis dixit ieſus petro trib⁹ vicib⁹ Joh. vlti. Symō iohis dili. me. plus his. dicit ei. Etiaſ dñe tu ſcis qz amo te

dicit ei. Pasce oues meas. Dicit ei iterum. Symon iohannis dili. me. At illi. etiā dñe tu scis qz amo te. dicit. pasce agnos meos. Dicit ei tertio. Symon iohis amas me. Cōtristatus est petr⁹ qz dixit ei tertio amas me z dixit ei. Dñe tu omnia nosti. tu scis quia amo te. dicit ei. pasce oues meas. z sic predixit sibi dominus qz amore illi⁹ debebat pati. Unde adiunxit amē dico tibi. Cum esses iunior cingebas te z ambulabas vbicunqz volebas. cū autem senueris extēdes manus tuas z ali⁹ te cinget z ducat te quo tu nō vis hoc aut dixit. significās qua morte clarificaturus esset deū. Paulus etiā dixit. vt habet Act. xxi. Ego nō solū ali sed etiā mori paratus sum p nomine iesu xp̄i. Exemplū require in fine sermo. Uñ in signū huius dilectionis dicit Ro. viij. Quis nos sepa. a cha. xp̄i tri. an angu. an ple. an fa. an nu. an peri. an gla. sicut scriptum est: qz ppter te mortificamur to. die estimati sumus sicut oues occi. sed in hijs oibus superamus ppter eū qui dilexit nos. Concludit ergo. Certe sum em qz nec mors nec vita nec ali. cre. pot. n. se. a cha. dei. Qualiter aut ppter xp̄m sunt passi legitur qz impator Nero tradidit eos in man⁹ paulini viri clarissimi zc. Require quasi in fi. ser. Secūdo habuerūt charitatez ad primum. Uñ in signū huius in epl̄is suis qb⁹ hortantur hoies ad sanctā vitā z ad dilectionē dei z primi sp̄ scribunt charissimi. Uñ i. Pet. iij. Charissimi ante oīa mutua in vobismetipsis cha. cōti. ha. qz charitas operit multitudinē peccator. Hospitales inuicēz siue mur. vnusquisqz sicut accepit gratiam in alterutrā illā amministrantes sicut boni dispē. mul. gratie dei zc. paul⁹ etiā dicit ad Eph. v. Charissimi ambu. in dile. zc. qd bene docuerūt. nā ipsi pfectam charitatez habuerunt ad primum. quod bene ostendit. Nā sc̄tus Paulus affectabat p̄ire p homibus vt ipsi saluaretur. Require cōuersionis sancti pauli. Tertio habuerūt dilectōem inter se ipsos. Juxta illud Johā. xiiij. Mandatū nō. do vo. vt dili. in. zc. quod fecerūt pe. z pau. quod bene ostendit. Legit em. Req. cathed. petri. U. Uñ coz dilectio bene figurat nob i. Reg. xvij. vbi dicit qz Jonstas diligebat dauid quasi aiām suam. sic pe. z pau. Uñ canit ecclesia. B̄n̄cti p̄n. ter. quo. i. vi. su. di. se. ita z in mor. non sunt sepati. Quarto elegit eos ad statū z p̄m̄ium eterne gl̄ie. Uñ Ephes. i. Elegit nos in ip̄o ante mū. zc. ut essem⁹ sancti z in. in cōspec. eius. Quam claritatē habebimus dū ip̄m videbimus. ideo dicit Johā. xvij. Pater quos ddisti mihi. Req. cath. pe.

Uel quāto honore z gloria ip̄os sublimauerit in celo. Require cathedra Petri. B. y Secundo p̄ncipaliter dico qz habuerūt gratiam fructuose z vtuose opationis. iuxta illud. i. Cor. xv. Gratia dei in me vacua non fuit s̄z semp in me manet. Est notandū qz ipsi cū gratia diuina tripl̄r fructuose ac vtuose z gl̄iose opati sunt. scz fidē factis z verbis pdicando z sic populū cōuertēdo infirmos sanādo: z miracula faciēdo: passionē z mortem sustinēdo z sic ad celū pueniēdo. Et im. ps̄. Ibunt de vtute in vtutem. scz sancte vite z vere pdicationis z vtute miraculorum operationis ad penā passionis. z vi. de deorum in syon. i. in vitā eternam. Dico p̄mo qz isti glorio si. sc̄ti coz diuina gratia fructuose operati sunt fidē factis z vtuose pdicando et sic populū cōuertendo. Nā xp̄s precepit eis Mar. vlti. Euntes in mū. vni. pdic. euā. omī crea. Sequitur. Illi autē pfecti pdi. vbi. do. coo. zc. Qualiter aut fructuose pdicauerunt ostendit. Petrus em vtuliter docuit. Reqre cathedra Petri. A. Et qz dñs cepit facere et docere vt dicit Act. i. sic ipsi exemplo xp̄i sc̄tām vitam duxerūt. Nā legitur de sancto petro: z scribit Clemens papa qz petrus post negationem supuixit. xxxix. an. z semp surrexit ante p̄m̄ium cantū galli. z plorādo orauit vsqz ad horam p̄marum p negatiōe sua. Fertur quoqz qz semp in sinu sudariū portauit quocrebzo lachrymas fluentes ab oculis terfit vnde adeo habuit in cōsuetudine flere vt ei⁹ facies tota adusta lachrymis videbat. cibus etiam eius erat simplex vt testatur in li. clementis vbi dicit qz petrus dixit. Panis inquit solus mihi est z raro cū olerib⁹ vsus est indumentū autē mihi est tunica cū pallio. z hoc habens nihil aliud requiro. Hec ille. Qualiter pau. docuit ostendit nam ipse statiz post conuersionem suam cepit xp̄m pdicare. Require cōuersionis. z de eius sc̄a vita. Reqre ibidem. Unde dixit Paulus. i. Cor. i. Nos predicamus xp̄m crucifixuz. Uñ canit ecclesia. Petrus ap̄ls z Paul⁹ doctor gē. ip̄i nos docuerunt legē tuam dñe. Secundo dico qz Petrus z paulus cū gratia diuina vtuose z potenter operati sunt miracula faciēdo qbus firmauerunt doctrinā suā. Uñ glo. sup illud Luc. ix. Dedit eis vtutem. i. gratiam sp̄s sancti. z potestatem sup omnia z misit illos pdicare regnū dei z sanare infirmos. dicit glo. concessa ptate signoz mittunt pdicare regnū dei vt z noua facerēt qui noua pdicarent. Ideo dicit Joh. xiiii. Qui credit in me opa q̄ zc. Uñ Bed. sup Mat. Oportuit eos magna z noua facere q̄ debebāt magnā pdi

care: et sic iterum iuerunt de virtute in virtute
 sed de virtute predicationis in virtutem mira-
 culorum operationis. Unde de miraculis sancti
 Petri. Require cathedra petri. Legitur etiam quod
 cum quadam vice petrus duos de discipulis
 suis ad predicandum misisset et cum .xx. dietas
 iussent vnus illorum moriebatur: alter vero re-
 dit et quid acciderat nunciauit. Tunc Petrus
 tradidit sibi baculum suum precipiens vt ad
 focium rediret et baculum super eum poneret quod
 cum ille fecisset petrus qui fuit p. xl. dies mor-
 tuus surrexit viuus. 3 Uel sic quibus in plu-
 ribus locis predicauerunt et populum conuertere-
 runt et mirabilia fecerunt: tamen per hodierno
 festo ista recitantur. Circa quod notandum
 quod cum sanctus petrus tempore Neronis im-
 peratoris fidem christi hierosolimis predicauit
 Erat eodem tempore quidam magus in hie-
 rusalem nomine symon qui dixit. Ego sum
 prima veritas. ego sum sermo dei. ego sum pa-
 rachitus. ego sum omnipotens. ego sum om-
 nia dei omnia sunt mihi possibili. ego ado-
 rabor vt deus. et dominabor in diuitijs et hono-
 ribus. et fecit serpentes ereos mouere se et sta-
 tuas ereas et lapides ridere. et canes canta-
 re et homini. Hic igitur volens disputare cum
 petro. et ostendere quod esset deus statuta die venit
 petrus et dixit. Pax vobis fratres qui diligitis
 veritatem. Cui symon. Nos tua pace non
 habemus opus. Si enim pax sit et concordia
 ad inueniendam veritatem nihil poterimus per-
 ficere. Habent enim inter se pacem latrones pro-
 pter quod noli inuocare pacem sed pugnam.
 Duobus enim dimicantibus tunc erit pax cum
 alter fuerit superatus. Cui petrus. Cur times
 audire pacem. ex peccatis enim bella nascuntur
 vbi autem peccatum non est pax est. in dispu-
 tationibus veritas: in operationibus iusti-
 cia inuenitur. Et symon nihil dicens sed ego
 ostendam tibi potentiam meam diuinitatis
 vt repente adores me. Ego sum prima veritas
 id est summa. et possum volare per aera
 nouas arbores facere. lapides in panem mu-
 tare et in igne sine lesione durare: et omnia que
 volo possum facere. Contra hunc petrus dispu-
 tauit. et omnia eius maleficia detegebat. tunc
 videns symon quod non posset petro resiste-
 re. omnes libros sue magice artis in mare
 proiecit ne forte magus perderetur: et romam
 perrexit vt ibi tanquam deus haberetur: quod
 cum petrus percepit ipsum insequitur in romam
 symon vero multa mirabilia in presentia
 neronis fecit et eum contra petrum concitauit. tunc
 dominus apparuit petro. di. symon et nero
 cogitant contra te malum: sed ne timeas quia
 ego tecum sum vt eruam te et dabo tibi ser-

ui mei pauli solatium qui cras romam ingre-
 dietur. Post hoc paulus sicut dominus predixit romam
 venit et cum petro christum predicauit et magnum
 populum ad fidem conuerterunt et multa mira-
 bilia fecerunt. symon autem magus intantum
 a nerone amatur quod vite eius et salutis et toti
 us ciuitatis custos sine dubio putabatur. qua-
 dam autem die sicut dicit leo papa. dum symon
 ante neronem staret subito eius effigies
 mutabatur et modo senior et modo adole-
 scentior videbatur. quod cum videret nero eius
 verum filium dei putabat. dixitque symoni nero-
 ni. Impator vt scias optime me verum filium
 dei esse. iube me decollari et die tertia resur-
 gam. precepit igitur nero carnifici vt ipsum de-
 collaret. qui cum putaret decollare symonem
 decollauit arietem. Nam symon arte magi-
 ca illesus euasit et membra arietis colligens ea
 abscondit et se tribus diebus occultauit. San-
 guis autem arietis ibidem congelatus remansit
 Die autem tertia ostendit se neroni. d. fac san-
 guinem meum qui effusus est extergi. quia ecce
 ego qui decollatus fueram sicut promisi ter-
 tia die resurrexi. Nero obstupuit et ipsum verum
 filium dei esse putabat. hec Leo. Denique ro-
 mani eum in tanta veneratione habuerunt quod
 imaginem fecerunt eidem et hunc titulum super-
 scripserunt. Symoni deo sancto. A petrus
 autem et paulus vt dicit leo papa introie-
 runt ad neronem et omnia maleficia eius de-
 tegebant et dixerunt. sicut enim in christo quem
 nos predicamus sunt due substantie. scilicet dei et ho-
 minis. sic in isto mago sunt due substantie. scilicet
 hominis et dyaboli. dixitque symon ne diuini-
 tatem hanc patiar ego precipiam angelis meis vt me
 vindicent de isto. Cui petrus. Angelos tuos non
 timeo: sed ipsi me timebunt. Tunc dixit nero. Non
 times symonem qui diuinitatem suam rebus
 affirmat. Cui petrus. si diuinitas est in eo dicat
 mihi quid nunc cogito. dixit nero. accede ad
 me huc et dic mihi quid cogitas. petrus autem
 secreta dixit ei. iube mihi panem ordeaceum
 afferri occulte dari. qui cum allatus fuisset pe-
 trus eum benedixit. et sub manica abscondit.
 d. Dicat nunc symon qui se deum fecit quid
 sit cogitatum. quid dictum. quid factum. respon-
 dit symon. petrus magis dicat quid ego co-
 gitez. dixitque petrus. quid cogitet symon me
 scire docebo dum quod cogitauerit fecero. Tunc
 symon indignatus clamauit. procedat canes
 magni et macri et subito deuorent eum. et su-
 bito canes maximi apparuerunt et impetum
 in petrum fecerunt. Petrus vero panem benedi-
 ctum obtulit et subito eos in fugam conuer-
 tit. tunc dixit petrus ad neronem. ecce ostendi
 me nosse quid contra me cogitauerat symon

non verbis sed factis. nam ipse promisit contra me angelos venturos et exhibuit canes ut ostendat se habere non diuinos angelos sed caninos et dyabólicos. Dixitque symon. Audite pe. et pau. si hic nihil possis proficere. venimus vbi oportet me vos iudicare. ego autem vobis modo parco. hec leo. Tunc symon ut dicit Egesip. et linus in sua supbia et malicia dixit. elate ut possis mortuos suscitare. Et accidit quod iuuenis moreretur. vocatis ergo pe. et pau. et symone et hanc sententiam omnes firmaverunt ut ille occideretur qui mortuum non suscitaret. Symon autem dum super mortuum suas incantationes faceret. visus est a circumstantibus quod defunctus caput agitaret. Tunc omnes exclamabant et petrum lapidare volebant. Petrus autem vix impetrato silentio dixit. Si vivit defunctus surgat et ambulet et loquatur. alioquin sciatis fantasma esse quod caput defuncti movetur. separetur autem de lecto ut plene signum dyaboli appareant. quod cum factus est puer immobilis factus est. Petrus autem a longe stans et facta oratione exclamavit. d. Adolevens in nomine iesu christi surge. et statim surrexit et ambulavit. Cum autem populus vellet symonem lapidare dixit pe. satis est illi ad penam quod cognoscit se in artibus superatum. magister autem noster docuit nos ut per malis bona reddamus. **I**tem aliud miraculum accidit si placet potes predicare. Tunc symon ut dicit marcellus iuit ad domum ipsius sancti marcelli eius discipuli. et ligavit morum unum canem ad ostium domus eius. d. Nunc videbo si pe. qui ad te consuevit venire ingredi poterit et paululum post Petrus venit et signo crucis facto canem soluit. canis autem omnibus blandiens solum symonem persequeretur et apprehendens eum ad terram subtus se proiecit et eum strangulare voluit. Accurrens autem petrus cani exclamavit ne ei noceret. et canis quidem corpus eius non lesit. sed a deo vestes laceravit ut ille penitus remaneret nudus. populus autem et maxime pueri simul cum cane post eum tam diu cucurrerunt donec illum quasi lupus de civitate fugaverunt. cuius opprobrii pudorem non ferens pannum ibi nusquam comparavit. predictus autem marcellus videns hec mirabilia deinceps pe. adhesit. Item nota miraculum pauli. Legit enim quod cum paulus venisset romam nero nondum imperio esset confirmatus. quod etiam audiens quod de lege iudeorum et fide christianorum inter paulum. et iudeos questio verteretur nondum multum incuravit. et sic paulus libere iuit et libere predicavit multos de domo cesaris sibi in amicitiam copulavit et eos ad fidem christi convertit. quadam

vero die cum paulo. circa vespertas in quodam solario predicaret quidam iuuenis. nomine patridus pincerna neronis et sibi multum dilectus. qui ut paulus. propter multitudinem commodius audiret fenestram ascendit et paululum dormitudo decidit et expiravit. quod audiens nero plurimum de eius morte doluit. et statim in eius officium alium ordinavit. paulus vero hoc in spiritu cognoscens dixit assistantibus ut illuc iret et patrandum cesaris charissimum ad se defunctum affereret. quem allatum paulus suscitavit et ad cesarem cum sociis misit. Qui cum de morte eius lamentaretur tunc nunciatur sibi quod patrandum pro foribus vivus esset. audiens nero patrandum vivum quem paulo ante noverat mortuum plurimum quidem expanit et eum ad se ingredi recusavit. sed tandem ad persuasionem amicorum intrare promisit. Cui nero ait. Patrande vivis quos te fecit vivere? Cui ille. Dominus iesus christus rex omnium seculorum. Iratus nero dixit. quod ille regnabit in secula: et resoluert omnia regna mundi. Et ille etiam cesar. Tunc nero dedit ei alapanam dicens. ergo militas illi regi. Et ille. utique milito: quia me a mortuis suscitavit. Tunc quidam milites imperatoris qui ei iugiter assistebant dixerunt ei. Cur imperator percussit iuvenem nam et nos tali regi militamus. quod audiens nero recluserit eos in carcere ut torquerentur quos nimis ante dilexerat: tunc omnes christiani nos fecit inquiri: et omnes per valida tormenta puniri. Et sic partem qualiter virtuose operati sumus cum gratia divina. **U**n Mar. vlti. Illi autem profecti predicti. vbi. do. coo. et ser. confirm. se. sig. Ideo dixit paulus ad philippum. Omnia pos. in eo qui me confortat. **C** Dico tertio quod isti apostoli merito operati sunt cum gratia divina. scilicet de predictis virtutibus ad virtutem passionis eundo: vnde viderent deum deorum in syon. i. in regno eterno vbi regnabunt eternaliter. **U**n dixit apostolus. i. ad thi. ii. ideo omnia sustineo Nam si comortui sumus et comuemus. si sustinuerimus et coregnabimus. Ideo et Lu. vlt. Nonne oportet christum pati et ita intra. in glo. su. Qualiter autem passi sunt legit consequenter in legenda. et testatur Leo quod postea symon rediens iterum in neronis amicitiam receptus est. et convocavit populum et se graviter a galileis offensum prohibuit. et ideo orbem se deserere velle dixit. et diem statuit quo celum ascendere vellet: quia dedignabatur amplius in terra habitare. Statuto igitur die excelsam turrin ascendit et volare cepit. Dixit autem paulus ad patrum. Deum est orare et tuum est precipere. Dixitque nero. Uerax est homo iste. et vos seductores estis. Tunc pe. dixit ad paulum. Paule erige caput et vide. Tunc caput elevarit et vidisset symonem vocem

Et antem dixit ad petrum. Pe. quid cessas perficere, quod cepisti. iam enim vocat nos dominus. Tunc Petrus ait. Adiuro vos angeli sathane et demones qui eum fertis per acra per dominum nostrum iesum christum ut ipsum amplius non feratis sed corruere permittatis: et continuo dimissus corruit, et expiravit. Audiens hoc nero multum doluit quod talem virum perdidit dixitque apostolis. Suspecto animo me fecistis propterea malo exemplo vos perimam. Hec leo Et sic dedit eos in manus paulini viri clarissimi. et paulinus tradidit eos in custodia mamertini sub cura militum pcessi et martimani: quos milites petrus ad fidem convertit Unde. et carcerem apperuerunt et eos liberos dimiserunt. Quapropter paulinus post passionem apostolorum pcessum et martimianum accessit et cooperatus quod christiani erant iussu neronis capite celi sunt. Rogabant ergo fratres petrum ut inde discederet: et cum discedere nollet tandem victus precibus abscessit. et cum venisset ad portam ut leo et linus restant ad locum qui nunc dicitur ad sanctam maria. vidit sibi christum occurrentem et ait. Domine quo vadis? Qui respondit. Venio romam iterum crucifigi. Quod cum petrus dictum de sua passione intelligeret rediit. Cum hoc fratribus retulisset a ministris neronis capite et agrippe prefecto presentat. Paulus vero iterum reductus est et aspectum neronis est presentatus ut postea dicitur. Tunc pe. quasi alienigena sententia tus est crucifigi. Paulus vero quod erat cuius romanus capite est truncatus. **D** De hac autem sententia in eos data dicit Dyo. in epistola de morte pauli **O** frater thimo. si vidisses agonem consummatum eorum defecisses quidem pro tristitia et dolore. Quis non fletet illa hora quando preceptum sententiae in eos est egressum. ut pe. crucifigeretur. et pau. decollaretur. Vidisses tunc turbas iudeorum et gentilium percutientes eos et expuantes in facies eorum. Cum autem separarentur ab invicem tunc dixit paulus petro. Pax tecum fundamentum ecclesiarum et pastor omnium christi. Petrus autem ad paulum. Vade in pace predicator veritatis et dux salutis iustorum. Cum autem elongassent eos ab invicem secutus sum magistrum meum paulum. Non enim eodem vico occiderunt eos. Hec Dyonisi. Qualiter autem petrus crucifixus est legitur sic. Testantur enim leo et marcellus. Cum autem petrus venisset ad crucem ait. Quonia dominus meus qui de celo in terram descendit recta cruce sublimatus est. me autem quem de terra ad celum revocare dignatur: crux mea caput meum in terra debet ostendere et pedes meos ad celum dirigere. et ego qui non sum dignus

in cruce esse sicut dominus meus: cruce meam girare et capite deverso crucifigite. Tunc illi crucem verterunt et pedes sursum fixerunt. Tunc populus iurore repletus volebat nerone et prefectum occidere et apostolum liberare. tunc rogavit eos ut passionem eius non impedirent. Dominus autem ut dicit Egesippus et linus aperuit oculos eorum qui ibiuebant et viderunt angelos stantes cum coronis de floribus rosarum et liliorum et petrum in cruce pendentem et ad christum dicentem. Te domine imitari optavi sed rectus crucifigi non usurpavi. Tu domine mihi omnia es: et totum quod es tu mihi totum. et nihil aliud nisi tu solus. Et videns petrus quod fideles gloriam suam vidissent dixit. Gratias tibi domine ago toto spiritu quo vivo. et se deo commendans emisit spiritum. Tunc marcellus et apuleus fratres discipuli eius deposuerunt eum de cruce: et diversis eum aromatis condientes sepeliverunt. Passus est autem ut dicit Isido. xxxix. anno a passione domini a nerone etc. **E** Paulus autem sic decollatus est. Nam postquam paulus neroni presentatus est dixit. Tollite maleficum et decollate. ad quem paulus ait. Nero modico tempore patiar a te. sed vitam eternaliter cum domino nostro iesu christo. Tunc dixit nero. Auferte ab eo caput ut me rege suo fortio-rem intelligat: et videamus si semper vivere valeat. Cui paulus. Ut scias me eternaliter vivere cum mihi caput fuerit abscisum vivus tibi apparebo. et tunc cognoscere poteris quod christus est dominus vite et mortis. In ipsa autem die: ut dicit Dyo. in epistola ad thimo. Petrus et paulus sibi viuentes apparuerunt. dicit enim. Attende miraculum frater mi thimothee in die victimationis siue passionis eorum presto fui et vidi eos separari ab invicem. Post mortem autem eorum vidi eos invicem manu ad manum intrantes portas urbis et indutos veste luminis et ornatos coronis claritatis. Hec ille. Sequitur his dictis paulus ad supplicium ducit. qui cum duceretur dixerunt tres milites ei qui cum ducebant. Dic nobis paulus quis est ille rex vester quem tantum diligitis quod pro eo magis mori quam vivere amatis et qualem mercedem inde habebitis. Tunc paulus de regno dei et pena inferni adeo eis predicavit quod ipsos ad fidem convertit: qui cum rogarerent eum ut libere abscederet quo vellet: ait. Absite fratres ut fugiam. non enim sum profugus sed miles christi legitimus. Scio enim quod post hanc vitam transitoriam ad vitam eternam transibo. mori autem ut fuero decollatus viri fideles rapient corpus meum. vos autem no-

ate locum et illuc cras mane venite. inueni-
etis enim iuxta sepulchrum meum duos viros. scilicet
Titum et lucam orantes: quibus cum dixerit-
is. quia de causa vos ad eos misi: ipsi vos ba-
ptizabunt et vos facient heredes regni cele-
stis. Quod cum loqueretur misit Nero duos
milites ut viderent si adhuc non esset occisus
Et cum vellet eos convertere illi dixerunt.
Cum mortuus fueris et resurrexeris credemus
his que dicis: nunc autem cito veni. et quod me-
ruisti accipe. Cum autem sic ad locum passionis
duceretur in porta hostiensis obuiauit sibi
quedam matrona nomine plantilla discipula
pauli. que flexis genibus se suis orationibus
commendare cepit. Cui paulus plantilla com-
moda mihi velum quo caput tuum tegis. et in-
de oculos meos ligabo et illud postmodum
tibi restituar. que dedit sibi. Et cum sic ad lo-
cum venisset versus orientem manibus exten-
sis in celum diu orauit cum lachrymis. et gra-
tias egit. Post hoc valedixit fratribus et ocu-
los sibi de velo plantille ligauit et utrumque ge-
nu in terram figens collum tetendit. et sic de-
collatus est. Vox autem caput eius a corpore
exiliens nomen iesu hebraice clara voce ter-
insonuit ad designandum secundum Bern. quod hoc
nomen fuit sibi iubilus in corde. mel in ore.
et melos in eure. Unde dicitur in suis epistolis
iesum quingentis vicibus nominasse. de vul-
nere autem vndalactis versus ad vestimenta
militis exiliuit propter eius virginalem pu-
ritatem et postea sanguis effluxit propter mar-
tyrii acerbiter. in aere lux immensa emi-
cuit propter sapientie profunditatem. et a corpo-
re eius odor suauissimus emanauit propter
fame celebritatem. nam vita sua fragrabat
odoribus omnium virtutum. Ideo dicit christi bo-
odor suus. Item caput suum tres saltus
fecit et in quolibet saltu fons aque erupit ad
designandum quod in vita sua tres saltus fecit
fructuosos. Primum quando de synagoga ad
ecclesiam saltauit tunc aperuit nobis fontem
mie. nam in malo proposito fuit. tamen miseri-
corditer vocatus et conuersus est. ut patet Act.
ix. Secundo quando saltauit in mundo de re-
gione in regionem discurrendo per fructuosam
doctrinam. tunc aperuit nobis fontem diu-
ine sapientie. Unde dicitur doctor sapientie. Ter-
tio quando saltauit a terra ad celum. tunc ape-
runt nobis fontem eterne glorie. et sic iuit de
virtute in virtutem etc. Unde. ij. Thim. iiii. Bo-
num certamine certamini cur. consum. etc. Illi duo
milites mane ad sepulchrum pauli venerunt
et duos viros. scilicet Tytum et lucam orantes inue-
nerunt: et paulum in medio eorum stantem vide-
runt. quos tytus et lucas videntes vehemē-

ter territi fugere ceperunt. et paulus dispuis.
Illi autem post eos clamabant di. Non ut puta-
tis vos persequimur. sed a vobis baptizari volu-
mus sicut et paulus nobis dixit que modo
vobiscum orantem vidimus. hoc illi audientes
reuerfi sunt et cum magno gaudio eos bap-
tizauerunt. Dico. in epistola ad Thim. dicit de
morte pauli frater mi in illa hora plena tri-
sticie dicente carnifice paulo. erige collum. tunc
paulus insperxit in celum muniens pectus su-
um. et frontem signo crucis et dixit. Domine mi ie-
su xpe. in ma. tu. co. sp. me. Et tunc sine tristi-
cia extendit collum et suscepit coronam et in ipso
ictu paulus explicuit velum et collegit proprium
sanguinem in velo et ligauit et obuoluit et tra-
didit illi femine que sibi velum tradiderat. et
reuerso militi carnifici dixit plantilla. vbi di-
misti magistrum meum paulum. respondit mi-
les cum socio iacet ibi extra urbem et velo tuo
velata est facies eius. Ipa autem respondens ait
Ecce nunc intrauerunt petrus et paulus. induiti ve-
ste preclara. et coronas fulgentes habebant in
capitibus suis. et prulit velum sanguine cru-
entatum et monstrauit eis. propter quod opus multi
crediderunt et facti sunt christiani. Hec Dico.
Audiens nero que contigerat vehementer exti-
muit. et de his omnibus cum amicis loqui cepit.
Dum autem inuicem loquerentur venit paulus
clausis ante cesarem. stans ait. Cesar ecce ego
paulus regis eterni inuictus miles nunc cre-
de quod non sum mortuus sed viuus. sed tu mi-
ser eterna morte morieris eo quod sanctos dei in-
iuste interficis. Et his dictis disparuit. Ne-
ro autem ex nimio timore velut amens effe-
ctus quid ageret ignorauit: et consilio amico-
rum patradum et barnabam cum alijs soluit et libe-
re dimisit. Nero autem impunitus non extitit
sed manu propria se peremit etc. Tertio prin-
cipaliter dico quod receperunt gratiam gaudiose
exaltationis. Quanto igitur honore et gloria
eos exaltauerit. Require cath. pe. B. Re-
fert greg. in dyalo. quod quidam presbyter magne
sanctitatis dum ad extrema deductus esset cum
magna leticia catere cepit dicens. Bene ve-
niunt domini mei quod ad tantillum seruum venire di-
gnati estis vobis gratias ago. Cum astantes
interrogaret quibus hoc diceret respondit.
numquid conuenisse hic sanctos apostolos petrum et
paulum videtis. Cum igitur iterum ut prius repe-
teret sancta eius anima a carne soluta est etc.

De visitatione Marie. Sermo. xxxix.

Eurgens maria abiit in

emotana cum festinatione in ciui-
tatem iuda. Luce. i. Notate cha-
rissimi. dicit enim Ambrosius in hodierna omel.

Quo em̄ iaz deo plena nisi ad superiora cū festinatione conscenderet. Nescit em̄ tarda molimina spū sancti gratia. Cū igitur maria fuit plena gratia dei. ideo leuiter ascendit quare dicit exurgens. Est notandum q̄ in presenti euangelio tria ostenduntur. Primum est virginis desiderabilis festinatio quod notatur cū dicitur. Exurgens maria. p̄ qd̄ intelligitur spiritualis p̄fectus virginis qz toto cordis desiderio desiderauit aīm sursum habere. z sic deo placere. sicut dicit apostolus. i. Cor. vii. Virgo cogitat que dñi sūt vt sit sc̄a corpore z spū: quod fecit Maria. Require in natiuitate virginis. q̄ cuz esset trium annoz zc. Secundum est infantis interna exultatio. cum dicitur. z factum est cuz au salu. ma. eliz. exultauit infans in vtero eius per quod intelligitur q̄ puer in presentia saluatoris habuit cognitionē diuinorū secretorum. Et ideo dicit p̄pheta quasi secreta videns. Nam ip̄e adhuc in vtero matris existens cognouit xp̄m. quādo Mariavenit ad Elizabeth. vnde dicitur Lu. i. Gabriel venit ad mariam z nūciauit ei q̄ deberet fieri mater dei z faciens sibi mētionem de conceptione Eliza. tunc surgens maria abiit i montana qz zacharias in mōtanis habitauit. z salu. eliza. quam salutationem puer adhuc ex̄s in vtero matris prius senserat q̄ mater. Et ideo dicit. prophetam in gen. dedi te. vnde Chryso. volens ostendere q̄ fuit etiaz plus q̄ p̄pheta dicit. primo p̄phete est p̄ merito conuersationis z fidei p̄phetiam accipere zc. Require in sermone iohan. bap. Tertium est elizabeth digna cōmēdatio ad virginez cuz dicitur. bñdicta tu in mu. per quod intelligit q̄ virgo maria est bñdicta super om̄s mu. et super om̄es puras creaturas. ex eo q̄ est mater dñi. z ideo addidit elizabeth dicens. Unde hoc mihi vt ve. mater dñi mei ad me quod est magna dignitas. Un̄ bene verificatur de ea illud. puer. vl. Multe filie p̄gre. diui. tu. supgres. es vniuer. Unde ip̄a est illud p̄fectum opus ipsius dei patris. de quo dicitur Eccle. xxxviij. Cor suum dabit in similitudinem picture z vi. sua pficit opus. Cor suum dabit in cōsummationem operū et vigi. sua ornabit impfectionem. q. d. Cor suum. i. potentiā dabit in similitudinez picture. id est impfectionem virginis Marie. Un̄ ip̄a est in figura illa mulier de qua dicitur Gen. xxiiij. Ip̄a est mulier quā preparauit dñs filio dñi mei. Et etiā virgo Maria bñs figurat nobis in illo p̄fecto tēplo cui nihil p̄fectionis defuit. qd̄ ioh̄es debuit mensurare in spū quod in longitudine z latitu-

dine et altitudine ita p̄fectum fuit q̄ vltra debitam p̄portionē nihil habuit. Apoc. xi. Sic Maria fuit ita p̄fecta in longitudine: latitudine: z altitudine q̄ sibi nihil defuit. Nā longitudo ei⁹ vsqz ad nouissimū diē durat. vt subueniat om̄ibus eā deuote innocantibus. Latitudo ei⁹ est a fine vsqz ad finē. Altitudo eius est vsqz ad celū. Un̄ pulchre alloquit eam Bern. di. O maria quis tue misericordie longitudinē: latitudinē: sublimitatem: z p̄funditatē inuestigare pōt. naz longitudo tua vsqz ad nouissimū diē vniuersis te inuocantibus subuenit. Latitudo replet orbem terraz misericordia. sublimitas superne ciuitatis inuenit restorationē: p̄funditas obtinuit redēptionem sedētibus in tenebris z in vmbra mortis. Ecce quāte perfectionis est Maria. Ideo dicit Anf. in libro de conceptu virginali. O domina nihil est tibi equale.

De sancta Margareta. Sermo. xl.

Inuenta vna preciosa

margarita abiit z vendidit oia que habuit z emit eā Mat. xiiij.

Notate charissimi iste negotiator de quo saluator similitudinez loquitur est ip̄e dei filius qui de celo venit querēs boas margaritas. i. aias puras z sc̄as. z inuenta est vna margarita. i. sc̄a Margareta quaz dei filius precioso sanguine emit. iuxta illud ap̄li. i. Cor. vi. Empti em̄ estis precio magno. ideo dicit inuenta vna preciosa margarita. Est notandū q̄ sancta Margareta noia tur a quadā preciosa gēma que margarita vocatur p̄pter sex ei⁹ cōditiones quas p̄fecte in se habuit sc̄a virgo Margareta. Prima virt⁹ huius gēme est q̄ est cādida. Secunda q̄ est parua. Tertia q̄ est virtuosa. Quarta q̄ valet cōtra effusionē sanguinis. Quinta q̄ valet cōtra cordis passionē. Sexta q̄ valet ad confortationez animi. Has laudabiles cōditiōes moraliter in se habuit sc̄a Margareta. Et dico q̄ prima cōditio hui⁹ gēme est q̄ est cādida. Sic sc̄a Margareta fuit cādida z clara mēte z corpore: qz virginitatē seruauit xp̄o. Un̄ xp̄us bene dicit illud Sap. iij. O. q̄ pulchra ē casta generatio cū claritate. Ideo Bern. commendat virginitatē dicens. Virginitas est gemma virtutū. soror angeloz. lux aiaruz. Qualiter aut̄ ip̄a seruauit virginitatē legitur in vita eius quā scripsit Theotin⁹ vir eruditus. Legitur em̄ q̄ Margareta de ciuitate antiochia fuit z filia Theodosij patriarche gentilium. Hec nutrici traditur z ad

adultam etatem perueniens baptizatur. et propter hoc a patre exosa habebatur. Quadam autem die cum iam. xv. annum attigisset et cum alijs virginibus custodiret oues nutricis sue. tunc prefectus Olibrius inde transitum faciens. et puellam tam speciosam videns et considerans eius pulchritudinem moram eius amore exarsit. et pueros ad eam concitus misit dicens. Ite et comprehendite eas. ut si libera est eam mihi in vxorem accipiam. si ancilla mihi in concubinam habeat. Cum igitur fuisset ei conspectui presentata ea de genere suo nomine et religione requisit. Illa autem respondit se genere nobile esse: et nomine Margareta vocari ac religione christianam. Cui prefectus. Duo prima tibi recte conueniunt: quia nobilis videris et Margareta pulcherrima esse comprobaris. sed tertium tibi non conuenit ut puella nobilis et tamen pulchra deum habeat crucifixum. Et sic partem qualiter fuit pulchra corpore et mente. nam destructorem sue virginitatis noluit habere: sed christum conservatorem puritatis elegit. Iohannes beatus dicit christus ad eam. Cant. iij. Tota pulchra es. Unum psalmus. Dilexisti iustitiam. Et quia sicut iuueculae emittunt margaritas ut inde faciant clenodia. sic christus emit illam nobilissimam gemam margaritam. Unum dicit thema. Inuenta vna preciosa margarita. quare ipsa est de numero illorum de quibus dicitur Apocalypsis. xiiij. Hi qui sunt. ex hoc sequuntur sine macula sunt ante thronum dei. Unum propter eius pulchritudinem figuratur nobis in Hester. ij. de qua dicitur quod erat formosavalde et mirabili pulchra. omnibus oculis gratiosa et amabilis videbatur: et adamavit eam rex plusquam omnes mulieres. Hester interpretatur eleuata in populo et significat castitatem sancte Margarete quam castitas siue virginitas inter omnes virtutes in eterna gloria eleuatur: et oculis omnium electorum in celo gratiosa est: idcirco a deo plus omnibus adamatur. Ideo dicitur Apocalypsis. xiiij. qui sequuntur agnus quocumque ierit. unde dicit Augustinus. Agnus sequi est christus per virginitatem mentis et corporis imitari. quod perfecte fecit Maria. Unum dicit Augustinus. O speciosa christi pulchra inter mulieres. id est virgines. O dealbata ascendens et recubens super fratrem tuum christum quoniam eius lumine illustraris ut gaudeas scilicet gaudio indicibili. gaudium enim virginum est in christo. de christo. cum christo. per christum. et post christum. ratio est: quia christus est beati obiectum gaudij ipsarum. ideo non sunt talia gaudia qualia virginum. nam alij sunt alia: et nullis talia. Hec ille. **S**ecundo dico quod secunda proprietas huius gemae est quod est pura: sic Margareta fuit pura per humilitatem quam facit hominem amabilem deo et hominibus. Iuxta

illud Ecclesiasticum. iij. Quanto maius es humili. te in omni. et in uere. gratiam coram deo et homo. Unde eius humilitatem notamus in legenda. Nam cum Olibrius prefectus commendauit eam quod esset pulchra et nobilis. Et id eo esset digna magno honore. et non deberet se facere ita vilem quod coleret crucifixum. Cui illa humiliter respondit. unum scis christum crucifixum fuisse. At ille. ex libris christianorum. tunc Margareta. asseruit eum sponte et humiliter propter salutem et redemptionem nostram crucifixum. et nunc eum eternum vivere in gloria. propter quod erat iratus prefectus eam tanquam vilem hominem et abiectum propter christum in carcerem mitti iussit. ideo propter eius humilitatem in perfecta fide christi meruit a christo exaltari. nam dicitur Luc. xix. qui se humiliat exaltabitur. Unde haec exaltatio figurat nobis in Hester. v. et ij. que fuit humilis. ideo propter suam humilitatem fuit honorata ut regnaret per superbia vasti que ad regem venire iussa contempsit. Sic moraliter. nam sicut Hester propter suam humilitatem exaltata et honorata est. Ita Margareta a caelesti rege in celo est exaltata. Unum dicit Apocalypsis. iij. Dedit coram te ostium apertum: quia modicam virtutem habes. id est humilitatem. Unum Jacobi. iij. De superbis resistit humilibus autem datur gratiam. Tertio dico quod tertia conditio est quod est virtuosa. Sic Margareta fuit virtuosa propter virtutem et potentiam et operationem miraculorum in fide. Unde dicit christus Iohannes. xiiij. Qui credit in me opera que ego facio et ipse faciet. Unde de eius miraculosa et virtuosa operatione legitur quod dum esset reclusa in carcere orauit ad dominum ut inimicus qui cum ea pugnaret sibi visibiliter monstraret. Et ecce draco immanissimus sibi apparuit. et os super caput eius ponens ac si vellet eam deuorare. Cum autem eam absorbere vellet. signo crucis se munuit. et draco virtute signi crucis crepuit medio: et illesa exiit. Unum merito verificat de ea illud Ecclesiasticum. xxij. Fecit mirabilia in vita sua. Unum haec operatiua virtus in vera fide figurat nobis in fortitudine credentium deo. De qua dicitur. ij. Paralipomenon. xvi. Oculi domini contemplantur uniuersam terram. et prebet fortitudinem hijs qui perfecte credunt in eum. Certe hanc perfectam fidem habuit sancta Margareta sciens illud. i. Petri. v. Resistite fortes in fide. quod perfecte fecit usque ad mortem suam. quare meruit honorari. Unde Apocalypsis. ij. Esto fidelis usque ad mortem: et dabo tibi coronam. **I** Quarto dico quod quarta conditio est quod valet contra effusionem sanguinis. Sic Margareta habuit virtutem per constantiam contra effusionem sanguinis sui cum in suo mar-

tyrio constantissima fuit. Juxta illud ps. Viriliter agite et confortetur cor vestrum omnes qui speratis in dño. qđ fecit Margareta. Unde de eius constantia legitur qđ sequenti die prefectus fecit eam ad se duci de carcere dicens ei. Bona puella miserere pulchritudini tue: et deos nostros adora ut bene sit tibi. Cui illa. Illum adoro quem terra contremiscit. mare. venti. et omnes creature tremunt. Cui prefectus. Nisi mihi consentias corpus tuum faciam laniari. Cui Margareta. christus tradidit semetipsum in mortem pro me. et ideo pro christo mori non dubito. Tunc prefectus iussit eam in eculeo suspendi et primo virgis cedi. deinde pectinibus ferreis laniari usque ad nudationem ossium. ita qđ sanguis eius de corpore tanquam de fonte emanavit. Flebant autem qui ibi aderant dicentes. O Margareta vere de te lacrymis dolemus qđ corpus tuum ita crudeliter lacerari conspiciamus. O quales pulchritudinem amisisti propter incredulitatem. Iam nunc saltem crede ut viuas. Quibus illa. O mali consiliarii recedite a me procul. hec carnis cruciatio est ante salutem. Dixitque ad prefectum. Impudens canis et infariabilis leo: in carnem meam potestatem habes. sed christus reseruat sibi animam. prefectus autem faciem suam chlamide operiebat: quia tantam effusionem sanguinis videre non potuit. Deinde eam deponi iussit de eculeo et iterum in carcerem recludi. quod fortiter totum sustinuit. Unde dicere potuit. Canticum viij. Fortis est et mors dilectio. q. d. Nam ita constans esse volo in tribulatione qđ potius volo mori quam a deo meo recedere pro peccato meo. et inconsistantiam. Unde hec constantia bene figurat nobis Daniel. viij. in Susanna que dixit. Augustine sunt mihi iudicis. Si enim hoc egero. scilicet consentio senibus: mors mihi est. Glosa. Nam quoties peccamus morimur. Si autem non egero non effugiam manus vestras: sed melius est mihi incidere manus vestras quam peccare in conspectu dñi. Moraliter Susanna interpretatur gaudium gratie: et significat sanctam Margaretam. que habuit gaudium divine gratie in suis tribulatione. quia in suis angustiis potius volebat constanter pati quam a christo declinare. R. Quinto dico qđ quinta proprietate est qđ valet contra cordis passionem. sic Margareta habuit virtutem contra cordis passionem. id est demonis temptationem pro victoria: quia superavit dyabolum eo qđ non consentit sibi. Unde dicit Gregorius. Aduersarius perfecte vincitur quando mens nostra in malum quod suggerit: nec per delectationem nec consensum inclinatur. Et

rationem assignat Bernardus dicens. Demonis est mala suggerere: nostrum est non consentire. Nam quoties ei resistimus totiens cum superamus. Sic certe sancta Margareta non tantum mente veritatem facto et opere dyabolum superavit. Quamvis autem eum superavit legitur consequenter qđ dyabolus iterum ut eam posset decipere in specie hominis se mutavit. Quem videns Margareta in orationem se dedit et dum resurrexisset ab oratione dyabolus ad eam accessit: et manu eam tenens dixit. Sufficiat tibi quod fecisti iam nunc cessa de mee persone persecutione. Illa autem eum pro caput apprehendit et sub se in terram deiecit. et super cervicem eius dextrum pedem posuit dicens. Sternere superbe demon sub pedibus femine. Demon autem clamavit. O sancta Margareta parce mihi superatus sum. Si iuuenis me vicisset non curasset sed ecce a tenera puella superatus sum. et inde plus doleo: quia pater tuus et mater tua amici mei fuerunt. Illa vero coegit eum dicere. cur venisset. Qui ait se venisse ut sibi consuleret ut monitis presidis obediret. Coegit quoque eum ut diceret cur christianos tam multipliciter temptaret. Qui respondit qđ odium esset naturale sibi contra homines virtuosos et christianos. et quous sepe ab eis repellatur: tamen desiderio seducendi infelix exiit. et quia invidet homini de felicitate quam ipse amisit. et quous eam recuperare non possit. ipsam tamen ab alijs auferre conatur et contendit. Addidit etiam qđ salomon infinitam multitudinem demonum in quodam vase vitreo conclusit. sed post mortem suam cum de illo vase demones ignem mitterent. et homines ibi magnum thesaurum esse putabant vas confraxerunt et demones creuites aerem impleverunt. His diebus virgo pedem subleuavit et demon statim cecidit. Et sic patet qualiter dyabolum superavit. unde ps. Super aspidem et basiliscum ambulabis etc. Unde ipsa est de numero illorum de quibus. i. Joh. ij. Scribo vobis iuuenes quoniam fortes estis: et verbum dei manet in vobis et vicistis malignum. Unde hec victoria figuratur nobis in rege hierusalē. ij. Paral. xx. Qui tribulatus ab aduersariis consolatus est per prophetam dicentem. O iuda et hierusalem nolite timere nec paueatis. cras egrediemini contra eos et dominus erit vobiscum. Sequitur qđ mirabiliter ab hostibus liberabatur. sic Margareta diuino auxilio dyabolum superavit. unde dicit dominus Jeremias. Bellabunt aduersum te et non preualebunt: quia ego tecum sum ut liberem te. L. Sexto dico qđ sexta conditio est qđ valet ad confortationem spiritus et animi. Sic Margareta habuit confortationem animi: quia perscruanter sustinuit et per

suam doctrinam multorum animos conforta-
uit et ad fidem convertit. Nam ut dicit Grego-
rius. Virtus boni operis est perseverantia. Nam
frustra bonum agitur si ante terminum vite de-
seratur. ideo fortis animo perseveravit. Quali-
ter autem perseveraverit et aliorum animos conforta-
verit. Legitur quod sequenti die convenientibus
populis iudici presentatur. et dum sacrificare
contenderet exiit et corpus eius facibus
ardentibus. id est luminibus comburitur. ita ut
omnes mirarentur quomodo tam tenera puel-
la tot cruciatus posset tolerare. Deinde in
magno vase pleno aqua ipsam ligari et po-
tius fecit ut ex penarum commutatione cresceret
vis doloris: sed subito terra concutitur et cunctis
videntibus ac paventibus virgo illesa egre-
ditur. Tunc quinquem milia virorum crediderunt
exceptis mulieribus et parvulis qui etiam
ad fidem conversi sunt: et propter christum interfecti
et pro christi nomine capitali sententiam acceperunt.
cum viderunt virginis constantiam. nec non et colu-
bam de celo venientem que coronam auream su-
per caput eius posuit in aqua. Prefectus
igitur timens ne alii plures converterentur a vir-
gine concitus sanctam margaretam decollari
iussit. Illa autem impetrato orandi spacio pro se
et pro suis persecutoribus et pro eius memoriam
habentibus et eam honorantibus ut in omnibus
periculis exaudiantur devote oravit. addensque
ut quocumque in parvi laboras et eam invocaret
illesa plene emitteret. Factaque est vox de celo
dicens quod in suis petitionibus esset exaudita.
Surgensque ab oratione dixit spiculatori.
Fratrater tolle gladium tuum et percute me. Qui
percutiens caput eius uno ictu abstulit. et sic
martyrii coronam suscepit. Spiculator autem vi-
dit christum stantem iuxta eam: propter quod veniam pe-
tijt et meruit. Passa est autem. xiiij. kal. augusti.
Et sic per quatuordecim annos perseveravit et eternam vitam me-
ruit. Nam dicit salvator Mat. x. Qui perseve-
raverit usque in finem etc. Unde hic fortis per-
severantia sancte margarete figurat nobis in
Judith. xv. de qua dicitur. Tu gloria hieru-
salem. tu leticia israel. tu honorificentia popu-
li nostri. quia fecisti viriliter et confortatum est
cor tuum. erisque benedicta in eternum. Judith
interpretatur confitens et significat sanctam mar-
garetam que propter confessionem fidei mortem sus-
tinuit. et sic magnam populum convertit propter
suam perseverantiam. Ideo merito dicitur gloria
hierusalem. et leticia israel. et hoc populi dei.
Unde dicit Bernardus. Perseverantia est singula-
ris filia summi regis finis et consummatio
virtutis. Et sic potest quatuordecim liter sancta marga-
reta propter predictas sex conditiones istius
gemme margarite bene nosatur margare-

ta. Quare bene est illa preciosa margarita
quam emit negociator christus non auro etc. sed
precioso sanguine: sicut dicit thema. ergo etc.

De sancta maria magdalena. sermo. xli.

Dilectus meus mihi et

ego illi. Cantic. ij. Notate cha-
rissimi. dicit enim Isido. de sum-
mo bo. lib. iij. ca. xxviii. quod amici-

cia est amicorum societas. Hinc est enim quod ma-
ria magdalena que animum et cor suum in per-
fecta charitate christo dilecto suo sociavit: quod
teste christo Luce. vii. Multum dilexit. et christus qui
eum diligunt diligit ac se eis unit in eterna
charitate contra dilexit mariam. Juxta illud
Johannem. xi. diligebat iesus martham et sororem
eius mariam. ideo maria bene dicit dilectus
meus etc. Est notandum quod maria dilexit christum
secundum triplicem statum trium generum deum diligentium
scilicet incipientium. proficientium. et perfectorum. quos
quidem status ostendit christus cum dixit Johannem. xv.
Ego vos elegi de mundo. quantum ad incipientes
qui debent mundum relinquere et deo in fervente
amore incipere servire. Sequitur. Ut ea-
tis et fructum afferatis. quantum ad proficientes
qui debent in progressu virtutum et bonorum ope-
rum proficere. Ideo secundum Bernardum. Status proficien-
tium dicit rationalis. Sequitur. Et fructus ve-
ster maneat. quantum ad perfectos qui perseve-
ranter debent esse in divino amore. Sic ma-
ria secundum istos tres status dilexit christum triplici-
ter. scilicet ferventer. sapienter. et perseveranter.

M Dico primo quod maria dilexit christum
ferventer secundum statum incipientium. quorum status
est mundum relinquere et christo in amore servi-
re. ideo dicit. Ego vos elegi de mundo. quod fe-
cit maria. Nam sicut prius dilexit mundum
et servivit mundo: sic postea contempsit mundum
et servivit in amore christo. Unde legitur in le-
genda maria magdalena a magdalo castro
cognominata clarissimis natalibus exorta
Nam regia stirpe descendens. cuius pa-
ter syrus. mater vero eucharis nuncupata
est. hec cum fratre suo lazaro et sorore sua
martha magdalu castrum quod est secundo mi-
liario a genezareth. et bethaniam que est
iuxta hierusalem. et magnam partem hierosoli-
morum possidebant. que tamen omnia taliter
inter se dividebant quod maria magdalena ca-
strum a quo maria magdalena est nuncupa-
ta. et Lazarus partem urbis hierusalem.
et Martha bethaniam possiderent. Cum
autem magdalena delictis corporis se tota-
liter exponeret. et quanto divitiis et pul-
chritudine splenduit. tanto corpus suum vo-
luptati stravit. Unde iam proprio nomine

perdito peccatrix consueuerat appellari. Lazarus autē militie plus vacaret. Et martha partem suam fratris et sororis strenue gubernauit ac militibus et famulis suis atque pauperibus necessaria ministravit. Omnia tamen post ascensionē dñi vendiderunt et ad pedes apostolorum precium posuerunt. Cum igitur Maria diu in delictis mundi habitaret: et cū xp̄us ibi predicaret. sc̄z in ciuitate galilee que dicebat bethania trans iordanem nō in bethania marthe et eo faciente ibi signa et multa alia mirabilia. Quidam phariseus diues et sapiens nomine Symon videns xp̄i sanctitatem et eius virtutē attendens in suam paupertatē inuitauit eum ad suum prandium et multos alios. Adueniente autem hora prandij hoibus in domo cōgregatis accidit quod maria que tūc erat in ciuitate audiuit quod xp̄us deberet comedere in domo pharisei tacta diuine virtutis radio cepit intra se cogitare. Hic est ille qui uenit in mundum peccatores saluos facere. et peccatores dulciter recipit et facilliter peccata dimittit. certe nō recedam ab eo. sed ibo ad eum et ponam me in manibus misericordie sue et feram mecum unguentū preciosum. Scio enim quod habet pedes lutosos et immundos cum uadit discalciatus. ideo mūdabo eos et postea unguento ungam ut ipse uiso affectionis cordis mei amore intrinsecus moueat ad pietatem et faciat misericordiam mihi. Surgens igitur mulier cū magno desiderio et habēs secū per idem ad domum Symonis leprosi peruenit. videns quod omnes sedētes oblita uerecundie feminee et non curans ut peccatrix inter iustos appareret. sed ex xp̄i presentia sumpta fiducia audacter intravit ponēs se ad pedes xp̄i retro cogitās enim quod nō esset digna stare ante faciem eius. Et prosternēs se ad terram manus extendit cū reuerētia in pedes dñi quod in capite unius mēse erat. Et statim ad tactū pedum xp̄i tantus ardor diuini amoris accessus est in corde eius. et tanta cōtritio et dolor pro peccatis est subsequutus quod lachryme de oculis ceperūt fluere quasi de quodā fonte et in tanta abundantia quod ex eis sufficiēter lauit pedes eius. sc̄z xp̄i. Et cū non haberet pannum quo pedes dñi tergeret fecit de capillis suis tersorium et tersit. Quibus desiccatis cepit dulciter osculari eos. Deinde aperies p̄xide et diligēter unguento punxit. Et sic per quāliter cōtēpto mūdo seruiuit in amore xp̄i. Un̄ dicit Grego. Quot in se habuit delectamēta. tot de se fecit holocausta. Nam illud est perfecte penitētie. ut dicit Roma. vi. Sicut exhibuistis mēbra uestra ser. et c. Un̄ canit ecclesia. de ea

Regnū mundū omnē or. se. p̄temp. p̄ amo. dñi mei iesu xp̄i et c. Ideo xp̄s dixit phariseo Remittuntur ei peccata multa: quoniam dilexit multū. Et sic per primum. sc̄z dilectus meus mihi. Et contra dilexit eam xp̄s. Nam sicut ipsa propter feruorem amoris nō uerecundabatur quoniam xp̄o sic exhibuit predictum signū dilectionis. ita xp̄s in signum feruētis dilectionis multa signa dilectionis ei ostendit. Un̄ legitur quod dñs septem demonia ab ea expulit. i. septem uicia. Unde Grego. in omel. Illam mariā esse credimus de qua marcus septem demonia eiecit fuisse testatur. quid pro septem demonia nisi uniuersa uitia designantur. Septem ergo demonia maria habuit quod uniuersis uiciis plena fuit. Item lazarus fratrem eius quadriduum mortuū resuscitauit eius amore ut habet Joh̄s. xi. Item Marthā sororē suam a fluxu sanguinis quē septem annis passa fuit liberauit. Item eius meritis marcellā famulā sororis sue marthe dignā fecit ut illud uerum et dulce uerbum diceret. Bonus ueter quod te portauit. Item excusauit eam tribus uiciis. Primo apud phariseū quod dixit eam esse immundā. ut habet Luce. vii. Secundo apud sororē suā que dixit eam esse ociosam. ut habet Luce. x. Tertio apud iudā quod dixit eam esse prodigā. ut habetur Joh̄. xii. Item ostēdit in diuina cōsolatione. Ip̄am in resurrectione dñi propter seculā inquisitionē qua quæsiuit xp̄m meruit tria que xp̄s sibi fecit et ostēdit in uera dilectione. Require in ser. resurrectionis sc̄do. d. ideo bene dicit et ego illi. Nam secundo dico quod maria dilexit xp̄m sapiēter sicut statū proficiētū quorum status est quod debet in progressu uirtutū et bonorum operum sapiēter proficere. ideo status eorum sicut Ber. dicit rationalis. Unde dixit xp̄s ut eatis et fructū afferatis. Sic maria in progressu et profectu suo sapiēter profecit cum xp̄m dilexit. Nam propter amorē xp̄i prudēter predicauit xp̄m uerū dei filiū. iuxta illud prime Cor. ii. Loquimur dei sapiētiam in mysterio absconditā. quā nemo principum huius seculi cognouit. Qualiter autē in uirtutibus profecerit et xp̄m sapiēter dilexerit et predicauerit notat. Legit enim quod post ascensionē dñi anno. xiiij. a passione cū iudei diu stephanū occidissent et ceteros discipulos a finibus iudee eiecissent. et ap̄t̄ in diuersas regiones subeūtes ibi de uerbo dei seminantes. Erat tūc t̄pis. cū apostolis sanctus Maximinus. unus de lxxij. discipulis dñi cui erat maria magdalena commendata a sancto petro. In hac igitur dispersione sanctus maximinus. maria magdalena. lazarus frater eius. martha soror eius. marcel-

la pedissequa marthe. et beatus cledonius qui cecus a natiuitate sua extiterat et a dño illuminatus fuerat. oēs hii insimul et plures alij christiani a b infidelibus pelago sine omni gubernatione sunt expositi: vt sic oēs submergeretur. diuino tādē nutu mar illā venerūt: sub quodā porticu que phanogentis illius terre preerat morabatur. Cū sūt maria magdalena vidit populū ad phanum cōsuere vt idolis immolarent assurgēs vultu placito. facie serena. lingua discretā. eos ab idolorū cultura reuocauit et xp̄m constāter predicauit. Et admirari sunt vniuersi pre specie. pre faciētia. et pre dulcedine eloquētie illius. post hoc venit princeps puincie cū vxore sua vt p̄ habēda ple idolis immolarēt. Cui magdalena sacrificare dissuasit. Interea renouatis aliquibus diebus maria magdalena apparuit in visu cui dam matrone dicēs. Quare cū tot et tantis abūdetis diuitijs scōs dei fame et frigore mori permittitis. Ad didit quoq̄ minas nisi marito suo persuaderet vt scōz inopiā subleuaret. ipsa vero marito suo visionē indicare timuit. Sequēti igit nocte eidē similia dicēs apparuit. sed adhuc viro suo indicare neglexit. Tertia vero nocte in silentio apparuit vtriq̄ irata et vultu igneo ac si tota domus igne arderet: et ait. Dormis ne tyrāne mēbrū patris tui sathane cū vipera coniuge tua que tibi indicare noluit verba mea. iaces in palatio tuo pannis sericis inuolutus. ventrē tuū diuersis ciboz generibus nutris: et sanctos dei fame et siti perire permittis. ac desolatos et sine hospitio vides. non sic euades nec impune feres. et sic abcessit. Cūq̄ enigilasset et vxori retulisset vxor e contra sibi quid ambo vidissent. dixit ad mulierē. Quid faciemus? Cui mulier. Utilius est ei obtemperare q̄ incurrere indignationē dei sui. quapropter ipos hospitio suo receperūt: et eis necessaria ministrauerūt. et maria eis sapiēter predicauit et fidē docuit ppter amorē xp̄i. Et sic p̄tz qualiter xp̄m sapiēter dilexit: cum ita prudēter predicauit. O Unde bene dicit de ea illud Judith. xi. Non est talis mulier super terrā in aspectu et pulchritudine et in sensu verborū. Contra dilexit eā xp̄s. Nam dicit p̄ouer. xiii. Acceptus est regi minister intelligēs. sic maria ppter sapiētiā qua xp̄m sapienter predicauit bene fuit xp̄o accepta et dilecta q̄ ostēdit opere. Nam dicit Grego. q̄ p̄batio dilectionis sit exhibitio operis. Sic xp̄s p̄bavit opere q̄ eam dilexit. Nam eam in suis petitionibus exaudiuit et per

eam magnalia fecit. Unde legitur q̄ cum maria quadā die predicaret. et predictus princeps ei diceret an posset defendere et p̄bare fidē quā predicaret. Cui illa. Equidē defendere illā presto sum: sicut sanctus petrus qui rome presidet et fidē predicatione et miraculis teneri facit. Cui princeps cum cōiuge sua dixit. Ecce dictis tuis per oia obtemperare parati sumus si a deo quē predicas nobis filium impetraueris. Tūc maria p̄ ipsi dñm exorauit vt eis filiū concedere dignaretur. Illius preces dñs exaudiuit: et matrona illa concepit. Tunc vir eius cepit veile p̄ficisci ad sc̄m petrū vt p̄barer si verus esset sicut maria de xp̄o p̄dicaret. Cui dixit vxor eius. Dñe mi absit q̄ nō veniā tecum. Cui vir ait. Non fiat dñā: q̄ cū sis grauida et in mari sint infinita pericula posses de facili periclitari. domi igit quiescas et possessionibus nostris curā impēdas. Ecōtra illa instabat cū achrymis et pedibus prouoluta petebat: et sic obtinuit. Nauē igit oibus necessariis onerātes: et tota que habebant in custodia marie relinquētes p̄ficisci ceperūt. Maria magdalena vero signum crucis humeris eoz imposuit ne antiqu⁹ hostis eos in itinere impediret. Cum aut vnius diei et noctis cursum consummassent cepit mare nimis intumescere. ventus flare. ita q̄ oēs magnis angustiis vrgerētur: et maxime matrona grauida q̄ intātū timuit q̄ in ea subito dolor partus irruit et pre angustiis filiū parturiēs expirauit. Natus est p̄uer viu⁹ et solatia maternarū māmillarū querēs et nō inuenit. Quid fecit peregrinus cū vxorem mortuā vidit et puerū appetentem māmās matris lamentabat multū dicēs. Heu heu miser filiū desideram modo matrē cū filio perdidit. Naute clamabant dicētes. pisciat hoc corpus mortuū in mare anteq̄ simul pereamus. Et cū corpus apprehēdissent vt in mare iactarēt dixit peregrinus. Sinite modicum et sustinete si forte mulier in extasi posita adhuc valeat respirare. et si ei p̄cere nolueritis misereamini saltē paruuli. et ecce nō p̄cul a nauī apparuit quidam collis quo viso vtilius esse credidit corp⁹ matris et puerū illuc deferri q̄ marinis bestiis ad deuorādū dari. Et vix a nautis prece et precio obtinuit vt illuc applicarēt: et sic in secretiori loco collis corpus collocauit. et puerū māmās eius apposuit. et cum lachrymis ait. O maria magdalena cur ad cumulum perditionis et miserie mee marsilie partibus applicuisti. Cur infelix ammonitione tua hoc iter arripui. Petisti ne dominum vt

vxor mea hac de causa conciperet et parceret
 vt periret. Ecce em̄ cōcepit et pariendo mor-
 tem subijt. Concepit em̄ natus vt pereat cū
 nō sit qui enutriet. Ecce quod prece tua ob-
 rinui tibi cui omnia mea cōm̄ iudavi: deoq̄
 tuo cōmendo. Si potens est memor sit aīe
 matris et prece tua misereat ne pereat na-
 tus. Tūc chlamide sua corpus cū puero cir-
 cūquaq̄ operuit et postmodum nauē p̄se-
 nit. P̄ Cum ad sc̄m̄ petrum venisset, san-
 ctus petrus ei obui⁹ fuit. Qui viso crucis si-
 gno eius humeris infixo. Quis es? et vnde
 venisset sciscitatus est. Qui omnia sibi p̄ordi-
 nem enarravit. Cui petrus. Pax tibi fiat.
 bene venisti: et vtili consilio credidisti. Nec
 moleste feras si vxor tua dormit. et si puul⁹
 cum ea quiescit. potens est em̄ dñs cui vult
 donare. dona data auferre. ablata restituere.
 et merorem tuum in gaudium cōmutare.
 Petrus autem ip̄m hierosolymaz duxit. et
 omnia loca in quibus xp̄us predicauit et mi-
 rabilia fecit. et locum in quo passus est. et in
 quo celos ascendit ei ostēdit. Cūq̄ de fide a
 petro diligenter fuisset instruct⁹: biēnij iaz
 spacio elapso nauē ascendit. repatriare cu-
 ravit. Cūq̄ nauigaret dño disponēte iuxta
 collē in quo corpus vxoris cum puero posi-
 tum fuerat puenerūt. Qui prece et precio ad
 applicandū ibi eos induxit. puer aut̄ ibidē
 a sancta Maria incolumis obseruati⁹ ad lit-
 tus maris p̄cedebat. et ibidez vt moris pue-
 rorum est cū lapillis et glareis ludere cepit.
 Et cum appl. cuisset et puerū sic ludentez vi-
 disse quidnam esset ammirari nō desinit.
 Quem puer videns expauit: et ad solita ma-
 tris recurrēs vbera occulte sub chlamide la-
 titabat. Peregrinus vero vt manifesti⁹ vide-
 ret illuc accessit et puerum pulcherrimū ma-
 tris vbera suggētē inuenit. et accipiens pue-
 rum ait. O sc̄ta Magdalena q̄s felix essez q̄s
 mihi cuncta p̄sp̄era euenissent si mulier re-
 spiraret et mecū repatriare valeret. Equidē
 scio et sine dubio credo q̄ tu que puerū dedi-
 sti et illesuz cōseruasti poteris prece tua ma-
 trem restituere sanitati. Ad hec verba mu-
 lier respirauit. et quasi a somno euigilās ait
 Sancta Maria magdalena magni meriti
 es: que in pressuris mei partus officiū obste-
 tricis impleuisti et mihi ancille tue in oib⁹
 necessarijs meis seruitium tuū impedisti.
 Quo audito peregrinus ait. Uuis ne mu-
 lier mea dilecta? Cui illa. Uiuo. Et equidē
 nunc primo de peregrinatione de qua tu ve-
 nisti venio. Et sicut petrus te hierosolymā
 duxit ad omnia loca in quibus dñs passus
 est mortuus et sepultus. et alia plura loca on-

dit. sic et ego vna cum maria Magdalena
 duce vobiscum fui et singula loca con-
 spexi. incipiens oīa loca et miracula que vir cum
 sancto petro viderat a deo plenē enarrare
 vt nō in vno articulo denigaret. Tunc pere-
 grinus accepta cōiuge sua et puero leuissimā
 uem conscendit et paulo post marsilie porti-
 bus applicuerūt. Et ingressi inuenerūt ma-
 riam Magdalenam cū suis discipulis pre-
 dicantem et ei⁹ pedibus cū lachrymis puo-
 luti omnia que eis acciderant narrauerunt.
 et baptismū a beato maximino susceperūt.
 Tunc in ciuitate marsilie idola destruentes
 cum templis ipsorū ecclesias cōstruxerunt.
 et b̄m̄ Lazarum in eadē ciuitate ep̄m vna-
 nimiter elegerūt. Et sic p̄tz qualiter xp̄s eaz
 dilexit eā sic manifestauit suam omnipoten-
 tiam p̄pter eam. Unde d̄r Joh. xiiij. Qui di-
 ligit me diligetur a patre meo. et ego dile-
 ctus et man. ei incip. Q̄ Tertio dico q̄ Ma-
 ria dilexit xp̄m p̄seueranter f̄m̄ statum p̄se-
 ctorum. quorū status est q̄ debent in diuino
 amore p̄seuerare. Ideo status eorū f̄m̄ Ber-
 nar. d̄r sp̄ualis. Ideo dixit xp̄s. Et fruct⁹ ve-
 ster maneat. Sic Maria vsq̄ ad finē vite in
 diuino amore p̄seuerauit: et p̄pter amorem
 xp̄i asperam vitā assumpsit: vt sic p̄ pctis sa-
 tisfaceret et sic saluaret. Sciens em̄ q̄ xp̄us
 suus dilectus magister dixit. Beati q̄ p̄le-
 tionem pa. p̄pter in̄si. et. Qualiter aut̄ p̄se-
 uerauerit et. Legit q̄ post predicta diuino
 nutu ad ciuitatem aquēsem puenerūt et po-
 pulum ibi ad fidem xp̄i p̄ multa miracula
 adduxerūt. vbi et sc̄tus Maximin⁹ in ep̄m̄
 ordinatus. Interea sc̄ta Maria magdale-
 na p̄pter amorē xp̄i artissimā. p̄niam in. af-
 flictione p̄p̄rii corporis assumpsit et heremus
 petijt. in quo heremo i rupe durissima. xxx.
 annis oībus hoībus incognita mansit. In
 quo quidez loco nec aquarū fluēta: nec arborū:
 nec herbarū erant solatia: nec cibo cor-
 porali vsa fuit. et sic p̄ castigationem in cor-
 poris in tali amara p̄niam fecit xp̄o cōiuniz
 vbi melius refect⁹ est q̄s in iunio pharisei
 qui ip̄z corporaliter inuitauit. Un̄ dicit petr⁹
 rauēns. Mulier ista xp̄o iunū sp̄iale e-
 cit. in mēsa p̄nie ponit ferculū cōpūctiōnis
 et panē doloris. Infert potū lachrymarum
 crebris gemitib⁹ tāgit simphonā. i. instru-
 mentū dulcis chordē. et dū. p̄cept⁹ sepe p̄cauit
 ex remorsu cōscie facit deo placita cimballa
 p̄sonare. Un̄ hoc est illud iunū de quo ēz
 Apoc. iij. Ego sto ad ostiū et pulso. si q̄s mi-
 hi et. et sic p̄tz. q̄liter xp̄m dilexit vsq̄ ad finē
 vite. Ecōtra dilexit eā xp̄s vsq̄ i finē Iuxta
 illud Johannis. xiiij. Cū dilexisset suos qui

De sancta Maria magdalena Sermo xli

erant in mundo in finem dilexit eos. Quaaliter autem eam dilexerit ostenditur in legenda. Legitur enim quod sicut ipsa asperam vitam in heremo amore christi duxit et consortium hominum fugit, ita christus eam consolabatur et angelorum societatem misit. Nam ipsa non terrenis refectio nibus sed tantum celestibus epulis disposuit satiare. Qualibet autem die in septem horis canonicis ab angelis in aera eleuabatur et celestium agminum, id est turbarum angelorum concentus etiam corporalibus auribus audiunt. Unde singulis diebus hijs suauissimis dapibus satiata et inde per eosdem angelos ad locum proprium reducta corporalibus alimentis nullatenus indigebat. **R.** Sacerdos autem quidem solitaria vitam desiderans agere ad .xij. stadia loco eius vicinam sibi cellam locauit. Quadam igitur die dominus predicti sacerdotis oculos aperuit et corporeis oculis euidenter aspexit qualiter angeli ad predictum locum in quo sancta maria magdalena morabatur descendentes eam in ethera subleuabant et post unam horam spaciuz ad eundem locum cum diuinis laudibus reducebant. Volens autem predictus sacerdos huius mirabilis visionis veritatem agnoscere creatori suo precibus se commendans ad predictum locum magna deuotione humiliter properabat. Cum autem ad unum lapidis iactum appropinquaret, ceperunt eius crura resolui et timore valido ipsius precordia medullitus anhelare. Cumque retro rediret ambulandi versus crura cum pedibus simul preestabant: sed si ideo tramite ad predictum locum accedere conaret, totius corporis eius languor et ebetudo mentis omnibus modis prohibebat. Intellexit igitur vir dei sine dubio celeste esse sacramentum ad quod accedere non poterat humanum experimentum nec deberet. Inuocato igitur saluatoris nomine exclamauit. Adiuro te per deum ut si homo es vel aliqua rationalis creatura que in illa spelunca habitas mihi respondeas et dicas veritatem. Cumque hec tertio repetisset maria magdalena respondit ei dei. Accede propius et scire poteris veritatem omnem que desiderauit anima tua. Cumque ille tremens usque ad medium spacii terminum appropinquasset, ait ad eum. Meministi ex euangelio de maria magdalena peccatrice que pedes saluatoris domini nostri iesu christi lachrymis rigauit et capillis suis terxit: et suorum delictorum veniam meruit. Cui sacerdos Memini et plusquam triginta annorum euoluta sunt curricula quod hoc esse factum sancta credit ecclesia et confitetur. Ego inquit sum illa que per .xxx. annorum spacium omnibus hominibus incognita permansi. et sicut vidisti sic singulis diebus angelicis manibus in ethera sum

subleuata. celestium agminum dulcissimam iubilationem septenis vicibus per singulos dies corporeis auribus audire premerui: quod igitur a domino mihi reuelatum est quod ex hoc seculo migratura sum. in unum maximinum adeas: et hoc ei dicas. primo die resurrectionis tempore quo ad matutias surgere consuevit oratorium solus ingrediat et me illic per angelorum ministerium subiectam inueniet consistere. Sacerdos autem vocem eius velut vocem angeli audiuit. neminem autem vidit. Statim igitur maximinum adiit et ei omnia per ordinem narrauit. Sanctus autem maximinus nimio gaudio repletus saluatori domino nostro iesu christo gratias egit et illa die ac hora ut sibi commissum fuerat oratorium solus ingressus vidit sanctam Mariam magdalenam in choro adhuc stantem in medio angelorum qui eam adduxerant. Erat autem spacio duorum cubitorum eleuata a terra in medio angelorum stans. et extensis manibus deum laudans. Cum autem sanctus Maximinus ad eam trepidaret conuersa dixit ad eum. Accede huc pater propius ne fugias filiam tuam. Appropinquate autem illo sicut in libris ipsius maximini legitur: vultus Marie ex continua et diuturna visione angelorum irradiabat ut facilius solis radios quam ipsius faciem intueri quis posset. Conuocato igitur vniuerso clero et presbitero sacerdote maria magdalena corpus et sanguinem domini cum multa inundatione lachrymarum ab episcopo suscepit. deinde prostrata ante altare sanctissima eius anima ad dominum migravit. et angeli eius animam hymnis et canticis in celum perduxerunt. in cuius exitu tantus suauissimus odor ibidem remansit ut per .vij. dies ab ingrediensibus oratorium sentiretur. cuius sancti corpus maximinus diuersis aromatibus conditum honorifice sepeluit. et post mortem suam iuxta eam se sepeliri precepit. et sic per qualiter christus eam dilexit usque in finem. et nunc in celo eternaliter. Unde beatus dicit illud dominus Iere. xxxi. In charitate per dile. te. etc. Et contra in ea completus est illud Cant. iij. Inueni quem dilexi. a. m. te. etc. Nam rationem assignat thema dicens Dilectus meus mihi etc. **S.** Miles quidam singulis annis ad corpus Marie magdalene consueuerat ire. qui in prelio occisus est. quod dum inferretur a parentibus ploraret. Marie magdalenam pijs querelis opponebant cur deuotum suum mori sine confessione et penitentia dimisisset. tunc subito quod defunctus fuerat cum etis stupetibus surrexit. et sacerdotem ad se vocari precepit. Cumque deuote confessus fuisset et viaticum recepisset. prorsus in pace requeuit. Quidam peccata sua in quadam cedula con-

scripsit et eam sub palla altaris sancte marie magda. posuit rogans eam ut sibi indulgentiam impetraret. qui postmodum cedula accipiens peccata sua de ipsa cedula deleta omnino inuenit. Quidam clericus de fladria nomine stephanus in tantam peccatorum immanitatem cecidit quod omnia flagitia exercens: ea que salutis erant non solum non facere sed nec audire volebat. in beatam magdalenam tamen deuotionem magnam habens eius vigiliam ieiunabat et festum celebrabat. Dum igitur eius tumultum visitasset maria mag. nec ex toto dormienti neque ex toto vigilantem tantam mulier formosa lugubres oculos ferens: et duorum angelorum de terra leuata presidio sustentata appropinquans dixit Cur queso stephane indigna facta meritis meis rependis: cur labiorum meorum instantia nulla compunctione moueris. Ex quo enim deuotionem in me cepisti habere pro te dominum instantem orauit. Surge igitur et penitere: neque enim ego te deseram donec fueris domino reconciliatus. Ille igitur mox tantam gratiam in se fundi sensit quod seculo abrenunciatis religionem intrauit: et perfectissime vite fuit. In cuius morte visa est magdalena iuxta feretrum cum angelis assistisse et animam eius quasi columbam candidam cum laudibus in celum sustulisse.

¶ De eadem. Sermo. xliij.

Quæsiui quæ diligit anima

q mea. Cant. iij. Notate charissimi. dicit Aug. in lib. de confessione. Domine fecisti nos ad te et inquietum est cor nostrum donec requiescat in te. Certe hoc sciens maria magd. ideo toto corde quesitum suum dilectum. scilicet christum. quare dicit quesitum et cetera. Est notandum quod maria quesitum suum dilectum. scilicet christum tripliciter. scilicet sapienter. dolenter. et perseveranter. Primo quesitum eum sapienter. scilicet ut sibi peccata dimitteret. Require ante in sermone. Secundo dolenter post passionem: quod ostendit per multiplicem inquisitionem. Require in sermone resurrectionis. Tertio perseveranter: quod usque ad finem vite sue perseverauit in eius amore. Require ante in sermone.

¶ De sancto Jacobo maiore. Sermo. xliij.

Alignus es tu et magnum

m nomen tuum in fortitudine. Jerem. x. Notate charissimi. dicit enim Aristo. vi. ethico. quod omnis cognitio fit per similitudinem. Hinc est enim quod sanctus iacobus quod fuit magnus et fortis in operibus suis bene dicitur de eo. Magnus es tu et cetera. Est notandum quod sanctus iacobus fuit magnus in quattuor secundum quadruplicem eius de-

nominationem. Uocatur enim boanerges id est filius tonitruum. Secundo iacobus zebedei. Tertio iacobus frater iohannis. Quarto iacobus maior. **T** Dico primo quod fuit magnus propter denotationem siue impositionem illius nominis boanerges quod fuit sibi impositum a christo. ut habet Mat. iij. ubi dicit quod iesus ascendens in montem vocauit ad se quos voluit et venerunt ad eum et imposuit eis nomina. Jacobum fratrem iohannis nominauit boanerges quod est filius tonitruum: quod bene competit beato Jacobo. ratione sonore predicationis. Nam sicut tonitruum terret et in remoto auditur ita sanctus Jacobus in predicatione sua terrebatur malos. excitabat pigros. et in longinquo predicabat et audiebatur. Cum enim dominus in ascensione apparuit discipulis. ut habet Mar. xvi. di. eis Euntes in mundum. et cetera. quod omnes fecerunt. unde legitur de sancto iacobo. quod post ascensionem domini dum per iudeam et samariam predicabat. tandem iuit in hispaniam ut ibidem verbum dei seminaret sed dum se nil ibi proficere videret et solummodo ibidem. ix. discipulos acquisiuisset duos ex illis causa predicandi ibidem reliquit et alios septem secum assumens iterum in iudeam rediit. Cum ergo in iudea verbum domini predicaret. magus quidam nomine hermoge. cum phariseis discipulum suum nomine philetum ad iacobo. misit ut eum coram iudeis vinceret: ita ut predicatio sua falsa videretur. sed cum apostolus coram omnibus rationabiliter vinceret eum et multa mirabilia coram eo faceret rediit philetus ad hermoge. approbans doctrinam sancti iacobi. et mirabilia recitans ac eius discipulis se velle fieri contestans ut ipse similiter suus discipulis efficeret suades. tunc hermoge. iratus arte sua magica: ita cum immobilem fecit ut se nullatenus mouere posset. d. videbimus si iacobo. dominus tuus te soluat. quod cum phile. per puerum iacobo. nunciasset misit ad eum iacobo. sudarium suum d. accipiat sudarium et dicat. Dominus erigit eli. et ipse sol. cetera. statimque ut sudario tactus est solutus a vinculis hermoge. magicis artibus insultauit et ad iacobo. perperauit. Iratus hermoge. aduocauit demones precipiens eis ut ipsi iacobum cum phile. vincitum ad se ducerent. ne discipulis eius decetero auderent sibi taliter insultare. venientes autem demones ad iacobo. in aere ululare ceperunt. d. Jacobe apostole dei miserere nobis: quia antequam tempus nostrum venisset iam ardemus. Quibus iacobo. ait. ut quod venistis ad me qui dixerunt. hermoge. misit nos ad te ut te et philetum ad eum duceremus: sed mox ut ad te venimus angelus domini nos cathenis igneis ligauit et plurimum cruciauit. Quibus iacobo. Exoluat vos angelus domini. et ad ipsum redite

et cum ad me ducite vinctum sed illesum. qui cum abissent apprehēdētes hermoge. manus eius a tergo ligauerūt et ipm vinctum ad iaco. duxerūt di. Misisti nos vbi incensū sumus et grauitē cruciati. et dixerūt ad iac. da nobis in eū potestātē vt possimus tuas iniurias et nostra incendia vindicare. quibus ait iaco. Ecce philetus ante vos est cur eum nō tenetis. Cui illi. Nos nō possumus nec formicā que in tuo cubiculo est manu tangere. U. Dixitq; iaco. ad philetum vt bona p malis fm qd xps docuit reddamus. hermoge. te ligauit tu eum solue. solutus hermoge. stetit cōfusus. Iaco. autem ei dixit. vade liber quocunq; volueris. non est em̄ discipline nosire vt inuitus aliquis conuertatur. Dixitq; hermoge. ego noui iras demonū: nisi mihi aliquid dederis qd mecum habeam occident me. Cui iaco. baculū suū dedit. Ille perrexit et oēs libros magice artis ad apostolum cremandos adduxit. Iacobus autē ne forte odor incendii veraret incautos eos in mari proijci iussit. proiectis igitur libris ad apostolū rediit. et plātas eius tenens dixit. animarum liberator accipe penitentem quem inuidentem et detrahentem hactenus sustinuisi. Cepit autem in dei timore perfectus esse intantū qd virtutes per eum fierent. Uidentes autem iudei hermogenem conuersum: zelo cōmoti iacobum adierunt: et cur iesum crucifixū predicaret increpauerūt. Ille vero cum eis per scripturas aduētū et passionē xpi cūdemter predicasset et probasset plurimi crediderunt. Et sic patet qualiter fuit magnus predicando cū ita fortis fuit et que docuit fecit. Unde bene verificatur de eo Math. v. Qui fecerit et do. hic mag. et c. Require cathedra petri. A. Et Secōdo dico qd fuit magnus fm̄ interpretationē istius nois qd vocatur iacobus zebedei. id est filius zebedei. Interpretatur em̄ zebedeus donās vel donatus. Sic sc̄tus iacobus bene dicitur filius donātis vt donati. qz seipz dñs donauit p mortis martyriū. Unde cum dñs interrogauit eos vt habetur Math. xx. dicēs. potestis bibere calicē quē ego bibiturus sum. i. potestis sustinere mortē et passionē ppter me. respōderūt ei. d. possumus. Tūc ait illis. Calicē quidē meū bibetis. i. passionē sustinebitis. Certe hoc fecit sanctus iacobus. Unde legitur qd postq; hermogenē magū cōuertit: et iesum crucifixū predicauit ppter qd multi crediderunt. Abiathar vero pontifex anni illius seditionē in populo excitauit et misso fune in collo apostoli ipm ad herodē agrip-

pam adduci fecit. Qui cum iussu eius ad decollandū duceretur quidā paralyticus in via iacens ad eū clamauit vt sanitatem illi conferret. Cui ait iacobus. In noie iesu xpi in cuius noie ducoz ad decollandū exurge sanus et benedic creatorē tuū. et statim exsurrexit et dñm benedixit. Scriba autē qui in collū eius funē miserat et trahēbat nomine Josias hoc videns piccit se ad pedes ap̄ti petēs veniā et se ch̄stianū fieri postulauit. qd vidēs abiathar pōtifex fecit cū teneri et dixit sibi. Nisi nomē xpi maledixeris tu cū iacobo decollaberis. Cui iosias. Maledictus tu et maledicti dii tui. nomen autē dñi mei iesu xpi sit benedictum in secula. Tūc abiathar os eius pugnīs cedi iussit. et missa legatione de eo ad herodem impetrauit vt cū iacobo decollaretur. Cū autē ambo decollari deberēt iacobus a spiculatore lagenam aq̄ petiit et ibidē iosiam ptinus baptizauit. et statim capitis obrūcatione vterq; martyrium consummauit. Decollatus est autē sanctus iacobus. v. kal. aprilis in annunciatione dñi. et viij. kal. augusti compositionem translatus est. Ideo statuit ecclesia vt festū eius. viij. kal. augusti deberet celebrari. Et sic patet qualiter sanctus iacobus fuit magnus fm̄ interpretationē illius nominis zebedei. i. donātis vel donati cum se ipsum dño donauit per mortis passionem. Unde pōt dicere illud. ps̄. Propter te mortuo. die. In cuius figura dicitur Actuum. xij. Misit herodes rex man⁹ vt affligeret quosdam de ecclesia. occidit autē iacobū fratrem iohannis gladio. y. Tertio dico qd fuit magnus fm̄ interpretationem illius qd vocatur frater iohānis. Iohānes autē interpretatur in quo est gratia dei. Et bene sanctus iacobus est frater gratie. Nam deus fecit sibi magnā gratiam fm̄ qd sibi et alijs apostolis pmisit. vt habetur Joh. xiiij. Qui credit in me opera que ego et c. Qd est signū magne gratie et potentie. ideo apostolus. ij. Cor. ix. dixit. Potēs est deus om. gra. abundare facere in vobis vt in oibus semper omnem sufficientiā habentes abundetis in omne opus bonū. Certe hanc gratiam sufficientie habuit sanctus iacobus. habuit em̄ multiplicē gratiā operatiuā. Primo gratiā relaxandi peccata quam recepit a xpo cū ceteris apostolis. vt habet Joh. xx. qd cum sero esset die illa vna sabbator. s. in die pasche. et fores essent clausē vbi erāt discipuli cōgregati ppter metū iudeoz. venit iesus et sedit in medio disci. et insufflauit et dixit eis. Accipite sp̄ri. san. quozū remi. pec. remit. eis.

Certe hoc fecit sanctus Jaco. pfecte: qz non tantū in vita. verū etiam post mortem suam. Unde legitur qz qdaz homo cū enorme peccatum plurimū commiisset et epus cōfitemem tūmisset absolueret. hoiem illuz cū cedula in qua peccatum illud scriptuz fuerat ad sc̄m̄ Jacobū misit. Cū ergo in fello eiusdez cedulā sup altare posuisset. et san. Jacobum vt illud peccatū deleret suis meritis exorasset. cedulam postea aperuit et peccatum penitus deletum inuenit deo et san. Jaco. gratias egit. et factuz omnibus publicauit. Unde dicit Aug. qz dedit deus apostolis gratiam super animas: vt eas a pctis solueret. Secūdo habuit. gratiaz liberandi a malo. Unde Lu. ix. Conuocatis Jesus. xij. discipulis dedit illis virtutem et potestatem sup omnia demonia. q. d. super omnia mala. 3 Quāliter aut̄ habuit grām ostēditur. Legit̄ em̄ vt calix⁹ papa refert. qz quidā hō circa annos domini. m. c. ad sc̄m̄ Jac. veniens. hoc solum postulasse dicit̄ ne deinceps ab aliquibus hostibus caperetur. Rediens igitur p siciliā i mari a saracenis capit̄. et pluries ab eis p nuditas vendit̄: sed tamen a cathenis quibus ligatus fuerat soluebat̄. Cū aut̄ iaz xij. vicibus venditus fuisset. et duplicib⁹ cathenis allinctus esset. et ille sanctū Jacobuz inuocaret sc̄us iacobus apparuit ei di. qm̄ in ecclia mea p̄sistens. postposita salute aie liberationē corporis tm̄ petisti. iō in hec picula incidisti. s; qz deus misericors est misit me vt te redimā. Statim raptis cathenis p terras et castella saracenorum venies et quādam partē cathene in testimoniu huius miraculi ferēs: ad terram suam cūctis videntibus et stupētibus est reuersus: et dū cū aliqs capere voluit visa cathena p̄tinus ferritus fugit: sed et cum leones. et alie fere in euz perdeserta gradientem vellent insurgere mox visa cathena territi fugerunt. Un̄ bene impleuit illud. i. pe. iiii. Unusquisqz sicut accepit grām in alterutrū illaz administrantes sicut bo. di. mul. grē dei. Tertio habuit gratiam cōseruandi a morte. iuxta illud Mar. vlti. Super egros manus imponēt et bñ hab. Hanc gratiā habuit sc̄us Jacobus. Nam non em̄ infirmū hominē verū etiaz suspēsus ad patibulum cōseruauit a morte. Un̄ legitur qz quidā theutonicus euz filio suo circa annū dñi. m. xx. ad sanctū Jacobū pergens et in vrbe tholosa gratia hospitadi diuertēs ab hospite inebriatur et ab eo cyphus argenteus abscondit̄. in malha. Mane igitur exeūtes quasi latrones insequēs reuocauit et qz cyphū argenteū furati sunt eisdem obiecit

Cui euz dicerēt qz eos puniri faceret si ap̄ eos cyphus inueniri posset. apta malha cū inuētus fuisset cyphus p̄tinus ad iudiciuz rapiūtur. Data ergo sentētia. omnia q̄ habebant hospiti dant̄. et vnus eoz ad suspendiū iudicat̄: sed cum pater p̄ filio et filius p̄ patre mori vellet tandē filiū suspenderunt. et pater ad sc̄m̄ Jacobū merens p̄greditur. Igit̄ post. xxxvj. dies rediēs et ad corp⁹ filij diuertens et lamētabiliter flens et ecce suspēsus ip̄m consolari cepit di. Dilecte pater ne fleueris: qz nunq̄ mihi ita bene fuit vt nūc qm̄ sc̄us Jacobus hucusqz me sustentat et celesti dulcedine refocillat. Quod pater audiens ad vrbe cucurrit et venientes ppl̄. filium pegrini incolumē deposuerunt de patibulo et hospite suspenderūt. Unde bene dicitur de eo illud ps̄. Liberauit pauperē a potente. et pauperē cui non erat adiutor. Item aliud. Triginta viri d̄ lothorigia circa annos dñi. m. lxx. ad sanctū Jaco. pperātes oīnes vno excepto fidem sibi mutui seruitij p̄miserunt. Unus aut̄ illoz infirmat⁹. xv. dieb⁹ a socijs expectatur. sed tandē a cūctis relinquitur. et a solo qui fidem non p̄miserat ad pedem montis sc̄i Michaelis custoditur: sed ad uesperascēte die moritur. Uiuus aut̄ pp̄ solitudinē loci et p̄sentiam defuncti et iminentis noctis caliginē et gentis barbare ferocitatem valde timuit. Statim sc̄us Jac. in specie equitis sibi apparēs et eū consolās ait. Trade mihi hunc mortuū et tu ascende post me equū. sic qz illa nocte ante solis ortū dietas. xv. pagentes ad montem gaudij qui est dimidia leuca circa san. Jac. puenerūt. ibi qz sc̄us Jac. vtrūqz deposuit p̄cipiēs vt canonicos sc̄i Jac. ad sepeliēdū pegrinū mortuū cōuocaret. et suis socijs itimaret. qz pp̄ fractā fidē eoz pegrinatio nūc valeret. q̄ iussa p̄pleuit: et stupētib⁹ socijs de ei⁹ itinere ea q̄ sc̄us Jac. p̄cepit itimauit. Et sic p̄z qliter fuit magn⁹. Nā magnā grām a deo habuit Un̄ bñ cōpetit sibi illud. Josue. iiii. Magnificauit dñs Josue corā oī isrl̄. Josue interpretat̄ saluatio. et bñ significat sc̄m̄ Jaco. q̄ sic miraculose saluauit. q̄re merito d̄ frater Joh̄ hāms. i. gratie. Quarto dico qz fuit magn⁹ p̄m̄ nomē eius. Nā vocatur Jacob⁹ maior ex eo qz p̄us vocat⁹ est ad apostolat⁹ grām q̄ alter Jacob⁹. et ex eo qz p̄mus inter ceteros ap̄los passus est. et sic p̄mus vocat⁹ ad eternā gl̄iam. Jō d̄ Math. xx. qz m̄ sua accessit ad iesuz di. Dicit̄ sedeāt hi duo filij mei. vn⁹ ad dextrā. et vn⁹ ad sinistra i regno tuo. qd̄ factū est. Nam xp̄us dixit Joh̄. xvij. Uolo pater. vt vbi ego sum et c. ad quē locuz

christus sublimatus est. Ideo bene compe-
tit sibi illud. i. Mach. x. Magnificavit rex
alexander Jonathā: et scripsit euz inter pri-
mos amicos regis. Per regem intelligitur
xp̄us. per Jonathā intelligitur sc̄tus Jaco.
Nam Jonathas interpretatur donū colū-
be. sic sanctus Jaco. habuit donū columbe
id est gratiā sp̄s sancti per quā meruit q̄ cū
p̄mis amicis. i. apl̄is xp̄i honoraret in eter-
na gloria. Uñ. ip̄e est de numero illoz. de q̄-
bus Ro. viij. ̄. Quod deus predestinavit
hos et vo. et quos vocavit hos et iustificavit.
quos autē iustificavit illos et magnificavit.
Et sic p̄z qualiter bñ ̄. Ja. maior. Uñ. Eccl.
xvi. fuit magnus s̄m nomē suum et qualiter
in celo sit sublimatus. Req̄. cathe. petri. 2c.
Quadaz vice tres milites ad sc̄m Jacobuz
perreperunt quoz vnus a quadam mulier-
cula amore sancti Jacobi rogatus sacculuz
ipsius super equum suum portabat deinde
quendam infirmum in via deficientem iue-
niens misericordia motus ipsum sup equū
imposuit cū baculo suo. Qui cū veniss̄z gali-
ciam factus est infirmus. Cuncq̄ a socijs de
salute anime rogaretur ille tribus diebus
mutus extitit: sed quarta die socijs ei⁹ mor-
tem expectantibus grauer suspirans ait.
Gratias ago deo et sancto Jacobo quia ei⁹
meritis sum liberatus. Cum em̄ quod mo-
nebatis facere vellez: demones ad me vene-
runt me tam grauer constringentes vt ni-
hil quod ad salutem anime pertinet aliqua-
tenus loqui possem. Vos bene audiebam: s̄z
nihil respondere poteram. Nunc autēz san-
ctus Jacobus intravit huc mihi in auxiliū
et ferens in sinistra manu sacculū mulieris:
et in dextra baculū pauperis infirmi: quos
in via adiunabam. Sacculum quidē mulie-
ris pro scuto habens. et baculum pauperis
pro lancea. Et demones quasi iratus aggre-
diens eleuato baculo terruit et eos in fugā
conuertit.

¶ Ad vincula Petri. Sermo. xliij.

Uñc scio vere qz m̄

n. sit dominus angelum suum et
eripuit me de manu Herodis

Act. ij. Notate charissimi. euz

ad m̄iam pertineat desolatos cōsolari. Hic
est eniz q̄ pater misericordie et deus totius
consolationis videns sanctum Petrum mi-
serabiliter desolatum p̄pter eum in vincu-
lis Herodis misit angelum suum vt libera-
ret eū. quare dicit 2c. B. Est notandum q̄
hodiernum festum quod ad vincula sc̄i Pe-
tri dicitur. quadruplici de causa institutum

est. primo in memoriam liberationis sancti
Petri qui a vinculo Herodis ab angelo do-
mini liberat⁹ ē. Dixit em̄ xp̄s discipulis su-
is q̄ p̄pter eum deberent pati: vt habet Jo-
hannis. xv. Ubi dicit mementote sermonis
quem ego dixi vobis. Non est seruus maior
domino suo si me persecuti sunt et vos perse-
quentur. Et ideo sicut xp̄us persecutus est:
sic et amici. Unde legitur Actu. xij. q̄ in die-
bus illis cum herodes agrippa esset hiero-
solyms misit manū vt affligeret quosdam
de ecclesia. occidit autem Jacobum fratrem
Johannis: gladio ante dies azimozuz id est
festum pasche. Videns autem q̄ placeret in
deis apprehendit et Petrum. Quem euz ap-
prehendisset misit in carcerem. volens post
pascha pducere eum populo. Et Petr⁹ qui
dem seruabatur in carcere. Oratio autē fie-
bat ab ecclesia sine intermissione ad deum
pro eo. Cum autem producturus. eum esset
Herodes in ipsa nocte erat Petrus domi-
ens inter duos milites vinctus duabus ca-
thenis: et custodes ante ostium custodiebant
carcerē. Et ecce angelus domini astitit et lu-
men refulsit in habitaculo carceris. Percus-
so q̄ latere Petri excitauit euz dicens. Sur-
ge velociter. et ceciderūt cathene de manib⁹
eius. Dixit autem angelus ad eum. Precin-
gere et calciaŕe caligas tuas. Et fecit sic. Et
dixit illi. Circunda tibi vestimentū tuum et
sequere me. Et exiens sequebatur eum. et ne-
sciebat qz verum est qd̄ fiebat per angelum
Estimabat enim se visum videre. Transēu-
tes autē primam et secundam custodiam ve-
nerunt ad portam ferream que ducit ad ciui-
tatem que vltro aperta est eis. Et exeuntes
processerunt vicum vnuz. et continuo disces-
sit angelus ab eo. Et Petrus ad se reuersus
ait. Nunc scio vere qz misit dominus ange-
lū suū et eripuit me de manu Herodis: et de
omni expe. pleb̄ iudeoz. Et venit ad domū
Marie m̄ris Johis vbi erant multi congre-
gati et orantes. Pulsante autē eo ad ostium
processit ancilla ad videndum. Et vt. cogno-
uit vocem Petri pre gaudio non aperuit ia-
nuam sed intro currens nūciat Petrum sta-
re ante ianuā. At illi dixerunt ad eam. Insa-
nis. Illa autē affirmabat sic se habere. Illi
autem dixerunt. Angelus eius est. Petrus
autem perseueravit pulsans. Cum autē ape-
ruissent ostium viderunt eū et obstupuerunt
annuens autē eis manu vt tacerent: narra-
uit quomodo dñs eduxisset eum de carcere
Et egressus abiit in alium locum. Facta au-
tem die erat magna turbatio inter milites
quidnā de petro factū esset. Herodes autēz

cum requisisset eum et non inuenisset. facta inquisitione de custodibus iussit eos duci ut p fuga petri eos puniret. Hoc tamen facere impeditus est ne solutio petri a deo facta alicui noceret. Nam concitus descendit in cesareā ubi consumptus a vermibus exspirauit. Ideo in memoriā tam mire liberationis principis apostolorum a vinculis ecclesie festū sancti petri ad vincula solennizat. Unde et epistola canit in missa in qua hec liberatio ostēditur: et fm hoc festū hodiernū vocat festū petri a vinculis. Unde petrus bene potest dicere illud Ecclē. vltimo. A rege iniquo et a lingua iniusta liberasti me.

C Scio dico q festū sancti petri ad vincula institutū est in memoriā liberationis alexandri pape. qui sextus a beato petro rexit ecclesia romanā. Ut legitur q alexander papa sextus post sanctū petrum. et hermes prefectus. vrbis rome qui per alexandru ad fidē cōuersus est. a quirino tribuno in custodia in diuersis locis tenebant christiani. Dixit aut quirinus tribunus ad herme prefectū. Miror te virū prudētē honore prefecture dimittere et vitam aliā somnare Cui hermes dixit. Et ego ante hos annos hec oīa deridebā. et hāc vitā solā esse putabā Respondit quirinus. Fac ergo me pbare q aliā vitā esse noueris et ego credā. Cui hermes dixit. Scitū em alexāder quē tu tenes in vinculis ipse hoc melius te docebit etc. Tunc quirinus maledicens alexandro ait. Ego tibi dixi vt me pbare faceres et tu mittis me ad alexandru. quē p suis sceleribus teneo vinculatum. Verūtā mē super te et super alexandru custodiā duplicabo. et si ipm tecū vel te cū illo inuenire potero vere fidē tuus et eius sermonibus adhibebo. Tunc hermes hoc alexā. intimauit. Orante autē alexādro angelus ad eū venit et ipm ad herme in carcerē duxit. Inueniēs igitur quirinus eos in simul plurimum admiratus est. Et cū hermes quirino narraret quō alexander filiū suū mortuū suscitasset. Dixit quirinus alexādro. Habeo filiā gutturosam nomine balbinā. prmitto me tuā fidē recipere si eā sanaueris. Cui alexāder. Uade cito: qz qui me huc adduxit cito me illuc reducet. Pergēs igitur quirinus filiā suā ad carcerē alexādrī duxit et ibidē ipm inueniēs ad pedes eius se prostrauit. Tūc filia eius cepit vincula alexandri deuote osculari vt reciperet sanitatē. Cui alexāder. Noli filia meas cathenas osculari: sed boias sancti petri diligēter inquiras. quas deuote osculās sanitatē recipies. Quirinus igit. in carcere vbi

Petrus detentus fuerat diligēter boias inquiri fecit. et cum inuenisset filie sue ad osculandum dedit. Illa mox vt osculata est vincula sanata est. Tunc quirin⁹ petens veniā Alexandrum de carcere extraxit et ipse cum filia et alijs cōpluribus baptismū suscepit. Tunc sanctus Alexan. hoc festum in kal. Augu. celebrandū instituit. et in honorem sancti petri apostoli ecclesiaz fabricauit. vbi vincula reposuit. et ad vincula nominauit.

D Tertio dico q festum sancti petri ad vincula institutum est in memoriā destructionis solēnizationis romanorū. quaz solēnitatem habuerūt ppter honorem victorie quā Octavian⁹ habuit prima die Augusti. Qualiter aut dicit Beda. q octavianus imperator et antonius q sibi inuicē conuincti fuerūt affinitate. sic inter se totius mundi imperiū diuiserūt: vt octavian⁹ in occidente italiam galliam et hyspaniam habuit. Antonius veroin oriēte asyam pontuz et africanā possideret. Antonius aut fuit lasciuus et lubricus. et cū sorore octauiani in vxorem haberet ipsam repudiāuit et cleopatram reginam egypti in vxorez recepit. ob hoc indignatus octavian⁹ armata manu in asyā contra Antonium processit. et ipsum in omnibus superauit. Tūc antonius et cleopatra fugerunt. ac seipos p renimio dolore occiderūt. Octavianus igitur regnum egypti destruxit et romanaz puinciam fecit. Inde alexandriam prexit. et eam omib⁹ diuitijs spoliāns romanā ipas transfuerit. Unde in tantū republicaz auxit vt pro vno denario daretur quod prius pro quattuor vēdebat Et qz in tantū republicā auxit: ideo august⁹ primo oīum est vocatus. Unde et ab eo augusti dicitur. qui sibi in imperio successerūt: sicut et Julio cesare 'auūculo ei⁹' cesares appellāt. Unde et hūc mensem augustum q prius sextilis dicebat: quia a martio sextus erat pp̄s suo noīe intitulauit vocans eum augustū. In memoriā itaqz et honorez victorie illius quā octavian⁹ habuit p̄ma die augusti. om̄s romani hac die solēnizabant vsqz ad t̄pus theodosij imperatoris q cepit anno dñi. ccccxxvi. Theodosia aut filia predicti theodosij imperatoris: vxor valentini hierosolymaz perrexit ex voto. Ubi quidaz iudeus p magno munere duas cathenas ei obtulit quibus petrus ap̄s sub herode victus fuit. Cuz igitur romam redisset et in kalē. augusti in honore impatoris gentilis romanos videret solēnizare dolens q dānato homini tant⁹ honor exhiberet. Cogitāsqz q nō de facili eos a tali consuetudine

posset auertere cogitando tractauit vt obseruātia siquidē stare: sed in honore sancti petri sic fieret et illū diē vnīuersus populus ad vincula noiaret. Habita igit collatione cū scō pelagio papa populū blādis exhortationibus induxerūt vt obliuioni tradere- tur memoria principis paganorū et celebris fieret memoria principis apłorū. Quod cū cūctis placuisset illas cathenas quas a hie- rusalē attulerat ptulit et populo ostendit. Papa vero etiā illā cathenā qua sub nero- ne idem apostolus vinctus fuerat illis dua- bus sociavit. Hac ergo illis duabus socia- ta ita miraculose vna cathena facta est ac si semper vna et eadē fuisset. Unde papa et re- gina p̄tinus statuerūt vt qđ indiscreta reli- gio hoīm dānato gētili faciebat mutata in melius faceret petro principi apłorū obser- uari. Papa igitur cū regina vincula in eccle- sia petri ad vincula posuit et ip̄am muneribus multis ditauit. et priuilegijs magnis dotauit. et predictā diē vsq; in euū celebrē fore instituit. Hec beda. Quāte autē virtu- tis hec cathena fuerit notatur. Anno enim dñi. cccclxiiij. dyabolus quēdā comitē octo- nis imperatoris ante omnū oculos tam crudeliter arripuit vt seipsum dentibus la- ceraret. Tūc comes qui fuit p̄pinus im- peratoris ad iohannē papā ducit vt cathe- na sancti petri eius collo circumdaret. Sed dū quedā alia cathena collo furētis fuisset imposita nihil ibi latebat virtutis. tandē vera cathena sancti petri collo furentis imponi- tur. qđ dyabolus ferre non potuit: sed mox eorum omnibus exclamans abscessit. Quarto dico qđ festū sancti petri institutū est p̄pter absolutionem impetrandā spiri- tualiu vinculoꝝ. Dñs em̄ sanctū petrū mi- raculose absoluit a vinculis. et potestatem ligādi et soluēdi sibi dedit. Nos autē vincu- lis pctōꝝ obligati tenemur et absolui indi- gemus. ideo ip̄m in hac solēnitate honora- mus: vt sicut ip̄e a vinculis absolui meruit et a dño potestātē ligādi et soluēdi accepit sic et ip̄e nos a vinculis peccatoꝝ absoluat. Ideo ecclesia instituit in hodierno officio epistolā in qua notatur liberatio sancti pe- tri a vinculis. Et euāgelium in quo notat po- testas absoluēdi nos a peccatis quam sibi deus dedit. vt habet Mathei. xvi. qđ in illo tpe venit iesus in partes cesaree phi. et in- terrogauit discipulos suos dicens. Quē di- cunt hoies esse filiū hois. At illi dixerunt. Alii iohannē baptistā. alii autē helyā. alii vero ieremiā: aut vnum ex p̄phetis. Dixit

illis iesus. Vos autem quem me esse dicitis. Respondit symon petrus. Tu es x̄ps filius dei viui. Respondit iesus et dixit ei. Beatus es symon bariona qđ caro et sanguis nō re- uelauit tibi: sed pater meus qui est in celis. Et ego dico tibi: quia tu es petrus et super hāc petrā edificabo ecclesiā meā. Et porte inferi non p̄ualebūt aduersus eā. Et tibi dabo clauēs regni celorū. et quocūq; ligaue- ris super terram etc. et quodcūq; solueris su- per terrā etc. Ideo hāc absolutionē ab ipso nobis faciendam hodierna oratio postu- lat que dicit. Deus qui beatū petrū aposto- lū a vinculis absolutū illesum abire fecisti quesumus absolue vincula peccatoꝝum no- strorū: et oīa mala a nobis p̄piciatus exclu- de. Unde eius potestas absoluēdi notatur in quoddā miraculo qđ legitur in libro mi- raculoꝝ beate virginis qđ apud coloniam vrbē in monasterio sancti petri erat quidā monachus leuis: lasciuus: et lubricus. hic dum subita morte esset p̄uētus demones ipsum accusabant: et quelibet peccatoꝝū ge- nera cōtra ipsum clamabant. Unum dixit. Ego sum cupiditas tua qua frequēter con- tra dei p̄ceptatam frequenter concupisti. Aliud genus pctōꝝ clamabat. Ego sum va- na gloria qua te apud hoies iactanter exal- tasti. Aliud ait. Ego sum mendacium quo- mentiēdo peccasti etc. Similiter ecōtra bo- na opera que fecerat ipsum excusabāt dicē- tia. Ego sum obed iētia quā senioribus spi- ritualibus exhibuisti. Ego sum psalmoꝝ canuus quē frequēter deo cecinisti etc. San- ctus petrus autē cuius erat monachus et monasteriū p̄ eo deprecaturus dñm adiit. Cui respōdit dñs. Nūquid nō p̄pheta me inspirante dixit. Dñe quis habitabit in ta- bernaculo tuo. aut quis requie. Qui ingre- ditur sine macula etc. Quomodo hic potest saluus esse cū non sine macula sit ingressus nec iusticiā sit operatus. Rogāte igitur pro eo sancto petro cū maria virgine hāc sentē- tiam dñs ptulit vt ad corpus rediret: et ibi penitentiā ageret. Tūc cōfestum petrus cla- ue quā in manu tenebat dyabolū terruit et in fugā cōuertit. Nam vero eius in manu cuiusdam monachi qui in predicto mona- sterio monachus fuerat tradidit. et vt ad corpus ip̄am reduceret p̄cepit. Qui ab eo p̄ mercede reductionis poposcit vt singu- lis diebus p̄ eo psal. Misere mei deus. di- ceret. et sepulchrū eius sepe scopis mūdaret Ip̄e qđ de morte rediēs que sibi contigerāt oibus enarrauit. Et sic patet eius potestas absoluēdi. ¶ Unde dicit Hiero. Si

apostoli et martyres adhuc in corpore positi possunt orare pro ceteris quando de se adhuc deberent esse solliciti: quanto magis post triumphos coronas et victorias. Unus homo moyses sexcentis milibus armatorum a deo veniam impetrauit. Et stephanus veniam deprecabatur pro se lapidantibus, et postquam cum christo esse ceperunt minus valebunt, quod non paulus apostolus, cclxxvi, sibi dicit in nauis condonatas, et postquam cepit esse cum christo tunc ora clausurus est etc. Ideo merito debemus hodie festi liberationis sancti petri honorare ut nobis a deo impetret absolutionem peccatorum nostrorum. Unde dicit Ber. In festiuitatibus sanctorum gaudere debemus: quia patronos premisimus et habemus ut sic possimus dicere cum sancto petro. Nunc scio vere quia misit dominus angelum suum id est sanctum petrum etc. Est notandum quod ad sensum spiritualem verba sancti petri bene possunt esse verba hominis in peccato detenti a dyabolo qui per herodem intelligitur qui hominem per peccatum incarcerat, quod deplorat psalmista cum dicit. Posuerunt me in lacu inferiori in tenebris, et in umbra mortis. Et ligat cum cathenis que sunt delectatio carnis et praua consuetudo, que hominem stringunt et detinent in peccatis, iuxta illud Prover. xxij. Adulescens iuxta viam suam etiam cum senuerit non recedet ab ea. Unde de his cathenis dicit Aug. viij. confessionum. Ligatus eram non ferro alieno: sed mea ferrea voluntate, velle meum tenebat inimicus et inde mihi cathenam fecit et constrinxerat me. Exemplum habemus. Require in sermone de sancto iacobo precedenti. Ecce quomodo dyabolus impediuit hominem etc. Sed per angelum intelligitur sanctus petrus cui commisit dominus hominem a peccato liberare dum homo penitet de peccato suo, ideo benedicit ad eum. Surge velociter etc. Unde verificatur de eo illud Esa. lxi. Dominus misit me ut predicarem captiuis indulgentiam: et clausis apertionem, et his qui in tenebris sunt reuelationem: ut ponerem consolationem lugentibus: et darem eis coronam pro cinere: gaudium pro luctu. Unde homo bene dicit. Nunc scio vere quia misit dominus angelum suum etc.

De sancto Laurentio, Sermo. xlv.

Victoriam et honorem acquirit qui dat munera. Proverbio. xxij. Notate charissimi, dicit Aristo. iij. ethi. quod laus et gratiarum actio debetur danti a recipienti

Hinc est enim quod sanctus Laurentius qui magnam thesaurum ecclesie propter deum dedit pauperibus merito debetur sibi laus etc. quare dicitur. Victoriā et honore etc. In quibus quidem verbis tria notantur, propter que tripliciter commendatur. Primo ut viscerosus et misericors in dono, in quo notatur eius largitas cum dicitur, qui dat munera. Secundo ut virtuosus et fortis in prelio, in quo notatur eius strenuitas cum additur, victoriam acquirit. Tertio ut gloriosus et magnus in premio cum concluditur, et honorem etc. **S** Dico primo quod sanctus laurentius commendatur, ut misericors in dono, in quo notatur eius largitas cum dicitur, qui dat munera. Circa quod notandum quod tripliciter dedit thesaurum. Primo abundanter. Nam dicit apostolus. ij. Corinthi. ix. Qui parce seminat parce et metet, ideo abundanter. Unde dicitur in eius legenda quod cum sanctus sextus papa ad decollandum duceretur, accurrens sanctus laurentius et post eum exclamauit dicens. Noli me derelinquere pater sancte quia thesauros tuos iam expendi quos tradi disti mihi. Ideo legitur in epistola. Dispersit: id est diuersis locis omnes sparsit et dedit pauperibus. Non ut multi diuites huius mundi qui quanto plus a deo recipiunt tanto minus pauperibus christi largiuntur similes arene qui quanto plus pluit in eam tanto fit durior, et ideo sunt securi quod hic non comburentur propter elemosinam quam hic dant: sicut sanctus laurentius fuit combustus qui thesaurum dedit hic pauperibus. Sed timendum est quod retinet sibi in malum ista quod in futuro comburentur cum dicitur eis a christo. Esurui et non dedistis mihi manducare. Ite ergo maledicti in ignem eternum Cuius exemplum bene habetur in diuite qui negauit micam pauperi lazaro qui portatus est ab angelis in sinum abrahe: diues vero sepultus est in inferno. Certe sic non fecit sanctus laurentius qui fuit multum misericors erga pauperes. Unde legitur quod quidam sacerdos dum quandam ecclesiam sancti laurentij repararet quedam trabs nimis breuis erat. Tunc rogauit sanctum laurentium ut sicut ipse pauperes fouerat: sic etiam sue inopie subueniret que subito sic excreuit ut pars non modica abundaret. Quam partem sacerdos minutatim incidit, et cum ea multas infirmitates sanauit. Quidam etiam presbyter ecclesiam sancti laurentij a longobardis incensam reparare volens: artifices multos conduxit. Quadam autem vice dum quid eis apponeret non haberet premissa oratione in cibano

resperit: et ibi candidissimum panem inuenit. Sed cum vix ad vnius prandij esus tribus personis sufficere videret. Laurentius artifices suos volens reficere predictum panem sic multiplicauit quod in alimentum decem diebus cum ctis operarijs suffecit. Unde beatus Bernardus de eo illud psalmiste. Tibi derelictus est pauper orphana. etc. Secundo dedit gaudere iuxta doctrinam sapientis. In omni dato hilariter fac vultum tuum: quod fecit sanctus Laurentius. Nam eos quesitum ut eis daret. Unde legitur quod postquam sanctus Sixtus sibi dederit thesauros ut pauperibus daret. Laurentius christianos die ac nocte diligenter quesitum ut unicuique prout opus fuerat ministraret. Venitque ad domum cuiusdam vidue quam multos christianos in domo sua abscondit. quam longus capitis dolor detinebat. Laurentius vero per impositionem manus eam a dolore liberauit. et pedes pauperum lauas oibus elemosinas dedit. quare meruit dilectionem dei. vii. iij. Cor. ix. Hylarem enim datorem diligit deus. Tertio dedit sapienter. Nam thesaurum non seminauit in terra: sed in celo. iuxta doctrinam christi. Math. vi. Nolite thesaurizare vobis thesaurum in terra ubi erugo et tinea demolitur. et ubi fures effodiunt et furantur. Thesaurizate ergo vobis thesaurum in celo etc. Quod fecit sanctus Laurentius. Unde legitur quod cum tyrannus inquireret de thesauro. Tunc Laurentius collegit pauperes claudos et cecos et eos decio presentauit dicens. Ecce isti sunt thesauri eterni qui nunquam minuitur sed crescit. horum enim manus thesauros in celum portauerunt. Unde dicit Augustinus. Nulla tutior custodia thesaurorum quam dum reconditur sub custodia beatorum. Et ut autem plenus sciatur unde sanctus Laurentius thesaurum habuerit et qualiter distribuerit notatur in legenda. Legit enim quod sanctus Laurentius genere hispanus a beato Sixto papa roma ductus est. Nam ut dicit Iohannes beletum dum sanctus Sixtus hispaniam profectus esset duos iuuenes ibidem repperit. scilicet Laurentium et vincentium eius cognatum. honestate morum compositos et in omni actione preclaros ipsos secum roma duxit. Laurentius autem secum roma permansit. Vincentius vero eius cognatus in hispaniam rediit. et ibi passus est. Sanctus autem Sixtus Laurentium suum diaconum ordinauit. Eodem autem tempore Philippus imperator: et filius suus nomine Philippus fide christi receperunt. et christiani effecti ecclesiam dei sublimare plurimum intendebant. Iste philippus primus imperator fuit qui fide christi recepit. Erat autem Philippo imperator miles quidam Decius nomine in armis et bellis idu-

strius et famosus. Cum autem eisdem temporibus gallia puincia rebellasset romano imperio. Imperator misit decium illuc ut eam romano impio subiugaret. Missus ergo decius cuncta prospere egit et cum victoria roma rediit. Audiens imperator eius aduentum cum altius honorare voluit. et ei a roma usque ad veronam obvium prout quod honorem Decius in superbiam elatus imperium cepit ambire et de morte domini sui tractare. Cuiusmodi imperator in stratu suo sub papillione quiesceret Decius letanter introuit et dominum dormientem iugulauit. Exercitum autem qui cum imperatore venerat prece et precio sibi attraxit ad urbem regiam peruenit. Audiens hec philippus filius imperatoris expauit et totum thesaurum patris sui beato Sixto et Laurentio commendauit. ut si ipsum a Decio interfici contingeret ipsum thesaurum ecclesie et pauperibus erogaret. Post hoc philippus fugit et se a facie Decij occultauit. Senatus obviam decio processit. et ipsum in imperium confirmauit. Et ne vero perditione sed zelo idolatrie dominum suum occidisse videretur: christianos persequitur precipiens sine vlla misericordia eos crucidari. In qua persecutione multa milia martyrum corruerunt inter quos etiam philippus fuit martyrio coronatus. Post hoc autem Decius inquisitionem fecit de thesauro domini sui. et oblatus est ei sanctus Sixtus tanquam christicola et tanquam imperatoris thesaurus habens. Tunc decius iulianum in carcerem poni. donec per illata tormenta christum negaret et thesauros perderet. Sanctus laurentius ipsum sequens post eum clamauit. quo progredieris sine filio pater. quo scilicet sacerdos sine ministro proferas. Tu nunquam sine ministro sacrificium offerre consueueras quod in me displicuit paternitati tue. nunquam degenerem me perbasit. Cui sanctus Sixtus dixit. Ego non te desero fili: sed maiora certamina tibi debentur pro fide christi. Nos quasi senes cur suum leuioris pugne recipimus. tu autem quasi iuuenem manet gloriosior triumphus de tyranno. post triduum me sequeris. et dedit sibi omnes thesauros precipiens ut ecclesiis et pauperibus erogaret. Beatus ergo laurentius christianos die ac nocte diligenter quesitum: et unicuique prout opus erat dedit. venitque ad domum vnius vidue. ut scilicet. Tandem eadem noctem domum cuiusdam christiani veniens quendam cecum ibi reperiens: facto signo crucis eum illuminauit. Cum autem sanctus Sixtus Decio non vellet acquiescere nec idolis immolare ipsum ad decollandum duci precepit. Accurrens autem sanctus lau-

centius post eum clamavit. Noli me derelinquere pater sancte: quia thesauros tuos iam expandi quos tradidisti mihi. Milites audientes de thesauro fieri mentionem Laurentium tenuerunt et cum decio presentauerunt. Cui Decius ait. Ubi sunt thesauri quos apud te cognouimus esse absconditos? Qui cum sibi nihil responderet tradidit eum Valeriano prefecto: ut aut thesauros prodere et ydolis imolaret: aut cum diuersis tormentis puniret. Valerianus autem tradidit eum ypolito prefecto qui eum cum multis alijs in carcere reclusit. Erat autem in custodia quidam gentilis nomine Lucius qui plorando lumen oculorum amiserat. Cui Laurentius lumen redere promisit si in christum crederet et baptismum suscipere. Qui instanter se baptizari postulauit. Laurentius accipiens aquam ipsius baptizauit: et statim recepit lumen. Quapropter multi ceci ad eum uenerunt: et ab illo illuminati redierunt. Hoc uidens ypolitus dixit ei. Ostende mihi thesauros. Cui Laurentius. O ypolite si in christum credideris: thesauros tibi ostendo et vitam eternam promitto. Cui ypolitus. Si facta dictis copen ses faciem quod hortaris. Eadem hora ypolitus credidit. et una cum familia baptismum suscepit. Baptizatus autem ait. Uidi animas innocentium letas gaudere. Et sic patet qualiter sanctus Laurentius commendatur ut uiscerosus et misericors in dono etc. Unde beatus dicit sibi a christo illud Math. xxv. Euge serue bone et fidelis: quia in pauca fuisti fidelis. supra multa te constituam. intra in gaudium domini tui etc. **I** Secundo principaliter dico quod sanctus Laurentius commendatur ut fortis in prelio. In quo notatur eius strenuitas cum additur uictoriam acquirat. Circa quod notandum quod triplicem uictoriam habuit quam uerum miles christi habere debet. scilicet mundi. carnis. et dyaboli. Primo enim pugnavit contra mundum uiriliter. iuxta illud psalmi. Uiriliter agite et confortetur cor uestrum. Nam miles qui uult uictoriam acquirere debet esse audax in aggrediendo. Iuxta illud Ambrosij. Bellum uiriliter aggressum parat uictoriam. Hoc fecit sanctus Laurentius. Unde legitur quod cum Valerianus tyrannus iussit eum duci ad tribunal audacter prodit nec uerba nec uerbera: nec mortem formidauit. Sicut apostoli Actuum. v. Ibant apostoli gaudentes etc. Unde dixit ad ypolitum. Ambulemus ambo pariter: quia mihi et tibi gloria preparatur. Unde bene dicitur de eo Romano. iiii. Confortatus est in fide. scilicet qua mundi tormenta uicit et fortiter se te-

nuit. ideo meruit benedictionem. Unde dicit Augustinus. Beatus Laurentius mansit in christo usque ad acerrimam concremationem. Secundo pugnavit contra carnes. Caro enim concupiscit aduersus spiritum: ut dicit apostolus. Ideo miles christi debet pugnare contra carnem. Ideo dicit Gal. vi. Qui christi sunt: carnem suam crucifixerunt. Hoc fecit sanctus Laurentius. Nam contra concupiscentias carnis permisit corpus suum comburi ne dominaretur in eo concupiscentia carnis. Unde legitur quod Decius dixit. Afferat lectus ferreus ut quiescat in eo conuincatur Laurentius. Ministri eius exuerunt et super crates ferreas posuerunt. Unde canit ecclesia in persona sua. Adhesit anis mea post te: quia caro mea igne crema. etc. Ideo dicit Richardus de sancto victore. Qui carnem suam debellauerit ipse eternaliter uictus erit. Tertio pugnavit contra dyabolum. Dyabolus enim diligenter querit ut possit seducere hominem ut pereat. iuxta illud prime petri. v. Aduersarius uerster dyabolus tanquam leo rugiens etc. Sequitur. Cui resistite fortes in fide. Hoc fecit miles christi Laurentius. Nam nec dyabolus nec tyrannus eius seruus poterant eum amouere a fide christi per minas tormentorum. Unde legitur quod Decius dixit ad Laurentium. Sacrifica nunc: et deos nostros adora. Cui Laurentius. Quis debet adorari: qui factus est: an qui fecit? Iratus Decius iussit eum scorpionibus cedi et omne genus tormentorum ante ipsum ferri et dixit. Aut sacrificabis aut nox ista in te cum supplicijs expendetur. Quod Laurentius non curabat. et sic sibi non consentiendo nec idola adorando ipsum et dyabolum superauit. Nam dicit Gregorius. Aduersarius noster perfecte vincitur quando mens nostra in malum quod suggerit per consensum non inclinatur. Ideo dicit sanctus Bernardus. Demonis est mala suggerere non est. non sentire. Nam quotiens ei resistimus totiens eum superamus. **R** Ut autem hec uictoria clarius habeatur notatur in eius legenda. Legitur enim quod postquam predicta mandauit Valerianus ypolito ut sanctum Laurentium ad tribunal presentaret: tunc ait Laurentio ypolito. Ambulemus ambo simul: quia mihi et tibi gloria preparatur. Ad tribunal ergo ambo uenerunt. et fit iterum inquisitio de thesauris Laurentius autem per triduum inducias petiit. Quas Valerianus eisdem sub ypolitio pollicitatione concessit in hoc triduo Laurentius pauperes claudos: ac eccos collegit et eos coram Decio presentauit dicens. Ecce isti sunt thesauri eterni qui nunquam minuuntur:

sed crescūt. horz em̄ man⁹ thesauros in celū deportauerunt. Tūc valerian⁹ presente decio dixit. Quid variaris per multa: iaz nūc sacrificia ⁊ magicā artē depone. Cui laurentius. Quis debet adorari: q̄ factus est: an q̄ fecit? Iratus Decius iussit eū scorpionibus cedi: ⁊ om̄e gen⁹ tormentorū ante ip̄m poni seu afferri. Quez cū sacrificare iuberet ⁊ hec tormenta euaderet. r̄ndit. Infelix has epulas sempoptaui. Cui Decius. Si epule ista sunt tibi similes p̄phanos p̄ade: vt tecū pariter epulent. Cui laurentius. Iaz celis nomina sua dederūt: ⁊ eoz aspectib⁹ nō es dignus. Tūc iubente Decio iterū fustibus ceditur ⁊ ardētes lamine ad ei⁹ latera apponūtur. Tūc Laurenti⁹ dixit. Dñe iesu x̄pe deus de deo miserere mihi seruo tuo. qz accusat⁹ nō negaui nomē sc̄m̄ tuū. Interrogatus te dñz cōfessus suz. Dixit ei Decius. Scio qz p̄ artē magicā tormēta d̄ludis: me tamē deludere nō valebis. Testor deos deasqz: qz nisi sacrificaueris: diuersis supplicijs punieris. Tūc iussit eū plūbatis diu cedi. Lauretius aut̄ orauit dicens. Dñe iesu x̄pe accipe sp̄m̄ meum. Tūc audiēte decio. vox de celo insonuit. Adhuc multa certamina tibi debentur. Tunc decius furore repletus dixit. Viri romani audistis demones istū sacrileguz cōsolātes q̄ nec deos colit. nec tormēta metuit: nec iratos p̄ncipes p̄tmescit. Iussit ergo eum iterū scorpionib⁹ cedi. Lauretius autem subridēs gratias deo egit. ⁊ p̄ astantibus exorauit. **L** Eadem hora miles q̄dam nomie Roman⁹ credidit: ⁊ beato laurentio dixit. Uideo ante te iuuenē pulcherrimum stantē ⁊ mēbra tua cū lintheo extergentem. rogo te p̄r dñm ne derelinqs me. festina me baptizare. dixitqz Decius Valeriano. Puto qz iaz per artē magicā victi sumus. Iussit ergo eū de catasta solui. ⁊ iterū in custodia recludi. Romanus aut̄ vceū cū aqua afferens ad pedes laurentij procidit et sacrum baptisma ab eo suscepit. Quod cū Decius comperit Romanum fustibus cedi iussit. Qui cū libere se christianū p̄fiteretur iussu decij decollatus est. Eadem nocte laurentius ad Decium ducitur. Cum aut̄ ypolitus fletet ⁊ se christianū proclamare vellet dixit ad eū Laurentius. In intetiori homine absconde christum. ⁊ dū clamauro audiet veni. omnia igitur genera tormentorum ad Decium afferuntur. Et decius dixit ad Laurentium. Aut dijs sacrificabis aut nox ista in te cum supplicijs expendet. Cui laurentius. Mea nox obscurū nō hz: sed oia in luce clarescūt. Dixitqz Decius. Afferatur le-

ctus ferreus vt requiescat in eo ⁊ tumax laurentius. Ministri ergo eum exuerunt ⁊ supcratem ferream extenderūt: ⁊ prunis ardētibus suppositis cum furcis ferreis cōpreserunt. Dixitqz laurentius Valeriano. Disce miser qz carbones tui mihi. refrigeriuz prestant: tibi suppliciū eternum. quia ip̄e dominus nouit qz accusatus nō negaui eum. Interrogatus ip̄m confessus sum. assatus gratias ago. Et dixit hilari vultu ad decium. Ecce miser assasti vnaz partez gyra ⁊ aliam assa ⁊ manduca. Et dixit Gratias ago tibi dñe qz ianuas tuas ingredi merui. Et sic emisit sp̄m̄. Unde dicit hic Ambrosi⁹. Fratres nō em̄ beatus laurentius breui et simplici passione perimitur. Nam qui gladio percutitur semel moritur. hic ⁊ūt longa et multiplici pena cruciatur. Legim⁹ beatos pueros in flammis ambulasse penarū. laurentius nō minore gloria est preferendus. Nam ip̄e in ip̄o igne supplicij sui non ambulauit sed discubuit. Illi stantes in pena cleuatis manibus orabant ad dñm. Iste p̄stratus in sua pena toto corpe deprecabat dñm. Decius aut̄ confusus in palatiuz Tyberij cuz Valeriano iuit: relicto corpore super craticula. ypolit⁹ aut̄ mane rapuit corpus ⁊ cum Justino presbytero in agro crano conditū aromatibus sepeliuit. Christiani aut̄ ieiunantes per tridū vigilijs celebrauerūt cū lachrymis. Et sic patz qualiter sanctus laurentius fuit fortis in prelio: q̄a victoriaz acq̄siuit. Unde ip̄e est de numero illorum electorum de quibus ad Hebre. xi. dicitur. Fortes facti sunt in bello. ypolitus aut̄ postqz corpus sancti laurentij sepeliuit venientes milites duxerūt eum ad cesarez. Quem videns decius subridens dixit. Nūquid ⁊ tu magus effectus es qui corpus laurentij abstullisti. Cui ypolitus. Hoc feci nō quasi magus. sed quasi xp̄ianus. Tunc decius furore repletus iussit eū pectinib⁹ ferreis laniari. Deinde Valerianus ypolituz cum tota familia sua duci fecit extra portā ad occidendum. Quos ypolitus om̄s cōfortauit dicens. Fratres nolite metuere: quia ego et vos vnū deum habemus. Iussitqz valerianus vt in conspectu ypoliti om̄ibus capita amputarent. ypolitus vero pedes ad colla indomitorum equorum fecit ligari. ⁊ taz diu per carduos ⁊ tribulos trahi donec spiritum exalauit circa annos dñi. cclvi. Eoz autem corpora Justin⁹ presbyter rapuit et iuxta corpus sancti laurentij sepeliuit. Post hoc decius cū Valeriano in currū aureum ascendit: ⁊ p̄gunt ad amphitheatrum vt tru-

cident christianos. Arreptus igitur decius a demonio clamavit. O ypolite cathenis asperis me ducis vinctum. Valerianus similiter clamavit. O Laurenti cathenis igneis me ligatum trahis. Et eadem hora Valerianus expiravit. Decius autem domum reuersus triduo a demonio vexatus clamavit. Adiuro te laurenti. modicum cessa a tormentis. et sic mortuus est. **M** Tertio principaliter dico quod laurentius commendatur ut gloriosus et magnus in premio in quo notatur eius felicitas cum concluditur honores. Circa quod notandum quod ipse est tripliciter honoratus inter ceteros martyres. Primo in vigilia. solus enim inter martyres habet vigiliam. sed vigilie sanctorum propter multas inordinationes in ieiunium commutate sunt. Refert enim Johannes beletus quod olim fuit mos quod in festiuitatibus sanctorum homines cum vxoribus et filiabus in ecclesiaz venirent. et ibi cum luminaribus deuotione et oratione pernoctarent. Sed quia multa adulteria in his fiebant statutum fuit ut vigilie in ieiunia conuerterentur. Nomen tamen antiquum retentum est. quia non ieiunia. sed vigilie adhuc appellantur. Unde ecclesia ordinavit quod hodie Laurentius in vigilia natalis sui ieiunio honoratur. Unde dicit Ambrosius. Sanctum est ac deo placitum ut natale sancti laurentij precipua deuotione veneremur. cuius radiantibus flammis victrix ecclesia in hunc quoque diem choruscet. Secundo in octaua. nam ipse solus cum stephano habet Octauam inter martyres. quod fit ad maiorem gloriam. Unde psalmus. In memoria eterna erit iustus. sic certe honoratur sanctus laurentius ab ecclesia quod per octauam celebratur. Unde dicit Augustinus. Beatum Laurentium tota deuotione debemus suscipere quia preciosum sanguinem suum propter deum tradidit. Tertio in eterna vita. nam ipse cum alijs martyribus in celo coronatus est. Unde psalmus. Posuisti in capite eius coronam etc. Quam coronam dat dominus illis qui viriliter pugnaverunt in hoc mundo. Juxta illud Iacobus. Beatus vir qui suffert temptationem. quam cum probatus fuerit accipit etc. Hanc coronam habuit sanctus laurentius in celo. id est laurentius quasi lauream tenens. Est ei laurea corona victorie. quia de lauro facta. Nam de ramis lauri olim victores coronabantur. Sic laurentius bene dicitur laureatus. Nam coronatus est corona victorie. Unde dicit Augustinus. Vere beatum corpus quod non a fide christi tormentum immutauit. sed ad requiem sancta religio coronauit. Unde potest dicere illud. iij. ad Thimotheum. iij. Bonus certamen certauit.

circum consummavit etc.

C De eodem. sermo. xlvj.

Spernit dedit pauperibus:

iusticia eius manet in seculum. psalmus. cxi. Diuisio et introductio ut supra. Thema. Igne me examinasti. et non est inuenta in me iniquitas. psalmus. xvi. Notate charissimi. dicit enim Augustinus. Quod flagellum grano. id est purgat granum. lima ferro. fornax auro. hoc facit tribulatio hominis iusto. Hinc est enim quod sanctus Laurentius quem deus per ignem probauit ac eum sic purgauit ab omnibus vitijs. Unde bene dicit. Igne me examinasti etc. **N** Est notandum quod est triplex ignis in isto mundo quibus deus probat electos. scilicet ignis auaricie. ignis luxurie. ignis superbie. que maculant animam. ita quod non potest videre deum et iusticiam. Juxta illud psalmus. Supercecidit ignis: et non viderunt solem. Unde dicitur. i. Johannis. ij. Omne quod est in mundo aut est concupiscentia oculorum aut concupiscentia carnis. aut superbia vite. Nam contra auariciam fuit misericors. contra concupiscentiam carnis fuit fortis pugil: quia viriliter pugnavit contra eam. ut dixit. Mea vox obscurum non habet. sed omnia in luce clarescunt. contra superbiam que semper erigit se fuit positus humiliter super cratem. quare meruit exaltari et honorari. Nam dicit saluator Luce. xvij. Qui se humiliat exaltabitur. De istis tribus notat etc. Legitur in libro de miraculis beate Marie virginis quod quidam iudeus nomine stephanus erat Rome qui munera libenter accipiens multorum iudicia pervertebat. hic tres domos sancti laurentij et unum ortum sancte agnetis violenter abstulit et ablata iniuste possedit. Accidit autem ut moreretur. et ante iudicium dei duceretur. Quem sanctus Laurentius cernens. ad eum cum nimia indignatione accedens tribus vicibus brachium eius durissime strinxit et nimio dolore cruciavit. Sancta vero agnes cum alijs virginibus in eum respicere noluit. sed faciem ab eo auertit. Tunc iudex super eum sententiam ferens dixit. Quoniam aliena subtraxit et munera accipiens veritatem vendidit: in loco ergo iude proditoris tradatur. Sanctus vero preiectus quem idem stephanus in vita sua valde dilexit ad beatum Laurentium et sanctam Agnetem accedens pro eo veniam precabatur. Illis vero et beata virgine pro eo intercedentibus: concessum est ut eius anima ad corpus rediret et ibidem triginta diebus penitentiam ageret. Accepit in superbia a beata virgine

De assumptione beate Marie Sermo lviij

De in mandatis ut psalmum: scilicet Beati immaculati. singulis diebus vite sue diceret. Cūq; ad corpus rediret brachium eius quo eū laurētius strinxit: ita erat luidū et austerū: ac si hoc in corpore passus esset. qđ signū in eo extitit quoad vixit. Male igitur ablata restituēs et penitentiā agens die tricesima migravit ad dominum.

¶ De assumptione beate marie virginis. Sermo. xlvij.

¶ Die magnificata est

h aia mea pre omnibus diebus vite mee. Judith. xij. Notate charissimi. dicit em̄ Hiero. Hec est

dies in qua vsq; ad thronum celsitudinem intemerata virgo et mater processit atq; in regni solio sublimata post xpm̄ gloriosa resedit. Hinc em̄ est qđ virgo gloriosa maria bene dicit. Hodie magnificata est anima mea etc. **¶** Est notandum qđ maria hodie assumpta est quadrupliciter. Primo veraciter. iuxta illud. Maria virgo assumpta est ad ethereū thalamū in quo rex regū etc. Qualiter autem assumpta est legitur. A postolis nāq; ob predicationis gratiā ad diversas regiones mundi diuisis. tunc virgo maria dicitur remansisse in domo posita iuxta montem syon. omniaq; loca. s. locum baptismi. ieiunii. passionis. sepulture. resurrectionis. ascensionis. sedule deuote visitauit. xij. annis quibus filio superuixit post ascensionē. Refert em̄ epyphanus qđ maria quādo xpm̄ cōcepit erat annoz. xiiij. et in quindecimo ipsum peperit. et mansit cū eo. xxxij. annis. et post mortem xpi. xij. annis superuixit. et sic sexagenaria est assumpta. Die igitur quadam dum cor virginis in desiderium filij vehementer estuans in exteriorē abundantiam lachrymarū excitatur. tunc angelus cum multo lumine ei assistit et reuerenter ut matrem domini sui salutauit. Aue inquit benedicta. Ecce ramū palme de paradiso ad te dominā meā attuli. quē ante feretrum portare iubebis cū die tertia a corpore assumeris. Nam filius tuus te venerandam matrē expectat. Cui maria respondit. Si inueni gratiā in oculis tuis obsecro nomen tuum reuelare mihi digneris. et peto ut filij et fratres mei apostoli ad me congregentur ut eos anteq; moriar corporalibus oculis videā. et ipsis presentibus spiritū deo reddam. Rogo etiā ut anima mea de corpore exiens nullū spiritum tēterrumū videat. nullaq; potestas satane mihi occurrat. Cui angelus. **¶** Do-

miua cur scire desideras nomen meū quod magnū et admirabile est. Ecce omnes apostoli hodie ad te congregabuntur. qui tibi exhibebunt nobiles exequias funeris. et in eoz. conspectu spiritū exalabis. Malignos autē spiritus cur videre metuis cum caput eius omnino contriueris. Fiat tamen voluntas tua ut ipsos nō videas. His dictis angelus cum multo lumine celos ascendit. Palma autem illa nimia claritate splendebat. Nam folia eius ut stella matutina fulgebant. Factum est autem dum iohannes in epheso predicaret repente nubes candida eum suscepit et ante ianuam beate marie collocavit qui introiit. et reuerēter virgo virginem salutauit. Quem virgo maria aspiciens pre gaudio lachrymas effudit. Et dixit. Fili iohannes esto memor verborum magistri tui quibus me tibi in matrē: et te mihi in filium cōmēdauit. Ecce a domino sum vocata: et debitum humane cōditionis exoluo. Ideo corpus meum tibi cura sollicita cōmēdo. Audiu em̄ iudeos inisse consilium dicētes. Expectemus viri fratres quo usq; illa que iesum portauit subeat mortē: et corpus eius cōtinuo recipiemus. et in igne comburemus. Et cum corpus meum ad sepulchrum duxeritis facies hanc palmā de ferri ante feretrum. Dixitq; iohannes. uti nam hic essent oēs apostoli fratres mei ut decenter exequias tibi facere possem. Hec illo dicente omnes apostoli de locis in quibus predicabāt a nubibus rapiuntur: et ante osium marie collocantur. Qui se videntes ibi insimul mirabantur dicentes. Quenam causa est ppter quā nos dominus insimul congregauit. Iohannes autē ad eos exiit: et mariam de corpore recessuram eis dixit. et ait. Videte fratres cū obierit ne aliquis eam desinat ne hoc videns populus conturbetur et dicat. ecce quomodo isti timent mortē: qui tamē alijs predicāt resurrectionē. Dionysius discipulus sancti pauli in libro de diuinis nominibus hoc idem assignat: scz apostolos in morte marie conuenisse et interfuisse: ac vnūquēq; in laudē xpi et virginis sermonē fecisse. **¶** Cū ergo beata virgo maria omnes apostolos congregatos vidisset dominum benedixit et in medio eorum consedit. Circa horā tertiam vero noctis venit iesus cum ordinibus angelorum: et choris omnium electorū et inchoauit dicens. Veni electa mea: veni sponsa mea: veni corona. etc. Ad illa dixit illud. ps. Paratum cor meū domine: paratum cor meum: ecce venio. et sic anima ma-

rie de corpore egreditur sine omni mortis dolore. dixitq; dñs apostolis. Corpus matris mee deferte in vallem Josaphat et in monumento nouo qđ ibidem inuenietis illud recondite. et me ibidem triduo expectate donec ad vos redeam. Et sic duxit xp̄us aiam Marie cum magno exercitu angelorum et sanctorum ad celum. Tunc apli clamant post eam dicentes. O dña virgo prudentissima quo progredieris esto memor nři. Tunc ad cōcentum ascendentium cet̄ qui remanserant admirati statim obuiam processerunt et videntes regem suū aiam Mariam in p̄p̄rijs vlnis bauiatē. et illam super eum innixam: obstupefacti clamare cepert dicentes. Que est ista que ascendit de deserto delitijs affluens innixa super dilectum suum. Quibus cōcomitantes respōderunt. Ista est speciosa inter filias hierusalē: que a dextris dei in throno gl̄ie debet collocari. Apostoli aut̄ tulerūt corpus eius: et super feretrum posuerūt. Dixitq; Johānes Petro Petre hanc palmā ante feretrum portabis quia dñs te nobis pretulit et principē et pastorem ouium suarū ordinavit. Cui petrus ait. Hanc potius cōuenit te portare: qz virgo electus es a dño. et dignum est vt palmā virginis virgo ferat. Tu super pectus dñi recūbere meruisti. et exinde sapientie ac gratie plus ceteris fluentia potasti. Et iustum videtur vt qui a filio recepisti plus muneris impēdas virgini plus honoris. tu ergo portare debes hanc palmā. ego aut̄ portabo feretrum. Et Paulus ait. Et ego qui sum minimus oim vestrū portabo tecū. Eleuantur igitur Petrus et Paulus feretrum. Petrus incepit cātare. In exitu israel de egypto domus iacob etc. Ceteri autem apostoli dulciter psequuntur. Dñs autem feretrum et aplos nube p̄terit. ita qđ ipsi nō videbatur: sed tñ voces eoz audiebant. Affuerūt et angeli cū aplis concinētes: et totā terraz sonitu mire suauitatis replentes. Excitati omnes ad tā dulcem melodiam de ciuitate velocius exiunt et quidnam esset diligenter suscitantur. Tunc dictum fuit eis qđ discipuli Jesu portarent Mariam mortuā. Tūc omnes ad arma cōcurrūt et dixerunt. Venite discipulos omnes occidamus ac corpus illud qđ seductores portauit cōburamus. et sic p̄nceps sacerdotum misit manus ad feretrum volēs euertere tunc manus eius ambe subito aruerunt et feretro adhererūt et nimis cruciabatur. Reliquus aut̄ pplus ab angelis qđ erant in nubibus cecitate percussus est. Princeps autem sacerdotum clamauit dicens. San-

cte petre. in hac pena ne despicias me: et sis memor qđ ego te excusavi ancilla ostiaria te accusante. ora ergo dominum pro me. Cui Petrus. Si in dominuz iesum xp̄m et in hāc que ipsum genuit credideris continuo liberaberis. Qui respondit Credo in eum: tūc fuit liberatus. Deinde dederūt sibi palmā vt tangeret populum ab angelis cecitate percussus vt si quis crederet et penitere vellet qđ illi saluarentur. qui vero permanserūt in incredulitate tā in cecitate cordis qđ corporis sunt mortui. Peruenientes ergo apli ad locū quē dixerat illis Iesus ibidem inueniunt monumentū nouū et posuerūt corp̄ virginis in eo cū magna deuotōe. Et sic p̄ qđ virgo gl̄iosa hodie veraciter est assumpta. qđ re bene dicit. Hodie magnificata est etc. **Q** Secundo dico qđ Maria est assumpta integraliter. s. in corpore et anima. sic pie credit ecclesia. Qđ quidē multi sctōz nō solū credūt sed etiā hoc p̄bāt apertis rationibus. Ber. em̄ talē ponit rationem et p̄bationē dicens Deus corpa sctōz gloriose sublimauit. vt puta petri et aliorū sctōz quoz corpa hic uerātur: et ad ipsa quasi totus mūdus p̄parat. Si igit̄ corpus marie super terram esse dicat: cum nec deuota uisitatione frequētē fidelū. nec eidē locus deputet̄ honoris videbitur xp̄s honorem materni corporis contēpisse: cū tamē super terrā aliorū sanctorū corpora sic honorētur. Itē p̄bāt aliqui in his qui cū xp̄o surrexerūt iam perpetuā resurrectionē esse completam. Require cathedra petri. ergo videtur qđ etiā in virgine sit cōpleta. Itē credūt nōnulli iohānem custodem virginis in gloriata carne gaudere cū xp̄o: nec nos de maria ambigimus. Legimus em̄ de iohē euangelista. eius ministro. Require in legēda. Unde legit̄ in legēda qđ xp̄s dixit discipulis. corpus matris mee in vallē iosaphat deferte et in monumento nouo qđ ibi inuenietis recondite. et me ibidē triduo expectate donec ad vos redeaz. qđ fecerūt. Unde die tertia circa horā tertiā subito venit dñs iesus cū multitudine angeloz et salutatis aplis corpus matris sue resuscitauit: et resuscitātū sicut decuit osculabatur. Deinde osculatus est aplos dicens. Pacem meā do vobis etc. Quo facto cōuenientibus angelis dñs iesus cum matre in celum receptus est. Apli vero inuēti sunt nusquisq; in sorte sue predicationis. Vestimēta autē ipsius ad cōsolationē fidelū dicuntur in tumulo remansisse. In reuelationibus sancte elizbeth legit̄. dū ip̄a elizabeth quadā vice. in spū rapta esset vidit in loco valde re-

moto quoddam sepulchrum magno lumine circumfulsum. et quasi speciem mulieris in eo et circumstabat multitudo angelorum. et post pusillum de sepulchro erecta est et in sublime cum illa multitudine astantium elevata. Et ecce in eius occursum vir quidam de celis admirabilis et gloriosus aduenit portans in dextra vexillum crucis: et cum infinita multitudine angelorum. sicque eam alacriter suscipiens cum magno concentu eam in celos deduxerunt. Post modicum tempus Elizabeth angelum cum quo sepe loquebatur de predicta visione interrogavit. Qui ait. Quando sum enim est tibi in predicta visione quod tam in carne quam etiam in spiritu domina nostra maria in celis est assumpta. Tertio dico quod Maria assumpta est honorabiliter et letatiter: quia ab omnibus angelis est suscepta et in celum deducta. Require in sequenti sermone. Quarto dico quod assumpta est excellenter. quia super omnes choros angelorum est exaltata. Require in sequentibus.

De eadem. Sermo. xlviij.

Maria optima partem

elegit Lu. x. Notate charissimi dicit sanctus Augustinus in libro de conceptu virginali. O domina mihi tibi equale nihil comparabile. Omne enim quod est: aut supra te est aut infra te est. sed sic esse super omnes creaturas est optima pars hominum electorum. quam hodie elegit maria. quare bene dicitur Maria optima parte electa. Est notandum quod Maria virgo tripliciter elegit optimam partem inter omnes electos. primo quantum ad integritatem siue perfectionem. Secundo quantum ad modum. Tertio quantum ad dignitatem siue locum. Dico primo quod Maria optimam partem elegit inter omnes electos quantum ad perfectionem. quia est in corpore et anima glorificata. R. Circa quod notandum quod triplex est gloria quam deus dat sanctis suis. Prima est quod glorificat corpora sanctorum in terris ut venerentur ab omnibus fidelibus: sicut glorificavit corpora sanctorum scilicet Petri et Pauli et aliorum in mundo ut venerentur. Magis enim venerantur ossa sancti Petri vel alterius sancti quam ossa Alexandri magni. Quis enim non oscularetur pedes eorum quorum pedes dominus noster iesus christus est osculatus quam eos lauit suis sanctis manibus in cena et cum hoc daret nobis exemplum quod nos etiam veneremur sanctos cum dicit Ioh. xiiij. Exemplum enim dedi vobis ut quemadmodum et cetera. Nonne est magnus honor quod eos sic honoravit. Et etiam quod ossa eorum redolent et sunt magne virtutis ad faciendum

mirabilia ut patet multipliciter. Et quod ossa regum et principum fetet et sunt nullius virtutis. Unde ex instinctu spiritus sancti dicit Sapiens Eccle. xliij. Corpora eorum in pace sepulta sunt. et nomina eorum. id est anime vivunt in seculo seculi et cetera. Et si placet quare corpora sanctorum debeant honorari. Require omnium sanctorum. Et hec est pars prima. Secunda pars est quod glorificat animas eorum in celis. Unde dicit Lu. x. Gaudete quod nomina vestra. id est anime scripta sunt in celis. id est in libro vite. Unde Augustinus. Omnes regnatos deus scribit. et hos continet liber vite. Unde dictum est Iohanni. ut habet Apoc. ij. Vinceti dabo manna absconditum et nomen novum scriptum quod nemo scit nisi qui accipit et sic glorificat eos in celo cum sic scribuntur ad librum vite. Et hec est pars melior. Tertia pars est que glorificat electos quantum ad utrumque scilicet corpus et animam quod erit in beata resurrectione quam corpus et anima simul glorificabitur. Nam ut dicit magister li. iij. di. xliij. Corpora sanctorum refulgent fulgida sicut sol. unde dicit christus Math. xiiij. Tunc fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Quod bene cognoscens iohannes in spiritu sancto dicit Apoc. vi. Date sunt eis singule itole albe. glo. id est dotes corporis et anime. Et hec est pars optima quam hodie elegit et recepit maria. Ipsa enim cum corpore et anima est assumpta. quod pie creditur. S. Quod hoc verum sit ostendit et probat. Primo ostendit per preceptum morale et divinum. Scribitur enim Exo. xx. honora patrem et matrem tuam. Cum igitur christus non venit solvere legem: sed adimplere. ut dicit Math. v. Ergo videtur quod merito honoravit matrem suam in corpore et anima: sed forte dicis. Numquid satis honorat lenificando eam? R. Non. Cuius ratio est. Nam sicut secundum naturam quam accepit a patre honorat patrem sicut dicit Ioh. viij. Ego honorifico patrem meum. scilicet honore. dilectione. et omni reverentia qua maior esse non potest: sic secundum naturam quam accepit a matre ei deus non negabit honorem. Secundo ostendit per preceptum iudiciale siue scriptum. In iure enim scriptum est. Quod semel deo dedicatum est ad humanos usus reformari non debet. Sed spiritus sanctus sanctificavit beatam virginem ut esset pre omnibus creaturis templum et habitatio filii dei. iuxta illud luce. i. Spiritus sanctus superveniet in te. ideo corpus eius non debebat dari terre vel vermicibus. patet hoc etiam per exemplum. Videmus enim quod fons eodem tramite aquam dulcem et amarum non emittit. sic etiam non decuit quod eadem carne nasceretur filius dei secundum humanitatem et vermiculus. eadem mamillam suggeret filius dei et roderet vermiculus. Unde dicit Chrysostomus. quod pars cum deo et pars cum verme sit non credo. Unde

pulchre loquitur. Aug. in sermone de assump-
 ptione. A maledictione eue excipit Maria.
 cui dictum est. In dolore paries filios tuos
 Ita dñm in leticia parturuit. ergo simili-
 ter a maledictione eue debet excipi. cui dicitur
 puluis es. et in puluerem reuerteris. Ergo
 Maria incinerari non debuit. Caro xpi est ca-
 ro matris. Unde sicut caro xpi non vidit cor-
 ruptionem. sic nec caro virginis. Et subdit
 Aug. Ubi posuit rex filius tuus quod ex te sus-
 cepit. ubi posuit te reginam ex qua sumpsit.
 nec fas est te esse alibi quam ubi est quod a te ge-
 nitum est. Hec ille. Tertio ostenditur per le-
 gem imperialem. Dicit enim lex imperatoris
 quod eodem privilegio gaudet imperator et im-
 peratrix. cum ergo xpus imperator hoc pri-
 vilegium habuit quod eius corpus non fuit in-
 cineratum. sequitur merito quod beata Ma-
 ria imperatrix celestis curie in suo virginali
 corpore non sit incinerata sed glorificata.
 Patet etiam ex hoc. Legimus enim de Johanne
 euangelista eius milite quod eius sepulchrum fu-
 it inuentum. vacuum corpore. et per hanc ratio-
 nem probat Aug. Johannem glorificatum in cor-
 pore et anima. Unde dicit de eo. Hic gratia re-
 surrectionis ablatus est. nam constat sepul-
 chrum nec inuenire sepultum. Si ergo xpus
 hoc fecit discipulo. quid tunc facit de matre
 per quam facta est reparatio. Si hoc fecit Johi
 ratione continentie. qui ut dicit Hieron. tunc
 a dolore mortis extraneus quam a corruptione
 carnis noscitur alienus. quid tunc facit de ma-
 tre exemplari totius virginalis pudicitie.
 Si hoc fecit Johi ratione precipue dilectio-
 nis. quid facit tunc de matre quam ita itime
 dilexit ut plus de ea doleret in crucis passio-
 ne quam de crucis supplicio. Et sic vult Aug.
 quod sit in corpore et anima assumpta. Unde dicit
 thronum dei tabernaculum xpi dignum est ibi
 esse ubi filius. Dignius est tam preciosum
 thesaurum in celo seruari quam in terra. Unde
 glorificatio corporis et anime Marie bene figuratur
 nobis in illa muliere de qua dicit Johannes
 Apoc. xij. Date sunt mulieri due ale aquile
 magne ut volaret in locum suum. per alas illas
 intelligitur glorificatio corporis et anime
 que date sunt Marie ut scilicet ascenderet in lo-
 cum suum. Aliis enim scriptis datur una ala: id est
 glorificatio anime: et corpora eorum. adhuc re-
 manent in terra. sed Maria cum duabus alis
 ad modum aquile alte volantis volauit in celum
 id est in corpore et anima. Unde dicit Aug. in ser-
 mone. Letare Maria leticia inenarrabili. quia
 glorificata in corpore et anima: in filio. et cum fi-
 lio. et per filium. nec sequi debet corruptionis erum-
 na quam nulla secuta est pariendo filium inte-

gritatis corruptio ut sit semper incorrupta
 quam tanta perfudit gratia. et sic integra vi-
 uens que perfectam et integram vitam omnium
 genuit. sit apud illum. de qua aliter sentire
 non audeo aliud dicere non presumo. Hec ille
 Et sic patet primum quod Maria optimam par-
 tem elegit. **T** Secundo principaliter di-
 co quod Maria optimam partem elegit inter
 omnes sanctos quantum ad modum. Ipsa enim
 hodie cum magna leticia et honore assumpta
 et suscepta est in celum. Unde notandum quod
 modus quo electi assumuntur est triplex. Pri-
 mo enim aliqui assumuntur per unum angelum
 et deducuntur in celum. Unde dicitur Exo.
 xliij. Ecce ego mitto angelum meum qui pre-
 cedat te et custodiat in via et introducat in
 locum quem parauit. scilicet celum. Unde de
 isto loco dicit christus discipulis suis. Uas-
 do parare vobis locum ut ubi ego sum et vos
 sitis. Et hec est pars bona. Secundo aliqui
 assumuntur a multis angelis. et hoc nota-
 tur Luce. xvi. ubi dicitur. Factum est autem
 ut moreretur mendicus et portaretur ab an-
 gelis in sinum abrahe. Sic plures sancti
 assumpti sunt. ut patet in eorum legendis.
 Et hec est pars melior. Tertio assumuntur
 aliqui ab omnibus angelis. Quod factum est
 in Maria. Unde sanctus Gerhardus epi-
 scopus et martyr in suis omeliis dicit. Ho-
 die celi letantur beatam Mariam virginem
 susceperunt. angeli gaudento. archangeli
 iubilando. throni exultando dominationes psal-
 lendo. principatus armonizando. potesta-
 tes cytharizando etc. Et sic eam ad superna
 diuine maiestatis deducendo. Unde dicit
 Hieron. in sermone de assumptione. Quis
 illud cogitare sufficiat: quam gloriose hodie re-
 gina mundi processerit. quanto deuotionis affe-
 ctu tota multitudo celestium legionum in eius
 occursum prodierit. quantis canticis ad
 thronum sit deducta. quam placito vultu: quam se-
 rena facie: quam amabiliter diuinis amplex-
 ribus a filio sit suscepta et super omnem crea-
 turam exaltata. Hoc pulchre figuratum est. ij.
 Reg. vi. ubi dicitur quod rex Dauid congrega-
 uit omnes electos ex israel: iurrexitque et abiit
 et vniversus populus ut adduceret arcam
 dei sedentis super cherubim. Cumque uisissent
 eam dixit Dauid. Reducam arcam cum be-
 nedictione in domum meam. Et Dauid et
 omnis domus israel ducebant arcam domini
 in iubilo et clangore. id est sono buccine. et intro-
 duxerunt arcam domini in civitatem Da-
 uid. et posuerunt eam in loco suo in medio
 tabernaculi. Moraliter per arcam intelli-
 gitur Maria in qua fuit manna panis angelorum

filius dei. Virga aaron. i. sine semine genuit. vna aurea. i. dilectio dei. Per David qui interpretatur visu delectabilis et pulcher facie intelligit xpus qui est ita pulcher qd angeli desiderant in eum pspicere. Iste rex congregavit omnes electos celestis patrie etc. Unde dicit Hiero. vt. s. Hodierna die credendum est militiam celoz festinatim dei genitrici obuiam venisse et eam ingenti lumine circumfulsisse. et vsq; ad thronum cum laudibus et canticis spualibus pduxisse. Credit quoq; qd ipse saluator per se festiuus occurrerit et cum gaudio eam in throno secum collocavit. Als quo implessit quod ipse in lege mandauit. Honora patrem tuum etc. Hec ille. Unde hoc bene cognouit in spūsancto cum querit Sapiens Cant. viij. Que est ista que ascendit de deserto delitijs as. inira super dilectum suum? Et hec bene est pars optima. U Tertio principaliter dico qd Maria optimam partem elegit inter omnes electos quantum ad exaltationem. Ipsa enim hodie est super omnes choros angelorum exaltata. Est notandum qd electi tripliciter exaltantur secundum tres hierarchias. Nam vt dicit Magister lib. ij. di. ix. et allegat beatum Dionysium dicens qd tres hierarchie sunt. scilicet infima. media. et suprema. ad quas omnes electi exaltantur secundum merita sua. Dicitur autem hierarchia vt dicit Alanus sacer principatus. Unde aliqui primo exaltantur ad infimam que hierarchia habet tres choros angelorum. In primo sunt angeli. In secundo archangeli. In tertio virtutes. Ad illos tres choros infime hierarchie locantur aliqui electi secundum merita sua vt ostendit Gregorius. Require in sermone ascensionis. Et hec est pars bona. Secundo dico qd aliqui exaltantur ad mediam hierarchiam que similiter habet tres choros. In primo sunt potestates. In secundo principatus. In tertio dominationes. Ad illos tres choros medie hierarchie locantur aliqui electi secundum maiora merita. vt patet per Gregorium. vt supra. Et hec pars melior. Tertio dico qd aliqui exaltantur ad supremam hierarchiam que etiam habet tres choros. In primo sunt throni. In secundo sunt cherubim. In tertio seraphim. Ad illos choros locantur aliqui electi secundum maxima merita sua vt dicit Gregorius. vbi supra. Et hec est pars optima. Sed quid dicit de Maria. Certe ipsa super omnes choros est exaltata. Nam ipsa omnes choros transcendit etc. Et si placet qualiter per singulos choros ascenderit et angelis de suis perfectionibus concauerit. Require in sequenti sermo. Unde canit ecclesia. Exaltata es sancta dei genitrix super choros angelorum etc. Quapropter ipsa bene spualiter est bester que

pre omnibus electa est vt regnaret in regno regis assueri vt dicit Hester. ij. Qd erat forma valde et incredibili pulchritudine omnium oculis gratiosa. Ducta est itaq; ad cubiculum regis Assueri et adamavit eam rex plus qd omnes mulieres. Et posuit dyadema regni in capite eius et fecit eam regnare. Moraliter per Hester intelligit Maria que Hester interpretatur eleuata. qd Maria in regno celestis patrie et celestis regis est eleuata et regnat. Per regem assuerum intelligit xpus. Nam Assuerus interpretatur beatitudo. In qua beatitudine fecit xpus mariam matrem suam regnare. Et ideo dicit Anselmus in lib. de conceptu virginali. O peccator gaude et exulta. Non est enim vnde desperes. non est vnde formides soror enim nostra regnat super celum et terram in secula seculorum. Unde iste honor exaltationis matris christi eterni regis bene figurat nobis. iij. Reg. ij. in Bersabee matre regis Salomonis. de qua dicit qd cum ingressa fuisset ad regem Salomonem surrexit in occursum eius. et sedit super thronum suum in palatio suo. et iussit poni matri sue thronum iuxta suum. Moraliter per Bersabee matrem regis Salomonis intelligit maria mater domini nostri Iesu christi eterni regis. que bene intelligit per Salomonem qui interpretatur pacificus. Ille verus noster rex Salomon hodie ascendente matre sua maria surrexit in eius occursum et recepit eam letanter et posuit eam iuxta thronum suum. Quod bene cognoscens David in spūsancto dicit. Astitit regina a dextera tua. in ves. deaur. circum. verietate. Et que est illa regina cognita in spū et a spūsancto ostensa nisi virgo maria. Nullam enim creaturam dignum fuit ita exaltari sicut Mariam. Unde dicit Anselmus. O maria tu enim magna feminarum. regina angelorum. domina mundi. Sol est maior terra occies. sic maria excedit omnem creaturam. qd super omnes choros angelorum exaltata. Sequitur qd ostensa est in vestitu deaurato circumdata varietate. Sic maria vestita est omni virtute decore et gloria omnium electorum. Unde Eccle. xliij. In firmamento celi resplendens gloriosa species celi et gloria stellarum. i. electorum. Unde ipsa est illa mulier que ostensa est Johi in spū. de qua dicit Apoca. xij. Signum magnum apparuit in celo mulier amicta sole et luna sub pedibus eius et in capite corona duodecim stellarum. i. perfectiones omnium electorum. Et Can. vi. dicit. Que est ista que progreditur quasi aurore consurgens etc. Certe nulla alia nisi maria. Unde Anselmus. O tu benedicta inter mulieres que angelos vincis puritate. et sanctos superas sanctitate: quapropter laudat eternaliter. per illud Judith.

xx. a tota trinitate. Tu gloria hierusalem id est celestis patrie. tu leticia israel. i. angelorum. tu honorificentia populi mei. i. omnium electorum. Et hec est pars optima quam elegit maria. ergo &c.

¶ De eadem. Sermo. lxx.

Israel hereditare et

in electis meis mitte radices.

Eccle. xxiii. Notate charissimi.

dicit enim Richar. de sancto victo

re quod nihil a throno dei muneris defuit quod per manus marie non transierit. Hinc est enim quod sapiens in spiritu sancto hoc cognoscens dicit in persona dei ad mariam. In israel hereditare. i. in eterna vita. et mitte radices id est tuas virtutes et perfectiones in electis meis. qui oes eternaliter debent cogaudere de affluentia omnium bonorum tuorum.

¶ Est notandum quod virgo maria hodie in sua assumptione percurrendo transcedit nouem choros angelorum. et in quolibet choro communicauit angelis de suis virtutibus et perfectionibus: quod bene cognoscens sapiens ex instinctu spiritus sancti dicit in persona virginis de eadem exaltatione ac perfectione ac virtutum conuocatione. In omnibus requiem quesui: et in hereditate domini morabor. Tunc precepit et dixit mihi creator omnium: et qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Et dixit mihi. In iacob inhabita. et in israel hereditare. et in electis meis. mitte radices. Sequitur. Quasi cedrus exaltata sum in libano et quasi cypressus in monte syon. quasi palmarum sum in cades. et quasi platano rose in hierico. quasi oliua speciosa in campis. Sequitur. In plateis. i. in choris angelorum sicut cynamomum et balsamum aromatizans odorem dedi. quasi mirra electa dedi suauitatem odoris. Et quasi storax et galbanus et vngula et gutta. et quasi libanus non incisus vaporavi habitationem meam. et quasi balsamum non mixtum odor meus. Ecce quomodo sapiens in spiritu sancto cognouit exaltationem marie et communicationem perfectionum suarum partitam angelis &c. Unde primo cum ascendit chorum angelorum: tunc angeli receperunt magnam gaudium: quia viderunt quod numerus eorum augmentabatur. Nam ut dicit christus Luce. xv. Gaudium est angelis dei super &c. Et si hoc fit propter peccatorem. quid tunc factum est propter mariam que caruit omni peccato. et que fuit pulcherrima creatura absque dubio tanto maius gaudium quanto maria fuit sanctior et pulchrior. Unde pro gaudio de eius pulchritudine ammirati sunt: et benedixe-

runt quod sapiens in spiritu sancto cognouit dicens Cant. vi. in persona angelorum. Que est ista que progreditur sicut aurore consurgens. pulchra ut luna. electa ut sol. Hanc questionem fecerunt propter pulchritudinem et perfectionem quam viderunt in ea. Nam ipsa habuit perfectiones et proprietates omnium angelorum in se. Est enim perfectio proprietatis et officium angelorum in infimo choro semper hominibus ministrare. ut dicit Dyo. de celesti hierar. Certe hoc perfecte habuit in se maria. ipsa enim ministrat hominibus impetrando et dando gratiam dei. Unde dicit Ber. Inueni mini quanto eam dominus honorare voluit qui plenitudinem totius boni posuit in mariam ut per eam quicquid in nobis est gratie et salutis ab ea nouerimus redundare. Et ideo dicit Eusebius in ser. Nullo tempore aut momento sic viristi ut aliquando expertus fueris gratie et auxiliij matris christi. Cum igitur angeli hoc viderunt et in ea cognouerunt bene poterant dicere. O domina propter pulchritudinem et officium in quibus nobis similis es: immo excellis: digna es manere nobiscum: quia perfecte in te habes proprium et officium nostrum. et gaudium nostrum augmentatur de tua presentia. ideo ne deseras nos ut altius ascendas. Respondit maria. ut bene elicitur ex predictis. Non vos desero: sed sicut cynamomum inter vos maneo. sicut predictum est. In plateis. sicut cynamomum. &c. et ad dilectum filium altius ascendo. ¶ Et sic secundo ascendit ad chorum archangelorum. Qui similiter receperunt magnam gaudium: et cum vidissent eam pulchriorem et perfectiorem dixerunt. Que est ista que progreditur &c. quod autem fuit pulchrior et dignior eis ostenditur. Nam archangelorum officium et proprietas est secundum Dyo. quod maiora nunciat de fide: ut de natiuitate christi prophetias reuelare. Virgo autem non solum sciuit: sed in ea omnia de facto completa sunt: quia ipsa concepit et peperit illum de quo omnia prophetata verificata sunt. unde luce. i. dixit elizabeth. Beata que credidisti &c. scilicet que angelus dixit Luce. i. Ecce concipies et paries filium &c. Unde dicit Ber. Inuenisti gratiam quam ante nemo inuenire potuit. scilicet gratiam apud deum. que gratia est pax inter deum et hominem. et destructio mortis et reparatio vite. Cum autem archangelis hoc viderunt bene poterant dicere. O domina digna es nobiscum manere: quia videmus et cognoscimus in te dei secreta esse completa. ideo ne deseras nos ut altius ascendas. Nam etiam gaudium nostrum de tua presentia augmentatur. Respondit maria. Non vos desero: sed sicut balsamum aromatizans vobiscum maneo et altius ad filium ascendo.

Et sic tertio ascendit ad chorū virtutū qui si-
militer receperūt magnū gaudiū. qui cū vi-
dissent eam pulchriore et potētiorem ipsis
dixerūt. Que est ista etc. q̄ autē fuit pulchrior
et potētiōr patet. Nam eorū officiū s̄m Dyo-
nisiū est miracula facere. Virgo autē nō solū
fecit miracula: sed per eam inaudita et con-
tra naturā per diuinā potentiā facta sunt.
Nā ipsa est illa virgo de qua Esa. vii. dicit
Ecce virgo concipiet et pariet filiū. q̄d fuit et
est maius mirum q̄d vnq̄ factum est. Unde
Ber. in sermone de annūciatione virginis.
O domina q̄ familiaris facta es deo. q̄ in-
tima. q̄ prima. et quātam gratiā inuenisti
apud deū. gratiā plenā et gratiā singularē.
Nam tuo amore inflāmatas vt de celesti se-
de descēderet in hāc vallē miserie vt te acci-
peret in matrē et totū tempus quo hic susti-
nuit in corpore viderētur dies illi pauci pre
amoris magnitudine. Quod virtutes vidē-
tes et cognoscentes bene poterant dicere.
O dñā digna es nobiscū manere: q̄ maio-
ra per te facta sunt et perfectionē et officium
nostrū in te perfectius habes. idco ne dese-
ras nos vt altius ascendas. Nā gaudiū no-
strum per te augmētatur. Respondit maria.
Non vos desero: sed vt mirrha electa inter
vos maneo vt altius ascendā. Unde canit
ecclesia. Sicut mirrha electa odorē dedi-
sti suauitatis sancta dei genitrix. Et sic ascē-
dit per primā et infimā hierarchiam: et per-
uenit ad choros medie hierarchie in qua
sunt potestates principatus et dominatio-
nes. 3 Veniens igitur ad chorū pote-
statū qui receperūt magnū gaudiū. et vi-
dentes eam et cognoscentes pre admiratio-
ne dixerunt cū alijs prime hierarchie. Que
est ista que progreditur. et addētes illud. ter-
ribilis. hoc addiderunt: q̄ isti in media hie-
rarchia sunt potentiores illis tribus in in-
fima hierarchia. Unde officium potestatiū
est s̄m Dyonisiū confortare certātes in spi-
rituali certamine et coercere demones: ne
tantū noceant hominibus quātum cupiūt.
Virgo autem maria totaliter vicit inimicū
id est dyabolum. Unde dicitur de ea Gene.
iii. Ipsa conteret caput tuum. Unde Ber.
super Missus est dicit. Cui hec victoria ser-
uata est nisi marie. Ipsa enim caput venena-
tum contriuit. Ipsa est illa mulier quam sa-
lomon querebat cum dixit. Mulierem for-
tē quis inueniet. q̄ potestates in ea cogno-
scentes bene poterant dicere. O domina
digna es nobiscū manere: quia potētiōr
nobis es. et non tantum demones refrena-
sti. verū etiam viciisti. et sic perfecte conforta-

sti certantes in bello spiritali cum inimicū
sic viciisti. Ideo nō deseras nos vt altius
ascendas. Nam gaudiū nostrum per te
augmentatur. Respondit maria. Non vos
desero: sed tanq̄ stozar arboris vobiscū
maneo. Est autem arbor cuius virgule la-
chrymas fluūt ex quibus preciosum pigmē-
tum conficitur. quod est valde cōfortatiuū.
Sic ego maneo vobiscū confortans vos
vt fortius possitis resistere dyabolo pro ho-
minibus. et eos confortare et altius ascendā
Et sic ascendit ad chorū principatus. Qui
cum eam viderunt receperūt magnum gau-
diū et pre admiratione dixerunt. Que est
ista que etc. addentes. terribilis. hoc etiam
dixerunt. Nam eorū officium est s̄m Dyo-
nisiū regnis et prouincijs presidere et ppter
dei amorem et honorem instruere. iusticiam
facere. sed maria non tm primatū habuit
per vnā prouinciam vel duas: sed per to-
tum mundū iuxta illud Ecclē. xlii. In om-
ni populo et in omni gēte primatum habui
Unde dicit Ansel. in libro de conceptu vir-
ginali. O dñā nil tibi equale etc. Sequitur.
Excellentium et sublimū colla calcavi. qua-
si dicret. propter iniusticiam. Unde canit
de ea ecclesia. Cunctas hereses sola intere-
misti in vniverso mundo. q̄ principatus in
ea cognoscentes bene poterāt dicere. O do-
mina digna es nobiscū manere: quia tu
excellis nos in presidentia et instructione iu-
sticie et destruis iniusticiam etc. Respondit
maria. Ego vos non desero: sed sicut galba-
nus vobiscū maneo. Est autem galbanus
herba cuius succus serpentes fugat circum-
quaq̄ et vulnera sanat. Sic maneo vobiscū
vt melius possitis non tm in vna prouincia
vel in duabus: sed per totū mundū regere et
inimicos fugare: et operationē iusticie exer-
cere et hereses in hominibus sanare. Et sic
ascendit ad chorū dominationum. Qui
cum eam viderunt receperunt magnū gau-
diū. et pre admiratione dixerunt. Que est
ista etc. addentes. terribilis. Nam eorū offi-
cium est s̄m Dyonisiū homines instruere
in bello spiritali. qualiter prelati officium
prelationis debeāt exercere vt cum dilectio-
ne et timore dei populum sibi subditum re-
gant. necnon quomodo homines debent
dominari membris et sensibus suis ne er-
rent in benefaciendo. Certe hoc perfecte
fecit Maria. Vñ dicit Ecclē. xlii. Ego mater
pul. dile. et timo. etc. Unde Ambrosius de
virginitate. Talis fuit Maria vt eius vita
omnium sit disciplina. Qd dominationes
in ea cognoscentes bene possunt dicere. O do-

mina digna es nobiscum manere quia tu plenus quod nos homines instruis. ergo nobis non subtrahas tuam presentiam. Respondit Maria. Non vos desero: sed sicut unguis ab ungula maneo. Ungula enim carni inseparabiliter est coniuncta: sic maria ipsis eius sancta disciplina ut sic perfectius possint homines instruere. **A** Transactis igitur ordinibus inferioribus et medie hierarchie peruenit ad choros supreme hierarchie. ubi sunt throni cherubin et seraphin. Et primo ad chorum thronorum: qui eam videntes dixerunt. Que est ista etc. Sequitur. terribilis ut castrorum acies ordinata. Hoc dixerunt: quia ipsi sunt pre ceteris ordinati pulchrius. Horum enim officium est secundum Dionysium instruere hominem dei iusticiam et deus quiescit et sedet in eis et iudicia sua exercet. Certe hoc perfecte fuit in Maria. Nam ipse deus requieuit in ea et assumpsit humanam naturam ex ea. Unde Hebr. ij. Musque enim angelos scilicet semetipsum abrahe apprehendit. Unde dicitur Eccl. xxiii. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Unde Bernardus super missus est. Virgo regia generum. virtutum ordo. mente et corpore deo specie sua et pulchritudine sua in celestibus cogit. eterni regis animum in sui concupiscere. inclinauit et prouocauit. Dicunt ergo throni. O domina digna es nobiscum manere vellesse quia deus nouem mensibus in utero tuo requieuit tanquam in throno. non ut exerceret iudicia punientis: sed potius ut daret gratias iustificantis. et dura iudicia mollescentis. Respondit Maria. Non vos desero sed tanquam gutta stillans inter vos maneo: nam sicut gutta stillans dura mollia facit. sic Maria mollescentem deum ut sua dura iudicia mollesceret. Et sic ascendit ad choros cherubin. qui videntes pulchritudinem eius dixerunt. Que est ista etc. ut castrorum acies ordinata etc. Hoc pro magna admiratione dixerunt: quia non tamen viderunt eius pulchritudinem verumetiam scientie plenitudinem. Nam horum officium est secundum Dionysium plenitudinem scientie quam in fonte prime veritatis hauriunt alijs infundere et homines ad dei cognitionem prouocare. Certe hanc plenitudinem scientie perfecte habuit Maria. Unde dicit Eccl. xxiii. Ego mater agnitionis scilicet diuine sapientie et scientie. Unde Origenes. Qui seipsum tali matri in filium dedit nihil est omnino quod ei pro omnibus creaturis non patefecerit: sed de occultissimo fonte trinitatis profundius omnibus creaturis hausit. Unde hanc diuinam sapientiam. id est filium qui est sapientia patris qui fuit incognoscibilis. et in

uisibilis presentauit toti mundo quando eum genuit in hunc mundum. Unde Bernardus. O venter venerabilis capax celis: diffusior terris: qui illum circumdedit quem totus mundus apprehendere non potuit. tu ostendisti mundo dominum suum quem nesciebat: tu exhibuisti mundo redemptorem suum quem ante non videbat. Dicit ergo cherubin. O domina digna es nobiscum esse: quia tu perfectius habes plenitudinem scientie et non tantum prouocasti hominem ad dei cognitionem verumetiam eum fecisti visibilem et presentasti eum mundo. Respondit Maria. Non vos desero sed sicut libanus non incensus vobiscum maneo. Libanus enim interpretatur candidatio. Nam sicut vos habetis hominem ad cognitionem dei prouocare. sic ego sicut libanus vobiscum maneo. Nam beati mundo corde etc. Et sic ascendit ad choros seraphin: qui videntes eam receperunt magnam gaudium. et pro admiratione dixerunt. Que est ista etc. Et hoc dixerunt non tantum propter eius pulchritudinem. verumetiam propter eius nimiam dilectionem quia fuit in dei dilectione super omnes creaturas accensa. Unde eorum officium est secundum Dionysium hominem in dei amore accendere. Certe hoc perfecte fecit Maria: quia exemplo ardentissimi amoris ad filium accendit nos et inducit ad amorem dei. Nam filius dicit Ioh. xiiij. Si quis diligit me secundum nomen meum seruabit. sed ad hoc inducit nos Maria cum dicit Ioh. ij. Quicquid dixerit filius meus hoc facite. scilicet sermonem et preceptum eius facite tunc diligitis eum et ipse diliget vos. Nam ipse dicit. Qui diligit me diligetur a patre meo etc. Unde dicit Bernardus. Tu es mater misericordie. tu es mater iudicis. tu es mater exilis. tu es mater dei et hominis cum sis mater vtriusque discordiam inter eos sustinere non potes. Dicunt ergo seraphin. O domina nobiscum debes manere: quia tu accendis et inducis hominem ad dilectionem dei. Respondit Maria. Non vos desero: sed tanquam balsamum non mixtum inter vos maneo. Balsamum enim impermixtum est boni odoris. sic dilectio impermixta creaturis est deo valde grata: quia vnit animam deo. Unde prime Iohannis. iij. Deus charitas est etc. Et sic patet quomodo Maria discurrendo per choros angelorum communicauit eis de perfectionibus suis. Unde angeli bene dicunt de ea illud Cantico. iij. Emissa tue padis. Quare tota celestis curia eternaliter merito laudat eam per illud Iudith. xiiij. Benedicta es tu a domino deo excelsis pro omnibus quia hodie nomen tuum ita

magnificauit vt nō recedat laus tua de ore hominū. Et sic ascendit super omēs choros angeloz fm Hiero. vt de ea dicatur. Ascendit super cherubin ꝛc. Unde canit ecclesia. Exaltata es ꝛc. Require in precedenti sermone.

C De sancto Bartholomeo. Ser. I.

Inuenerunt me custo

des ciuitatis pcusserunt me ꝛ vulnerauerūt me: tulerūt palliuz meū. Can. v. Notate cha-

rissimi Dicit em̄ August. Si exceptus es a passione flagelloꝝ. exceptus es a numero filioꝝ. Cū igitur xps elegit apostolos ad numerum filioꝝ dei etiā elegit eos ad passionem p quam saluātur. Hinc est em̄ q̄ bratus Bartholomeus vt ostēdat se esse de numero saluandozū ac filioꝝ dei ideo bene dicit se multipliciter esse passum. cum dicit. Inuenerunt me ꝛc. In q̄bus quidem verbis tria notātur per que modus passionis sancti Bartholomei ostēditur fm̄ triplex genꝝ martiris quod sustinuit. Primū est inimicabilis cōprehensio quod notatur cū dicit. Inuenerunt me custodes ꝛc. Secundū est intolerabilis pcussio cum addit. pcusserunt me. Tertiū est passionis amara consummatio cū concluditur. vulnerauerunt me. tulerūt pallium meū. **B** Dico p̄mo q̄ notatur inimicabilis cōprehensio sancti Bartholomei cū dicitur. Inuenerūt me. Circa qd̄ notandum q̄ xpus dixit d̄ discipulis suis q̄ deberent ligari ꝛ interfici ppter eum vt habetur Jo. xv. q̄ dixit. Memote fmonis mei non est seruus maior dño suo. Si me persecuti sunt ꝛ vos psequētur. Certe hoc fuit in sancto Bartholomeo impletū. Unde legit q̄ post ascēsiōē domini diuisis apostolis in diuersis mundi partibus vt fidē xpi p̄dicarent. sicut xps eis cōmisit dicēs Mar. vl. Euntes in mundū vniuersum p̄dicare enāgelium ꝛc. Sctūs vero Bartholomeus p̄ceptum domini fideliter impleuit. Nam vt testatur Theodorus doctor p̄cipuus qui dicit q̄ sanctus Bartholomeus quādo ad p̄dicanduzū int̄ audiuit a dño. Uade discipule meus ad p̄dicandum. eri ad pugnaz. esto capax periculozū. ego consummabo opus tuum. imitare magistrū tuū. passus sum p te. redde vices ꝛ sustinē. Apostolus hō vt fidelis famulus acquiescēs dñico precepto p̄git gaudēs tanq̄ lux mundi vt tenebrosos illuminaret. Unde p̄mum quidē in lyconia p̄dicauit. postmodum in india. ad vltimum in albana ciuitate. Hec ille. Cum autē san-

ctus Bartholomeus venit in indiam vt legitur que est in fine orbis terre intrauit templum in quo erat idolum nomine astaroth ꝛ quasi peregrinus. ibi manere cepit. in hoc idolo quidaz demon habitauit qui dicebat se languētes curare: sed nō sanando subueniebat. sed a lesione cessando. Et cū tēplum esset plenum languētibus ꝛ ab idolo respōsum habere non possent ad aliam ciuitateꝝ preperunt vbi aliud idolum nomine berith colebatur. Et interrogantibus cur eis astaroth responsuz nō daret. Respondit ꝛ dixit Deus vester cathenis igneis constrictꝝ est. nec suspirare nec loq̄ audet ex illa hora qua apostolus dei Bartholomeus ingressus est. Dicunt illi. Et quis est iste Bartholomeus? Et demon. Amicus dei omnipotentis est. ꝛ ideo venit in istam puinciam vt omnes deos idie euacuet. Et illi. Dic nobis signa eiꝝ vt eum inuenire possimus. Quibus demon ait. Capilli eius nigriꝛ crispi. caro candida oculi grandes. nares equales ꝛ directi. barba plura. paucos canos habens. statura eq̄lis. Induitur pallio alboꝝ purpura vestitur xvi. anni sunt ex quo vestes ꝛ sandalia eius nec veterascunt nec sordidantur. Centies p̄ diem flexis genibus orat. ꝛ centies p̄ noctē Angeli cū eo ambulant qui nunq̄ eum fatigari nec esurire pmittunt. Semp̄ codē vultu ꝛ animo letus pseuerat. Omnia p̄uidet. omnia nouit. linguis omnū gētium loquit ꝛ intelligit omnia. Et quod iam loquor vobiscum ipse nouit. ꝛ quando queretis euz si vult ostēdet se vobis. Si autem non vult nō poteritis eum inuenire. Rogo autē vos: vt cum eum inuenietis rogate eum ne huc veniat: ne angeli sui mihi hoc faciant qd̄ socio meo iam fecerunt. **C** Cum autem per duos dies eum sollicito querentes minime inuenissent. Quadam die quidaz demoniacus exclamauit dicēs. apostole dei Bartholomee incendūt. i. inflammant me oratōnes tue. Cui apostolus. Obmutesce ꝛ eri ab eo ꝛ statim liberatꝝ est. Quod audiens rex regionis illius nomine Polemius qui habuit filiam lunaticam misit ad apostolum. rogās vt ad eum veniret. ad quē cum ap̄ls venissz ꝛ eam cathenis ligatam videret. nam accedentes ad eaz mor̄ibus lacerabat. iussit eā solui. cū autē ministri ad eam accedere nō auderent ait. Ego demones qui in ea erat iam ligatū teneo: ꝛ vos timetis ꝛ statim liberata est. Tūc rex camelos auro ꝛ argento ꝛ p̄ciosis lapidibꝝ onerauit: apostolū inq̄ri faciēs sꝛ nullatenus inuenire potuit. Mane autē sequēti apparēs ap̄ls cū solo regeꝝ cubiculo

dicit ei. Ut quid me cum auro et argento tota die quesivisti ista munera non sunt mihi necessaria: sed his qui terrena requirunt. Ego autem nihil terrenum nihil carnale desidero. Tunc sanctus Bartholomeus cepit eum multa docere de modo redemptionis nostre: ostendens inter cetera christum vicisse dyabolum per quattuor: scilicet per mirabilem congruentiam, potentiam, iustitiam, et sapientiam. Congruum enim fuit ut qui filium virginis, id est adam factus de virginea terra: dum adhuc esset virgo vicerat a filio virginis, id est a christo vinceret. Secundo per potentiam, nam potenter ipsum vicit cum eum puavit sua potestate quam usurpavit dyabulus per deiectionem primi hominis. Tertio per iustitiam, nam iustum fuit ut qui comedente homine vincens hominem detinebat, a ieiunante victus hominem amplius non teneret. Quarto per sapientiam, nam sapienter ars dyaboli deluditur arte christi. Et cum sic ei fidem multipliciter predicasset dixit regi, quod si baptizari vellet deum suum ligatum cathenis igneis sibi ostenderet. Sequenti igitur die hora prima iuxta regis palatium dum pontifices idolo sacrificarent cepit demon clamare et dicere. Cessate mihi sacrificare mihi ne peiora me patiamini: quia cathenis igneis ab angelis iesu christi quem iudei crucifixerunt religatus sum. Statimque omnes miserunt funes ut simulachrum everterent: sed non potuerunt. Apostolus autem demoni precepit ut inde exiens idolum comminueret. Qui statim exiens omnia idola templi per seipsum confregit. Tunc universus populus clamavit dicens. Unus est deus bartholomei. Tunc apostolus expansis manibus oravit ad dominum dicens. Domine deus meus sana istos ut cognoscant nomen tuum. statim omnes infirmi curati sunt. apostolus autem templum deo dedicavit, et demonem in desertum abire precepit. Tunc angelus domini ibidem apparuit et templum circumvolans in quattuor angulos signum crucis digito suo sculpsit dicens. Hec dicit dominus. Sicut vos omnes a vestra infirmitate mundavi, ita et templum hoc ab omni sordibus mundabitur et ab habitatore eius quem apostolus in desertum locum abire precepit. prius tamen eum vobis ostendam quem videtis ne timeatis, sed quale signum in his lapidibus sculpsi tale in vestris frontibus imprimatis. Tunc ostendit eis ethiopenem nigerrimum, facie acuta, barba plixa, crinibus protensis usque ad pedes, oculis igneis ut ferrum ignitum scintillas emittentibus, flammam sulphuream ex ore et oculis spirantem, cathenis igneis vinctus retro manibus. Et dixit ei angelus. Quoniam iussione apostoli audi

sti et de templo omnia idola confregisti solvam te ut vadas ad tale locum ubi nullus homo moratur et ibidem sis usque ad diem iudicii. Ille autem solutus cum magno strepitu et ululatu disparuit. Angelus autem domini cunctis videntibus in celum evolavit. Tunc rex cum uxore et filiis omnes populo baptizatus est, et relicto regno discipulus apostoli est effectus. tunc omnes pontifices templorum congregati convenerunt ad Astrages regem fratrem ipsius Polamij et de amissione ipsorum deorum, et de regis deceptione parte magicam contra apostolum sunt coqueciti dicentes cum la chrymis. frater tuus factus est discipulus eius seductoris qui deos nostros et templum destruxerat. Astrages igitur rex indignatus mille viros armatos ad capiendum apostolum destinavit. Cui apprehenderunt eum et crudeliter ligatum ad Astrages regem deduxerunt. Et sic per inimicabilis comprehensio sancti bartholomei a ministris regis, quare bene dicit. Invenierunt me cum, etc. Unum in hoc bene figurat nobis in sedechia de quo dicit Jeremias, ult. quod exercitus caldeorum comprehenderunt sedechiam: et deduxerunt eum ad regem babilonis. Sedechias interpretatur dei iusticia, et bene significat sanctum bartholomeum, qui propter iusticiam dei vinctus est, et ductus ad regem astrages etc. Unum ipse bene potest dicere illud psalmi. Circumdedert me canes multi, etc. mali, obsequium meum. Idem. Ceperunt animam meam, irruerunt in me fortes. **D** Secundo dico quod notatur intolerabilis percussio bartholomei, cum dicitur percusserunt me. Est notandum quod christus dixit discipulis suis: ut habet Mat. x. Cavete ab hominibus tradent enim vos in conciliis et synagoga, suis scilicet, vos, et ante reges et principes du, etc. Hoc impletum est in sancto bartholomeo, nam traditus et percussus est. Unum legitur quod cum a ministris ductus fuisset ad astrages, rex dixit ei rex. Tu es ne ille qui evertisti fratrem meum? Cui apostolus. Ego illum non everti: sed converti Cui rex. Sicut tu fecisti fratrem meum deum suum relinquere: et deo tuo credere: sic ego te faciam deum tuum relinquere: et meo sacrificare. Cui apostolus. Ego deum quem colebat frater tuus ligavi et ligatum ostendi: et ut simulachrum frangeret coegi: si sic facere poteris deo meo et me poteris ad simulachrum provocare. Sin autem ego deos tuos comminua: et tu crede deo meo. Hec illo dicente nunciavit regi quod deus suus baldach corruisset et comminutus esset. Quod audiens rex purpuram quam indutus erat scidit et apostolum acerrime fustigari fecit, et sic fuit impletum in eo illud psalmi. Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores, plongerunt etc. Unde potest dicere. Fui flagellatus tota die quare dicitur in themate percusserunt me. **E** Tertio dico quod notatur eius passionis

amara consummatio eius concluditur. vulnerauerunt me tu. pal. me etc. Est notandum quod Christus dixit discipulis suis. ut habetur Joh. xvi. Venit hora. ut omnes qui interficiunt vos arbitrentur obsequium se prestare deo. Quod impletum est in sancto Bartholomeo. Nam tyrannus Astrages credebatur se deo prestare obsequium quoniam sanctum Bartholomeum propter Christum fecit occidi et viuum excoriari. Qualiter autem sit passus legitur quod primo fuit crucifixus: ut dicit beatus Dorotheus. Bartholomeus in die predicauit qui et euangelium secundum Matheum eis in propria eorum lingua tradidit. Dormiuit in albana ciuitate crucifixus habens caput deorsum. Unde potest dici illud Gal. ii. Christo confixus sum cruci. Deinde fuit excoriatus. unde potuit dici illud Job. ii. Mudus egressus sum de utero matris etc. Et ibidem. Cuncta que habet homo dabitur pro anima sua. Unde figuratur in helya de quo. iiii. Reg. ij. etc. quod quando ascendit in celum in curru igneo reliquit pallium suum. Sic Bartholomeus quando debebat ire ad eternam vitam reliquit pallium suum. id est pellem suam quoniam serui regis eum excoriarunt. et sic perfectissime impleuit dictum Christi Mathe. v. Si quis vult tunicam tuam tollere dimitte ei et pallium. quod dicitur qui vobis vult vitam tollere dimitte ei et corpus. Ultimo fuit decollatus. Unde conuenienter poterat dici illud psalmi. Propter te mortificamur tota die. Unde dicit sanctus Theodorus. Cuius sanctus Bartholomeus tanquam verus agricola Christi corda gentilium verbi dei seminibus fecundaret. et tanquam vera lucerna fidei tenebrosa ipsorum corda illustraret Illi furore excitati apostolum crucifixerunt et pro maiore acerbitate penarum viuum decoriarunt. tandem ex iussu regis capite truncatus est. Hec ille. Unde propter penas predictas quas patienter pro Christo sustinuit. bene de ipso verificatur illud Luce. x. Homo quidam descende debet ab hierusalē in hierico et incidit in latrones. qui etiam spoliauerunt eum. et plagis impositis abierunt semiuivum relicto. Moraliter homo iste significat sanctum Bartholomeum. qui ab hierusalē in hierico descendit quando eum Christus ab hierusalem post ascensionem in lycaoniam ad predicandum misit fidei trinitatis. Qui tunc incidit in latrones. id est impios tortores qui eum etiam exsolauerunt pellem suam excoriando a corpore et plagas ei imposerunt ipsum flagellando. crucifigendo: et ultimo decapitando eum semiuivum reliquerunt Licet enim pro decollatione vere mortuus fuit tamen propter hoc et semiuivus relicto: quod seminis moreretur in corpore in aia tamen que est potior pars corporis non potuit occidi. Sicut Christus dicit Mat. x. Nolite timere eos qui cor-

pus occidunt: animam autem non possunt occidere. Et sic dicitur semiuivus relicto. Christus autem corpus eius tulerunt et honorifice sepelirunt. Et sic pro passionis eius amara consummatio Quare bene dicit Inuenerunt me cum. cum. etc.

De eodem sermo. li.

Concidisti saccum meum

et circumdediti me leticia. psalmi. xxix. Notate charissimi. dicit enim Grego. quod mala que nos hic

premuunt ad deum ire compellunt. neque electis deus promisit in vita hac gaudia et delectationes sed amaritudines et tribulationes: ut in fine possint coronari. Hinc est enim quod sanctus Bartholomeus qui hic sustinuit multas passiones propter que meruit in celo coronari gaudio bene dicit. Concidisti etc. In quibus quidem verbis duo notantur in quibus sanctus Bartholomeus merito commendatur. primum est passionis singularitas. quod notatur cum dicitur. Concidisti saccum meum. Secundum est ipsius remunerationis dignitas. cum additur. et circumdediti me leticia. **S** Dico primo quod notatur eius passionis singularitas. Est notandum quod in modus passionis sancti Bartholomeus ostenditur secundum triplex genus martyrii quod sustinuit. Require ante. Secundo notatur remunerationis iocunditas Circa quod notandum quod remuneratio sanctorum consistit in tribus. Require cathedra petri. B. Anno autem domini. cccxj. saraceni siciliam inuadentes liparitanam insulam ubi corpus sancti Bartholomei quiescebat vastauerunt. ac eius sepulchrum confringentes ossa ipsius disperserunt. Ad hanc autem insulam corpus eius ab india taliter aduenit. Cum enim pagani propter signorum frequentiam viderunt corpus eius plurimum venerari. indignati in loculo plumbeo positum in mari precipitauerunt quod diuino nutu ad predictam insulam peruenit. Cum igitur saraceni ossa eius dispersissent. illis recedentibus apparuit apostolus cuidam monacho dicens. Surge collige ossa mea. que dispersa sunt. Cui monachus Quo inuenire possuz inter tot aliorum ossa. ait. Nocte ibis ad colligendum ea et illa que videris: ut igne splendens leuabis. Qui omnia ut dixerat inuenit. ossa apostoli leuabat et super quandam nauem conscendens: beneuentum que est metropolis apulie ea transtulit. Cum impator Fridericus beneuentum destrueret. et omnes ecclesias que ibi erant dirui mandasset totam ciuitatem ad alium locum transferre intendens. Vir quidam quosdam viros albatos et fulgētes inuenit: qui a diuinitate loqui et inter se aliqua tractare videbantur. Qui cum vehementer admirans quodnam cō-

interrogasse. Respondit vnus eorum. Ille est
Bar. ap. solus cū ceteris sanctis quorum ec-
clesie in hac vrbe habebant: qui in simul cō-
uenerū vt inter se inquirāt z tractēt quali
pensille sit plectēdus. qui eos de habitacu-
lis suis eiecit. z iam in ter eos est inuolabi-
li sentētia firmatū vt ille sine mora ad iudi-
cium dei accedat: de his oibus in eius iudi-
cio respōsurus. Post modicū vero tempus
dictus imperator miserabiliter finuit vitā
suā. Nūc aut dicitur q ossa sancti bartholo-
mei sunt rome: licet beneuētani affirmant
se adhuc illud corpus habere zc. Rex autē
astrages z tēploz pōtiffices a dyabolo suf-
focati sunt. Rex aut polemius in ep̄m ordi-
natur. z. xx. annis officium ep̄atus fideliter
rexit. z plenius virtutibus in pace quieuit.

¶ De sancto Augustino. Sermo. lxi.

¶ **S**ignaculum similitu-

dinis dei. plenus sapientia per-
fectus decore. Ezech. xvij. No-
tate charissimi dicit em̄ Aristo.

vi. topi. q imago est cuius generatio est per
imitationē. Hinc em̄ q sanctus augusti-
nus qui imitatus est deū per generationē z
exercitiū virtutū sapientie z decoris. Unde
p̄pterea imago z similitudo dei dicit. qua-
re merito dicitur de eo. Tu signaculū simi-
li. zc. In quibus quidē verbis tria notātur
in quibus sc̄tus Aug. cōmēdatur. Primum
est cōformitas diuine assimilationis cū di-
citur. Tu signa. simi. Sc̄m est limpeditas
diuine cognitionis cū addit. plenus sapiē-
tia. Tertiu est fecūditas virtuose operatio-
nis cum cōcluditur. perfectus decore. ¶
Dico primo q augu. nobis cōmēdat a con-
formitate diuine assimilationis: cū dicitur
Tu signa. ¶ Circa qd notādū q sc̄tus augu.
fuit cōformis deo cōuertēdo se ad eū per di-
lectionē z fidē. Nā dicit magister li. ij. dist.
v. q cōverti ad deū est ei charitate inherere
Quod fecit Augu. Unde petiuit a dño di.
Scribe dñe vulnera tua in corde meo san-
guine tuo vt in eis legā tuū amorē z tuū do-
lorē: vt p te cuncta aspera libenter sustineā
z sic conformau. t se xp̄o per verā charitatē.
vnde dicit Richar. de arra aie. Scio inquit
aia mea q dilectio est vita mea: z quicquid
diligis ip̄a vi dilectionis in eius similitudi-
nē transformaris. cuius exēplū ponit Dyo.
Require alibi. Sic aug. q̄uis fuit gētilis z
p̄hs ante cōuersionē: in cōuersione cepit
xp̄m z fidē intelligere: et deū super oia dili-
gere: z sic se deo cōformare. qualiter aut sit
cōuersus ostēdit in legēda. Legit em̄ q ma-

ter eius p eo plurimū fleuit z orauit. z ip̄m
ad fidē reducere satagebat. quadā igit vice
cū multum doluit q filius suus qui fuit ita
illuminat⁹ in omni sciētia incredulus esset
qdā iuuenis pulcherrimus ei assitit z cām
tāre tristitie requisit. que cū perditionē fi-
lij sui aug. deplorare se dixit. Rndit ille. esto
secura. qz vbi tu: ibi ille. z ecce filū si ū iuxta
se stare vidit. hec dū augustino retulisset ille
ait. Falleris mater falleris: nec tibi sic di-
ctum est: sed tibi dictum est. vbi ego ibi tu.
Cōtra illa dixit. Nō fili sic dictū est. vbi ille
ibi tu. sed vbi tu ibi ille. s. in fide erit tecum.
nō tu cū illo in infidelitate. Rogauit igit se-
dula mater. et quadā vice quēdā em̄ adijt
vt aug. testat in li. cōfes. vt ep̄s p filio suo in-
tercedere dignaret. qui tanta quodāmodo
importunitate deuictus. pphetica voce re-
spōdit. Uade securā: qz impossibile est vt fi-
lius tuus tātam lachrymarū percat. Cū aut
apud carthaginē. i. puinciā multis annis
docuisset rhetoricā occulte matre nesciente
romā venit: z ibidē multos discipulos con-
gregauit. Cū aut mater eū vsq. ad portū se-
cuta fuisset vt secū irēt ipse eā decipiēs no-
cte latēter recessit. qd illa mane cōsiderans
aures dei clamore adimpleuit. quolibet aut
die mane z vespere ad ecclesiā ibat z pro fi-
lio orauit. ¶ Accidit aut illis tēpori-
bus q mediolanēses a symacho prefecto ro-
manoz petierūt eis doctore in rhetorica
destinari. fuit em̄ tūc ip̄s san. ambro. ep̄s
in mediolano: tūc ad preces mediolanēsiū
miserūt augu. z multum placuit alijs magi-
stris vt aug. recederet qz excellebat eos oēs
in oia scia: qd displicuit eis. Mater autē eius
quiescere nō valēs cū multa difficultate ad
eū venit z ip̄m iam nec verū manicheū nec
verū catholicū repperit. Cepit em̄ aug. am-
bro. adherere z ei⁹ predicationes frequēter
audire. z quadā vice cepit cōtra errorē z he-
resim manicheoz predicare qui xp̄m carnē
fantalicā habuisse affirmāt: z carnis resur-
rectionē negāt. quas hereses aug. x. annos
dū adhuc adolescēs esset tenuit. Cōtra illū
errorē ambro. diutius disputauit: z ip̄sum
apertis rationibus z auctoritatibus cōfu-
tauit: ita vt error ille a corde augu. penitus
pelleret. augusti. vero incepit aliquāliter fi-
dei inherere z cōsiderare sanctā vitā sc̄toz
z miracula q sc̄ti fecerūt audire. Horū exem-
plis vehemēter exarsit: ita q sociū suū ali-
piū noie tam vultū q̄ mēte inuasit turbat⁹
z fortiter exclamauit. Quid audimus: quid
patimur. Surgūt indocti z celū rapiunt: et
nos cū doctrinis nostris in infernū dimer-

gimur. Et currens in quēdam ortuz proiecit se sub quāda ficu ⁊ amarissime fleuit di. Quādiu quēdiu ⁊ cras. O dñe quē excelsus es in excelsis. ⁊ quē profundus: ⁊ tamē nūquā recedis ⁊ nos vix redim⁹ ad te. Age dñe ⁊ reuocanos accende rape fragra ⁊ dulcesce. sero te amari pulchritudo tā antiqua. intus eras ego foras. mecum eras ⁊ tecum non eram. Vocasti et clamasti ⁊ rapuisti surditatem meā choruscasti ⁊ fugasti cecitatem meam. ⁊ durasti spiritū meuz gustauī ⁊ esurio ⁊ sitio te. Tetigisti me ⁊ exarsi in pacē tuam. Cū autē amarissime fletet: audiuit vocem dicentē sibi. Tolle lege. tolle lege. aperuit statim codicem apostolicū ⁊ cōiectis oculis ad primuz capitulum legit. Induimini dñm ih̄m xp̄m. Et statim ab eo om̄s tenebre dubietatis auferunt. Interim autē taz magno dolore dēritum torqueri cepit. vt fere sicut ip̄e ait duceretur ad credendam opinionem cornelij phi. qui summum bonū aīe in sapientia summum vero bonū corporis in nullū sentiendo dolorem posuerat. Tam magn⁹ em̄ fuit dolor quē loquelaz amiserat. Et in tabulis cereis scripsit. vt om̄s pro eo orarent. vt dñs illum dolores mitigaret. Ip̄e igitur cū alijs genua fletit: ⁊ subito se sanatum sensit. Insinuauit ergo per litteras scō ambro. vt eum informaret quid sibi de libris sc̄tis legendum esset. quib⁹ aptior fieret fidei xp̄iane. Et ille iussit eum Esaiam pphetam legere: eo quē euāgelij ⁊ vocationis gentium pronuntiator aptior videret. Adueniente vero tpe paschali Augu. cū esset annoz. xxx. cū filio suo adeodato puero valde ingenioso quē genuit in sua adolescentia dum adhuc gentilis ⁊ philosophus esset. necnon ⁊ cum Alipio amico suo meritis matris ⁊ p̄dicatione sancti Ambro. sacrū baptismū suscepit. Tūc Ambrosius inquit. Te deū laudamus. Augustinus respondit. Te dominū cōfitemur. Et sic ipsi duo hūc hymnū alternatim composuerunt ⁊ vsq; in finē decantauerūt. Protinus autē aug. in fide cōfirmat⁹ omnē spem quam habebat in seculo dereliquit: ⁊ scholas quas regebat abrenūciauit vt dulcedie diuini amoris extūc frueretur: vt dicit in libro cōfessionū. Domine tu sagittaueras cor meum in charitate tua ⁊ gestabā v̄ba tua tras̄ fixa in visceribus meis: ⁊ exempla seruatoruz tuoz. Et sic patz qualiter postquē conuersus est ad fidē cōformant se deo in charitate quē factus est similis xp̄o. Quare dicitur deo illud Dan. iij. Similis filio dei ⁊c. ⁊ Secundo dico quē Aug. nobis comēdatur a limpiditate diuine cognitionis. cū additur ple

nus sapiētia. Circa quod nota. dum quē ip̄e fuit pfundus in omni sciētia. Vt regit Augustinus doctor egregius in puincia. affricana de ciuitate ragallensi. als habet carthaginiēsi ex parētib⁹ honestis genit⁹. in artibus liberalib⁹ sufficiēter edoctus fuit adeo vt summ⁹ p̄hs ⁊ rhetor luculētissim⁹ habebatur. Nam libros aristotelis ⁊ oēs libros liberaliū artū quoscuq; legere potuit per se didicit ⁊ intellexit. sicut ip̄e in lib. cōfessionū testat dicēs. Omēs libros artū. i. septez artes liberales p̄ memetipsuz legi ⁊ intellexi. Quicquid etiā est de arte loq̄ndi ⁊ differēdi ⁊ quicquid de dimētionibus figurarū ⁊ de musicis ⁊ de numeris sine magna difficultate nullo hominū tradēte intellexi. Ecce quāte sciētie fuit. Fuit etiā postquē cōuersus ē multum ibutus in sciētis sacre scripture quaz tunc valde amplectebatur. Nam legitur quē cū esset. xxx. annoz ⁊ quendā librum vnus philosophi. in quo vanitas mundi contemnenda ⁊ phlosophia appetenda dicebatur perlegeret. ex hoc quidem liber multū placuit sibi. sed quē nomē iesu xp̄i quē a matre didicit ibi non erat: multū dolere cepit. Ip̄e em̄ fidem christi multis ecclesijs frequēter predicabat: et multos ab errore conuertebat. Ip̄e etiā spiritu diuino tactus in sancta ecclesia ad instructionē animarū fecit libros. tractat⁹. epistolas numero mille. xxx. exceptis qui numerari non possunt: quē non designat numerum eorum. ⁊ sic semper fuit occupatus cū sacra scriptura exclusis alijs occupationibus. Exemplum huius legitur. Quedam em̄ mulier cum a quibusdam maliciose iniuriampateretur. illa ad sanctum augustinū accessit vt super hoc eius cōsiliū imploraret. Que cum ipsum studentem inuenisset: ⁊ eum reuerēter salutasset. Ille autem nec eam respexit: nec quicquē sibi respondit. Cogitās illa quē forte ob nimiam sanctitatem in faciem mulieris nollet intendere propius accessit ⁊ negocium diligenter exposuit: sed ille nec se ad eam conuertit nec responsū aliquod sibi dedit. Altera autē die dū augustinus missam celebraret dicta mulier post elcuationē corporis xp̄i raptā in spiritu vidit se positā ante tribunal sanctissime trinitatis vbi vidit augustinum facie inclita de trinitatis gloria attentissime et subtilissime disputantem. Et facta est vox ad eam dicens. Cum ad augustinum iuisti tunc ille sic de trinitatis gloria attentissime disputabat. Et ideo quē sibi locuta fuisti penitus non aduertit: sed ad eum secure redeas: quē eum clementez inuenies: ⁊

consilium salubre ab eo recipies. Quod cū fecisset Augu. eam benigne audiuit: et consilium salubre donauit. Quare bñ dicitur de e o Esa. xlix. Dedi te in lucem gentiuz. R. Unde sanctus Prosper de eo dicit in tertio libro de vita contēplatiua. Sanctus Aug. episcopus acer ingenio. suauis in eloquio. secularis litterature peritus. in ecclesiasticis laboribus operosus. in quotidianis disputationibus clarus. in questionibus soluendis acutus. in cōuincēdis hereticis circūspectus. in omī actione sua compositus. Ideo bñ dicit Aug. ppter excellētiam sue sciētie. Nam sicut impator August⁹ pcellēbat oēs reges. sic Augustin⁹ excellit oēs doctores. Un̄ dicit Remigi⁹. Alij doctores pparantur stellis. Daniel. xij. Hic autē comparatur soli. Nam ip̄e sicut sol refulgēs refulsit in templo dei. Un̄ btūs Hieron. cōmendans augustinum dicit. Licet Hieron. sex milia volumina origenis se legisse fateatur iste tñ tanta scripsit vt nō solum quis dieb⁹ ac noctibus scribere libros ei⁹ nō possit sed nec legere. Ostēditur etiā limpīditas diuine cognitionis ipsius in miraculis. Legit̄ em̄ q̄ quidaz monachus in monasterio qd̄ elemosyna ēz. in vigilia sancti Augustini raptus in spū vidit nubem splendidā celitus elapsam et sup̄ nubē augustinū sedentē insignitū pontificalibus. cui⁹ oculi q̄si duo radij solis totam illam ecclesiam illuminabant et odor inde nimius exalabat. Sc̄tus quoq̄ Bernardus dū quadā vice in matutinis existens aliquantulū obdormiuisset. et de quodam tractatu augustini lectiones legerentur vidit pulcherrimū iuuenē stātem de cuius ore tantus inundantiū aquarū impetus exibat ita q̄ totam illam ecclesiaz videretur replere. Qui Augustinū hūc esse intellexit qui fonte doctrine totā eccliam irrigaret. Item apud burgūdiam in monasterio quod dicitur fontanetū erat quidam monachus⁹ Hugo noīe sancto Augustino valde deuotus qui in ei⁹ scriptis miro pascebat desiderio. qui etiam crebra supplicatione rogaueat vt euz ex hac luce migrare nō sineret nisi in die sue sacratissime solēnitatis. Ip̄e igitur. xv. die ante festum eiusdem sic cepit duris febribus estuare vt in vigilia ipsius super humū tanq̄ moriēs poneret. Et ecce plures decori et fulgentes viri amicti albis ecclesiaz dicti monasterij pcessionaliter intrauerūt. quos sequebat quidā reuerēdus pontifex pōtificalib⁹ insignit⁹. Quidā autē monachus in ecclesia consistens. hoc vidēs obstupuit et qui nam essent vel quo pgerēt

inquisiuit. Cui vnus eoz dixit q̄ sanct⁹ August. esset qui ad deuotum suū pgeret: vt ei⁹ animam ad regnū glorie deportaret. Post hec illa reuerenda pcessio infirmariam ingreditur. Ubi cum aliq̄ diu mansisset sc̄tā illa aia a carne soluta est. et quā dulcis amicus Aug. et ab hostium insidijs securaz reddidit: et in celum eam introduxit. 2. Tertio dico q̄ Aug. cōmendat a fecūditate virtuose operationis cum concluditur. pfect⁹ decore. Circa qd̄ notandum q̄ ip̄e duxit vitam omnibus virtutibus decoratam. Nam dicit Dyon. q̄ sanctitas est mūdicia ab omnibus inquinamētis libera. Quā puritatem et sanctitatem aug. habuit ppter qd̄ dicit. Dñe nihil mihi dulce est: nisi de te loq̄: de te audire. de te conferre. de te meditari: et tuaz gloriā semper in corde meo reuoluere. Qualiter autem hoc opere cōpleuerit et virtutibus floruerit ostēditur in eius legenda. Legitur em̄ q̄ postq̄ cōuerūs fuit ad fidē et sacrū baptisma recepit. moxq̄ ex intimis cordis desiderijs ad deū se cōuertit. et oēm spem quā habebat in seculo dereliquit. Jaz nō vxorem. nō filios. nō diuitias. non honores seculi querēs que regnāt in mūdo. sicut iohānes testat. i. Joh. ij. Omne qd̄ est in mūdo etc. quib⁹ homo maculatur Augustinus dereliquit. sed deo cū suis seruire statuēs. Factum est autē vt ordinaret in ecclesia yponē si mori ibi monasteriū instituit: et euz deiseruis viuere cepit fm̄ modū et regulaz sub sanctis apostolis cōstitutā. maxime vt nemo p priuilegiū quicq̄ in illa societate haberet. s̄ eis essent omīa cōia: et distribuerētur vnicuiq̄ sicut opus erat. Uixit autē euz seruis dei in omnibus virtutibus sc̄z humilitate. castitate. obediētia. ieiunijs. orationibus. et desiderijs sanctis die noctuq̄: ita q̄ nullā pcti maculam habuit preter vnā paruā. Nam legitur q̄ quadā vice dum quedam legeret ante se transire conspicit demonē librū humeris baiulantem. qui ab eo p̄tinus adiuratur vt que ibi scripta lateant sibi p̄dat. Qui peccata hominuz ibi scripta esse dixit. Mox ei precepit vt sibi aliquod peccatoruz suorum si retineret sibi legeret. Qui continuo sibi librum ostendit: et in eo scriptū reperit q̄ quadam vice completoriuz ex obliuione dimisit. Precipiensq̄ dyabolo vt suū prestolaretur aduentum. Tunc Augustin⁹ ecclesiam est ingressus: et completorium dixit. et solitas orationes peregit. Reuersusq̄ dixit dyabolo vt predictum locum sibi ostēderet iterum relegenduz. Qui dum crebro reuolueret et dyabolus locū repperisset: ira:

his dixit. turpiter me decepisti. penitet me
 & librum meum tibi ostendi & peccatum
 tuum orationum tuarum virtute delesti. Et
 his dictis confusus evanuit: & augustinus
 mundus & sine peccato extitit. Ideo bene dicit
 Cant. iij. Tota pulchra es &c. Post aliquod
 tempus compulsus est suscipere episcopatu
 cum sancti Valerij episcopi. qui adhuc vi-
 vit & cum ingenti gaudio subcessit. Itaque fa-
 ctum est ut episcopus ordinatus est. Vixit
 autem in clericatu & in episcopatu in san-
 cta vita annis fere. xlv. & verbum dei usque ad
 finem vite sue fideliter predicavit et factis
 complevit. & multos ad fidem convertit. In
 diebus autem eius anno dñi. cccxli. Uan-
 dali totam provinciam asyricam occuparunt va-
 stantes omnia nulli parcentes cuiuscumque sta-
 tus velieus. Post hoc autem ad yponensem
 civitatem venerunt & ipsam manu forti obse-
 derunt & ecclesias destruxerunt. propter quod
 Augustinus lugubrem vitam duxit: et mori
 desideravit qui se barbibus decubuit. Intel-
 ligens autem dissolutionem sui corporis im-
 minere. septem psalmos penitentiales decu-
 bens legebat ac rugiter lachrymas fudebat
 Et ut deo liberius vacaret. & eius devotio a
 nullo impediri possit ante decem dies sui exi-
 tus nullum ad se ingredi precepit nisi cum sibi
 refectio portaret. Quidam autem infirmus
 ad eum venit & ipsum instanter rogavit ut
 sibi manum imponeret & ab infirmitate cura-
 ret. Cui Augustinus respondit. Quid est
 hoc fili quomodo loqueris? putas quod si tale quod
 facere possem mihi hoc idem non conferrez.
 Ille autem fortius imitabat asserens sibi in vi-
 sione preceptum esse: ut ad eum accederet
 et sanitatem reciperet. Videns Augustinus
 fides eius pro eo oravit & sanitatem recepit.
 Christus appropinquavit dissolutioni corporis
 hoc memoriale docuit quod nullus homo quam-
 tumcumque excellentis meriti sit sine confusio-
 ne & eucharistia deberet transire. Anno au-
 tem etatis sue septuagesimo septimo. episco-
 patu vero sui. xlv. feliciter migravit ad do-
 minum. & sic in celo in magno decore choru
 scat. Juxta illud Math. xij. Fulgebunt ius-
 ti sicut sol in regno patris eorum &c.

In die decollationis Johannis
 baptiste. Sermo. liij.

Beati qui persecutionem

patitur propter iusticiam quoniam
 ipsorum est regnum celorum. Mat.
 v. Charissimi dicit enim Gregorius.

De electis suis non promisit in hac vita gau-
 dia & delectationes. sed amaritudines & tri-

bulationes ut post ad dulcedinem eterne sa-
 lutis redeant. Quare bene dicitur Mat. v.
 Beati qui persecuti sunt. &c. In quibus quidem
 verbis tria notantur. in quibus sancti Johannis. no-
 bis commendatur. Primum est tormentis tole-
 rantia cum dicitur. Beati qui persecutionem pa-
 tiuntur. Secundum est virtuosum exercitium cum ad-
 ditur. propter iusticiam. Tertium eterni pre-
 mii abundantia. cum concluditur. quoniam ipsorum
 est regnum celorum. Dico primo quod sancti Johannis.
 nobis commendat in tormenti tolerantia. Nam
 ipse fuit decollatus. ideo festum hodiernum
 dicitur decollatio sancti Johannis. Sed est nota-
 dum quod decollatio sancti Johannis quadru-
 pli de causa est instituta sicut in libro mi-
 trali de officio invenitur. Primo propter eius
 decollationem. Secundo propter eius ossium con-
 cremationem. Tertio propter capitis inven-
 tionem. Quarto propter eius digiti transla-
 tionem. Ad primo ergo celebratur hoc fe-
 stum propter ipsius decollationem. Que quidem
 decollatio isto modo facta est. Legitur in hy-
 storia scholastica quod Herodes antipas filius
 Herodis magni ascalonite. Tres enim fue-
 runt herodes. Primus dictus est Herodes
 ascalonita sub quo dominus natus est: & a quo pue-
 ri sunt interfecti. Secundus dictus est he-
 rodes antipas qui decollavit Johannem.
 Tertius dictus est Herodes agrippa qui
 occidit Jacobum & incarceravit petrum.
 Modo Herodes antipas filius Herodis
 ascalonite romam proficiscens & per fratrem
 suum philippum transitum faciens. tunc
 cum Herodiade uxore fratris sui philippi
 que erat soror Herodis agrippe secreto pe-
 pigit ut in reditu suo uxorem repudiaret et
 ipsam in coniugem duceret. Rediens autem
 herodes herodiadem abtulit fratri suo.
 Johannes autem qui tunc temporis inius-
 ticiam redarguebat dixit herodi. Non li-
 cet te habere uxorem fratris tui ipso viven-
 te. Videns herodes quod iohannes eum tunc du-
 re super hoc redargueret. & quia ob predica-
 tionem & baptismum sui iosephus magnam
 populum congregaret: ipsum in carcere vin-
 culavit. uxori placere cupiens. et populi sub-
 sequentis Johannem dispendium pertime-
 scens. Ipsum ante occidere voluit. sed po-
 pulum timuit. Desiderantes autem herodias
 pariter & herodes aliquam occasionem
 invenire ut Johannem occidere possent. vi-
 dentur inter se secreto dixisse. ut herodes
 diem natalis sui eorum primis galilee & suis
 principibus celebraret. Et quod tunc puella
 saltanti filie herodiadis quicquid peteret
 suo iuramento firmaret quod vellet sibi dare. &

q̄ d: iuramento facto se cōtristari dissimularer. tunc mater vellet dicere filie q̄ nihil aliud deberet petere q̄ caput Johānis baptiste. Quod totum factū est. Unde dicitur Marc. vi. c. In illo tempore misit herodes rex manus et tenuit Johānem. et vinxit eum in carcerem p̄pter herodiam uxore philippi fratris sui quia duxerat eam. Dicebat enim Joh. Herodi. Nō licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autē insidiabatur illi et volebat occidere illum nec poterat. Herodes autē metuebat Johānem. sciēs eum virum iustum et sanctum et custodiebat eum. Et audito eum multa facebat et libenter eum audiebat. et cū dies oportunitus accidisset herodes natalis sui fecit cenam principibus et tribunis et primis galilee. Cūq̄ introisset filia ipsius herodias. et saltasset corā omnibus et placuisset herodi simulq̄ recubentibus. Dixit rex puelle. Pete a me quod vis: et dabo tibi. Et iuravit illi. q̄ quicquid petieris dabo tibi. licet dimidiū regni mei. Que cum exisset dixit matri sue. Quid petam? Et illa dixit. Caput Johānis baptiste. Cūq̄ introisset statim cū festinatione ad regem petiit dicens. Volo ut protinus des mihi in disco caput Johānis baptiste. Et contristatus est rex propter iurandum. i. contristatum se simulavit. Unde dicit Rabanus Tristitiam referebat in facie. sed letitiam habebat in corde. Sequitur. Noluit eam cōtristare. sed misso spiculatore precepit afferri caput Johannis baptiste in disco. Et decollavit eum in carcere. et attulit caput eius in disco. et dedit puelle: et puella dedit matri sue. Quo audito discipuli eius venerūt. et tulerūt corpus Johānis baptiste et posuerunt illud in monumento. Tunc illud impletum est. ij. Regum. iij. cap. Magnus cecidit hodie in israel. Impunitus autē herodes nō exiit. s̄ in exilio dānatus fuit. Et postea ipse herodes et herodias lugdunum deportati fuerunt. et ibi vitam miserabiliter finierunt. v̄t dicitur in hystoria scholastica. Augustinus narrat tale exemplum huius iurationis occasione in quodā sermone. Inquit fecit de decollatione sancti Johannis baptiste. Fuit quidam homo innocēs et fidelis. a quo audiui quod recito. Cū enim quidam sibi negasset quod ei accommodauerat. vel quod sibi debebat. cōmotus ille puocavit eum ad iurandum. Ille iuravit et iste perdidit. Dicebat ergo se i illa nocte ad iudicē raptū fuisse: et ab eo interrogatus fuisse his verbis. Quare puocasti hominē ad iurationē quem sciebas falsum esse iuraturum? Rēdit. Ille negavit

mihi rē meam. Et iudex. Melius erat ut rē tuam perdes. q̄ ut aiam eius falsa iuratione perdes. Prostratus igitur tam grauitate cedi iussus ē ut euigilās in dorso vestigia plagarum apparerent. Hec Augustinus. Ecce q̄ maius est falsum iuramentum. In sermo dico p̄pter eius ossum cōcremationē. Legitur enim in hystoria scholastica. q̄ cū discipuli sancti Johānis corpus eius apud sebalten urbem palestine inter helyseum et sabdian sepehissent. et ad eius tumulū multa miracula fierēt. Iussit Julianus cesar apollata. q̄ gentiles eius ossa sparserunt. et cum miracula nō cessarent postea sunt collecta. et in igne concremata et in puluerē redegerūt et per agros ventilauerunt. Dum autē ad cōcremandū colligerentur quidam monachi ab hierosolymis venientes sceleratēter mulerūt colligētibus. et magnā partē eorū detulerunt quos ad hierosolymitanū ep̄m noie philippū attulerūt. qui ea postmodum athanasio alexandri no ep̄o misit. Postmodum vero theophilus eiusdē urbis ep̄s ea in tēplo serapis a iordibus purgato reposuit. et in honore sancti iohānis basilicam cōsecrauit. Hec in hystoria scholastica. Nūc autē apud ianuā deuote colūtur. sicut alexāder tertius. et innocētius quartus. rei veritate cognita suis privilegijs approbarūt. et ideo ecclesia p̄pter cōcremationē ossum tanq̄ in eius martyriū hoc festū hodie celebrat. O Tertio p̄pter ipsius capitis inuentionē. Nam hac die caput eius repertū est. Legitur enim in hystoria scholastica q̄ iohānes fuit in castello arabie vinctus et capite trūcaus. Herodias autem fecit caput sancti iohānis in hierusalē deferri et iuxta habitaculū herodis caute sepeliri timens ne p̄pheta resurgeret si caput cum corpore sepultum fuisset. Tempore vero mariani principis qui cepit anno domini. cccci. a. s̄ habetur. cccli. sanctus iohānes caput suum duobus monachis qui hierusalē venerūt reuelauit. qui ad palatium quod fuit herodis p̄perantes caput ipsius inuenerunt saccis cilicis involutum quibus vestibus in deserto fuerat obuolutus. Qui cū predicto capite ad propria remearūt. Quidā vero figulus emisse ne ciuitatis paupertatem fugiens comitē id est focum in via se eidē exhibuit. hic dū perā sibi creditā cum sacro capite portaret admonitus in nocte a sancto iohāne ipso fugiēs emissenā urbē cū sancto capite est ingressus. ubiq̄ tandiu vixit in quodam specu sanctum caput venerans prosperitate magna est assecutus. Moriens illud sorori

sue sub fide reuelauit. et fm eundē modum sibi inuicem successores. Post multum vero temporis sancto marcello monacho in eodem specu degenti. i. pauperi sanctus iohannes caput suū hoc modo reuelauit. Videbatur em̄ sibi dormiēti q̄ mu te turbe psalentes incederēt z dicerēt. Ecce sc̄tus iohānes bapti. venit. Deinde vidit sanctū iohānem quē vnus a dextris z alius a sinistris ducebāt. omnesq̄ ad eū accedētes ab eo benedicēbant. Ad quē cū marcellus accessisset z eius pedibus se prostrasset eleuās eum z per mentū eum apprehēdens dedit ei osculum pacis. Tūc marcellus interrogauit eū dicēs. Dñe mi vnde venisti ad nos? At ille De sebaſte veni. Cū ergo excitatus fuisset z de hac visione plurimū miraretur. quadā alia nocte dū dormiret quidā ad eū veniēs ipsum excitauit. Et ecce dū excitatus fuisset vidit quadā stellam fulgentē in ostio cellule residere. Quā cum surgēs palpare vellet subito in aliā partē se trāstulit. Ille autem cepit abire post eam quousq̄ stella stetit in loco vbi caput erat iohannis baptiste. Ubi fodiēs repperit vnam seu ydriam et in ea sanctū thesaurū. Quidā autem cū nō crederet manū ad ydriam misit z statim manus ydric adhesit z exaruit. Orantibus autem focijs manū abstraxit: sed inualida remansit. Apparuit autē eidem iohānes dicens. Dum caput meū in ecclesia deponēs ydriā cōtinges et sanitatē recipies. Quod z fecit z integrā sanitatē recepit. Cū autē marcellus hoc iuliano eiusdē vrbis ep̄o indicasset ab eis est eleuātū: z extūc incepit in eadem vrbe decollatio iohānis celebrari. Quarto ppter ipsius digiti trāſlationem. Legitur enim in hystoria scolastica q̄ digitus suus quo dñm ostēdit cōburi nō potuit: qui quidem digitus a predictis monachis est repperitus. z a sancta Teda in normanniā deportatus. z ibi ad honorē sancti iohannis ecclesiā cōstruxit. Unde z a dño papa statutū fuit vt hec dies per totā mundū celebris haberēt zc. Et sic patet primū. **P** Secūdo principaliter dico q̄ sanctus iohānes cōmēdatur ppter causam virtuosi exercitiij cū dicitur. ppter iusticiam. Ipse enim fuit iustus z iusticiā operatus est. Unde dicitur Mar. vi. Herodes metuebat iohannē sciēs eum virū iustū z sanctū. Dicit em̄ Macrobius q̄ iusticia est reddere vnicuiq̄ qd̄ suū est: scz deo honorē. primo amorē. et corpori disciplinā. Certe hoc fecit sanctus iohannes. Nam deo dedit honorē ipsum laudando adhuc existens in vtero. Require in na-

tiuitatis iohānis baptiste in primo sermone. **S.** Aliter. vel verbū dei predicādo z xpo testimonij dādo. Require ibidē in secūdo sermone iohannis baptiste. Secūdo dedit primo amorē ipsos redarguendo. Require in tertio sermone iohannis baptiste. Tertio dedit corpori disciplinā austeram vitam ducēdo. Require in tertio sermone. Tertio principaliter dico q̄ sanctus iohānes a nobis cōmēdatur ppter abundantiam eterni premij cum cōcluditur. qm̄ ipsoz est regnū celoz. Dicit em̄ cyprianus. Sanctis martyribus pena mortis infertur: sed immortalitas sequitur. et paradysus confertur. vita temporalis extinguitur: sed eterna reparatur. Unde dicitur Jacobi. i. Beatus vir qui suffert temptatiōē. Certe hāc mercedē celestis regni recepit sanctus iohānes. Nam ipse pre omnibus sanctis in celo est sublimatus. Require natiuitatis iohannis in primo sermone vbi dicitur septimo. Quidā matrona sancto iohāni baptiste fuit valde deuota z dcū instantius orauit vt sibi reliquijs iohānis aliquid donaretur. Cū autē orando nihil proficere se videret resumpta de deo fiducia iuramēto se astrinxit q̄ hac tenus nō comederet donec qd̄ petebat reciperet. Cū autē aliquibus diebus ieiunasset pollicē super altare miri splēdoris vidit. et dei donū leta suscepit. Tres autem episcopi illuc accurrentes cū quilibet de illo pollice partem vellet accipere tres guttas sanguinis stillare in lintheo supposito viderunt z stupuerunt: z singuli singulas se meruisse letati sunt.

¶ De natiuitate Marie. Sermo. liiij.

A **Anna concepit et peperit.** i. Reg. i. Notate charissimi. vt patet per Aristo. et doctores naturales. tunc quicquid agit agit ppter finem. Hinc est em̄ q̄ generatio cum sit finis cōceptionis: sequitur q̄ anna que concepit ipsa z peperit. quare dicit zc. vt supra. Aliter charissimi vt patet in primo libro de celo et mundo. q̄ virtus actiua diffinitur in vltimo augmenti sui. Hinc est em̄ q̄ anna que cōcepit in primo: in fine generauit. Ideo dicit. Anna cōcepit zc. Est notandū q̄ generatio marie est duplex. s. temporalis et spiritualis. **Q** Primo dico q̄ natiuitas marie tēporalis est qua a parentibus suis nata est que finitur. Juxta illud Ecclesia. iij. Est tempus nascendi: et tempus moriendi. Et Job. xiiij. Homo natus de muliere breui viuens tempore. Qua

liter autez virgo maria sit temporaliter na-
 ta ostēditur. Legitur em̄ q̄ natiuitas Ma-
 rie ex tribu Juda et regia stirpe ipsius Da-
 uid duxit originem. Quod patz ex hoc: quo-
 niam vt sepe scriptura testatur christus de
 femine dauid duxit originem. Iuxta illud
 ps̄. De fructu ventris tui po. 7c. Cū igitur
 xp̄us de sola virgine sit natus. manifestum
 est q̄ z ipsa virgo sit ex dauid. Et hoc ē ex ca-
 thena z genealogia ipsius natam filij Da-
 uid. Dauid em̄ inter ceteros habuit duos
 filios. scz Nathan z Salomonē. Ex cathe-
 na igitur Nathan filij Dauid vt testat Jo-
 hānes damasce. Leui genuit Melchi z pā-
 ther. Panther genuit barpanther. Barpā-
 ther genuit Joachim. Joachim autez acce-
 pit vxorē noie Annā q̄ habuit sororez noie
 Mysmeriam que genuit Elizabeth matrez
 iohannis baptiste. Anna aut̄ tres viros ha-
 buisse dicitur Joachim. Cleophā. z Salo-
 me. De primo autem viro scz Joachim ge-
 nuit vnā filiam scz mariam matrem dñi.
 Mortuo aut̄ Joachim accepit Cleophā et
 genuit ex eo aliā filiā quā similiter Mariaz
 vocauit. quam postmodū alpheo in coniu-
 gem sociavit. Hec autem Maria ex alpheo
 viro suo quattuor filios genuit. Jacobū mi-
 nores. Ioseph iustū qui z barsabas. Symo-
 nem z Judam. Mortuo aut̄ secūdo viro an-
 ne: tertium excepit nomie Salome ex quo
 aliam filiam genuit quā etiam Mariaz vo-
 cauit. z eam zebedeo tradidit in coniugem.
 Hec aut̄ Maria ex zebedeo viro suo duos fi-
 lios genuit. scz Jacobum maiorem. z Johā-
 nem euangelistā. Hystoriam autē natiuita-
 tis Marie beatus Hieron. transcripsit di-
 cens. Joachim ex galilea et ciuitate naza-
 reth duxit vxorem noie Annā ex bethleem
 Ipsi autem ambo erant iusti z in omnibus
 mandatis dñi incedebant omnēs suaz sub-
 stantiam tripharie diuidebant. Unā partē
 templo z templi seruitoribus. aliā pegrinis
 z paupibus erogabant. tertiā sibi z familie
 sue vsibus reseruabant. Qui steterūt in con-
 iugio. xx. annis z plenez coniugio nō habē-
 tes vouerunt dño q̄ si eis sobolem concede-
 ret eam in seruitio dñi manciparēt. Cuius
 rei gratia cū singulis annis in tribus p̄cipu-
 is festis templū dñi in hierusalē frequenta-
 rent: factū est vt in festo encenior. i. dedica-
 tionis Joachim cū tribulibus suis hierusa-
 lem ascendit z cū ceteris ad altare ascendens
 oblationem suā offerre voluit. Quez vidēs
 sacerdos cum nimia indignatione repulit z
 cur ad altare dei accedere p̄sumeret increpa-
 uit: asserens non esse cōueniens maledicto

legis obnoxium oblationē dño offerre. nec
 inter fecundos infecundū qui populum dñi
 non auxit astate. R. Igitur Joachim
 sic confusum se vidēs p̄ pudore domū redē-
 re noluit: ne similiter a cōtribulibus suis q̄
 hoc audierāt sustineret. Secedens ergo ad
 pastores suos cum ibi aliquādiu fuisset qua-
 dam die angelus ei soli cum magna clarita-
 te apparuit z de ei⁹ visione ne timeret amo-
 nuit dicens. Ego suz angelus dñi missus ad
 te vt annūciez tibi p̄ces tuas esse exauditas
 z elemosynas in cōspectu dñi ascendisse. vi-
 dit em̄ pudorē tuuz z audiuit sterilitatis op-
 probrium nec recte tibi obiectum. Naz pcti
 non nature vltor est dñs. Et ideo cum alicu-
 ius vteruz claudit. ideo facit vt mirabilis
 denuo aperiat z q̄ cognoscat qd nascit non
 esse libidinis sed diuini esse muneris. Mōne
 fara vsqz ad nonagesimū annū sterilitatis
 opprobriū pertulit: z tamē ysaac generauit
 cui repromissa fuit benedictio oīm gentiū.
 Nonne etiā rachel diu sterilis fuit: z tandē
 ioseph genuit qui totius egypti dominum
 habuit. Quis fortior samsonē. z sanctior sa-
 muele. z tamē hij ambo matres steriles ha-
 buerunt. Crede igit̄ exēplis z rationi. Con-
 ceptus diu dilatos et steriles partus mira-
 biliores esse. solere proinde vxor tua. Anna
 pariet tibi filiā z vocabis nomē eius mariā
 Hec vt vouistis erit ab infantia dño conse-
 crata et adhuc ex vtero matris sue spūsctō
 plena: nec fornicus inter populares: sed
 in tēplo dñi semper morabitur ne quis sini-
 strū de ea aliquid suspicetur. Et sicut ipsa
 ex sterili matre nascitur: ita ex ea mirabili-
 ter filius dei generabit̄ cuius nomē erit ie-
 sus: z per eum erit salus oibus gētibus. Et
 do tibi signū. Cū perueneris ad aureā por-
 tam hierosolymis Annā vxorē tuā obuiā
 habebis que de tua tardatione modo soli-
 cita: tūc in cōspectu tuo gaudebit. His di-
 ctis angelus discessit ab eo. Anna aut̄ cum
 amare fieret z quo nā vir su⁹ iuisset ignora-
 ret. idē angelus apparuit ei z sibi eadē que
 viro annūciauerat. patefecit. addēs vt pro
 signo ad aureā portā hierusalē pergeret et
 ibidē viro suo redeūti obuiaret. Igit̄ ambo
 iuxta p̄ceptū angeli sibi iuicē obuiātes
 z de mutua visione letati et de ple. p̄missa
 securi. adorato dño domū redierūt diuinū
 promissum gaudenter expectantes. S
 Anna igit̄ cōcepit z pepit filiā z nomē ei⁹ vo-
 cauit mariā. Cōpleto igitur tpe ablacatio-
 nis per triennū. adduxerūt virginē ad tem-
 plum dñi cū oblationibus. Erant aut̄ circa
 tēplū quindecim gradus ascensionis. Nam

Templum in monte erat constitutum. In horum autem nouiss. mo. i. in infimo virgo constituta omnes gradus sine alicuius adiutorio ita ascendit: ac si iam puerecte etatis fuisset. Perfecta igitur oblatione filia cum alijs virginibus in templo dimittentes ad propria redierunt. Virgo autem quotidie in omni sanctitate proficiens et ab angelo quotidie visitabatur et visione diuina quotidie fruebatur. Dicit enim Hieronimus in quadam epistola ad Cromaticum et Helyodorum. quod maria hanc regulam sibi statuit ut a mane usque ad tertiam orationibus insisteret. et a tertia usque ad nonam texturino operi vacaret. a nona ab oratione non cessauit quousque angelus venit et sibi escam dedit. Unde etiam Hieronimus. ex libro reuelationum Elizabeth dicit quod quadam vice in vigilia natiuitatis christi. Require. in primo. annunciationis. 3. Quartodecimo anno etatis sue ut inquit Hieronimus. pontifex denunciavit publice ut virgines que in templo instruebantur. et tempus etatis impleuissent domum reuerterentur et viris legitime iungerentur. Cuius mandato cum cetera acquiescebant sola virgo maria hoc facere non posse respondit. quia parentes sui eam seruitio domini mancipassent et ipsa virginitatem domino vouisset. tunc anxius pontifex eo quod non faceret contra scripturam que dicit. Uouete et reddite etc. Conuocatis igitur senioribus omnibus omnimodis fuit una sententia ut in re tam dubia consilium domini quereretur. Cum ergo orationi insisterent et pontifex ad consulendum dominum accessisset. mox de loco oratorij cunctis audientibus vox insonuit dicens. ut quousque de domo Dauid nuptui habiles essent singuli ad altare deferrent virgas singulas. et cuiuscumque virgula germinasset et in cacumine eius secundum vaticinium Esaie spiritus sanctus in specie columbe consedisit ipse proculdubio esset cui virgo desponsari deberet. Erat autem inter ceteros ioseph de domo Dauid. cui cum incongruum videretur si vir tam puerecte etatis tam teneram virginem in uxorem duceret. Ceteris offerentibus virgas suas solus ipse virgam suam subtraxit. Unde cum nihil diuine voci consonum appareret pontifex iterato ad consulendum dominum iuit. Qui respondit quod solus ille esset qui virginem suam non attulit cui virgo desponsari deberet. Cum ergo ioseph virginem suam attulisset illico virginem florem germinauit et in eius cacumine columba de celo ueniens consedisit. clare omnibus patuit virginem desponsandam esse ioseph. desponsata igitur virginem ioseph in ciuitate sua bethleem resedisit: domum suam dispositurus et nuptiis necessaria paraturus. Virgo autem maria cum se-

ptem virginibus coeuis et collectaneis suis quas ad ostensionem miraculi a sacerdote acceperat ad domum parentum in nazareth est reuersa. Hec Hieronimus. In diebus illis angelus Gabriel virgini oranti apparuit scilicet in nazareth ei dicens. Aue gratia plena dominus tecum etc. Sed quid virgo legerit refert. Hieronimus in libro reuelationum Elizabeth quod legerit illud Esaie. vij. Ecce virgo concipiet et pariet etc. Require annunciationis Marie. Quod factum est secundum doctores in sexto millenario. Require ibidem. Dies autem natiuitatis virginis Marie aliquanto tempore fideles latuit. Contigit autem sicut Johannes beletius refert ut quidam vir sanctus sedule contemplationi insistens singulis annis. vi. idus septembris in oratione positus iocundissimam angelorum solenitatem audiuit. Cumque deuotissime sibi reuelari peteret. cur quolibet anno tantum illa die et non alio. hec audiret diuinum accepit responsum quod virgo gloriosa maria tali die fuerit mundo nata. et ideo hoc manifestaret filiis sancte matris ecclesie ut concordantes fiant in hac celebritate celesti curie. Cumque autem hoc summo pontifici et alijs intimasset et illi orationibus et ieiunijs scripturis et antiquitatum testimonijs veritatem comperissent. hunc diem in honorem natiuitatis virginis marie celebrandum vniuersaliter statuerunt. Unde canit ecclesia. Cum iocunditate natiuitatem beate marie cele. etc. **T** Secundo dico quod secunda natiuitas marie est spiritualis qua est ab eterno a deo ordinata. Iuxta illud Proverbia viij. Ab eterno ordinata sum et ex antiquis antequam terra fieret. necdum erant abyssi: et ego iam concepta eram. Dicit enim Augustinus super Gene. quod omnia antequam fierent in noticia erant faciendis. Deus enim fecit sicut carpentarius volens edificare domum. primo in mente disposuit domum. postea facit. Ita deus antequam creauit celum et terram et omnia que in eis sunt in mente habuit. postea dixit et facta sunt omnia. sic beata virgo maria priusquam temporaliter nasceretur erat concepta in noticia dei eternaliter: et sic predestinata et preordinata fuit a deo ut efficeretur mater filii dei. Igitur notandum est quod tota trinitas operata est in ordinatione marie secundum tria attributa in diuinis. primo deus pater fecit eam perfectam. et hoc ratione sue omnipotentie que attribuitur patri. ut habetur in sermone conceptionis in principio. Unde deum patrem facere perfectum est per potentiam. Secundo deus filius fecit eam virginem et matrem: et hoc ratione sue sapientie que attribuitur filio. Nam facere virginem et ma-

trem est per diuinam sapientiam: quia est
 ultra naturam. Tertio deus spūsanctus fe-
 cit eam sanctam ac omnibus virtutibus ple-
 nam. et hoc ratione sue bonitatis que attri-
 buitur spūsancto. qz aliqd bonuz facere fit
 per bonitatem spūsancti. Quarto tota tri-
 nitas simul fecit eam reginā et imperatricē
 totius celestis curie. Ideo dicit Aug. qz ope-
 ra trinitatis sint indiuisa. Dico pmo qz de-
 pater fecit eam pfectam. et hoc rōne sue om-
 nipotentie. Dicit em Aristoteles. iij. Ethi-
 corum. qz qualis vnusquisqz est talia opera-
 tur. Cum igitur deus pater est perfectissi-
 mus fecit Mariā perfectam. Un pater bñ
 dicit Cant. vi. Una est pfecta mea. Ipā em
 superabūdanter habuit omīs perfectiones
 omī perfectorum et electorū. Un Bern. i ser-
 mone Missus est. fuit in ea fides patriar-
 charum: spes pphetarū: charitas apostolo-
 rum: cōstantia martyrum: sobrietas confes-
 sorum: cōtinentia viduarū: castitas virginū
 Quod cognoscēs sapiens in spiritusancto
 dicit Prover. vlti. Multe filie cōgregauerūt
 diuitias. tu sola supergressa es vnuerfas.
 Unde ipā est illud pfectum opus ipsius dei
 patris. de quo Eccl. xxxviii. Cor suuz dabit
 in similitudinem picture et perficit opus.
 Cor suum dabit in cōsummationē operum
 et ornabit imp'ectionē. quasi diceret. Cor. i.
 potentiam dabit in similitudinē picture. i.
 pfectionem virginis marie. Unde ipā est in
 figura illa mulier de qua dicit Scñ. xxiii. Ipā
 est mulier quā preparauit dñs filio dñi mei
 Unde ipā virgo bñ figuratur nobis in illo
 perfecto templo cui nihil pfectionis defuit
 quod Johānes vidit mensurare in spiritu
 quod in longitudine et latitudine ita perfe-
 ctum fuit qz ultra debitā pportionez nihil
 habuit Apoc. xi. Sic Maria fuit ita perfe-
 cta in longitudine et latitudine et altitudine
 qz nihil defuit. Nam longitudo ei⁹ vsqz ad
 nouissimum diem durat vt subueniat omni-
 bus eam inuocantib⁹. Latitudo ei⁹ a fine
 vsqz ad finem terre. Altitudo vsqz ad celuz.
 Unde pulchre alloquitur eam Bern. dices
 O Maria quis tue misericordie longitudi-
 nem. latitudinem. sublimitatem. et pfun-
 ditatem inuestigare potest. Nam longitudo
 vsqz ad nouissimū diem vnuerfis eam iuo-
 cantibus subuenit. Latitudo replet orbem
 terrarum misericordia. Sublimitas supne
 ciuitati inuenit restaurationē. Profūditas
 obtinuit redemptionē sedentibus in tene-
 bus et vmbra mortis. Ecce quāte pfectiōis
 est Maria. Ideo dixit Anb. in libro de pcep-
 tione virginis. O dñā nil tibi equale etc.

U Secundo dico qz de⁹ filius fecit eam
 virginem et matrē per suam sapientiaz que
 attribuit filio. Un ps. in spiritusancto dicit
 Omnia in sapientia fecisti. glo. id est in filio
 Deus filius fecit eaz ita sapienter qz natu-
 ra miratur cum fecit eam virginē et matrē
 quod est ultra naturam. Require in natiui-
 tate christi. x. z. y. Unde ipsa est illa virgo de
 qua Esa. vii. dicitur. Ecce virgo concipiet et
 pariet filium. Nōne hoc est sapienter factū
 cum ita est contra naturam. Unde Augu.
 in sermone. Virgo quippe genuit quia vir-
 go concepit. vtrobiqz miraculum sine corru-
 ptione granda: et in partu virgo puerpera
 Unde ppter illam virginalem secūditatez
 qz ita sapienter a deo filio facta est qz mater
 facta est et virgo permansit figuratur nobis
 per portam quam vidit Ezechie. xliij. Ubi
 dicit. vidi portam in domo domini clausā
 et solus dominus intrabit per eam et egre-
 dietur et dixit dñs ad me. Porta hec clausa
 erit et nō aperietur et vir nō transiet per eaz
 quoniam dominus deus israel ingressus ē
 per eam. eritqz clausa. Super quo verbo di-
 cit August. in sermone. Quid est porta in do-
 mo domini clausa. nisi qz Maria semperit
 intacta. et quid est. homo nō transibit per eam
 nisi qz Joseph nō cognouit eam. et quid est
 solus deus intrat per eam et egredietur. ni-
 si qz spiritusanctus impregnauit eā et de⁹
 solus nascitur per eam. et quid est. clausa
 erit in eternum. nisi quia virgo maria vir-
 go est ante partū. in partu. et virgo post par-
 tum. Ecce qz sapienter fecit eam de⁹ filius
 vt sic etiam ostenderet suum magisterium.
 Unde Bernardus in sermone. Hanc fecisti
 domine imaginem bonitatis tue vt in ea ve-
 lut artifex ostenderes magisterium pieta-
 tis tue. Quapropter virgo Maria bene figu-
 rata est in illa. arca sapienter facta de qua
 Exodi. xxxv. qz fuit facta ex auro et argento
 et gemmis et lignis sethim. et dixit domi-
 nus. faciesqz mihi sanctuarium et habitabo
 in medio. Sic hgo maria facta ē a filio dei
 ex auro charitatis et argento puritatis et gē-
 mis virtutum et de lignis sethim impu-
 tribus id est sine corruptione virginitatis. et
 sic habitauit in medio quādo venit de sinu
 patris in vteruz virginis matris in quo no-
 nem mensibus requieuit. Unde bene dicit
 il' ud Sede. xxiii. Qui creauit me requieuit
 in tabernaculo meo. Un Bern. super Mis-
 sus est. Virgo regia geni. etc. Tertio
 dico qz deus spiritusanctus fecit eam san-
 ctam et omnibus virtutibus plenam. et hoc
 ratione sue clementie et bonitatis. Juxta il-

lad ps. Sanctificauit dominus spiritus sanctus tabernaculum suum altissimus. Unde in signum huius dixit angelus ad eam Luc. i. Spiritus sanctus superueniet in te et uirtus altissimi obubrabit tibi. In cuius similitudine vocat eam spiritus sanctus columbam. Cant. vi. Una est coluba mea. Dicit ei Aristoteles in libro de animalibus quod coluba caret felle: et carentia fellis est causa boni caloris. Calor enim naturalis regit totum corpus. Sic Maria caret felle. i. omni peccato. et carentia peccati est causa boni caloris. id est charitatis. Et calor. id est charitas regit totum corpus virginis. ita quod uixit in omni perfectioe et puritate. Unde bene dicit spiritus sanctus Cant. ii. Surge prope: ra amica mea. columba mea. formosa mea. Et ideo dicit Origenes. propter dona spiritus sancti sortita est mater dei hoc uocabulum columba. que utique tanto abundantius pre omnibus creaturis recepit quanto ei semper immediatior fuit ex munere. qui eam obubrare debuit in conceptione filii dei totum se in donis effundere debuit. Unde propter sanctificationem suam quam habuit a spiritu sancto bene figuratur in arca Noe in qua tantum octo anime salue facte sunt. Sic in maria spiritus sanctus cum suis septem donis perfectus in ea reatus est. Unde Augustinus in libro de natura et gratia. Ceteris quidem sanctis per partes est data gratia. Marie autem se totam infudit plenitudo gratie. Unde hoc cognouit in spiritu sancto Esa. xi. cum dicit. Egredietur uirga de iadice iesse et flos de radice eius ascendet. et requie. super eum spiritus domini spiritus sapientie et intellectus: spiritus consilii et fortitudinis. spiritus scientie et pietatis. et replebit eum spiritus timoris domini. Et sic partem qualiter uirgo maria spiritualiter ab eterno a patre et filio et spiritu sancto est ordinata. Unde dicit Bernardus. Ipse est liber in quo apparent. tres auree manus. patris omnipotentia superior. filii sapientia media spiritus sancti bonitas inferior. Quarto dico quod tota trinitas fecit eam reginam et imperatricem totius celestis curie. quibus omnes sancti sunt heredes eterni regni. sicut apostolus dicit Roma. viii. quod spiritus sanctus reddit testimonium spiritui nostro quod sumus filii dei. Si autem filii dei: tunc heredes. tamen Maria superexcellenter alijs est heres. Unde dictum est ei Eccle. xiiii. In israel hereditare et in electis etc. Est notandum quod sancta trinitas fecit eam ita dignam quod in tribus excedit omnes sanctos et angelos. primo in singulari dignitate et honore. Ipse enim honorat sanctos

triplici dignitate. primo quod glorificat corpora sanctorum in terris. Require in secundo sermone assumptionis. R. Secundo in singulari decore. Nam ipsa est uestita omni uirtute et decore. Unde Eccle. xlii. In firmamento celi resplendens gloria. Require ibidem. Tertio in singulari potestate. unde dicit Origenes. Et si celestis hierarchia tota creatori suo prompta uoluntate obediat. et strenue militet. audeo tamen dicere quod nihil audet facere sine nutu regine misericordie. Ideo in signum huius potestatis exaltata est super omnes choros angelorum. Unde canit ecclesia. Exaltata es sancta dei genitrix super choros etc. Require assumptionis.

De exaltatione sancte crucis. sermo. lv.

Bo dominus exaltauit lignum humile. Ezech. xvii. Notate charissimi. dicit enim Augustinus. quod quanto quisque humilior in seipso tanto in conspectu domini maior. Hic est enim quod sancta crux fuit humilis et despecta ab omnibus infidelibus. ideo fuit a deo exaltata. Quare dicit. ego dominus etc. et Est notandum quod sancta crux in tribus locis est exaltata. primo in loco caluarie quoniam christus fuit in ea suspensus pro peccatis nostris. Legitur ei in hystoria scolastica et in euangelio Nichodemii quod cum adam infirmaretur. Require inuentionis crucis. et sic primo feria sexta parasceue crux cum domino in loco caluarie est exaltata. Quod figuratum est Esa. xlix. Ecce leuo ad gentes manum meam: et ad populos exaltabo signum meum. Cui concordat Ezech. xvii. Hec dicit dominus. In monte sublimi israel plantabo illud. scilicet lignum sancte crucis et erupet in germine et faciet fructum. fructus iste est doctrina christi que erupibat in germine. Docuit autem christus in cruce tres lectiones que figurantur per titulum cruci superpositum que erupiebant in germine uirtutum. primo docuit peccatores ut sperent per crucem saluari. et hoc quantum ad incipientes. ideo erupibat illud nobile germinum. Iesus. id est saluator. Nam iesus in cruce liberauit nos ab eterna morte. Unde dicit chrysostomus. Crux est nobis causa totius beatitudinis. hec nos liberauit. Unde canit ecclesia. Adoramus te christe et benedicimus tibi: quia per sanctam crucem tuam redemisti mundum. scilicet ab eterna morte. Unde crux figuratur nobis in baculo per quem puer mortuus resuscitatus est. sicut dicitur. iiii. Reg. iiii. quod heliseus propheta premisit gressi cum baculo suo ad suscitandum puerum. quem

quidem baculum posuit super puerum: sed per hoc puer non est suscitatus. secutus est helyseus: et venit postmodum et puerum mortuum suscitavit. Moraliter helyseus interpretatur dei mei salus. et significat iesum christum qui est verus saluator et salus populi. Per baculum intelligitur sancta crux. Per giesi quem helyseus premisit cum baculo significatur lex mosayca in qua sub figuris et enigmatibus implicite continebatur passio christi et mysterium sancte crucis. Sed sicut puer mortuus per hoc suscitatus non fuit donec helyseus veniret qui incuruavit se super puerum et suscitavit eum. Sic lex mosayca cum baculo. id est cum ligno non poterat suscitare genus humanum mortuum. donec christus veniret qui incuruavit se in ligno sancte crucis super genus humanum: et suscitavit eum a morte. Unde dicit Chrysostomus. Crux est salus peccatorum: spes christianorum: resurrectio mortuorum: vita desperatorum: gaudium angelorum. Secundo docuit eos se virtutibus per crucem ornari: et hoc quantum ad proficientes: qui debent ire de virtute in virtute. Ideo dicitur nazarenus. id est floridus. Unde dicit Luce. ix. Qui vult venire post me abneget semetipsum et tollat crucem suam etc. Ubi dominus tria ostendit. quod proficientes docuit facere. Primo seipsum perfecte negare. quod fit omnibus desideriis carnis et mundi perfecte reluctando: et in bonis actibus se exercendo: ut dicere possint cum christo illud Iohan. v. Non veni facere voluntatem meam: sed eius qui misit me etc. Secundo penalitates patienter sufferendo. ideo dicit. Et tollat crucem suam. Tunc enim secundum Augustinum crucem nostram tollimus quando penalitates qualibet pro christo voluntarie assumimus. Tertio exemplorum imitatione et virtutum. ideo dicit. Et sequatur me. Quia secundum Augustinum quicquid gestum est in passione et morte christi. mystice configuretur christi vita christiana. ideo tunc proprie christum sequitur quando conformatur sue passioni et morti. Ideo dicit apostolus Gal. vi. Mihi autem absit gloriari etc. Si passionem christi perfecte imitor ac ad memoriam reduco. Tunc propter christum omnes penalitates dulces mihi sunt. Unde in signum huius dixit Boos qui fuit dives ad Ruth que fuit mulier paupercula et casta. Tinge panem tuum in aceto. et fecit sic: et sapidus factus est panis. Unde dicitur Ruth. ij. quod Boos dixit ad Ruth. Audi filia. quando hora vescendi fuerit veni huc et comede panem. et intinge buccellam tuam in aceto. Que fecit sic et saturata est. Moraliter homo iste Boos dives est deus cuius

est terra et plenitudo eius qui tamen in cruce aceto potatus est. Mulier est anima penitens que non potest pari. Cui dicit deus. Intinge panem tuum in aceto etc. id est cogita de aceto quod mihi in cruce pro te oblatum est. et cogita quanta amara pro te passus sum in cruce. et sic cogitatio omnis pena tua efficitur dulcis. 3 Unde huius habet exemplum. Quidam enim secularis intrauit daisyrum ubi paupertas et multum aspera vita fuit. et durissimus panis et faba male oleata. Ille qui consuevit delicate vivere non potuit sustinere et cogitavit intra se. O domine deus libenter vellem deo servire: sed non possum comedere tam mala olera. qui surrexit et accepit cappam suam ut rediret in domum suam. Eo autem redeunte occurrit ei quidam peregrinus qui dixit ei. Frater quo vadis? Qui ait. Ego sum homo qui libenter vellem deo servire si possem: sed sum fragilis non possum comedere durum panem. Et tulit peregrinus buccellam panis et dedit ei. qui cum accepit dixit. Peior est panis iste quam panis de monasterio. Cui dixit peregrinus. Frater vis tu ut dem tibi bonum saporum qui facit te bene comedere fabam et durum panem. Cui monachus. Si hoc feceris ego libentissime seruo deo omnibus diebus vite mee. Tunc statim deposuit peregrinus vestimenta sua et ostendit ei latus et illud erat perforatum et dixit. Non potes tu comedere durum panem. Vis comedere? Et ille. Uolo. Accipe ergo saporum de latere meo et comede. At ille statim cecidit ad pedes eius. tunc peregrinus disparuit. Monachus vero reversus in claustrum perseveravit usque ad mortem. Ecce quomodo passio christi quam sustinuit in cruce facit penalitates dulces. Unde crux christi figuratur nobis in ligno misso in aquas quas fecit dulces. ut habetur Exodi. xv. Unde dicitur quod cum moyses eduxisset filios israel de mari rubro: et ingressi sunt in desertum. ambulaueruntque tribus diebus per solitudinem et venerunt in marath. nec poterant bibere aquas de marath. quia erant amare: tunc murmuravit populus contra moysen dicens. Quid bibemus? Nam aqua pro amaritudine gustare non poterant. At ille clamavit ad dominum. qui ostendit ei lignum. quod cum misisset in aquas in dulcedinem verse sunt. Quia cum oportet hominem proficere et florere ut perveniat ad celum cogitet passionem crucis christi: tunc omnes pene erunt sibi dulces. Unde dicit Gregorius. Si passio christi ad memoriam reducitur nihil adeo durum est quod non equo animo tolere-

tur. Tertio docuit peccatores vt sperent se per crucē in celo coronari. Ideo dicitur rex iudeorū. Propter passionem nāq; crucis meruit xps honorari. Unde dicit Lu. vi. Nonne oportuit xpm pati et ita intrare in gloriam suam. Ideo dicit apostolus ad Philippen. ii. Humiliauit semetipsum factus obediens vsq; ad mortem. consequenter &c. Sic nos vocati sumus per crucem supple penitētie ad eternā gloriam. Unde sancta crux figuratur in virga aurea. De qua dicitur Hester. v. q; nullus. Require inuentionis sancte crucis. **A** Secundo dico principaliter q; crux xpi est exaltata in limbo siue in inferno in signum sue victoriae ac patrum liberationis quando per signū crucis potenter dyabolū superauit. ac sanctos liberauit. & signo crucis eos benedixit. Unde legitur in euangelio Nicodemi q; postq; dominus in loco caluarie cum sancta cruce fuerat exaltatus et in cruce mortuus: tunc descendit ad lymbum: et extendens manum suā dixit. Venite ad me omnes sancti mei. Require in sermone resurrectionis quasi in fine. **A** Tunc fuit impletum dictum propheticum. Virga tua et baculus tuus: ipsa me consolata sunt. Est autem notandum q; sancta crux est exaltata in inferno propter tria. Primo in signum q; dyabolum superauit. Sicut em̄ dyabolus per lignum in paradiso humanum genus superauit: ita xps per lignum sancte crucis econtra dyabolū vicit. Unde Grego. in prefatione. Qui salutem humani generis in ligno crucis constituit. vt vnde mors oriebatur inde vita resurgeret &c. Unde lignū sancte crucis figuratur nobis in virga de qua dicitur Numeri. xxiij. Consurgit virga de israel & percutiet duces moab. Per virgam intelligitur sancta crux. Per moab intelligitur dyabolus. Nam moab interpretatur demon. Iste percussus est virga. i. sancta cruce cum christus in cruce superauit dyabolum. Unde Chrysosto. Ubicūq; demones signum crucis vident territi fugiunt: timentes baculū quo plagam acceperunt. Qualiter dyabolus superatur per signū crucis. exemplum huius require inuentionis sancte crucis. **H** Secundo in signum q; christus infernū cōfregit per lignum crucis. Require iterū inuentionis. Tertio in signū q; christus dyabolum cū ligno crucis vulnerauit. sicut em̄ dyabolus genus humanū letaliter vulnerauit cum ei in paradiso suggereret vt diuinum preceptum transgrediretur ppter qd̄ morte moriebatur. Sic christus cum cruce

tanq; cum gladio ipsum vulnerauit & interfecit. Unde sancta crux figuratur nobis in baculo ipsius dauid quo iecit philisteam. Require Georgij. f. Unde Orige. Nullus demon prope stare poterit vbi signum crucis fuerit timens gladium in quo deiectus est. Unde virtus sancte crucis bene patet in quodam iuvene notario quem quidam magus decepit et ad quendam locū in quo demones aduocauerat duxit promittens ei q; multis diuitijs abundaret. Et ecce vidit quēdam ethyopē magnum super excellentem thronū sedentem et in circuitu eius alios ethyopes circa cum lanceis & fistibus stantes. Tunc princeps qui sedit super thronum interrogauit nigromāticū quare conuocati essent. Respondit q; iuuenis iste qui secum esset vellet ei scribere vt edificaret diuitē faceret. Cui demon. Si vis me adorare & seruus meus esse & deum christū tuū negare faciā te diuitem. et postea in dexteram meā sedere. Qui ait. Absit vt xpm abnegem propter diuitias. & mox signum crucis edidit & se christi seruū esse libere exclamauit. statimq; cū signum crucis fecit omnis illa multitudo demonum euauit. Post hec cum quadam vice predictus iuuenis cū dño suo ecclesiam sancte sophie intrasset & ante imaginem crucifixi starent. vidit dñs suus q; imago super notariū oculos fixos haberet: et inclinauit sibi. admirans dominus iuuenē ex alia parte stare fecit. viditq; q; imago in illā partē iterū oculos voluisset: et super notariū fixos haberet ac ei inclinauit. Tunc adiuratur a domino vt sibi diceret quid apud dominum meruisset propter quod cum sic imago respiceret. Qui respondit q; nihil boni nec reuerentie sibi fecisset nisi q; christum tali die coram mago et demonibus negare nolisset ppter diuitias. Tūc cuius dominus suus dedit ei diuitias multas et filiam in uxorem. **B** Tertio principaliter crux christi exaltata est in ecclesia et in christianitate quando Eraclius imperator restituit in hierusalem. Legitur enim q; iudei crucem christi sub terra absconderunt: quia timebant q; lex sua per crucem destrueretur: quam tamen manifestabant minante helena. que veniebat hierusalem pro cruce christi inuenienda. Qua inuēta & helena certificata de cruce domini partem de ea retinens ad propria est reuersa. aliā partem hierosolymis reliquit. vt exaltaretur et honoraretur in christianitate Anno domini. dc. xv. permittente domino flagellari populum suum per seuiam paga-

porum Cosdroas rex persarum oia regna terrarum suo imperio subiugavit. Hierusalem autē veniens a sepulchro dñi territus rediit sed secum partem sancte crucis quam sancta Helena ibidem reliquerat asportavit et vbiq; omnes ecclesias xp̄i destruxit. Uolens autē ab oibus coli vt deo: turris ex auro et argento et interlucētibus gemis fecit. et ibidem solis et lune et stellarum imagines collocavit. per subtiles etiam et occultos aqueductos quasi deus desuper aquas per pluuia infundebat. et in subterranea specu equi quadrigas trahentes ibant in circuitu vt quasi turris mouerent et tonitruum simularēt. Filio autem suo regno tradito residens ipse in throno tā q̄ deus pater: et sanctam crucē sibi a dextris posuit loco filij: et gallū a sinistris loco spūs sancti. Se vero iussit deum patrem nominari. Tunc Eraclius imperator exercitum copiosum collegit et contra filium Cosdroe iuxta Danubium fluum dimicaturus aduenit. Tandem vtriusq; principibus placuit vt ipsi soli super pontem cōficerent et q̄ victor existeret ipse sine dāno vtriusq; exercitus imperium sibi vsurparet. Decretum etiam exiit. vt quicūq; p̄sumeret suum principē iuuare: abscisis cruribus et brachijs ab eo continuo in flumine mergeretur. Tunc Eraclius se totum deo obtulit et se sancte cruci tota deuotione cōmendauit. Ambobus itaq; in conflictu. durantibus dominus Eracho victoriam tribuit et totum exercitum suo imperio subiugavit adeo qd̄ vniuersus populus Cosdroe se fidei xp̄iane subdidit. et sacrum baptismum recepit. Cosdroas autem ignorabat exitum belli: quia cum ab omnibus odiretur sibi a nemine intimidabatur. Facto bello Eraclius ad Cosdroam venit et eus in throno aureo sedere repperit. Et dixit ei: quia lignum sancte crucis secundum modulum tuum honoratum si baptismum et fidem xp̄i susceperis vitam et regnum obtinebis. Si autē hoc implere contempseris gladio meo caput tuum abscindam. Cū autē ille acquiescere nollet peritus eus decollauit. filium vero suum decem annorum quem cū eo repperit baptismum accipere precepit et regnum paternum ei dimisit. Turri vero destruentis aurum et gemas ad reparandas ecclesias quas tyrannus destruxerat reseruauit. Sanctam vero crucē suscipiens hierusalem reportauit. Cum autē de monte oliueti descendens per portam quam dñs intrauerat passus in equo regio et ornamenti imperialibus ingredi vellet. repente lapides porte descenderunt et iuicē quasi murus se clauserunt. Super quo cunctis stupētibus angelus dñi signum crucis in ma-

nibus tenēs super portam apparuit dicens. Cū rex celorum ad passionem suam per hanc portam intraret non cultu regio sed humili assello ingrediens humilitatis exemplum suis cultoribus dereliquit. Et hijs. dictis angelus abcessit. tūc impator lachrymis infusus seipsum discalciavit et vestimenta vsq; ad camisiam exiit. crucemq; dñi accipiens vsq; ad portam humiliter baiulauit. Statimq; porta se erigens: et duricia lapidum liberum ingressum intrantibus patefecit. Odor autem suauissimus eodem die eodemq; momento quo de turri Cosdroe sancta crux fuit ablata hierosolymis tūc rediit et omnes mirabili suauitate refecit. Rex autem denote in has laudes sancte crucis proripit. O crux splendidior cunctis astris mundo celebris. hominibus multum amabilis. sanctior vniuersis: que sola fuisti digna portare tantum mundi: dulce lignum salua p̄ntē cateruam in tuis laudibus hodie congregatam verillo tuo signatā. Sicq; preciosa crux in loco suo restituitur et antiqua miracula renouantur. Quidam mortuus vite restituit. Quattuor paralytici curant. Decem leprosi mundant. Quindecim ceci illuminant. demones effugantur. et a varijs languoribus plurimi liberant. Et sic imperator ad propria remeavit et in diuersis locis multas ecclesias reparauit. Et sic exaltata est sancta crux honorifice. Unde institutum est vt dies ille a xp̄ianis veneretur. Est notandum qd̄ sancta crux est exaltata in ecclesia propter tria. Primum propter memoriā passionis xp̄i. Vñ dicit ps̄. Respice in faciem xp̄i tui. q. d. Considera passionem xp̄i quanta pro te est passus et ne obliuiscaris. Unde dominus nos Threnoz. ii. monet Recordare paupertatis mee et potus absinthii et fellis etc. Certe hoc debet quilibet xp̄ianus facere vt vaciter possit dicere illud quod sequitur ibidem. Memoria in memor ero et tabescet in me anima mea. Sic fecerunt sancti. Sic et nos debemus facere vt possimus dicere cum apostolo ad Gal. ii. Christo cōfixus sum cruci. Et ideo hortatur nos apostolus ad Heb. xii. Deponentes omne pondus et circumstantans nos peccatum: curamus ad propositum nobis certamen aspicientes iesum qui sustinuit crucem. Recogitate eus qui talem sustinuit a peccatoribus contradictionem. q. d. O xp̄iane cum intras in ecclesiam respice crucem considera et attende xpm crucifixum q̄ nudus in cruce pependit. vide manus perforatas. totum corpus laceratum. latus lancea perforatum. caput benigne ad te inclinatum. Unde dicit per prophetam Threnoz. i. O vos omnes qui transitis per viam attendite etc. qua-

re merito debemus passionem xpi in memoria habere ut possimus dicere illud Jer. iij. Ecce nos venimus ad te. tu enim es dominus deus noster. Ideo merito debemus te adorare et laudare. Unde canit ecclesia. Adoramus te xpe et benedicimus tibi: quia per crucem tuam redemisti mundum. Unde de hoc habemus exemplum. Legitur enim quod quidam habens in consuetudine quod frequenter oravit ante imaginem crucifixi ac memoriam passionis eius semper habuit tandem ille mortuus est qui habuit amicum dilectum et devotum qui etiam ieiuniis et orationibus rogavit dominum ut ei dignaretur ostendere utrum salvatus esset vel ne. Qui ultimo apprensus ei deo permittente dixit. tuo desiderio exigente quod habes concessum est mihi tibi indicare me esse salvatum. Cui ille. Rogo ergo te ut mihi dicas quod sit maior causa tue salvationis. Respondit: quia in memoria semper habui passionem xpi. Unde omni die quando veni ad ecclesiam dum potui iui ante imaginem crucifixi et dixi. Domine hic sto tanquam peccator maximus ante terribilem iudicem obsecrans tuam misericordiam ut mihi velis esse pius iudex in egressu anime mee a corpore. Nam propter meam culpam tu es miserabiliter passus quare merito debeo te diligere. tibi gratiarum actiones referre te adorare et semper laudare. propter hoc sum salvatus. Unde sic fuit impletum illud psalmi. Memor fui iudiciorum tuorum a seculo. Domine et cetero. Unde simplex laicus qui nescis libros legere audi horas canonicas que designant septenam passionem xpi. Nam hora matutina captus etc. Unde ps. Septies in die laudes dixi tibi. Sic et tu facias. Ecce passionem xpi expansam coram te in ecclesia in cruce in medio templi in alto ut omnes possint in eo legere. Quod bene predictum est Esa. xj. In die illa radix iesse. i. xps in cruce stat. s. in ecclesia in signum populorum. ipsum gentes deprecabuntur. et erit sepulchrum eius gloriosum. Unde dicit Bern. Alsat imago dei oranti: aut nascentis: aut resurgentis aut morientis. quid respondebimus. quid loquimur. quid cogitabimus domine nisi quod de corpore tuo fecisti nobis spectaculum. Hec ille. quasi diceret. ut passionem tuam in memoria habeamus. **D** Secundo propter excitationem devotionis. quis enim christianus dum in ecclesia videt imaginem crucifixi et exemplum passionis xpi non vellet devotionem habere et intelligere quod dominus propter eum sic esset passus: et sic ei copari. Certe nullus. vñ. i. Petri. iij. Christo igitur passus in carne et vos eadem cogitatione.

id est devotionem armamini. Unde sicut in memoria passionem xpi habere debemus. ita sequitur quod tunc intelligere debemus ipsum propter nos esse passum. et sic devotionem et compassionem ad deum habere. Unde dicit Augustinus in sermone. Qui recte intelligit utrumque implet: scilicet memoriam et compassionem. et sic serviet universissimo domino. Unde Jeremias. iij. Dabis eis scutum cordis laborem tuum. Scutum secundum Bernardum. est crux xpi: in qua xpus laboravit pro nobis quam crucem dat nobis xps tanquam scutum cordis. id est. excitationem devotionis. Quapropter sancta crux figurat nobis in virga cum qua moyses percussit sili-cem et egressa sunt aque largissime: ut habetur. Numeri. xx. ubi legitur. quod cum omnis multitudo filiorum israel venerunt in desertum syn et non haberent aquam ut biberent et defecerunt pro siti. tunc ex iussu dei tulit Moyses hgam et percussit petram bis: egressa sunt aque largissime. ita ut populus biberet. Moraliter. Sic quando cor non habet devotionem tunc debet intelligere quomodo xpus in cruce sustinuit amarum passionem. et sic cor durum cum virga. i. cum cruce. percutere tunc crux xpi excitat in corde duro devotionem. Unde dicit Bernardus. O dulcissime domine iesu libenter te audio regnantem in celis. libentius nascentem in terris libentissime crucem et clavos et lanceam sustinentem. Istorum enim memoria incalescit cor meum et dat fontem lacrymarum. **E** Tertio propter imitationem voluntatis: ita ut homo tota voluntate subleuet se per desiderium ad celestia. Iuxta illud Collocen. iij. Que sursum sunt querite. ubi xps est in dextera dei sedens. Unde in signum huius dixit xpus Joh. xij. Cum exaltatus fuero omnia traham ad me ipsum. quasi diceret. Cum exaltatus fuero. s. in cruce quicumque tunc se eleuat per desiderium voluntatis ad meam passionem scilicet credendo se firmiter salvari per meam mortem. et sic exemplo mee passionis voluntarie pati omnia adversa mundi que secundum Gregorium nos ad deum compellunt. illum traham pro gratia et misericordiam. Unde dicit apostolus ad Gal. vi. Quicumque hanc regulam secuti fuerint par super illos et misericordia. Unde dicit dominus Osee. xj. In funiculis Adam traham eos. i. in penalitibus huius presentis vite. Hoc consideras psalmista in spiritu sancto dicit. Multiplicate sunt infirmitates eorum postea acceleraverunt scilicet cum tota voluntate pati. sic cum xpo exaltari in eterna gloria. vñ propter hanc exaltationem xpi in cruce cum qua nos trahit in celum sancta crux figuratur nobis in scala quas

vidit Jacob sicut habet Gen. xxviii. vbi dicitur q̄ quando Jacob patriarcha surripuit benedictionem fratris sui Esau fugit cum et perrexit in mesopotamiam ad Laban fratrem matris sue. Cūq̄ venisset ad quendam locum post solis occasum et vellet in eo requiescere vidit in somnis scalam stantem super terram et cacumen eius tangens celum. Angelos quoque dei ascendentes et descendentes per eam. et dominum innixum scale. Qui postquam euigilauit ait. Vere non est hic aliud nisi domus dei et porta celi. Moraliter. Per scalam intelligitur sancta crux. Per dominum innixum scale intelligitur christus affixus cruci. Per angelos ascendentes et descendentes subleuantes se tota voluntate ad deum. et exemplo christi passi omnia aduersa libenter patientes. Et ideo dicit Bernardus. Impossibile est ut caput per unam viam incedat ad patriam. et membra per alias. Ideo certe sancti imitati sunt christum tota voluntate et exemplo christi omnia aduersa mundi libenter sunt passi: ut sic exaltarentur in gloria. Unde dicit Gregorius. Uide electos nihil presentis glorie querere. libenter inopia sustinere. mala mundi equanimiter propter: ut possint in fine coronari. ¶ Apud syriam in ciuitate Berith quidam christianus sub annua pensione hospitium habens imaginem crucifixi contra faciem lectuli in pariete affixerat et ibi orationes suas continue faciebat. Post annum vero aliam domum conduxit et imaginem ex oblivione reliquit. Quidam autem iudeus predictam domum conduxit: et quodam die unum de suis contribulibus ad conuiuium inuitauit. Inter epulas autem ille qui inuitatus fuerat circūspexit et imaginemifixam parieti cōtuet. et illū qui eum inuitauit ira fremens cur imaginem iesu nazareni tenere audeat comminatur. Ille autem cum adhuc predictam imaginem non vidisset iurauit quod de imagine nihil sibi constaret. Tunc ille placatus se simulās valefecit. et ad principes sue gentis abiens iudeus illū de imagine accusauit. Iudei igitur congregati ad domum eius conueniunt et visa imagine illū diris contumelijs afficiunt et extra synagogam seminū pisciunt. imagines vero pedibus conculcantes et in ea cuncta opprobria dñice passionis renouauerunt. Cū vero latus lancea perforassent. protinus sanguis et aqua effluxit et suppositum vas impleuit. Stupefacti iudei sanguinem illud ad synagogas detulerunt et omnes infirmi ex eo inuncti protinus curabantur. Tunc iudei cōpo terre omnia per ordinem narrauerunt. et baptisma et fidem christi unanimiter acceperunt. Epus autem sanguines illū in ampullis cristallinis et vitreis conseruauit. Factus est autem hoc an-

no dñi. dcc. Tunc omnes iudei synagogas in ecclesias consecrauerunt. Et extraxerunt hic mos inoleuit ut ecclesie consecrarent. Nam ante tñ altaria consecrabant. Unde propter illud miraculum ordinauit ecclesia. v. idus nouēbris fieri memoriam passionis christi. Nazareth rome consecrata est ecclesia in honore saluatoris. vbi ampulla cū illo sanguine reseruat et solene festum tunc agitur apud constantinopolim. Quidam iudeus ecclesiam sancte Sophie ingressus quādam imaginem christi ibidem cōspexit. Qui se ibi solū cōsiderans gladium arripuit et ipsam in gutture percussit. statimq̄ inde sanguis exiit et caput et faciem iudei aspersit. Qui terribus imaginem accepit et ipsam in puteum pisciens statim aufugit. Quidam autem christianus eidem obuiauit dicens. Unde venis iudee aliquem hominem occidisti. Et ille. falsus est. Cui rursus ille dixit. Vere homicidium perpetrasti: et ideo sanguine aspersus es. Tunc iudeus. Vere deus christianorum magnus deus est. et fides eius firma per omnia comprobatur. Nequaquam enim hominem percussi. sed christi imaginem et continuo sanguis de gutture eius emanauit. Dixit autem iudeus hominem illum ad puteum: et inde sanctam imaginem extraxerunt. Plaga in gutture christi adhuc cernitur ut fertur. Iudeus vero continuo factus est fidelis.

¶ De sancto Matheo. sermo. lvi.

Vidit iesus hominem

sedentem in theloneo. et ait illi. Sequere me. Et surgens secutus est eum. Math. ix. Nota

te charissimi. Dicit enim Hieronymus in originali quod maiestas diuinitatis occulta. quae in humana facie relucebat ex pio aspectu videtur ad se trahere poterat. Nazareth si in magnete lapide hec virtus est ut festucas sibi copulet. quanto magis dominus omnium creaturarum ad se trahere poterat quos volebat. Hic est enim quod christus qui vidit sanctum matheum traxit eum ut sequeretur eum. Quare dicitur. Vidit Iesus hominem sedentem in theloneo etc. In quibus quidem verbis duo notantur. Primus est vocatio gratiosa ipsius christi videtur Matheum. quod notatur cum dicitur. Vidit iesus hominem sedentem. Secundum est imitatio fructuosa ipsius mathei: cum additur. Et surgens secutus est eum etc. Dico primo quod in verbis premittis notatur vocatio gratiosa etc. ¶ Est nota dum quod christus vocauit sanctum Matheum ad tria quibus posset mereri vitam eternam. Primo ad fidem christianam sine qua nullus potest saluari. sicut Apostolus dicit Hebr. xi. quod impos-

sibile est sine fide deo placere. Et ideo dicit August. Nemo potest ad filiorum numerum pertingere: nisi per fidem: ideo ne sanctus Matheus in infidelitate sua paret xps euz vocavit sicut et alios apostolos ad fidem. Unde. i. Petri. ij. De tenebris: scilicet infidelitatis vos vocavit in admirabile lumen suum scz fidei. Et ideo in signum huius apostoli euz recedere volebant abinvenit vt fm preceptum xpi fidem p mundum pdicaret couenerunt et fecerunt symbolum maius. Dicitur em maius ppter dignitatem psonarum. in quo symbolo sunt duodecim articuli. fm q sunt duodecim apostoli. Istos articulos fidei fecerunt in signum q sicut xpus eos vocavit ad fidem xpianam sic etiam volebant ostendere q essent veri xpiani: et q ppter fidem vellent mori. Et sciens Matheus fecit hunc articulum. Inde veteris iudicare viuos et mortuos: qui est magnus articulus fidei. Ipse etiam euangelium de humanitate xpi scripsit quod incipit. Liber generationis Iesu xpi filij David etc. Quod quidem euangelium: vt legitur in eius legenda propriis suis manibus scripsit et repperit cum essibus sancti Barnabe Anno domini. d. Barnabas enim fuit vnus de septuaginta duobus discipulis domini q multum extollitur et laudatur in actibus apostolorum. Nam ipse multa fecit p xpo. Qui pgens cyprum vt ibi verbum dei predicaret. euangelium sancti Mathei secum detulit. et sup infirmos illud ponens: omnes dei virtute ac tam fide sancti barnabe q merito Mathei continuo sanauit. Et sic patet quomodo fuit vocatus a christo ad fidem qua meruit eternam gloriam. Unde potest dicere illud. i. Thimo. iij. Bonum certamen certavi cursum consummaui. fidem seruaui. in requie reposita est mihi etc. **M** Secundo vocavit eum ad conuersionem siue penitentiam sine qua similiter nullus potest saluari. Na dicit psalm. ista Nisi conuersi fueritis gladium suum vibrauit. Et ideo dixit christus Luc. xij. Nisi penitentiam habueritis omnes simul peribitis. Ideo xpus vocavit sanctum Matheum ad penitentiam ne periret. Qualiter autem eum vocavit ostenditur in euangelio. Et factum est anno domini. xxxj. luna decima feria secunda. q Iesus in illo tempore vidit publicanum nomine Leui sedentem ad thelonem. Et ait illi. Sequere me. Et relictis omnibus surgens secutus est eum. Et anteq secutus est eum fecit ei conuiuium magnum scz ipse Leui siue matheus in domo sua. Et erat turba multa publicanorum et aliorum qui cum illis erant discumbentes. Et

murmurabant pharisei et scribe dicentes ad discipulos eius. Quare cum peccatoribus et publicanis manducatis et bibitis? Et respondens Iesus dixit ad illos. Non egent qui sani sunt medico: sed qui male habent. Nec est opus valentibus medicus. sed male habentibus. Euntibus autem discite quid est. Volo misericordiam. et non sacrificium. non enim veni vocare iustos sed peccatores ad penitentiam. Unde sanctus Matheus potest bene dicere illud Iere. xxxj. Conuertere me et conuertar: quia tu dominus deus meus. Postquam enim conuertisti me egi penitentiam et postquam oscedisti mihi. s. iusticiam percussisti femur meum. Confusus sum et erubui quoniam sustinui opprobrium adolescentie mee. s. peccatum. Unde dicit Ambrosio. in persona sancti mathei. Odi genus meum fugio vitam meam solum te sequor domine Iesu qui sanas vulnera mea: scilicet vocando me ad penitentiam. **T** Tertio vocavit ad statum sancte vite in quo posset diuinam pacem mereri. Nam in mundo propter peccatum homo multas miseras patitur. Iuxta illud saluatoris Jo. xvi. In mundo pressuram habebitis. s. propter peccata que in mundo regnant. Nam vt dicit. i. Jo. ij. Omne quod est in mundo etc. Istis enim tribus peccatis peccauerunt tres sancti homines quos si deus non vocasset ab illis peccatis fuissent damnati eternaliter. Quorum primus fuit David qui peccauit peccato luxurie. Nam adulterium commisit euz Berseabee muliere valde pulchra uxore vrie. et hec et propter hoc adulterium Uriam fidelissimum militem fecit occidi: vt habetur. ij. Regum. xj. quem tamen dominus ad suam gratiam et misericordiam vocavit q cognouit peccatum suum et penituit dicens. Misere mei deus etc. ideo deus fecit eum prophetam et psalmistam. cuius psalmi in ecclesia frequentantur. Secundus fuit sanctus Paulus qui peccauit peccato superbie. ita q propter nimiam superbiam ecclesiam dei persecutus est. Ideo vocabatur prius saulus a saule superbo: s. mo rege dictus. Saulus enim interpretatur petitio mortis. quod sibi bene et petebat tempore sue persecutionis. Na sanctorum mortem petebat intimo corde: vt habetur Act. ix. Saulus adhuc spirans minarum et cedis in discipulos etc. quem tamen deus etiam vocauit ad penitentiam et ad statum sancte vite. Unde dicit ad Gal. i. Cum autem placuisset mihi me segregauit de utero matris mee. et vocauit per gratiam suam. sequitur continuo non acquieui carni et sanguini etc. Unde factus est vas electionis etc. Cuius doctrine et eplz pre ceteris scripturis amplius in ecclesia re

citatur. Tertius fuit sanctus matheus qui peccauit peccato auaricie. Nam turpibus lucris adherebat. Fuit enim thelonarius ideo vocatur publicanus. vt habetur Luce. v. Vidit iesus publicanū nomine leui &c. Hunc vocauit xps ad statum sancte vite: cū dixit. vt supra habetur. Sequere me. & secutus est eū. & sic fecit eum apostolum & euangelistam. Cuius euangelica doctrina pre ceteris euangelistis magis in ecclesia frequentatur. Unde dicit Ambro. super lucam. Sequebatur matheus iam letus et exultauit dicens. Jam non publicanum gero. iam nō porto leui. i. peccatorē. exiū leui postq̄ christum indui. quare bene dicitur matheus. qd̄ interpretatur donū festinationis. Fuit enim donū festinationis per festinā conuersionem. R̄ Secūdo notatur sancti mathei imitatio fructuosa: cū additur. surgēs secutus est eum. Circa quod notandum q̄ sanctus matheus secutus est christū in tribus. que sunt valde fructuosa & eternam vitam merentia. Primo in vera paupertate. Nam christus di. Luce. xiiij. Nisi quis renunciauerit omnibus que possidet non potest esse meus discipulus. Cuius ratio est. Nam ipse vt dicit Bernar. fuit pauper natus. pauper vixit. pauper obiit. Hec enim paupertas est euangelica perfectio. Unde dicit christus Luce. xvij. Si vis perfectus esse &c. Sequitur. Et sequere me. Certe hoc fecit sanctus matheus. Nam mox vt christus eum vocauit cōtinuo theloncā reliquit & omnia que habuit. Unde dicitur Luce. v. De eo. q̄ relictis omnibus surgens secutus est eum. scz in vera paupertate. Unde Ambro. in omelia. Propria reliquit qui rapiebat aliena. Unde potest dicere cum petro illud Mat. xix. Nos reliquimus omnia &c. Unde dicit Ber. O dulcis fatuitas qua relinquitur & amplectatur christus. quare merito meruit eternā gloriam. Nam dicit saluator. Vos qui reliquistis omnia et secuti estis me centuplum accipietis & vitā eternam possidebitis. Secūdo secutus est christum in vera obedientia. Cum enim dominus voluit recedere ab eis & celum ascendere dedit preceptum. vt habetur Mar. vlti. dicens. Euntes in mundum vniuersum &c. Quod fecit sanctus matheus cū alijs apostolis. Nam dicitur ibidē. Illi autem profecti predicauerūt vbiq̄ &c. vnde dicit Aug. Verus obediens mandatum non procrastinat: sed parat manus operi. pedes itineri & totum se impendit vt mandatum imperā eis impleat. Certe hoc fecit sc̄tus matheus

Unde legitur q̄ prius predicauit in iudea postea in macedonia: et diuisis apostolis predicauit apud myrmidoniam. Require quomodo post ascensionē domini de sancto andrea sermone primo. Deinde predicauit in ethiopia in ciuitate que dicebat Madauer. vbi duos magos reperit nomine zaroos & arphaxat. qui ita homines artibus suis deludebant vt quoscūq̄ vellent mēbro rium officio et sanitate priuare viderentur qui in tantā superbiā eruperunt vt se quasi deos ab hominibus facerent adorari. Matheus autē predictā ciuitatē ingressus est et apud eunuchū candacis regine que philippus baptizauit. vt habetur Actū. viij. Hospitabatur: et ita magorū seductiones detegebat vt quicquid illi faciebāt hominibus in perniciē hoc ipse cōuerteret in salutem. Eunuchus autē sanctum matheū interrogante. quomodo tot linguas loqueretur & intelligeret exposuit ei matheus quomodo spiritus sancto descendēte omnī linguarum scientiam apostoli recepissent. et sicut illi qui per superbiam turrim vsq̄ ad celū edificare voluerūt: & pre confusione linguarum ab officio cessauerunt: quia scientiam linguarum nō habuerunt. sic apostoli scientiam omniū linguarum habuerunt: vt turrim non de lapidibus: sed virtutibus construant. per quā omēs qui crediderint celū ascendant. Tūc venit vnus qui dixit. illos magos cum duobus draconibus aduenisse: qui ignē sulphureū ex ore & naribus euometes cunctos hoīes occidebāt. Apostolus autem signo crucis se muniēs securus ad eos exiit. Quē mox vt dracones viderunt ante pedes eius ptinus corruerūt et dormierūt. Dixitq̄ magis. Ubi est ars vestra excitare eos si potestis. Ego nisi dñm rogassem qd̄ mihi cogitastis inferre in vos ptinus retorssissent. Cum autē populus cōuenisset precepit draconibus vt in nomine iesu abirent & nullū ledentes ptinus abierūt. Cepitq̄ populo de gloria terrestris paradisi magnū sermonem facere. asserens ipsum omnibus montibus eminare et proximū celo esse. spinas & tribulos ibi non esse. rosas & lilia ibi non marcescere. senectutez ibi non euenire sed hominem ibi semper iuuenem manere angelorū organa semper ibi resonare. De hoc autem terrestris paradiso dixit hominē esse eiectum: sed per christum in celestē paradisum reuertendū. Et cū hoc populo loqueret. ecce subito tumultus factus est: in quo filius regis mortuus plāgebatur. Quē cum magi suscitare nō possent. dixerunt re-

gi q̄ ad consortium deorum raptus esset. et ideo imaginem sibi et templum p̄strui oporteret. Tūc predictus eunuchus magos custodiri faciens apostolum aduocauit. Qui oratione fusa eum protin⁹ suscitauit. Quis propter rex nomine Eglippus hoc viso per vniuersam regionem suam misit seruos dicens. Venite et videte deum in effigie hominis latentē. Venerūt ergo cum coronis aureis et diuersis sacrificiorū generibus volentes sibi offerre et sacrificare. Quos sc̄tus Matheus cōspexit dicens. Viri. q̄d facitis? ego nō sum de⁹ sed filius seru⁹ dñi nostri ie su xp̄i. Illi autem de auro et argento quod sibi attulerant ip̄o iubente magnā ecclesiam fabricauerūt. quā in. xxx. dierum spacio perfecterunt. Et apostolus pluribus annis ibi sedit et totam egyptū ad fidem cōuertit. Rex autem eglippus cum vxore sua et omni populo baptizatus est. Epigeniam autem filiam regis apostolus deo dedicatā plusq̄ cc. virginibus prefecit. Et sic patz qualiter obediēter p̄ceptum christi compleuit. p̄ dicendo fidem et conuertendo populum. Unde conuenienter potest dicere illud Luc. xv. Ecce tot ānis seruiui tibi et nūq̄ mandatum tuum p̄teritū etc. Et dicit Ambro. super Lucā in persona sancti Mathei. Omne mandatum tuū sicut cauterium impressum tenebo. **L** Tertio secutus est christum in charitate. Juxta doctrinam christi Johannis. xv. Sicut dilexit me pater et ego dilexi vos. sc̄z perfecta charitate. Manete in dilectione mea: sc̄z me diligendo et moriēdo propter me sicut ego moriar pro vobis. Sequitur. Nam maiorem charitatem nemo habet vt animam suam etc. Certe istaz perfectam charitatem habuit sanct⁹ Matheus. Nam propter amorem xp̄i sustinuit mortem. Unde legitur postq̄ rex eglippus moriebatur successit ei Hyrtacus rex qui reginam epigeniam filiam defuncti regis cōcupiscēs p̄misit apostolo dimidiū regni sui si eā sibi in cōiugiū cōsentire faceret. qz pulchra erat. Cui apostolus ait q̄ iuxta morez predecessoris sui die dñica ad eccliam cōueniret. et p̄nte Epigenia cum ceteris virginibus audiret q̄ bona sint iusta cōnubia seu cōiugia. Quo rex cum gaudio festinauit putās q̄ apostolus vellet suadere epigenie cōiugium. Matheus autem virginibus et omni populo congregatis de bono matrimonio diu locutus: ideo a rege plurimū est laudatus credens q̄ apostolus ideo faceret vt animum virginis ad consensum matrimonii prouocaret. Deinde silentio facto apo-

stolus sermonem repetijt dicens. Cum bonum sit matrimonium si saluo federe teneatur. tamen vos astantes bene scitis q̄ si aliquis seruorum regis sponsam suā sibi vsurparet non solum regis offensam: sed etiam mortem mereretur. Non quia vxorez duxisset: sed quia sponsam domini sui accepisset. Ita et tu rex sciens epigeniam eterni regis sponsam effectam et sacro velamine cōsecratā. quō poteris sponsaz potioris te tollere et tuo matrimonio copulare. Quo audito rex p̄sira furibund⁹ abcessit. Apostolus autē intrepidus et constans omnes ad patientiā et ad constantiam cōfortauit. et epigeniaz ex timore coram se p̄stratā cum ceteris virginibus benedixit. Post missarum autē solennia misit rex spiculatorē q̄ iuxta altare Matheum stantē et expansis manibus in celoz deum orantē misso a tergo gladio interfecit et martyre consecrauit. Quod populus audiens palatū regis incendere volebat. sed presbyteri et dyacones mox conuenerunt et martyrium mathei apostoli cum gaudio celebrauerunt. Rex vero cum nec per matronas: nec per magos posset animū virginis immutare: totam domū eius copioso igne accēdere voluit: et ipsam cum ceteris virginibus concremare. Apostolus autē eisdem appares totū ignem de domo eius excussit et ignis erumpens palatium regis intrauit et solo rege cum vnicō filio euadente cuncta combussit. Statimq̄ filius eius arreptus a demonio et patris crimina confitēs ad apostoli sepulchrū properauit. Pater leprosus effectus qui cum curari non posset gladio seipsum occidit. populus autē fratre epigenie ab apostolo baptizatum in regem constituit. Qui per annos. lxx. regnauit et christianum cultum magnifice ampliauit: et totam prouinciam ethiopic ecclesijs repleuit zarocs autem et arphaxat ab illa die qua apostolus filium regis suscitauit fugerunt in perfidem. Sed symon et iudas eos ibidē vicerunt. Et sic patet qualiter sanctus matheus secutus est christum in perfecta charitate. cum sic propter eum mortuus est. vnde Ambro. in persona sancti mathei. Ligatus sum clauis fidei et compedibus charitatis. Quis ergo me separabit a charitate dei que est in me: tribulatio: an angustia: an fames etc. Unde merito est in numero sanctorum martyrum de quibus canit ecclesia. Viri sancti gloriosum sanguinem fuderunt pro dño: amauerunt xp̄m in vita sua imitati sunt eū in morte sua. ideo coronas triumphales meruerūt. Nam dicit scriptura

Jaco. i. Beatus vir qui suffert temptationē
 ꝛc. Et illud apłi. ij. Thumo. ij. Fidelis ser-
 mo. Nam si cōmōrtui sumus ꝛ cōiuuēmus
 Si sustinuimus ꝛ cōregnabimus. Unde be-
 ne dicit Mathēus. Nam Mathēus dicit a ma-
 gno ꝛ theos id est de⁹. quasi magnus dñi.
 Dicitur etiā Leui qđ interpretatur apposi-
 tus: qđ est appositus ipi cathalogo marty-
 rum ꝛ p cōsequēs sanctis in celo. ergo ꝛc.

De sancto Michaele. Sermo. lvij.

Ecce michael vnus de
 principibus primus venit in ad-
 iutoriu meū Dañ. x. Notate cha-
 rissimi. Dicit em̄ hieron. in qua-
 dam omel. nō em̄ posset esse tuta humana
 infirmitas inter tot ꝛ tātas hostis illi⁹ insi-
 dias nisi angeloz muniret auxilio. Hic est
 em̄ qđ Daniel in spū cognouit qđ genus hu-
 manus ppter pctm̄ est expositū insidijs dya-
 boli. ꝛ per iuuamē angeloz liberat. Ideo di-
 cit in psona oim̄ fideliz. Ecce Michael ꝛc.
M Est notandum qđ summ⁹ pōtifer pela-
 gius hunc diem in honore sancti Michae-
 lis ꝛ oim̄ beatorz spirituū per totuz orbem
 vniuersaliter statuit celebrandū. in qua so-
 lenitate oim̄ angeloz agimus memoriaz ꝛ
 oim̄ generaliter honoram⁹. Quod accidit
 sic. Legitur em̄ qđ in apulia est qđaz mons
 qui dicitur noie garganus: iuxta ciuitatē que t̄t
 syponus. Anno autē dñi. cccxc. in predicta
 vrbe sypono erat quidā vir noie garga-
 nus quo mons ille nomen accepit. Ille nō hō
 pollebat infinitā multitudinē ouiū ꝛ bouz
 Cum autē pasceretur circa latera predicti
 montis cōtigit quendā thaurū alios relin-
 quere ꝛ verticem mōtis ascendere. Cum er-
 go. domū alijs redeūtibus nō redisset. colle-
 cta dñs multitudinē famuloz per deuia q̄-
 q̄ requirens tandē ipm̄ in vertice montis
 iuxta ostiuz cuiusdā spelūce inuenit. Permo-
 tus igitur cur soliuagus incederet. mox in
 ipm̄ sagittā toxicataꝝ direxit. sed statim ve-
 lut aucto retorta in ipm̄ qđ iecerat repcussit
 Turbati sunt super hoc ciues et admirati
 ad ep̄m vadunt. ꝛ sup tam stupenda re ipm̄
 requirūt. qui cis triduanū ieiuniū indixit. ꝛ
 a deo hoc esse querendū amonuit. Quo per-
 acto sanctus Michael apparuit ep̄o dicēs
 Sciatis volū: ate mea hoiem illū esse p̄cus-
 sum suo telo. Ego em̄ sum Michael archā-
 gelus qui illum locū incolumē siue sanctuz
 vel dedicatū ornam ac mihi elegi. ꝛ scire de-
 beris me esse custodē ipius. loci ac patronū
 Statimq̄ ep̄us ꝛ ciues cū p̄essione locum
 adcunt. ꝛ spelūcam ingredi nō presumiētes

sed orationibus p̄ foribus insitebant.
 Tandem em̄ accidit post aliqđ tempus ab
 inuēto loco: qđ neapolite adhuc gentiles cō-
 tra syponanos ꝛ beneuetanos. qui quin-
 ginta milib⁹ a sypono distant ordinato ex-
 ercitu bellare ceperūt. Qui de cōcilio ep̄i tri-
 duo inducias petierūt vt triduanō ieiunio
 vacarent. ꝛ patronū suum sc̄m̄ Michaeleꝝ
 in sui auxiliū implorarent. Tertia autē no-
 cte Michael ep̄o apparuit dicēs: preces eo-
 rum esse exauditas. Et p̄misit eis victoriāꝝ
 et quarta hora diei iubet hostibus occurre-
 re. quibus occurrētibus mōs garganus im-
 mēso tremore cōcutitur fulgura crebrayo-
 lant. caligo tenebrosa totū cacumē montis
 obduxit. Ita qđ secēti viri de aduersarijs
 ex sagittis igneis interierūt. Reliqui vero
 compta virtute archangeli erroz idolatrie
 reliquerunt: et continuo se christiane fidei
 submiserunt ꝛ syponani sanctum Michae-
 lem laudauerunt. Et cum adhuc dubitare
 ceperunt vtrum predictum locū ingredi vt
 dedicare deberent. Tūc ep̄us super hoc ad
 cōsulendum pelagiū papā ammonuit. Qui
 respondit. Si homo illā ecclesiaz dedicare
 deberet hoc maxime oporteret fieri illo die
 quo victoria data est. Si vero aliter sancto
 Michaeli placuerit ab ep̄o est sup hoc volū-
 tas eius requirenda. Instātib⁹ igitur papa
 et ep̄o cum ciuib⁹ triduanō ieiunio. sc̄tis
 Michael in hac die ep̄o apparuit di. Non
 est opus vobis ecclesiam dedicare quā ego
 edificauit ꝛ cōsecraui. p̄cepitq̄ vt in die se-
 quenti ep̄us cum populo locū ingrederent̄
 et ibi orarent. ꝛ ipi eum specialem patronū
 suum sentirent. Mane igitur ep̄us ꝛ vniuer-
 sus populus ad locū veniunt ꝛ ingrediētes
 magnam criptam ꝛ tria altaria inuenerūt
 Quoz vnū fuit ornatum rubeo pallio. Ce-
 lebratis igitur missaz solēnijs cū sacra cō-
 munionem singuli accepissent oim̄ ad pro-
 pria cum magno gaudio redierūt. Ep̄s autē
 sacerdotes ꝛ clericos ibidē delegauit qđ iugi-
 ter diuinum officiū ibidem celebrarent. In
 eadem autē spelūca aqua claraz dulcis ema-
 nat de qua post cōionem populus potatur
 et diuersē egritudines sanātur. Hijs audi-
 tis ꝛ apertis tūc sumus pōtifer pelagi⁹ hūc
 diem in honorem sancti Michaelis ꝛ oim̄
 beatorz spirituū per totum mūdū statuit ce-
 lebrandum. **M** Est igitur notandū qđ nos
 merito debem⁹ angelis laudē ꝛ honore im-
 pendere: multiplici rōne. siue ppter multi-
 plex adiutorium qđ ostendūt nobis. Primo
 em̄ debem⁹ eos honorare qđ sunt nostri cu-
 stodes ꝛc. Dicit em̄ magister li. ij. dist. xi. qđ

queque anima sine homo habet unum angelum bonum ad sui custodiam delegatus siue deputatum. Unus custodit hominem tripliciter. scilicet in principio. in medio. et in fine. Primo custodit hominem in principio. hoc est in utero matris. ne per maliciam dyaboli suffocetur. et postquam natus est ne ipsum impediatur a gratia baptismali. et in tota vita ne ipsum ad magna peccata trahat. Unus dicit psalmista. Angelis suis deus mandavit de te ut custodiant te in omnibus viis tuis. Unde de hoc habetur figura Dan. vi. ubi dicitur quod Daniel fuit missus in lacum leonum a rege Dario ut eum laceraret. Qui respondit regi. Deus meus misit angelum suum et conclusit ora leonum et non nocuerunt mihi. Moraliter per Danielem intelligitur homo. per leones dyaboli. per lacum mundus iste etc. Unus dicit Hieronymus in omel. Est circa omnes credentes in christo firma angelorum custodia. In signum huius etc. Apoc. xv. quod Johannes vidit angelum descendente de celo habentem clavem abyssi et cathenam magnam. Et apprehendit draconem serpentem antiquum qui est dyabolus et ligavit eum et misit in abyssum etc. Secundo custodit hominem in medio. scilicet in morte: quando anima debet separari a corpore. tunc homo precipue verat per dyabolus ut de sua salute et dei misericordia desperet. Naz dicit Gregorius. Demones volitant circa nos: sicut apes: scilicet nos perducendo in desperationem. Exemplum de sancto Martino. Regem martinum. Unde psalmista. Circumdederunt me sicut apes et exerce contra me. sicut ig. etc. Iohannes valde necessarius est angelorum auxiliu qui tunc iuvant nos. Quod bene figuratur nobis. iiii. Reg. vi. de puero siue seruo Helisei clamate. heu heu dñe mi quid faciemus. Viditque exercitum in circuitu civitatis qui volebat capere Heliseum et servum. Cui respondit Heliseus. Noli timere. Plures enim nobiscum sunt quam cum illis. Et oravit Heliseus ad dominum dicens. Dñe aperi oculos pueri huius ut videat. Et aperuit dominus oculos pueri et vidit. Et ecce mos plenus equorum et currum in circuitu Helisei. Moraliter etc. Sic angeli custodiunt hominem et consolant eum ne desperet. Unde Luce xii. Apparuit illi angelus de celo confortans eum. O Cuius exemplum habet. Legitur enim quod quidam iuuenis intravit religionem. et cum in ea aliquot annis honeste et devote virisset cepit in infirmitate ita graviter laborare et in lectulo decubans nihil omnino loquebatur sed putabatur subito moriturus. Cumque fratres subito convenissent ut recumendarent animam eius subito cepit loqui et protulit tria verba. primum fuit istud. Utinam non essem

natus. Secundum fuit istud. Ponderate equaliter. Tertium fuit. Sufficit mihi. Cum autem convalesceret de infirmitate interrogaverunt eum fratres quare illa verba dixerat. Ille autem respondens dixit. Quod in illo mortis articulo astiterunt demones multi accusantes eum de multis gravibus peccatis. Ita quod pro quolibet eram dignus morte eterna. Tunc desperans de salute dixi primum verbum. scilicet. Utinam non essem natus. Tunc astiterunt angeli dei habentes stateram in manibus suis ut ponderarent mea bona et mala hoc videns dixi secundum verbum. Ponderate equaliter. Cum autem mala mea aliquantulum preponderarent dixi ei ut apponerent. Uel sic. tunc ipsi apposuerunt unam stateram de sanguine christi. qua apposita bona preponderabant. Quod videntes demones confusi recesserunt. tunc ego multum consolatus cum magna iocunditate et securitate. dixi tertium verbum. Sufficit mihi etc. Unde dicit Bernardus. Angelus domini in omni loco sedulo perdissequis acie non cessat eam sollicitare et assiduis suggestionibus monere dicens. Delectare in domino et dabit tibi omnes petitiones tuas. Tertio custodiunt hominem in fine. id est cum anima est separata a corpore. tunc dyabolus animam defuncti ad penas inferni capere intendit. Iuxta illud Gen. iii. Tu insidiaberis calcaneo eius. per calcaneum intelligitur finis hominis in quo dyabolus nititur hominem trahere ad infernum. Naz dicit Augustinus. Dicturus est contra nos adversarius noster. Equissime iudex iudica hunc esse meum ob culpam qui tuus noluit esse per gratiam. Iudica ergo esse mecum eternaliter damnandum. Sed angeli in quantum possibile est eum iuvant hominem et allegant bona hominis. Quod bene ostenditur Job. xxxiii. Tabesceat caro eius. scilicet hominis in separatione. et que tecta verant nudabuntur. Appropinquabit corruptioni anima eius et vita illius mortiferis. scilicet dyabolis. Si fuerit pro eo angelus loquens unus de milibus ut annunciet hominis equitatem miserebitur eius. scilicet deus et dicet. Libera eum ut non descendat in corruptionem. Sequitur. Deprecabitur deus. scilicet angelus. et placabilis erit ei. scilicet homini. et videbit faciem eius in iubilo etc. Unde exemplum habemus. Legitur quod quidam fuit intentus pravis actionibus. hic tamen virginem Mariam diligebat et eam devotissime salutabat. Cum autem ille esset defunctus convenerunt demones animam eius rapere confidentes. astiterunt et angeli dicentes quod ipse fecerat aliqua bona. Demones contra pre-

rebant innumerabilia peccata: cum autem em-
 exultantes putauerunt se habituros vitam de-
 functi. Tunc unus ex bonis angelis intulit quod
 cum deuotione solitus fuisset salutare vir-
 ginez maria. Hoc audientes demones mor-
 relicta anima ipsius defuncti recesserunt confusi
 Unde Job. xxxij. Liberavit. scilicet angelus
 animam suam ne periret in interitum. sed veniens
 lucem videret. scilicet ipsum deum etc. **Q** Secun-
 do principaliter dico quod debemus angelos
 honorare: quia sunt orationum nostrarum
 ante deum representantes. in qua quidem pre-
 sentatione tria faciunt. Primo namque deo ora-
 tiones nostras representant. Unde dicit Tho-
 mas. xij. quod angelus dixit Thobie. Quando
 orabas cum lacrymis et sepeliebas mortuos.
 et derelinquebas prandium et absconde-
 bas per diem mortuos et nocte sepeliebas
 eos ego obruli orationem tuam domino. angelus
 iste fuit raphael. Secundo nobis gratiam dei im-
 petrant. Nam oblata oratione nihil aliud
 restat: nisi impetratio diuine gratie. Ideo
 angeli postquam representauerunt orationem ro-
 gant deum pro gratia. Unde dicit zach. i. Angelus
 domini dixit. Domine exercituum usquequo non mise-
 reberis hierusalem et urbem iuda quibus
 iratus es. Sequitur quod dominus dixit. Reuertar
 ad hierusalem in misericordiam. Tertio sen-
 tentiam dei nobis renunciant. Unde dicit
 Daniel. ix. quod gabriel ad eum volans dixit
 ab exordio peccati tuarum egressus est sermo
 gloria. id est sententia a deo. Ego autem veni
 ut indicarem tibi quia vir desideriorum es
 Unde zach. i. Angelus loquebatur in me ver-
 ba bona. verba consolatoria. Unde de his
 tribus dicit Bernardus. sup. Can. Discurret an-
 gelus in medio dilectum et dilectam vota of-
 ferens. dona referens. excitat istam. placat
 illum. Tertio principaliter dico quod debemus
 honorare angelos: quia sunt animarum nostrarum in ce-
 lo portatores. In qua quidem portatione tria
 faciunt. Primo cum preparant viam. Unde dicit dominus
 Mala. iij. Ecce ego mitto angelum meum qui pre-
 parabit viam ante faciem tuam. Secundo viam prepa-
 ratas in celo baiulant. Unde Exod. xxij. Ecce
 ego mitto angelum qui precedat te. et custo-
 diat in via et introducat in locum quem paraui
 scilicet celum quod paratum est sanctis animabus
 ab origine mundi. unde dicit saluator in die no-
 u. ff. mo ad electos Math. xxv. Venite benedi-
 cti patris mei etc. Tertio locant eas in celo secundum me-
 rita sua. Nam aliquas ad infimam hierar-
 chiam. aliquas ad mediam etc. Unde dicit saluator
 Luc. xvi. Factum est. ut moreretur mendicus
 et portaretur ab angelis in sinum abrahe. Di-
 cit enim Gregorius. in dialogo. quod in puncto segre-

gationis anime a corpore angeli boni et ma-
 li adueniunt. qui omnia bona et mala hominis me-
 rita et demerita ponderant: hoc est angelus
 bonus allegans bona opera hominis et recitans
 malus angelus accusans et omnia mala ad me-
 moriam reuocans. Et siquidem mala bonis pre-
 ponderent: utpote si separata in peccato mortali
 statim anima tradetur tortoribus qui retrudunt
 hominem vel animam in carcerem inferni ad cruci-
 andum eternaliter. Si vero decessit in chari-
 tate sine peccato mortali. tamen in aliquo pur-
 gabili angeli boni deducunt eam in purgato-
 rium qua purgata deducunt in paradysum
 Si vero decesserit in tanta charitate ut om-
 ne consumpsit rubiginem peccati: ita quod nihil pur-
 gabile. secum habeat statim recipiunt eum sancti
 angeli et portant eum ad regnum celorum. Unde ca-
 nit ecclesia. Venit Michael archangelus cum
 multitudine angelorum ut producat animas in pa-
 disum exultationis. Et sic patet tertio qua-
 re angelos merito honorare debemus. Et
 ideo dicit Hieronymus. in lib. de illustribus viris
 Reuera necessarium est ut qui nostram salutem
 inquirimus intercessionem sanctorum hono-
 rem eis faciamus. Hic potest fini vni-
 sermo. **R** Est notandum quod hodierna
 sacra sollemnitas archangeli michaelis quat-
 tuor nomina habet. scilicet dedicatio. victo-
 ria. memoria. et apparitio. Primo dicitur de-
 dicatio ex eo quod hac die locus sancti michaelis
 in monte gargano ab eo est dedicatus si-
 cut ibi reuelauit. Nam sicut legitur in apuz-
 lia est quidam mons etc. ut supra ostensum est
 Secundo dicitur principaliter victoria. Ipsi
 enim angeli sunt nostri propugnatores. Un-
 de canit ecclesia. Michael archangelus ve-
 nit in adiutorium populo dei stetit in auxi-
 lium pro animabus iustis. Ideo hodiernum
 festum dicitur festum victoriae angelorum.
 Est igitur sciendum quod triplex angelorum inue-
 nitur victoria. Prima fuit in principio mun-
 di. Secunda in medio. id est quotidie in presen-
 ti vita. Tertia erit in fine circa nouissimum
 diem. Prima victoria angelorum fuit in prin-
 cipio mundi quando michael archangelus
 cum angelis suis pugnavit contra lucife-
 rum et omnes ei adherentes: et eum de celo
 expulit. dum dei equalitatem appetit: et
 deo similis esse voluit. Dicit enim Isidorus
 quod postquam creatus est perpendens eminentiam
 nature et profunditatem scientie sue in suum crea-
 torem superbiuit intantum quod se deo equare vo-
 luit. Unde dicit magister li. ij. dist. vi. Simi-
 lis quidem deo esse voluit non per imitationem
 scilicet virtutum sed per equalitatem potentie.
 Unde dixit ut habetur. Esai. xliij. Ascen-

dam in celum et exaltabo solium meum supra astra celi: et ero similis altissimo. Non dixit de celo empyreo: quia ibi erat. sed de celo trinitatis. Unde dicit magister. Et vocat celum dei celsitudinem cui par fieri voluit. ideo dixit. ascendam in celum. id est ad equalitatem dei. Et cum lucifer sic equalitatem dei appetisset archangelus michael celestis exercitus signifer adueniens ipsum luciferum cum suis sequacibus expulit de celo empyreo in istum caliginosum aerem cum omnibus sociis sine prauitatis. Unde de isto prelio et victoria dicitur Apoca. xij. Factum est prelium magnum in celo. Michael et angeli eius preliabatur cum dracone. Et draco pugnabat et angeli eius et non valuerunt. neque locus eorum inuentus est amplius in celo. Unde dicit magister lib. ij. dist. vi. quod eis non est concessum habitare in celo: quia locus est clarus et amenus. nec in terra nobiscum ne homines nimium infestarent: sed in aere caliginoso qui est eis quasi carcer usque ad tempus iudicij. tunc autem detruentur in baratrum inferni. Secunda victoria angelorum quam quotidie obtinet cum demonibus est quod contra eos pro nobis pugnant et nos ab eorum temptatione liberant et protegunt ne nobis tantum nocent quantum ipsi desiderant. Nam dicitur. i. Petri. v. Aduersarius vester. dyabolus tanquam leo rugiens circumit querens quem deuoret. Sed angeli protegunt nos. Unde psalmus. Angelis suis deus mandauit de te etc. Unde figura huius habetur Apoca. vii. ubi dicitur. Uidit alterum angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum dei vultus: et clamauit voce magna quattuor angelis quibus datum est nocere terre et mari dicens. Nolite nocere terre et mari neque arboribus quousque signemus seruos dei in frontibus suis. Quid est illud signum aliud nisi quod imprimunt cordibus nostris memoriam dominice passionis ut sic semper gemamus et doleamus de peccatis que sunt causa mortis christi. et si sic sumus signati spiritualiter signo thau in frontibus nostris: tunc nullo modo possunt nobis nocere. unde dicitur Ezechie. ix. Signa thau super frontibus viroorum gementium et dolentium. Sequitur. Super quem videritis signum thau ne occidatis. Nam signum sancte crucis est tante virtutis quod angeli imprimunt nobis quod demones per hoc maxime impugnantur. Unde hoc cognoscens in spiritu sancto. psalmus. dicit. A dextris est mihi. Requie inuentionis crucis. h. Unde zach. iij. Angelus suscitauit me quasi virum qui suscitatur a somno suo. scilicet imprimendo. mihi

memoriam dominice passionis. Tertia victoria erit in fine quando archangelus michael pugnabit contra antichristum pro nobis ante nouissimam diem et ipsum occidet. Unde dicitur Danie. xij. Tunc enim princeps magnus consurget michael. et pro electis tanquam adiutor et protector contra antichristum firmiter stabit. Deinde ut dicit glo. super illud Apoca. xij. Uidi unum de capitibus eius quasi occisum in montem. Antichristus simulabit et finget se mortuum et per triduum latens: postea apparebit dicens se suscitatum. Arteque magica ferentibus eum demonibus in aera ascendet. et vniuersis mirantibus adorabunt eum. Tandem in monte oliueti ascendens ut dicunt doctores. Et glo. super illud. ii. Thessalo. ij. Et tunc reuelabitur ille iniquus quem dominus iesus interficiet spiritu oris sui. Unde dicunt. Dum antichristus stabit in papilione et in solio suo in illo loco contra quem dominus ascendit ad celos michael adueniens interficiet ipsum etc. **S** Tercio principaliter dicitur memoria sancti michaelis propter ministerium eorum. Unde in hac solennitate omnium angelorum memoriam habemus. et omnes generaliter honoramus propter ministerium eorum. Nam ipsi sunt nostri ministratores. Unde ad Heb. i. Omnes sunt administratores spiritus missi in ministerium propter eos qui capiunt hereditatem salutis. Unde notandum quod angeli exercent triplex ministerium circa uos. Primo increpant hominem qui per peccatum recessit a deo ut redeat. Hoc figuratur nobis Gene. xvi. Ubi dicitur quod agar fugiens a facie zara domine sue occurrit ei angelus domini et dixit ei. Unde uenis: aut quovadis? Que respondit. A facie zaray domine mee fugio. Dixitque ei angelus domini. Reuerte ad dominam tuam et humiliare sub manu eius. Moraliter agar interpretatur aduena. et significat hominem qui est aduena in hoc mundo: quia non est in celesti paradiso que est patria sua. zara autem interpretatur princeps: et significat deum qui est rex regum et dominus dominantium. Ab illo domino fugit homo quando se elongat a deo per peccatum. iuxta illud psalmus. Longe a peccatoribus salus. unde dicit Esa. lix. Peccata vestra diuiserunt inter vos et deum vestrum Ideo angelus occurrit dicens. Reuerte ad dominum deum tuum a quo recessisti per peccatum. et humiliare sub manu eius. Cuius exemplum bene habetur in sancto petro in carcere herodis detento cathenis. Unde dicitur

Act. xii. q̄ angelus dñi astitit dicens. Surge velociter ⁊ ceciderunt cathene de manu eius. Per petrum intelligit peccator. Nam ip̄e dicit Lu. v. Homo peccator suus dñe. Sic peccator per pctm̄ detētus est in carcere herodis. i. in potestate dyaboli viculis firmissimis. De quib⁹ dicit Aug. viij. p̄fes. Ligatus eram nō ferro sed mea ferrea volūtate. Uelle meū tenebat inimicus meus: ⁊ inde mihi cathenā fecit ⁊ cōstrinxerat me. Sed cum hō sic per ip̄m pctm̄ est ligatus: tūc angelus monet eum vt per p̄niam exeat d̄ peccato dicens. Surge velociter. tunc liberabitur ⁊ redit ad deum. Sc̄do angeli exercent ministeriū: circa nos labia peccatoris purgando vt cōfiteatur pctā sua. Nam qñ homo pctā sua vult cōfiteri. tunc dyabolus restringit eū ne confiteatur ⁊ sic maneat in feditate peccati. iuxta illud p̄s. Obmutui ⁊ siliui a donis ⁊ dolor meus reno. est. Uñ Esa. vi. in p̄sona peccatoris. Ue mihi qz vir pollutus labijs ego sum. Sed angelus dñi est in ministeriū ⁊ purgat homini labia vt cōfiteatur: ⁊ sic mundeat ⁊c. Hoc figuratur nobis Esa. vi. vbi cū p̄pheta vidisset dñm sedentem sup solum excelsum. ⁊ angelos circumstātes clamauit. Ue mihi qz vir pollutus labijs ego sum. Sequitur. Et volauit vnus ad me de seraphim. ⁊ in manu ei⁹ calculus ignitus. i. carbo vel lapis ignit⁹ cui terigit os meū ⁊ dixit mihi. Ecce tetigi labia tua: et auferet iniquitas tua ⁊ mūdabitur pctm̄ tuum. Et sic p̄t̄ q̄o angeli ministrant peccatoribus inspirādo eis vt cōfiteātur ⁊ sic mūdantur. Tertio angeli exercent ministerium cōfortando hoīem in bono vt perseueret in bonis operibus. Dyabolus em̄ semper nititur hoīem impedire: vt deficiat in bono: qz scit q̄ nemo sine p̄seuerantia pōt attingere brauium eterne vite. Nā saluator dicit Qui p̄seueraue. vsq̄ in finē ⁊c. Ideo angeli cōfortant hoīem ⁊ custodiūt eū in p̄seuerantia. vñ d̄r Dan. x. q̄ daniel dixit. Nō remansit in me fortitudo s̄ ⁊ sp̄s mea imutata est in me ⁊c. marcū. nec habui in me quicq̄ viz tetigit me angelus ⁊ cōfortauit me ⁊ dixit. Noli timere vir desiderioꝝ. Pax tibi cōfortare ⁊ esto robustus. Nūquid scis q̄re venerim ad te. s. te cōfortādo. Nūc igit̄ ego reuertar vt p̄lier aduersum p̄ncipē persarum. Et nemo est adiutor me⁹ nisi Michael archāgelus. Sic certe angelus confortat hominē vt in bono perseueret ⁊ viriliter pugnet cōtra principem persarum. i. dyabolum. Quarto principaliter dicit apparitio p̄pter ostensionē ⁊ p̄ntiam sancti Michaelis ⁊ a-

liorū angeloz. Ipsi em̄ valde feliciter apparuerūt hoibus qñ sunt missi a deo. Unde d̄r Judicū. xiiij. q̄ erat quidā vir de stirpe Mannoie Manne. scz pater Sampsonis habēs vxorē sterile cui scz mulieri apparuit angel⁹ dñi ⁊ dixit ad eam. Sterilis es ⁊ absq̄ liberis: sed cōcipies ⁊ paries filiū. ipse incipiet liberare israel de manu philistinor. Ecce q̄ modo feliciter apparēt. Uñ notandū q̄ angeli tripliciter apparuerūt ac apparēt. s. feliciter. felici⁹. felicissime. Et p̄rio feliciter nobis annūciando tpalem irā dei esse placatā. Unde legit̄ q̄ tēpore Greg. pape. viij. ydus Maij. angelus dñi apparuit ⁊ gladiū cruentatum tergēs. in vaginā reuocauit qd̄ sic accidit. Nam vt legit̄ in legēda sc̄ti Gregorij. Require ibidē. Secundo apparent feliciter nos p̄seruando a malo. Cuius exemplum ⁊ figuram habem⁹ Dan. iij. Ubi angel⁹ dñi cū tribus pueris in fornacē descendit ⁊ fecit mediū fornacis quasi ventū rois flantē ne calor ignis eos cōbureret. quia rege Nabuchodonosor fuerāt missi in fornacem ignis ardētis. scz sydrac. misac. ⁊ abdenago. eo q̄ statuā aureā ⁊ ydola noluerūt adorare. sed solū deum verū. Unde sequitur q̄ rex dixit. Nōne missimus tres viros in medio ignis cōpeditos. Cui respōderūt iudices ⁊ duces ⁊ magistratus. Vere rex. Tūc ait. Ecce ego video viros solutos quattuor ambulantes in medio ignis et nihil corruptionis in eis est. ⁊ species quarti similis filio dei ⁊c. Tertio apparent felicissime aiabus sanctis in choris eoz. vbi cū ip̄s eternaliter gaudēt ⁊ letātur. Unde saluator Luce. xv. Dico vobis gaudiū erit in celo corā angelis dei super vno peccatore penitentiā agēte. Omnes em̄ electi assumuntur ad ordines angelorū. Unde x̄ps in ascensu suo electos suos. Require ascensionis.

¶ De sc̄to Luca euāgelista. Sermo. lviii.

Salutat vos lucas me-

dicus charissimus. cuius laus est in euāgelio per oēs ecclesias Col. iij. ⁊. ij. Cor. viij. p̄ secūda particula. In quibus verbis tria notantur in quib⁹ sanctus lucas tripliciter cōmēdat̄. Primū est medicina salubris siue salutaris. qd̄ notatur cū dicitur. Salutat vos lucas medicus. Sc̄dm̄ est actus siue dilectio cordialis cū addit̄. charissimus. Tertiu est cōmēdatio vniuersalis cū concluditur. ⁊ qd̄ scribit̄. ij. Cor. viij. Cuius laus est in euāgelio per oēs ecclesias. U Dico primo q̄ in h̄bis p̄missis notatur medicina

salubris: cum dicitur. Salutat vos Lu. me. Est notandum quod sanctus Lucas dat nobis spiritaliter in suis euangelijs triplicem salutarem medicinam scilicet quod medicina est triplex. Est enim medicina secundum medicos naturales. Preseruatua. curatiua. et melioratiua. hanc triplicem medicinam dat nobis sanctus Lucas. Primo dat medicinam preseruatiuam que est summe necessaria. quia conseruat a casu mali et peccati. Unde dicit Dionysius. in li. de angelica hierarchia. c. vii. parte. x. Optimum genus purgationis est non a sorde que inuenit sed ne inueniat. Certe hanc medicinam dedit nobis lucas in sua sancta euangelica doctrina ut homo preueniat ne eterna morte moriatur per peccatum mortale. quod secundum dictum sapientis Ecclesiasticus. ix. Nescit homo finem suum. Iam optima medicina est ut homo preueniat ne inueniatur dormiens. id est in peccato mortali existens homo enim in peccato mortali existens est quasi homo dormiens. Unde docet et scribit in sua euangelica doctrina. Luc. xii. quod saluator dixit. Sint lumbi vestri precincti et lucer. ar. in mani. vestris. et vos similes homini. expectati. do. sicut enim reuertatur a nuptijs. ut cum venerit et pulsa. cense. ape. ei. Et si venerit in secunda vigilia: et si in tertia vigilia venerit et ita inuenierit beati sunt serui illi: scilicet quos inuenierit vigilantes. id est sine peccato. Hoc autem scitote quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret vniuersos et non sineret profodi domum suam. Et vos estote parati. quia qua hora non putatis filius hominis venire. Unde dicit Augustinus. Tempus huius vite nihil aliud est nisi cursus ad mortem in quo nemo stare permittitur: sed omnes pari modo videntur. Et dicit Gregorius. Si sciret homo horam qua de hac carne migrare deberet: posset quidem aliud tempus delictis aliud penitentibus veniam promissit die crastinum non spopondit. Quare bene Lucas dat nobis optimam medicinam cum sic docet nos vigilare etc. Secundo dat medicinam curatiuam: cum enim homo per peccatum infirmatur tunc multum indiget medicina curatiua ne moriatur in infirmitate peccati. sed ut deum inuocet ut ei misereatur. Nam ipse dicit Lu. v. quod Christus dixit. Non veni vocare iustos. scilicet sanos: sed peccatores scilicet infirmos peccato. Et rationem ostendit ibidem dicens. Non egent qui sani sunt medico: sed qui male habent. Iam dat nobis medicinam curatiuam. scilicet ut deus inuocemur ut nobis misereatur et sanet nos. Unde scribit Luc. xviii. quod duo homines ascenderunt in templum ut orarent. unus pharisaeus. et alter publicanus. Nota sequenter sequitur. Descendit hic iustificatus in domum suam. id est sanus et liber ab omni morbo peccati. Ecce quomodo dat curatiuam me-

dicinam. Et iam dicit Augustinus in li. de doctrina christiana. Scimus quod nullus potest saluari nisi fuerit iustificatus. iustificari non potest sine meritis. merita habere non potest sine gratia. gratiam habere non potest quis nisi impetret vel petat in oratione: quare docet nos Lucas etc. Tertio dat medicinam melioratiuam que sanitatem auget et in melius commutat. Ista autem medicina est diuitias et temporalia relinquere. quod hominem non esse debilitat: sed etiam in laqueum et temptationem dyaboli inducit et incidere faciunt. iuxta illud. i. Thimoteus. vi. quod diuites fieri volunt incidunt in temptationem et in laqueum dyaboli. et desideria multa et inutilia et nociua quae mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas. Certe contra hanc infirmitatem dat nobis bonam medicinam Lucas. xviii. cum dicit. Omne quodcumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in celo. Ecce quomodo etc. Unde dicit Hieronymus de eo. Eius verba aie languenti sunt medicina. Et secundo principaliter dico quod notatur actus seu dilectio cordialis cum additur. charissimus. Est notandum quod ipse habuit triplicem actum cordiale seu dilectionem. quare merito dicitur charissimus. scilicet ad deum. et ad primum. et ad seipsum. Primo habuit actum cordiale seu dilectionem ad deum. Unde dicit Luce vltimo. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur nobis in via etc. Dicit enim Bernardus. quod homo ordinatur ad deum et ad eius dilectionem tripliciter. scilicet affectione. cogitatione. et intentione. quibus tribus sanctus lucas fuit totaliter ordinatus. Quod bene ostendit Luce vltimo. ubi dicitur quod ipse die dominice resurrectionis quesuit toto cordis desiderio affectione. cogitatione. et intentione christum. ideo de nulla alia re quam de christo loquebatur. Unde dicit hystoria. Duo ex discipulis iesu ibant in castellum ab hierusalem cui nomen emaus: scilicet Lucas et Cleophas. Nam secundum Gregorium. Lucas ex humilitate nomen suum siluit et nomen socii sui: scilicet cleophas expressit. Isti duo loquebantur adinucem de iesu et de omnibus hijs que acciderant sibi. Et factum est dum sic fabularentur. scilicet ex vera dilectione de iesu. et ipse iesus appropinquans ibat cum illis. Et sic appropinquauerunt castello quo ibant. Et ipse finxit se longius ire. et coegerunt illum dicentes. Mane nobiscum domine quoniam aduersperascit et inclinata est iam dies: et intravit cum illis. Unde sanctus Lucas bene potest dicere illud Canticozum. iij. Quem diligis anima mea. scilicet christum et non inueni. Sequitur. Cum paululum pertrassissem. scilicet de hierusalem ad

castellum tunc inueni. scilicet in via quem diligit anima mea tenui eum. nec dimittā donec introducam illum in domum. Unde benedixit. Mane nobiscum domine. Et sic patz quō fuit ordinatus ad deum affectione cogitatione et intentione. Unde dicit Bern. Qui amat ardentius currit veloci⁹ et apprehendit citius. Et ideo dicit Deutero. iij. Cur quesieris deū tuū inuenies eum si toto corde quesieris eum. Scdo habuit actū cordialem ad primū. Tria autē sunt fm Rich. de sancto victore que primo debemus. scilz nostrum posse. nostrū velle. et nostrum agere in obsequiis. Istū triplicē actū cordialem habuit scdus Lucas ad primū. Dedit em̄ primo primo suo posse suum in subsidijs. Quod patz ex hoc q̄ scdō paulo in omnibus suis tribulationibus semp̄ adhesit ab eo nūq̄ discedēs. Unde dicit. ij. Thimo. iij. Lucas est mecum solus. Et. ij. Cor. viij. dicit de eo. Nō solum aut sed et ordinatus est ab ecclesijs comes peregrinationis nostre in hanc gratiā que ministratur a nobis ad gloriam dñi. Secūdo dedit suū velle in desiderijs. Quod patz ex hoc q̄ eis salutem eternam desiderauit. Unde Col. iij. Salutem vos lucas medic⁹. glo. id est eternam salutem exoptat. Tertio dedit suum agere in obsequiis. Quod patz ex hoc q̄ dñm quē existimabat esse peregrinum ipm tanq̄ primum hospitiū recepit dicēs. Mane nobiscū dñe etc. et ei omne obsequium charitatis exhibuit. Nam fm Grego. Ipse fuit socius Cleophe. dū iuit in emaus. y Tertio habuit actum cordialem ad scipm vt sancte et iuste viueret ac cōtinēter. Un̄ dicit Bern. q̄ cōtinentia siue virginitas optime disponit hoīem. scz vt diligat se. et per consequens diligat a deo. Un̄ puer. xxiij. Qui diligit cordis mūdiciā: et hoc quātū ad scipm habebit amicū regē scz deum. Et dicit Beda sup Lucam. Sicut xp̄us in summa pace natus fuit vt se pacem diligere oñderet sic de virgine natus est vt virgineuz decus summe diligere demonstraret. Certe hoc virgineū decus quo sibi deo factus est dilect⁹ in se habuit scdus Lucas. Unde legit̄ eius legenda et testatur Hiero. q̄ a puericia sua fuit castissimus. et nec vxorem: nec filios habuit. sed castitatez toto tpe vite sue suauit. Ideo ppter eius puritatez fuit gloriose virgini Marie ita familiaris q̄ ex ei⁹ ore sanctissimo de ortu precursoris et natiuitate ac infantia xp̄i factum et veritatez audiuit. Et cum iam scripta essent euangelia per Matheum et Marcū sp̄scdō instigante Lucas volumē euangelij pdidit: qd̄ incepit a muni-

sterio templi per sacerdotem zacharias di. fuit in diebus herodis regis sacerdos zacharias noīe de vice Abia. et vxor illi de filiabus Aaron. et nomē eius Elizabeth etc. Virgo em̄ beata omnia cōseruabat in corde suo. vt dicitur Luc. ij. vt postmodum scriptoribus reseraret. vt dicit glosa ibidem. Omnia que a domino facta vel dicta cognouit i memoria recondebat vt cum tempus scribendi vel predicandi incarnationis aduenerit sufficienter vniuersa prout gesta essent posset explicare querentibus. Unde etiaz Bernardus assignans rationem. Quare angelus beate virgini nunciauit conceptuz Elizabeth ait. Ideo conceptus Elizabeth nunciatur Marie. vt nunc saluatoris: nunc precursoris edoceret aduentus rerum et ordinem tenens ipsa postmodum melius scriptoribus et predicatoribus veritatem euangelij reseraret que plene de omnibus a principio celitus fuit instructa. Unde ipa euangelis multa dixit de veritate euangelica. Et specialiter sanct⁹ Lucas recurrit ad eā tanq̄ ad arcam testamenti. et ab ea de multis certificatus fuit. Precipue de hijs que sibi soli constabant sicut de angelica annunciatione et christi natiuitate et huiusmodi. de quib⁹ solus Lucas agit. Actus apostolorum etiam sicut ipse viderat conscripsit. Ex quo bene patet quod fuit purus homo cum dignus fuit a virgine omnium virginum nec recipere euangelium. Nam vt dicit Bern. Diuina sapientia est candor lucis eterne. et candidam oportet esse animam in qua sedere elegerit. Quare de co di. xp̄s Canti. v. Dilectus meus candidus et rubicundus electus ex milibus. Unde bene dicit Lucas qd̄ interpretat̄ cōsurgens vt eleuās. Ipse fuit nāq̄ cōsurgens ab amore mūdici in quo sia maculatur et vilis efficitur. ac sibi ipsi et deo odiosa. eleuās se in amorez dei per mūdiciam mentis et corpis. Un̄ etiam dicit lucas a luce. Unde bene figurat⁹ est seu figuratur per quartuz animal qd̄ Ezechiel in spiritu vidit. cui⁹ facies erat similitudo bouis seu vituli. Ezech. i. Mem sicut vitul⁹ in veteri lege immolabat deo tanq̄ sacrificiū acceptabile. sicut paulus dicit Hebre. ix. Qd̄ eius vitule aspersus inq̄natos sanctificat ad emūdationē carnis. et ps̄. dicit Tūc acceptab̄ sacrificiū iusticie. i. mūdicie. oblationes et holocausta tūc imponēt sup altare tuū vitulos. Sic san. lucas in pfecta puritate offerebat se deo in amore dignum sacrificiū. Juxta doctrinā ap̄li Roma. xij. Obsecro vos p misericordiaz dei vt exhibeatis

corpora vestra hostiam sanctam deo placē-
tem. Quod fecit Lucas. Unde specialiter
instigante spiritu sancto circa templū et
sacrificium immolatus fuit. Bos siue vultus
est aīal morosum. per quod intelligit di-
cretō immolantiū. Unde dicit Hieron. de pprie-
tātibus quattuor euangelistarū. Matheus
in homie figurat: quia principaliter circa
christi humanitatem immorat: id est versa-
tur. Lucas in vitulo agens de christi sacer-
dotio ac sacrificio. Marcus in leone eui-
dentius scribens de resurrectione. Catuli
em leonū vsq; in diem tertū quasi mortui
iacent. sed rugitu leonis in die tertio excitā-
tur. Iohānes in aquila figuratur. ceteris
altius volans de diuinitate. Unde xp̄us de
quo scribunt oīa ista in se perfecte habuit.
Fuit em homo natus de virgine. Vitulus
in passione. Leo in resurrectione. Aquila in
ascensione. Et sic sanctus Lucas per faciē
bonis seu vituli ostenditur quod recte fuit or-
dinatus quōtum ad sacrificiū et puritatem.
quare merito et charissimus. 3 Tertio
principaliter dico quod notatur comendatio
vniuersalis cum dicitur. Cuius laus est in euan-
gelio per omēs ecclesias. Est notandum quod
ipse comendatur per omēs ecclesias. s. mili-
tantem et triūphantem ppter tria. quorū
duo habuit in ecclesia militate. et tertium in
ecclesia triūphante habet. Primum est digni-
tas officij. Secundum sanctitas exercitij.
Tertium est felicitas premij. Dico primo
quod ipse comendatur in ecclesia militante pro-
pter dignitatem officij. Fuit em euāgelista
Est aut euāgelista fidelis seruus et nūcius
dei qui verbum dei fideliter nūciat et pecca-
ta increpat. Ideo dicit ap̄tus. iij. Thi. iij.
Tu vero vigila in omibus labora. op̄ fac
euāgeliste. ministerium tuū imple. Sequi-
tur. predica verbum. argue. obsecra. incre-
pa in omni patientiarū doctrina. Certe hoc
fecit sanctus lucas: quia verbum dei semiauit
fideliter. Unde dicit ap̄tus. iij. Cor. viij. Mi-
simus aut cum illo. s. ad predicandū fratrem
nostrū. s. Lucā quē pbauimus in multis se-
pe sollicitū esse. s. p̄dicādo et fidē xp̄i annūciā-
do et testimoniū de xp̄o dādo. Un̄ dicit Lu. vi.
quod quā Lucas et cleophas in die pasche coe-
gerūt xp̄m di. Mane nobiscū dñe quā adue-
sperāscit: tūc intrauit cū eis domū. et iterp-
tabatur eis scripturas. et fregit panē et de-
dit eis. et aperti sunt oculi eorū et cognouerūt
eum. et sic ipse euāuit ab oculis eorū. Tunc
surgentes eadē hora regressi sunt in hieruz-
et inuenerūt congregatos. xi. et eos qui cū eis
erant di. quod surrexit dñs vere. Et ipi narra-

bant que gesta erant in via et quomodo co-
gnouerūt eū in fractōe panis. Ideo dicitur in ei-
legenda. Fidem sc̄ti Luce paulus asseruit
dum eum fidelem in dño dicit. Un̄ bñ com-
petit sibi quod scribit Josue. iij. Magnifica-
uit dñs Josue coram omni israhel. vt esset te-
stis magnus testis fidelis et verus. Josue in-
terpretatur saluatio. et bñ significat lucam quod
viam salutis docuit et cōscripsit. hūc magni-
ficauit dñs sup oēm israhel. i. omēs ecclesias.
Ideo bene verificatur de eo illud Esa. xliij.
Ecce seruus meus suscipiā eū. electus me-
complacuit sibi in illo ania mea. dedi sp̄m
meum sup illū. Sc̄do dico quod ipse comendatur
in ecclesia militante ppter sanctitatem vite
et exercitij. Ipse em duxit sanctam vitam ad
quam eum xp̄us elegit et omēs suos discipu-
lus. sicut ipse di. Jo. xv. Ego vos elegi de mū-
do vt eatis etc. s. ducendo sanctā vitam. Quod
fecit sc̄tus Lucas. Unde legitur in ei-
legenda quod ipse fuit syrus natione arte medicus.
et vnus de lxxij. discipulis dñi. et fuit tante p-
fectionis et optime vite quod seruebat xp̄o sine
crimine die noctūq; p. lxxij. ānos vite sue
et specialiter castigauit corpus suū. p amo-
re Jesu xp̄i. Un̄ canit ecclesia de eo. Inter-
ueniat id est intercedat pro nobis quesumus
dñe sanctus Lucas euāgelista qui crucis
mortificationem iugiter in suo corpore pro-
tui nois amore portauit. Unde bñ figurat
nobis Ezech. ij. in libro quez vidit Ezechel
cū dicit. Uidi et ecce liber et expandit illum
corā me qui erat scriptus intus et foris. Et scri-
pte erant in eo lamentationes. carne. et ve.
Moraliter per librum istum scriptū intus
et foris lamentatione. carne et ve. bñ figu-
ratur san. Lucas qui intus in corde et foris
in corpore habuit lamentū passionis Jesu
xp̄i. ppter quā compatiebatur sibi. et in cor-
pore per mortificationez carnis. Quare be-
ne potest dicere illud Gal. vi. Mihi autem
absit gloriari etc. et illud. decetero nemo mi-
hi molestus sit. ego em stigmata etc. Nec mi-
rum quod ipse multum dilexit xp̄m. et speciali-
ter scripsit in euāgelij suis carnē passio-
nis xp̄i. in signū huius quod habuit in corpore et in
corde. Nam dicit Dyo. Quod amor est virtus
trāsformatiua amantē in amatū. Ideo sc̄s.
Lucas ppter feruorē amoris fuit transfor-
matus in passionē xp̄i. Un̄ bñ dicitur de eo illud
Eccle. xliij. Nō est inuētus similis illi i glo-
ria. et militantis ecclesie qui cōseruaret le-
gem excelsi etc. A Tertio dico quod ipse co-
mendatur in ecclesia triūphante ppter fe-
licitatem premij. Ipse em ppter suam san-
ctam vitam est feliciter in celo honoratus.

Nam christus dicit Joh. xij. Si quis mihi ministrat me sequatur. Et ubi ego sum illic et minister meus erit. Unde si quis mihi ministrat honorificabit eum pater meus etc. Qualiter autem sanctus lucas in celo sit honoratus et ab hominibus mundi miseria vocatus ostendit. Nam legitur quod deus eum vocavit ad supernam vitam dicendo sibi. Veni dilectem ad me. Et sic obiit anno lxxiij. vite sue. et sepultus est in bithynia plenus spiritu sancto. Cuius natalicium celebratur xv. kal. novembrii. Ideo bene figuratur nobis in ionatha. i. Macha. x. de quo dicitur quod rex alexander magnificavit ionatham. et scripsit eum inter primos amicos regis. Per ionatham qui interpretatur donum colubae significatur sanctus lucas qui benedicitur donum colubae cum fuit plenus spiritu sancto. Per regem intelligitur christus qui magnificavit eum in celo quod sedet inter primos amicos eterni regis. unde dicitur christus Mat. v. Qui secerit et docuerit hic magnus vo. in reg. ce. Unde haec gloria in laudem amicorum dei quam habuit in ecclesia triumphante. s. in celo cognovit. ps. in spiritu sancto cum dicit. Numis honorati sunt amici tui deus etc.

Undecim milium virginum. Sermo. lxx.

Agnus qui in medio throni

est regit eos et deducet eos ad vite fontes aquarum. Apoc. vij. charissimi. dicit enim Grego. quod cuncta facta sunt ex nihilo. et eorum essentia ad nihil tenderet nisi ea auctorum omnium manu regumini contineretur etc. Aristo. ix. ethi. dicit. Quanto quis diligentius obsequitur tanto maiorem gratiam obtinebit. Hinc est enim quod ille sancte virgines christo in vita sua in omnibus virtutibus servierunt necnon propter eum martyrium susceperunt. Ideo magnam gratiam in celo ab ipso obtinuerunt. s. refectionem divine dulcedinis: quare dicitur. Agnus qui in medio throni est etc. In quibus quidem verbis duo notantur: in quibus laus et preconium sanctarum undecim milium virginum ostendit. Primum est familiaris seu salutaris per christum instructio: quod notatur cum dicitur. Agnus qui in medio throni est etc. Secundum est delectabilis earundem virginum per christum refectionis. quod notatur cum additur. Et deducet eos etc. **S** Dico primo quod notatur familiaris instructio a christo cum dicitur. Agnus qui in medio throni est etc. Christus enim qui est verus agnus dei dicitur in medio throni etc. quod est media persona in trinitate. Ille agnus salubriter instruit istas sacras virgines. et eas per vias perfectionis et virtutum regit et deducit. Juxta illud. ps. Deduxit

eos in viam rectam ut irent in civitatem habitationis. scilicet celestis patrie. Circa quod notandum quod christus qui est sapientia dei patris ac veritas et via per influentiam suae gratiae in mentibus sanctarum virginum triplicem litteram scripsit: per cuius doctrinam se ordinaverunt ad vitam sanctae vite. Juxta illud Jerem. xxxi. Dabo legem meam in eorum visceribus: et in corde eorum scribam eam. et ero eis in deum: et ipsi erunt mihi in populum. Prima littera fuit descripta colore viridi. secunda littera colore albo. tertia littera colore caelestis. Per colorem viridem intelligitur fecunda virtus fidei. Per colorem album intelligitur virginalis puritas. Per colorem caelestem intelligitur fervens desiderium celestis gloriae. Quae tria perfectissime fuerunt in istis virginibus ut patet in eorum legenda. Legitur quod passio undecim milium virginum hoc ordine facta est. Fuit enim in britania quidam rex nomine nothus vel maurus. qui generavit quandam filiam nomine vsulam. Hec mirabili honestate morum sapientia et pulchritudine pollebat: ita quod eius fama undique volabat. Rex autem anglie cum nimis prepotens esset et multas nationes suo imperio subiugaret. Audita fama huius virginis beatum se per omnia fatebatur si predicta virgo suo unigenito copularetur. Juuenis vero ad hoc plurimum estuabat. Miserunt igitur solennes nuncios ad patrem vsule cum magnis promissionibus et blanditijs addentes magnas minas si ad dominum suum vacuum reverterentur. Rex vero cepit plurimum anxari: eo quod filiam fide christi insignitam cultori idolorum tradere deberet. sciens etiam filiam forte nullatenus consentire. quare plurimum regis ferocitatem formidavit. Filia vero divinitus inspirata suasit patri: ut predicto regi assensum preberet. Ea tamen conditione proposita quod ipse rex cum patre virginis decem virgines electissimas sibi ad solatium traderet. Et tam sibi quam aliis mille virgines assignaret: necnon indutias triennij sibi daret ad dedicationem suae virginitatis. Et quod ipse juuenis baptizaretur in his tribus annis in fide instrueretur. Sapienter quidem vsa consilio ut aut difficultate propositae conditionis seu petitionis animi eius scilicet regis ab hoc diceret: aut hac oportunitate seu spacio temporis predictas virgines secum deo dicaret. Juuenis hac conditione libenter accepta apud patrem suum institit quod protinus baptizatus est: ac cuncta que virgo petierat imperavit. Interim ipsa virgo cum decem aliis virginibus nobilissimis quarum quilibet sicut et ipsa mille virgines seculi haberet

cepit velle peregre proficisci ut sic eas ad fidem converteret: ac eas secum deo dicaret. Et post triennium si deo placeret suo matrimonio se offerret: pater vero puella ordinavit ut filia sua quam valde dilexit in comitatu suo haberet viros quorum solatio tam ipsa quam eius exercitus indigebat. Virgo autem antequam consentiret in matrimonium iuuenis dedit se orationi cum lacrymis: in qua pre fatigatione modicum obdormiens, de toto ordine vite suae glorioso triumpho martyrii sui divinitus est edocta. Undique igitur divina ordinatione et inspiratione virgines confluerunt. multi etiam episcopi ad eas confluerunt ut secum pergerent. Inter quos fuit patulus basilienensis episcopus qui eas usque romam perduxit: et inde reversus cum eis martyrium suscepit. Sancta quoque gerasina regina sicilie que virum suum regem crudelissimum quasi de lupo fecerat agnum, sororum matris episcopi et daric matris sancte vrsule cum pater sancte vrsule eidem regine per litteras factum intimasset. Illa continuo deo inspirante cum quatuor filiabus suis. scilicet sabilla, iuliana, victorina, et aurea, et parvulo suo adriano qui amore sororum suarum relicto regno usque in britanniam navigavit, cuius consilio virgines de diversis regnis colligebantur: etiam venerunt. Juxta conditum igitur sumptis virginibus et preparatis comilitonibus suis regina vrsula secretum revelavit sicut divinitus fuit edocta: et in novam militiam omnes conjuravit: et sic inceperunt peregre proficisci. Consuebantque perceres et primates ad tam grande spectaculum: et omnes admiratione et gaudio replebantur. Tandem cum sancta vrsula virgines omnes ad fidem converterisset sub spacio vnius diei scilicet prospero vento ad portum gallicum, id est puincia habens plures divisiones, qui portus tiella dicitur, et inde coloniam devenerunt. Ubi angelus domini sancte vrsule apparuit: et predixit eas omnes illuc integro numero reversuras, et ibidem coronas martyrii percepturas. Inde igitur ad ammonitionem angeli tendentes romam ad urbem basilicam applicuerunt, et ibidem relictis naubus pedestres romam venerunt. Ad quam adventum papa cyriacus qui potiano successerat valde gaudens est cum ipse de britannia esset oriundus et multas inter eas consanguineas haberet cum omni clero ipsas in summo honore suscepit. In ipsa vero nocte pape divinitus revelatur eum cum ipsis virginibus palmam martyrii percepturum. Quod apud se celas: multas ex ipsis que adhuc non fuerunt baptizate baptizavit. Tandem in conventu omnium propositum suum indicavit, et coram omnibus dignitatem

et officium resignavit. Sed cum omnes reclamarent: et maxime cardinales qui cum delirare putabant, eo quod relicta pontificatus gloria post quasdam mulierculas fatuas irrevellent. Ille nullatenus acquiescens quedam sanctum virum qui ametos dictus est loco sui in pontificem ordinavit. Et quia sedem apostolicam inuito clero reliquit, ideo nomen eius idem clerus de cathalogo pontificum abrasit. Duo autem iniqui principes romane militie, scilicet maximus et africanus videtes magnam multitudinem virginum, et quod multi et multe ad easdem confluerunt, timuerunt ne per eas religio christiana cresceret, quas propter iter eorum diligentius explorantes miserunt nuncios ad iulium cognatum suum principem gentis hunorum, ut educto exercitu contra eas: ipsas cum veniret colomiam trucidarent. Sanctus autem cyriacus cum illa nobili multitudine egressus est de urbe. Secutus est autem eum vincetius presbyter cardinalis, et iacobus archiepiscopus antiochie. Qui cum papam tunc temporis visitasset et de adventu virginum audisset: se socium passionum earum fecit. pluresque episcopi qui eo tempore romam advennerant predictis virginibus adhaeserunt. Etherius quoque sponsus sancte vrsule manens in britannia per visionem angelicam a domino admonetur ut matrem suam hortaret fieri christianam. Pater autem eius in eo anno quo christianus factus fuerat mortuus est, et etherius filius eius eidem in regno successit. Cum autem sacre virgines cum predictis episcopis a roma rediret, etherius a domino admonetur ut peritus surgens spose sue occurreret, ut cum ea in colonia palmam martyrii accipiat. Qui divinis monitis acquiescens matrem baptizari fecit. Et sic cum matre et sorore sua nomine florentina iam christianam necnon et clemente episcopo ipsis virginibus obvias se eidem sociavit ad martyrium. Alii etiam episcopi plures ac virgines regine per visionem admoniti: predictis virginibus iunxerunt. Et sic omnes virgines cum illis coloniam redierunt: et ipsam iam ab huius obsessam invenerunt. Quas barbari videtes super eas cum magno clamore irruerunt: et quasi lupi fenietes in oves totam illam multitudinem occiderunt. Cum autem ceteris iugulatis ad sanctam vrsulam venissent videns eam princeps pulcherrimam obstupuit, et consolans eam super necem virginum, promisit quod eam sibi conjugem copularet. Sed cum hoc illa penitus respuisset, ille contemptum se videns directa sagitta eam transfixit, et sic illa martyrium consummavit. Quedam autem virgo nomine cordula timore perterrita in eadem nocte illa se abscondit: sed in crastinum sponte mor-

si se offerens coronā martiris suscepit. Cuz
hūt eius festū nō fieret eo q̄ cum alijs passa
nō esset. ipsa post longū tps̄ cuidam recluse
apparuit p̄cipiēs vt sequēri die post festum
v̄ginū eius solēnitās recolatur. P̄asse sunt
autem Anno dñi. cccxxviii. Et sic patet quō
x̄ps qui est verus agnus ac sapiētia patris
ita salubriter instruxit istas sc̄tās v̄gines z
eas p̄ vias p̄fectionis z v̄tutuz rexit z dedu-
xit. ac in mētibus earū sic voluntatem suaz
scripsit q̄ eaz feliciter impleuerūt ac palmā
martyrii feruētī desiderio p̄pter x̄pm̄ susce-
perunt quare mō merito cum ip̄o in celo in
gaudio regnant. Et hoc bene figurat nobis
Apo. xiiij. Requere de innocētibus in fine. v̄.
D Secundo p̄ncipaliter dico q̄ nota: de-
lectabilis v̄ginum p̄ x̄pm̄ refectionio. cum h̄z: z
deducet eas ad vite fontes aquaz. Est no-
tandum q̄ circa istā refectionē tria sunt cō-
siderāda. Primū est quis sit iste fons aqua-
rum vite de cuius aqua iste v̄gines tam bñ
recreant. Secundū est q̄ sint ille aque. Ter-
tium est qualiter iste dulces aque vite a tri-
bus p̄sonis diuinis p̄pinētur. De p̄mo sciē-
dum q̄ ip̄e fons est ip̄a dīna essentia ex qua
fluūt oīa bona. Un̄ dicit p̄s. Apud te ē fons
vite. i. fluxus totī bonitatis. Un̄ de hoc fon-
te bibit aīa deuota cū dicit Cañ. iiii. Emissi-
ones tue paradisus. Et bñ paradisus. Naz
si vna gutta de isto fonte flueret in p̄fundū
infernī statim amaritudo infernī in summā
dulcedinē conuerteret. Unde iste fons diui-
ne dulcedinis z bonitatis figurat nobis in
fonte p̄cedēte de petra. vt habet Nume. xx.
vbi dicit q̄ cū filij israel non haberēt ad bi-
bendū ingressus Moyses z Aaron in taber-
naculum federis clamauerūt ad dñm z dixe-
runt. Domine deus audi clamorē populi hu-
ius z aperies thesaurū tuūz fontē aque vi-
ue. Et apparuit gloria dñi super eos. Et lo-
cutus est dominus ad Moysen dicens. Tol-
le virgam z congrega populuz tu z Aaron
frater tuus. z loquimini ad petram corā eis
z illa dabit aquas. Et factum est. cuncte ele-
uasset moyses manum percutiens v̄ga bis
silicem egressa sunt aque largissime. Mora-
liter expone zc. Unde dicit Aug⁹. Sitio do-
mine: fons vite es: satia me. De secundo est
sciendū q̄ iste aque que fluunt de isto fonte
sunt dotes anime in quibus cōsistit summa
felicitas omnium electorum fm̄ potentias
anime. Nam memoria satiatur eternitate.
Ideo dixit x̄pus Johannis. xvj. Gaudiū ve-
strum nemo tollet a vobis. Unde p̄s. Dele-
ctationes in dextera tua vsq̄ in finē. Intelli-
gentia repletur diuina cognitione. Unde. i.

Cor. xiiij. Videm⁹ nūc per speculū in enig-
mate. Unde. i. Johannis. iij. Tunc videbi-
mus cum sicuti est. Ibi em̄ videbimus fm̄
Bern. Patris potentiam. filij sapiētiam z
sp̄s̄ sancti clementiam. Voluntas habita-
tur seu disponitur in perfecta dilectiōe: ita
q̄ deum summe diligit. Naz vt dicit Aug⁹.
q̄ licz cetera m̄data dei adimpleri possunt
in hac vita: tamen diligere deuz ex toto cor-
de zc. solum impletur in patria. Un̄ de istis
aquis habetur figura Apoc. xiiij. vbi Johā-
nes dicit. Ostendit mihi angelus flumen a-
que vite splendidum tanq̄ cristallum. p̄ce-
dentem de sede dei z agni: z ex vtraq̄ parte
fluminis lignum vite. Per flumen aque vite
intelligitur memoria. Per hoc q̄ dicit splē-
didum tanq̄ cristallum procedentem de se-
de zc. intelligitur intelligētia. Per hoc q̄ di-
cit z ex vtraq̄ parte fluminis lignuz vite in-
telligitur voluntas amans que semper viu-
ficat. De tertio sciendum est q̄ persone que
propinant illas aquas sunt pater z filius. z
spiritus sanctus. Pater propinat aquaz diui-
ne omnipotentie memorie vt eam potenter z
z sine defectu habeat. Unde dicit p̄s Esay.
xliij. Effundam aquas super sitientes z flu-
enta. s. diuine potentie z virtutis sup arida
id est super memoriam que dicitur arida dū
deum nō tenet. Hoc considerās psalmista
in sp̄s̄ sancto dicit. Super aquam refectionis
educavit me: animā meam zc. Un̄ hor-
tatur nos omnes ad hāc aquaz sue potentie
que sic irrigat. cū dicit. Gustatez videte qm̄
suavis est dñs. filius propinat aquam sue
sapiētie intellectui. Unde Ecclesiastici. xv.
Aqua sapientie salutaris potabit illuz. Un-
de dixit christus Johannis. iij. Qui biberit
ex aqua quam ego do non sitiet in eternum
spiritus sanct⁹ p̄pinat aquā sue bonitatis
z dulcedinis. Un̄ dñs Esa. xliij. Effundam
spiritū meū sup semen tuum. i. voluntatē tu-
am. Unde dicit sp̄s̄ sanctus Ecclesiasti. xxiij.
Transite ad me omnes qui cōcupiscitis me.
z a gnationibus meis adimplemini. Un̄ in
signū hui⁹ dixit x̄pus Jo. vij. Qui credit in
me de ventre eius fluēt aque viue. Hoc autē
dixit de sp̄s̄ que accepturi erant. Un̄ p̄pina-
tio istarū aquaruz figuratur nobis Johelis
iij. vbi dicit. Scietis qz ego dñs deus v̄r hi-
tans in syon in mōte sc̄to meo. Et erit in d̄ie
illa. stillabunt montes. i. persone diuine dul-
cedinez. z colles fluent lacte. Et p̄ oēs riuos
iuda ibunt aq̄. z fons de domo dñi egredietur:
z irrigabit torrētē spinaz. s. electos. Re-
ligiosus quidam cū has v̄gines in magna
reuerentia z deuotione haberet. quadaz̄ se

dum grauius infirmaretur vidit quandam
 virginem pulcherrimam sibi apparentem. et si ea
 cognosceret inquirentem. Qui cum ad eius vi-
 sionem miraretur: et se eam nequaquam cogno-
 scere fateretur. Ait illa. Ego sum vna virginum
 erga quas tantum affectum dilectionis habes.
 Et ut inde mercedem accipias. scias si amore
 et honore nostri undecies milies orationem dominicam
 dixeris in hora mortis in protectionem et sola-
 cium nos habebis qua disparere: ille quod citius
 potuit hoc impluit. Post hoc vocato abba-
 te inungi se fecit. Qui cum vngere exclaima-
 uit ut fugerent et sacris virginibus venienti-
 bus locum darent. Quisquam abbas quid hoc
 esset interrogaret. Ille promissionem virginis
 sibi per ordinem narrauit. Unde cunctis rece-
 dentibus. et paulo post reditibus ipsum mi-
 grassse ad dominum inuenerunt. Abbas quidam
 ab abbatissa colonie corpus vnius virginum
 impetrauit. promittens quod ipsam in capsam ar-
 genteam in sua ecclesia collocaret. Sed cum
 per annum integrum super altare eam in capsam
 lignea tenuisset. quadam nocte cum abbas ip-
 sius monasterii cum suo conuentu matutinas
 cantaret: virgo illa corporaliter desuper alta-
 ri descendit: et ante altare inclinans videtur
 cunctis monachis et stupentibus per mediu-
 chorum inde recessit. Abbas ergo ad capsam
 currens et ipsam vacuam inueniens coloniam
 perperam: et abbatissae rei ordinem intrinuit
 pergentes ad locum ubi corpus sumpserunt.
 Illud ibidem inuenerunt. Cuius abbas veniam
 petens et illud vel aliud corpus peteret. pro-
 mittens certissime capsam preciosam citius
 se facturum. diuina ordinatione nullatenus
 impetrauit. quare etc.

De sanctis Symone et Juda.
 Sermo. lx.

Quos deus vocauit et hos

et iustificauit. quos autem iustifi-
 cavit illos et magnificauit. Ro-
 ma. viii. Notate karissimi. dicit enim
 Arist. iiii. Ethic. quod qualis vnusquisque est talia
 operatur. Cum igitur deus sit iustissimus et glo-
 riosissimus. ipse iustificat et glorificat ac ma-
 gnificat. ideo dicitur quos deus vocauit etc. cha-
 rissimi. dicit Arist. ix. Ethic. quod bonis bonis cre-
 ata sunt. Cum igitur apostoli fuerunt sancti et boni: non
 merito debebant eis bona diuina. scilicet iustificatio
 quare dicit. Quos deus vocauit etc. In qui-
 bus quidem verbis tria notant. Primum est diui-
 nalis vocatio quod notatur cum etc. Quod deus
 vocauit. Secundum est salutaris iustificatio.
 cum additur. hos et iustificauit. Tertium est
 finalis quietatio seu premiatio. cum concludit.

quos autem iustificauit illos et magnificauit.
 Et dico primo quod notat diuinalis vocatio
 cum dicit. Quos deus vocauit. Circa quod nota-
 dum quod deus vocauit illos sanctos apostolos. scilicet Symo-
 nem et Judam ad euangelicam perfectionem
 que consistit in vera obedientia. Iuxta illud Lu-
 ca. ix. Qui vult venire post me a seipsum neget
 ipsum etc. sic obediens. Nam obedientia est tam
 veteris quam noui testamenti perfectio. Vnde obedi-
 entia fuit primum quod deus commisit humano
 generi in principio creationis. sicut ostendit
 Gen. ii. Tulit dominus deus hominem et posuit eum
 in paradiso voluptatis. et precepit ei dicens.
 Ex omni ligno paradisi comede. de ligno au-
 tem scientie boni et mali ne comedas. Ecce pre-
 ceptum obedientie. Sequitur. In quacumque autem
 die comederis ex eo morte morieris. Sed pre-
 mi pariter non fuerunt de eo obediens: sed
 eius preceptum transgressi sunt. ideo incurre-
 bant mortalitatem: et fuerunt privati eterna vi-
 ta: quod duravit a principio mundi usque ad mor-
 tem christi. qui propter inobedientiam primorum pa-
 rentum factus est obediens usque ad mortem.
 Sicut dicit apostolus ad philip. ii. Qui humili-
 auit semetipsum factus est obediens usque etc.
 Ut sic satisfaceret pro peccato inobedientie et
 transgressionis mundi. Ad hanc obedientiam
 vocauit dominus noster iesus christus sanctos Symo-
 nem et Judam ut essent sibi obediens. Vnde
 dixit Ioh. xv. Ego vos elegi de mundo: ut ca-
 tis: sed obediens ad perficiendum mandatum
 meum. Quod obediens et humiliter fece-
 runt. Unde legitur quod Symon et Judas fue-
 runt fratres Jacobi minoris et filii Marie
 cleophae. Hi post ascensionem domini in diuersis
 mundi partibus ad preceptum domini sanctum
 euangelium predicauerunt. Judas vero ad aba-
 garum regem edisse a sancto Thoma apo-
 stolo post ascensionem domini missus fuit. Legit
 enim in hystoria ecclesiastica quod predictus rex abaga-
 rus domino nostro iesu christo in hunc mundum epi-
 stolam destinauit. Abagarus eucharie filius
 iesu saluatori beatus qui apparuit in locis hie-
 rosolymorum salutem. Auditum est mihi de te et de
 sanitatibus quas facis. quod sine medicamen-
 tis et herbis fiat ista pro te. et quod homo facis cecos
 videre: claudos ambulare: leprosos mundari:
 et mortuos reuiuiscere. Quibus omnibus au-
 ditis de te statui in animo meo vnus de duobus
 esse: aut quia tu scis deus et descenderis
 de celo: et hec facias: aut quod tu filius dei sis:
 ut hec facias. Propterea ego scribens roga-
 uerim te ut digneris fatigari usque ad me: et
 egritudinem meam qua diu laboram curare.
 Nam illud comperi quod iudei murmurant ad-
 uersum te et volunt insidiari tibi. veni ergo ad

me: quia est mihi parua ciuitas: sed honesta q̄
 vris q̄ sufficiet. Dñs autē iesus in hec v̄ba
 respondit. Bñs es qui credidisti in me cui
 nō videris me. Scriptuz est em̄ de me: quia
 hi qui me non vident credēt: et hi qui vidēt
 non credent. De eo autē q̄ scripsisti mihi vt
 venirez ad te. me oportet hec omnia adimple-
 re. p̄pter que missus sum. Cū autē assumpt⁹
 fuero aliquem de discipulis meis mittā ad
 te vt curet te. et viuificet te. Hec in hysto. ec-
 clesiastica. Scōm autē q̄ in quadā antiqua
 hystoria inuenitur sicut Johannes dama-
 scenus in lib. iij. testatur. Abagarus rex vi-
 dens q̄ xpm̄ p̄sentialiter videre non posset.
 misit quendam pictorem ad iesum vt depige-
 ret eius imaginē vt sic saltem ipm̄ p̄ imagi-
 nem cōspiceret quē in facie videre non pote-
 rat. Sed cum pictor ad eum venisset p̄pter
 nimium fulgorem qui ab eius facie p̄cedebat
 in eius faciez clare nō potuit intendere nec
 sic depingere. Quod cernēs dñs vestimētū
 lineum ipius pictoris accipiens et sue faciei
 superimponens suis ipsius imaginem ei-
 dem impressit: ac desideranti regi Abaga-
 ro destinauit. Figura autem huius sup̄ bñ-
 dicte faciei fuit sic. bene osculatus. bene su-
 perciliatus. bene coloratus. longum vultū
 habuit et magne maturitatis fuit. Illa autē
 epistola dñi nostri iesu xpi tante v̄tutis fuit
 vt dicitur. q̄ in illa ciuitate noīe ediffa nul-
 lus hereticus vel pagan⁹ viuere valeat nec
 aliquis tyrannus eidem nocere potuit. Nā
 si aliquando gens armata manu cōtra illā
 ciuitatē insurrexit infans aliquis sup̄ portā
 stans epistolam illam legit et ea die hostes
 aut territi: aut pacem cum eis faciūt. Post
 passionem autem dñi misit Thomas ap̄ls
 Judā thadeum ad abagarum regē in pro-
 missionem dñi. Qui cū ad eum venisset et se
 discipulū dñi nostri iesu xpi sibi p̄missuz di-
 xisset. vidit abagarus in vultu thadei quen-
 dam mirum et diuinū splendorem. Quo vi-
 so stupefactus dixit. Vere discipulus es iesu
 xpi filij dei qui mihi dixit. mittā aliquē ad
 te de discipulis meis qui te curet. Cui Thadeus.
 Si in filius dei credideris oīa tui cor-
 dis desideria obtinebis. Cui abagar⁹. Cre-
 do vere et iudeos qui ipsum crucifixerūt libē-
 ter crucidarem. si mihi possibilitas adesset.
 et nequa q̄ auctoritas romanorum impedi-
 ret. Cum autem abagarus leprosus esset
 Thadeus epistolam saluatoris accepit. et
 de ea eius faciem cōfricauit. et statim plenā
 sanitatem accepit. Legitur etiam q̄ iudas
 thadeus primo in mesopotamia et ponto p̄-
 dicauit. Symon v̄o in egypto. Deinde am-

bo in persidem venerunt et ibi duos magos
 zaroē et arfarat quos sanctus matheus de
 ethyopia fugauerat inuenerunt. Ubi ad p̄-
 ceptum xpi obedienter xpm̄ p̄dicauerunt.
 Unde dicere possunt illud. i. Cor. i. Nos p̄-
 dicamus xpm̄ et hūc crucifixū. Unde dicitur
 Mar. vlt. Illi autē p̄fecti p̄dicauerunt vbiq̄
 et c. Unde dicit Bern. Verus obediēs dat su-
 um velle et suam nolle vt possit dicere. Para-
 tum cor meū deus pa. cor meum. Qd̄ p̄fecte
 fecerunt isti apostoli. nam obediēter iuerūt
 et xpm̄ cōfessi sunt. ideo bene vocant̄ Symō
 et Judas. Symon em̄ interpretatur obediēs
 et iudas interpretatur confitens. ¶ Se-
 cūdo p̄ncipaliter dico q̄ notatur saluatoris
 iustificatio cū dicitur. quos deus vo. hos et
 iustificauit. Uñ di. magi lib. iij. disti. xix. In
 sanguine xpi iustificati sumus: quibus em̄ sc. i
 apostoli fuerunt a xpo ad statū sc̄e vite vo-
 cati. tamen adhuc indiguerunt iustificatōe
 et sanctificatione. Unde dicitur Apoc. vlti.
 Iustus iusticiam faciat adhuc et sc̄tus sc̄tifi-
 cetur adhuc. Unde ista est p̄fecta iustificatō
 et sanctificatio qua homo iustificatur et sc̄tifi-
 catur q̄ non peccat mortaliter. s̄ venialiter
 Juxta illud p̄verb. xxij. Septies em̄ in die
 cadet iustus et resurget. sc̄z a venialibus s̄m
 doctores. Impij autē corruent in malū. i. pec-
 catus mortale. S̄z isti sancti apostoli fuerūt
 sanctificati et iustificati in die penthecostes
 quando deus eis misit spiritum sanctum q̄
 decetero non peccauerunt mortaliter quo-
 ius modo. sed iusti et sancti fuerunt in omni-
 bus sc̄tis eorum. Ideo d̄r. Repleti sunt om̄s
 sp̄sancto. et cep̄rūt loqui variis linguis. p̄-
 ut sp̄sct̄s et c. Dicit em̄ Amb. sup̄ Lucam
 Cui sp̄sanctus infundit̄ magnorū est et ple-
 nitudo v̄tutū. Nā multo excellēt⁹ ē sp̄san-
 cto repleti⁹ sanctificari. Quaz quidē reple-
 tionem sp̄sancti habuerūt sc̄ti ap̄li. quare
 in verbis suis et factis fuerunt sancti et iusti
 et oderunt iniusticiā et dilexerunt iusticiam.
 Quod bñ ostēditur in legēda eoz q̄ post q̄
 Judas in mesopotamia et ponto predicauit
 et Symon in egypto. deinde ambo in persi-
 dem venerunt et ibi duos magos zaroē et ar-
 farat quos sanctus Matheus de ethyopia
 fugauerat inuenerūt. Baradach. dux regis
 babylonie contra indos ad prelium p̄fectu-
 rus nullū a dijs suis habere potuit respōsus
 an bñ vel male deberet sibi succedere. Per-
 ges igitur ad phanū prime ciuitatis ibidē
 habuerat responsū q̄ propter apostolos
 qui aduenerunt dijs respondere non possent
 Tunc dux fecit eos inquiri. et inuentos qui-
 nam essent: vt qua de re venissent inquisiuit

Qui responderunt. Si genus queris. Hebraei sumus. Si conditione. seruos Jesu xpi nos esse fatemur. Si causam. propter salutem vestram venimus. Quibus ait. Cum felix reuersus fuero audiam vos. Cui apostoli. Modo magis congruum est te cognoscere illum cuius ope possis vincere vel certe rebelles pacatissimos inuenire. Quibus dux respondit. Video vos potentiores diis nostris rogo vos predicite nobis finem belli. Cui apostoli. Ut deos tuos mendaces cognoscas et te seducant. iubemus vt ad quæstia respondeant vt dum dixerint que ignorant probemus eos per omnia mendaces et mentitos. Tunc dixerunt grande bellum futurum et multum populum in prelio hinc inde ruiturum. Tunc apostoli ridere ceperunt. Dixit eis dux. De timor inuasit et vos ridetis. Cui apostoli. Noli timere quia par huc nobiscum intravit. et cras hora diei tertia legati in dorum venient. et se tue potestati in pace subiiciet. Tunc pontifices apostolos irridentes duci dixerunt. Ad hoc isti securum te reddere volunt vt dum incautus fueris ab aduersariis tuis occuperis. Cui apostoli. Non diximus tibi expecta vnum mensem: sed vnum diem: quia cras in pace victor eris. Tunc dux apostolos et pontifices custodi fecit: vt ex rei exitu veraces honorarentur. et mendaces pro crimine punirentur. In crastinum autem sicut apostoli dixerunt totum euenit. Tunc dux voluit pontifices comburere: sed apostoli prohibuerunt ne hoc fieret. cum ipsi non essent missi vinetes occidere: sed mortuos viuificare. Tunc dux vnde miratur quod eos occidi non permitterent: sed pro inimicis rogarent. et duxit eos ad regem dicens. Rex isti sunt dii latentes in effigie hominum. Cumque sibi omnia presentibus magis narrasset. magi zelo inuidie commoti dixerunt illos malignos esse. et eos contra regnum subtiliter cogitare. Tunc dixit eis dux. Si audetis confingere cum eis. Cui magi. Si vis videre quod nobis presentibus loqui non poterunt: veniant huc viri eloquentissimi. et si coram nobis loqui ausi fuerint nos per omnia imperitos comprobabis. Cui autem plurimi aduocati adducti fuissent continuo coram magis ita muti facti sunt vt nec nutibus quod loqui non poterant indicarent. Dixeruntque magi ad regem. Ut scias nos esse deos permittemus eos loqui: sed ambulare non posse. Iterumque reddemus eis gressum sed faciemus eos apertis oculis nihil videre. Qui cum hec omnia fecissent. dux aduocatos illos turpiter confusos ad apostolos

duxit. Qui dixerunt eis. promittite vos ab idolorum cultura discedere et solum deum inuisibilem et verum adorare. et nos signum crucis in frontibus vestris faciemus. et magos confutare poteritis. Quod cum fecissent: et in frontibus consignati essent: ad regem coram magis ingressi sunt iterum. Et cum a magis superari non possent. immo ipsi coram omnibus insultarent irati magi multitudinem serpentum aduenire fecerunt vt apostolos lacerarent. Statim ad iussum regis venientes apostoli pallia sua de serpentibus implerunt: et in magos proiecerunt dicens. In nomine domini nostri iesu christi non moriemini: sed a serpentibus lacerati mugitus dolorum vestrorum dabitur. Cum autem serpentes carnes eorum comederent. et ipsi tanquam lupi ulularent. Rex et ceteri rogauerunt apostolos vt eos a serpentibus occidi permitterent. Quibus apostoli responderunt. Nos missi sumus. reducere de morte ad vitam. non a vita precipitare in mortem. Et facta oratione iusserunt serpentes quod venenum quod infuderant reuocarent. et postmodum ad loca sua redirent. Magi vero maiores cruciatus senserunt cum serpentes venenum retraherent quam ante cum carnes comederent. Tunc apostoli dixerunt ad magos. tribus diebus dolores sentietis. tertia autem die sani eritis: vt sic a vestra malicia recedatis. Cum autem magi tribus diebus sine cibo et potu fuissent ac somno nimis doloribus cruciati mansissent: apostoli dixerunt eis. Non dignatur deus habere coacta seruitia. Ideoque surgite sani et abite habentes liberam facultatem faciendi quod vultis. Illi autem in malicia perdurantes ab eis fugerunt videntes se ab apostolis superatos. Et post hec filia cuiusdam ducis ex fornicatione concepit et filium parturientem quendam sanctum dyaconum in: famauit quod eam violauerit et ex ipso conceperit. Cum autem pareret puellam dyaconum occidere vellent iniuste. apostoli aduenientes iniuriam illam non potuerunt sustinere: et quando puer natus sit requirunt. Qui responderunt hodie hora diei prima. Dixeruntque apostoli. Infantem adducite huc: et dyaconum que accersatis etiam huc producite. Quod cum factum esset apostoli infanti dixerunt. Dic puerum nomine domini nostri iesu christi si iste dyaconus hec presumpserit. Respondit infans di. Ille dyaconus castus et sanctus est. nec unquam carnem suam coinquinavit. Cum autem pareret instaret quis esset actor huius sceleris quod hoc apostoli inquirerent. Respondit apostoli. Nos innocentes absolute decet. nocentes prodere non decet. Vo

lentibus alit apostolis inde recedere: rogati per annū et per tres mēses ibidē rem astrāt. et viā iusticie predicauerūt. ac se populo iustos et sanctos verbis et factis ostenderunt. In quo spacio plusq̄ sexaginta milia hoīm. exceptis paruulis ad fidē cōuerterūt et regē cū oibus principibus suis baptizauerūt. Et sic patet quō fuerūt sancti et iusti in verbis et factis suis. et quō oderūt iniusticiā siue iniquitatē: et dilexerunt iusticiā. Unde dicitur de ipsis illud ad Hebr. xi. Operati sunt iusticiā. Et de quolibet singulariter in ps. Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem. Propterea vixit te deus deus. tuis oleo leticie pro cōsortibus tuis. **T**ertio principaliter dico quod notatur finalis quietatio siue p̄miatio: cū cōcludit. illos et magnificauit. s. in gloria. Unde dicit Math. xi. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiā vos. Sequitur. Tollite iugū meū super vos. i. sustinete mortē temporālē sicut et ego sustinui. Discite a me: quia mitis sum et humilis corde: et inuenietis requiē aiabus vestris. et sic venietis ad me et ego reficiā vos. s. in gloria. Hoc cognoscēs dauid in ps. dicit. Preciosa in cōspectu dñi mors sanctorum eius. Quo cōtra per. ps. dicitur. Mors peccatorum pessima. Qualiter autē isti sancti apostoli sunt passi tēporaliter: ut sic honorarētur et viuerēt eternaliter notat in legēda. Legitur em̄ quod predicti magi ab apostolis superati fugerūt ad quandā ciuitatem noīe Sannir vbi erāt. lxx. pontifices idolorum quos omnes ac totam babyloniam cōtra apostolos cōmouerūt ut cū illuc venirent quod tunc aut eos sacrificare cōpellerent. aut penitus necarēt. quia ipsi colerēt xpm. in cuius noīe idola destruxerunt. Perustrata ergo quasi vniuersa puincia cū apostoli ad predictā ciuitatē venissent: ecce predicti pontifices cū vniuerso populo eos capiūt. et ad templū solis eos perducūt. Tunc demones per energuminos. i. habitationes demonum clamare ceperunt. O apostoli dei viui quid nobis et vobis. Ecce in ingressu vestro flāmis exurimur. Tunc angelus dñi apprensus eis dixit. Unū e. duob⁹ eligite. aut horum repentinū interitū. aut vestrum martyrium. Cui apostoli. Adorāda est dei misericordia ut et istos conuertat et nos ad palmam martyrii perducatur. Facto autē silentio apostoli dixerunt. Ut sciatis quod idola sunt plena demonibus. Ecce eis imperamus ut creāt et singula simulachra cōfringant. Statimque duo ethiopes nudi et nigri cunctis stupentibus exierūt de simulachris. et cōfractis ido-

lis cū magnis vocibus abcesserunt. Qui oidentes pontifices in apostolos irruerunt et eos prius trucidarūt. In ipsa hora cum nimia esset serenitas tanta fulgura de celo venerūt quod templū tripharie scinderetur. et illi duo magi in ictu fulguris in carbones verterentur. Rex autē corpora apostolorum ad urbē suam detulit. et in honore in eorum ecclesiā mire magnitudinis fabricauit. Et sic patet qualiter isti sunt passi temporaliter ut cū christo viuerent eternaliter. Ideo obitus sanctorum non mors sed natale vocatur. Require de sancto stephano. 3. Unde in signum huius legitur de sancto thoma cantuariensi ep̄o et martyre qui propter xpm mortuus est. Nam gladiis impiorum sacra capitis corona p̄scinditur et cerebrū per pavementū ecclesie in qua percutitur dissipatur. Pro quo dū fieret exequie. et clerici pro eo missam defunctorum agerēt. et Requiem eternā inciperēt. Subito chorus angelorum inciperūt missam martyris: nō tanq̄ defuncti: sed tanq̄ in xpo viuentis. et interruperunt voces et cātauerūt. Letabitur iustus in dño et sperabit in eo et laudabitur oēs recti corde etc. quod fuit mutatio dextre excelsi dum cantus meroris vertitur in canticū laudis.

¶ De omnibus sanctis. Sermo. lxi.

Gloria hec est omnibus

Gloria hec est omnibus sanctis eius. Scribitur in psalmo. cxlix. Notate charissimi. dicit em̄ Aristo. i. ethi. quod bonū q̄to cōmunius tanto diuinius. Hinc est enim quod deus eternā gloriam parauit oibus electis ut esset diuinius et iustus. Ideo hodierna festiuitas instituta est in honore omnium sanctorum. Quare bene dicit. ps. Gloria hec est omnibus sanctis eius. Vel sic. Charissimi. dicit em̄ Aristo. quod q̄to plus quis obsequitur tanto merito maiore gratiā obinebit. Cū igitur sancti vitā suā temporālē ac propriū corpus in seruitio dei cōsumpserunt merito a deo receperūt mercedē et remunerationem. Quod cognoscens. ps. in spiritu sancto dicit de hoc festo. Gloria hec est omnibus sanctis eius. Est autē notandum quod sancta mater ecclesia hodie solēnizat ac instituit hodiernū festum in honore omnium sanctorum quadruplici de causa. Primo propter cuiusdam templi dedicationem. Secundo propter honoris et reuerentie omisse supplementationē. Tertio propter sanctorum excellentiā seu dignitatem. Quarto propter faciliorem orationū nostrarum impetrationem. 3. Primo institutū est propter cuiusdam templi de-

dicationem. Romani enim cum dominaren-
 tur vniuerso orbi quoddam templum mari-
 niū construxerūt. In cuius medio suū ydo-
 lum collocātes simulachra per circuitū om-
 nium prouinciarū statuerūt respicientia re-
 ctis vultib⁹ ydolum romanorū. Si quando
 aut aliqua prouincia rebellaret cōtinuo ar-
 te dyabolica illi⁹ prouincie simulachrū ydo-
 lo romanorū terga vertebat. tanq̄ inuēs
 q̄ ab ei⁹ dominatione seu dñio recessissent.
 Conciti igit̄ romani ad illam prouinciaz co-
 piosum exercitum mittebant. et ip̄az suo im-
 perio subiugabant. Et tamen hoc romanis
 nō suffecit q̄ simulachra omnū prouinciarū
 in vrbe sua haberent q̄n etiaz singulis dijs
 singula templa p̄struxerūt tanq̄ hos oīum
 prouinciarū dominos fecissent. Sed q̄ om-
 nia ydola templum ibi habere nō poterant
 ad maiorem ostensione suę vesanie vnum
 templum ceteris venerabilius et sublimius
 in honore oīm deorū erexerūt. et vocauerunt
 Pantheon. q̄ sonat toti dij a pan q̄ est to-
 tum. et theos q̄ est deus. Tempore hō sfo-
 ce imperatoris cum diu roma fidem xp̄i acce-
 pisset Bonifaci⁹ papa quart⁹ predictū tem-
 plū a foca imperatore impetrauit. et spurci-
 cia omnū ydolorū expulsa quarto ydus mē-
 sis Maii in honore br̄e Marie et omnium
 martyrum p̄secrauit. Mondum enim p̄fessorum
 solēnia ab ecclesia agebant. Sed q̄ ad hoc
 festum multitudo magna consuebat. et pro-
 p̄ter defectū victualium celebrationi vacare
 nō poterant. ideo q̄dam papa Grego. quar-
 tus hoc festū in kalēd. nouēbris quādo ma-
 ior copia victualium esset instituit. ac p̄ vni-
 uersum mundū hūc diem in honore omnū
 sanctorū celebrari solēniter ordinauit. Et
 sic templū q̄ fabricatū fuit oībus ydolis
 nūc dedicatū est oībus sc̄is. et vbicōlebatur
 multitudo ydolorū ibi deuote laudat̄ multi-
 tudo sc̄orū. Quare bñ verificatur dictū psal-
 miste. Hec mutatio dextre exelsi. R Se-
 cundo p̄ncipaliter institutū est p̄pter hono-
 ris et reuerētie om̄is sup̄pletionē. Nam tot
 sunt sancti q̄ nō sufficimus oībus festa spe-
 cialia pagere. Nam vt dicit Hier. in quadā
 epla ad Rhodoz et Cromaciū. Nullus dies
 est q̄ nō intra quos milū martyrum numerus
 reperiri possit ascriptus. excepto prima die
 kalēdarū Januarii. Romani enim p̄ceperant
 ne aliq̄s illo die interficeret. q̄ prima dies
 anni erat. 30 et̄. Vñ hanc multitudinē sc̄o-
 rum bene v̄dit Joh̄s in Aoc. vii. cum dicit
 in epistola hodierna. Ecce ego Joh̄nes vi-
 di alterum angelum ascendentem ab ortu
 solis habentem signum diuini et clamabat

voce magna quattuor angelis q̄b⁹ datur est
 nocere terre et mari dicēs. Nolite nocere ter-
 re et mari neq̄ arborib⁹ quoadusc̄ signem⁹
 seruos dei nostri in frontib⁹ eorū. Et audiui
 numerū signatorū centū q̄dragita quattuor
 milia signati ex omni tribu filiorū israel. Ex
 tribu Iuda duodecim milia signati. Et tri-
 bu Ruben duodecim milia signati et̄. Post hec
 vidi turbā magnā quam dinumerare nemo
 poterat ex oībus gētib⁹ et tribub⁹ et pplis
 et linguis stantē aī thronū in cōspectu agnī
 sancti stolis albis et palme in manib⁹ eorū.
 et clamabāt voce magna et̄. Cū igit̄ totū sunt
 q̄ eos in singulari honorare nō possum⁹. id
 ordinauit ecclesia vt in hac generali festiuitate
 oēs honorem⁹. Hec rō tangit in sermone
 q̄ hac die p̄ ecclesias recitat. et tangit eam Ra-
 banus. in quo sic et̄. Decretū est vt in hac die
 memoria omnū sanctorū habeatur. vt quic
 quid humana fragilitas per ignorantiam
 vel negligentiam seu per occupationē rei
 secularis in solēnitate sanctorū minus per-
 egisset in hac sancta obseruatione soluatur
 Quare autem institutum sit vt festiuitates
 sanctorū in terra agamus ostendit magi-
 ser Guilhelmus in summa de officio. et po-
 nit tres rationes. Prima est p̄pter honore
 dei. Cum enim sanctis honore impendimus
 deū in ipsis honoramus qui eos sanctifica-
 uit. Unde dixit x̄ps discipulis suis Luce. et̄.
 Qui vos audit me audit. et qui vos spernit
 me spernit. qui autem me spernit: spernit
 eū et̄. Unde in signū huius dicit in nouissi-
 mo die illud Math. xv. Quod vni ex mini-
 mis meis fecistis mihi fecistis. Secūda ra-
 tio est p̄pter mutue vicissitudinis debitum
 sancti eius de nobis in celo faciunt festum:
 q̄ gaudium est angelis dei et oībus sanctis
 super vno peccatore penitentiam agente.
 Luce. xv. Ut igitur eis vicissitudinē impen-
 damus nullū est vt q̄ ipsi de nobis festum
 agunt in celis: et nos de ipsis festū agamus
 in terris. Tertia est p̄pter nostri honoris
 p̄curacionem. cū enim sanctos honoramus
 tūc nostrū honore p̄curamus. Nam eorū fe-
 stiuitas est nostra dignitas: q̄ sunt fratres
 nostri. et vñ patrē habemus in celis. Juxta
 illud Math. xxiii. Patrem nolite vocare vo-
 bis super terram. Vnus est enim pater vester
 qui in celis est et̄. L Tertio p̄ncipa-
 liter institutū est p̄pter sanctorū excellen-
 tiam ac dignitatem. Ipsi enim honorantur
 in celo a deo p̄pter eorū dignitatem. Un-
 de Apocalipsis. iij. Ambulabunt mecum
 in albis: quia digni sunt. Circa quod nota-
 dum q̄ Joh̄nes damascenus lib. iij. tit.

lo. vii. multipliciter ostendit eorum dignitatem ppter qd merito sunt honorandi. Primo qz ipsi sunt amici dei. z adducit illa auctoritatem Johannis. xv. Jam nō dicam vos seruos sed amicos. Secōdo qz filij dei sūt. Un̄ adducit illud Joh. i. Dedit eis potestatem filios dei fieri. Tertio qz sūt heredes celestis patrie. Un̄ adducit illud Roma. viii. Si aut filij z heredes. Quarto qz corpora eorū fuerunt templū dei: z spūs sanctus habitauit in eis. Un̄ adducit illud i. Cor. iii. Nescitis qd templum dei estis. z spūs sanctus habitat in vobis. De hoc dicit Chrys. Homo in edificatione parietū delectatur. de aut in conuersione sanctorū. vii. ps. Dñe dilexi decorem domus tue. quē decorē. quē diuersitas marmorū facit splendentū nō: sed decorē uiuentū quem prestat varietas gratiar. Nā ille decor carnē delectat: iste animam uiuificat. Et sic p̄z eorū dignitas z excellentia. ppter quam merito sunt honorandi. Un̄ dicit Aug. in libro de ciuitate dei. Nō sunt contēnēda sed plurimū reuerēda sanctorū corpora. quib⁹ dum adhuc uiuēt spūs sanctus quasi quibusdam organis ad omne bonum opus vsus est. Un̄ de sancto Stephano. dicit qd nō poterant resistere sapientiē z spiritū q̄ loquebat zc. **W** Quarto p̄cipaliter institutū est ppter faciliore orationū nostrarum impetrationem. Nam sicut omnes sanctos hac die honoram⁹ vniuersaliter. sic z ipsi om̄s pro nobis intercedant in sim̄. vt sic misericordiam dei facili⁹ impetrem⁹. Nam s̄m Ambrosiū. Impossibile est multorum orationes nō exaudiri. Et ratio nem assignat Hieron. dicēs. Si apostoli et martyres adhuc in corpore positi potuerūt orare pro ceteris quando de se adhuc deberent esse solliciti. quātomagis post coronas victorias z triūphos. Unus homo moyses sexcentis milib⁹ armatorum impetrauit veniam a deo. Et Stephan⁹ Paulo z multis alijs veniam obtinuit: z postq̄ euz christo esse ceperunt min⁹ valebunt: quasi diceret. Impossibile est qz ipse nō obrineant. qz stephanus meruit veniam pro se lapidantib⁹ vt p̄z in sancto paulo. Nam vt dicit Aug. Si Stephanus nō orasset ecclesia paulus zc. Paulus apostolus dicit etiā sibi. cclxxvi. animas in nauī condonatas. z postq̄ cepit esse cum christo potest minus. quasi diceret non. Qd autē in hac die om̄s sancti ad intercedendum pro nobis cōueniant vniuersaliter ostenditur in quadam visione q̄ sequenti anno ab institutione hui⁹ solēnitatis contigisse narratur. Cum em̄ in hac die custos

ecclesie sancti Petri ex deuotione omnia altaria circuisset. z omniū sanctorū suffragia implorasset. z demū ad altare sancti Petri redisset. ibi paululum cōquiescens extra se rapitur. Et ecce vidit regem regū in sublimi solio cōsistentem z om̄s angelos in circuitu ei⁹ cōmorantes. Tūc virgo virginū in dyademate fulgenti aduenit. quam innumērabilis multitudo virginū sequebat. Hinc p̄tin⁹ rex assurrexit z posito solio iuxta se sedere fecit. Post hoc venit quidam vestitus de pilis cameloz. quem sequebatur multitudo venerabilū senū. Deinde venit alius pontificali habitu vestitus ac decoratus. quem cohors aliquorū in habitu simili sequebat. Postea vero p̄cessit innumērabilis multitudo militum. post quos venit infinita turba diuersarū gentium. Om̄s autē ante solium regis adueniūt z ipm̄ fieris genibus adorauerūt. Is autē qui in pontificali habitu aduenerat matutinas inchoauit ceteris p̄sequētibus. Inuitatorū forte qd incepit fuit quod cantat in matutinis. scilz regem regū dñm venite adorem⁹: qz ip̄e est corona sanctorum omniū. Figura hui⁹ ostēsa est Johanni in spūs sancto Apocal. viii. et est quam hodierna epistola narrat cui⁹ p̄cipuum habes immediate antē. cōsequens autē hic zc. Dicit em̄. Uidi turbam magnā quā dinumerare nemō poterat zc. Sequit̄ Et clamabant voce magna dicētes. Salus deo nostro qui sedet sup thronum z agno. et om̄s angeli stabāt i circuitu throni z seniorum z quattuor ualuz. z ceciderūt in cōspectu throni in facies suas. z adorauerūt deū dicentes amē. B̄dictio z claritas. z sapientia. z gr̄arū actio. honor virtus. z fortitudo zc. **M** Angelus autē qui predictū custodē ducebat eidez visionē exposuit. Afferēs virginē in predicta p̄ma acie esse matrē dei q̄ aduenit in dyademate fulgenti. Et hoc est qd psal. dicit. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate. i. decore diuersarum virginū. Et vestitum de pilis cameloz Johannē baptistā esse cum patriarchis simul z p̄phetis. Vestitum vero in p̄ntificali habitu petrū cū ceteris apostolis. Milites martyres. Turbā reliquāz cōfessores. Qui ideo oēs ad regē venerūt. vt pro honore sibi hac die a mortalibus exhibito gratias agerent z pro vniuerso orbe orarent. Unde hoc p̄vidit etiam ps. in spūs sancto euz dicit. Orabit ad te omnis sanctus. Quod p̄tine bene fuit impletum. Unde dicit Bern. in sermone de festiuitatibus sanctorum. Gaudere debemus: quia pa

fronos primum et habemus. Deinde ad alium locum eum duxit ubi utriusque sexus homines. Alios in stratis seu lectis aureis. alios in mensis gaudetes diuersis delitijs alios nudos et inopes auxilium mendicantes ostendit. Dixit autem hunc locum purgatorium esse. abundantem in delitijs esse animas illas quibus ab amicis per multa suffragia copiose suffragabatur. seu subueniebatur. Egentes vero esse animas quarum cura nulla habebatur. Iussit autem ut summo pontifici omnia intimaret. ut post festum omnium sanctorum diem aiarum statueret: ut saltem generalia suffragia pro illis illa die fierent qui specialia habere nequirent. Unde hortatur nos apostolus ad Hebr. vlti. dicens. Memerote victorum. id est animarum in purgatorio existentium que solum indigent suffragijs. Nam dicit Grego. Suffragia ecclesie non profunt electis. quia statim euolant ad gloriam nec etiam damnatis. quia post mortem pergunt ad penam eternam. sed animarum solum in purgatorio detentis. Illorum victorum memores esse debemus. Nam sicut vincula durissimi carceris auferuntur ab hominibus omnem libertatem ambulandi operandi. seipsos liberandi. sic carcer purgatorii auferit ab aialibus omnem libertatem seipsas uiuandi. Unde hoc cognoscens psal. in spiritu sancto dicit. Sedentes in tenebris et umbra mortis victos in mendicitate. id est paupertate et ferro. Ecce quomodo psal. exprimit eorum paupertatem et penam. Tenebre enim impediunt operationem et inferunt tristitiam. ut patet Thob. v. qui dicit. Quale mihi gaudium etc. Vincula impediunt euasione. Mendicitas impedit solutionem. ferrum inducit penarum afflictionem. Ideo anime in purgatorio que seipsas uiuare non possunt clamant ad nos per illud Job. xix. Misere mei miseremini mei etc. Quis est modo ita durus qui non velit misereri. Habemus forte ibi patrem matrem fratres sorores: quare merito debemus eis subuenire in elemosynis. in orationibus. et in missis. et in alijs bonis operibus. Unde dicit Augu. in sermo. Ostendam hominibus quomodo aias defunctorum suorum uiuare possunt. Oretur quotidie pro charis suis. interpellent dominum voce flebili. pascant esurietes. vestiant nudos. Ut si quid defunctorum negligentia minus factum est fide et opere uiuentium suppleatur. Adhibeat quoque unusquisque preces sanctorum pro charis suis. offerat sacrificia. et eos sacerdotali deuotione domino commendet. Hec non est nostra doctrina: sed ecclesie et utique ipsius dei quia magister ecclesie deus

est. Hec sunt que charos nostros uiuare possunt. Hec sunt refrigeria quiescentium. Hec remedia defunctorum. Hec ille. Et nota sunt in Hiero. Cum pro centum aiabus psalmus vel missa dicitur nihil minus quam si pro una quolibet diceretur accipit: quia bonum quanto communius tanto diuinius. Ergo etc.

¶ De eisdem. Sermo. lxxij.

Beati qui habitant in do

b mo tua domine in secula seculorum laudabunt te. ps. lxxij. Notate charissimi. dicit enim Augu. in li. de ciuitate dei. Ipse deus est finis omnium desideriorum nostrorum. qui sine fine videbitur. sine fastidio amabitur. sine fatigatione laudabitur. Certe hoc David in spiritu cognouit. ideo dicit. beati qui habitant in domo tua. In quibus quatuor uerbis tria notantur. primum est habitatio beatifica. cum dicitur. O domine beati qui habitant. Secundum est habitatio gloriosa. cum additur. in domo tua. Tertium est intermiabilis gratiarum actio. cum concluditur. in secula seculorum laudabunt te. O dicit igitur. Beati qui habitant etc. dicit enim Cassiodorus. quia laus est uocalis extollentia alicuius boni. Hic est enim quod sancti deum qui est summum bonum laudant eternaliter. et ipse laudat eos econuerso. quia sunt etiam sancti et boni. Laudat enim primo matrem suam dilectam propter suam perfectionem et bonitatem dicens illud Ecclesi. xliij. In firmamento celi resplendens gloriose species celi et gloria stellarum mundum illuminans in excelsis. quasi diceret. Tu es spes celi. propter tuam uirginitatem. Nam sicut celum est clarior omnibus: sic tua uirginitas est speciosior omnibus. Ideo ammirando dicunt angeli quorum cognata est ipsa uirginitas: ut dicit Hiero. Can. vi. Que est ista que progreditur quasi aurora etc. Item tu es gloria stellarum. id est sanctorum propter suam sanctam fecunditatem. quia genuisti me deum et hominem. Tunc omnes sancti dicunt illud. Anselmi. O tu benedicta inter mulieres que angelos uincis puritate. et sanctos superas sanctitate. vel illud Ber. O benedicta interuentrix generatrix uite. et mater salutis. tunc ipsa econtra laudat deum dicens illud Luce primo Magnificat anima mea dominum etc. Secundo laudat angelos qui persisterunt. Nam ut dicit magister libro. ij. distin. v. quod angeli mox ut creati fuerunt quidam deo per charitatem adhaeserunt. quidam a deo per superbie prauitatem recesserunt. Unde dominus laudat illos qui ei per charitatem adhaeserunt dicens illis quod dixit iesus discipulis Luce. xxij. Vos estis qui permansistis mecum. scilicet alijs cadentibus per

superbie prauitatem. Vos vero in charitate permansistis. Quod est eis magna gloria. Tunc ipsi e contra laudant eum. Quod bene cognoscens Iohannes in spiritu dicit Apocalip. vii. Omnes angeli stabant in circuitu throni et adorauerunt deum. Cuius figura habetur Esa. vi. ubi dicitur. Uidi dominum sedentem super solium excelsum et eleuatum Seraphim stabant super illud. Et clamabant alter ad alterum et dicebant. Sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituum. plena est omnis terra gloria eius. Unde canit ecclesia. laudem dominum quem laudant angeli quem cherubin et seraphim. sanctus sanctus sanctus proclamant. **P** Tertio laudat patriarchas et prophetas dicens. Vos dixistis. Nos alium nescimus deum preter dominum. Et alibi. Quis sicut dominus deus noster qui in altis habitat. quasi dicerent nullus. quod est eis magna gloria quod eos sic in presentia omnium angelorum et electorum commendat et laudat. Unde in signum huius dicit Christus Mathe. x. Omnis qui confitebitur me coram hominibus confitebor et ego eum coram patre meo qui in celis est. Tunc ipsi e contra laudant eum dicentes Apo. v. Dignus es domine accipere librum et aperire et soluere septem signacula eius. quoniam occisus es et redemisti nos deo in sanguine tuo. ex omni tribu et lingua et natione. quasi dicerent. Tu domine dignus es accipere et aperire librum. id est uirginem mariam scriptum per spiritum sanctum. de qua uirgine natus es. et sic soluere septem signacula eius. id est septem status saluandorum. scilicet patriarcharum: prophetarum: apostolorum. martyrum. confessorum: heremitarum: et uirginum: quos liberaisti de tenebris et umbra mortis dum occisus es etc. Unde hoc cognoscens Iohannes dicit Apoc. v. Uidisti audiui uocem multorum in circuitu throni uocem magna dicentes. Dignus est agnus qui occisus est accipere virtutem et diuinitatem. sapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam. et benedictionem etc. Quarto laudat apostolos dicentes illud Mat. xix. Vos qui reliquistis omnia et secuti estis me. Sequitur. sedebitis super sedes iudicantes duodecim tribus israel. Tunc ipsi e contra laudant eum dicentes illud Ioh. vi. Domine ad quem uenimus: nisi ad te: quia uerbavite eterne habes. et nos cognoscimus quod tu es Christus filius dei uiui. Quasi dicerent. Tu commendas nos quod reliquimus omnia et secuti sumus te. ad quem alium etc. Quinto commendat et laudat martyres dicens illud Mathe. v. Beati qui persecutionem patiuntur. propter iusticiam quoniam iporum est regnum celorum. quasi diceret. Vos estis qui sustinistis magnas passiones non propter

culpam: sed propter iusticiam: ideo merito uestrum est regnum celorum. Tunc ipsi e contra laudant ipsum dicentes illud. ii. Thimo. ii. Si comortui sumus et coniuuemus. Si sustinuerimus et coregnabimus etc. **S**exto commendat pontifices sacerdotes et confessores dicentes illud. i. Petri. ii. Vos estis genus electum. regale sacerdotium. gens sancta etc. Et illud Mathe. v. Vos estis lux mundi: scilicet illuminando homines splendore honestatis. Tunc ipsi e contra laudant eum dicentes illud ad Ephesios. i. Tu es qui elegit nos ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in conspectu dei. Et illud Apoc. v. Et fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes. **S**eptimo commendat monachos et anchoritas dicentes illud Baruch. iiii. Delicati mei ambulauerunt uias asperas: scilicet ducendo hanc austeram uitam. quare merito estis reficiendi. sicut promisi Mathe. xi. cum dixi. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis etc. Quod cognouit etiam propheta in spiritu sancto cum dicit Baruch. v. Adducet enim eos deus israel cum iocunditate in lumine maiestatis sue. Tunc ipsi e contra laudant ipsum dicentes illud psalmiste. Eduxisti nos in refrigerium etc. scilicet eterne felicitatis. Et sic impletum est illud Luc. xxii. Ego dispono uobis. sicut disposuit mihi pater meus regnum ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. Unde hoc cognoscens psalmista dicit. Gaudebor cum apparuerit gloria tua. **O**ctauo commendat uirgines dicentes illud Sapientie. iiii. O quam pulchra est casta generatio cum claritate. quod est eis magnus honor. Et ideo dicit Bernardus. Utinam semel dicas anime mee domine iesu. Ecce pulchra es quasi diceret etc. Tunc ipsi e contra laudant eum dicentes illud Canticozum. i. Oleum effusum nomen tuum. Ideo adolescentule dilexerunt te. Et ratio assignatur Sapientie septimo. Candor est enim lucis eterne: et speculum sine macula. Unde hoc cognoscens Iohannes Apocalipsis vicesimo primo dicit. Ciuitas hec non eget sole neque luna ut luceant in ea. Nam claritas dei illuminabit eam: et lucerna eius est agnus. **R** Nono commendat et laudat omnes sanctos simul. dicens illud Mathe. vi. cesimo quinto. Vos estis benedicti patris mei. ergo accipite regnum quod uobis paratum est etc. scilicet ut eternaliter gaudeatis. Tunc laudat eum e contra tota celestis curia dicens illud. i. Thimo. i. Regi seculorum immortalis inuisibili soli deo honor et gloria

ria in secula seculorum. Unde hoc cognoscens psalmista in spiritu sancto dicit. Iuvenes et virgines senes cum iunioribus laudent nomen domini etc. Cuius figura et exemplum habetur. Cuius enim hac die custos ecclesie sancti petri. Require in sermone precedenti. Vel sic hoc ostensum est iohanni in Apoca. vii. vbi dicit Vidi turbam magnam etc. Require in sermone precedenti. Sequitur. Benedictio et claritas et sapientia, et gratiarum actio, honor virtus et fortitudo deo nostro in secula seculorum. Nam tibi ipse benedictio in incarnatione, claritas in natiuitate, sapientia in predicatione, gratiarum actio in redemptione, passione, et morte, honor in resurrectione, virtus in ascensione, fortitudo in iudicij consummatione. Unde exemplum huius diuine laudis refert Celsarius dicens quod in saxonia in quodam monasterio puella quaedam dum in magna solennitate permissa fuisset ire ad matutinas magistra ipsius timens debilitatem eius iussit eam ante Te deum recedere ad dormitorum. Illa inuita recedens voluit extra chorum residuum peraudire. Cumque inchoatus fuisset hymnus Te deum laudamus vidit celos aperiri et chorum sororum in celum subleuari. Cum autem ventum fuisset ad locum illum. Tibi omnes angeli etc. vidit vniuersos ordines angelorum et singulos angelos demissis capitibus flexisque genibus manibus extensis deum adorare simulque cum virginibus cantantibus cantare. Sanctus sanctus sanctus etc. Simile fecerunt sancti apostoli tibi. Te gloriosus apostolorum chorus. Et prophete tibi. Te prophetarum. Et martyres tibi. Te martyrum. Postmodum confessores et virgines simile fecerunt. Cum autem extremus versus salicet. In te domine speravi, diceretur chorus sororum ad terram descendit et celum se clausit, ergo etc.

De sancto Martino. Sermo. lxxv.

Ecce sacerdos magnus

qui in diebus suis placuit deo. Eccl. xliiij. Dicit enim Aristo. ix. cithi. quod amicitia maxime est bonorum et iustorum. Cum igitur beatus martinus fuit in omnibus factis suis iustus bonus, et sanctus merito fuit a deo honoratus ac ei dilectus. Quare bene dicitur de eo. Ecce sacerdos magnus etc. Et sequitur, et inuentus est iustus. Et nota quod tota vita hominis consistit in septem diebus: quibus reuolutis iterum incipiunt: scilicet dies solis, dies lune, dies martis, dies mercurij, dies iouis, dies veneris, dies saturni. Iste autem septem dies signat

septem virtutes quas habuit in se sanctus martinus, in quibus placuit deo. **S** Prima igitur dies significat primam virtutem scilicet fidem. Nam sicut sol illuminat ceteros planetas, ita fides facit virtutes meritorias. Nam sicut Aug. fides est mater omnium virtutum et fundamentum omnium bonorum ideo dicit apostolus. i. Cor. iij. Fundamentum aliud nemo potest ponere preter illud quod positum est, id est fides. Quod fecit sanctus martinus. Unde legitur quod beatus martinus sabbarie pannoniarum opido oriundus fuit sed intra italia papie est alitus. Pater eius miles primum posttribunus, id est dominus qui triginta sub se tenet milites fuit sub constantio et iuliano militauit. Sanctus vero martinus cum esset annorum decem inuitis parentibus ad ecclesiam confugit et catechuminum se fieri postulauit. Sed cum cesar decreuisset ut filij veteranorum pro patribus militarent, martinus cum esset annorum quindecim ad militandum vrgetur vno tempore seruo contentus. Et cum esset annorum decem et octo, baptizari se fecit et se abrenunciaturum seculo promittebat. Per biennium militauit. Interea intra galias, id est populos christianos irruentibus barbaris, iulianus contra eos pugnaturus pecuniam militibus erogauit. Martinus vero nolens deinceps militare: deo dona recipere noluit: sed cesari dixit. Ego sum miles christi pugnare mihi non licet. Indignatus iulianus dixit, quod non gratia religionis sed metu belli imminetis milicie renunciaret. Cui martinus inreperidus respondit. Si hoc ignauie non fidei ascribitur crassina die ante aciem inermis astabo, et in nomine christi signo crucis non clipeo, pectus aut galea hostium cuneos, id est collectionem securus penetrabo. Unde custodiri iubetur ut inermis ut dixit barbaris obiceretur. Sed die sequenti hostes legationem miserunt et se ac omnia sua dantes. Unde non est dubium tale victoria sine sanguine meritis et fide sancti viri data esse. Exinde relicta militia ad sanctum hylarium pictauiensem episcopum perrexit, et ab eo acolitus ordinatus: multum profecit in fide. Et sic patet qualiter sanctus martinus habuit primam virtutem que signatur per diem solis in qua placuit deo. Unde canit ecclesia. Sancte trinitatis fide martinus confessus ad baptismi gratiam peruenit. **T** Secunda dies scilicet lune significat secundam virtutem, scilicet humilitatem. Nam sicut in astronomos luna est omnibus planetis et stellis inferior. Sic humilis vult omnibus esse subiectus et vilior reputari. Unde dicit Hier. Verus humilis vilis vult repu-

tari. Unde dixit xpus qui est speculum humilitatis Mat. xi. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. In cuius signum lauit pedes discipulorum: scilicet dans nobis exemplum dicens Joh. xiiij. Exemplum enim dedi vobis etc. Certe hanc virtutem scilicet humilitatem perfecte habuit sanctus Martinus. Nam ipse in omnibus voluit esse humilis. Unde de eius humilitate legitur in sua legenda quod quando pro patre militavit et tamen unum servum habuit. ipse tamen sepius serviens seruo suo calciamenta ei detrahebat atque tergebat: exemplo christi quem semper habuit pro vero exemplari humilitatis. Unde legitur etiam quod quadam vice dyabolus in forma regis purpura et dyademate et aureis caligis ornatus sereno ore letaque facie sibi appuit. Cumque ambo diu tacuissent. dixit dyabolus. Agnosce martine quem colis. Ego sum xpus. me tibi manifestare volui. Ad hoc cum adhuc Martinus admirans taceret. rursus ait. Martine cur dubitas credere cum me videas. ego sum xpus. Tunc ipse a spiritu sancto doctus ait. Dominus meus iesus ipse non purpura nec dyademate renitentem se venturum esse predixit. Ideo nisi in eo habitu et forma qua passus est. ac stigmata preferens appareat non credam. Ad hanc vocem ipse disparuit. et totam cellam fetore replevit. Ipse etiam ostendit suam humilitatem in leprosis. Legitur enim quod quadam vice habuit leprosum sibi obvium: cuius horribilem quem ex sua humilitate osculatus est. atque benedixit. qui statim virtute sue humilitatis mundatus est. Sic breviter propter suam humilitatem propter quam merito placuit deo. Unde dicit Hieronymus. Nihil est quod nos deo et hominibus ita gratos efficiat quam quod merito vite sumus magni et humilitate infirmi. **U** Tertia dies scilicet Martis significat fortitudinem que est tertia virtus. Mars enim dicitur quasi mors. Unde secundum astronomos Mars cum coniungitur cum saturno in signo geminorum excitat pestilentiam et infirmitates. Ideo gentiles dixerunt martem deum belli. Sic virtus fortitudinis occidit et pugnat contra vitam mundi. carnis et dyaboli. et est multum necessaria homini. Nam dicit Augustinus. Ecce baptizati sunt omnes. iustificati sunt omnes a peccato: restat tamen luctatio cum carne. mundo et dyabolo. Et ideo dicit psalmus. Viriliter agite et confortetur cor vestrum. Certe hanc virtutem fortitudinis habuit sanctus Martinus. Ipse enim contra mundum. carnem. et dyabolum. fortiter bellavit. Pro contra mundum ipsum cum suis continendo. Unde agit quod postquam esset annorum duodecim heremum concupivit et complens si infirmitas etatis non

impedimentum fuisset. Animum tamen suum circa monasteria et ecclesias spiritum meditabatur adhuc in etate puerili. quod postea tamen devotius implevit. Unde per triennium fere ante baptismum fuit mundus et integer ab omnibus vicibus quibus humanum genus solet implicari. Unde bene rexit se secundum consilium et dictum. I. Joh. ij. Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt. Secundo pro carne et paupertate vite. Ipse enim duxit asperam vitam. Unde refert Severus in epistola ad Eusebium quod cum Martinus in quadam civitate sue diocesis venisset et clerici sibi lectum plurimum stramine preparassent. ipse ibidem requiescens. mollicie tamen phorescebat: quia in cilicio super terram dormire consueverat. Unde de lecto nocte consurgens omne stramentum proiecit. et se nudum super humum prostravit. multis etiam alijs asperitatibus se castigavit. quare merito placuit deo. Nam secundum apostolum Iohannem ad Gal. vi. Qui christi sunt carnem suam crucifixerunt Tertio contra dyabolum sibi non consentiendo. Nam dicit Gregorius. Adversarius perfecte vincitur quando mens nostra in malum quod suscipit: nec per delectationem: nec per consensum inclinatur. Quod perfecte fecit sanctus Martinus. Unde legitur quod demones qui saperebant sibi ita conspicabiles reddebantur ut aperte ab ipso sub quacumque imagine viderentur. Nam interdum demon in personam ionis se transfigurabat. aliquando in personam mercurij. aliquando veneris. et eorum vultibus sancto Martino se offerebant. quos ille omnes suis nominibus increpabat. Mercurium maxime patiebatur infestum. id est seuum. Jovem brevem atque hebetem esse dicebat. Et sic expellebat eos. Quadam etiam die in humana specie sibi obvium: quorum tenderet inquisivit. Respondit. Quocumque cum dominus vocaret ibi tenderet. Cui dyabolus. Quocumque ieris dyabolus tibi adversabitur. Cui Martinus respondit. Dominus mihi adiutor est non timebo quid faciat mihi homo. Tunc dyabolus evanuit. Et sic patet qualiter etc. Unde dominus dicit I. re. i. Bellabunt adversum te et non prevalebunt: quia ego tecum sum ut liberem te. **Q**uarta dies: scilicet mercurij significat pacem que optima virtus est. Dicitur enim mercurius quasi medius currens. id est media dies inter precedentes et sequentes. et significat pacificationem quia coniungit discordes. Ideo gentiles dixerunt mercurium esse nuncium qui pacificaret inter discordantes. Hec autem virtus est ita bona quod non tamen deo facit hominem placabilem. Veritatem facit eum filium dei. teste christo Mat. h. v. Beati pacifici: quoniam filij

dei vocabuntur. Certe hanc virtutem perfecte habuit in se beatus Martinus. Unde legitur quod multum dilexit pacem. Cuius enim esset summus sacerdos in sua diocesi sepe a clericis ledebatur. nec propter hoc repellabatur eos a sua charitate. Nemo illum unquam vidit iratum. nec merentem. nec ridendum. Nunquam in ore illius nisi christus. Non maledictio. Nunquam in corde eius nisi pietas. Nunquam nisi pax: nisi misericordia inerat. Cum enim quadam vice canes per viam lepuseculum sequentes vidisset imperavit canibus ut desisterent et lepuseculum cum pace dimitterent. mox illi quasi vincti in suis vestigijs fixi manserunt. Item cum quidam canis in quadam ex discipulis sancti Martini latraret. Ille ad eum conuersus ait. In nomine sancti Martini iubeo te obmutescere. Canis continue obmutuit ac si linguam habuisset abscisam. Item legitur quod sanctus Martinus quadam vice super asellum procederet. equis de contra venientibus expauefactis milites in terram salu precipiti se dederunt. et Martinum arripientes grauer verberauerunt. Ille autem quasi mutus cedentibus terga prebebat. Sed illi magis furiebant eo quod ille. quasi non sentiens verbera illata continere videretur. Protinus animalia humo fixa ita permanserunt. ut quantumcumque flagellata velut saxa moueri non possent quousque ad Martinum redentes et peccatum suum quod in eum commiserant confitentes. ille eis licentiam dedit et veloci cursu aialia processerunt. Item legitur in dialogo Seueri et Galli discipulorum sancti Martini quod quadam vacca a demone agitata cum vbiusque feriret et multos confoderet et aduersus Martinum et socios in itinere furibunda concurreret ille manu alleuata ipsam sistere iussit. Quia immobili permanere vidit demonem dorso illius insidente. Quem increpans dixit. Discede funeste de pecude et innoxium animal agitare desiste. Quo protinus discedente vacca ad pedes illius prosternitur: et ad eius imperium cum omni mansuetudine ad gregem suum reuertitur. Et sic patet qualiter fuit pacificus. Et tunc ad omnia. Unde bene dicitur de eo Proverb. iij. Uic eius vie pulchre. et oes vie eius pacifice. quare merito placuit deo. Nam dicitur per prophetam. In pace factus est locus eius etc. Unde dicit Augustinus. Qui pacem amplectitur in hospitio mentis sue preparat christo mansionem. y Quia dies dicitur dies Jouis hec stella valde promouet fructus et est valde utilis omnibus terrenis. dicitur Jupiter quasi iuuans pater. et significat quintam virtutem

scilicet misericordiam. que multum placet deo. Unde Prover. iij. Misericordia et veritas non te deserant et inuenies gratiam coram deo. Iohannes hanc virtutem docuit christus Lu. vi. Estote misericordes sicut et pater vester misericors est. Certe hanc virtutem habuit beatus Martinus. Unde legitur quod quodam tempore hyemum dum pgeret cum militibus obuiauit ei unquam pauperculus elemosinam a transeuntibus poscens quem omnes preteribant et a nullo elemosinam accepit. Martinus vero arripuit gladium et clamidem. qua indutus erat diuisit. et partem pauperi tribuit. Cui dominus sequenti nocte cum multitudine angelorum apparuit: et se vestitum parte clamidis sue dixit. Unde audiuit christus ad angelos loquentem Martinus adhuc cathecuminus hac veste me coterit. Et ratio est. Nam christus dixit Math. xrv. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi. fecistis. Ideo multum placuit deo. Item legitur in dialogo Seueri et Galli discipulorum martini quod cum quadam vice martinus in quadam festiuitate ad ecclesiam iret. quidam pauper nudus secutus est eum. Tunc martinus archidiacono suo precepit ut pauperem illum vestiret. Et cum hoc facere distulisset Martinus ingressus est secretarium suum et tunicam suam pauperi dedit. et eum statim abire iussit. Cum ergo eum archidiaconus moneret. y ad solennia peragenda procederet. Ipse de se loquens respondit se ire non posse donec pauper. id est ipsemet vestem acciperet. Archidiaconus vero non intelligens. Nam cum martinus extrinsecus cappa esset tectus ipsum nudum interius non videbat nec alium pauperem adesse causatur. Tunc martinus dixit. Deferatur mihi vestis et pauper non decribit vestiedus. Compulsus archidiaconus ad forum iuit et per quinque argenteis tunicam vilem emit: quam ante pedes sancti martini iratus proiecit. quam sanctus martinus secreta induit. Cuius manice usque ad cubitum: et longitudo usque ad genua protendebantur. Huic autem miraculo addit magister Johannes bel. quod quando sanctus martinus in missa manus ad deum leuaret ut moris est manice retro labentibus cum nec brachia eius essent grossa: nec multum carnosum: nec prefata tunica protenderetur nisi usque ad cubitum: et sic remanserunt brachia nuda: tunc miraculose torques auree et gemate ab angelis deferuntur et brachia decenter operiuntur. Et sic patet eius misericordia. Unde bene dicitur de eo in. ps. Tibi derelictus est pauper. id est ut ei beneficias. et sic mercedem a deo recipias. Nam dicitur Proverbiorum xxi. Qui sequitur misericordiam et iusticiam in

ueniet vitam et gloriam. Unde in signum huius dixit Mat. v. Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur et cetera. Unde maximus episcopus in sermone. Misericordia est ornamentum fidei iustos probat. sanctos roborat. dei cultores ostendit cuius exercitium reddidit dominum letum. exhibet placabilem christum.

3 Sexta dies est dies veneris. Hic planeta post solem et lunam est splendidior alijs. et significat sextam virtutem. id est castitatem et puritatem que est splendidior alijs. Unde dicitur Sapientie. iiii. O quam pulchra est casta generatio cum claritate. Tanti enim placet hec virtus deo et sanctis quod semper sequitur christum. Iuxta illud Apoc. xiiii. Virgines enim sunt et sequuntur agnum quocumque et cetera. Et sancti. desiderant se ei associari. Certe hanc virtutem puritatis habuit sanctus Martinus. Nam castus fuit. ideo puri et casti cum visitabant. Unde legitur de eo quod ipse quodam tempore in cella solus sedebat. Seuerus et gallus discipuli eius eum foris expectabant qui subito mirabili horrore concussi. plures in cella audierunt insimul colloquentes. de quo sanctum Martinum postmodum interrogauerunt. Qui ait. Dicam vobis: sed peto ut nulli dicatis maria. Agnes. Tecla ad me venerunt. non tamen illo die: sed sepius se ab eis visitatum confessus est. Etiam petrum et paulum apostolos ad se sepius visitare et videre perhibuit. Etiam spiritus sanctus eum sicut apostolos illustrauit. dum enim sacramentum offerret globus ignis apparuit super caput eius. quia a multis visus est propter gratiam spiritus sancti que propter eius puritatem in cum in specie ignis ad robur descendit sicut fuit in apostolis. Unde apostoli semper eius tantum comparare visitabant. Et sic propter eius puritatem. ideo merito deo placuit. Unde dicit christus de eo illud Cant. v. Dilectus meus candidus et rubicundus. electus ex milibus.

4 Septima dies dicitur dies Saturni. quod omnibus planetis est altior. firgidior. et pigrior. Nam celum quod sol in anno pagit ipse vix in triginta annis percurrit ut dicunt astronomi. et significat septimam virtutem. id est perseuerantiam sine qua nihil valet. Iuxta illud Berni. Tolle perseuerantiam: nec obsequium mercedem habet. nec fortitudo laudem. Ideo dicit christus Math. x. Qui perseuerauerit usque in finem hic saluus erit. Hanc certe virtutem habuit beatus Martinus. Nam ipse perseuerauit in istis virtutibus et in sancta vita usque in finem. Unde legitur quod ipse circa finem vite sue reuelauit fratribus suis obitum suum quem longe ante prescivit. Unde in diocesi condacensi cepit viribus corporis destitui. Tunc discipuli omnes

flentes dixerunt. Cur nos pater deseris. autem cui nos desolatos relinquis. Inuadet enim gregem tuum lupi rapaces. Et ille eorum motus precibus fletibusque. flens quoque sic orauit. Domine si adhuc populo tuo super necessarius non recuso laborem. fiat voluntas tua. Nam eos non libenter volebat deserere: nec a christo diutius separari. et ideo nec mori timuit: nec viuere recusauit. Cum sic aliquandiu in molestia febrium teneretur. et a discipulis suis rogaretur ut in lecto suo ibi in cilicio et cinere decumberet stramentum. aliquod poneretur dixit. Filij non decet christianum nisi in cilicio et cinere mori. Ego si aliud exemplum vobis relinquo ipse peccavi. Oculis ac manibus in celum semper intentus spiritum ab oratione non relaxabat. Et cum superinsemper iaceret et a presbyteris rogaretur ut corpusculum mutatione lateris releuaret dixit. Sinite me fratres mei celum potius respicere quam terram. ut spiritus ad dominum dirigatur. Et hec dicens vidit dyabolum prope assistere. et dixit. Quid hic alias cruenta bestia? Nil in me funestum inuenies. Abrahe sinus me suscipiet. His dictis spiritum reddidit. Anno domini. cccc. lxxviii. vite eius. lxxxi. dominica die. Vultus autem eius tantum iam gloriificatus respicendit. et chorus angelorum concinens a multis auditus fuit. Et sic propter qualiter perseuerauit. ideo merito placuit deo in diebus suis et inuentus est in fluxu. ideo coronatus est in celo. Unde dicit Berni. Perseuerantia est singularis filia summi regis. que sola triumphantibus imponit sertum eterne retributionis. B. Beatus seuerinus coloniensis episcopus cum die dominica loca sancta more solito post matutinas circuiret. illa hora qua sanctus Martinus obiit angelos cantantes in sublimi audiuit. Vocansque archidiaconum interrogat si aliquid audiret. Qui dixit quod nihil audiret. Tunc episcopus prostratus pariterque archidiaconus deprecabantur ut hec diuina pietas audire permitteret. Et cum episcopus pro eo orasset erectis auribus sursum archidiaconum episcopus interrogauit. Quid audistis? Qui ait. Voces quasdam in celo psallentium audio: sed quod sit penitus ignoro. Cui episcopus. Dominus meus episcopus turonorum Martinus migravit ex hoc mundo. et nunc angeli canendo cum in celum deferunt. Hinc nota quomodo dyabolus cum societate sua in aere affuit. Archidiaconus autem diem et horam notauit. turonem misit velociter qui hec diligenter inquireret. Qui inuenit Martinum eadem die et hora primum migrasse. Seuerus etiam

monachus qui vitam eius scripsit euz post matutinas leniter obdormiisset. sicut ipse in quadam epistola testatur sanctus martinus albis indutus. vultu igneo. scintillantibus oculis. crine purpureo. tenens librum in manu dextra quem de vita eius idem Severus scripsit eidem appuit. Cumq; post benedictionem in celum conscendere ipsum videret. et cum eo ascendere cuperet euigilavit. Post hec autem nuncijs venientibus eadez nocte sanctum Martinum migrasse audiuit. Eodez autem die sanctus Ambrosius mediolanensis episcopus missam celebrans super altare inter prophetiam et epistolam obdormiuit. et cum nullus eum excitare presumeret. et subdiaconus nisi eo inuente epistolam non auderet legere. transactis duarum horarum spacijs excitauerit eum dicentes. Jam hora preterijt et populus lassus expectat. iubeat dominus noster et lector epistolam legat. Ad quos ille. Nolite turbari. multum enim valde sic obdormiisse cui dominus tale miraculum ostendit. Nam noueritis fratrem nostrum Martinum ad dominum migrasse. et ego eius funeri prebui obsequium. sed ultimam orationem vobis excitantibus explere non valui. Tunc illi stupefacti diem et horam notantes inuenerunt sanctum Martinum tunc migrasse ad celum. C Post mortem eius anno lxxiiij. cum beatus Perpetuus ecclesiam eius magnifice ampliasset et in eam corpus eius transferre volebat. sepulchrum eius nullatenus mouere potuerunt. Cumq; vellet dimittere. quidam senex pulcherrimus apparuit eis dicens. Usq; quo tardatis. Non videtis sanctum Martinum paratum vos iuuare si manus apponitis. Tunc ille cum eis manus apposuit. et cum summa velocitate sepulchrum leuauerunt. et in eo loco vbi nunc colitur posuerunt. Senex autem ille post hoc nusquam comparuit. hec translatio in mense Julio celebratur. Refert Odo abbas cluniacensis qd tunc omnes campane in omnibus ecclesijs nullo tangente pulsabantur. et omnes lampades diuinitus accedebant. Fertur quoq; qd duo tunc socij erant. quorum vnus cecus. alter contractus fuit. Cecus autem contractum ferebat. et contractus ceco vias monstrabat. sicq; taliter medicantes multam pecuniam acquirebant. Audiētes vero qd ad corpus sancti Martini multi sanabatur infirmi cum in translatione corpus extra ecclesiam processionaliter duceretur. ipsi timere ceperunt ne predictum corpus iuxta domum in qua manebant deduceret. et sic ipsi forsitan curaretur. Solebant enim sanitatem conseq

ne depiret materia questus sui. quapropter de illa strata fugientes se ad aliam transeiebant per quam corpus nequaquam duci putabatur. Dum ergo fugerēt corpori eius ex improviso prius obuiarunt. Et quod de multa bona prestat inuitis. ambo extra eorum voluntatem continuo sunt sanati. licet propter hoc plurimum tristarentur.

¶ De sancta Elizabeth. Sermo. lxxiiij.

Plus est imago hec et

supscriptio. Math. xxij. Notate charissimi. dicit enim magister li. ij. dist. xv. qd homo secundum animam factus est ad imaginem et similitudinem totius trinitatis. Cuz igitur querit de anima deuota cuius est imago hec et supscriptio. Rndet qd est imago dei et totius trinitatis. D Est notandum qd hec questio potest queri a tribus vel quattuor. Primo enim querit caro de natura admirans speculum puritatis dicens Que est hec natura que est obediens spiritui et contrariatur sensui. Quod bene est admiratione dignum. Nam vt dicit Hieron. In carne preter carnem viuere non est vita humana sed angelica. Cum igitur secundum naturam caro inclinatur ad terrena et ad peccata. et homo non uiuit secundum carnem sed secundum spiritum. propter quod homo et natura purificatur merito caro querit predictam questionem. Ad quas bene rndetur in persona sancte Elizabeth. que non secundum carnem sed secundum spiritum vixit. qd hec natura est imago que secundum deum creata est. Vnde hac imaginem notat apostolus cum dicit. Sicut portauimus imaginem terreni hominis ita portemus imaginem celestis. Certe hoc perfecte fecit sancta Elizabeth Nam ipsa non secundum carnem nec secundum desideria carnis que militant aduersus spiritum vixit. sed secundum spiritum. et sanctam vitam duxit. Qd bene ostenditur in eius legenda. Legit enim qd ipsa sancta Elizabeth fuit illustris regis ungarie filia. genere nobilis fide et religione vero nobilior. Quam auctore nature super naturam quodammodo extulit dum puella que regalibus delitijs nutrita fuit omnia spreuit. et ideo in omni scititate viuere studuit Nam euz adhuc esset quinq; annorum cepit bonis studijs assuescere. Vanitates et laudes mundi fugere. et in virtutibus se exercere. Unde in ecclesia gratia orandi tam sedula mansit vt eam ancille sue auellere vix valerent. Unde in ecclesia genua flectebat aut paupum inuocato totaliter incubebat. Et litterarum peritiam non haberet: tamen coram oculis suis sepe psalterium expandebat vt se legere fingeret ne velut occupatam aliquis impediret. Puellas etiam inducens vt sepe orarent ac

beatam virginem cum Ave maria salutarent
E Crescens per etate[m] ip[s]is etiam crescebat
 amplius per affectu[m] deuotionis. Nam beatam
 virginem in sui patronam elegit et sanctu[m] iohannem
 euangelista[m] in sue castitatis custode[m] ele-
 git. Cum enim singule sedule singulorum aposto-
 lorum in scriptis precibus altari supponerentur et
 quelibet aliarum puellarum casu sibi cedula[m] con-
 tingente[m] acciperet. Ista oratione fusa tribus
 vicibus cedula[m] ubi nomen sancti iohannis erat
 scriptu[m] ut desiderabat accepit. ad que[m] fere-
 batur tanto deuotionis affectu ut nihil pete-
 ribus in eius nomine denegaret. In nocte ad
 orationem sepe surgebat. Ordinavit cum qua-
 dam puella sibi inter ceteras magis familia-
 ri. ut si forte somno depressa non surgeret: eam
 pede tangens excitaret. Et ut orationum suarum
 deo pingue sacrificium redderet seipsum irri-
 gabat abundantia lachrymarum: quas quidem la-
 chrymas fundebat iocunde. Et ut eius ani-
 mus totus in deum transiret et in tanta eius de-
 uotione nullum impedimentum haberet roga-
 uit dominum ut contemptum omnium temporalium ei infunde-
 ret. Infusum vero oratione audiuit dominum dicente[m]
 sibi. Fraudata est oratio tua. Que dixit ancil-
 lis. Dominus exaudiuit vocem meam: quia omnia temporalia
 ut stercorea reputo. nihilquam iam aliud diligere
 video nisi deum. Sepe etiam oratione[m] tanti feruo-
 ris inueniebat: ut etiam alios inflammaret. Un-
 de quadam vice quedam iuuenem seculariter in-
 dutum ad se vocans ait. Uideris nimis dissolu-
 te viuere cum debes creatori tuo seruire. Uel-
 les ne quod pro te dominum exorarem. Ille ait. Uolo
 dominam. et id vehementer exopto. Cum igitur orationi
 se dedisset et iuuenem sicut pro se orationi incubere
 monuisset. iuuenis alta voce clamauit dicens
 Cessate iam domina ab oratione cessate. Sed cum illa
 iam attentiore oraret: iuuenis altiore clamans dixit
 Cessate domina quia totum deficio et comburo. Ipse
 enim tanto calore fuerat successus ut totum sudas
 et sumas corpus et brachia velut amens iacta-
 ret. adeo ut plerique accurantes vestes eius pre-
 nimio sudore madidas inueniret et esum in
 manibus ferre non possent. Cum autem eliza. ora-
 tionem compleuit: iuuenis estuare cessauit.
 Qui rediens ad seipsum et diuina gratia illustratus
 ordinem fratrum minorum ingressus est etc. **I**
 Item ut posset habere cor mundum et animam puram
 propter hoc castigauit corpus suum multiplici-
 ter. non tantum orationibus: verum etiam vigiliis. ieiun-
 iis et diuturnis castigacionibus. Sciens illud
 quod ad Gal. vi. apostolus dicit. Qui christi sunt carne[m]
 suam crucifixerunt. Unde leg. i. quod tantum rigore et
 abstinentiam fecit sibi ipsi ut in mensa mariti
 inter diuersa genera ferculorum interdum pane
 simplici fuit contenta. Quadam etiam vice cum lon-

gi itineris fuisset labore depressa. et marito
 et sibi fuissent diuersi cibi oblatis quod non crede-
 batur de iustus laboribus acquisiti omnino
 abstinuit et iugiter panem durum in aqua cali-
 da madefactum cum suis ancillis patienter co-
 medit. Sepe enim cibos curie respuit et ali-
 quorum virorum bonorum cibaria requisit. Una
 etiam grossa tunica et corda contenta post mortem
 mariti. Et sic nudis pedibus domino famulabat
 Item ne mundi successus sibi nimium blandiret
 quo anima macularetur quotidie in rebus prosperis
 sibi aliquid detrahebat. Cum enim in aliquo ludo
 sibi prospere succederet reliquum intermit-
 tens dixit. Nolo procedere: sed propter deum reli-
 quum intermitto. Ad choreas quoque a ceteris
 puellis in sua iuuentute aduocata. cum unum
 circuitum peragisset dixit. Sufficiat nobis unum
 circuitum. nam propter deum alios dimittam. Et
 per tale[m] modum puellas a vanitatibus reuoca-
 bat. Vestimentorum lasciuos usus semper ab-
 horruit. Unde adhuc puella dies solennes
 tanta deuotione colebat ut etiam manicas sibi
 consue nullam rationem pareret antequam missarum solen-
 nia complerent. Cyrothecarum etiam usus in die-
 bus dominicis sibi ante meridiem interdixit.
 Officium ecclesiasticum cum tanta reuerentia et de-
 uotione audiebat ut cum sacra euangelia lege-
 retur manicas si forte consue erant solueret
 monilia deponeret. et cetera capitis orna-
 menta. et sic ubi gradum virginalem prudenter
 rexit et innocenter percurrit. conjugalem gradum in-
 trare compellit. utpote quod ad hoc paterno im-
 perio urgebat. Consensit igitur licet inuita in-
 copulam conjugalem: non ut libidini deseruiret
 sed ne patris preceptum contemneret: et ut filios edu-
 candos ad dei seruitium precrearet. Unde in
 purificatione post partum humiliter sine orna-
 mentis et vestibus deauratis sicut ceterae mu-
 lieres exemplo intemperate puerperae filium in
 propriis vlnis gestans ipsum ad altare cum agno
 et cadela offerebat. quibus enim esset legitimum
 conjugalis astricta. nulli tamen culpae delecta-
 tionis fuit subiecta. Quod manifeste constat: quoniam
 in manibus magistri Conradi ordinis minorum
 votum emisit quod si viro suo eam superviuere contin-
 geret continentiam perpetuam obseruaret. fuit igitur
 laetitia thuringie sociata. coniugio
 Et licet mutauerit statum non tamen mutauit men-
 tis affectum. Et sic partem quomodo vixit secundum spiritum et non
 secundum carnem. et sic imaginem celestis hominis portauit.
 unde bene dicit illud phil. iij. Omnia arb-
 sum ut stercorea etc. Unde bene elizabeth
 quod interpretatur deus meus cognouit. Nam deus
 eam bene cognouit propter suam sanctam vitam. Un-
 de dicit iohannis. x. Ego cognosco meas et
 cognoscunt me mee etc. Quare ipsa est de nu-
 p

mero de quibus dicit dominus Baruch. iiii. Delicati mei ambulauerunt vias asperas. **S**ecundo principaliter querit mundus. Que est ista figura que non secundum naturam humanam viuit. que est iuxta illud. i. Job. ij. Aut concupiscentia carnis: aut concupiscentia oculorum: aut superbia vite. sed secundum celestem figuram. id est in virtutes. Ad hoc rursus per illud Jacobi. i. que est religio mundata immaculata apud deum et patrem. Certe hanc virtutem perfecte portauit sancta eliza. quam assumpsit tertiam regulam in qua viuit secundum figuram dei: et non mundi. Unde legitur quod post obitum mariti sui ne fructum celestem perderet que datur seruantibus perfectionem euangelicam: qui de sinistra misericordiam ad dextram glorie transferunt. religiosum habitum induit. et tertiam regulam assumpsit. continentiam post mortem viri sui perpetuam seruans. perfectam obedientiam custodit. voluntariam paupertatem amplectens: que tria perfecte seruauit. Nam obedientiam non tamen post mortem viri: veruetiam viro viuente promisit. unde cuidam custodi ordinis minorum nomine magister conrado saluo iure matrimonij et consentiente marito obedientie se ad eum subiecit ut quicquid ille preciperec illa cum reuerentia et multo gaudio adimpleret. ut ex hoc meritum obedientie perciperet et exemplum domini nostri que pro nobis factum est obediens usque ad mortem imitaretur. Unde quicquid sibi precepit obedienter implcuit. Ipse enim interdixerat sibi ne de cibis mariti que sana conscientia non haberet comederet. Quod ipsa cum tanta obedientia obseruauit: ut alijs diuersis delicatis abundantibus ipsa cum ancillis suis cibis grossioribus uteretur. Quod vir suus cum patientia supportabat asserens quod ipse hec libenter faceret si turbationem familie sue non timeret. Quadam etiam vice ad quadam predicationem ab ipso vocata supuente marchionissa missenensi. et sic impedita quod non venit. Quam inobedientiam ille egre ferens precepit per emenda ut se fortiter verberaret. quod obedienter fecit. Sepe enim per manus ancillarum fecit se in cubiculo fortiter verberari ut saluatori flagellato humiliter et obedienter vicem repederet. et carnem ab omni lasciuia cocereret. Magister quoque conradus sepe sibi molestas et contrarias imponebat. et quod amplius diligere videbat ab eius consortio sepebat. et spiritualiter duas ancillas fideles et predilectas que a iuuetute sua secum fuerant enutrite ab ea remouit: multis effusis lachrymis. Hoc autem faciebat vir scilicet ut eius voluntatem frangeret: et ut ipsa totaliter ad deum suum affectum dirigeret. In his autem omnibus inueniebatur velox ad obedientiam: et constantis ad patientiam. Dixit quoque. Si propter deum tamen timeo hominem mortale peccatum timere debeo iudicem celestem. Ideo

magistro Conrado pauperi et non diuiti episcopo obedientiam facere volui. ut omnem occasionem temporalis consolationis a me penitus abdicarem. **H** Quadam enim vice cum claustrum quorundam scitimonialium ab eis obnixte rogata intrasset non habita licentia a suo magistro fecit se grauitate verberari. Continentiam etiam seruauit non tamen post mortem viri sui: veruetiam ut predictum est viro viuente. Nam sepe a thoro viri sui absines noctes ducebat insomnes ut orationibus posset insistere. et in abscondito patrem celestem orare. Cupiens vero sancta eliza. ut vir suus in defensionem fidei arma potentie sue conuerteret. ipsum salubri exhortatione induxit ut ad terram sanctam visitandam pergeret. Ubi dum esset ille langranus princeps fidelis et deuotus fide integra et deuotione sincera spiritum deo reddidit. recipiens gloriosum fructum operum suorum. Et sic ipsa. vidualem statum in continentia cum deuotione amplectitur ut fructum sexagesimum recipet. Post hoc autem abbatissa eius matertera ipsius paupertati nimium copatens. Nam diuulgata morte viri sui turpiter a quibusdam vasallis viri sui eiecit ut postea dicitur. Unde matertera sua ad episcopum Wabergensem ipsius auunculum ea duxit. Qui cum honeste suscipiens caute retinuit intendens ipsam secundis nuptijs copulare. Quod cum ancille qui secum continentiam voverat didicissent: et ex hoc se lachrymis multis affligeret. sancte elizabeth cum multo gemitu retulerunt. Que eas confortans ait. Confido in domino pro cuius amore continentiam perpetuam vovi quod mecum propositum firmum custodiet. et omnem violentiam conteret. et humanum consilium dissoluet. Et si forte auunculus meus voluerit sine alicui copulare: animo dissentiam et verbis pariter contradicam. Et si nullum aliud remedium euadendi superesset. nasum proprium meum detruncarem: ut me sic deformem quilibet abhorreret. Cum igitur de mandato episcopi ad quoddam castrum iuuita fuisset deducta moratura ibidem donec alicui in coniugium traderetur: et ipsa sua castitate domino cum lachrymis commendasset. ecce domino disponente ossa viri sui de ultramarinis partibus deferuntur. Iussa est igitur ab episcopo reduci ut ossibus viri sui in deuota occurreret. Ossa vero viri sui ab episcopo cum honorabili processione: et ab ipsa cum magna deuotione: et lachrymarum effusione suscepta sunt. Que conuersa ad dominum dixit. Gratias tibi ago domine qui in susceptione ossium viri mei dilecti me miseram consolari dignatus es. Tu scis domine quod licet ipsum te amantem multum amaue- rim: tamen ob amorem tui eius presentia libenter carui. et in subsidium sancte terre ire

destinavi. Et quous delectabile mihi esset. ad
 hoc cum eo vivere tali conditione ut cum ipso
 paupere per totum mundum paupercula me
 dicare. tamen te recte contra tua voluntatem
 vno crine ipsum non redimerem: nec ad vitam
 mortalem iterum reuocarem. Ipsum autem
 et me tue gratie recomendo. In pauper
 tate etiam amplectabatur. Nam constituta
 in summa gloria statum paupertatis summo
 pere affectabat: ut et ipso paupere vice repen
 deret: et mundus in ea primum nil haberet.
 Quapropter interdum cum esset sola cum
 ancillis vestimentis vilibus se induens et de
 specto velo caput suum operiens dicebat. Ta
 liter incedam cum ad statum paupertatis
 peruenero. Constituta vero in viduitate p
 uenit ad magnam paupertate: quia magnam
 pecuniam velles et alia pauperibus dedit.
 Unde cum mors viri per totam thuringiam
 divulgata fuisset. ipsa tanquam dissipatrix et p
 digra a quibusdam vasallis viri sui turpiter
 est eiecta. ut ex hoc eius patientia claresceret
 et paupertatis diu conceptum desiderium ob
 tineret. Adueniente igitur nocte in domo cu
 iusdam tabernarij in loco ubi porci iacuerunt
 se recepit. et deo gratias multum egit. Hora
 vero matutina ad domum fratrum minorum
 pergens: rogauit ut pro sua tribulatione deo
 gratias agerent. et Te deum laudamus ca
 tarent. Sequenti die domum cuiusdam emu
 li sui cum suis paruulis uisita est ingredi ar
 to sibi loco ibidem assignato. Que dum ab
 hospite et hospita plurimum grauaretur. pa
 rictibus ualefecit dicens. Libenter homini
 bus ualefacerem si beneficos inuenire. Co
 pulsa ergo ad locum portem rediit: et paruu
 los suos ad loca diuersa alendos transmi
 sit. Dum ergo per quandam viam strictam
 luto profundo plenam super quosdam lapi
 des ibidem positos pergeret. et uetula quada
 m iam multa beneficia contulerat super eos
 dem lapides transiens eadem cedere recu
 sare. ipsa in lutum profundum cecidit. et sur
 gens vestimenta sua gaudens et ridens ab
 ierit. Velles quous decetero griseas hu
 miles et abiectas semper induebat. ac men
 dicando hostium ire uoluit: sed magister
 Conradus non permisit. fuit etiam eius habi
 tus tam despectus: ut deferret pallium grise
 um panno alterius coloris prolongatum.
 Manicas etiam tunice ruptas alterius colo
 ris panno habuit emendatas etc. Pater au
 tem suus rex ungarie audiens filiam suam
 ad tantam inopiam deuenisse. misit quen
 dam comitem ad eam ut ipsam ad paterna
 lumina reducere procuraret. Qui uides per

tali habitu indutam cernensque sedentes hu
 militer et filantem pre confusione et admira
 tione exclamans dixit. Numquam filia regis ta
 vili habitu apparuit: nec iam filare uisa
 est. Cum autem per sua reductione vehemen
 ter insitisset nullatenus acquieuit. malens
 cum pauperibus in paupertate degere: quam
 diuitibus multis diuitijs abundare. Et sic
 patet quomodo sancta Elizabeth figuram
 celestem. id est virtutes habuit cum sic sancta
 et religiosam vitam non mundanam in predictis
 tribus punctis seruauit. Quare bene significatur
 de ea illud Eccl. xxv. In tribus beneplacitum
 est spiritui meo que sunt probata coram deo et homi
 nibus. Que tria bene sunt. religio imunda et ima
 culata apud deum. Et Tertio principa
 liter dicitur dyabolus dicens. Que est ista sculpu
 ra considerans in ea sculpturam humilitatis.
 que est forma humilis dei. sicut ipse dicit Ma
 thei. xi. Discite a me quia mitis sum et humi
 lis corde. Sculptura vero dyabolice forma est
 supbia. Nam ut dicit Job. xli. Ipse est rex super om
 nes filios supbie. Ideo cum dyabolus dicitur p
 dictam questionem. Respondetur sibi per illud
 Dan. ii. que est similis filio humilis dei. Nam
 ut dicit ad Phil. ii. Humiliauit semetipsum
 formam serui accipiens. Certe hanc sculpu
 ram humilitatis et pietatis habuit in se sancta
 Elizabeth. Nam ipsa fuit christum ad semetipsum
 humilis. et christus ad primum pia et mitis. Quod
 bene ostenditur in eius legenda. Nam de eius hu
 militate legitur. que tanta humilitate se sub
 iecit ut propter humilis dei amorem nullatenus
 pateretur que ancille eam dominam appellaret: sed
 singulari numero tantum ad eam loqueretur di
 cendo tu. Scuteilas etiam et suppellectilia alia
 que coquine ut scilicet lauabat. et ne ab ancillis
 prohiberetur eas ad alia loca transmitterebat:
 et si vitam aliam magis despectam inuenis
 set ipsam elegisset. Unde etiam pre nimia hu
 militate uilia dilexit: et gloriosa spreuit. Ideo i
 rogationibus semper processionem nudis pedibus
 induta lineis sequebatur: et in statibus predicatio
 num inter pauperes tanquam pauper et humilis resi
 debat: et multa alia consumilia fecit. Ipsa etiam
 christum ad primum in se humilitate fuit pia
 et mitis. Unde legitur que quous sibi frenum abstinē
 tie ipse uult. tamen tanta libertate se ad pauperes
 effundebat ut nullum premissum pateretur aliqua
 inedia. Quibus largissime et misericorditer
 subueniebat. ita ut omnes eam matrem pauperum
 acclamarent. Sex enim opera misericordie data uigila
 tia insudabat ut paternam benedictionem cum ben
 dictis ad dextram possideret. Juxta illud Ma
 thei. xxv. quod christus in nouissimo die dicit.
 Venite benedicti patris mei percipite regnum etc.

Esuriui enim et dedistis mihi manducare etc.
 Et concludit dominus. Amen dico vobis quod cum feci-
 stis vni de his fratribus meis minimis mihi
 fecistis. Ideo beata Elizabeth sedule piete-
 ris opibus deseruiuit tam marito viuente quam
 mortuo. Unde legitur quod cum dote sua duo milia
 marcarum recepisset. partem in pauperes distri-
 buit. et cum reliquo magnam hospitalem in marg-
 burck construxit. vbi seruitis pauperum se tam-
 quam ancillam humilem macipavit. vnde esurientes
 pascebat: ut opera misericordie in eis impleret. Nam
 quadam vice fames et carissima valida immine-
 bat. eo minus eis necessaria ministrare non de-
 fistebat. Multa etiam sibi et ancillis consuevit
 subtrahere: et pauperibus reseruare. Sepe au-
 tem cum pecunia sibi deficeret ornamenta viuente
 viro vendebat ut pauperibus subueniret.
 Omnia quae potuit subtrahere coquinario de-
 ferebat pauperibus. ita ut patri eius queri-
 moniam faceret. Unde in iuuentute sua cum
 quodam tempore hyemali in sinu suo aliquid por-
 taret pauperibus obuias ei pater quasi quid
 portaret. Que dixit se rosas portare. Pater
 non credens aperuit sinum. et ostendit patri. tunc
 ipse pater vidit ibi rosas. Ecce mutatio dex-
 tre excelsi. Ex hoc pater ei liberaliter licentiam
 dedit. et noluit eam decetero a quocumque phi-
 bere. Ipsa etiam sitientes potabat. Unde legi-
 tur quod quadam vice ceruicem pauperibus di-
 stribuit. et cum vnicuique sufficenter dedisset. in-
 uentum est vas nullam diminutionem ha-
 bere: sed eandem mensuram quam prius ha-
 buit seruauit. **L.** Item ipsa peregrinos
 et pauperes hospitio suscepit. Unde legitur
 quod ipsa marito viuente magnam domum sub al-
 tissimo castro suo construxerat in qua magnam
 multitudinem infirmorum refouebat. quos sin-
 gulis diebus non obstante difficultate ascen-
 sus vel descensus visitans eis omnia necessa-
 ria impendebat. ac eos multis exhortatorijs ad
 patientiam inducebat. In eadem domo pue-
 rulos pauperum feminarum cum summa di-
 ligentia fecit nutrire. Quibus se tam dulcem
 et humilem exhibebat: ut eam omnes tanquam
 matrem sequebantur. Ipsa etiam olliculas
 et anillos vitreos. et quedam alia vitrea emi-
 fecerat ut pueri ludos exercebant. Que dum
 in pallio proprio deferret equitans in castrum
 de altissima rupe ceciderunt super lapides: sed
 nulla in eis lesio est inuenta. Ipsa etiam in-
 firmos visitabat. Unde legitur quod tantam com-
 passionem habuit erga infirmos quod hospitium
 eorum diligenter inquirens: eis subueniebat
 in necessarijs. et alia exhibeat consolationis.
 Etiam quendam infirmum deformem vultu
 capitis fetore horribilem in sinu proprio reci-

nauit. et horridum crinem fondens ac eius ca-
 put ancillis ridentibus lauit. et velo proprio
 capitis terfit. Quandam etiam mulierem hor-
 ribiliter leprosam sepe abluens in lecto loca-
 uit vlceraltergens et ligans. medicamenta ad-
 hibens unguentis precidens. Cui etiam pro-
 strata pedibus eius corrigias calciametorum
 soluebat. Et multa alia huiusmodi fecit: ip-
 sos etiam infirmos ad confessionem et eorum in-
 ducens. Cum vero plusquam quingentas marcas
 pro sua dote receptas totaliter pro pauperibus di-
 stribuisset: tunc quando ab officio infirmorum
 vacabat filabat lanam. et precium quod inde ac-
 cipiebat pauperibus diuidebat. Quare bene dicitur
 de ea in psalmo. Tibi derelictus est pauper orpha-
 no. tu eris adiutor eius. Ipsa etiam nudos ve-
 stiebat. Unde legitur quod ipsa sancta Elizabeth
 marito viuente dum ab ecclesia in quadam sole-
 nitate domum rediret vestimenta sua cum qui-
 bus ad ecclesiam processerat vni pauperi muli-
 eri dedit. Accidit etiam ut cuidam paupercule
 quoddam vestimentum valde preciosum tribu-
 cret. Illa autem videns donum tam magnificum:
 tam ingenti gaudio est perfusa ut ad terram ca-
 dens mortua crederetur. Quod sancta Eli-
 zabeth videns doluit se tanta deditur sibi timens
 ne fieret sibi causa mortis: sed ipsa pro ea ora-
 uit. et statim sana surrexit. **M.** Ipsa etiam
 incarceratos consolabatur ac eos liberauit.
 Unde legitur quod cum quidam homo nomine herma-
 nus de diocesi colonensi in carcere teneretur:
 se ad deum totaliter contulit et sanctam Eliza-
 beth et magistrum Conradum in sui adiutorium
 cum magna deuotione inuocabat. Sequenti
 ergo nocte ambo insimul cum multo lumine
 sibi apparuerunt. eum multipliciter consolantes.
 Tandem sententia in eum data suspedit.
 Iudex autem concessit parentibus ut ipsum depo-
 nerent: et in tumulo sepeliret. Parata ergo
 fouea cum esset depositus: parentes ceperunt pro
 mortuo sancte Elizabeth patrocina inuocare.
 Et ecce vniuersis videtibus ac suppetibus
 qui mortuus fuerat viuus et sanus surrexit.
 Multa similia fecit: ut patet in legenda. Ipsa etiam
 sepulturas pauperum mortuorum visitabat
 Unde legitur quod deuote currebat ad funera pau-
 perum. et vestes quas proprijs manibus fece-
 rat eorum corporibus coaptabat. adeo ut semel
 veuam suam in partes conuideret et corpus
 cuiusdam pauperis inuolueret. Eorum etiam fune-
 ra proprijs manibus contractabat: et in ipsorum
 exequijs deuotamanebat. Et sic patet eius
 sculptura humilitatis et pietatis. quare ha-
 buit formam ipsius humilis et mitis dei. Cum
 igitur queritur. Que est ista sculptura humi-
 litatis et forma conuenienter respondet quod est

similis filio dei. Unde bene dicit Elizabeth quod interpretatur dei misericordia: quia septem opera misericordie exercuit. **¶** Quarto principaliter querunt angeli, que est ista angelica creatura que sic continue diuinas visiones contemplantur. Itam questionem faciunt. Nam proprium angelorum est semper videre deum ac ipsum contemplantur, teste christo Matheo xviii. Angeli eorum in celis semper vident faciem patris mei qui in celis est. In qua facie omnia videntur sciunt sicut dicit Gregorius. Quid non videt qui videntem omnia videt. Cum igitur cognoscunt quod sancta Elizabeth propter suam eternam vitam habuit hic diuinas visiones, merito querunt predictam questionem. Respondetur eis quod sit sancta et pura vita sancte Elizabeth. Nam saluator dicit Matheo v. Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Quomodo autem sancta Elizabeth habuit in vita sua diuinas visiones, et nunc in celo ostenditur in eius legenda. Unde legitur. Ut ipsa cum maria Magdalena optimam partem possideret sedule contemplationi vacabat ac orationibus insistebat, quibus meruit celestes visiones habere. Unde quadam die quadragesimali tempore in ecclesia existens, sic ad altare oculis defixis intenta manebat ac si ibidem dei presentiam miraretur et videret, ubi per magnum spacium est consolata ac diuina reuelatione reflecta. Deinde domum reueria est. Et dum se pro debilitate in gremium ancille appodiasset et per fenestram oculos ad celum defixos attollet: tanta hilaritate vultus eius perfunditur ut etiam risus mirabilis sequeretur. Que cum diu tam iocunda visione letificata fuisset, subito in lachrymas est conuersa. Rursus oculos aperiens pristina iocunditate profuitur, oculosque claudens pristinis lachrymis irrigat. Et sic usque ad completorium est talibus diuinis consolationibus innotata. Cum vero diu tacens nullum verbum penitus emisisset tandem prorumpens locuta est dicens. Ita domine tu vis esse mecum et ego tecum, et nunquam volo a te separari. Postmodum cum ab ancillis rogareretur ut ad dei honorem et ipsarum edificationem quid viderit indicaret. Illa ait. Vidi celum apertum et Jesum ad me benigne inclinantem vultumque suum serenissimum mihi ostendentem, ego vero de sua visione ineffabili iocunditate perfusa de suo recessu remanebam in magno merore delecta, tunc mei miserus iterum me sui vultus ostensione letificans ait. Si tu vis esse mecum ego ero tecum. Cui ego respondi, put me loquentem audistis. Cumque rogaretur ut etiam visionem quam iuxta altare vidit exponeret, dixit. Que ego ibi vidi, non expedit narrare. Scire tamen de-

betis quod in magno gaudio fui: et dei admiranda coniperi. **¶** Qualiter autem peruenit ad dei claram visionem quam iam habet, cum angelis electis in celo ostenditur. Legitur enim quod appropinquante tempore quo dominus eam de mundi ergastulo vocare disposuit et ut quod contempserat regnum mortalium perciperet regnum angelorum christus sibi apparuit dicens. Veni dilecta mea in tabernacula tibi preparata, tunc subito correpta est febre. Dum ergo decubaret et ad parietem faciem ipsam teneret, audita est a circumstantibus ipsam perire dulcissimam melodiam. Qui cum ab una ancillarum punctata fuisset quid nam hoc esset. Illa respondit. Quedam ancilla inter me et parietem se ponens tam suaviter cecinit que me ad canendum similiter prouocauit. In sua autem egritudine semper hilaris exstitit, et nunquam ab oratione cessauit. Ultima vero die ante eius transitum alta voce quasi dyabolus licentians exclamauit tribus vicibus. Fuge. Deinde dixit. Ecce appropinquat media nox in qua christus nasci voluit et in presepio requieuit, et sic appropinquante hora sui transitus ait. Jam tempus instat in quo omnipotens deus eos qui amici sui sunt ad celestes nuptias euocauit, et sic ad extremam horam veniens dormiuit in domino. Anno domini M. ccc. lvi. et sic iam claram dei faciem speculatur. Unde potest dicere illud Job. vlti. Nunc oculus meus videbit te, vnde. ij. Cor. iij. Nos vero omnes reuelata facie gloriam dei contemplantes in eandem imaginem transformamur a claritate in claritate etc. Licet autem eius venerabile corpus quattuor diebus in humanum iacuerit, nullus tamen fetor de eo perdebatur, sed quidam odor aromaticus cunctos reficiens exalabat. Tunc etiam visae sunt multe auicule super cacumem ecclesie congregatae, quas nunquam aliquis prius vidit, que tam suavi modulatione cantabant, et tanta varietate modos cantandi formabant ut cunctos in admirationem adducerent, eo quod eius exequias quodammodo agere videretur. Tunc etiam audita est suavissima melodia ac si Responsorium. Regnum mundi, quod in laudibus virginum canitur audiretur. Multus etiam fuit ibi clamor pauperum magna deuotio populi: ita quod alij capillos capitis detricaret, alij particulas panorum descinderet, et hec per magnis reliquijs reseruaret. Eius autem corpus in monumento est positum et postmodum redundare oleo est repletum. Et sic patet quarta questio etc. **¶** Quidam monachus ordinis cisterciensis in partibus saxonie tanta infirmitate fuit depressus, ut omnes ad compassionem induceret et clamoribus inquietaret. Quadam igitur nocte

apparuit sibi quedam venerabilis femina ve-
 llibus albis amicta. que eum amonuit
 vt si sanitatem recipere cuperet sancte
 Elizabeth se deuoueret. Sequenti nocte si-
 mila psuadens apparuit. Ille aut cum ab-
 bas et prior decissent de subprioris p-
 filio vo-
 tum emisit. Tertia nocte eidem apparens si-
 gnum crucis super eum edidit. et continuo sani-
 tatem recepit. Cum autem abbas et prior re-
 decentes hec audissent. mirari quidem de sa-
 nitate ceperunt. sed de voti adimplerone
 plurimum dubitarunt. cum nulli monacho li-
 ceat aliquid vota emittere. nec se ad talia obli-
 gare. Adiecit quoque prior monachos sepe
 ad hunc illicita sub specie boni apparitio-
 ne demonum deludi. et adeo esset illi monacho
 consulendum vt mentem suam instabilem co-
 fessione firmaret. Sequenti igitur nocte eadem
 apparuit que prius dices. Infirmus semper
 eris donec impleas que vouisti. Statim er-
 go eadem infirmitas ipsum arripuit. et eisdem
 doloribus torqueri cepit. Quod cum abbas
 audisset ipsum statim licentiauit et ceram pro
 imagine faciendo sibi dari precepit. Qui mox
 sanitate recepta votum suum implerit. et post
 modum illius infirmitatis nihil passus fuit.
 Quidam vir nomine fridericus diocesis ma-
 guntin. in arte natandi valde peritus dum se
 in quadam aqua balnearet. et quendam paupe-
 rem per beatam Eliza. illuminatum deridens in eius
 faciem aquam contempnibiliter spargeret. Il-
 le prouocatus dixit. Vna illa scilicet que mihi
 gram prestavit me de te vindicet: ita vt hinc
 non exreas nisi mortuus et submersus. Ille aut
 imprecatione pauperis puerum et in aquam
 se lasciuie imittens viribus penitus destitutus se
 iuuare non potuit. sed in profundum quasi lapis
 descendit. Post multum temporis requisitus de
 aqua mortuus est delatus. Cuius magnus
 planctus esset super eum: quidam propinqui
 eius ceperunt pro eo ad sanctam Elizabeth vo-
 tum facere: et eius suffragium deuote imple-
 rare. Statim igitur spiritus in eum rediit et
 viuus et sanus surrexit etc.

De sancta Cecilia. sermo. lxx.

Sicut lilium inter spinas

sic amica mea inter filias etc.

Can. ij. Nocte lxxi. Dicit Aris.

vi. Eth. q. ois cognitio fit per si-

militudinem. Cum igitur sancta Cecilia puram
 vitam et sanctam duxit. merito cognoscitur per si-
 militudinem lilij. Quare bene dicitur. Sicut
 lilium inter spinas sic cecilia inter puras fili-
 as. In quibus quidem verbis duo notantur
 Primum est candor mundicie: quod notatur

cum dicitur. Sicut lilium inter spinas. Se-
 cundum est comparatio amicicie. cum addi-
 tur. sic amica mea inter filias. Q. Est
 notandum quod sancta cecilia comparatur lilio propter tres
 conditiones illius lilij que sancta Cecilia in se p-
 secte habuit. Prima est candor albedinis. nam
 lilium est album. Secunda est suauitas boni odoris.
 nam bonum odorem emittit. Tertia est quod superius est
 aperitum. Illas tres conditiones spiritualiter habuit in se
 perfecte sancta Cecilia. Ipsa enim primo habuit can-
 dorem albedinis puritatis et casti-
 tatis. Secundo habuit suauitatem boni odo-
 ris per informationem vitatis. Tertio habuit su-
 perius apertionem diuine charitatis. nam deum
 super omnia dilexit. Dico primo quod prima condi-
 tio lilij est quod habet candorem albedinis que
 candorem albedinis habuit sancta cecilia per ni-
 torem castitatis et puritatis. Iuxta illud Can.
 vii. Tota pulchra es amica mea etc. Unde
 legitur in eius legenda sic. Cecilia virgo cla-
 rissima ex nobili genere romanorum exorta: et
 ab ipsis cunabulis in fide christiana nutri-
 ta. euangelium christi semper absconditum in pecto-
 re suo gerebat. et non diebus neque noctibus
 a colloquijs diuinis et oratione cessabat.
 Insuper virginitatem conseruari a domino exorabat.
 Cum autem cuidam iuueni nomine Valeriano
 desponsata fuisset: et dies nuptiarum institu-
 ta fuisset: illa subitus ad carnem cilicio erat
 induta. et de super deauratis vestibus tege-
 batur. et cantantibus organis illa in corde
 suo soli domino decantabat dices. Fiat domine cor
 meum et corpus meum immaculatum vt non con-
 fundar. Et biduanis ac triduanis ieiunijs
 orans comedebat se domino. Cum autem venit nox
 in qua suscepturus cum spouso suo cubilis secreta
 fuerit tunc ipsa est ita alloquitur. O dulcissi-
 me atque amatissime iuuenis. est mysterium
 quod tibi confiteor si modo iuratus asseras te
 illud tota obseruata custodire. Iurat vale-
 rianus se illud nulla necessitate detegere:
 nulla ratione perdere. Tunc illa ait. Angelum
 dei habeo amatorem qui nimio zelo custodit
 corpus meum hic si leuiter senserit quod tu me
 polluto amore contingas statim feriet te: et
 amittes florem tue gratissime iuuentutis. Si
 autem cognouerit quod me sincero amore dili-
 gas: diliget te sicut et me. et ostendet tibi glo-
 riam suam. Tunc valerianus nutu dei cor-
 reptus ait. Si vis vt credam tibi: ipse ange-
 lum mihi ostende. et si vere probauero quod ange-
 lus sit: faciam quod hortaris. Si autem virum
 alium diligis te et illum gladio feriam. Cui
 Cecilia dixit. Si in deum verum credide-
 ris et baptizari te permiseris ipsum videre
 poteris. Uade igitur in via que appia hinc

cupatur: et dices paupibus quos illic inuenies Cecilia me misit ad vos ut ostendatis mihi sanctum senem urbanum episcopum. quoniam iam ad ipsum habeo secreta mandata que perferam. hunc tu dum videris indica ei omnia verba mea. Et postquam ab eo purificatus fueris et redieris. ipsum angelum videbis. **R.** Tunc valerianus perrexit et in signa que acceperat sanctum urbanum episcopum intra sepulchra martyrum latitantem inuenit. Cumque ei omnia verba eccilie dixisset. ille manus ad celum expandens. cum lachrymis ait. Domine Jesu christe semina cor casti consilii: suscipe seminum fructus quos in cecilia seminasti. Cecilia famula tua quasi apis argumetosa. id est fructuosa tibi deseruit. Nam sponsum quem quasi leonem ferocem accepit. ad te quasi agnum mansuetissimum destinavit. Et ecce subito apparuit quidam senex niuis vestibus indutus tenens librum aureis litteris scriptum. Quem videns valerianus nimio timore quasi mortuus cecidit. et a seneculo levatus sic legit. **Unus deus. vna fides. vnum baptismum.** **Unus deus et pater omnium qui est super omnes et pater in omnibus nobis.** Tunc hoc legisset. dixit ei senior. **Credis ita esse an adhuc dubitas.** Tunc ille exclamavit dei. **Non est aliud quod verum credi possit sub celo.** Statim illo disparere valerianus a sancto urbano baptismum suscepit in fide instructus. Et rediens cecilia cum angelo loquentem inuenit in cubiculo. Angelus autem duas coronas ex rosas et lilij in manu habebat. et vnam cecilie et alias valeriano tradidit dicens. **Istas coronas immaculato corde et mundo corpore custodite quia de paradiso dei ad vos eas attuli: nec unquam marcescent. nec odorem amittent: nec ab aliis quam quibus castitas placuerit videri poterunt.** Tu autem valeriane quod tibi consilio credidisti pete. quicquid volueris et consequeris. Cui valerianus. **Nihil mihi in hac vita exitit dulcius quam vnicus fratris meus affectus. peto. igitur ut et ipse mecum veritatem agnoscat.** Cui angelus. **Placet domino petitio tua. et ambo cum palma martyrii ad dominum venietis.** Post hec ingressus tyburtius frater valeriani cum nimum rosarum sensisset odorem dixit. **Miror hoc tempore rose hic odor et liliorum vnde respiret.** **Maz si ipsas rosas vel lilia in manibus meis tenerem. nec sic poterant odoramenta tante suauitatis mihi infundere.** Confiteor vobis ita sum refectus ut putem me totum subito immutatum. Cui valerianus. **Coronas habemus quas oculi tui non valent videre. floreo colore et nimio candore vernantes.** Et sicut me interpellante odorem sensisti. sic et si credideris videre valebis. Cui tyburtius. **In somnis hoc**

audio an in veritate ista tu loquaris. Valeriane. Cui valerianus. **In somnis usque modo fuimus: sed iam nunc in veritate manemus.** Ad quem tyburtius. **Unus hoc nosti. Si valerianus Angelus dei me docuit quem tu videre poteris: si purificatus fueris et omnibus ydolis abrenunciaueris. Et sic bene patet quomodo sancta Cecilia habuit candorem albedinis propter nitorem castitatis et puritatis. Quare merito comparatur lilio. Unus dicitur Cecilia quasi celi lilia. Unus suam puritatem ammirat sapiens cum dicit in spiritu sancto Sap. iij. **O quam pulchra est casta gloria.** Unus propter eius pulchritudinem figuratur nobis in bester. Require in sermone Margarete. **S.** Secundo principaliter dico quod secunda conditio lili est quod habet suauitatem boni odoris. Istam suauitatem boni odoris in se habuit sancta Cecilia pro exemplum virtutis et per informationem veritatis. Ipsa enim veritatem dei eccis et ignorantibus ostendit. Unde potest dicere cum apostolo. **ij. Cor. ij. Odor noticie christi manifestat pro nos in omni loco: quia christi bonus odor et suauissimus sumus. scilicet cum aliis predicando et manifestando. quod perfecte fecit Cecilia.** Unde legitur consequenter quod post predicta sancta cecilia euidenter ostendit tyburtio omnia ydola esse insensibilia et muta. ita ut tyburtius respondit dicens. **Qui ista non credit peccator est.** Tunc Cecilia osculans pectus eius dixit. **Hodie te fateor esse cognatum meum.** Sicut enim amor dei fratrem tuum mihi coniugem fecit. ita contempus ydolorum te mihi faciet esse cognatum. **Vade igitur cum fratre tuo ut purificationem recipias: et angelicos vultus videre valeas.** Dixitque tyburtius fratri suo. **Obsecro te frater ut mihi dicas ad quem me ducturus es.** Cui valerianus. **ad Urbanum episcopum.** Cui tyburtius. **Dicis de illo Urbano qui torrens danatus est et adhuc in latebris commoratur hic si iunctus fuerit cremabitur. et nos in illis flammis pariter involuemur.** Cui Cecilia. **Si hec vita esset sola iuste hanc perdere timeremus: sed quia est alia vita et melior quam nunc amittitur quam nobis filius dei enarravit. Omnia enim que facta sunt filius a patre genitus condidit. Et vniuersa que condita sunt spiritus procedens a patre et filio animavit. Hic igitur filius dei in mundum veniens verbis et miraculis aliam vitam esse monstravit.** Cui tyburtius. **Certe vnum deum esse asseris: et quomodo nunc tres esse testaris.** Respondit Cecilia **Sicut in vna hominis sapientia sunt tria. scilicet ingenium. memoria. et intellectus. sic et in vna diuinitatis essentia tres persone esse possunt.** Tunc incepit ei de aduentu et passione filii dei predi-**

care: et multas congruitates. i. conuenientias
 p̄uis passionis ostēdere. Nā deo inq̄t sūp̄
 dei est tentus vt gen̄ humanū petō detētū
 mittat. B̄ndictus maledic̄t: vt hō male-
 lictus b̄ndictionē cōsequat̄. Illud se patit̄
 vt homo ab illusionē demonū liberet̄. Spi-
 reaz coronā accepit in capite: vt a nobis ca-
 pitalem sententiā auferat. Fel amarus su-
 cepit vt sanaret dulce guilum hoīs. Expo-
 liatur vt nuatitē parentū nostrorū operiat
 In ligno suspēditur vt p̄uacationem ligni
 tollat. Quibus auditis Tyburni⁹ dixit fra-
 tri suo. Misere mei et p̄duc me ad hominē
 dei. vt purificationē accipiā. Ductus igit̄ et
 purificatus angelos dei sepe videbat. et om-
 nia q̄ postulabat p̄tius obtinebat. T
 Valerianus igitur et Tyburni⁹ elemosynis
 m̄tēbat. et corpora sc̄torū quos Almachi⁹
 prefectus occidebat sepulture tradebant.
 Quos Almachi⁹ ad se vocans. cur dāna-
 tos p̄ suis sceleribus sepeliant q̄sunt. Cui
 Tyburnius ait. Urinā serui illorū essemus
 quos tu dānatos appellas. qui cōtēpserunt
 quod videtur esse et nō est. et inuenerūt illud
 quod non videtur esse et ē. Cui p̄fect⁹. Quid
 nam est illud. Et Tyburnius respōdit. Qd̄
 videtur esse et non est. et omne qd̄ in hoc mū-
 do est quod hominem ad non esse perducit
 Quod vero videtur non esse et est. est vita ui-
 storū et pena malorū. Cui p̄fect⁹. Nō
 puto q̄ mēte tua loquaris. Et iubet astare
 Valerianum dicens ei. Quoniam frater tu-
 us non est iam capitis tui saltem poteris da-
 re sapienter responsū. Constat vos pluri-
 mum errare qui gaudia respuitis et omnia
 inimica gaudiorū affectatis. Tunc Vale-
 rianus ait se vidiss̄ glaciali siue hyemali tē-
 pore ociosos iocantes. et oparios agricolas
 deridentes. Sed estiuo tempore dum adue-
 nissent gloriosi fructus laborū. tunc gauden-
 tibus illis qui putabātur vani certe flere ce-
 perunt qui videbantur vrbani. Sic et nos q̄
 dem nunc sustinemus ignominiam et laborē
 in futuro autem recipiemus gloriam et eter-
 nam mercedem. Vos autem nunc transito-
 rium habetis gaudium: in futuro autem in-
 uenietis eternum luctū. Cui p̄fectus. Er-
 go nos inuictissimū p̄ncipes habebim⁹ eter-
 num luctū. et vos vilissime persone posside-
 bitis perpetuum gaudium. Cui Valerian⁹
 Vos estis interfectores hominū non p̄n-
 cipes. et deo rationem plus omnibus reddi-
 turi. Dixit autem p̄fectus. Quid h̄borū
 circuitu immoramur. Offerre dijs libami-
 na. et illesi abscedite. Sancti responderunt.
 Nos deo h̄o quotidie sacrificiū exhibem⁹.

Quibus p̄fectus. Quod est nomen eius.
 Cui Valerianus. Nomen eius inuenire nō
 poteris etiā si p̄nis volaueris. P̄fectus
 dixit. Ergo Jupiter nomen dei non est. Cui
 Valerianus. Nomen est homicide et itupra-
 toris. Ad quē Almachi⁹. Ergo totus mū-
 dus errat: et tu cum fratre tuo verum nosti
 deum. Valerianus respon. dit. Nos soli non
 sumus: sed innumerabilis multitudo hanc
 sanctitatem recepit. Tūc traditi sunt in cu-
 stodia maximī. Quibus ille ait. O purpure-
 us flos iuuentutis. O germanus affect⁹ fra-
 ternitatis. quomodo ad mortem quasi ad
 epulas festinatis. Cui Valerianus ait. q̄ si
 se crediturum promitteret gloriam animarū
 eorum post mortem videret. Et Maximus.
 Fulminibus igneis consumiar si non illum
 solum deum confitear quem adoratis si cō-
 tingat quod dicitis. Ipse igitur Maximus
 et omnis eius familia ac vniuersi carnifices
 crediderūt. Et a sancto Urbano qui illic oc-
 culte venit baptisma susceperunt. Igit̄ dum
 auroa nocti finem daret. Cecilia exclama-
 uit dicēs. Eya milites xp̄i abijcite opera te-
 nebrarū et induamini arma lucis. Sancti
 igitur ducūtur ad statuam Jouis. et dum sa-
 crificare nollēt pariter decollant̄. Tūc Ma-
 ximus cū iuramēto asseruit se in hora passi-
 onis eorū angelos vidisse fulgentes. et ani-
 mas eorū quasi virgines de thalamo cre-
 untes. quas in gremio suo in celum detule-
 runt. Almachi⁹ vero audiens maximum
 xp̄ianum effectum. cum plumbatis t̄adu ce-
 di fecit quousq̄ spiritus excussit. Cuius cor-
 pus sancta Cecilia iuxta Valerianū et Ty-
 burnium sepeluit. Et sic patet quomō san-
 cta Cecilia habuit suauitatem boni odoris
 per informationem veritatis cum sic cecos
 et ignorantes veritatem informauit ac illu-
 minauit. Quare bene dicit Cecilia quod dicit̄
 quasi cecis via. cum sic fuit via cecis per vi-
 tatis informationē. Vñ dicit Greg. In los li-
 lij. i. h̄ginis redolet candidā famā spirans
 Vñ ip̄a pōt dicere illud Eccl. xxiii. Ego q̄si
 vitis fructificam suauitatē odoris. Sequit̄
 Trāsite ad me oēs q̄ cōcupiscitis me: et a ge-
 neratōibus meis adimplemini. q. d. rē. Vñ
 Valerianus et ceteri p̄nt dicere illud Cañ. i.
 In odore vnguē. tu. cur. rē. Et ratio ostendit
 Cañ. iij. Nā odor vnguētorū tuorū sup̄ oia
 aromata rē. U Tertio p̄ncipaliter dicit̄ o
 q̄ tertia cōditio lilij est q̄ superius est aper-
 tū et latū versus celum. quā apertione et lati-
 tudinem superius habuit sc̄ta Cecilia. Nāz
 cor suum fuit superius latum et apertum ad
 solum diligendum deum. Nā vt dicit̄. I s̄b.

q̄ complexio cordis est q̄ inferius est acutū et superius latum. et significat q̄ homo qui deū perfecte vult diligere debet habere cor inferius acutum. i. paruam dilectionem ad ista inferiora: et superius habere cor latum et apertum: vt deum multum diligat. Certe hanc dilectionem habuit sancta cecilia. Nam deum sup̄ omnia dilexit. ideo propter xpm̄ mortem sustinuit. Nam teste xpo Joh. xv. Maiorem hac dilectione nemo habet etc. Qualiter aut̄ ppter xpm̄ passa sit ostenditur in legenda. Legitur em̄ cōsequenter q̄ post sancta cecilia sanctū Marimū iuxta Tyburtium et Valerianum sepeliunt. Tūc Almachius amboꝝ facultates scz Cecilię et Valeriani cepit inquirere. et Ceciliam tanq̄ coniugem valeriani corā se fecit astare: et iussit eam ydolis immolare aut sententiam mortis acciperet. Tūc plures fleuerunt eo q̄ puella tam decoꝝa et nobilis deberet mori. Quibus dixit Cecilia. O boni iuvenes nō citiuventurem perdere mori propter christum sed mutare. dare lutum et accipere aurum. dare vile habitaculum et accipere preciosum. dare breuem augulū et accipere forum per lucidum. Deus aut̄ quod acceperit implum: reddet centuplum. Creditis his que dico. Et illi. Credim⁹ christū verum deum esse qui talem famulam possidet. Vocato igitur Urbano episcopo plusq̄ ecce. baptizati sunt. Tūc Almachius iterū sanctam Ceciliam ad se vocans ait. Cuius conditionis es? Et illa. Ingenua sum et nobilis. Qui ait. Immola dijs aut morte morieris. Cecilia rēdit. Meli⁹ est feliciter mori q̄ infeliciter viuere. Nos em̄ scimus sanctum dei nomē. et oīno negare nō possum⁹. Cui Almachius. Ut quid cum tanta superbia loqueris. Et illa de conscientia bona et fide non ficta. ideo non est superbia sed constantia. Almachius dixit. Infelix ignoras: q̄ potestas viuificādi et mortificādi mihi tradita est. At illa. Contra veritatez publicam probo te nunc esse mentituz. Vitaz em̄ viuēibus tollere potes. mortuis autē dare non potes. Es igitur minister mortis nō vi re. Cui Almachius. Jam deponē amētiam et sacrificia dijs. Cui Cecilia. Nescio vbi oculos amiseris. nā quos tu deos dicis omnes nos saxa esse videmus. Mirte ergo manus et tangēdo disce quod oculis nō vales videre. Tūc irat⁹ Almachius iussit eam ad domum suam reduci ibiq̄ tota nocte et die iussit eam in buliēte aqua cōcremari. Que q̄si in loco frigidus mansit. Quod ei audisset Almachius. iussit eam in ipso balneo decolla

ri. Quā spiculator tribus ictibus in collo percussit: s; tamē caput eius amputare non potuit. Et quia decretum erat ne quartā percussione decolland⁹ acciperet: iō eā carnifex seminecē dereliquit. Per tridū aut̄ sup̄iuēs oīa q̄ habebat paupib⁹ tradidit et oēs quos ad fidē cōuertit ep̄o urbano cōmendauit dicens. Triduanas idurias mihi a dño postulaui: vt hos tue beatitudini cōmendares. et hanc domū meā in eccliam cōsecrares. Sanctus aut̄ urbanus corpus eius inter ep̄os sepeliuit et domū suam in eccliam vt rogauerat cōsecrauit. Passa est aut̄ circa lannos dñi cccxiiij. tempore alexādri impatoris. Et sic patz quō sancta Cecilia cor sup̄ius aptum et latum et sus celum habuit deuz diligēdo ac ppter eum mortē sustinēdo. Quare bñ dicit Cecilia quasi celū a celo et lilio. Nam vt dicit Isidorus. Philosophi dixerunt celū esse rotundū et ardēs. Sic et sancta cecilia fuit rotunda per p̄seueratiā. et ardēs p̄ charitatē. Unde bene pōt dicere illud Cāti. viij. Fortis est vt mors dilectio etc. Quare bene dicit xps de ea verbū thematis. Sicut liliū inter spinas que pūgunt. Sic sancta cecilia inter xpi dilectas est in aqua calida balneata et a spiculatore percussa tribus vicibus etc.

¶ De sancta Katherina. Sermo. lxxvi.

Adamant eā rex plusq̄

omnes mulieres. Hester. ij. Notate charissimi. dicit em̄ Aristo. ix. ethi. q̄ quāto quis plus obsequitur: tāto maiore gratiā obtinebit. Hinc est em̄ q̄ sancta Katherina que deo multū seruiuit: merito magnā gratiā et amorē obtinuit. quare bene dicit. Adamant eam rex plusq̄ etc. In quibus quidē verbis tria notantur. Prīmū est dilectio viscerosa. q̄ notatur cū dicit. Adamant eā. Scdm̄ est dignitas generosa cū additur. rex. Tertiu est numeratio copiosa cum cōcluditur. plusq̄ omnes mulieres. Et dico primo q̄ notatur dilectio viscerosa cū dicitur. Adamant eam. Circa q̄d notandū q̄ fm̄ Isidorū. sex sunt ppter que quis debet diligere que sancta Katherina spiritualiter et perfecte in se habuit. Prīmū est formositas. quā deus spiritualiter multū diligit. Nam vt dicitur Sapient. i. In alas sanctas. i. puras se transsere. Unde in signum huius vocat aiam puram amicā di. Canti. i. Ecce tu pulchra es amica mea. Certe hanc formositatem habuit sancta Katherina: spiritualit̄ et postq̄ fuit baptizata et ad xpm̄ cōuersa. Nam tūc nō fuit solum pulchra facie corporaliter: sed

pulchra fide spirituali. Qualiter autem fuit baptizata et ad christum conuersa ac fide pulchra ostenditur. Legitur enim quod in cypro est quedam insula in qua sita est quedam ciuitas ubi erat sedes regalis. In qua ciuitate erat quidam rex Costus nomine: habens de uxore sua unicam formosam filiam nomine Katherinam. Hunc quidem regem imperator maxentius qui tunc temporis rexit in grecia. et tenuit principatum totius grecie vocauit ad se et omnes dominos sub imperio suo pro utilitate reipublice. et ne tardarent venire seriose precepit. Costus igitur rex acceptis litteris. et lectis turbatus est eo quod nobilem reginam et unicam eius filiam post tergum relinquere debebat. Ideo cum suis deliberabat secum ducere uxorem et filiam. Unde bene dispositis negociis regni sui cum comitatu decem et uxore et filia assumptis iter arripuit et alexandriam peruenit ubi Maxentium imperatorem inuenit. Qui gauisus gratanter eos recepit. Costus autem rex moram in alexandria apud Maxentium trahere et sepe alterius colloquijs et solatijs fruatur et causa maturis consilijs disponit. Trahente autem patre moram tradidit filiam suam ad imbuendam disciplinis omnium artium liberalium in quibus perfectissime profecit. Tandem Costus rex ibidem moratus. processu vero temporis katherina cum esset. xiiii. annorum et excelleret uniuersas virgines in pulchritudine: sapientia: et scientia a pluribus regum et nobilium filijs in coniugium petebatur. Et beatus se quisquis reputabat qui Katherinam posset habere in coniugem. Maxentius vero imperator reginam viduam precibus pulsatus ut filiam suam katherinam unico filio suo in uxorem tradat. Mater vero gratulatur filiam suam tanti imperatoris filium recipere. Filia respondit matri dicens. Cum me asseratis omnes virgines pulchritudine excellere. ac cunctis sapientia. pro polere: ac genere nobile et diuitijs locupletem pro posuim mihi amore scire virginalem castitatem obseruare. Si tamen nubere necesse est alicui viro nunquam consensus meum adhibebo: nisi hec euidenter in eo inueniantur: scilicet ut sit nobilis prudens. formosus ac diues ut ego. Hec autem in filio imperatoris non inuenio. Nam et si nobilitate generis et diuitijs precellit tamen in scientia et pulchritudine longe deficit. De hac ratione mater vehementer turbata timens indignationem imperatoris incurrere propter petitionem repulsa. Vir autem quidam venerabilis iuxta domum suam habitans agnoscens merorem matris latenter eam tristitie ab ea secretius inquiri. Hec honestate illius confidens rem gestam per ordinem sibi narrauit.

At ille virgini copatiens dedit ei bonum consilium. Uade inquit cum filia tua katherina ad locum non longe ab hinc distantem. in quo moratur quidam heremita vir sancte vite et professionis christiane. et filium super premissis instanter et deuote inquire. spero firmiter quod ab eo bonum consilium debeas reportare. Mater moram non fecit sed assumpta filia heremitam quasi inuenit. Quo inuento causas suas aduersus exposuit et eius consilium salubre poposcit. At ille pro spiritu diuinum precibus futurorum katherinam dulciter alloquitur. voluntatis sue secretum subtiliter super premissis scrutatur. Katherina vero sicut proprie matri prius ratiocinatur. sic iterato ratiocinatur viro dei. Ad quam heremita. O puella formosa si in christum credideris habebis spousum qui nobilitate scientia pulchritudine et diuitijs incomparabiliter te precellit. Nobilitate quidem. Nam eterni regis filius est. Sapientia: quia celum et terram sua sapientia edificauit et fundauit. Pulchritudine: quia speciosus forma pre filijs hominum. Et de eius pulchritudine sol et luna mirantur. Diuitijs: quia que in celo et celi ambitu continentur sunt eius possessiones. Que cum audisset hec verba mirari cepit ultra modum et statim cognouit quod hic non poterat esse purus homo qui has conditiones in se habuit. et dixit ad heremitam. Obsecro te dic mihi si possem videre hunc iuuenem de quo mihi tanta dicis. Cui respondit. Posses si meis consilijs acquiescere velis. Katherina respondit. Parata sum quicquid consuleris adimplere ut hunc iuuenem tam magnificentum dominum videre possim. Tunc vir sanctus repletus gaudio dedit ei tabulam in qua depicta erat imago beate virginis marie filium suum tenens in brachijs: et ait. Ecce filia hec est imago regine matris et filij de quo tot et tanta dixi. hoc fero ipsam deuote supplica quatenus tibi dilectissimum filium suum ostendere dignetur. Ego me inter ipsam et te mediatorem constitua: ac loquar ei pro te et spero quod ipsa te exaudiet. Facto igitur vale katherina cum matre domum reuertitur secum clam dictam deferens imaginem. Et facta noctis silentio cum iam omnes de familia et de domo sua sopori se dedissent. Katherina in cubiculo suo sola accensis luminaribus coram imagine virginis quam reuerenter in loco honorifico collocauerat humiliter se prosternens cum lachrymis ipsam virginem deprecabatur quatenus ex sua benignitate suum filium ei ostendere dignaretur. Multis iam gemitibus et precibus fuis ante imaginem virginis dormire cepit. Et ecce regina celi appuit sibi. sedes in throno speciosissimo.

mo habens filium suum in brachijs suis. Cūq; ex pictura antedicta hāc esse virginem cum filio cognouisset de quo a viro dei plura audierat. et eis tantā pulchritudinem miraretur cepit diligentē intueri. Et cum Katherina vellet puerū aspiciere ipse faciem auertit. et dum katherina ad aliā partem pergeret: iterū se auertit. Tūc audiuit matrem loquentē ad filiū. Fili. nō vides katherinā q̄ pulchra sit. et desiderās te aspiciere. Rñdit puer. Mater charissima. katherina turpis et sordida est intm̄ vt in eā aspiciere nequeo. qz adhuc nō ē lota. Et mater ait. Ecce q̄ sapiens. q̄ nobilis. q̄ diues est. Rñdit filius. Charissima mater: ip̄a est fatua. ignobilis. pauper. ac nuda. Vñ q̄dā fuerit in tali statu faciem meā videre nō poterit. Et mater. O dilecte fili possit ne ip̄a aliqd̄ facere vñ tibi placeret et efficeret digna videre faciē tuam et tibi copulari. Nam ip̄a vt video feruenti desiderio estuat effica sponsa tua. Deprecor ergo te dilecte fili vt instruas eam quid facere possit vt digna efficiatur visionē tuā preclara et assumi in sponsā. Cui filius. Uadat. inquit ad illū seruum meū et tuū qui hesternō die de me et te locutus est eūz ea et imaginē tuā et meā ostendit. et fm̄ cōsiliū suū faciat. et sic venies videre me poterit. His dictis visio disparuit. et katherina in se reuersa mirabat de his que viderat et audierat mente fractans. Et cū sumo desiderio expectabat diē vt p̄ficeret ea q̄ audierat in visione illa. Mane autē facto assumptis secū aliqb; de familia ad heremitorū viri dei festinanter prexit et prostrata ad pedes eius eūz lachrymis humiliter. ei series visionis ostēse sibi celitus enarrauit. Et petens ab eo cōsiliū vt efficeret digna videre faciem illius pueri et ei in sponsā copulari. Ille vir sanctus p̄solatione repletus incepit ei p̄dicare mysteria christiane fidei ip̄amq; bñ instructā ac in noīe sancte trinitatis baptizatam ad p̄p̄ia remisit. exhortans eam vt in orationibus vigilāter p̄seueraret. q̄ absq; dubio mereretur optatum p̄missum videre: et digna effici sponsa filij virginis. Katherina igit velle ydolatrie et erroris deposita. et pallio innocentie et puritatis amicta. gaudens reuersa est domūz. Et nocte sequenti cum se dedisset in cubiculo. oratione facta in extasi vidit virginem. Mariā ad se venire cum filio suo pulcherrimo q̄ faciem suam gl̄iosam ad eāz amicitabiter cōuertit ad iū intuitū liquefacta ē aīa eius. Et audiuit matrem alloquentē filium et dicentē. Ecce charissime fili. famula tua katherina

non distulit adimplere iussionem tuam: intueri ergo eam et vide nūc ei pulchritudinē Et filius. Charissima mater. Katherina est virgo decora et sapiēs. pulchra facie. sed pulchrior fide mihi modo multū placet. Nam Katherina facta est cādida. et ex cornuce facta est velut columba alba. ex fatua facta est sapiens. ex ignobili facta est generosa. ex paupere facta est locuples. Tunc regina celi in hec verba Katherinā alloquit. Virgo prudentissima. ac filia mea dilecta: audi et vide et inclina aurem tuā. Et ad filiū ait. Fili dilectissime ex quo iam Katherina pulchra facta est ac gratiosa in oculis tuis precor te q̄ tenus amore dei ip̄am assumes in sponsam. Tunc filius ad matrē. O mater scis q̄ sup̄ omnia diligo puritatē. Vñ postq̄ vidi eāz lotam gratia baptismatis amari eam et quesivi eam mihi assumere in sponsam. et amator factus sum forme illius. Hec cū Katherina audisset cecidit in faciem suāz. Et ait. Utināz merear ego ancilla tua fieri dñc. lauare pedes seruoꝝ tuoz et ancillarum tuarum. Tūc virgo Maria extēdit manū suāz et apprehendit dextrā manū Katherine et filio suo porrexit dicens. Charissime fili iāz annulo fidei tue subarra. et in p̄petuā sponsam tibi eam assume. Quod dicto filio subarrauit eam annulo aureo dicens. Ecce ego accipiam te in p̄petuam sponsam. His pactis visio statim disparuit. et Katherina ad se ē reuersa et annulū digito quo xp̄s eā despōsauerat recepit. Annulus iste in monasterio montis synai custoditur cū alijs sacris reliquijs. Sic Katherina ad fidē conuersa baptizata ac annulo xp̄i subarrata ip̄i spōso fideliter adherens. ydola respuēs. regnū mūdiz omnem ornatū seculi gl̄iam et diuitias ob amorem sponsi sui cōtempnit et soli sibi in puritate deseruiuit. Vñ bñ dicit xp̄s de ea illud Cant. iiii. Tota pulchra es amica mea etc. Unde p̄pter eius pulchritudinē bñ figurat nobis in Judith. q̄ fuit ita pulchra q̄ om̄s serui p̄ncipis Holofernis mirabatur de ei pulchritudine. Vñ dixerunt alter ad alterū. vt habet Judith. xi. Nō est talis mulier sup̄ terram in aspectu et pulchritudine: et in sensu verboꝝ. Moraliter Judith interpretatur cōfitens et bñ significat sanctā katherinam. que cōfessa est in p̄fecta fide xp̄m. Ista virgo ē ita pulchra q̄ serui eterni regis miratur de ei pulchritudine. Quare bñ dicunt illō Cant. vi. Que est ista que ascendit etc. Vel illud Cant. vii. Quā pulchra est decora charissima in delitijs. Vel sic placet. Certe hanc pulchritudinē habuit san-

cta katherina. Unde legitur de sua pulchritudine infra. Require. Item ibi require. Et sic bñ dicit de ea in ps. Speciosus forma pre filijs hominū. Unde de eius pulchritudine habetur exemplum. Legit enim quod quidam sancte Katherine valde deuotus fuit et eam crebro. i. sepe in suum adiutorium inuocauit. per processum vero temporis ipse deuotionem mentis perdidit. et in ipsius deuotione cessauit. Qui in oratione positus virginum multitudinem vidit ante se venientium inter quas erat una que ceteris splendidior videbatur. Que cum sibi appropinquasset faciem suam operuit. et sic ante ipsum velata facie transiit. Cuius splendorē cum ille nimis miraretur. et quod eēt interrogaret. Una ex eis sibi respondit. Hec est Katherina quae olim cognoscere solebas. nunc autem quod deuotionem circa eam perdidisti iam coram te sic velata facie tanquam incognita a te pertransiit. Et sic per eius speciositas quare merito diligitur. Unā Sap. vii. Amator factus sum forme illius. **S**ecundum est nobilitas. Sed est notandum quod triplex est nobilitas. scilicet generis. moris. et gratie. Quae triplicem nobilitatem habuit in se katherina. quare merito diligebatur. Primo habuit nobilitatem generis. quod fuit filia unius regis. Secundo habuit nobilitatem moris. Nam virtutes nobilitauerunt eam in quibus se exercuit. Unde dicit Plato. Mobilis est ille quem nobilitat sua virtus. Tertio habuit nobilitatem diuine gratie. scilicet fidem que tantam nobilitatem hominem quod facit eum summi regis filium. Unde Iohannis. i. Dedit eis potestatem filios dei fieri hijs qui credunt in nomine eius. Unde dicit apostolus ad Gal. iij. Omnes vos filij dei per fidem. Et ideo dicit Christus. Fides est fundamentum sanctissime religionis siue christianitatis que multos filios recipit et parit deo. Quod autem istam triplicem nobilitatem sancta Katherina habuit ostenditur in legenda. Legit enim quod sancta Katherina fuit filia casti regis. ac omnibus studiis liberalium artium erudita. Cum autem Maxentius imperator omnes tam diuites quam pauperes ad alexandriam conuocasset per omnes prouincias suas. et omnes cum animalibus venire iussit ut dijs immolarerent. et christianos similiter coegit dijs sacrificare sub pena mortis. In hac ergo ciuitate erat sancta Katherina. et erat decem et octo annorum que cum in palatio suo existens audiret mugitus diuersorum animalium et populorum cantantium tumultum. et diuersa instrumenta organorum: ipsa cum familiaribus suis iuit ad templum: et signo crucis se munens illic accessit. Ibi quoque multos christianos vidit me-

tu mortis sacrificantes. Tunc vero deo dilecta de hoc multum dolebat. et deposito timore ad imperatorem audacter accessit: et ait. Salutationem o rex tibi proferrem nisi hec. que demonibus offers deo offerres: et a dijs animum reuocares. Nam de eis dicit propheta. Os habent et non loquentur. oculos habent et non videbunt etc. Et in nullo cultores suos iuuare possunt. Dominus autem meus iesus christus potest iuuare suos cultores. Miraris enim hoc templum manu artificum operatum. Miraris ornamenta preciosa quod velut puluis ante faciem venti erit. Mirare potius ornamenta celorum. scilicet solem. lunam. et stellas. Mirare etiam famulatum eorum qualiter a mundi initio usque ad finem nocte ac die currunt ad occidentem et redeunt ad orientem nec unquam fatigantur. Et cum hec aduocatis interrogata et discere quis eorum sit potentior. Cum autem ipsius eo donante intellexeris nec simile illi inuenire valueris. ipsum adora. ipsum glorifica. Ipse enim est deus deorum et dominus dominatum. Cumque de incarnatione filij dei plurima disputasset stupefactus cesar non valuit ad hec respondere. Tandem ad se reuersus dixit ad eam. O mulier sine nos finire sacrificium. et post hoc tibi responsum reddem. Precepit ergo eam ad palatium duci et cum omni diligentia custodiri. admirans nimium eius prudentiam et corporis pulchritudinem. Erat enim speciosa valde et incredibili pulchritudine omnium oculis admirabilis videbatur. finito vero sacrificio veniens cesar ad palatium dixit Katherine. Audiui mus tuam eloquentiam et mirati sumus tuam prudentiam: sed in deorum sacrificijs occupata plene intelligere nequiuimus. Nunc autem ab initio progeniem tuam requirimus. Tunc Katherina respondit. Scriptum est. Non te colaudes: nec te culpaueris ipse. hoc faciunt stulti: quos gloria verax inanis. Confiteor tamen meam progeniem non timore iactantie sed humilitatis amore. Ego enim sum Katherina casti regis filia. que quibus in purpura nata. et liberalibus disciplinis et scientijs instructa: tantum hec omnia contempsit: et ad dominum iesum christum confugi. Dijs autem quos colis nec te nec alios iuuare possunt. Nam in necessitate non assistunt. in tribulatione non succurrunt. et in periculis non defendunt. Et sic per quod sancta Katherina fuit nobilis cum hac triplicem nobilitatem perfecte in se habuit. Quare bene dicit de ea illud Thob. v. Ex magno genere es tu etc. Ideo dicta est Katherina quasi cathenula. Ipsa enim sibi per illam triplicem ac virtuosam nobilitatem cathenam fecit per quam usque ad celum ascendit. Nam de nobilitate generis ad nobilitatem fidei ascendit usque ad celum.

Juxta illud. ps. Ibunt de virtute in virtute
 Unde hec virtuosa nobilitas figuratur no-
 bis Thob. v. In genealogia ipsius angeli
 qui duxit et reduxit thobiam iuniorum in ciui-
 tatem rages ad cognatum suum gabelum. Cui
 dixit thobias. Rogo te indica mihi de qua
 tribu es tu. Cui Raphael angelus dixit.
 Ego sum azarias ananie magni filius: id
 est dei etc. Unde dicitur Actuum xvij. In ipso
 enim vivimus. s. deo. Sequitur. Nam ipsius
 genus sumus etc. **C** Tertium est sapien-
 tia. vnde Prover. xiiij. Acceptus est regi mi-
 nister intelligens. Certe hac sapientiam ha-
 buit sancta katherina. quare bene fuit eter-
 no regi accepta et dilecta ut ipsa sapientio-
 res mundi excelleret in omni sapientia. Un-
 de legitur consequenter quod imperator videns quod
 ita prudenter loquebatur: et quod christum verum dei
 filium dixit. et idola demonia asseruit. et eius
 sapientie obviare non potuit: mandavit occul-
 te per litteras ut omnes grammatici et rhetores
 ad pretorium alexandrie festinarent immensa
 munera recepturi si concionatricem virginem
 suis assertionibus superaret. Adducti sunt
 igitur de diversis provinciis quinquaginta ora-
 tores: quorum omnes homines in mundo in omni sapien-
 tia et scientia excellerebant. Quibus interrogati
 bus cur tam a remotis partibus vocati essent
 Cesar respondit. Est apud nos puella sensu
 et prudentia incomparabilis: que omnes sapien-
 tes confutat. et deos nostros demones affir-
 mat. quam si superaveritis cum magno hono-
 re ad propria redibitis. Tunc unus indigna-
 tus respondit. O magni imperatoris consi-
 lium qui ad unius puelle conflictum tot sapientes
 mundi de remotis partibus advocavit: cum
 unus ex nostris clientulis eam poterat levis-
 sime confutare. Et dixerunt. Adducat coram
 nobis puella ut sua temeritate convicta nunquam
 se sapientes vidisse agnoscat. Sed cum virgo
 certamen quod sibi imminere didicisset: totam
 se domino commendabat. Et ecce angelus domini asti-
 titei et ut constanter staret ammonuit. asserens
 quod non solum ab illis vinci non posset: sed insuper
 illos conversos ad palmam martyrii destina-
 ret. Cum ergo coram oratoribus adducta fuisset
 dixit imperatori. Quali iudicio contra
 unam puellam quinquaginta oratores oppo-
 nis: quos pro victoria remunerandos promittis:
 et me sine spe mercedis pugnare compellis.
 Erit mihi tamen dominus meus iesus christus adiu-
 tor et remunerator: qui est spes et corona pro
 se certantium. Cum ergo oratores deum fieri ho-
 mine: aut pati impossibile dicerent. tunc virgo
 hoc etiam a gentilibus esse predictum ostendit
 Nam Sybilla dixit. Felix ille deus ligno

qui pendet ab alto. Item dixit christum passum
 et resurrexisse a mortuis. Nam ex humilitate
 humane nature mori potuit et ex divinitate
 resurgere. et sic fecit omnes obmutescere et
 muti penitus effecti sunt. Tunc imperator
 nimio furore repletus: increpare eos cepit
 cur ab una puella tam turpiter se vinci per-
 mitteret. Tunc unus magorum maior inter omnes
 sic ait. Noveritis imperator quod nullus unquam contra
 nos stare potuit quin continuo vinceret.
 Hec autem puella in qua spiritus dei loquitur: sic
 nos in admirationem convertit quod contra eam om-
 nino nihil dicere possumus. Unde imperator
 constanter fatemur quod nisi probabiliorem sententiam
 de diis tuis quos usque huc coluimus protuleris:
 ecce omnes ad christum convertimur. Audiens
 hoc tyrannus nimio furore successus omnes in me-
 dio civitatis comburi iussit. quos virgo confortans
 in fide diligenter instruxit. et cum dolerent
 quod sine baptismo discederent. virgo respondit
 Ne timeatis: quia effusio vestri sanguinis vo-
 bis baptismus reputabitur et corona. Igitur si-
 gno crucis muniti et flammis iniecti ita aias
 deo reddiderunt ut nec capilli nec vestimenta
 ab igne in aliquo lederent. Et sic fuerunt a
 christianis sepulti. Et sic pro eius sapientia propter
 quam merito fuit deo dilecta. vnde bene dicitur
 de ea quod canit ecclesia. In conspectu principis
 loquebatur sapientiam et dominus omnium dilexit eam.
 Require Lucie. M. **D** Quartum est for-
 titudo. vnde dicitur. i. Machab. ij. Confortamini
 filii et viriliter agite: quia cum feceritis quod pre-
 cepit deus in ipso gloriosi eritis. Nam homo qui
 fortiter resistit: patienter sustinet adversa
 propter christum. ideo merito diligitur ab eo. Cer-
 te hoc fecit sancta katherina. Nam ipsa fuit con-
 stans et fortis in omnibus penis illatis. Unde le-
 gitur consequenter quod postquam quinquaginta ma-
 gistri essent cremati dixit imperator virgini
 O virgo gloriosa consule iuventuti tue et esto
 consentiens ut post reginam in palatio meo se-
 cunda vocaberis. Et imagine tua in medio
 civitatis fabricata a civibus velut dea adora-
 beris. Cui virgo. Desine talia dicere quod sce-
 lus est etiam cogitare. Ego me spontam christo
 tradidi. ille gloria mea. ille amor meus. ille
 dulcedo mea. ab eius amore nec blandimenta
 nec tormeta possunt me reuocare. Tunc ille furo-
 re repletus iussit eam spoliari et scorpionibus
 cedi: et cesam in obscurum carcerem tradi. ibique
 duodecim diebus fame et siti cruciari. Impe-
 rator autem pro quibusdam causis instans extra
 confinia regni processit. Interea regina eius ni-
 mio amore successa cum principe militum nocte
 porphirio media nocte ad carcerem virginis
 properavit. Quo cum regina introisset vidit

carcerem ineffabili claritate fulgentem: et angelos plagas virginis perungentes. Incipiens q̄ katherina regine eterna gaudia predicauit: et eam ad fidem conuertit: ac martyrii coronam eidem predixit. sic ad mediam noctem sermonem protraxerunt. Que cum oia porphyrus audisset ad pedes virginis incidit et cum ducibus militibus fidem accepit. Quia tyrannus per duodecim dies iussit eam esse sine cibo. x̄p̄s per hos dies missa de celo candida colubam eam cibo refouebat. Deinde d̄ns cum multitudine angelorum et virginum katherine apparuit dicens. Agnosce filia creatorem tuum pro quo ita pateris. constantis es: quia ego tecum sum. Rediens autem imperator est sibi presentari iussit. Et videns eam splendidiorē quam tanto ieiunio estimabat afflictam: putauit quod aliquis eam in carcere sustulisset. et furore repletus custodes torqueri precepit. Illa vero ait. Ego cibum ab homine non recepi: sed x̄p̄s per angelum suum me nutriuit. Cui imperator. Reconde oro quod moneo in corde tuo: et noli dubijs sermonibus respondere. Non enim te quasi famulam cupimus possidere: sed regina per oia potens et electa decore in regno meo triumphabis. Cui virgo. Attende et tu obsecro et discerne quem magis debeo eligere an potentem eternum gloriosum. et decorum. vel infirmum mortalem ignobilem. et deformem. Tunc imperator indignatus ait. Ex duobus tibi unum elige. aut sacrificare ut uiuas. aut exquisita tormenta subire ut pereas. Et illa ait. Quecumque tormenta poteris excogitare ne differas: quia carne et sanguinem meum x̄po offerre desidero: sicut ipse pro me seipsum obtulit. Ioseph enim est deus meus. amor meus. et sponsus meus. Et ecce ipse fortis fuit. unde benedicitur de ea Roma. iij. Confortatus es in fide scilicet qua fortiter se tenuit. unde meruit benedictionem. id est diuinum amorem. Quapropter ipsa habet illa fortis mulier quam Salomon in spiritu quasi dicitur dicens Proverb. vlti. Mulierem fortem quis inueniet etc. Unde bene figuratur per Judith. de qua Judith. xv. c. dicit. Tu gloria hierusalem. tu leticia israel. tu honorificentia populi mei que fecisti viriliter. et confortatum est cor tuum eo quod castitatem amaueris. et benedicta in eternum etc. **E** Quintum est perseverantia: que maxime causat dilectionem. unde Bernardus dixit. Perseuerantia est singularis filia summi regis que sola triumphatibus imponit sertum eterne retributionis. Certe hoc fecit sancta katherina. Nam ipsa usque in finem perseverauit. Unde legitur consequenter quod postquam cesar vidit quod eam a proposito amouere non posset iussit infra triiduum quat

tuo rotas ferris ferreis et clavis acutissimis circumseptis parari. ut iam horribile tormentum virginem dissecaret: et ceteros christianos tam dire mortis exemplum terreret. Ordinatum est sic: ut due rote uno ordine voluerentur due autem contrario impetu egrentur: ut ille deorsum lacerando contraheret. ille repugnantes sursum deuorando impingeret. Tunc virgo ad deum exorauit ut ad laudem sui nominis: et conuersionem populi circumstantis ipsam machinam dissiparet: ut sic viderent potentiam dei. Et ecce angelus dei de celo descendens molam illam cum tanto impetu percussit: ut ruptis rotis partes auulse quattuor milia hominum gentiliu interfecit. Multi autem videntes mirabilia conuersi sunt. Regina autem que hec videbat et visum tunc se celauerat. statim descendens imperatorem de tanta seruicia increpauit. Rex autem iratus percipiens quod regina christiana effecta est iussit eam prius extractis eius mamillis decollari. Que cum ad martyrium duceretur rogauit sanctam katherinam ut pro ea dominum deprecaretur. Que respondit. Ne timeas dilecta a deo regina: quia tibi hodie pro transitorio regno commutabitur eternum. et pro mortali sponso immortalē acquies. Tunc illa constantis effecta tortores hortabatur ne quod iussi fuerant facere morerentur. Ministrigitur eam extra civitatem ducentes. ferris hastilibus mamillas eius euellunt. post modum caput eius percidunt. Cuius corpus porphyrus sepeluit. Sequenti die cum de corpore regine mentio fieret. et multos ex hoc ad suppl. cum protrahi tyrannus iuberet porphyrus proumpes in medium clamauit. Ego sum qui famulam christi sepelivi et fidem christi recepi. Tunc marcellus amens effectus clamauit lamentabiliter dicens. O ego miser. Ecce porphyrus qui erat vnicus anime mee cultor et solatium deceptus est. Quod cum suis militibus referret illi pertinuis responderunt. Et nos christianam sumus et parati sumus mori. Tunc marcellus furore repletus omnes cum porphyrus fecit decollari: et corpora eorum canibus tradi. Deinde katherinam aduocans ait. Quis arte magica reginam et porphyrum alio quam mihi multos abstuleris et mori feceris. si tamen adhuc obedieris prima in palatio eris. quod katherina omnino contempsit. Tunc marcellus iratus ait. Aut sacrificia dabis: aut caput amittes. Cui illa dixit. Fac quecumque aio conceperis paratam me videbis ad oia sustinenda. Data igitur super eam sententia decollari iubetur. Que cum ad locum martyrii

adducta fuisset erectis in celsi oculis et manibus a percussoribus spacium orandi petijt: et orauit dicens. Domine iesu xpe spes et salus credentium: decus et gloria virginis gratias tibi ago quod inter collegium ancillarum tuarum me dignatus es numerare. Obsecro ergo te ut quicumque memoriae meae passionis egerit siue in exitu anime suae: siue in quacumque angustia et necessitate me inuocauerit obtineat celerem effectum supplicationis. Et ecce vox facta est ad eam de celo dicens. Veni dilecta sponsa mea: ecce tibi ianua caeli aperta est in occursum tuum chorus virginum exultat. Et ne sollicitus de donis que postulas. Nam quicumque passionem tuam deuote celebrauerit in omnibus periculis eius opem promitto. Facta asit hac voce ait speculatori. Ecce ego vocor a domino meo iesu xpo fac quod debes. Mox ille decollauit eam. Deinde dum decollata fuisset de corpore eius lac per sanguinem emanauit Angeli autem corpus eius accipientes ab illo loco ad montem synai itinere. xx. dierum hederunt et ibidem honorifice sepelierunt. Ex cuius ossibus indefinenter oleum manat quod cunctorum debiliu membra sanat. Passa est autem circa annos domini. cccx. Qualiter autem Marcellus propter scelera sua punitus sit habet in historia de inuentione sancte crucis Et sic per quam perseuerauit. **S**ertum est opulencia. Unde dicit Aristot. viij. Ethic. Illud est diligendum quod est utile hoc est opulencia quam habuit sancta Katherina. Iuxta illud psalmi. Gloria et diuitie in domo eius. Unde legitur in legenda quod cum esset annorum decem et octo in palatio pleno diuitijs et pueris iuuenibus et iuueniculis sola remansit. Sed istas diuitias temporales pauperibus erogauit et distribuit. et spiritualis acquisiuit: ut deo placeret. Unde in spiritualibus diuitijs que sunt perfectiones sanctorum participauit cum omnibus electis. et comparatur eis primo enim comparatur patriarchis in perfectionibus. scilicet abrahe et moysi. Nam sicut abraham obtulit filium ad nutum dei propter quod appellatur pater fidei: ita Katherina non solum obtulit alias personas sicut reginas porphirium cum suis militibus. verum obtulit seipsam. Unde dicit marcellus cum ei plura promissit. Requere in quarto membro. Item comparatur moysi. Nam sicut moyses in monte synai quadraginta diebus morabatur et quadraginta noctibus non manducando nec bibendo. et ibidem precepta domini recepit. ut habetur Exo. xxxiij. Ita sancta Katherina ab illo loco in quo pro amore christi decollata fuit ab angelis deducta est ad montem synai. et ibi honorifice sepulta. Secundo comparatur duobus re-

gibus potioribus: scilicet David et salomoni. Nam sicut david multa iniuria a saule suscepta in quibus se firmiter tenuit et patienter omnia bono animo suscepit pepercit et non offendit saul dum potuit. ita sancta Katherina omnia tormenta illata a maxentio patienter sustinuit. Item comparatur salomoni. Nam sicut salomon per sapientiam omnem israel sibi subiugauit: ut habetur. iij. Reg. iij. vbi dicitur quod omnis israel audiuit iudicium quod iudicasset rex. et timuerunt regem. ita sancta Katherina habuit tantam apparentiam quod sapientes iudices mundi superauit et ad fidem christi conuertit: ut patet in tertio membro. Item comparatur duobus prophetis potioribus. scilicet Helye et Johanni baptiste. Nam helyas orauit dominum quod duo quinquagenarii pro oratione suam igne de celo consumpti sunt: ut habetur. iij. Reg. i. vbi dicitur quod ochozias rex misit principes quinquagenarium et quinquaginta qui erant sub eo ut helyam ad regem traherent ad idolatriam et in contumeliam dei. Unde dixit. Homo dei rex precepit ut descendas. Respondit helyas quinquagenario. Si homo dei suus descendat ignis de celo et deuoret te et quinquaginta tuos. Rursumque misit ad eum alium quinquagenarium quibus similiter factus est. Ita sancta Katherina per suam orationem impetrauit ut plusquam quattuor milia hominum pro fracturam rotarum ab angelo factarum interempti sunt. ut patet in quinto membro. **C**omparatur etiam Johanni baptiste. Nam sicut iohannes opinione quorundam estimabatur quod esset christus. sic sancta Katherina non solum a christianis honoratur sed etiam a paganis quasi dea veneratur. Unde dixit maxentius: ut in. iij. membro habet. Quod comparatur duobus apostolis potioribus. scilicet petro et paulo. Nam petro date sunt clauis regni celorum: ut celorum hominibus aperiret. Ita sancta Katherina a deo impetrauit hominibus eam in suis necessitatibus inuocantibus celerem effectum supplicationis. Requere ante. Comparatur etiam sancto paulo. nam paulo decollato lac in signum puritatis et sanguis in signum martyrii emanauerunt. Ita decollata sancta Katherina lac pro sanguine emanauit. Quarto comparatur martyribus propter eius multiplicem passionem. Nam legitur quod cum Marcellus uideret quod blandimentis eam amouere non posset iussit eam primo scorpionibus cedi. secundo in carcere obscurissimo claudi. tertio fame pro duodecim dies cruciari. quarto super rotam extendi. quinto gladio decollari. Unde sicut christus specialiter exsolatur pro eo tribulatos sicut promissit

per prophetam. Cū ipso sum in tribulatione &c. Ita consolabatur sancta Katherine. Unde sicut pmo fuit horribiliter scorpionibus flagellata. ita fuit ab angelis celesti vntione peruncta. Unde dicitur. qd cū regina eā visitando intrasset vidit angelos plagas virginis perungentes. Secūdo sicut fuit in carcere obscuro clausa: ita fuit celesti lumie perfusa. Unde dicitur qd eadē regina vidit carcerem inestimabili claritate fulgentem. Tertio sicut fuit fame cruciata. ita fuit a columba cibuz deferente de celo nutrita. Unde ēz qd videns imperator eam splendorē rem &c. vt supra. Quarto sicut debebat pati penam rotaruz: ita fuit ab angelo saluata & rote rotaliter dissipate. Quinto sicut fuit decollata & in mundo mortificata: sic fuit a christo & ab angelis in vitam eternaz deducta. Sexto comparatur duobus pontificibus & confessoribus: scilicet Martino & Nicolao. Nam sicut in obitu sancti martini ab episcopo coloniensi auditus fuit cantus angelicus. Ita in obitu sancte Katherine quidam angeli corpus eius sepelierunt: et quidam angeli cum christo eius animam in celestem paradysum deferentes dulciter personabāt. Comparatur etiaz beato Nicolao. Nam sicut corpus sancti Nicolai sepultuz in tumba marmorea oleuz inde emanat valens in salutem multoz. Ita de tumba scē Katherine oleum indefinēter emanat. Septimo cōparatur & participat cū virginibus. Nā sicut virginēs custodiunt puritatē mētis & corporis. sicut apostolus dicit. i. Cor. vii. qd nō cogitat qd dñi sunt vt sit sancta corpore & spū. Ita sancta Katherine custodiunt & seruauit castitatem mētis & corporis. Sunt autē tria inter q castitas solet periclitari. Prīmū est rerum temporalium abundantiā quā habuit Katherine. & tñ pter hoc castitatem non amisit. Un legitur qd cum esset annoz. xviii. defuncto patre ex substantia de multis paternis bonis modicū retinuit p substitutione ppria. & alia paupibus tribuit nec iocos puellares videre nec audire voluit: sed semp in sistentis diuinis scripturis & dño seruēs in castitate. Secundū libertas ac oportunitas inducens. quam etiaz habuit. vt habetur in legenda vbi dicitur qd i palatio pleno diuitijs & pueris iuenculis remansit. & tamen castitatem seruauit. Patet etiaz ex hoc qd imperator pmisit sibi qd post mortem regine vxoris sue deberet esse pma in palatio. Etiam ex hoc qd plures filij regū ipsam libenter recepissent in vxorem. quod tamē nequaquam facere voluit. Unde bñ dicit

xpus de ea Cañ. ij. Sicut liliū inter spinas &c. Nam sicut liliū inter spinas non perdit odorem suum. sic sancta Katherine inter iuvenes non perdidit castitatem. Tertius est pulchritudo que multū solet periclitare castitatem. quam sancta Katherine pfectissime habuit. Nam dicitur in legenda qd erat valde speciosa & oium oculis admirabilis & amabilis. & tamē castitatē nō perdidit. Un bñ dicitur Katherine quasi vniuersalis ruina. Nam Katherine dicit a Katha. i. vniuersuz & ruina. quasi vniuersalis ruina. quia ab ea cecidit vniuersa luxuria. Un bñ dicitur de ea illd. Cañ. iiii. Tota pulchra es amica mea &c. Et sic patz quomodo ipa habuit diuitias spirituales. i. pfectiones oim electorum in se. Unde conuenienter dicit xpus ad eam illud Proverb. vlti. Multe filie congregauerunt diuitias: tu sola suppressa es vniuersas &c. Quare bene verificatur de ea illd. Cañ. vi. Una est columba mea. pfecta. mea &c. Rogemus &c.

¶ De eadem.

Uelut eam sponsam

q mihi assumere & amator factus sum forme illius. Uel illud iqd sequitur. Generositatez illius glorificat contuberniū habēs dei: sed & omnium dñs dilexit eā. Sap. viii. Notate. lxxi. Dicit em Aristoteles vt supra.

¶ De dedicatione templi. Sermo. lxxvii.

Pietia edificauit sibi

f domū. excidit columnas septē. Prover. ix. Hic est fili⁹ dei qui domū. i. eccliam sibi edificauit. in qua nos ad cōuiuū future glie iuitauit. qui excidit colūnas septem. i. septē sacramentis sustentauit. Hec sūt septē colūne supra qd dñs domū suā fūdauit. Hec sūt septē cādelabra aurea lucētia in ecclia. Et septem infusoria quibus infunditur remissio omnium peccatorū & gratia spū sancti. Has nituntur heretici destruere. Sz qui hoc nō credit non potest saluari. Et de his septem colūnis. i. sacramentis dicere propono. Primum est baptismus qui est ianua oium sacramentorum qui cuz percipitur vt. debet delet omnia peccata: siue multa: siue pauca: siue magna: siue parua. excipit tamen vnū genus hominum qui iniustas habent res. qui est morbus crudelissimus. Aperitur baptizato ianua celestis regni. in cuius signū xpo baptizato aperti sūt celi. sine illo sacramento nemo saluari potest. Unde Johā. iij.

Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest videre regnum dei. Et ideo dicit Marcus. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. Hic nota quod qui debent baptizari: quod tamen homines. non angeli: quia sancti sunt. non demones: quod sanctificari non possunt. Et ideo tamen homines de quibus sentit fides catholica. Ad baptizandum requiruntur quattuor. scilicet persona baptizans. intentio baptizandi. elementum aque. debita forma verborum. Et hec valet baptizato in remissionem peccatorum. Secundum est sacramentum confirmationis per quod gratia que datur in baptismo confirmatur. et datur proficietibus et pugnatoribus ad robur contravicia: carne mundum. et dyabolum: in fronte a solo episcopo et non ab aliquo alio: et frontem chrismate linunt. per quod significatur gratia spiritus sancti que in ea tribuitur. Unde luctatores olim vigeabantur in exercitio palestre. Unde Augustinus. Ideo nos vixit: quod luctatores nos contra vicia fecit vel facit. qui hanc continent recipere dantur. Unde Hugo de sacramentis. Timendum est hijs qui per negligentiam non suscipiunt manus impositionem ab episcopo forte dantur: quia festinare debuerunt dum potuerunt. Et qui sunt perfecte. etatis debent contriti accedere et ieiunium. et qui presentat eum patrinus suus est. Quicquid hoc sacramentum negligit: negligit maius gaudium in celo quam omne gaudium quod in mundo est vel fuit. Unde talibus qui negligunt pueros suos annos habentes grauis penitentia iniungitur. Tertium sacramentum est eucharistia que si percipitur debet quedam delectatio peccata: et maxime in amore dei confortat. Unde istud sacramentum medicina amoris dicitur. Ad eius esse requiruntur hec scilicet forma verborum. intentio confirmantis. ordo sacerdotalis. materia. scilicet panis triticus et vinum: quod hijs se ipse comparauit propter similitudinis rationem. Unde dicit in euangelio Iohannes. Ego sum vitis. et iterum. Ego sum panis etc. Item dicit. Nisi granum frumenti cadens in terram etc. Sub hac autem forma tradidit propter causas in hijs versibus notatis. Sumitur occulte ipse sit tibi stulte. Horror vel risus sitque lucrosa fides. Hec autem medicina ad plenum laudari non potest: immo nec ipsi angeli cum gaudium ipsorum in hoc consistit Petrus In quem desiderant angeli prospicere. Si quis digne manducauerit uiuet in eternum. O quot sunt qui indigne sumunt qui non diiudicant corpus domini. Probet seipsum unusquisque quid mali commiserit. quid boni amiserit. quid gratie neglexerit: quam deuotus accedat. et sic de pane christi edat: ne forte cum iuda ipsum acci-

pias: et iterum cum iudeis crucifigas. Ad Hebreos. Rursum crucifigentes filium dei. quod in peccatis accipiunt et virgineum corpus polluunt. Unde beatus Bernardus. Quis auditus sustineret aurium. quis intuitus oculorum. ubi mundi precium mitteret in sterquilinum. Non minus est in os pollutum quam in lutum mittere dei filium. Hucusque Bernardus. Sed tu exagittas locum venere et sic sumus filium virginis. Uenient erga te in iudicio demones et iustificabunt se respectu tui. Istud sacramentum heretici grauer et multipliciter impugnant quod sub tam parua forma christus tantus quod posset transubstantiari. Licet hijs multipliciter possit responderi. sufficiat tibi simpliciter credere: quod fides non habet meritum ubi humana ratio prebet experimentum. Non multum cures scrutari occulta. quod qui scrutator est maiestatis opprimet a gloria. Quartum est penitentia que est ut dicit Hieronymus. scilicet tabula post naufragium ad quam homo post naufragium per mortale peccatum recurrat ut saluetur. Hec est optima medicina que sanat ab omni mortali culpa. Receptio huius medicine consistit in tribus. scilicet contritione. confessione et satisfactione. De his tribus aliqua etc. O felix penitentia que non dantur permittis eum qui ad etc. Confitendum autem est solis sacerdotibus. Unde dominus in euangelio. Ite ostendite vos sacerdotibus. Et etiam. xii. apostolis dixit ut soluerent Lazarum non sororibus suis. Hec propter hereticos qui confitentur laicis et non sacerdotibus quod est hereticum nisi in articulo mortis. R Notandum quod diuersis integre confiteri utile est propter quinque. Primo propter erubescendum maiorem: quam verecundia magna pena est. Unde Augustinus. Qui erubescit pro christo dignus est venia. Unde patet quod quanto pluribus confitetur in spe venie turpitudinem criminis: tanto facilius consequitur gratiam remissionis. Et quod clares semper in confitente aliquid operantur. ideo toties posset confiteri quod tolleretur omnem penam. Secundo propter intercessorum multiplicationem: quod efficit filius eorum spiritualis. Tertio propter humilitatem. Ideo cum peccatum suum quis celat ne talis reputetur qualem se diuino conspectui iam presentauit. Quarto propter gratie augmentationem. Unde Ambrosius. Non meretur iustificari qui in vita sua noluerit confiteri. Unde Chrysostomus. Peccata confiteri secundum speciem ut cognoscas vitiorum accepisse veniam. Grauer ergo peccant confessores qui sibi confitentibus inhihent ne alijs generaliter confiteantur. Quinto facilius gratiam consequitur que ducit ad vitam eternam. Quintum sacramentum est

unctio extrema que fit oleo per eum conse-
crato duplici de causa. vnde Hugo. Dupli-
ci ex causa sacramentū hoc institutū est ad
peccatorū remissionē: et ad infirmitatis corpo-
ralis alleviationē. vnde Jaco. Infirmatur
quis in vobis etc. et nō datur pueris et sanis
Multū ergo reprehēdendi sunt qui hoc ab-
horret cū conferat sanitatē. et si hoc sacramē-
tū vt d. cit. in sententijs ex cōtemptu preter-
mittitur dānabile est: si ex negligentia peri-
culosum. Itē hoc sacramētū potest pluries
iterari: tamē p eodē morbo in anno nō nisi
semel dari vt quibusdam placet. Sextū est
matrimoniu: et est viri et mulieris cōiunctio
naturalis in diuina vite consuetudinē reti-
nēs. Circa hoc sacramētū multa sunt dicē-
da. vide in discipulo dñice post epyphanie.
Septimū est ordo qd est signaculū quoddā
quo pās traditur ordinato absolucndi: et
corpus xpi cōficiēdi. Mitūtur heretici hāc
fidē destruere dicētes. qd nostri sacerdotes
sunt peccatores. s. auari. luxuriosi. inuidi. adul-
teri etc. et cū immūdi sint nō possunt nos mū-
dare. Iuxta illud Ecclē. Ab immundo quid
mūdabitur. Manus em̄ immūda dū te mū-
dare nititur nō te mūdāt: sed plus te immū-
dat. Ad hoc notādū qd in sacerdotibus duo
sunt. s. vita et officiu. Vita eorū est p se. Offi-
cium eis datur propter alios filios dei. Un-
de si bonus est: pdest sibi. Si malus est: no-
cet sibi et non mihi. Quid noceret si rex per-
nunciū deformē mitteret mihi munera pre-
ciosa. Ipsa munera ppter talem deformē
non perduunt preciositatem: sic nec sacramē-
ta. Quid mihi nocet qui me lauat an sit al-
bus vel niger. et quid mihi nocet si medicus
me curās sit pallidus vel pulcher. Non er-
go sacerdos me immūdat si est immūdus
nō em̄ vita sed officio me lauat. Rogemus
ergo dñm vt sic mundari a peccatis omni-
bus mereamur. Amen.

De dedicatione templi. Sermo. lxxviii.

odie in domo tua opor-

tet me manere. Luce. xix. Augu.
in sermone. Quotiescunq; fratres
charissimi altaris vel templi festiuitatē co-
linus si fideliter et diligenter attendimus
et sancte ac iuste viuimus quicquid in tem-
plis manufactis agitur totum in nobis spi-
ritali edificatione completur. Et ideo q̄tū
possumus cū ipsius, adiutorio laboremus
ne dominus noster in nobis inueniat quod
oculos sue maiestatis offendat: sed habita-
culū cordis nostri euacuetur vitijs: et virtu-
tibus repleatur, claudatur dyabolo: et ape-

riatur christo. vt nobis omnibus velit dice-
re verba thematis. Hodie in domo tua etc.
L. Videmus em̄ dilectissimi qd due cāde
le ardentēs in vna domo sunt talis nature
qd lumen vnius penetrat lumen alterius: et
manet in lumine alterius q̄diu manet pre-
sens et nō recedit ab eo. Sic deus qui est lux
vera quēlibet illuminatū per verā cōfritio-
nem illuminare vult per suā gratiam et nō
recedere ab eo dicens. Hodie in domo etc.
Ista domus est cor hominis in quo oportet
hominē manere. Hoc intellige sic. Si ope-
ra tua debent esse accepta deo necesse est qd
deus illuminet et accendat cor tuum ad di-
lectionē veram. Ideo ait. Oportet me ma-
nere in domo tua. quasi diceret. tāta est de-
uotio tua: et desiderium cordis tui qd quodā
modo cogor tecū manere. Queritur ergo
vtrum homo potest cogere deum. Respon-
detur qd sic. Si es peccator poteris quodā-
modo cogere per veram contritionē: sicut
legitur de zacheo qd christus videns suam
feruidam dilectionem et contritionem pro
peccatis suis dicebat. Hodie in domo tua
etc. Sic coegit eum latro in cruce quando
dixit. Memento mei domine dum veneris
in regnum tuum. Hec enim verba coegerūt
christum intantū vt statim ei diceret. Amē
dico tibi: hodie mecum eris in paradiso. Si
militer et tu peccator fac confitere et conte-
re peccatis tuis si potes: sin autem vt latro
habeas: cōfritionem saltem et propositū sa-
tisfaciendi. Qui fm Aug. totum qd habuit
christo obtulit. s. corde credidit et ore confi-
tebatur. Item domus dei est triplex. s. eter-
na. s. materialis ecclesie. interna. i. fidelis et
spiritualis cōsciētie. eterna et superna eter-
nalis leticie. Prima ergo domus exterior
est ecclesia materialis in qua deus colitur
et honoratur. ps. Adorabo ad templū san-
ctum tuū. De quo Joh. ij. Nolite facere do-
mū patris mei domū negociationis: qz do-
mus orationis vocabitur. Hec domus con-
secrata est ad quattuor officia. primo in
apothecam diuinorū vnguentorū. s. sacramē-
torū que sunt medicine contra oia peccata
que sunt fuerunt et erunt. Nam baptismus
valet contra peccatum originale. sacramen-
tum penitentie contra peccatum actuale.
Et ideo cum summa reuerentia intranda
est hec domus a quolibet christiano: et cum
cordis deuotione vt possit dicere illud Ge-
ne. xxviii. Vere nō est hic aliud nisi domus
dei et porta celi. Secundo hec domus con-
secrata est vt sit scrinium sancte trinitatis.
vel vt sit scrinium thesauri celestis: id est

indulgentie et gratie quas homo consequi potest in hac domo. Unde ps. Gloria et diuinitie in domo eius. Indulgentie enim dantur de thesauro passionis christi, sanctorum angelorum et sanctorum. Ideo cum summa humilitate intranda est hec domus, ut veniam mereamur accipere delictorum. Ex quo patet quod multi inutiliter currunt ad loca indulgentiarum et gratiarum, quia nec contriti nec confessi de peccatis suis. Unde quidam zacharus de mala vita penituit, iniusta restituit. Ideo indulgentias veras obtinuit. Tertio domus hec consecrata est ut sit schola moralis doctrine et diuine. Unde Luce, xix. Erat quotidie docens in templo, ut patet de predicationibus et confessionibus et absolutionibus. Et quia nunc ibi dominus tenet curiam misericordie, sed post mortem tenebit curiam iusticie. Igitur cum intentione est eundem ad hanc scholam ut misericordiam possim inuenire in presenti et ut non iudicemur in futuro eternaliter. Quarto hec domus consecrata est ad conficiendum corpus dominicum et eius sanguinem et ad cibandum spiritualiter omnes christi fideles. Unde, ij. Paral. vij. ait dominus salomoni. Elegi domum hanc in domum sacrificij, scilicet altissimi sacramenti. Et erunt oculi mei aperti et aures mee intente circa eam. Et quia oculi domini sunt aperti ad videndum ea que ibi fiunt et aures intente ad audiendum ea que ibi dicuntur siue bona in deuotis orationibus: siue mala in colloquutionibus. Ideo nullus debet intrare hanc domum sine debita deuotione. Debz enim intrans ibi esse sicut angelus domini qui stabat iuxta altare habens thuribulum aureum in manu sua. Item qui in ecclesia ineptis et inanibus fabulis occupatur quasi venenuz et gladium alijs hominibus prebere cognoscitur: dum verbuz dei nec ipse audit nec alios audire permittit. Unde Augu. in oratorio nemo aliquid agat nisi ad quod institutum est. **M** Secundo principaliter dicendum de domo dei interna: scilicet de fide li anima siue conscientia in qua habitat deus spiritualiter per gratiam. i. Cor. iij. Templum dei sanctum est: quod estis vos. Si vis ergo construere templum christo per fundamentum ponat fides, quia ut ait apostolus Heb. xi. Sine fide impossibile est placere deo. Unde magister sen. di. xxij. lib. iij. Fides enim est virtus qua creduntur que non videntur. Erige etiam parietes. Paries a dextra sit spes contra desperationem. Spes enim est virtus qua spiritualia et eterna bona creduntur et cum fiducia expectantur. Est et spes certa expectatio future beatitudinis promittens ex dei gratia et ex meritis precedentibus, ut patet dist.

xxvi. libro. iij. sententiarum. A sinistra sit timor contra presumptionem. Tectum illius domus sit charitas que est vinculum perfectionis. Illud templum est quadrangulare. Primus angulus sit prudentia in precauendis insidijs et cognoscendis consilijs operandis per nos respectu dei. Secundus angulus est iusticia in subueniendis miseris. Tertius angulus est temperantia coercens delectationes respectu sui, et tenens medium circa delectabilia. Quartus angulus est fortitudo in perferendis molestijs, scilicet stando firmiter in actionibus et passionibus tristabilibus. Superpone campanile recte intentionis. Unde Grego. Omne bonum quod agitur per intentionem ad celestia eleuetur. Campana sonorosa est oratio deuota quaz deus petit audire. Cant. viij. Fac me audire vocem tuam. Et illud Can. ij. Sonet vox tua in auribus meis. Pictura huius domus est exercitium virtutum, scilicet humilitatis: pietatis: patientie: et castitatis. Clausura erit castigatio respectu quinqz sensuum. Unde euangelista. Clauso ostio ora patrem tuum. Unde legitur quod quedam mulier cum multas apes nutrit nec proficeret consultus est ei quod corpus christi inter eas locaret. Quod et fecit sumpto corpore de altari integraliter et in ore reseruato. Apes autem cognoscentes dominum suum fecerunt sibi campanam cum campanili et altare super quod hostiam posuerunt. Apes autem profecerunt: et dominus benedixit operibus eorum. Cum mulier vas aperuisset ut tolleret mel vidit illud mirabile, et nuncians sacerdoti suo omnia que fecerat venit presbyter assumptis secum fidelibus qui admirantes de capellula parietibus ostio fenestris altari tecto et campanili corpus domini cum laude et gloria detulerunt. Si ergo creature irrationales creatori suo fecerunt templum, multo plus decet hoc facere hominem.

N Tertio est domus superne eternalis. Unde psalmi. Melior est dies vna in atrijs tuis super milia. Quia mille anni ante oculos tuos tanquam dies hesterni que preterijt. In hac domo est optimum habitare. In qua ibi sunt multe distincte mansiones. Iuxta illud Johannis. xij. In domo patris mei mansiones multe sunt. Prima mansio est nouitas sancte vite et illa erit cum anima exuta carne deducetur ab angelis in conspectu domini. In qua mansione videt et scit omnia que in celo sunt: in terra: et sub terra, quia quod videt deum nihil ignorat. Et sic anima vehementi charitate accensa deducetur ad

secundam. Secunda mansio vel visio est societas angelorum. vbi primo audiet dominum dicentem: quia in charitate permansi isti hanc habebis gratiam: quia, ubi te diligunt sicut seipsos, et tunc ostendet ei christus cicatrices vulnerum suorum: quas reseruant propter multas causas, sicut vult Chruso. et videbit quomodo humana natura est vnita deitati. Tunc viso sic christo deducetur ad aliam mansionem vbi audiet christum dicentem. Ecce ego et pueri mei quos dedit mihi pater. et mox anima replebitur tanta dulcedine spiritus sancti. quod si vnus homo mortalis esset ita magnus sicut torus mundus si modicam scintillam ab illa perciperet totaliter rumperetur ad modum vas vitrei si infunderes es buliões vel ferrum ardens penitus rumperetur. sicut etiam de homine mortali. Anima sic repleta deducitur ad aliam mansionem ad eternitatem vite. quia hec omnia nihil essent si deberet ea de reliquere: quia mille anni ante oculos eius tanquam dies etc. Unde si quis acciperet calammum per singulos annos et vniam guttam hauriret. de mari donec, tota aqua maris esset exhausta: et tunc oporteret aiam illam dimittere illud gaudium. Totum tempus illud esset sibi vna dies: et si posset esse: aia tanto tempore libentius vellet esse in penis et postea in gloria. Aia sic lenificata deducetur ad aliam mansionem. scilicet ad familiaritatem et cognitionem totius trinitatis et ibi videbit quomodo filius procedit a patre. et spiritus sanctus a patre et filio simul tanquam purissimo fonte. de quo scriptum est per apostolum quod ibi est fons misericordie quem oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit. Hijs visis deducet aia ad vltimam mansionem in qua videbit quod deus erit corona omnium sanctorum. Sed quomodo hoc erit nisi experieris nisi in patria. id est in domo celestis patris. Unde sicut olim christus dixit zacheo: tua deuotio est tanta ad me quod hodie in domo tua etc. Sic et quilibet nostrum potest nunc ad christum dicere. Si ego debeo hoc experiri quomodo in patria es corona omnium sanctorum: tunc oportet me in domo tua celesti manere. Quam nobis etc.

¶ De sacramento. Sermo. lxxx.

I quis manducauerit ex hoc pane viuat in eternum Joh. vi. Sicut videmus et experimur quod corpus infirmum et infirmitatibus subiectum eget medicina corporali. sic anima nostra plena infirmitatibus peccatorum eget medicina spirituali. Sacramenta sunt medicine spirituales

les secundum hugonem. Unde sicut in statu innocentie homo non indignisset medicina corporali sic nec spirituali: sed modo sunt necessarie. Unde dicit Ambrosius de sacramentis Qui vulnus habet medicinam querit. vulnerati sumus: quia sub peccato sumus. medicina autem est celeste et venerabile sacramentum ut dicit hugo. Medicine corporales sunt in triplici differentia. Quedam sunt de cibis. et ille sunt aliquando amare: et aliquando dulces: purgant et expellunt malos humores corporales. et significant duo sacramenta. scilicet sacramentum baptismi et penitentie que est amara. Aplica. Quedam sunt de herbis specialibus et margaritis: que confortant: et significant sacramentum confirmationis: quia ad militiam spirituales preparat. Unde confirmandi sunt homines tanquam pugiles qui inunguntur ne de facili ab inimicis teneantur. Et qui a omnes christiani dicuntur esse in bello christi. Ideo omnes debent hoc sacramentum recipere ut facilius possint contra mundum carnem et dyabolum pugnare. Et debent inungi fronte ad designandum audaciam confessionis christi. Quedam sunt de auro. et ille sunt incomparabiliter meliores que conseruant: sicut est de sacramento eucharistie respectu aliorum: quia hoc sacramentum valet ad preservationem futuri mali ad euersionem presentis. ad diminutionem preteriti mali ut prestatum verba thematis vbi dixi. Si quis manducauerit. etc. ¶ Circa quod est aduertendum quod mala futura sunt pronitates malorum desideriorum que subuertunt spirituale edificium in homine. ad malum ergo euadendum valet sumptio sacramentalis. Secundo ad euersionem mali presentis valet corpus dominicum. quia omni die peccamus. ideo omni die remedium est necessarium. Sap. xvi. Angelorum esca. nutruisti populum tuum. et panem de celo prestisti eis. Tertio ad remissionem mali preteriti. et hoc malum est commissum culpa. maxime peccatum veniale. Primo dico quod sumptio corporis christi vel huius sacramenti valet ad euadendum malum futurum. quia confortat ad actiones subleuat ad contemplationem. disponit ad diuinorum reuelationem. inflammat ad desiderium celestium gaudiorum. Primo dico quod confortat ad actiones: quia sicut helyas dum persequerentur eum nuncios. Jezabel ut ipsum sicut ceteros prophetas occideret. et ipse helyas dormiret ubi umbra iuniperi excitatus est ab angelo. et cum magna restaret sibi via ab eodem angelo refectus est sub cineribus pane et aqua. et ambulauit in fortitudine cibi illius quadra

Sintra diebus. et quadraginta noctibus. et venit ad montem dei oreb in quo vidit dominum. iij. Regum. xix. Helyas interpretatur dei donatio et significat iustus qui persequitur a nunciis Zera- bel que interpretatur fluens sanguinez significat mundum in quo sunt tria que persequuntur iustum. videlicet superbia. auaricia. et luxuria ut dicit Iohes in canonica sua. Omne quod est in mundo aut est concupiscentia etc. Et isti tres nituntur interficere iustum dum vident eum prostratum sub aculeis pentis vite. i. in infirmitate humana que bene per umbram iuniperi notatur: sed excitatur ab angelo. scilicet monitis diuinis surrexit. et ecce subcinericius panis et vas aque per quod intelligitur corpus christi et sanguis accidentibus velatum quia verum corpus christi est sub accidentibus panis et vini: vel sub speciebus panis et vini. ut patet de consecra. ca. ij. Quia corpus. ubi dicitur. Visibile creature in christi corpus et sanguinem inuisibiliter convertuntur. Et c. sequenti. Ante benedictionem alia species noietur post benedictionem corpus sanctificatur. Et qui manducauerit hoc corpus fiet ei remissio peccatorum. Quod ante benedictionem est panis et vinum: post vero consecrationem corpus et sanguis christi. Alterius queri potest utrum corpus christi per pres manducetur. Ad quod respondetur per decretum. de se. dist. ij. Inuitatur. ubi sic dicitur. Christus per partes manducatur. sed manet integer totus. Et alibi dicit decretum eadem dist. Ubi pars corporis christi: ibi totum. Et ideo cantatur in officio missae. Assumete non concisus non confractus nec diuisus integer accipitur. Iste panis ab angelo est oblatus. et significat quod cum conficitur hoc sacramentum ibi maximus adest exercitus angelorum. Unde Gregorius in dial. Cui fidelium dubium est in ipsa imolationis hora ad vocem sacerdotis celos aperiri. ima summis sociari. terrestria celestibus iungi. vnum ex visibilibus et inuisibilibus fieri. Sed priusquam helyas venit ad huius panis refectionem quattuor legi fecisse. scilicet reliquit puerum. venit in desertum. sedit subter iuniperum. vna. et habuit suscitatore angelum. Ad designandum quod quattuor debent facere qui digne volunt accedere. primo debent fugere mundi consolationem. Est enim in hoc sacramento plenitudo spiritualis consolationis. et illa non datur admittentibus alienam. sicut dicit beatus Bernardus. Ideo qui vult attingere spiritualemente consolationem debet dimittere carnalem delectationem. Et hoc est quod hic dicitur. Cum venisset in bethsabee reliquit ibi puerum suum. Bethsabee interpretatur fons satietatis et significat christum in quo est omnis plenitudo gratiarum. Hanc plenitudinem qui attingit omnem consolationem mundi reliquit. Et

ergo helyas reliquit puerum. Quid per puerum nisi carnalis delectatio significatur. que reuera est puerilis. Ille autem reliquit puerum qui reliquit puerile modum viuendi. Scio qui digne vult accedere ad hoc sacramentum: debet se componere ad vite honeste religionem. Et est quod dicitur hic helyas perxit in desertum. Desertum significat statum religiosum. quia desertum dicitur a deserendo. quia ibi deseruntur omnia temporalia. scilicet diuitie. honores. dignitates humane per abnegationem proprie voluntatis. Et quod est in mundo nisi ista tria. i. Ioh. ij. Omne quod est in mundo aut est concupiscentia carnis. aut concupiscentia oculorum. aut superbia vite. Et per hec tria dyabolus animam captiuat peccatricem. Et etiam per hec tria omnes impugnat religiosos. Tertio debet habere plati subiectionem et hoc est quod dicitur. Helyas sedit subter vnam iuniperum. Juniperus sicut dicit Isido. est arbor cuius cineres conseruat ignem per totum annum. Quid ergo signare possumus per iuniperum nisi bonum prelatum. Cuius iuniperi est humilitas prelati. qui solet seruare ignem in cordibus subditorum. Ignem. scilicet fraterne dilectionis. et calorem feruide deuotionis. Quarto debet habere respectu dei deuotionem. Et hoc est quod dicitur hic. quod angelus suscitauit eum. Quid per angelum nisi diuine gratie donum. Angelus enim nuncius interpretatur. Tunc dominus ad nos angelum mittit quando gratiam nobis immittit. Et iste angelus semel et iterum nos excitat quia diuine gratie donum ad perficiendum nos semper instigat. Et quattuor sunt qui solent hauriri in hoc sacramento ab his qui digne accedunt. quia hoc sacramentum confortat ad actionem. subleuat ad contemplationem. disponit ad diuinorum reuelationem. accedit ad bonorum eternorum considerationem. De istis vide plura in quadragesimali Jacobi de voragie in tractatu de sacramento qui incipit. Confiteantur domino mie eius. Roge. etc.

De animabus. Sermo. lxx.

Sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare ut a peccatis soluantur. ij. Mach. xij. Commentator auerrois super de impressione aeris. Cum nebula ascenderit ea die inundatio pluuias iminebit. Cuius ratio est quia talis exalatio nebulosa conuertitur in impressiones pluuias. tunc autem talis pluuia prodest his animalibus que degunt in aquis ut piscibus. et nocet auibus ut dicitur naturales.

Per mystice per nebulam potest intelligi deuota oratio que fit in sancta matre ecclesia. Hec igitur si deuote ad deum ascenderit infructuosa

ra nō redibit. Quia dicit Euse. i ser. Impol-
sibile est constātem frustrari orationez ho-
minis qn ad aspectum ptingat saluatoris.
Cui consonat Bern. in ser. que fidelis & hu-
milis oratio fuerit: sine dubio celum pene-
trabit: vnde vacua redire nō poterit: sed vt
q̄ pluuia miserationuz reducit. Et hec plu-
uia miserationis dei pdest illis qui sunt in
aquis tribulationuz purgatorij in quibus
flent. dolent. egrotāt. flent inq̄: qz p̄niam
preteritam & iniunctā negligenter obmiserunt.
flent: qz amici eoz eos oblivioni tra-
diderūt. Et quilibet pōt dicere cū p̄s. Oblivioni
datus sum tāc̄ mortu⁹ a corde. flēt
igitur q̄ in penis scerbis diuti⁹ ibi fuerūt.
Dolent quidē ppter dilationē glorie quaz
expectant. qz spes que differt affligit aiā:
scz in purgatorio exntez. Prover. xii. Egro-
tant aut qz seipsas iuuare nō sunt potētes:
nec mederi: qz medicine sunt oblite. Ideo
nos qui possum⁹ vti his medicinis. scz ora-
tionibus debem⁹ eis impartiri. qz cōsolan-
tur flentes. curāt dolentes. & sanāt egrotan-
tes. teste Aug. qui ait. Oratio est cōsolatio
flentium. cura dolentiū. sanitas egrotantiū
Sed hec eadē oratio nocet demonib⁹ qui di-
cūtur volucres celi Luc. viij. Quia fm Au-
gust. Oratio est dyabolo suppliciu. qz p̄ eaz
multe aie liberātur & ab eius potestate sol-
uuntur. Ideo dicit ecclesia in premissis ver-
bis. Sc̄a & salubris. &c. pro quib⁹ notandū
Plini⁹ in hyst. naturali dicit. qz foris odor
rute rosas solet aperire si ruta inter eas plā-
teatur & interdū moueatur. Sic oratio apit
piss. mam mentē nobilissime rose xpi si sit
pro aiabus in purgatorio degentibus. Ta-
lis oratio fm sapientis in Eccle. xxxv. celos
et nubes penetrat. Et donec appropinquet
nō cōsolabitur aia scz in purgatorio. & non
discedet donec aspiciat altissim⁹. & dñs non
elongabit. s. auxilium suū. Ideo statuit sc̄a
mater ecclesia vt ait Guil. in rōnali diuino-
rum. lib. vii. qz habet memoria oim fideluz
defunctorū vt iuuetur orationib⁹ & bñficijs
generalib⁹ que nō sp̄alia habere p̄nt: qz ta-
les orationes generales aias iuuat. Refert
Vincen. in spe. hysto. li. xv. c. v. Quidam re-
ligiosus veniens seu reuertens a hierusalē
dum mare trāsiret ventoz horoz ipsum cū
multis alijs p̄tulit in quandā insulaz vel
rupem vbi sanctus quidaz manebat ibiq̄
tranquillitatem maris expectabat. Ille au-
tem religiosus cū sancto viro colloquiū ha-
bebat qui in: & cetera requirebat ab eodē
religioso vtrū abbatem nosceret Odilonē.
At ille se noscere ait. & pater. Quare pro eo

inquiritis. Et ille. Sūt vicina nobis loca in
quibus grauissima inueniūtur flammaz
incendia in quibus etiā aie diuerse luunt p
meritorū qualitate tormenta. Huc sunt in-
numerabiles demones deputati. qui into-
lerabiles penas quotidie renouāt. & ego fre-
quēter audiu eos q̄ruloſe clamare. qz ora-
tionibus & elemosynis quorūdam frequen-
ter cripiātur de manibus eoz. & precipue
de cluniacensi ordine & cetū & eozū abbate
querimonā faciūt qz sepe per eos sui iuris
piacula pdunt. Et ait ille vir sanctus. Quā
obrem per dei nomē te obtestor vt factis fra-
tribus illis que tibi dixi fideliter referas vt
orationibus & elemosynis magis ac magis
insistat: vt de manib⁹ demonuz eas dedu-
cant. Itē igitur reuersus in patriā hec ab-
bati Odiloni reuulit vt pmisit. Quod audi-
ens abbas poia monasteria generale edi-
ctum cōstituit vt sicut die primo nonēbris
oim sanctorū f. stuitas ageret: ita sequenti
die in psalmis & elemosynis oim in xpo fi-
deliuz quiescentiū memoria celebret. Ideo
co hec perpēdens ecclesia idem obseruat: &
hodie pro fidelibus defunctis generaliter
celebrat qui sunt in purgatorio. Et d̄ notā-
ter pro fidelibus defunctis. qz dānatis & in-
fidelib⁹ talia suffragia ab ecclesia sc̄a nō
psunt. Iō dicit dñs Jere. vii. Tu noli ora-
re pro populo isto. s. dānatorū. & ne assumes
pro eis laudē & orationē. qz nō exaudias te.
Sup̄ q̄ bt̄as hiero. frustra dicim⁹ orare p
aliquo qui hoc nō meruit dū vixit recipere
Ipsi em̄ infideles & dānati non meruerunt
cum hic essent sup̄ terrā vt eis suffragia ec-
clesie pdesent. Unde dictū est qz orationes
facit ecclesia p̄ illis qui sunt in purgatorio
que nō sunt necesse illis qui sūt in celi refri-
gerio. Ideo solū psunt illis qui purgātur.
Et illi sunt in triplici differētia. Primi q̄ sa-
tisfactionez sibi iniunctā inde decedentes
nōduz cōpleuerūt. & hi in penis purgatorij
grauissime puniūtur: nisi forte eoz satisfa-
ctio ab alijs assumeret. Q̄ Ad hoc tñ
qz predicta commutatio valeat requirūtur
quattuor. Primū est ex parte p̄mutationis.
scz eius auctoritas que de sacerdotis aucto-
ritate fieri debet. Sc̄m est ex parte illius
pro quo fit cōmutatio scz ei⁹ necessitas: qz
in tali statu debet esse qz per se satisfacere
nō potest: sed adiuuari indiget. Tertius est
ex parte illius in quē fit cōmutatio. s. chari-
tas: qz necesse est eū esse in charitate. qui de-
bet facere ipsam satisfactionē meritoriaz &
satisfactoriā. Ideo legit. Cū quidam miles
cum vxore sua in lecto esset. & cuidā militi de

functo qui sibi fuit familiaris detraheret. subito ille qui mortuus fuerat thalamus intravit. et dixit illi. Amice noli aliquid malum suspicari de aliquo. et condona mihi si in te aliquo peccavi. Quem cum super statu suo interrogaret: dixit. Variis penis affligor precipue quod tale cimiterium violavi et ibi quendam vulneras sua cappa spoliaui. que mihi supraponitur et omni monte me magis premit. Rogavitque ut pro se orationes fieri faceret. Cui ille. Vis inquit a tali vel tali sacerdote ut orationes fiant. Ille vero ad hoc nihil respondens caput more reuertens concussit. Deinde dixit. Si vellet quod talis heremita pro se oraret. Cui ille. Utinam pro me oraret. Quod cum se facturum promitteret ille ait. Et ego dico tibi quod ab hac die usque ad annos duos tu etiam morieris. sicque disparuit. et miles mutata vita sua in melius ut ille dixerat in domino obdormiuit. Quartum est ex parte penae. scilicet debita proportionabilitas. ut videlicet minor pena commutetur in maiorem. quod plus valet propria quam aliena pena. Et est triplex pena. propria voluntaria que maxime satisfacit. Alia est propria et non voluntaria que est in purgatorio. Tertia voluntaria sicut que assumitur pro aliquo: et hec quidem minus satisfacit quam prima. ex eo quod non est propria et magis quam secunda que non est voluntaria. Verumtamen si iste pro quo satisfactio est assumpta decedit nihilominus tamen in purgatorio cruciatur. Sed tamen propter istam penam quam iste sustinet et quam alii pro eo solunt. citius liberatur. quoniam dominus penam suam et penam illorum in sortem computat. Ideo si debet penam in purgatorio sustinere talis. sic poterit uariari quod liberabitur infra mensem. Nunc tamen ta-
men inde eripitur quousque sit solutus. Quo-

fito illud quod soluitur deinde est illi qui facit et in sinum eius conuertetur. et si ipse non indiget conuertetur in sinum ecclesie. vel valet alijs qui in purgatorio existunt. Secundi qui ad purgatorium descendunt sunt qui satisfactionem sibi iniunctam compleuerunt sed tamen illa pena ex ignorantia vel negligentia sacerdotis sufficiens non fuit. Hi enim nisi magnitudo contritionis suppleat. totum in purgatorio complebunt quod minus in hac vita fecerunt. Deus enim qui modum et mensuram peccatorum et penarum nouit addit penam satisficientem ne peccatum maneat impunitum. Unde penitentia iniuncta aut est maior: aut minor: aut equalis. Si maior tunc illud quod plus facit occidit ei ad augmentum glorie. Si equalis sufficit ei ad totius culpe dimissionem. Si minor tunc illud quod restat suppletur diuine virtute iusticie. Tertii sunt qui in purgatorio descendunt qui lignum. fenem. stipulam. secum ferunt. De quibus dicit Gregorius super primam epistolam ad Corinthios. Pensandum est sollicite quod per ignem future purgationis asserit apostolus saluos fieri posse non eos qui super hoc fundamentum ferunt: aut es: aut plumbum. id est peccata duriora et maiora: sed eos qui edificant lignum. fenem. et stipulam. id est peccata leuissima et minora que ignis faciliter consumit. Istis igitur subuenire debemus nostris deuotis orationibus et elemosinis. Juxta uerbum thematis: scilicet Sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare. Rogemus etc.

Et sermones domini seculi de sanctis Impressi Lugduni per Johannem Bacheler Anno domini. M. cccc. die vero. xij. mensis Maii finiunt feliciter.

*De animabus
deatro abentia*

gaula gulf...

L

S

no on fine

7

